UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Augustinianum Systema De Gratia Ab Iniqua Bajani, Et Janseniani Erroris Insimulatione Vindicatum, Sive Refutatio Librorum Quorum Titulus Bajanismus, Et Jansenismus Redivivi In Scriptis PP. FF. ...

Bellelli, Fulgenzio

Monachii [u.a.], 1749

urn:nbn:de:hbz:466:1-83741

Visual Library

Th. 884a

C. IX. 11.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

AUGUSTINIANUM SYSTEMA DE GRATIA AB INIQUA BAJANI, ET JANSENIANI ERRORIS INSIMULATIONE VINDICATUM, SIVE REFUTATIO LIBRORUM,

QUORUM TITULUS

BAJANISMUS, ET JANSENISMUS REDIVIVI IN SCRIPTIS

PP. FF. BELLELLI, ET BERTI

Ord. Eremit. S. Augustini

EODEM, QUI SECUNDO LOCO INSIMULATUR, AUCTORE.

TOMUS X.

IN QUO

JANSENIANÆ HÆRESEOS CALUMNIA CONTUNDITUR.

Editio prima in Germania multùm auctior atque correctior.

CUM LICENTIA SUPERIORUM.

Monachii & Pedeponti,

Sumptibus JOANNIS GASTL, Bibliopolæ.

Typis Maximiliani Simonis Pingizer, Typogr. Aug. 1749.

AUGUSTINIANUM
SYSTEMA
DE
GRATIA
ADI-
NIQUA BAJANI, ET JANSENIANI
ERRORIS INSIMULATIONE
VINDICATUM,
SIVE
REFUTATIO LIBRORUM,
QUOS OLIM TITULUS
BAJANISMUS, ET JANSENISMUS REDIVIVI
IN SCRIPTIS
PP. FF. BELLELLI, ET BERTI
Ord. Eremit. S. Augustini
EODEM, QUI SECUNDO LOCO INSIMULATUR,
AUCTORE
TOMUS X.
IN QUO
JANSENIANÆ HÆRESOS
CALUMNIA CONFUNDITUR.

PRÆFATIO.

HAud in animum induco meum huic dissertationi, qua illatam mihi, & Fulgentio Bellelli viro doctissimo ac probatissimo Jansenianæ hæreseos calumniam exsufflare & dispellere aggredior, longiorem præmittere præfationem. Nam & quæ in prævia enarratione ad Refutationem *Bajanismi Redivivi* dicta sunt, satis superque ad hanc postremam velitationem lectoris animum præparant, ingeniumque Anonymi famam nostram crudelissime lacerantis ostendunt: & Anonymus ipse in sua *ad Jansenismum Redivivum* præfatiuncula fere nihil attingit, quod peculiarem exigat disquisitionem. Narrat enim duntaxat Jansseniani Operis, inscripti *Augustinus*, infaustam editionem, judicium, ventilationes, latasque in quinque propositiones ab Apostolica Sede censuras: quorum nil à me libro decimo septimo Theologicarum disciplinarum fuit prætermissum: sed his enarratis, ulterius addita fuit disputatio, in qua demonstratur judicium Romanorum Pontificum in dirimenda facti Jansseniani quæstione esse irreformabile; id, quod meam à Jansenianis discrepantiam, etiamsi monimenta alia deessent, apertissime comprobaret. Et quidem Anonymus, cum ea, quæ de Jansenio à tertia ad duodecimam paginam mandavit literis, à me primum, & absit invidia verbo, diligentius & accuratius fuerint conscripta, fateri debebat me nec Jansenianum esse, nec fraudulentum scriptorem, à se vero frigidissimam eruditionem ostentari in iis, quæ sutoribus, lippis, tonsoribusque sunt nota. Pauca tantummodo illius præfationis verba sunt perstringenda, eaque prope finem ad hunc modum sonantia: *Prodiere*, inquit, *nonnulli, qui perfectam & omnimodam Constitutionibus Apostolicis obedientiam profitentes, systema tamen Jansenianum, hæresesque in quinque* Jan. Redivi. pag. 12.

propositionibus damnatas non deseruerunt, imo sub velamine vocabulorum specietenus Catholicorum eas satis aperte docuerunt. Inter eos eminent PP. FF. Bellelli & Berti Eremitæ Augustiniani, quos in altera dissertatione nostra Bajanismi convictos, in hac nunc Jansenismi suscipimus convincendos,

II. Duo in his verbis, ni fallor, comprehenduntur; unum est, profiteri nos *omnimodam obedientiam Apostolicis constitutionibus*, ideoque famosas Jansenii propositiones refellere, earum damnationi subscribere, *Formularium* probare, *obsequiosum*, ut vocant, *silentium* reprehendere, pro judicio Apostolicæ Cathedræ, tanquam pro aris focisque, pugnare. Quæ cum ita sint; jam apparet per summam execrandamque calumniam nos Jansenianæ hæresis insimulari; quandoquidem Innocentius XII. Pontifex Max. ut prævia differt, dictum est, compescuit licentiam eorum, qui Augustini ac Thomæ Discipulos *invidioso Jansenistarum nomine* traducunt, vetans, ne quispiam id in aliquem audeat, nisi prius *legitime constiterit* ab illo aliquam ex quinque propositionibus enuntiari. Neque enim ad calumniæ notam à se avertendam, quod ut Anonymus faciat pro eo, quo ipsum prosequimur studio, etiam atque etiam oramus atque obtestamur, sat est nobis objicere principia & consecutiones Jansenianas, prout facit immensis clamoribus ac dicteriis; siquidem & illud demonstravimus, nefas esse illum hujusmodi accusationibus lacessiri, quem constet ipsas consecutiones rejicere: ut mittam, sensum damnatarum thesium esse *quem verba præseferunt*, nec nos cogendos esse ad scripta auctorum pervolutanda, in quibus complura fortassis verissima erroribus inveniuntur permixta, & quæ non proponit nobis Ecclesia ut legantur, sed, ne legantur, inhibet atque interdicit. Id vero non ita dictum volo, quasi à me ipsa Janseniana principia defendi versutissimo ac mendacissimo impostori concedam, timeamque cum illo pedem conferre, & literarium certamen inire; sed ut probe intelligat, nullam in nos vim habituram falsissimam criminationem suam, etiamsi cum Jansseniana in principiis sententia nostra conveniret; quando non hæc principia damnata sunt, sed consectaria, quæ Jansenius illinc male deduxit ac derivavit. De qua re rogo nasutissimum accusatorem, ut si nostris his lucubratiunculis fastidiosissime stomachatur, postulet quorumlibet Theologorum judicium: spero enim futurum fore, ut unusquisque illo duntaxat perlecto titulo, *Jansenismus Redivivus*, statim percipiat agi de veteri, putidaque criminatione. Inspecto autem, quod in fronte libri sequitur, nomine meo, ac Fulgentii Bellelli, duorum nempe

scripto-

ſcriptorum, qui ſane, qualiscunque eruditionis ingeniique ſimus, fidem profitemur Catholicam, & qui ſcripta noſtra in lucem emiſimus cum Superiorum facultate, prævilisque doctiſſimorum cenſorum approbationibus, vehementer lector mirabitur tam gravem, & acerbam in nos calumniam ex leviſſimis conjecturis conflari. Quid vero, ſi perlecta eo titulo inſignita diſſertatione, in hac pariter, & in ſingulis fere pagellis ob doctrinam, quam à majoribus noſtris accepimus, quam viri celeberrimi ac ſapientiſſimi tradiderunt, quam Noriſius tanti nominis ſcriptor propugnavit, vindicavit & illuſtravit, cernat lector nos mendacii, fraudis, temeritatis, & damnatarum hæreſum accuſari? Num dicturus eſt vitilitigatorem hunc ad ſcribendum æquitate, & veritatis amore fuiſſe compulſum, & non potius æmulatione, aut livore? Num doctrinam, prudentiam, & humanitatem illius admirabitur, non vero loquacitatem, ignorantiam, ſimultatem, & nocendi ac vituperandi maximum & inſatiabile deſiderium?

III. Alterum, quod in præmiſſis Anonymi verbis contineri dicebam, eſt, nos in altera diſſertatione Bajanismi fuiſſe *convictos*, nunc vero eſſe de Janſenismo *convincendos*. Nullus accuſator alterum majori confidentia criminatus eſt aliquando, nullus omnino. Convictos enim nos Bajaniſmi jactat, quaſi in nos judex ſententiam protulerit, & accuſationis capita tam perſpicue fuerint à ſe demonſtrata, ut neceſſitate coacti, patrocinio, ſuffragio, defenſione deſtituti penitus tacuerimus. At fallitur homo confidentiſſimus, & eo magis decipitur, quod nos convictos exiſtimat ſubrancidis, ac tritiſſimis argutiunculis, quas apud nos noverunt adoleſcentuli, qui nuperrime ad Theologica ſtudia acceſſere. Mirum autem ſibimet perſuaſiſſe hominem ratione præditum, talia à ſe urgeri, ac proponi, quibus nil habeant quod reponant Auguſtiniani univerſi, quorum in ſola Italia ſupra ſexaginta Gymnaſiarchæ, ac Doctores Sacræ Theologiæ omnes, ſententiam propugnant noſtram; imo talia, quibus Cenſores Romani, qui ſcripta noſtra probarunt, non ii tantum, quorum approbationes in lucem emiſimus, ſed alii complures, à quibus, poſt huiusmodi criminationes vulgatas, eadem ſcripta noſtra à Pontifice Optimo Maximo commiſſa fuerunt examinanda, atque nullibi ſpongiâ indigere ſunt adinventa, bardi omnino, ac ſtupidi cenſeri debeant: Quantum ad me ſpectat, jam demonſtravi non tantum Bajanismi me non eſſe convictum, verum etiam ab auctore Anonymo fictitium Bajaniſmum excogitatum fuiſſe, plurimosque Orthodoxos, atque eximios Theologos ab eo irrito conatu, ſumma audacia, ac ſupina

Theologicorum ſyſtematum ignoratione, tanquam Bajaniſtas fuiſſe traductos: idque affirmandum etiam de iis, qui ſibi famam aliorum depreſſione quærentes, ac titulo aliquo, quo in præſentiarum etiam Theologi illi cohoneſtantur, qui tanquam fungi naſcuntur, diſtenti ac tumidi eandem in nos calumniam urgere quam maxime ſtuduerunt. Cæterum unumquemque iſtorum, ne modeſtiæ, ac pudoris, quem in eis probi omnes viri deſiderant, excedam limites, verbis alloquar Auguſtini: *Jam reſponſum eſt, & adhuc tu vana loqueris: neque enim hoc mirum eſt; adhuc enim quid reſponderim neſcis: tunc eris impudentior, quando ſcieris, ſi vanis relictis vera tenere nolueris;* lib. 2. Op. Imperf. num. 69.

DISSERTATIO IV.

IN QUA DISCUTITUR

JANSENISMUS REDIVIVUS,

De Janſenii hæreſi diſputatur, hujus calumnia Auguſtinianis Theologis illata denudatur, arguitur, & revincitur.

Propoſitis ſingillatim capitulis, ſub unoquoque eorum ſenſus noſtri, & fidei, quam ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate defendimus, verba ponemus; ut qui paululum ſe ad legenda hæc dignati fuerint occupare, evidenter agnoſcant, impiarum profanarumque opinionum nullum cordibus noſtris inhæſiſſe veſtigium: & blaſphemias, quas perſpexerint, noſtra profeſſione damnari, in earundem repertoribus cenſeant debere puniri.

S. Proſper in Præfat. ad object. Vincent.

DISSERTATIO IV.

CAPUT PRIMUM.

In quo de Augustiniana, & de Janseniana circa gratiam doctrina disseritur, utriusque demonstratur discrimen, ac pertractatur de sensu damnato in quinque Jansenii propositionibus.

SErvatæ in præcedentibus dissertationibus methodo insistens, principio exponendum propositionum Cornelii Jansenii reprobatum pravumque sensum, & Augustiniani systematis patens, latissimumque à Jansenianо dissidium, atque in veritatis patrocinium complura illustrium Theologorum testimonia proferenda esse arbitror; cum omnis criminationis iniquitas facilius collatione testium, quam litigantium conflictatione revincatur. Quoniam vero Anonymus contendit quinque propositionum doctrinam erroremque manare ex principio duarum delectationum pro graduum superioritate invincibilium; primo ad trutinam revocabimus, num in tradito à nobis systemate aliquid lateat censurâ dignum, eidemque Jansenianо principio cohærens: deinde quomodo ex principio illo proscriptæ propositiones consequantur; postremo autem qua ratione his adversentur Augustiniani, ac Thomistæ, aliique gratiæ sē ipsâ efficacis propugnatores.

§. I.

Exponitur Augustinianum systema tribus propositionibus, quibus constat, examinatis.

SUMMARIUM.

Ponuntur tres propositiones de gratia, ab adversario potissimùm impugnatæ.

1. Prima ostenditur conformis D. Augustino.
2. Deducitur id ipsum ex Petavio.
3. Ex Alticotio S. J. Theologo.
4. Concluditur ex allatis AA. pro 1. hac propositone.
5. Proponitur, & solvitur objectiuncula quædam.
6. Propositio 2da impugnata monstratur in Augustino fundata.
7. Purgatur à suspicione Jansenismi eadem propositio per conformitatem cum Molinistis.
8. Ostenditur non dissentire à Congruistis.
9. Nec

9. Nec diſcrepare à Bellarmino.
10. Continuatur eadem materia ex Maſſouliè Thom.
11. Ex Reginaldo pariter Thomiſta.
12. Diſcrepantia Thomiſtarum non concernit ſubſtantiam, ſed explicationis modum.
13. Confirmatur eadem propoſitio ex P. Macedo.
14. Roboratur teſtimoniis Auguſtini à Lauræa Card.
15. Tenetur in ſubſtantia etiam ab Ægidianis.
16. Propoſitio 2. conformis probatur S. Auguſtino remiſſivè.
17. A calumnia Janſeniſmi vindicatur ex Noriſio Card.
18. Continuatur, & concluditur ex P. Macedo.

Tom. 3. pag. 90. pag. 160. pag. 98. Tres propoſitiones de gratia ab adverſario principaliter impugnatæ.

SYſtema igitur, quod nos in libris *de Theologicis diſciplinis* propugnavimus eſt, *Gratiam eſſe mentis illuſtrationem, & inſpirationem charitatis, ſed magis in delectatione, quam in illuminatione ſitam eſſe: Gratiam efficacem eſſe victricem delectationem, quæ ſuperat contrariam cupiditatem: Delectationem non eſſe eandem in omnibus, ſed modo efficacem, modo inefficacem, & habere charitatem & gratiam gradus ſuos, ex quibus abſque ullo præjudicio abſolutæ Dei voluntatis mirabilis ejus œconomia una cum vera arbitrii libertate facile poteſt dignoſci.* Hæ ſunt theſes, quas lib. XIV. Gratiæ naturam atque energiam explicantes confirmavimus multiplici genere argumentationum: atque in his totum ſyſtema, quod calumnioſe traducitur, continetur; nullam ſiquidem litem nobis adverſarius intentat, vel quod in hoc infirmitatis ſtatu admittamus gratiam *ab intrinſeco* efficacem, aut quod hanc gratiam neceſſariam minime arbitremur in ſtatu naturæ integræ, in quo caro non pugnabat adverſus ſpiritum: quæ ſunt alia duo doctrinæ noſtræ principia, unum inconcuſſum, nobisque ac Thomiſtis omnibus commune; alterum ſaltem probabile, à plurimis Theologis admiſſum, & Auguſtini auctoritate, ac permultis argumentis ſuffultum. Itaque ad tria illa priora capita revocanda eſt controverſia.

1. Prima conformis eſt doctrinæ S. Auguſtini.

I. Primo gratiam actualem (de hac enim diſſerendum eſt) *in illuſtratione mentis, & in ſanctæ dilectionis inſpiratione* ſitam eſſe, atque in hac præſertim, citato in loco demonſtravi pluribus argumentis: quorum nec unum adverſarius ſolvit; ideoque cuncta in ſuo adhuc pondere perſeverant. Neque ea nunc repetere neceſſum eſt, cum & ibidem legi poſſint, ac demonſtratum apertiſſime ſit, ipſam actualis gratiæ definitionem, *Inſpiratio ſanctæ dilectionis, ut cognita ſancto amore faciamus*, depromptam eſſe ex Auguſtini libro IV. ad Bonifacium, ſive contra duas Epiſtolas Pelagianorum cap. 5. num. 11.

2. Id ipſum ampliùs deducitur ex Petavio.

II. Demonſtravi etiam diſſert. 1. hujus Operis cap. 2. §. 6. num. 4. ex Dionyſio Petavio de Hæreſi Pelagiana, ac Semipelagiana cap. 8. ex Eminentiſſimo Cardinali de Lauræa Opuſc. 3. cap. 15. ex P. Macedo p. 2. Cortinæ, atque ex Stephano Dechamps de Hær. Janſ. lib. 3. cap. 16. gratiam, quam Auguſtinus propugnavit adverſus Pelagianos, complecti illa duo, ſcilicet, *mentis illuſtrationem, atque inſpirationem amoris.* Et ne ſingula repetamus; prælaudatus Petavius, poſtquam de priori gratiæ munere accurate pertractavit, affirmat num. 7. etiam Pelagium præter liberum arbitrium illam gratiam tradidiſſe, quæ non eſt *ſola lex & doctrina Chriſti extrinſecus ſonans*, ſed ulterius *doctrinæ iſtius applicatio per internam inſpirationem, & illuſtrationem.* Addit præter ipſam gratiam, quam Pelagius agnoſcebat, aliam deſideraſſe Auguſtinum; ideoque *evidens eſt*, inquit, *non eum putaſſe ſufficere mentis illuſtrationem, qua quod agendum eſt cognoſcitur: nec eam proprie dictam eſſe Chriſti gratiam, de qua cum illis tantopere certabat.* Ait de altero gratiæ genere: *Porro alterum gratiæ genus, quod in motione voluntatis poſitum eſt, declarat in illis omnibus locis, quæ paulo ante commemoravimus. Ac paſſim id eſſe ſitum docet in delectatione, ac ſuavitate dilectionis, quam Deus cordibus noſtris inſpirat.* Neque hoc Petavius affirmat ſolum, verum etiam tam expreſſis, & luculentis Auguſtini teſtimoniis demonſtrat, ut quisquis nobis objiciat quod auxilium gratiæ notiſſimum conſtituamus *in ſanctæ dilectionis inſpiratione*, aut temerario auſu in Auguſtinum inſurgat, aut Pelagianæ hæreſeos ſumma ignorantia laboret, aut in votis habeat apertiſſimam veritatem conculcare, atque per fas, & nefas in crimen catholicorum ſententiam adducere. *Pet. tom. 3. edit. Pariſ. pag 631. & 632.*

3. Ex Laurent. Alricotio S. J.

III. Neminem autem latet communiori Theologorum ſententiâ prævenientis gratiæ auxilium *in actibus indeliberatis intellectus voluntatisque conſiſtere.* Quid eſt autem indeliberatus actus intellectus, niſi *illuſtratio mentis*, & præcedens omnem deliberationem ſancta cogitatio? quid actus voluntatis, niſi *pius affectus, bona voluntas, delectatio, deſiderium, charitas, cupiditas boni?* Sufficiat unum

unum Theologorum proferre è Societate Jesu, qui nuperrime opus inscriptum *Summa Augustiniana* Romæ typis mandavit, Laurentium Alticotium; is enim quæst. 1. Præambula art. 3. ait: Dicendum, quod ex Augustino actualis gratia præveniens sita est in utrisque actibus animæ. Huic autem propositioni, mox producendæ Sancti Doctoris sententiæ sic suffragantur. 1. Lib. 2. de Peccat. merit. & remiss. cap. 18. num. 32. tom. 10. hæc habet: *Deum sanctis suis alicujus operis justi aliquando non tribuere, vel certam scientiam, vel victricem delectationem.* 11. Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 19. num. 33. tom. 10. hæc de utraque gratia definit: *Cum ab illo illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat?* 111. Serm. 118. num. 3. tom. 4. hæc iterum disserit de utraque gratia: *Docet Deus suavitatem inspirando dilectionem .... Docet scientiam insinuando cognitionem. Cum itaque alia sint, quæ ideo discimus, ut tantummodo sciamus: alia vero ut etiam faciamus, quando Deus ea docet, sic docet, ut scienda sciamus aperiendo veritatem. Sic docet ut facienda faciamus inspirando suavitatem.* IV. Lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 17. num. 26. tom. 10. rursus gratiam utramque ita describit: *Nolunt homines facere quod justum est, sive quia latet an justum sit, sive quia non delectat .... Ut autem innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, gratiæ Dei est.* v. Serm. 8. in Ps. 118. num. 5. tom. 4. hæc tradit de gradibus & incrementis divinæ gratiæ, qui complectuntur & pias animæ cogitationes, & pios animæ affectus: *Servus autem tuus exercebatur in justificationibus tuis. Sed quibus gradibus ad eas perveniatur, ostendit. Prius est enim, ut videatur quam sint utiles, & honestæ; deinde ut earum desiderium concupiscatur. Postremo, ut proficiente lumine, atque sanitate delectet earum & operatio, quarum sola ratio delectabat.* Ergo S. Augustino actualis gratia præveniens est exercendi operis justi tum scientia, tum delectatio: Adjutorium ad faciendam, perficiendamque justitiam est aperitio veri antea latentis; est delectatio boni antea non delectantis; est inspirata suavitas & delectatio; est insinuata scientia & cognitio; est veritatis aperitio; suavitatis est inspiratio. Gratia Dei est cognitio, per quam innotescit quod latebat, affectus per quem suave fit quod non delectabat. His cæ-

Altic tom. 1. pag. 5. & 6. edit. Rom. an. 1744.

lestis gratiæ gradibus ad exercenda justa opera ascenditur. Primus gradus est cognitio de justorum operum honestate & utilitate. Alter justorum operum cupiditas ac desiderium. Tertius eorundem voluptas ac delectatio: cum autem ex recensitis actibus animæ priores ad intellectum, posteriores ad voluntatem pertineant; concluditur quod ex Sancto Doctore actualis gratia præveniens sita est in utrisque actibus animæ. Hactenus Jesuita, qui omnium postremus mentem Augustini interpretatus est; cui tamen, ut diximus, Petavius, Dechamps, aliique plurimi præivere.

4. Concluditur ex priorum sententia pro ista thesi.

IV. Cum nil aliud contineat prior illa nostra propositio, imo & complectatur opinionem cæterorum Theologorum, quorum aliqui gratiam prævenientem constituunt in divina motione, aliqui vero qualitatem esse contendunt; ita enim sonat definitio gratiæ à nobis tradita, *Gratia est actus intellectus & voluntatis, sive mentis illustratio, & inspiratio charitatis; sed magis in delectatione, quam in illuminatione sita est; efficitur autem motione Dei, quæ est ipsa Dei voluntas subministrans hanc delectationem & charitatem, & potest sensu non malo charitas appellari:* cumque hujus propositionis momenta sint eadem Augustini testimonia, aliaque illis consimilia, & prævenientis auxilii munera à nobis eisdem omnino verbis explanentur; quis adversus illam propositionem garrit & mussitat, nisi forte qui nunquam Augustinum lectitavit, qui Theologorum scripta nunquam vidit, qui suam & inscitiam, & malevolentiam palam linguâ & calamo prodere affectat?

Lib. 14. cap. VII. tom. 3. pag. 90.

5. Solvitur objectio contra thesin primam.

V. Inconcussa est igitur, aut saltem, quod ad præsens sufficit institutum, ab omni censura immunis tradita à nobis, imo ab Augustino, *actualis gratiæ* definitio; neque aliud adversus hanc opponi potest, nisi præter *charitatem*, & delectationem, dari alia bonorum operum principia, quemadmodum præter *charitatem* dantur virtutes aliæ, ut fides, spes, timor: Augustinum vero illam motionem gratiæ, id est, *sanctæ dilectionis inspirationem*, præsertim commemorasse, quæ usitatior est, & communior, alias minime denegando. At futilis est hæc objectio; cui & in Opere de Theologicis disciplinis, & præcedentibus dissertationibus non semel respondimus. Neque enim nos in illa universali prævenientis auxilii descriptione *dilectionis* & *charitatis* nomine intelligimus inspira-

tionem *amoris benevoli*, ſed *bonam voluntatem* quæ actus omnes ſalutares præcedit; id, quod nobis nemo jure negabit, nemo in nobis jure reprehendet: tum quia mentem hanc noſtram rotundis verbis explicavimus, ut adverſus convitiatorem oſtendimus capite ſecundo 1. diſſertationis; tum etiam quia hac quoque in re Auguſtini ſenſum & verba ſecuti ſumus: cujus hæ ſunt loquendi formulæ: *Quid eſt dilectio vel charitas, niſi amor boni? Quid eſt boni cupiditas, niſi charitas? Quid eſt aliud charitas, quam voluntas? Charitas dicitur voluntas bona.* Vide lib, 8. de Trinit. cap. 10. lib. 2. contra duas Epiſtol. Pelag. cap. 9. num. 21. lib. de Gratia & lib. arbitrio cap. 17. num. 33. In Pſalmum 36. ſerm. 2. num. 13. &c. Omitto reliqua, ne in re notiſſima ſim verboſiſſimus, & loquacitatis, qua utitur adverſarius faſtidioſiſſimus imitator. Abunde enim hæc pro vindicanda priori noſtra propoſitione ſufficiunt; & ſi quid habet adverſarius quod muſſitet; promat, & eructet: illi namque aures vellam iterum, exoletamque memoriam refricabo.

Tom. 8. pag 878. tom. 10 pag. 444 445. & 735. Tom. 4. pag. 272.

6. Theſis 2da impugnata probatur ex D. Auguſtino

VI. Quam nil habeat affinitatis cum damnato ſenſu Janſenii prior noſtra propoſitio, qua prævenientem gratiam deſcripſimus, eamque locavimus in mentis illuſtratione, atque in inſpiratione ſanctæ dilectionis: videndum eſt modo, num Janſeniana dicenda ſit altera, *Gratia efficax eſt victrix delectatio, ſive charitas quæ ſuperat contrariam cupiditatem.* De hac dicturi rurſus ab adverſario noſtro petimus, cur argumenta, maxime Auguſtini textus, quibus eandem theſim demonſtravi, ſilentio prætereat. Quid enim ſignificant verba illa S. Patris de gratia, qua egent in vitæ hujus certaminibus filii Adæ, libro de Corrept. & gratia cap. 11. num. 31. hæc diſſerentis: *Secunda* (gratia) *plus poteſt, qua etiam fit ut velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiſcentem voluntate ſpiritus vincat?* Quid alia, quæ leguntur de Spiritu & lit. cap. 29. num. 51. *Inſpirata gratiæ ſuavitate per Spiritum Sanctum facit* (Deus) *plus delectare quod præcipit, quam delectet quod impedit?* Quid vero quæ leguntur eodem libro cap. 35. num. 63. *Fieret ſi tanta voluntas adhiberetur, quanta ſufficit tantæ rei. Eſſet autem tanta, ſi & nihil eorum quæ pertinent ad juſtitiam nos lateret, & ea ſic delectarent animum, ut quidquid aliud voluptatis doloriſve impedit, delectatio illa ſuperaret?* Quid, ut cætera mittam, ſignificant Auguſtini verba, quæ leguntur 2. de Peccat. meritis & remiſſ. cap. 19. num. 32. *Nos autem quantum conceſſum eſt, ſapiamus & intelligamus, ſi poſſumus, Dominum Deum bonum, ideo etiam ſanctis ſuis alicujus operis juſti aliquando non tribuere vel certam ſcientiam, vel victricem delectationem, ut cognoſcant non à ſe ipſis, ſed ab illo ſibi eſſe lucem, qua illuminentur tenebræ eorum, & ſuavitatem qua det fructum ſuum terra eorum?* His utique in locis glorioſiſſimus Gratiæ vindex appellat auxilium efficax *ardorem dilectionis* & *voluntatem ſpiritus*, qua voluntas carnis concupiſcens vincitur ac ſuperatur: appellat *delectationem* animi, quæ ſuperat quodcunque impedimentum alterius voluptatis aut doloris; appellat quoque expreſſis terminis *certam ſcientiam*, ac *delectationem victricem*, adeo, ut in meridie cæcutiat neceſſum ſit quisquis negat præmiſſam propoſitionem noſtram eſſe Auguſtini.

De Theol. diſcipl. tom. 3. pag 96.

Tom. 10 pag. 767.

Eodem tom. pag. 114.

Ibid. pag. 122.

Eodem tom. pag. 57.

7. Conformis eadem probatur ſententiis aliorum Theologorum 1. Moliniſtarum.

VII. Ut de hac tamen re addamus aliqua, nubemque omnem concretamque adverſarii caliginem ſcindamus, atque exſufflemus; noſtram illam de Gratia efficaci conſtituenda *in victrici delectatione* ſententiam probant Theologi cujuscunque ſectæ Catholicorum, tametſi non conveniant in ipſa gratia efficaci explicanda. Atque ut primum loquamur de Moliniſtis, qui ajunt gratiam reddi efficacem duntaxat à conſenſu, ideoque gratiam ſe ipsâ effectricem negant, & indifferentem ſolam propugnant; ut hi diſcrimen ſtatuant inter gratiam primi hominis & Angelorum, ac inter gratiam medicinalem, hanc in *delectatione* repugnantes animos demulcente, illam vero in ſola mentis *illuſtratione* conſtituunt. Audiatur Stephanus Dechamps Bituricenſis ita mentem ſuam exponens, ac ſcribens lib. 3. de H. Janſeniana diſp. 3. cap. 16. num. 3. *Age, vaſtiſſima Auguſtini Opera percurre, tractatus omnes, in quibus vel obiter, vel ex profeſſo de illa Angelorum & Adami gratia diſputat, diligenter evolve: ne ſemel quidem nuncupatam ab eo invenies ſpiritum charitatis, inſpirationem charitatis, infuſionem charitatis, charitatem per Spiritum Sanctum diffuſam, dilectionem, inſpirationem dilectionis, amoris divini gratiam, amoris Dei inſpirationem, concupiſcentiam bonam, cupiditatem boni; bonam voluntatem, ſuavitatem, delectationem, condelectationem, jucunditatem, voluptatem. Ex tot nominibus, quibus motiones voluntatis S. Doctor exprimere ſolet, quæque tam alte ejus animo inſederant, ut nullum fere*

Dechamps pag. 551.

de

de gratia medicinali verbum faciat, quin plura usurpet, & quasi acervatim congerat: ex tot, inquam, nominibus ne unum quidem vel semel adhibet, cum de gratia Adamo & Angelis ad perseverandum concessa tam multis variisque in locis differit. Eadem repetit cap. 19. num. 3. pag. 565. ubi definitionem gratiæ à nobis præcedenti propositione traditam, & ex libro 4. ad Bonifacium cap. 5. petitam affert & ipse, probatque, affirmans Augustinum in hoc statu, præter cælestem illuminationem, requirere *gratiam actualem voluntati impressam, eamque interiori suavitate demulcentem.* Jam vero cum gratia *medicinalis* universim descripta fatente Dechamps sit *jucunditas, suavitas, delectatio, voluptas, charitas:* quid, obsecro, erit gratia efficax (undecunque hujus efficacia petenda sit) nisi efficax jucunditas, efficax suavitas, efficax delectatio, efficax voluptas, efficax charitas? Adhæc, si motione voluntatis sita in hac jucunditate & delectatione, quæ voluntatem contraria concupiscentem attrahit ac demulcet, non egebat creatura innocens; manifestum est, nunc motione ista voluntatis, sive inspiratione jucunditatis atque delectationis homines indigere, quoniam in hoc miseriarum statu caro concupiscit adversus spiritum. Quare nostra cum Molinistis concertatio nunquam fuit, an gratia efficax sit qualitas, aut motio, aut amoris inspiratio, sed an ab eventu, & voluntatis assensu, an vero ex præmotione, quæ in nobis velle operetur, atque ad actum voluntatem nostram prædeterminet, efficientia prævenientis auxilii sit repetenda. Id si neget Anonymus; ad limina Theologiæ redeat, aut quemcunque ei libuerit, auctorem legat, rimetur, pervolutet, definatque lacessere patentissimam veritatem.

Idem Dechamps pag. 565. Vide etiam Tournely de Gratia qu 2. art. 1. p. 25 edit. Ven. necnon Sylv. Maurum lib. 6. qu. 88. num. 15. & 16. tom. 2 edit. Rom. pag. 216.

8. Conformis est sententiæ Congruistarum.

VIII. Ii etiam, qui ajunt prævenientem gratiam efficacem habere infallibiliter conjunctam actionem *ex præscientia conditionata*, qua Deus prævidet habituram effectum *si detur in talibus circumstantiis*, ut loquitur Franciscus Suarez lib. 3. de Præd. cap. 10. num. 9. Prolegom. 2. de Grat. cap. 1. num. 7. Vasquesius P. p. disput. 67. aliique vulgo *Congruistæ* appellati, haud negant efficacem gratiam esse *victricem delectationem*; ac nobiscum tantum decertant de modo, quo efficax dici debet, num scilicet ex illa præscientia conditionata, num ex antecedenti, & absoluta Dei prædefinitione. Vasquesius enim, quem nuper laudavi, de gratia efficaci pertractans 1. p. disput. 88. cap. XI. num. 51. postquam ait vocari illam ab Augustino epist. 107. *secretam & altam vocationem*, ac lib. 1. de Prædest. Sanct. cap. 3. & alibi sæpenumero, *secundum propositum*, subjicit: *Denique lib. 2. de peccatorum meritis, & remissione cap. 19. vocat certam scientiam; quia Deus optime novit effectum habituram, vel quia certa quadam cognitione minime perturbata ostenditur nobis per eam vocationem bonum ipsum. Appellat etiam victricem delectationem, eoquod vincat voluntatem, & ad se libere eam trahat, superatis omnibus difficultatibus. Dixerat enim peccatum accidere, aut ex eo quod ignorantia est in intellectu, hoc est, defectus cognitionis; aut quia bonum cogitatum, quod à peccato retrahere deberet, non delectat.* Eadem prorsus repetit in 1. 2. disput. 286. cap. XI. num. 56. Igitur neque Congruistæ negare audent efficacem gratiam, juxta Augustinum, esse *victricem delectationem.*

Suarez p. 1. pag 345. de Grat. tom. 1. pag. 31. Vasquez p. 1. pag. 261.

Vasquez ibidem pag. 373

Tom. 2 in 1. 2. pag. 274.

9. Non discrepat à sententia Bellarmini.

IX. Hoc idem, quod Vasquesius ac Suarez, docuit Eminentissimus Bellarminus lib. 1. de Grat. & lib. arbitrio cap. 12. ubi nititur demonstrare quomodo gratia trahat animum, non physice illum prædeterminando, sed invitando atque alliciendo iis demonstratis, quæ congrua sunt ei, qui vocatur. Ibi enim inter cætera ita Bellarminus loquitur: *Idem Augustinus hoc ipsum satis aperte declarat tract. 26. in Joannem, ubi explicat quomodo Deus trahat homines ad fidem, & faciat eos velle credere, nam quemadmodum Pastor trahit ovem cum demonstrat ei ramum viridem, quo scit illam delectari, & pueros parentes alliciunt ostensis nucibus; quæ ætati illi congruunt: sic etiam Augustini sententia, Deus homines trahit inspiratione interius oblata, qualem scit aptam esse, ut ab eis non respuatur.* Quare cum iis, qui hanc sententiam sequuntur, minime nobis disceptandum est, num gratia efficax sit inspiratio dilectionis, num animus voluptate ac delectatione trahatur, num congrua sit vocatio, quæ voluntatem refragantem contraria delectatione allicit, demulcet ac trahit; id enim, ut audis, fatentur: sed idcirco decertamus, & ab illis divellimur, quoniam præter moralem illam attractionem, seu vocationem & suasionem congruam, arbitramur nos ad gratiæ efficacitatem requiri, ut Deus inspirando *certam scientiam, & victricem delectationem* physice in nobis operetur velle, ac tam robustam voluntatem efficiat, ut quælibet duritia cordis frangatur. Enimvero moralis illa attractio,

Tom. 4. nova edit. p. 230.

quæ sita est in propositione objecti delectabilis, cujusmodi est ostendere ovi ramum viridem, & puero nuces, quamvis inspiratio interna sit, nihil est aliud, quam mentis illustratio, vel gratia, quæ menti aperit quod latebat, non autem inspiratio dilectionis, qua suave fit quod non delectabat; ideoque est gratia intellectus, non voluntatis, & gratia juxta ea quæ diximus num. 7. naturæ innocentis, non per peccatum corruptæ. Verum quidquid de efficacia gratiæ sentias, nos enim sententiam nostram explicamus, alienam non rodimus; certissimum est victricem delectationem neque à Congruistis posse negari.

10. Tenetur à Thomista egregio Antonino Massouliè.

X. Quid vero *physicæ prædeterminationis* assertores, ac Sancti Thomæ discipuli? Hi non conveniunt quidem, an gratia sit qualitas, an sit indeliberatus motus intellectus & voluntatis, quatenus à Deo *immediate* procedit, & an sit divina motio ipsos indeliberatos actus præcedens; & videtur sententia hæc postrema, quæ in definitione gratiæ à nobis superius vindicata comprehenditur, esse apud Thomistas communior: eamque acerrime propugnant Thomas Lemos tom. IV. Panopliæ tract. 7. & Joannes Gonzales Controversia 1. cap. 4. at in hoc proculdubio conveniunt, quod gratia efficax contrariam concupiscentiam vincat, à nullo duro corde respuatur, atque operetur velle & perficere. Thomistarum aliqui cum Antonino Massouliè diss. 2. de libert. creata q. 6. art. 6. docent divina motione perfici libertatem, eoquod ex S. Augustino, & Sancto Thoma victricem delectationem immittat. *Et quidem* (ait vir ille doctissimus) *frequentissimam esse apud D. Augustinum eam phrasim, gratiam esse victricem delectationem, aut divina gratia delectationem ingenerari in anima, qua voluntas illecta sponte trahentem gratiam sequatur, nemo vel à limine sanctum virum salutavit, qui facile id non animadverterit.* Demonstrat vero scriptor præstantissimus nil esse aliud suavitatem atque delectationem, quam inclinationem ipsam voluntatis ad bonum rationi consentaneum, & conveniens naturæ: addit nihil esse, quod efficacius & suavius voluntatem attrahat, ut præstat delectatio, à qua ita se vinci sinit voluntas, ut vix resistendo vires habeat, & licet possit, nolit tamen non vinci: profert plura Augustini testimonia, idem sonantia ac superius præmissa: ostendit ex Doctore Angelico, Opusc. 61. cap. 19. naturam humani cordis cognatam esse actioni dilectionis, unde experimur amore animum pertrahi: ex 1. 2. qu. 24. art. 1. delectatione perfici operationem, ac neminem convenientem vitam agere sine alicujus boni perceptione aut delectatione; atque ex q. 35. Deum naturæ institutorem operationum gratia delectationes posuisse. Producit Poeticum illud etiam ab Augustino laudatum tractatu 26. in Joan. *Trahit sua quemque voluptas:* inquit cum eodem majorem esse voluptatem animi quam corporis, & mentis quam ventris; concludit divina motione non lædi, sed perfici libertatem, *cum ea nihil aliud sit quam quædam immissio, & impressio cælestis cujusdam suavitatis, qua anima perfunditur*, & frequentissimam Augustini de *victrici delectatione* sententiam, & communem loquendi modum cum severioris Theologiæ Thomisticæ principiis ad amussim convenire. Atque hæc, si Thomistarum aliquis nostram de victrici delectatione sententiam vellicabit, eo magis fas nobis erit reponere, quod Antoninum assecutum fuisse *mentem Doctoris Angelici* testantur eruditi Censores Operibus ejus præmissi, inter quos eximii duo Ordinis Prædicatorum Magistri & Socii Raymundus Ertz, & Franciscus Blunco. Complures item alii Opus Antonini Massouliè comprobarunt, ex Ordine Minorum, Carmelitarum, Minimorum, Clericorum Regularium, aliorumque, atque illud appellarunt *opus egregium*, menti Sancti Thomæ *perenniter consonum*, referens Doctrinam, *quam in Urbe omnium fere Ordinum Theologi, paucis exceptis, tuentur*, nil *quod sapiat novitatem*, sed *sanam doctrinam* ubique continens, felicissime *cavillos omnes & sophismata* dispellens, ac tale, ut *quocunque calamo exarari Sanctus Magister debuisset, non potuisset certe vel majori, vel meliori.* Nec facultate tantum consueta Romanis typis impressum fuit, sed peculiari quoque licentia Eminentissimorum Cardinalium Generalium Inquisitorum, emanata feria 4. die 23. Nov. 1689. in Generali Congregatione S. Officii. Quare interdum testimoniis hujus auctoris, non tamen solius, sed aliorum quoque multorum, objectum crimen retundam. Ergo ad alios.

Lemos Panop. tom 4. pag. 217. 218. 222. & ibid. p. 2. pag. 124. 125. 128. Gonzale pag. 17. edit. Leodii.

S. Thomas sui interpr. tom 1. pag. 348. & seqq.

11. A Reginaldo pariter Thomista.

Antoninus etiam Reginaldus ex eadem Prædicatorum familia, quo nullus uberiori stylo de Gratia efficaci disseruit, in Opere, cui titulus *de Mente Concilii Tridentini* part. 1. cap. 52. scribit: *Porro hanc gratiam tam aperte docuit Augustinus, ut mirum sit, si quis ipsa ejus scripta legerit, & eum illam non asseruisse, sibi*

sibi suadere, aut dicere valeat. Prolixius foret omnia D. Augustini loca, in quibus hanc gratiam à se assertam, & à Pelagianis eorumque Reliquiis impugnatam describit, ad longum recensere: ad præsens sufficiet ejus notas ex ipso Augustino velut in compendium redigere. Igitur Augustinus his verbis hanc gratiam circumscribit: Quæ est victrix delectatio supra ipsum liberum arbitrium, sic dicta ab effectu, quia ejus vincit duritiam & renisum; qua Deus operatur in homine voluntatem, ipsam volitionem, ipsum velle, occultissima & efficacissima potestate; qua, quando Deus tangit cor, homo præparat cor; qua reluctanti (sive in homine reluctante) prius aditus divinæ vocationis procuratur; qua homines fiunt ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes; quæ est magna & efficacissima vocatio; qua sic adjuvatur homo, ut faciat quod jubetur; qua Deus facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati, qua ut gratia potentiore convertit; quæ sit auxilium quo fit, non sine quo non fit; quo nonnisi perseverantes sint qui illud habent; qua gratia voluntas insuperabiliter & indeclinabiliter agitur; ratione cujus Deus magis habet in potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas, & habet humanorum cordium quo placuerit inclinandorum omnipotentissimam potestatem; qua fit ut sic velle vel nolle in hominis volentis aut nolentis sit potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem; qua fit ut voluntati Dei humanæ voluntates non possint resistere; auxilium quo non solum possibilitas juvatur, sed voluntas & actio; quæ non solum dat posse, sed dat velle & agere; quæ operatur ipsum velle; per quam possibilitas cum effectu in sanctis provenit; quæ est doctrina quam omnis qui audit à Patre, non solum potest venire ad Christum, sed venit, ubi & possibilitatis profectus, & voluntatis affectus, & actionis effectus est; qua fiunt ex nolentibus volentes, non sicut facit doctor homo, sed intus operatur ipsum velle per investigabiles vias suas; quæ à nullo duro corde respuitur, quia idcirco tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur; quæ mirabili modo operatur & velle; qua voluntas agitur & agit; quæ flectit & inclinat voluntates quas vult, cum vult, & ubi vult; quæ est vocatio ita effectrix bonæ voluntatis, ut omnis eam vocatus sequatur. Agnosco verba Augustini accurate ex ejus Operibus in unum collecta; iisque ultro libenterque subscribo. Quis autem his perlectis gratiam efficacem esse victricem delectationem, quæ superat cordis duritiam, & contrariam carnis concupiscentiam, negare poterit?

Reginaldus pagina edit. Antuerp. 496. & 497.

XII. Thomistarum utique bene multi à nobis eo in capite dissident, quod tam in statu innocentiæ, quam in statu infirmitatis ad recte agendum gratiam *ab intrinseco efficacem* esse necessariam existimant; at non proinde definitionem, de qua disputationem instituo, ulla ratione repudiant. Nam gratiam efficacem collatam fuisse Angelis sanctis, singuli uno ore se demonstrare ajunt ex Augustino lib. XII. de Civit. Dei cap. 5. ubi legimus Angelos, qui steterunt, fuisse *amplius adiutos*, atque amplius hoc adjutorium fuisse * *magnam per Spiritum Sanctum datam abundantiam charitatis Dei.* „ *Quis enim dicat* (ait prælaudatus Reginaldus p. 2. cap. 31.) *magnam illam abundantiam charitatis Dei, quæ fuisset etiam Angelis malis data si stetissent, & quæ consequenter data est illis qui steterunt, esse gratiam ab arbitrii nutu determinabilem? Qui exercitati sunt in scriptis Divi Augustini norunt profecto, nihil in ejus Operibus usitatius esse, quam quod gratiam illam, de qua cum Pelagio contendebat, explicet nomine bonæ voluntatis, charitatis, abundantiæ divini amoris, & aliis similibus terminis.* Et paulo infra: *Hoc auxilium, quod significatur per hanc abundantiam charitatis, non aliud est quam gratia per se ipsum efficax.* Censent itaque Thomistæ etiam gratiam efficacem datam sanctis Angelis fuisse inspirationem uberioris charitatis, & vividioris delectationis. Cum vero teneantur iidem Thomistæ fateri gratiam efficacem hujus status differre à gratia efficaci collata sanctis Angelis, & hanc esse illa *potentiorem*, ut de Corrept. & gratia cap. 11. ait Augustinus; discrimen istud inde repetunt, quod illa gratia non subjiciebat rebellantem appetitum rationi, hæc subjicit; ideoque ajunt Augustinum vocasse illam gratiam Adami *lætiorem*, quia tunc nulla erat pugna, hanc vero *potentiorem*, quia domat & subjicit renitentem sibi concupiscentiam, ut inquit sequenti cap. 32. idem Reginaldus. Sive ergo creatura innocens indiguerit, sive non indiguerit gratia *ab intrinseco* efficaci, Thomistæ nobis concedunt hanc gratiam esse inspirationem dilectionis, & charitatis victricis: aut si mavis, motionem, & qualitatem, qua istiusmodi dilectio & charitas inspiratur; non enim ullibi contentiose investigavimus, num delectatio victrix sit ipsa *essentia* gratiæ efficacis, vel id, quod

12. Thomistæ contrarii non in definitione gratiæ sunt contrarii.

* *De Correp. & gratia cap. 10 num. 27.*

Reginald. pag. 698.

Pag. 969.

Pag. 975.

quod divina supernaturali motione in nobis producitur: sed utrumque, ut diximus, propositione nostra complexi fuimus; utrumque etiam, si recte rem perpendamus, commonstrant hæc duo Augustini verba, *Inspiratio sanctæ dilectionis,*

13. Confirmatur ex P. Francisco Macedo.

XIII. Tenuit, propugnavitque nostram de gratia efficaci sententiam Franciscus Macedo ex Jesuita Minor Sancti Francisci, nunquam de Jansenismo suspectus, sed Jansenianæ hæresis profligator in Opere, cui titulus, *Mens Innocentii divinitus inspirata*, & in aliis Theologicis scriptis, quorum potissimum testimoniis Eminentissimus Norisius, ut constat ex quinque dissertationibus Historiæ Pelagianæ adjectis, depulit omnem Jansenianæ erroris illatam sibi calumniam. Ergo Pater Macedo in *Cortina*, seu in *Oraculis ex D. Augustino editis* pag. 20. hanc thesim 69. proponit: *Efficacia Gratiæ in propria virtute intrinseca ipsius gratiæ victricis sita est, cujus victoria in delectatione & suavitate consistit; opponitur suggestui & motui concupiscentiæ, & diaboli delectationi ad malum incitantis.* Atque hanc thesim P. Macedo decem & octo S. P. Augustini citatis locis confirmat. Luculentius id commonstrat alio in Opere, quod *Scrinium*, & *Mentem Augustini de duplici adjutorio* appellavit: unde nonnulla promam proximo, qui ad hunc consequetur, paragrapho.

14. Roboratur à Cardin. Lauræa testimoniis S Augustini.

XIV. Prætermittere nolo, etsi dicta abunde sufficiant, quæ docet Eminentissimus Cardinalis Laurentius Brancatus de Lauræa in Opusculo 3. de Gratiis actualibus: cujus eximii viri eo magis sententia probanda est, quod certissimis monumentis constat hoc Opusculum edidisse, cum ætate, scientia, hujusque controversiæ, in qua ante annos novem, scilicet anno 1678. Norisianis scriptis adversabatur, plenissima præditus erat cognitione, siquidem tria Opuscula Romæ in lucem emissa sunt anno 1687. Itaque citato Opusculo 3. num. 316. probat vir eximius efficaci gratia infallibiliter fieri bonum opus absque læsione libertatis, quoniam *voluntas prædita gratia illa faciente facere, seu efficaci, quantum est in se potest eam non sequi, sed maxima delectatione, ac suavitate afficitur à gratia, ab eaque suaviter trahitur, sed cum sua libertate.* Explicans deinde num. 330. & seqq. quomodo gratia efficax agat *cum suavitate, ac delectatione voluntatis*, id primum evincit congerendo multa Augustini loca, scilicet ex lib. de Peccat. merit. & remis. cap. 17. Enarrat in Ps. 118. lib. 2. ad Bonifac. cap. 9. de Spiritu & lit. cap. 3. & 19. de Corrept. & grat. cap. 2. in Psal. 33. & 84. priorem argumentationem concludens: *Docet*, Augustinus, *quomodo Deus per gratiam suam faciat nos operari bonum, dicens* hom. 29. cap. ult. *inspirando virtutem, dando menti tuæ cœlestem delectationem, qua omnis terrena delectatio superetur.* Deinde sententiam suam, ac nostram probat scriptor clarissimus firmissimis argumentis auctoritate Augustini suffultis: quorum unum num 338. petit *ex modo operandi connaturali humanæ naturæ*, quæ ad opus trahitur *delectatione ac suavitate.* Nam primo, inquit, *omnis peccans ideo peccat, quia delectationem, gaudium, & suavitatem percipit & gustat in quovis peccato: & licet res hæc notoria sit, & quilibet purus viator, concupiscentiæ tyrannidi subditus hanc miseriam experiatur; tamen eam sanctus Doctor pluribus in locis probat, incipiens à primis parentibus, qui etiamsi concupiscentiæ miseriam adhuc non contraxissent, nihilominus ex delectatione pomi, & desiderio scientiæ boni & mali peccarunt: ita* in lib. de Gen. contra Manich. *Et de omnibus aliis peccantibus omni peccatorum genere prosequitur probare, quod ideo peccant, quia delectationem ex peccatis percipiunt;* ita in lib. 22. contra Faustum cap. 18. in lib. 2. de Bapt. cap. 16. lib. 83. qq. q. 86. *Et alibi sæpe. Unum locum adducam per extensum, estque* serm. 6. de Verb. Apost. cap. 1. Quidquid est peccatorum in dictis, in factis, in cogitationibus, non exoriuntur nisi ex mala cupiditate, nisi ex illicita delectatione, &c. *Supposita, inquam, hac inclinatione, & facilitate hominis ad peccandum ex mera cupiditate ac delectatione, ait Sanctus Augustinus: Sapientissimus, potentissimus, ac benignissimus Deus, ut hominem ad delectationes malas, ac terrenas deditum, ab illis averteret, & ad bona opera virtutum vitiis illis contraria per gratiam induceret, delectationes ac suavitates spirituales, longe majores, ac dulciores, per gratiam voluntati hominis infundit, & sic illecta & inflammata voluntas ad ea opera bona, sive præcepti, sive consilii, sive supererogationis prorumpit.* Producit tum Cardinalis doctissimus ea Augustini loca, quibus doctrina hæc traditur atque explicatur, ex lib. de Contin. cap. 3. ex serm. 6. de Verbis Apost. cap. 9. & ex serm. 17. de Verbis item Apost. cap. 1. illinc inferens num. 339. *Dei sapientiam*

Arch. Angel. Biblioth. tom. 42. pag. 131.

Cardin. Laur. Opusc. pag. 469.

Ibid. à pag. 477. usque ad pag. 489.

tiam & misericordiam, ut miseros homines ad mala objecta, malasque circa ea operationes ex delectatione concupiscentiæ propensos, ab eis avertat, ac ad objecta & opera eis contraria convertat, atque trahat, ut Salvator dicit, per gratiam majorem & nobiliorem delectationem voluntati inducentem, id facere, &c. Præterea num. 340. & seq. hæc omnia confirmat aliis ex eodem Augustino productis locis, quibus gratiam, qua avertimur à malo, & facimus bonum, ita circumscribit, ut nos ad opus trahat. *faciens vere cognosci verum bonum, & ingerens delectationem ac suavitatem;* quod revera Augustinus docet lib. 2. de peccat. meritis & remiss. cap. 17. & 19. aliisque in locis, ex quibus Lauræa eandem infert consecutionem, id est, *Quod Deus per suam gratiam sic operatur cum voluntate humana, ut omnia quæ præcipit, vel consulit alicui, à quo vult ut impleantur, ea reddit clara ut cognoscatur eorum bonitas ac veritas; & delectabilia ac suavia, ut præferantur objectis oppositis perniciose delectabilibus, & hisce spretis illa amentur & amplectantur.* Tandem Emin. Cardinalis p ædcedentes ratiocinationes corroborat illustratque plurium sanctorum exemplis; præsertim Martyrum, quibus, ut Augustinus ait lib. 18. de Civit. Dei cap. 7. *in abundantia gratiæ spiritus illius, qui ubi vult spirat, datum est ut tantum Christum amare possent, ut cum tanto vitæ discrimine negare non possent.* Talis, inquit, fuit Stephanus plenus gratia & fortitudine, de quo canit Ecclesia, *Lapides torrentis illi dulces fuerunt:* talis Laurentius, qui præ dulcedine moriendi pro Christo tyrannum deridens ajebat, *Assatum est jam, versa, & manduca:* talis Andreas Apostolus clamans, dum ad crucem raperetur, *O bona crux diu desiderata, solicite amata, sine intermissione quæsita, & aliquando concupiscenti animo præparata!* tales Marcus & Marcellianus, qui adstipem alligati, clavisque confixi, *Nunquam* (dixere) *tam jucunde epulati sumus, quam hæc libenter Jesu Christi causa perferimus.* Ex his, aliisque exemplis *luculenter patet*, inquit Lauræa, *quod in observantia præceptorum Deus concurrit cum gratia reddente illam dulcem, suavem, delectabilem, & jucundam etiam in cruciatibus*, adjiciens exemplis Sanctorum quotidianum experimentum, quo unusquisque contra concupiscentiam agens *delectatur & gaudet;* quemadmodum Abraham jam senex se, Ismaelem filium suum adolescentulum, & vernaculos domi suæ circumcisioni subjecit, ac deinde ad filium suum Isaac immolandum processit: sanctissimi viri ludibria, verbera, vincula, & carceres experti sunt; atque innumeri sponte sese jejuniis, corporisque afflictationibus dederunt; quod nequaquam feciissent, nisi Deus in iis incommodis perferendis inspiraset *delectationem ac suavitatem.* Absolvit num. 346. dissertationem his verbis: *Sic ergo benignissimus Dominus, & amantissimus parens nobiscum operatur, cum præcepta, vel consilia, vel supererogatoria sunt adimplenda; facit enim veritatem boni apparere, inspirat, & inflammat, ut amplectatur, & delectationem, ac suavitatem in exequendo largitur.* Eritne in posterum, qui sententiam constituentem auxilium efficax in delectatione victrici tanquam Jansenianam vellicet & infamet? At illam innumeris Augustini testimoniis, quorum aliqua tantum indicata, insignium Theologorum approbatione, argumentationibus, exemplis, rerumque experientia, veram, certam, inconcussam, firmissimamque hactenus demonstravimus.

15. Tenetur ab Augustinianis etsi in explicatione divisis.

XV. Hanc proinde sententiam instituti nostri Theologi unanimi consensione propugnant, quamquam inter nos divisi sumus, & aliqui ex nostratibus Aegidiani, aliqui vero Augustiniani dici amant. Nam Aegidiani, ut apparet ex Friderico Gavardi, qu. 2. de Grat. art. 1. & 2. uti gratiam universim locant *in actibus indeliberatis, quibus cognoscimus, & diligimus Deum, nobis donatis & infusis in cordibus nostris*, ita energiam gratiæ efficacis in hoc constituunt, *ut per ipsam homo velit, & Deum diligat, atque tanto ardore diligat, ut roboretur voluntas ad superandas carnis concupiscentias, quæ ipsum à Dei amore conantur avertere;* ac producunt & ipsi, quæ de adjutorio *Quo*, sive gratia efficaci, cap. 11. de Corrept. & Gratia ait S. Pater: *Qua etiam fit ut velit, & tantum velit tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat.* De iis vero, qui Augustiniani dicuntur, nulla oriri potest dubitatio, ut constabit legenti Opera Norisii, de quo paulo infra, Aurelium Piette p. 3. cap. 2. Clenaerts in Opusculo, cui titulus, *Augustinus per se ipsum docens*, cap. XI. Philippum Van-Waure in erudito contra Jansenium Opere, quod inscribitur, *Augustinus Europæus perperam dictus*, Nicolaum Girken in Summa Tractat. x. qu. 2. dub. 6.

Gav. tom 4. pag. 301. & 303.

Tom. 3. pag. 98.

16. Roboratur thesis 3. impugnata ex Augustino remissive.

XVI. Reliquum est, ut nonnulla dicantur de parte systematis nostri postrema, in qua statuimus sanctam delectationem non esse eandem in omnibus, sed gradus habere, & modo efficacem, modo inefficacem esse: quod, si nonnihil sapio, ex dictis est apertissimum atque manifestissimum. Nam si gratia universim definita est superna illustratio mentis, & inspiratio sanctæ dilectionis; gratia autem efficax ea est, quæ inspirat certam scientiam, ac delectationem victricem: quoniam de fide est, omnem gratiam non esse re ipsa effectricem, nec semper homines gratia præventos tanto ardore diligere, ut voluntas spiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiscentem; consequens erit, admittendam esse voluntatem spiritus parvam atque robustam, delectationemque majorem atque minorem: quarum robusta ac major concupiscentiam superans sit gratia efficax; parva autem & minor sit gratia inefficax, quam Schola *sufficientem* appellat, vocabulo, ut postea dicetur, non in eadem significatione ab omnibus Catholicis usurpato. Et quanquam doctrina hæc ex præcedentibus consequatur; illam tamen demonstravi ex Augustino lib. de peccat. meritis cap. 5. de Gratia & lib. arbitrio cap. 15. serm. 17. de verbis Apostoli lib. 6. Confess. cap. 5. aliisque locis perspicuis, quæ necessum non est ut repetantur, necnon ex ipsa notione gratiæ medicinalis, quæ refertur ad hominis peccati vulnere affecti infirmitatem, atque languorem.

Vide Tom. 3. pag. 99. 100. 215. 216. &c.

17. Stabilitur ex Norisio Cardinali.

XVII. Hinc Norisius, cujus paulo supra dixi mentionem à me hoc in loco faciendam esse, describens in *Calumnia sublata* cap. 3. auxilium *sine quo non* dans *posse*, non *agere*, quod idem omnino est, ac auxilium sufficiens Scholasticorum, prout distinguitur ab efficaci, *Jam vero*, inquit, *adjutorio* sine quo non *movetur voluntas ad eliciendos actus debiles, nempe desideria, conatus, orationes minus fervidas pro adimplendis mandatis, in ordine ad quorum executionem adjutorium* sine quo non *est tantum auxilium remotum, impetratorium tamen auxilii* quo *sive gratiæ efficacis atque victricis, qua sola mandata reapse implentur:* productisque verbis Patris Macedi in *Scrinio* pagina 65. *Igitur ad hujusmodi actus imperfectos, * quæ sunt inchoata desideria boni in peccatoribus & justis, istud adjutorium* sine quo non *& exigitur & invenitur;* prosequitur Norisius: *Augustinus lib. de Grat. & libero arbitrio cap. 17. scribit:* Qui vult ergo facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam. *Illa bona voluntas est ab adjutorio* sine quo non, *quo desiderium præcepti implendi excitatur, qui tamen motus est invalidus, nisi adjutorio* quo *roboretur.* Similia Norisius ad *Germanitatem* VIII. XIII. & XIV. prope finem primi Voluminis. Nec poterat Cardinalis amplissimus sententiam nostram, ac suam expressius exponere, quam admittendo gratiam, quæ inspirat desiderium implendi præceptum, & voluntatem bonam, sed parvam, & invalidam, quæ gratia est auxilium ab Augustino appellatum auxilium *sine quo non*, & à Scholasticis auxilium *sufficiens*; & rursus admittendo gratiam, qua motus invalidi roborantur, & inspiratur voluntas, quæ proxime, & absque alia gratia sufficit ad implenda mandata; quam gratiam Augustinus vocat auxilium *quo*, Scholastici autem appellant auxilium *efficax*. Plura sequenti §. Interim perspicuum est ex Augustino & Norisio gratiam modo parvam & invalidam, modo autem robustam & flagrantissimam charitatem inspirare; atque ut ait S. Pater lib. 2. de Peccator. mer. & remiss. cap. 5. num 6. adjuvare illum tantum, *illum autem non tantum; istum illo, illum isto modo:* ac perspicuum itidem est, systema, quod Anonymus illusorie simul ac pueriliter nunc *Bellellinum*, nunc *Bertinianum* appellitat, Norisianum & Augustinianum esse, nos vero ludificationibus, ineptiisque suis cohonestari plurimum, & Augustiniani systematis propugnatores, ac vindices declarari.

* qui, sed ita habetur in Scrinio.

Tom. 3. pag. 1079.

18. Ex P. Macedo *Pag. 65. & seq.*

XVIII. Et quoniam Cardinalis Norisius paulo supra meminit Patris Macedi; is in *Scrinio*, sive Mente Augustini *de duplici adjutorio* cap. 7. hæc habet: „Constat esse in nobis parvas quasdam & infirmas voluntates bonas, quæ conatus & impetus quidam ad virtutem sunt: quæ in peccatoribus præsertim vitiis deditis, & inveterato usu peccandi obstinatis inveniuntur, ac eorum pulsant, excitantque voluntates, sed non movent efficaciter & tantum actus inchoatos & imperfectos eliciunt, qui velleitates dicuntur. In sanctis vero & justis eosdem sæpe videmus: nam non semper ii perfecte operantur, & easdem velleitates experiuntur. Igitur ad hujusmodi actus imperfectos, quæ sunt inchoata desideria boni, in peccatoribus & justis istud adjutorium & exigitur & invenitur, quod illos tantummodo operetur. Deinde cum vel iidem peccatores peccata multiplicant, & justi à recta via primum peccando

cando deficiunt, & quoties postea delinquunt, toties iis hujusmodi gratia adest, quæ cum leviter pulset ac inefficax sit, & similis illi adjutorio gratiæ, proculdubio illa gratia est, quæ adesse debuit ex ea ratione generali, qua dicitur, *In eo quod vitari non potest, peccari non posse*, & cum adesset, victrix non fuit, atque adeo efficax non fuit, quod est ipsum adjutorium *Sine quo non*, non *Quo:* unde deducitur evidenter fuisse gratiam *inefficacem*, id est, ipsum adjutorium *sine quo non:* cujus in hoc statu virtus est imminuta, ratione naturæ vitiatæ & corruptæ, & arbitrii *inclinati*, & *infirmati*, & *attenuati* secundum doctrinam Concilii Arausicani cap. 8. 13. 26. à nobis superius expositam. Hanc differentiam adjutorii inefficacis ab efficaci ita declaratam ex Augustino accepi. Et quidem ea clara est circa primam partem auxilii efficientis *parvas illas & infirmas*, ut Augustinus loquitur, *voluntates:* nam illas non esse à gratia magna & efficaci, id est adjutorio *Quo*, per se constat, & perspicue tradit lib. 2. de Peccat. meritis & remissione cap. 4. & 5. & 19. clarissime, & lib. de Sp. & lit. cap. 4. expresse, nec minus lib. de Grat. & lib. arbit. cap. 4. & 15. & lib. de perfectione justitiæ prope finem, & aliis plerisque locis, in quibus docet per motus incnoatos, & imperfectos per Gratiam factos in voluntate non impleri mandata: nam sunt voluntates, & impetus, qui tandem *in mediis conatibus ægri deficiunt*. Qui tamen non deficerent, si augeretur gratia, & per eam auctam & robustam voluntas valida & robusta redderetur; per hanc enim præcepta implerentur. Hæc, aliaque bene multa Franciscus Macedo, de quo rursus in hujus Operis progressione: ista enim ad id commonstrandum, quod in præsentia disquiritur, faciunt satis superque. Porro si huic Scriptori, aut Norisio nostro audeat quis Jansenianæ hæreseos inferre calumniam, aut asserat nos ab horum systemate vel latum unguem discessisse, proximo paragrapho refutabitur, tametsi refutatus sit hactenus, modo absque livore tribus operibus ante oculos positis, id est, *Quinque* Norisianis *dissertationibus*, cum separatim, tum nuper in tertio Volumine editis, *Scrinio* P. Macedi, & tertio *De Theologicis disciplinis* tomo, quæ nunc exscripsimus aut laudavimus, à lectore nec penitus rudi, nec invidentia excæcato, nec partium studiis addicto, diligentissime conferantur. Habes, ut opinor, tres illas propositiones initio positas, quæ systema Augustinianum, nostrumque comprehendunt, & quibus inscius & inofficiosus Anonymus molem fictitii *Jansenismi Redivivi* superstruit, ab omni erroris insimulatione, & suspicione purgatas.

§. II.

Vindicantur quæ in superiori systemate ab adversariis redarguuntur.

SUMMARIUM.

Tres objectiones contra systema hucusque explicatum proponuntur.
1. Objectio prima solvitur ex Card. Norisio & P. Macedo.
2. Referuntur formalia P. Macedo pluribus à locis.
3. Ægidiani idem tenere ostenduntur.
4. Defendit idem Gonzalez Thomista.
5. Item Gravesonus pariter Thomista
6. Antoninus Massoulié ex D. Thoma.
7. Adversarius arguitur de falsis quibusdam suppositis
8. Congruistæ discrepant solùm in explicatione.
9. Objectio 2da ostenditur temerè insimulare Norisium.
10. Solvitur ex eodem Norisio objectio quædam consimilis.
11. Adducuntur formalia Macedi à Norisio citati
12. Item verba Bellarmini.
13. Concluditur solutio objectionis 2dæ.
14. Diluitur objectio 3. verbis Suarezii.
15. Argumentatio contra adversarium ex Tournelio.
16. Continuatio solutionis ex Franc. Cumel.
17. Ex Cardinali Lauræa.
18. Ex P. Franc. Macedo.
19. Concluditur solutio objectionis 3tiæ verbis Academ. Lovan. & brevi recapitulatione dictorum in hoc §.

Tres objectiones contra systema hucusque explicatum.

BEne habet, inquis: quod gratia parvam, & robustam voluntatem inspiret, quod si victricem tribuat delectationem sit efficax, quod in illustratione mentis, & inspiratione dilectionis constituenda sit actualis gratiæ natura, Catholicum systema est, atque si ita illud appellare lubet, Augustinianum: sed tria sunt, quæ Jansenianum redolent dogma, & quinque damnatarum propositionum

ſitionum ſunt fons & origo, à quibus novi Janſeniani, quos inter eminent duo haud dubie ſpurii Auguſtinenſes, minime abhorrent. Horum primum eſt, quod non tantum in delectatione victrici reponunt gratiam efficientem, ſed in delectatione victrici, quæ ſuperat minores gradus concupiſcentiæ, ſive in delectatione *relativa*, non abſoluta. Alterum, quod negant in delectatione inferioris gradus *potentiam proxime expeditam*, ad hanc requirentes ex parte potentiæ & actus primi robuſtiorem delectationem, ideoque gratia inefficax, ſive adjutorium *ſine quo* ab ipſis deprædicatum, non eſt vera gratia *ſufficiens*, neque Moliniſtico ſenſu, neque Thomiſtico; cum gratia ſufficiens communi ſenſu Catholicorum conferat ipſam *potentiam proxime expeditam*. Tertium, quod hinc conſequitur, veram gratiam ſufficientem è medio tollunt, à cujus etiam nomine fraudulenter & inſidioſiſſime abhorrent, illam potius inefficacem, quam *ſufficientem* appellantes. Atque hi ſunt Janſeniani erroris notæ, hi characteres. Demonſtrarunt id productis compluribus Janſenii textibus cum Stephano Dechamps Antijanſeniani permulti, necnon Theologorum præſtantiſſimi, quorum monimenta ſingula collegit ætate noſtra Tournelius. Ego vero, tametſi omnium Antijanſenianorum commendo ſtudium, firmiſſime tamen, & absque ulla hæſitatione pronuntio, tria doctrinæ capita nuperrime commemorata nequaquam erronea eſſe, nec damnatarum propoſitionum principia; ſed aliquos Janſenii quidem refutandi zelo permotos, ſed propriæ ſententiæ præjudicio abreptos, quid Catholicum ſit, quid erroneum ac damnatum minime diſtinxiſſe, atque ex horum lucubrationibus veritate ac falſitate permixtis anſam arripuiſſe ſciolum & incautum Anonymum, & ſi qui alii ſunt, curtæ eruditionis & pinguis minervæ homines, inconcuſſa Auguſtini dogmata, quæ velint, nolint, ſunt eadem ac noſtra, tanquam portenta hæreſum calumniandi. Quod ubi de tribus hiſce punctis pertractatum erit, vel inviti convitiatores ſinguli fatebuntur, ac magna illa *Janſeniſmi Redivivi* machina, quæ adinſtar ſimulacri regis Aſſyriorum ſuperbiſſime erecta eſt, in minutiſſimum pulverem comminuetur, pudebitque fabricatorem malevolum permiſcuiſſe ſe bona, ac mala elementa, molemque nullâ ligaturâ compactam luteis erectam cruribus ſtatuiſſe.

I. Ergo quod gratia efficax ſita ſit *in delectatione victrici*, quæ gradu robuſtioris charitatis, & bonæ voluntatis ardore ſuperet carnis concupiſcentiam, Orthodoxi, & nulla Janſeniani erroris ſuſpicione laborantes, apertiſſime tradiderunt. Ac primum ii auctores, qui docent auxilium *ſine quo non*, ſive gratiam ſufficientem, prout diſtinguitur ab efficaci, inſpirare *parvam* & *invalidam voluntatem*, & auxilium *quo*, ſive efficax inſpirare voluntatem *magnam* atque *robuſtam*, qua ſuperetur voluntas carnis terrenis voluptatibus inhians, in qua ſententia ſunt Noriſius, & Macedo, prout ſuperius oſtendimus, absque ulla ambage, absque ullo verborum involucro locant effectricis gratiæ energiam non in delectatione *abſolute*, ſed in delectatione *robuſtiori*, ac majori, qua contraria concupiſcentia ſubſternitur. Hactenus dicta ſufficiunt unicuique probo, ingenuoque Theologo: at pervicacis adverſarii cæcutientes oculos provoco ad ea, quæ ſequuntur, clariora ſole horis meridianis fulgente.

1. Objectio prima diluitur ex Noriſio, & P. Macedo.

II. Franciſcus Macedo, cujus doctrinam, ut diximus, non ſolum amplectitur, probatque Noriſius, verum etiam ea utitur *in Germanitatibus*, *in Calumnia ſublata*, & in *Parallelo* ad ſe vindicandum, & ad repellendam arcendamque inſimulationem Bajaniſmi & Janſeniſmi, in præcitato *Scrinii* Opere cap. 7. gratiæ auxiliatricis gradus primum demonſtrat ex motibus concupiſcentiæ, ad quos frænandos nobis eadem gratia divinitus inſpiratur. *Illius enim concupiſcentiæ*, inquit, *interdum tam parvi ſunt, tamque tenues motus, ut eos voluntas non curet, præſertim ſi ſit hominis juſti, & ſancti: interdum creſcunt & intenduntur, ita ut faceſſant negotium voluntati, & opus ſit cum iis exertis omnibus viribus voluntatis luctari, & aliquando in ea lucta contingat juſtum hominem deficere, & ſuperari. In his quatuor (tot ſunt quippe) eventibus ſemper eſt libera voluntas, & tamen diverſo modo libera, & in eodem ſtatu libero, diverſi tamen ſunt gradus libertatis, concupiſcentiæ tentantis motibus reſpondentes. Idem in eodem actu videbis inchoari amorem pulchritudinis, & paulatim intendi, donec inflammetur, ardeatque voluntas, & tandem victa conſentiat. An non per gradus ardor ille cupiditatis crevitusque ad flammam, quæ in conſenſum erumpit, decurſo ſpatio libertatis, infra quod ignis ille concurrit? Ecquis enim ab illis carceribus primi conatus usque ad metas conſenſus liberi, curriculum eſſe non videt latum, amplumque libertatis? imo in eo diverſos gradus, ſtatio-*

2. Formalia P. Macedo pluribus è locis referuntur.

Pater Matedo Scrin. pag. 68.

tionesque, in quibus ipsa libera vis potestasque consistit? Hæc est germana & genuina Augustini mens, de motibus tum libertatis, tum gratiæ, tum concupiscentiæ. Huic ratiocinio, quod num rectum firmumque sit, idoneumque ad sententiam nostram corroborandam, poterit unusquisque proprio comprobare experimento, addit vir doctus complura testimonia ex Augustini libris petita, quorum aliqua dispescunt motus voluntatis *in imperfectos, & inchoatos, & in validos ac perfectos*, respondentes, ut inquit, *aptis & accomodatis gratiæ pulsibus;* alia vero demonstrant ejusdem gratiæ minoris, & majoris gradus, sive, ut ait, *intensionis & remissionis accommodate ad voluntatem.* Testimonia prioris generis exscripta sunt ex lib. de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. & 17. serm. 3. de verbis Apostoli, lib. 2. de peccatorum meritis & remissione cap. 3. lib. de sp. & lit. cap. 34. & habentur pagina *Scrinii* 69. Testimonia autem alterius ordinis, & pag. 70. producta, extant lib. 2. de peccat. merit. & rem. cap. 5. de Grat. & lib. arbit. cap. 15. de corrept. & Grat. cap. 11. quibus recitatis, *Hinc patet* (inquit Pater Macedo) *alias esse vires parvas à parva gratia, alias majores à majori, alias efficaces ab efficaci, alias efficacissimas ab efficacissima.* Idem confirmat exemplo Martyrum: *Ecquis enim neget invictam illam Martyrum constantiam Dei beneficium & gratiam fuisse, qua voluntates eorum vehementius excitatæ, mundum cum omnibus amoribus, terroribus, erroribus suis vicerunt?* subjicit pag. 71. Profert eo loci & rationem Theologicam, propterea quod si cum gratia *omnino invariata, ac indifferente sine ullo pulsu motuque vehementi,* voluntas intensiorem illum motum exerceret; gratia à voluntate *vires & intensionem* accipere diceretur. Testatur p. 72. *Augustinum delectationes carnis delectationibus spiritus opponere, & in ea pugna concupiscentiam cum gratia committere, & fortiori victoriam assignare*: nec testatur tantum; probat quoque ex lib. 1. de serm. Domini cap. 12. serm. 6. de verbis Apost. cap. 10. de corrept. & Grat. cap. 8. unde verba producit, decem ac novem aliis locis indigitatis. Quisquis Jansenianum hunc auctorem fuisse putat, magno in errore versatur, siquidem, ut dixi, illius verbis exornavit Norisius vindicationes suas, & quinquies reportavit de accusatoribus victoriam; qui autem hujus auctoris sententiam à nostra vel tantillum discrepare monstrabit, magnus erit nobis Apollo.

III. Nec soli Norisius & Macedo, quibus subscribunt quotquot Augustiniani dicuntur, verum etiam ii, qui inter Nostrates Romani Ægidii sectandæ ac propugnandæ doctrinæ totos sese devoverunt, illud de Gratia systema ab Augustino traditum, Orthodoxum, & inconcussum existimant. Petrus enim Manso Hispanus, Doctor Salmanticensis in Opere inscripto, *S. Augustinus sui interpres & assertor*, quamquam acerrime impugnet systema Jansenianum, in quo sola delectatio victrix indeliberata, & voluntas in quolibet motu necessitatis vinculo constricta adstruitur nefario & hæretico sensu, de qua re dicturus sum postmodum; docet tamen quæst. v. §. 1. num. 14. juxta Augustinum adjutorium *Quo* esse *velle illud fortissimum, cui Deus contulit vires efficacissimas ad vincendas omnes difficultates internas, & externas;* quod S. Pater de Grat. & lib. arbitrio cap. 17. vocat *ardentissimam voluntatem:* ac adjutorium *sine quo non* ait Mansius esse *amorem, & quoddam velle indeliberatum, quo voluntas inclinatur ad servanda Dei mandata, & aliquando vult libere & deliberate, sed languide & imbecilliter*, subjiciens verba S. Patris eidem adjutorio attribuentis voluntatem bonam, sed adhuc *parvam & invalidam.* Quæst. autem VIII. §. 4. demonstrat gratiam effectricem, quam repetit esse adjutorium *Quo*, non absolutam esse, sed *respectivam, non solum respectu operis, quod juxta majorem, vel minorem difficultatem petit majorem, vel minorem gratiam, sed etiam subjecti*, laudans auctores quosdam idem omnino sentientes, ut Montalvum, Albeldam, Massoulié. Atque id Mansius demonstrat argumentationibus plurimis: quarum num. 41. prior illa est, quod *si gratia* eadem pro gravi & levi tentatione sufficeret, eoquod habeat efficaciam absolutam, non esset necessarium addere gratiam, quantumcunque cresceret *tentatio:* ratio altera num. 42. in eo nititur, quod *omnis difficultas operis conducentis ad finem vincenda est per amorem finis;* ideoque *quo major est difficultas operis, eo major debet esse amor finis, quo vincitur:* tertia num. 44. petitur ex principiis SS. Augustini & Thomæ, qui docent duo esse, quæ voluntatem impediunt ne faciat bonum, & ne motio Dei perfectam operationem producat, ignorantiam scilicet, atque cupiditatem: *Sed contraria* (inquit Mansius) *contrariis curantur, & cupiditas noxia amore honesto curanda est; ergo amor & velle honestum voluntatis, si superet cupiditatem, facit nos facere divina*

3. Objectio eadem diffiatur ex conformitate meæ propositionis cum Ægidianis.

Mans. edit. Sal. 1718. pag. 201. pag. 469. & seq.

mandata: quarta eodem numero promitur ex S. Thoma, qui 1. 2. q. 17. art. 5. hæc scribit de voluntatis imperio: *Animus quando imperfecte imperat sibi ut velit, hoc contingit ex hoc quod non perfecte imperat. Imperfectum autem imperium contingit, quia ratio ex diversis partibus movetur ad imperandum, vel non imperandum; unde fluctuat inter duo, & non perfecte imperat:* quibus verbis recitatis, *Ecce* (inquit Mansius!) *nisi amor boni honesti superet contrarium amorem boni delectabilis, non potest voluntas plane imperare actus subsequentes ad primum velle, sed fluctuabit inter duos amores: ergo ut cum effectu imperet, & faciat, debet ita amare & fortiter velle, ut reipsa sequatur facere. Quo vides nostrum velle habere gradus, & esse respectivum ad subjectum, & ad difficultatem operis faciendi.* Argumentatio quinta depromitur ex ipsa natura gratiæ victricis, quæ nobis confertur, ut superata operum difficultate eadem opera adimpleamus; ex quo sequitur, ut gratia ad faciendum requisita *habeat gradus juxta gradus difficultatis operis faciendi;* id quod demonstratur exemplo, quoniam facilius est dare eleemosynam, quam subire martyrium; *ergo amor Dei sufficiens & efficax ad dandam eleemosynam, non sufficit ad subeundum martyrium.* Producit Mansius argumenta alia bene multa, sed qui hinc Aegidiani scriptoris mentem non percipit, quibusnam, obsecro, instrui poterit, ac permoveri? His cohærent, quæ scribunt Fridericus Gavardi tom. IV. Scholæ Aegidianæ q. 2. de Gratia actuali art. 2. Benignus Sichrovvsky Tract. x. q. 1. art. 3. pag. 14. Augustinus Gibbon Burgensis disput. 21. dub. ult. qui etiam laudat ex nostratibus Aragonium 2. 2. q. 83. Aloysium, & Basilium Legionenses, & alios; commonstratque num. 13. hujus sententiæ à sententia Congruistarum latissimam discrepantiam.

S. Thom. tom. 1. edit. Ven. ag. 38. 2. ad 1.

Tom. IV. Gav. pag. 393.

Gibbon tom. 4. p. 434. & 438.

4. Propositionem eandem defendit Gonzalez de Albenda thomista.

IV. Non solum ab Instituti nostri Theologis, tum iis, qui Aegidio Romano nomen dedere, tum iis, qui impensius adhærere Augustino, & ab ipso nominari maluerunt, gratia non *absolute*, sed *relative* efficax, prout ex dictis manifestissimum est, defenditur & propugnatur: sed in ipso quoque Thomistarum numero ac multitudine inveniuntur bene multi, quibus eadem sententia quammaxime arridet, ac videtur principiis Doctoris Angelici concordissima. Quod enim Deus pro majori, vel minori hominum corruptela, & concupiscentiæ ac tentationum pugna, gratiam nativa sua entitate plus minusve potentem conferat, ita ut quod in uno efficax est, in altero ob vividiorem concupiscentiam sit inefficax, affirmat 1. part. disput. 58. sect. 2. num. 1. Gonzales de Albenda, cujus hæc sunt verba: *Non oportet, quod gratia præveniens intrinsece inhærens, quæ in uno est efficax, sit etiam efficax in alio majori tentatione tentato. Ac proinde non est verum dicere, quod gratia præveniens intrinsece inhærens, quæ aliquando est efficax, debeat esse efficax semper, & in quocunque supposito æqualiter tentato:* & post pauca *D. Augustinus & D. Thomas explicant gratiæ prævenientis efficaciam per contemperamentum & congruentiam ejus cum subjecto, in quo reperitur, ut videlicet eo modo quis vocetur à Deo, ut impedimenta & tentationes temperentur à Spiritu Sancto, juxta modum, quantitatem internam inspirationis, quam novit se dedisse ei, qui vocatur.* Agunt de sententia hujus auctoris Hyacinthus Serry in Historia de Auxiliis lib. IV. cap. 27. & Antoninus Massoulié in *D. Thoma sui interprete* tom. 2. dissert. 3. qu. 6. Nec desunt, qui sententiam Gonzalesii sic acceperunt, ut illum Congruistis annumerarint, immerito tamen, ut dicam proximo num. 8. Certe sententia Albendæ plurimi est facienda, cum scripserit post celeberrimas Congregationes de Auxiliis, in quibus pro sententia Thomistica egregiam navaverat operam, ut Serrius testatur citato in loco.

Serry pag. 609. edit. Antverp. Massoulié pag. 205. edit. Rom.

5. Item Graveson pariter Thomista.

V. Nec solus Joannes Gonzales adhæsit prælaudatæ sententiæ de Gratia *relative* efficaci, sed illam Thomistarum alii propugnarunt, fatente Hyacintho de Graveson de myst. & annis Christi dissert. 16. quo in loco explicata opinione antiquiorum Thomistarum docentium gratiam efficacem distingui *entitate*, ac natura sua à gratia sufficiente, *Secundo*, inquit, *alii Thomistæ, qui volunt gratiam efficacem non distingui ex entitate, seu ex natura sua à gratia sufficiente, sed tantum penes intensionem graduum efficaciæ, quibus superat gradus malitiæ voluntatis creatæ, eamque convertit; docent, inquam, illi Thomistæ in solius hominis culpa esse quod gratia se ipsa efficaci privetur. Idque illustrant hoc clarissimo exemplo: supponunt quippe voluntatem alicujus hominis ex pravis habitibus ac diuturna peccandi consuetudine ad octo, vel decem gradus obstinationis pervenisse; si itaque Deus huic homini male affecto gratiam conferat, quæ plures & majores efficacia*

Grav. pag. edit. Rom. 343.

efficaciæ gradus habeat, quam sint gradus obstinationis, & malitiæ in voluntate, tum illa gratia suapte vi, seu victrice delectatione superabit obstinationem voluntatis, & erit re ipsa efficax. At si Deus, ita exigentibus illius hominis demeritis, gratiam minus validam conferat, & quæ in gradibus efficaciæ superior, major, ac fortior non sit gradibus obstinationis, seu malitiæ voluntatis; tunc illa gratia voluntatem quidem commovebit, sed illam non convertet, nec illius obstinationis gradus superabit, eritque tunc temporis gratia tantum sufficiens & inefficax, non quidem ex defectu sui, cum re ipsa, & vi sua converteret voluntatem, si minor esset voluntatis resistentia, sed ex defectu voluntatis, quæ obstinatione sua magis obsistit. Perinde ac si admotum lignum ignis non comburat, id non oritur ex parte ignis, qui agit, & cui non deest vis agendi, sed ex parte ligni, quod humiditate & aqua cum sit oppletum, efficaciæ, & vi ignis magis obsistit, eamque extinguit. En Gravesonus fatetur sententiam de Gratia efficaci *relative*, & juxta graduum superioritatem, esse aliquorum Thomistarum; ideoque idem auctor ubi in Epistolis *delectationem relative victricem* Jansenianum dogma appellat, intelligendus est de *victrici delectatione* superiori gradu injiciente vinculum voluntati, eamque ad opus trahente absque libertate indifferentiæ, & cum sola immunitate a coactione, ut explicabo sequenti paragrapho. Nunc enim illud tantum pronuntio, *delectationem victricem*, ut supra explicatam, atque à nobis, & à Thomistis illis, de quibus Gravesonius loquitur, defensatam tantum differre à *delectatione victrici* Jenseniana, quantum decretum *efficax absolutum & gratia prædeterminans*, prout à Thomistis defenditur, differt à decreto efficaci & prædeterminatione Calviniana: siquidem nos, ac Thomistæ cum victrici delectatione & prædestinatione libertatem indifferentiæ, quam Calvinus & Jansenius minime agnoscunt, agnoscimus, profitemur, ac propugnamus.

6. Antoninus Massouliè itidem Thomista fuse ex D. Thoma.

VI. Joannem Gonzales, ac Thomistas, de quibus supra, non recedere à principiis Sancti Thomæ haud obscure commonstrant eadem principia, quibus Petrus Manso gratiam *relative* efficacem studuit comprobare. Vide quæ scripsi tertio numero hujus §. Verum ne à Thomistis, inter quos versamur, discedat statim oratio; Antoninus Massouliè perlaudata quæst. 6. id prolixa dissertatione studet evincere: ac primo articulo affirmat consentire *cum communi Sancti Thomæ discipulorum sententia* eam, quæ constituit divinæ gratiæ efficaciam in quadam congruitate, qua divinæ gratiæ motio superet malitiam, & resistentiam voluntatis: *unde*, inquit, *pro varia dispositione, & variis veluti gradibus malitiæ, cui superandæ consentanea gratia confertur, major in uno esse debeat, quam in alio, ita, ut in uno interdum effectum omnem habeat, quem habere potest, & suæ efficacitati proportionatum actum eliciat, & proprie efficax sit; in altero vero non omnem effectum habeat ex resistentia voluntatis, & tunc efficax quidem sit sua ipsa virtute, effectum tamen, ex resistentia, ut dixi, voluntatis non habeat, sed tunc inefficax evadat.* Ad sententiam hanc demonstrandam, principio ait *varios esse posse, & re ipsa esse obstinationis & resistentiæ voluntatis gradus; varios item gradus divinæ gratiæ, & motionis, quam ita Deus ex æquissimis suæ providentiæ legibus temperat, ut voluntatem pro libitu impellat, vel concutiat solum, vel omnino convertat:* ex quo infert ea ratione efficacem, & sufficientem gratiam distingui, *ut efficax major sit, sufficiens minor, quæ resistentiam voluntatis omnino non vincat.* Deinde contendit hanc efficacis & sufficientis gratiæ rationem cohærere communi Thomisticæ Scholæ sententiæ, eoquod etiam Alvares inter nobiliores Thomistas non postremus disput. 80. docuerit eandem gratiam dici efficacem *respectu effectus imperfecti, quem efficit*, inefficacem vero, aut sufficientem *respectu actus ultimi ac perfectioris, ad quem disponit.* Idem confirmat ex diversis motibus, quibus impius ad justificationem disponitur, pulcherrima ex Angelico Præceptore q. 28. de Verit. art. 3. & ex 1. 2. q. 113. art. 7. proferens, quo in loco S. Thomas explicat justificationem exemplo *substantialis formæ;* quæ licet *in instanti*, ac momento, ut inquiunt Philosophi, producatur, prius tamen materia *per alterationem* disponitur, qua *alteratione* dispositiones contrariæ depelluntur; quamvis perfecta conversio aliquando momento fiat, ut contigit in Paulo, prout idem Sanctus Thomas docet cit. q. art. 10. Præterea Massouliè apposite mentem suam explanat comparatione ignis, qui primo immittit aliquem calorem, ac dispositionem aliquam producit. Deinde necessum est, ut majorem vel minorem calorem efficiat, quo lignum magis, vel minus dispositum est, at juxta subjecti variam dispositionem eadem aut similis actio ignis in uno effectum producit,

Tom. 2. pag. 204 de Ant Massoul. vide etiam supra §. 1. n. 10.

ducit, quem non producit in altero: atque hac comparatione varios gratiæ gradus, & relativam efficacitatem explicat vir doctus pag. 208. & ſequenti, quidquid ait Sancti Thomæ teſtimoniis illuſtrans. Secundo articulo à pag. 210. uſque ad 214. eandem ſententiam corroborat, de efficacia divinæ gratiæ pertractans, eamque locans *in congruitate, & proportione*, ut illius utar verbis, *in eo poſita, quod ſuperet reſiſtentiam voluntatis.* Ait Sanctum Thomam in cap. 5. Epiſt. ad Rom. comparare gratiam medicinæ: verbiſque Sancti Thomæ productis, *Eſt igitur*, inquit, *gratia inſtar medicinæ, & proportionem quamdam requirit, ut ſcilicet ſua vi ſuperet vim, & effrænis cupiditatis impetum.* Et poſt pauca: *Ita ſi fortior ſit divinæ gratiæ motio, & ea motione accenſa charitas vincat, ſuperetque pravam cupiditatem, tunc motio divinæ gratiæ efficax eſt: quod ſi econtra vehementior ſit ipſa cupiditas, caſſa & inefficax redditur divina motio, aut ejus vis ita retardatur, ut licet effectum aliquem habeat, non habeat tamen perfectum, ad quem ex divina ordinatione refertur.* Fuſe id probat allato diſcrimine, quod inter cauſam *formalem*, & cauſam *efficientem* intercedit, quarum illa ſtatim effectum ſuum habet, & licet minima, contrariam *formam* expellit; altera autem gradatim agit, donec *exceſſu virtutis activæ poſſit ſibi paſſum ſubjicere:* atque ita, inquit, gratia ſanctificans, quamvis minima, omnia peccata mortalia omnino repellit, & tam in adulto, quam in parvulo effectum conſequitur ſuum; ſed gratia actualis pertinens ad genus gratiæ efficientis exigit contemperationem ordinemque diſpoſitionum, quibus vincat voluntatis reſiſtentiam, quod aſſequitur tandem, quando eſt major *eo cupiditatis motu, qui voluntatem hominis pertrahit, aut pertrahere nititur ad malum.* Hoc idem evincit ex diverſa tentationum pugna, ad quam ſuperandam divina gratia confertur, hinc inferens *majorem & ampliorem eſſe debere gratiam in eo, qui majori tentatione urgetur, quam in eo qui leviori pulſatur.* Idem probat ex diſcrimine & inæqualitate actuum, quos divina motio in nobis efficit. Demonſtrat ſubinde, quam facilius in hac ſententia de gratia *relative* efficaci vitentur incommoda, quam in aliis explicandi modis Scholaſticorum. Hinc enim apparet gratiam ſufficientem, quam Schola Thomiſtica admittit, eſſe veriſſime ſufficientem, nam motio E. G. quatuor *ſi interdum effectum non habeat, non oritur ex defectu motionis divinæ, quæ vim agendi non habeat, ſed oritur ex prava diſpoſitione voluntatis, quæ ob parvum habitum intenſum V. G. ut quinque, ipſius actionis impreſſioni, & vi, ſeu efficaciæ divinæ motionis non ſubjicitur;* eo prorſus modo, quo ſi ignis admotum lignum non comburat, id non eſt adſcribendum igni, quaſi ei deſit ſufficiens vis agendi, ſed quod lignum humiditate, & aqua plenum vi & efficaciæ ignis obſiſtat. Illud etiam commodi ex hac ſententia proficiſci demonſtrat, quod rectiſſime imputatur homini ad culpam quod non agat, & divina præcepta non impleat, quando deeſt motio efficax; ſufficeret enim divina motio, *niſi pravo cupiditatis laqueo compedita voluntas teneretur: quod ſi in eo ſtatu pravæ cupiditatis, quæ voluntati dominatur, eamque conſtringit, præter eam motionem ipſi neceſſaria ſit, & majoris remedii ope egeat, imputet ſibi, & magnitudini morbi prava hominis voluntas, quæ ſeipſam ſua ſeſe malitia, & cupiditate conſtrinxerit.* Alterum etiam commodum ex ea ſententia reportatur, quod ea poſita optime explicetur, cur in iis, qui convertuntur, Dei miſericordia, in iis vero, qui non convertuntur, juſtum judicium ſit agnoſcendum; quod enim à Deo averſus *percipiat gratiam, quæ malitiæ vim & magnitudinem ſuperet*, ſolius divinæ miſericordiæ opus eſt; quod vero *minori motione pulſetur*, divinæ juſtitiæ eſt, cum ille abundantiori gratia privari omnino mereatur. Hæc Antoninus 2. articulo. In tertio, qui protenditur uſque ad 222. paginam, totus eſt in demonſtrando prædictam ſententiam certiſſime eſſe Auguſtini, qui innumeris in locis ſtatuit *efficaciam gratiæ in delectatione victrici, & tunc delectationem à Deo immiſſam efficacem eſſe, cum ſuperat voluptatem terrenam:* & ne putes loqui hunc auctorem de victrici delectatione *abſoluta*, expende ſuperius dicta, necnon quæ ſequuntur: *Adeo virtus naturæ rectè inſtitutæ conſentanea eſt, ſuaſque delicias habet, ut nemo iis ſe non allici ſineret, niſi alioquin pravæ cupiditatis adverſa voluptate detineretur. Atque inde illa inter cupiditatem, & virtutem perpetua pugna: nec vinceretur ea cupiditatis voluptas, niſi Deus majorem delectationem immitteret, quæ alterius vires minueret, & cupiditatis reſiſtentiam omnem ſuperaret. Ergo & in eo videtur eſſe poſita gratiæ efficacia, quod ſit delectatio victrix, alterius ſcilicet delectationis, quam ſibi ſubjicit, & cujus reſiſtentiam ſuperat.* Habentur hæc verba citata pagina 222. colum. 1. Poſtremo & quar- Pag. 222. col. 1.

quarto illius quæstionis articulo demonstrat Massouliè sententiam, in qua defenditur gratiæ efficacitas per delectationem gradu superiorem comparate ad pravam adversamque cupiditatem, convenire cum sententia inter Thomistas, quoad modum explicandi communiorem; propterea quod etiam sententia illa gratiam admittat se ipsa efficacem, *quæ sua vi per modum efficientis causæ, ac physicæ, consensum voluntatis efficiat, ipsumque prioritate naturæ & causalitatis antecedat;* habeatque connexionem cum effectu, non ex scientia media, *qua Deus futurum voluntatis consensum exploret, sed ex sua causalitate & infallibili vi agendi*, quam habet ex absoluto antecedenti divinæ voluntatis decreto, tantam, vel tantam motionem tribuendo, quantam Deus videt necessariam esse ad actum prædefinitum, prout superiori articulo 3. pag. 113. Massouliè demonstraverat accuratius agens de sua à Congruistis discrepantia. Quapropter in quarto articulo pag. 223. & seq. concludit, nullam aliam inter has duas Thomistarum sententias differentiam adinveniri, nisi quod una utriusque gratiæ, sufficientis, & efficacis *propriam notionem separans & distinguens, metaphysica magis, & exacta distinguendi arte utatur*, siquidem etsi sufficiens & efficax gratia interdum *minime entitate distinguantur*, & separentur; dubitari tamen non potest, *quin utriusque munera omnino diversa sint*, quæ diversa munera in uno, eodemque auxilio inveniuntur, quamvis sufficiens ab efficaci non distinguatur, nisi relate ad diversam subjecti dispositionem. De Antonino Massouliè, ejusque sententia legendus auctor Operis inscripti, *Le Disciple Pacifique* de *Saint Augustin*, editi Paris. an. 1715. Hic auctor cap. ultimo 2. p. à pag. 815. §. *Il n'y à un' autre maniere* usque ad pag. 821. §. *Je ne puis omettre*, gratiam relative efficacem accuratissime exponit, commendat, laudatque. *Il y à un' autre maniere* (inquit) *que le Pere Massouliè juge tres-propre, & tres-utile pour expliquer cette difficultè qui regarde la concorde de la grace efficace avec le libre-arbitre, c'est de dire avec Gonzales celebre Thomiste, que l'efficace de la grace est relative & non absoluë, & que elle consiste dans une certaine convenance & proportion speciale, & pour me servir de ce terme reçû dans l'ecole, dans une certaine congruitè de la grace, à l'egard dell'effet pour le quel elle est donnée, la quelle convenance rend la grace tres-propre à vaincre la malicè, è la resistance de la volontè, & à formonter les obstacles, & les indispositions qui se rencontrent dans un sujet pour le bien. Par exemple, à une volontè qui à fix degrez d'obstination dans le mal par une mauvaise habitude, il sera besoin pour la convertir d'une grace plus forte qu'à une volontè qui n'avroit que trois ou quatre degrez de obstination: de sorte, que la même grace qui surmonteroit trois ou quatre degrez d'obstination, parce qu elle seroit dans un degrè tres-propre pour le surmonter, pourroit n'avoir pas la même convenance, ni par consequent le même effet & le même succés, si elle trouvoit fix degrez d'obstacle, & de resistance.* Nemo, qui auctorem hunc legerit, Jansenianum illum fuisse suspicabitur. Ex ejus verbis pagina 827. *P. François de Bonne-Esperance Theologien de nostre Ordre*, colligo fuisse Carmelitam.

VII. Mirum propterea est, Anonymum *Jansenismi Redivivi* auctorem in altera *Appendice* pag. 5. quam suo loco discutiemus, fateri nullam affinitatem habere cum hæresi Jansèniana sententiam, quæ repetit gratiæ efficaciam *à physica prædeterminatione*, necnon sententiam alteram, quæ ponit efficaciam gratiæ *in delectatione victrici, modo victrix dicatur, non ex graduum superioritate, sed ex absoluta voluntate Dei, qui novit, ac decrevit ita movere voluntatem humanam, ut certo & infallibiliter, licet liberrime, delectationi consentiat.* Mira, inquam, res est: nam primo auctor iste ignorat inter Catholicos esse bene multos, etiam ex Thomistis, qui efficaciam gratiæ in delectatione victrici *ex graduum superioritate* constituunt, ut hactenus evidentissime demonstravi; ideoque Catholicis notam *Jansenismi* imperite nimium, vel audacter impingit. Deinde nos *in delectatione superiori* statuimus gratiæ efficacitatem, non ad Jansenii trutinam postea ponderandam, sed ad principia prædeterminationis physicæ, & delectationis absolute victricis; siquidem & nos contendimus delectationem illam superiorem pendere *ex efficaci & absoluta Dei voluntate*, quæ inspirat talem delectationem, quæ certo & infallibiliter, salva tamen indifferentia liberi arbitrii, trahat ad opus, vincendo contrarios motus concupiscentiæ, imo fatemur ipsam gratiam efficacem, & delectationem victricem interdum esse *absolutam*, idoneamque ad superandam omnem penitus duritiam cordis, ut constat legenti librum nostrum XIV. cap. 8. ideoque quantum ad gratiæ efficientiam attinet, omnino cum aliis

7. Falsa quædam supposita adversarii.

Tom. 3 pag. 103.

Catholicis convenimus. Præterea difficultas, quæ invenitur in concilianda libertate cum gratia per ſe efficaci, non eſt, an libertas indifferentiæ conſiſtere queat cum qualitate phyſica, cum motione divina, cum delectatione, aut *abſoluta*, aut *relativa*; ſed an conſiſtere poſſit cum decreto efficaci abſoluto & antecedenti, cum præmotione inferente certo & infallibiliter actum prædefinitum ante exploratum voluntatis conſenſum, cum prædeterminatione ad unum actum trahente liberum arbitrium, prius quam iſtud ſeſe ad agendum determinet. Hic nodus eſt; & hæc difficilis quæſtio, quomodo gratia conciliari poſſit cum libertate. Unde in hac quæſtione qui grariam *per ſe* efficacem dari negant, objiciunt interitum libertatis, & principia tum Calviniana, tum Janſeniana, non tantum nobis gratiam effectricem locantibus in delectatione *relativa*, verum etiam Thomiſtis prædeterminationem phyſicam adſtruentibus. Quæ ſane quisquis negat; prorſus ignorat, quæ Baſtida cæterique Mediſtæ Prædicatoribus oppoſuerunt, ignorat *Parallela* inter Calvinum & Banneſium ab adverſariis excogitata & objecta; ignorat argumenta, quibus auctor literarum ad Alexandrum probare nititur Thomiſtarum & Janſenianorum eadem eſſe principia, casdemque eonſecutiones. Falluntur ii quidem omnes; ſed turpius fallitur Anonymus ignorans quod in ſententia Thomiſtarum arduum magis ac difficilius adverſariis videtur ad conciliandam cum gratia libertatem; id nempe, quod nobis cæterisque omnibus præmotiones efficaces absque adminiculo ſcientiæ mediæ tradentibus, commune eſt; ſed à nobis, ut noſtra fert opinio, longe facilius expeditur. Inſuper adverſarium rogo, atque obteſtor, ut mihi dignetur explicare, quomodo ſtet cum libertate indifferentiæ prædeterminatio phyſica, & delectatio *abſolute* victrix, non ſtet autem cum eadem libertate delectatio victrix *relative;* ſeu, quod idem omnino eſt, quare libertatem evertat inſpiratio ſanctæ dilectionis ad quinque E. G. gradus intenſa, ſibique ſubjiciens pravam cupiditatem ad quartum usque gradum accenſam; & libertatem minime evertat delectatio victrix *abſolute*, omnemque concupiſcentiam, quantumvis robuſtam, ſupremisque gradibus flagrantem, ſuperans ac ſubjiciens? Illud etiam peto, cur delectatio *victrix* dicatur, niſi comparate ad concupiſcentiam, quam vincit? Enimvero arbitramur, ipſamet vocabula ab Auguſtino uſurpata plurimum valere ad veritatem ſententiæ noſtræ corroborandam, atque ad revincendam Janſenianæ hæreſeos calumniam.

Vide Acta Congreg. de Auxiliis tom. 3. & 8. Livinum de Meyer Hiſt. de Auxiliis diſſ. 1. cap. 5. & 6. Epiſt. 8 & 9. ad Alexandrum, &c.

VIII. Quid? quod etiam Congruiſtæ debent gratiam efficacem *relative* tantum adſtruere? In horum quippe ſententia ſufficiens gratia redditur *efficax*, ſi conferatur in tali congruitate loci, temporis, ſubjecti; atque ſine effectu remanet, ſi careat ejusmodi congruitate. Efficax eſt ergo comparate ad ſubjecti extrinſecas & intrinſecas diſpoſitiones, non *abſolute*. Hinc eſt, quod Congruiſtæ Joannem Gonzales, de quo ſupra num. 4. ad partes trahunt ſuas, ſibique conſentire contendunt. Eſt tamen inter nos, & Congruiſtas diſcrimen maximum; quoniam illi putant conferri gratiam congruam, ſcilicet, hominem vocari in hac opportuna circumſtantia, ob præſcientiam boni uſus arbitrii; quia nempe Deus prævidit quod in tali opportunitate vocatus obtemperabit & præbebit aſſenſum: nos contra affirmamus, non pendere à tali præſcientia quod Deus talem gratiam inſpiret, ſed à voluntate efficaci, qua vult, ac prædefinit ejus, qui vocatur, conſenſum; & ne voluntas illa abſoluta ac divina fruſtretur effectu, inſpirat talem delectationem, quæ ſuperat pugnantem cupiditatem, & ex qua certo, atque infallibiliter, omnino tamen libere, effectus ipſe conſequitur. Ita docuit Antoninus Maſſouliè, ita Ægidiani noſtri, de quibus 2. n. ita nos lib. XVIII. cap. 8. & 9. Si præſcindamus itaque *à ſcientia media*, quam nec admittimus, nec admittemus unquam; nil in ſententia noſtra erit, quod adverſariis diſpliceat: ac tantæ demum criminationes in nos, quoniam heſternum commentum *ſcientiæ mediæ* refeliimus, invidioſo Janſeniſmi nomine invenientur eſſe conflatæ. Dixi de Gratia *relative* victrici.

8. Congruiſtæ in explicatione ſola contrarii, non in ſubſtantia.

IX. Agam nunc *de potentia proxime expedita*, quod eſt hujus §. pars altera. Anonymus nunquam nobis objeciſſet, quod alicubi ſcripſerimus per adjutorium *ſine quo non* excitante in nobis parvas & invalidas delectationes, ſive per gratiam ſufficientem, prout diſtinguitur ab efficaci, non conferri potentiam proxime expeditam ab omni prorſus impedimento, ſi animadvertiſſet id à nobis eo ſenſu tradi, quatenus neceſſariam dicimus gratiam *ſeſe* efficacem, ut voluntas exeat in actum; ſi ad memoriam revocaſſet rejici à defenſoribus gratiæ efficacis æquilibrium illud, in quo voluntas per gratiam ſufficientem conſtituta habeat poteſtatem

9. Objectio ſæpe temerè inſurgit in Noriſium.

potestatem *æque expeditam* ad unam partem, & alteram; ac si legisset duntaxat Norisii Opera, *Germanitates* præsertim, & *Calumniam sublatam*. Etenim Norisius in *Calumnia sublata* cap. 1. demonstrat ex Francisco Suarez lib. IV. de Gratia cap. 4. num. 6. auxilium illud, quod est actu receptum, nondum esse proxime sufficiens ad illum actum, ad quem illud auxilium prævenies dicitur esse necessarium, sed tantum sufficiens remote. *Ergo* (inquit) *auxilium illud, quod supponitur actu datum, est proxime sufficiens ad illam priorem dispositionem, & ita ad illam includit omnia auxilia prævenientia actu data, & respectu ulterioris actus est tantum remote sufficiens.* Tom. 3. pag. 1060. & seq.

Hanc Suaresii doctrinam confirmat Norisius aliorum Theologorum auctoritate, roboratque Augustini verbis locupletissimis ex lib. de Grat. & lib. arbitrio cap. 15. & 17. & ex libro 3. contra Maximinum cap. 14. concludens, *Transgressorem legis reum esse peccati, tametsi caruerit gratia proxime sufficienti, qua posset exequi mandatum.* Cap. 2. probat Norisius tali auxilio *proxime sufficiente* privari aliquando etiam justos, dum urget observatio alicujus mandati, quod non potest impleri sine gratia; quod rursus demonstrat ex Suaresio lib. IV. de Grat. cap. 18. num. 19. atque ex Basilio Poncio 1. p. Relect. de Grat. cap. 17. num. 10. quorum verbis productis, ait: *Auxilium proxime sufficiens ad resistendum graviori tentationi illud est, quo habito nihil ulterius adjutorii à Deo dandum supereſt, ut tentatio possit reapse superari.* Demonstrat subinde, justis quoque orandum esse, ne tentationi succumbant, ex sess. 6. Trident. cap. 11. & August. lib. de nat. & grat. cap. 43. hinc syllogismum istum conficiens: *Qui non habet potentiam proximam observandi præcepti, habet privationem auxilii proxime sufficientis: sed justus quandoque urgente præcepto non orans, non habet potentiam proximam observandi præcepti; ergo tunc habet privationem auxilii proxime sufficientis.* Idem ex Patribus Africanis epistola ad S. Innocentium, atque ex aliis Augustini textibus compluribus doctissimus Cardinalis corroborat confirmatque. Cap. 4. ejusdem Opusculi profert verba Suaresii scribentis lib. 4. de auxiliis cap. 18. num. 19. *Dico ergo sensum Augustini esse, Adamum recepisse auxilium proxime sufficiens ad perseverandum si vellet, & ita sufficiens, ut pro sua libertate, & velle & perseverare cum effectu potuisset, quod est verissimum. De hoc ergo eodem auxilio, ita proxime sufficiente negat Augustinus dari hominibus lapsis, qui cum effectu non perseverant in pœnam primi peccati, &c.* Additque statim auxilium sufficiens naturæ lapsæ non esse tantum, ac quale fuit in Adamo *propter fomitem, & alia impedimenta bene operandi. Non dicit tamen*, inquit, *Augustinus hujusmodi homines in præsenti statu nullum auxilium sufficiens recipere ad perseverandum; nam recipiunt saltem remote sufficiens, in eis tamen propter conditionem hujus status tale est, ut non sit proxime, sed remote sufficiens, & ut nunquam consequatur effectum.* Unde constat illud tantum juxta Suaresium ac Norisium esse auxilium in hoc statu *proxime sufficiens*, quod est efficax, id est, effectum consequitur. Vide & responsionem Norisii *ad Germanitatem* XV. prope finem primi Voluminis. Ex his evidentissimum puto eos, qui nos Jansenianos erroris insimulant, propterea quod aliquando affirmaverimus gratiam sufficientem, prout ab efficaci distinguitur, non dare potentiam *proxime completam & expeditam*, quoniam ad ponendum actum requiritur gratia uberior, nempe adjutorium *quo*, adversus Norisium, cujus & verba & sensus exscribere consulto studuimus, acuisse stylum, atque sub obscuro nomine nostro Cardinalem doctissimum & celeberrimum iterum fuisse aggressos. Et revera cum lib. 18. in quo disputavi contra hæresim Jansenianam, ubique Norisii verba reddiderim, & sæpe etiam laudaverim; Anonymus de Norisio callide tacet, ne cogatur asserere me à tanto viro dissentire: quod apertissimum foret mendacium, quemadmodum in eo quod spectat ad gratiam sufficientem, & ad potentiam proxime expeditam, constat ex nuper dictis. Tom. 3. Noris. pag. 1094.

10. Alia similis objectio solvitur verbis Norisii.

X. Priusquam à Norisio discedam, addendum est, auctorem Prodromi Velitaris cap. 1. hinc adversus Augustinianum scriptorem moliri iniquam criminationem, quod is neget omnem gratiam proxime sufficientem, cum tamen Gratia actualis vulgo in Scholis dividatur in proxime sufficientem & efficacem; quarum illa dicit *plenam & proximam potestatem ab omni actu separatam*, ista vero *plenam potestatem agendi cum actu conjunctam.* Prodromus Velit. cap. 1. pag. 4. Cod. Angel. Biblioth. LL. 4.

14. Dispunxit Norisius hunc librum brevibus & eruditis notis propria manu additis ad libri marginem: in quibus ait, *Illa partitio non ponitur. Lege Suar. pag. 236. Macedo illam rejicit p. 88. Scrinii. In Cortina pag. 318. & 293. Gratiam datam Adamo dari etiam quandoque in hoc statu ex Augustino affirmo.*

firmo. Illa eſt modo remote ſufficiens, & proxime ſufficiens ad orandum. Alii debilem gratiam dicunt, Jeſuitæ incongruam, Thomiſtæ remote ſufficientem, quatenus illi aliquid efficacitatis deeſt in actu primo, ut ſequatur actus ſecundus. Lege Alvarez diſp. 92. num. 2. Si reſiſtit liberum arbitrium, non eſt victrix gratia, ſed victa: omnis autem qui vincitur, debilis dicitur eo ipſo quod à valido ſuperatur. Recte petit Eccleſia actum, quia illa ſola gratia (quæ dat actum) *plene ſufficit. Quid enim prodeſt*, inquit Auguſtinus cap. 15. de Grat. & lib. arbitrio, *ſi quod poſſumus, nolumus; aut quod volumus, non tamen valemus implere? Vide orat. in Feſto S. Norberi 6. Junii. Prudentium pag. 246. Auguſtinus ait in ſententia Pelagianorum tolli orationes, quia illi ponebant poſſibilitatem completam. Potentia proxima & expedita explicatur in Adam à Bellarmino lib. 5. de Grat. & lib. arb. cap. 27. ſ. Ut igitur intelligamus.* Hæc Noriſius in notis ad pag. 4. & 5. Prodromi: ex quibus apparet juxta Noriſium à gratia ſufficienti, cui reſiſtitur, non dari *potentiam proxime expeditam*, atque completam: id affirmari etiam à P. Macedo, à Suareſio, ab Alvarez, à Bellarmino, id evinci ex orationibus Eccleſiæ, quibus juſti orant, ut bona opera adjuvante Domino valeant exercere; id tandem manifeſtum fieri Theologica ratione, quoniam poſita *poſſibilitate completa* tollitur oratio, qua divinum petitur adjutorium; & irriſoria foret oratio, qua petimus, ut facere poſſimus, quod facere jam poſſumus potentia proxima, completa, expedita. Achilles Galliardus Societatis Jeſu in Congregat. de Auxiliis exhibuit Summo Pontifici ſcriptum in quo cap. 6. demonſtrat in ſententia Congruiſtarum ſolam gratiam *congruam, qua Deus ita contemperat, & accomodat aſſenſum, ut inde ſequatur, eſſe proxime ſufficientem;* hinc inferens non habere, juxta Congruiſtas, *gratiam proxime ſufficientem*, quisque non habet *gratiam congruam.* Vide tom. 2. Mss. Congregat. de auxiliis pag. 28. Scriptum illud propria Jeſuitæ manu firmatum eſt. Eant modo, & rubore ſuffuſi fateantur ſe Noriſium, celebresque auctores ab eo laudatos nunquam legiſſe, neoterici illi, qui inter ſcita Janſeniana recenſent denegare *potentiam proxime completam* ad opus ſupernaturale, ubi deeſt auxilium *quo*, ſive gratia efficax, ex qua ſequitur actus ſecundus. Profecto ſi hæc legere non potuerant, quæ nos modo ex Mss. ſchedis in lucem proferimus, legere tamen poterant, quæ typis edita ſunt, ſuperiori numero commemorata, necnon eximios Theologos à Noriſio laudatos, nullique rerum Theologicarum ſtudioſo prorſus ignotos.

II. Adducuntur in formalibus Macedo, à Noriſio citatus.

XI. Videndum modo eſt, an Noriſius recte pro ſententia noſtra Patrem Macedo, Alvarez, & Bellarminum laudaverit; nam de Suareſio id vidimus num. 9. Igitur Patris Macedi in *Scrinio* cap. 8. hæc ſunt verba: *Quod autem dicunt quidam, auxilium ſufficiens illud eſſe, quo voluntas ita præparatur, ut ſit in poteſtate proxima & expedita ad operandum, & tamen omnino indifferens maneat poſito illo auxilio, cujus domina ſit voluntas, quoque pro ſuo libitu utatur, non utaturve: id ſane ab Auguſtini ſenſu, & recta ratione prorſus abhorret;* & proxima pagina negat cum auxilio ſufficienti, ut à plurimis Scholaſticorum accipitur, voluntatem *eſſe omnino indifferentem, & cum æquali & integra citra omnem inclinationem poteſtate.* Quæ non aſſerit tantum, verum etiam demonſtrat vir ille in Auguſtini lectione diu multumque verſatus. *In Cortina* item pag. 203. hæc de adjutorio *quo* ſcribit Macedo: *Secunda gratia Adami ſecundi, & hominis lapſi major erat, & potentior; quia ut donaret poſſe, ſanabat, & erigebat, & roborabat naturam vulneratam, proſtratam, infirmam; ſupplebatque virtute ſua, quod rectitudo, ſanitas, & integritas faciebant: unde non ſolum aderat potentiæ promptæ, expeditæ, ac præparatæ, ſed etiam liberabat & præparabat potentiam, & impedimenta removebat; itaque non ſolum oblata dabat proximum poſſe, ſed etiam inducta faciebat. In quo primum apparet major virtus gratiæ ſecundæ; quia prima ſupponebat potentiam expeditam & liberam: ſecunda impeditam, & ſervam; prima tantum explicabat in uſum poteſtatem agilem & promptam: ſecunda ipſammet poteſtatem ſuopte pondere tardatam & oppreſſam expediebat, &c.* & pag. 318. *Dari hodie in nobis pulſus gratiæ omnino ſimiles iis naturæ integræ: nam quos experimur inefficacis gratiæ motus, qui velleitates tantum excitant, eos ego exiſtimo ſimiles primo adjutorio ſanæ integræque naturæ; ſed eo tamen diverſos, quod ii ſatis omnino erant ad operandum in ſtatu recto, imo & cum iis in eo Angelos, & Adamum, quamdiu bonus, operatos: nunc vero urgente mole cupiditatis auxilium illud inefficax nec ſatis omnino eſſe ad operandum, ſuppoſita infirmitate potentiæ, nec cum eo quemquam operari.* Recte ergo

P. Macedo Scrin p. 88. & 89.

Cortin. pag. 293.

Noriſius

Norisius asseruit etiam Patrem Macedo firmissime docuisse, quod in hoc infirmitatis statu solum adjutorium *quo*, & per se efficax dat *potentiam proxime expeditam & completam*, quæ potentia in statu naturæ integræ aderat cum solo adjutorio *sine quo non;* præmonstravitque nobis discipulorum suorum minimis (hoc enim nomine gloriamur magnopere) Norisius noster, quomodo si in nos, ut in se ipsum olim, Jansenianæ labis probrum objiceretur, facili negotio nosmetipsos, ipsummet, & Augustinianæ doctrinæ cultores, adversus veteres, novasque calumniantium machinationes intrepide tueremur.

12. Verba Bellarmini à Norisio citati.

XII. Eminentissimum quoque Bellarminum laudavit Norisius fideliter, & accurate: nam citato lib. 5. de Grat. & libero arbitrio cap. 27. §. *Ut igitur intelligamus*, docet ille, *liberum arbitrium Adamo ante peccatum duabus in rebus potentius fuisse, quam nostrum; nos enim etsi liberi simus in actu voluntatis, & possimus pro arbitrio velle & non velle, eligere & non eligere, tamen sæpe non sumus liberi in actibus aliarum potentiarum sive in executione voluntatis, & pati cogimur rebellionem partis inferioris, & dicere cum Apostolo, Quod nolo, hoc facio. Adam vero ante lapsum liber erat non solum in actu voluntatis, sed etiam in executione, cum nulla esset in ejus corpore rebellio, & omnia membra illi servirent ad nutum.* Quæ verba aperte demonstrant nos, etiam cum volumus, experiri rebellis carnis, & noxiæ cupiditatis impedimenta, nec habere ad exequendum id, quod volumus, expeditam illam potentiam, ac plenissimam, & in æquilibrio positam libertatem, quam habuit ante peccatum primus homo.

To. IV. pag. novæ edit. 341.

13. Concluditur solutio objectionis 2dæ. *Alvarez pag. 639. edit. Lugd.*

XIII. Didacus Alvarez Archi-Episcopus Tranensis, cujus meminit Cardinalis Norisius, lib. VIII. *de Auxiliis divinæ gratiæ* disp. 79. docet, quod si loquamur de auxilio sufficiente, quo possumus *complete* operari, *Illud auxilium dicitur complete sufficiens ad aliquam operationem, ultra quod nullum aliud auxilium est absolute necessarium, ut illa operatio actu producatur:* ideoque Alvarez nullam potentiam *completam*, & expeditam in ordine ad actum supernaturalem agnoscit absque gratia efficaci, qua *operatio ipsa producitur.* Id vero debebat Alvarez necessario affirmare, postquam disp. 18. pag. 148. docuerat auxilium efficax tribuere *voluntati ultimum complementum actus primi, ut inquit S. Thomas 3. contra Gentes cap. 66, & q. 3. de potentia art. 7. ad 7.* & disp. 19. pag. 155. idem Alvarez tradiderat sententiam S. Thomæ, ac Thomistarum esse, quod *auxilium Dei, sive motio prævia, qua movet & applicat causas secundas ad operandum sit in illis aliquid reale distinctum ab earum operationibus, & esse quoddam complementum virtutis activæ, quo actualiter agat.* Ubi ergo talis motio, utique efficax, non reperitur, juxta Alvarez, aliosque Thomistas erit quidem auxilium *sufficiens*, sed non tale, quo detur *virtutis activæ complementum*, sive, ut nos cum Norisio diximus, *potentia proxime completa, atque expedita.* De hac sententia scribit Joannes Gonzalez de Leon, qui anno 1635. & seq. fuit Romani Collegii S. Thomæ Aquinatis Regens, in Controv. de Auxiliis contr. 5. art. 6. *Alii qui doctissimi Thomistæ arbitrantur minus congrue vocari sufficiens illud auxilium, quod contra efficax dividitur, sed appellandum esse auxilium generale in ordine gratiæ, vel communem vocationem, sive auxilium sine quo non potest recte operari, vel cum quo potest operari salutis opera: eo ducti, quia voces istæ sunt antiquiores, & traditæ à Sanctis Patribus, & hæc vox sufficiens aliquas patitur difficultates, & specialiter quia Sanctus Thomas pluribus in locis accipit sufficiens pro efficaci. Alii Thomistæ communiter cum omnibus Scholasticis nostri temporis, & cum aliquibus antiquis, judicant auxilium, quod contra efficax dividitur, recte appellari sufficiens, & nullum ex hoc sequi inconveniens. Quoad rem vero non dividuntur. Archi-Episcopus Tranensis, Magister Herrera, & alii asserunt in re non esse sufficiens, id est, non reddere potentiam complete actuatam in ratione principii, sed indigere auxilio efficaci, quod in illorum sententia duo facit, & complet potentiam, & illam applicat ad operandum infallibiliter.* Satis, ut opinor, adversarii nostri perceperunt, assertum illud, *Gratia sufficiens, prout distinguitur ab efficaci, non dat potentiam completam & proxime expeditam*, quam imperite vellicarunt tanquam Jansenianam blasphemiam, non tantum indemnem esse, validisque munimentis suffultam, verum etiam prolatam clarissimis cujuscunque Scholæ Theologis.

Gonzalez pag. edit. Leodii 330. idem scribitur à Thoma De Ledesma in Panoplia lib 4. p. 2. tract. 3. cap. 2. pag. 38.

14. Objectio 3tia solvitur ex Suarez.

XIV. Verba, quæ ex Joanne Gonzalez nuper exscripsi, exsufflant calumniam alteram, qua nobis *Jansenismus* imputatur, quia asserimus probare nos quidem maxime gratiam *sufficientem Thomistico sensu*, sed potius hujusmodi

To. 5. pag. 219.

gratiam attenta vi grammaticalis significationis appellandam esse *inefficacem*. Hoc sane affirmavimus libro XVII. cap. 3. Sed laudavimus Mediſtas omnes, ac Tournelium, Noriſium, Cumel, Lauræam, Macedum, Baſilium Poncium, & Sacram Facultatem Lovanienſem id aſſerentes. Debuerat Anonymus hos perlegere; quandoquidem ei & auctores, & loca indigitavimus. Nunc ne impoſtores, mendaceſque videamur; cogimur lectores tædio afficere, ac teſtimonia illorum auctorum recitare. Pro Mediſtis unus ſufficiat Suareſius, qui lib. 3. de Auxiliis cap. 6. num. 4. hæc ſcribit:

Suarez Opuſcul. pag. 249. edit. Lugd.

De ratione auxilii ſufficientis, ſi proxime & actu ſufficiens ſit, eſt, ut includat omnia auxilia neceſſaria ſimpliciter, quæ per modum principii concurrunt ad ſupernaturalem actum, quia hoc auxilium eſt ſufficiens per modum potentiæ, potentia autem ut ſit ſufficiens, oportet ut habeat omnem virtutem neceſſariam ad agendum: & hoc ipſum præſefert nomen ſufficientis, nam ſi aliquod neceſſarium principium deeſt, ſine illo non poteſt aliud operari: ergo aliud non erat ſufficiens. Cum itaque ſententiâ noſtra, omniumque Thomiſtarum, neceſſarium ſit auxilium efficax quod *per modum principii* concurrit ad ſupernaturalem actum; ſententiâ noſtrâ, omniumque Thomiſtarum nequit dari gratia *ſufficiens*, prout gratia *ſufficiens* explicatur à Suareſio, niſi ſit gratia efficax.

15. Ex Tournelio, addita alia contra adverſarium argumentatione. *Tourn. pag 544. & 545. edit. Venet.*

XV. Tournelius, quem ſecundo loco nominavi, P. 2. de Gratia q. 7. art. 4. concl. 3. inquit: *Non placet gratia ſufficiens, quæ nunquam immediate ſuum effectum ſortitur defectu gratiæ efficacis phyſice prædeterminantis. Prob. 1. Quia gratia hujuſmodi reipſa nec ſatis ſufficiens ac utilis videtur homini ad obſervandum præceptum. Siquidem ea gratia reipſa inſufficiens & parum utilis videtur, quæ non complectitur id omne, quod requiritur ex parte principii, ut actus ponatur, vel ſaltem impetretur uberius auxilium, quo accedente actus ipſe ponatur; atqui talis eſt ſufficiens ſenſu Thomiſtico. Deeſt enim illi aliquid ex parte principii, ipſa ſcilicet phyſica præmotio: deeſt quoque auxilium, quo certo uberiorem gratiam homo impetrare poſſit, nempe gratia orationis, quæ non minus indiget auxilio phyſice præmovente, quam quilibet alius actus pietatis; ergo gratia illa vere ſufficiens nec eſt, nec dici poteſt.* Dicat nunc, quæſo, obtrectator: Auguſtinianus ſcriptor mavult auxilium ſufficiens appellari potius *inefficax*. Quo ſenſu *ſufficiens* appellandum eſt? *Proxime & complete*, ita, ut nullum aliud auxilium requiratur ad agendum, atque ut *efficax* ſit, deſideretur duntaxat cooperatio liberi arbitrii, ut inquiunt Mediſtæ? Hoc auxilium tali ſenſu *ſufficiens* non datur: neque admitti poteſt ab iis, qui gratiam *per ſe* efficacem propugnant. Vide Thomam Lemoſium lib. 4. Panopliæ Tract. 2. p. 2. cap. 6. & 7. egregie hujuſmodi auxilium *ſufficiens* impugnantem. Senſune Thomiſtarum? Admitto auxilium hoc ſenſu *ſufficiens*, ſed aſſero non ita appellandum juxta ideam notionemque illorum, qui ajunt non eſſe, nec dici poſſe *ſufficiens*, quod aliud auxilium petit ad ſupernaturalem actum eliciendum, ut ajunt Mediſtæ omnes, & Congruiſtæ, nechon Tournelius, quem neſciunt omnes cujus ſententiæ ſit homo. His ita ſe habentibus, quiſnam ſani judicii poteſt nos redarguere, quod fateamur admittendam eſſe gratiam *ſufficientem Thomiſtico ſenſu*, & aſſeramus, quod potius appellanda foret *inefficax*, quam *ſufficiens*? Profecto in re Thomiſtis, in nomine autem cæteris conſentimus; imo ut affirmat Gonzales, de quo num. 13. *aliqui doctiſſimi Thomiſtæ arbitrantur minus congrue vocari ſufficiens illud auxilium, quod contra efficax dividitur*: quod & fatetur prælaudatus Thomas De-Lemos eodem lib. 4. Tract. 3. cap. 2. pag. 38. hiſce verbis: *Aliqui ex diſcipulis S. Thomæ in iſta materia ſatis periti arbitrantur minus congrue auxilium illud, quod dividitur contra efficax, vocari ſufficiens.*

Thom. De Lemos tom. 4. pag. 2. tract. 2. pag. 23. & ſeqq.

16. Solutio ulterior ex Franc. Cumel. *Cumel. tom. 2 pag. 58. & 59.*

XVI. Laudavi in Opere de Theologicis diſciplinis etiam Franciſcum Cumel, (nam de Cardinali Noriſio dictum ſatis) qui tom. 3. Variarum diſp. d. 4. ſect. 1. tametſi admittit gratiam *ſufficientem* diſtinctam ab efficaci, quemadmodum admittunt Catholici omnes, ſcribit tamen: *Qui caret efficacitate auxilii gratiæ Dei, non habet omnino immediatam, & proximiorem virtutem, & potentiam ad operandum, quia hanc præſtat efficax Dei gratia; ſufficiens vero auxilium præſtat quidem vim potentiæ, non quidem omnino proximam cum ultima actualitate, ſed minus proximam, & quaſi mediatam, vel minus immediatam, & incompletam, ſeu inadæquatam.* Et ſectione ſecunda concl. 1. pag. 64. animadvertit ſe loqui de Gratia *Theologice*, non *grammaticaliter* ſufficiente; quoniam, *Auxilium gratiæ Dei, quod appellatur ſufficiens, non vocatur ſufficiens ex eo, quaſi ipſum ſolum ſit ſatis ad actu habendam illam operationem,*

tionem, ad quam ultimo ordinatur, quasi non sit aliquid aliud necessarium, nisi quod non ponatur impedimentum. Idem prorsus nos tradidimus Tom. 3. pag. 219. de gratia sufficiente differentes, & sensum *grammaticalem* distinguentes *à Theologico;* ubi scripsimus quæstionem esse *grammaticalem*, an gratia *sufficiens* Thomistico sensu sit vere & proprie *sufficiens*, in sensu Thomistarum vocabulum *sufficientis* maxime nobis probari, at solam gratiam *efficacem* esse *proxime sufficientem*, *si gratia sufficiens accipiatur, quatenus cum illa potest poni actus absque gratia validiori;* juxta hanc rationem dicendam, si daretur, *sufficientem gratiam*, quam propugnant Molinistæ: Thomistarum tamen complures docere per gratiam sufficientem potentiam reddi *completam;* mea denique nihil referre, utrum gratiam, quæ distinguitur ab efficaci, dixeris aut *inefficacem*, aut *sufficientem*. Vide, num hæc litteris consignaverim, & miraberis temeritatem eorum, qui me ausi sunt Jansenianis annumerare, quod dixerim gratiam *sufficientem* non tribuere *potentiam proxime completam;* &, si *grammaticalem* significationem attendamus, *inefficacem* potius, quam *sufficientem* esse appellandam.

17. Ex Cardinali Lauræa.

XVII. Quid nunc adversarii nostri dicturi sunt de Thomistis, quos Joannes Gonzales, & Thomas de Lemos *doctissimos*, atque in his controversiis *satis peritos* appellant? Quid de Henrico Cardinali Norisio, & de Francisco Cumel, quorum & sententias & verba caute prudenterque usurpavimus? Quid demum de Lauræa, aliisque, quos non legulejorum more, sed post accuratam assiduamque lectionem produximus? Et quidem Cardinalis de Lauræa, ut ad hunc pertranseat dissertatio, Opusculo 3. cap. 4. num. 83. inquit: *Adv. quod verbum* sufficit, *tam apud Grammaticos, quam apud scriptores profanos, imo & sacros, significat verbum impositum ad ostendendum aliquid idoneum, & aptum ad ponendum effectum aliquem in esse reali, & significat idem, ac* satis est *ad faciendum. Ideoque sæpe cum aliis viris doctis miratus sum, cur Theologi moderni gratiam illam divinam, qua homo vocatur, excitatur, illuminatur, & inspiratur ad bonum faciendum, & effectum non obtinet, vocare cœperunt* sufficientem, *ad distinctionem efficacis, quæ semper habet annexum effectum, cum satis non sit ad eum ponendum, sicut efficax, quæ in rigore dici deberet* SUFFICIENS: & cap. 18. pag. 519. ubi de gratia *sufficiente* prolixius pertractat, ait dari quidem istiusmodi gratiam Theologico sensu *sufficientem*, at non obvio & *grammaticali;* siquidem hoc vocabulum *sufficiens* grammaticaliter sumptum *significat rem aliquam non indigentem aliquo alio in suo genere ad effectum aliquem producendum.*

Pag. edit. Rom. 357. & 358.

18. Ex P. Macedo. P. Macedo pag. 313.

XVIII. Franciscus Macedo, quem proxime laudavi, in *Cortina* ad hunc modum loquitur: *Illud auxilium absolute, ut in se, sufficiens est; cum eo enim voluntas, si expedita esset, posset operari: per accidens tamen non est satis, quia supposito statu & impedimentis potentiæ majorem requirit virtutem, & intensionem ad expediendam, applicandamque voluntatem. Ideo semper malui hujusmodi auxilium* inefficax, *quam* sufficiens *appellare.* In *Scrinio* item cap. 8. hæc scribit: *Ego semper malui tum in* Cortina, *tum superiori libro hujusmodi auxilium* inefficax, *quam* sufficiens *appellare:* & rursus eodem capite: *Adjutorium illud* sine quo non *inveniri in statu naturæ lapsæ, sed mutatum, defiexumque: atque adeo multo minus, quam tunc, sufficiens; nam tunc satis esset omnino ex integro ad recte operandum, & perseverandum nullo alio addito, sed tantum concursu voluntatis sanæ, & sanctæ, & integræ. At nunc illud non omnino & ex integro sufficere propter infirmitatem, & vitia, & corruptionem naturæ, nisi per novam virtutem augeatur & crescat, sine qua est tantum remote & inchoate sufficiens, non proxime, & perfecte sufficiens. Quæ quidem est ipsissima Augustini, uti nos ex eo discendo accepimus, doctrina.* Et paucis interjectis: *Sin aliter judicant, & illud tantum auxilium* sufficiens *dicunt, quod Suarius completum & integrum & proximum vocat, uti video recentioris nominis Theologos dicere, Augustinum certe ejus sententiæ auctorem non habent: cum illud ipsum auxilium efficax sit atque adeo inducens opus, &c.* Itidem Macedo eodem capite: *Augustinus auxilium sufficiens* Efficax *dicit, cum proxime sufficiens est, imo non putat sufficiens, quod non habet effectum: & quidem meo judicio recte, nam si sufficit, & datur ut sufficiat, cur non efficiet id, propter quod datur, quod si non efficit, profecto non sufficit. Nec solus Augustinus, sed etiam alii Patres auxilium quod Scholastici efficax vocant, sufficiens appellant: uti observat Vasquez, & probat ex Prospero, in 1. 2. disp. 185. cap. 11. num. 55.* Hæc Macedo, qui adversus Jansenium strenue certavit, nobisque patronum alium nunc exhibet, cui

Scrin. pag. 81. 86. 90. 91.

Vasquez tom. 2. in 1. 2. pag. 274. edit. Lugd.

cui adverſarii noſtri obmuteſcentes aſſurgent, ſcilicet, Gabrielem Vaſquez fideliſſime à ſe citatum.

19. Verbis Academiæ Lovan. & brevi recapitulatione dictorum finitur tota ſolutio. *Juſtif. edit. Pariſienſ. pag. 129. & ſeq.*

XIX. Sacra demum Academia Lovanienſis in *Juſtificatione* Cenſuræ ſuæ edita anno 1588. num. 177. inquit: *Addimus & hoc, qualecunque ſubſidium, quod aliquando ſubminiſtrari dicitur in iis, qui neque credunt, neque convertuntur ad Dominum, non fuiſſe ſufficiens ad fidem aut converſionem. Quippe gratia ad converſionem ſufficiens ipſa convertit, quæ vero non convertit, non ſufficit. Quod vel ex eo ſatis elucet, quia pro quolibet non converſo orandum eſſe putet Eccleſia, ut convertatur. Ea eſt gratia, quam petimus deprecantes, Converte nos Deus ſalutaris noſter, & averte iram tuam à nobis*: & infra pag. 140. *Docet Auguſtinus Chriſti gratiam ſufficienter præparantem non illuminare tantum, ſuadere, excitare, pulſare, quæ omnia & Pelagius agnoſcebat, ſed ipſam quoque corrigere infidelitatem, ac donare fidem, cordisque converſionem.* In hac ergo *Juſtificatione* die 17. Auguſti prædicti anni 1588. probata omnium Sacræ Facultatis Doctorum concordi judicio, ut conſtat ex pag. 159. apertiſſime traditur illam tantum gratiam eſſe *ſufficientem*, ſive *ſufficienter præparantem*, quæ *convertit*, donatque cordis *converſionem*, gratiam ſcilicet efficacem. Demonſtratum eſt itaque gratiam *ſufficientem*, prout ab *efficaci* diſtinguitur, etſi illius nomen retinendum ſit, re ipſa *inefficacem* potius eſſe, quam *ſufficientem*; ſi tamen gratiæ *ſufficientis* nomine eam intelligas, quæ ex parte principii nullum aliud auxilium requirit, ut liberum arbitrium prodeat in actum. Demonſtratum eſt, cum gratia, quæ non ſit delectatio victrix, adjutorium *Quo*, & auxilium *efficax*, haberi quidem potentiam, ſed non ita *completam*, ut poſſit ponere actum ſine gratia ipſa victrice, ſive potentiam ab omni impedimento expeditam, nulloque alio adjutorio indigentem, ut exeat in actum. Demonſtratum eſt, quod tunc delectatio eſt *victrix*, & auxilium efficax, quando robuſtiori inſpiratione ſanctæ dilectionis vincitur prava cupiditas, & carnis concupiſcentia: atque hæc tria aſſerta clariſſimorum Theologorum Auguſtinenſium, Thomiſtarum, Scotiſtarum, Mediſtarumque teſtimoniis, argumentis, & auctoritatibus tradita, probata, & confirmata fuere, ideoque aut inſigniter malevoli, aut omnino imperiti ſunt, quicunque ob tres illas aſſertiones Opera noſtra Theologica ſcatere Janſenianis hæreſibus pronuntiarunt. *Unde ergo* (abſolvam hoc paradigma, ſive hanc noſtræ cum doctrina aliorum Catholicorum comparationem, verbis Proſperi Aquitani) *unde ergo hæc diligentia tam ſeveri emerſit examinis? Unde in hanc auctoritatem ſupercilium ſe tetricæ frontis armavit, ut menſuras ſenſuum, pondera locutionum, numeros ſyllabarum inſidioſus ſcrutator eventilet, magnumque ſe aliquid conficere præſumat, ſi Catholico prædicatori notam erroris affigat? Quaſi incognitum aliquod opus, & quod hactenus latuerit impetatur, ac non illa his morſibus doctrina lanietur, quæ novorum hæreticorum commenta diſjecit, & diabolicum tumorem Pelagianæ elationis eliſit?* doctrina ſcilicet Auguſtini, quam eandem eſſe ac noſtram tot, tantique viri ſuperius commemorati fatentur.

S. Proſp. lib. contra Collator. num. 2. in Append. tom. x. Oper. S. Auguſtini pag. 171.

§. III.

Traditur Janſenianæ hæreſeos duplex character.

SUMMARIUM.

Proponuntur duo capita hæreſeos Janſenianæ.

1. Quænam dicta Janſenii ſana, quænam hæretica.
2. Propoſitio Janſenii prima ſolam admittit libertatem à coactione.
3. Propoſitionis ſecundæ Janſenianæ ſenſus.
4. Deducitur hic ex Auctoribus Catholicis.
5. Non differunt hæ propoſitiones Janſenii in re à Calvino.
6. Quod apparet ex ipſa defenſione Janſeniſtarum.
7. Item ex libro quodam ante condemnationem Janſenii edito.
8. Differentia ſyſtematis præſentis à Janſeniano oſtenditur ex definitione libertatis.

Libertas absque ratione non datur.
Non tamen conſiſtit in ratione.
Sed hæc eſt quaſi radix illius.
Judicium rationis ad libertatem ſufficiens debet eſſe de bono particulari.
Aliud eſt voluntarium, aliud liberum: hoc etiam ſtante delectatione victrici manet circa bona particularia.

9. Ex dictis fluit regula conciliandi libertatem cum gratia.
10. Concluditur pro hoc ſyſtemate contra Janſenium ex approbatione aliorum virorum Doctorum.
11. Corollaria tria ex dictis inferenda.

In

Proponuntur duæ notæ Janseniani.

IN quo ergo sita est Jansenius hæresis, si ea minime consistit in tribus illis capitibus superius vindicatis? In aliis proculdubio, ac præsertim in his duobus, quod in præsenti infirmitatis humanæ statu Jansenius neque libertatem *indifferentiæ*, neque aliud gratiæ adjutorium, quam *efficax*, sive cum effectu conjunctum, agnoverit: id vero, etsi perspicuum est ex propositionibus in ipso Jansenio damnatis; magis tamen ex his, quæ subjiciam, deprehendi poterit.

1. Quænam propositio Jansenii sana, quænam hæretica.

I. Revera si Jansenius hæresis minime continetur in iis articulis, qui in antecessum fuerunt discussi; in quo sita erit, nisi in duobus hisce capitibus nuperrime commemoratis, in quorum uno tollitur è medio *libertas*, in altero autem denegatur gratia *sufficiens* ab efficaci distincta? Sane hæc duo asserta, vere hæretica, erronea, atque antea in Calvino damnata, in Jansenianis propositionibus enuntiantur; de illis autem prioribus, seu in iisdem propositionibus, seu in Theologorum censuris, quæ illarum damnationem præcesserunt, nulla fit mentio, nullumque adinvenitur vestigium. Præterea in systemate duarum delectationum, prout traditur à Jansenio, & à nobis descriptum est libro XVII. cap. 1. verbis ipsius Jansenii, non solum habetur gratiam esse inspirationem dilectionis, gratia efficaci inspirari delectationem victricem, pugnam esse concupiscentiam inter & gratiam: verum etiam delectationem esse vinculum, quo liberum arbitrium in justitia, vel peccato ita firmiter ligatur & continetur, ut quamdiu isto constringitur, actus oppositus sit extra ejus potestatem; atque gratiam & opus bonum ita reciprocari, ut quemadmodum ex gratia data infertur effectum mox consecuturum esse, ita vice versa ex defectu operis inferatur gratiam non fuisse collatam. Ex quibus assertionibus quæ priori loco recensentur, & quæ spectant ad gratiæ inspirationem, ad delectationem victricem, atque ad pugnam concupiscentiæ, ab Orthodoxis traduntur, & propugnantur: quæ vero attinent ad libertatis vinculum, & ad denegationem gratiæ sufficientis & inefficacis, ab omnibus Catholicis refelluntur; ideoque in systemate duarum delectationum hæc postrema & Jansenii propria, non priora & illa Orthodoxis communia, damnata & proscripta censeri debent, qui vero hæc postrema & Jansenii propria rejicit & damnat, nequit ob ea, quæ etiam à Catholicis defenduntur, appellari Jansenianus.

Tom. 3. pag. 203.

II. Ut id luculentius pateat; per ipsa Jansenii scripta aliquantulum divagemur, & loca ejus aliquot, quæ ad gratiam & liberum arbitrium attinent, exscribamus. In libro 6. de Gratia, qui est primus de libero arbitrio, cap. 6. ait juxta Augustinum duplicem reperiri necessitatem, *unam quæ operatur effectum suum etsi nolis, seu quantumcunque renitaris, alteram, qua simpliciter necesse est aliquid fieri sine renisu voluntatis:* ad quam distinctionem, quæ vera est, sed non adæquata necessitatis partitio, explicandam, quibusdam ex Augustino recitatis verbis, *Doctrina igitur Augustini est*, inquit, *necessitatem illam primam prout etiam naturam sic explicatam complectitur, nec aliud est respectu voluntatis, quam quædam vis aut violentia aut coactio, qua operatur id quod potest etiam nolente voluntate, capitaliter repugnare libertati, eamque funditus perimere, non autem illam necessitatem, quæ est simul voluntaria, qua scilicet simpliciter necesse est aliquid fieri non repugnante, sed immutabiliter volente voluntate.* Hinc infert, *quod sola necessitas coactionis adimat libertatem:* & quod necessitas illa, *qua sine coactione simpliciter aliquid necessarium esse dicitur, libertatem non lædat, sed potius hoc ipso, quod voluntatem affert, statuat.* Proximo cap. 7. pergit idem ostendere duobus exemplis; *primo ex voluntate beatitudinis, quæ in hac vita caret indifferentia contrarietatis, in futura etiam contradictionis; secundo ex voluntate justitiæ, quam habet Deus, quam certissimum est esse ad justitiam omnimodo determinatam, & indifferentia carere contradictionis.* Huc etiam refert doctrinam Scoti scribentis in fine Quodlibeti 16. Deum permanere *libere bonum*, quoniam *propria voluntate* bonus est, non extrinsecus adveniente necessitate, aut aliena & violenta oppressione. Id confirmat 8. cap. ex libertate beatorum hominum & Angelorum, qui *inamissibiliter & inseparabiliter amant justitiam*, neque ab amore Dei cessare possunt, & nihilominus sunt in amando liberrimi; unde Jansenius infert, *paradoxum in Augustini doctrina inauditum esse, quod actus aliquis voluntatis propterea liber sit, quia ab illo desistere voluntas, & non agere potest;* & rationem libertatis, quam Augustinus tradit, tantum distare à libertate indifferentiæ, quam propugnant Scholastici, *quantum arcticus polus* distans est *ab antarctico.* Nono capite eadem adstruere nititur ex libertate Christi Domini; cujus voluntas liberrima fuit, etsi *in contrarium non poterat immutari, nec*

2. Propositio Jansenii hæretica prima solam admittit libertatem à coactione.

Jan edit Lovanii pag. 628. 632. cap. 6.

Cap. 7. pag. 635.

Pag 637.

Cap. 8. pag. 639.

Pag 646.

Pag. 647.

Cap. 9. ead. pag. 647.

à detestanda iniquitate cessare; additque Jansenius hac tantum libertate, quæ solam coactionem excludit, Christum Dominum præcepto Patris obtemperasse, & illud complesse; Augustinum vero toties à Pelagianis de libertate lacessitum, *nullam vel tenuem umbram* in tot scriptis suis reliquisse, *quod libertas arbitrii in indifferentia collocanda sit*, ac summa facilitate libertatem Christi & beatorum expedire, *sub cujus premente mole tota Scholasticorum multitudo fatigata suspirat.* Ad statuendam hanc solam libertatem, cui nihil repugnet præterquam necessitas coactionis, & violentia, toto eo libro ad paginam usque 731. omnem ingenii sui molem, nisumque Jansenius admovit. Libro autem septimo, qui est secundus de libero arbitrio, præmissam de libertate notionem applicat doctrinæ suæ circa gratiam efficacem, seu victricem delectationem; ac demonstrare nititur, idcirco hanc non officere libertati, quoniam si *voluntatem* inspirat & efficit, etiam facit ut *libere velit*, cum nihil aliud sit libertas, quam voluntas: *Cum enim* (inquit cap. 3.) *hoc sit liberum Augustino, quod est in potestate, seu quod fit cum volumus, necessum est illud ipsum, quod arbitrio volendi nolendique causa fuerit, etiam causam esse libertatis.* Hinc ait fieri *libere* quidquid fit *cum delectatione*, quoniam delectatio voluntatem demulcet, imo delectatione ipsa voluntas fit libera, ideoque *libertati arbitrii solam necessitatem coactionis, seu quæ, etsi nolumus, efficit id quod potest, esse contrariam, omnemque actum voluntarium, seu spontaneum, hoc ipso esse liberum.* Innixus his principiis Jansenius rejicit sententiam Scholasticorum affirmantium libertatem exerceri in electione mediorum; & contra ipse contendit magis elucescere libertatem in appetitione finis, quoniam *cum maxime sit liberum quod minime coactum, seu vi necessitatis exactum est, necesse est motum in finem esse maxime liberum, quia maxima voluntate, minima necessitate provocatum.* Ulterius progreditur, & cap. 14. ejusdem libri affirmat, quod, *si non est alia libertas vera voluntatis, quam agendi & non agendi, seu faciendi & abstinendi ab eo quod facis, gravissima absurda evitari nequeunt, quibus non solum tota doctrina Sancti Augustini funditus concutitur, sed etiam sensus Christianæ pietatis læditur, & communis offenditur.* Infinitus forem, si omnia hujus generis loca ex Jansenio Opere vellem exscribere. At satis superque hæc pauca demonstrant Jansenium in delectatione victrici solam *libertatem spontaneitatis ac lubentiæ* agnovisse, libertati *coactionem* solam, non vero *necessitatem* opposuisse, libertatem indifferentiæ tanquam paradoxum, & tanquam Pelagianum commentum rejecisse; nullam denique ab ipso libertatem admitti sub gratia, sanctam delectationem inspirante, præter libertatem illam, qua voluntas fertur in finem, qua homo appetit beatitudinem, qua Deus permanet bonus, qua beatorum spiritus maxima jucunditate ac voluptate adhærent summo Bono clare viso, qua Christus Patrem diligebat, qua (verbo dicam) volentes agimus, non coacti. Hanc esse hæresim Jansenianam circa libertatem sub gratia dixi ubicunque de hac re institui sermonem, præsertim libro IV. cap. 13. lib. V. cap. 3. lib. 10. cap. 13. libro 12. cap. 10. lib. 14. cap. 8. & 11. lib. 17. cap. 1. & 3. atque alibi passim, atque hoc idem Jansenianum dogma ab Ecclesia jure meritoque damnatum prolixa dissertatione refutavi libro 16. cap. 2. & 3. sive tom. 3. à pag. 170. usque ad pag. 192. ubi prædicta, aliaque omnia Jansenii sophismata rejecta & elisa fuere. Quare in iis, quæ ad libertatem spectant, & perspicue Jansenianam hæresim explicavimus, & valide etiam, pro nostra saltem virili, confutare & oppugnare studuimus: obsecramusque ingenuum lectorem, ut præcitata loca legere non gravetur, ac deinde de nostra diligentia, fide, & perpetua à Jansenio discrepantia judicium ferat, simulque propriis oculis intueatur, quænam sit in adversariis nostris æquitas, quænam doctrina, quodnam criterium.

pag. 649.

Lib. 7. cap. 3. pag 739.

Cap. 4. pag. 472.

Cap. 14 pag. 798

Tom. 1. pag. 240. & 257. tom 2. pag. 196. tom 3. pag. 100. 126. 128. 203. 220.

III. Æque manifestum est alterum Jansenianæ hæresis caput, in eo positum, quod Jansenius negat dari gratiam *sufficientem* distinctam ab ea, quæ est *efficax*, & conjuncta cum actu: imo gratiam illam inutilem, monstruosam, à Semipelagianis confictam, atque Augustino, aliisque Patribus ignotam ausus est appellare. Jansenius etenim lib. 3. de Gratia Christi cap. 1. inquit: *Sufficientem illam gratiam, quam Scholastici multi in Theologiam velut adjutorium Salvatoris intulerunt, ab Augustino destructam, funditusque eversam esse, libens fateor.* Et quamvis eo loci videatur loqui duntaxat de Gratia *Molinistice sufficiente*, de ea scilicet, qua posita nihil aliud requiritur ex parte Dei *per modum principii*, ut homo actu velit, & operetur, quam utique gratiam sufficientem nequeunt admittere quotquot ad actu operandum necessarium ulterius putant auxilium

3. Propositio 2da Jansenii negat omnem gratiam ab efficaci distinctam. *Jans. lib. 3. de Grat. Chr. cap. 1. pag. 249.*

xilium efficax; & quamvis affirmet dogmatista se controversiam non agere de illa gratia sufficiente, ut à quibusdam dicitur, præter quam adhuc necessarium est aliud adjutorium, ut homo de facto operetur, qualis est in hoc statu adjutorium *sine quo non*, & gratia sufficiens sensu Thomistico; nihilominus hanc ipsam gratiam in hoc infirmatis statu penitus è medio tollit, Id primum evidens est ex secunda Jansseniana, *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*, quæ aperte excludit omnem gratiam sufficientem, sensu quoque Thomistico, ut ostendam infra §. v. num. 3. & 4. Deinde excludi à Jansenio quamcunque sufficientem gratiam ab efficaci distinctam demonstrant innumeris Jansenii testimoniis productis Antijansseniani omnes Theologi, quibus adde librum inscriptum *Triumphus Catholicæ Veritatis*, editum Parisiis anno 1651. necnon *Memorias Historico-dogmaticas* tom. 2. ad an. 1653. pag. 303. & seq. ubi narratur, & evincitur gratiam omnem sufficientem, quæ non sit efficax, à Jansenianis derideri & explodi. Et quidem Jansenius lib. 3. *de Gratia Christi* cap. 2. pertractans de Gratia, quæ distinguitur à Gratia efficaci dante *posse, & simul velle quod possumus*, quæ utique est gratia sufficiens juxta Thomisticam Scholam, (sufficiens enim Molinistice dat etiam velle & operari absque efficacis gratiæ adjutorio) gratiam illam ab efficaci distinctam appellare non veretur *inutilem ac pernicioſam*, affirmans non apparere in ejusdem gratiæ collatione *effusam Dei bonitatem, sed summam potius severitatem ejus.* Adhæc proximo cap. 3. ait gratiam omnem, quæ suo frustratur effectu, in Scholis adstrui *non sine insigni absurditate:* & ne in re extra controversiam posita conteram tempus, Jansenius lib. 2. cap. 27. negat apertissime dari aliam Christi gratiam, præter efficacem ac potentissimam. *Quicunque* (en ejus verba) *animadvertit omnia, quæ de adjutorio gratiæ medicinalis ex Augustino diximus, de gratia quadam potentissima, quam efficacem recentiores suo sensu vocant, esse intelligenda, consequenter hoc etiam animadvertere debet, non aliam Christi gratiam medicinalem in scriptis ejus reperiri. Proinde fatendum sibi esse, quod aliam nobis producendo, novum gratiæ genus Christianis afferat, quod nec Augustinus, nec ullus Latinorum Patrum, qui de Gratiæ adjutorio cum Pelagianis ex professo decertarunt, nec Ecclesia in Conciliis generalibus vel provincialibus ab Apostolica Sede probatis agnovit unquam, nec agnoscere potuit, nisi principia, quibus ipsa per antiquos Patres medicinalem Christi gratiam defendit, funditus evertantur.* Cum itaque hæc sit Jansenianæ hæreseos pars altera, nullam dari Christi gratiam, præter efficacem, à Jansenio longissime distare censendi sunt, qui propugnant gratiam sufficientem ab efficaci distinctam; quemadmodum nos, quidquid obganniat convitiator, lib. 14. 17. 18. aliisque in locis innumeris propugnavimus.

Cap. 2. pag. 257.

Cap. 3. col. 259.

Lib. 2. col. 213.

Vide de Theolog. disc. lib. 14. cap. 8. pag. 94. 95. 102. 103. lib. 17. cap. 3. pag. 218. 220. lib. 18. cap. 8. pag. 281. 284. 287. 292. &c

4. Deducitur id ipsum ex aliis AA.

IV. Ad duo præcedentia capita revocandam Jansenianam hæresim clarissimi Theologi docuerunt. Legatur ex Jesuitis Stephanus Dechamps disp. 3. cap. 1. num. 3. & 4. ubi ait: *Hinc constat Jansenianæ doctrinæ capita esse duo, &c.* quorum caput primum productis Jansenii verbis in hoc situm esse concludit, quod Jansenius innocenti tantum creaturæ tribuerit libertatem indifferentiæ, sive, ut inquit Dechamps, *Quod vulgo jactatur, voluntas gratiæ assentiri potest vel dissentiri.* Aliud vero insolentis doctrinæ caput, & quod à communi sensu abhorret magis, & Concilii Tridentini decreta aperte convellit, in eo positum est, quod Jansenius docuerit non esse Christi gratiam, *cui voluntas assentiatur ut velit, & non assentiatur si nolit, sed quæ volendi & assentiendi necessitatem imponat.* Quæ à Stephano Dechamps verissime dicta esse constat ex præcedentibus. Similia docent alii, qui adversus Jansenium scripserunt, ut ex Nostratibus Philippus Van-Waure in Opere inscripto, *Augustinus Europeus*, pag. 290. 291. 327. ex Prædicatorum familia Antoninus Massoulié tom. 2. pag. 362. col. 2. & pag. 372. col. 1. Cardinalis Gotti tom. 9. pag. 5. aliique permulti.

Steph. Dechamps lib. 1. disput. 3. pag. 47. edit. Paris

5. Dictæ propositiones Jansenii non differunt in re à doctrina Calvini.

Hinc apparet Jansenianam hæresim in iis præsertim, quæ ad gratiam & libertatem attinent, à Calviniana parum, aut nihil differre: quod ego probe, ni fallor, intelligens utramque simul refutandam esse putavi, ut constat ex libro 16. *Theologicarum disciplinarum;* tametsi contra Jansenium rursus stylum exercui. Revera hæresiarcha Calvinus nullam aliam libertatem agnovit, nisi quæ opponitur *coactioni*, ut inquit lib. 1. Institut. cap. 15. lib. 2. adversus Pigh. in Antidoto Concil. Trid. ad can. 5. sess. 6. atque in locis aliis, quæ cum Jansenianis diligenter comparavit Franciscus Annatus: qui tamen Jansenianos appellans qui tribuunt potentiam *proximam* gratiæ efficaci, hanc calumniam Theologis

Annat. La Conduite de l'Eglise Troisiéme partie pag. 275. & seq.

Annat. 2. p pag. 195.

gis Orthodoxis, inter quos Suareſius, impingit. Vide præcedenti §. num. 9. & ſeqq. Atque hoc eſt, quod ſummopere etiam in Adverſariis noſtris miramur, Catholicorum nempe ſententias incaute permiſcuiſſe damnatis, nimiamque ſuarum partium Theologis fidem adhibentes, in heterodoxos ſimul & Catholicos tela vibraſſe, atque excitatis inter nos diſſidiis Novatorum pervicaciæ, quæ firmiſſimis principiis, non dubiis Scholaſticorum placitis frangenda eſt, ſcandalum, & ridendi materiam exhibuiſſe. At revertamur ad Calvinum, qui etiam *ſufficientem* gratiam ab efficaci diſtinctam cum aliis noſtrorum temporum hæreticis inſectatur, præſertim lib. 6. de libero arbitrio, lib. 2. Inſtit. cap. 3. num. 13. & aliis in locis, quæ lib. 1. diſp. VIII. Dechampſius late perſequitur. Et tamen in hac quoque Dechampſii diſſertatione temperamentum aliquod deſideratur; ea namque ſententia, quæ aſſerit *ſufficiente gratia eos, qui diuturna peccandi conſuetudine obduruerunt*, quam Stephanus cap. 6. num. 7. ejusdem diſſert. vellicat tanquam à Janſenio traditam, atque à Calvino, & Davide Paræo hauſtam, cum certiſſime à Catholicorum plurimis teneatur, non debebat tali charactere depingi. Non enim omnia, quæ hæretici ſcripſerunt, ſunt hæretica; cujusmodi hæretica ſunt illa duo libertati, & gratiæ, cui reſiſtitur, adverſantia; in quibus Janſeniſtæ & Calviniani conſentiunt.

Dechamps pag. 120. & ſeq.

Dechamps pag. 128.

6. Affinitas hæc cum Calviniſmo ex ipſa Janſeniſtarum defenſione apparet.

VI. Sudarunut propterea Janſeniani, ut ſuam à Calvino diſcrepantiam circa illa duo capita ſuaderent, prout colligitur ex *Parallelo, ſeu comparatione S. Auguſtini, Janſenii, Calvini*, an. 1651. furtivis typis excuſo; quem librum editum arbitror à Liberto Fromondo Leodienſi. In eo autem libro nulla eſt Janſenianæ & Calvinianæ doctrinæ comparatio, niſi circa gratiam ſemper efficacem, & libertatem à ſola coactione immunem: unde magis, magisque apparet, hæc potiſſimum duo Janſenianis crucem figere, atque hinc totum fere proſcriptum dogma manare.

Mſs. Bibl. Ang. Arch. ſecret. tom. 38. pag. 550.

7. Item ex libro quodam ante condemnationem propoſitionum Janſenii edito.

VII. Circa eadem tempora, anno ſcilicet 1652. & priusquam ab Innocentio X. quinque Janſenii propoſitiones damnarentur (contigit enim hæc condemnatio die ultima Maji anno 1653.) prodiit Lutetiæ Pariſiorum liber inſcriptus. „ La doctrine du Livre intitulé, *Cornelii Janſenii Iprenſis Auguſtinus* „ In eo libro quatuor primæ Janſenii propoſitiones conſimilibus propoſitionibus Calvini æquiparantur, ac decernitur in ſingulis eadem dogmata, eandemque doctrinam contineri. Quænam vero eſt hæc doctrina? Illa quidem, quæ docet liberum arbitrium adeo captivum eſſe, ut vel pondere concupiſcentiæ, vel divinæ charitatis impulſu, ſimplici quadam neceſſitate ad bene, vel male agendum trahatur. „ Ces quatre propoſitions des Calviniſtes (ita eo in libro legitur) cy deſſus ſont cenſurées par la Faculté de Theologie comme heretiques; partant les quatre des Janſeniſtes, qui contiennent manifeſtement une même doctrine, ſont pareillement condamnées comme heretiques. La ſizieme Propoſition de Calviniſtes, *que l'homme eſt comme captif, & qu'il ne peut riens du tout*, eſt la même Propoſition que la trois de Janſeniſtes, *que la liberté & la neceſſité s'accordent enſemble, mais non pas la contrainte;* dautant que par le mot de Captivité les Calviniſtes n'entendent *qu'une neceſſité ſimple:* c'eſt pourquoy ils diſent *que l'homme eſt comme captif:* ce qui fait voir qu'ils n'entendent pas une captivité de contrainte, mais une captivité ſimple, qui eſt une neceſſité. Les termes de Janſenius, au tom. 3. livre 1. chap. 4. *Captivitas arbitrii in eo ſita eſt, quod voluntas concupiſcentiæ terrenæ viſco intime penetrata, ſemper & in omni actu & motibus ejus feratur, & referatur, imperio ejus & ponderi ſerviens indeſinenter, eodem plane modo, quo voluntas beatorum in omnibus omnino motibus ſervit divinæ charitati:* interpretent l'une, & l'autre des Calviniſtes, & la troiſiéme des Janſeniſtes; & comme les quatre propoſitions, ſcavoir eſt la 6. la 11. 13. & 14. des Calviniſtes ſont une même choſe; pareillement les 2. 3. & 4. des Janſeniſtes ſont une même choſe, & ne ſont differentes qu'en termes. „ Janſenianæ itaque propoſitiones ob ſenſum, quem continent, Calvini libertatem indifferentiæ negantis, & neceſſitatem arbitrii ad bonum, aut malum perpetrandum invincibili ponderè inclinati adſtruentis, etiam antequam damnarentur ab Apoſtolica Sede, rejectæ fuerunt, ac reprobatæ, eundemque ſenſum Apoſtolica Sedes confixit, ut ſequenti §. oſtendam.

pag. 53.

8. Differentia ſyſtematis præſentis à Janſeniano oſtenditur ex definitione libertatis.

VIII. Quoniam ex dictis evidens eſt, in eo ſitam hæreſim Janſenianam, quod ſub gratia efficaci ac victrici delectatione nullam aliam libertatem adſtruat, præter illam, quæ non patitur coactionem, qualis libertas reperitur in volun-

tate

tate beatorum Deo jucundissima necessitate adhærentium; quod recte ante condemnationem quinque Propositionum Parisienses animadverterant, ego vero hactenus satis superque demonstravi: necessaria consecutione infertur illis per summam calumniam dogma Jansenianum objici & imputari, qui sub quocunque aut concupiscentiæ, aut sanctæ delectationis gradu *libertatem indifferentiæ* propugnant. Id à nobis præstari neque injustus Convitiator negare audet; sed cum omnia fraude ac malitia dici confidentissime asserat; nostrum de libertate systema, & quomodo liberum arbitrium cum gratia conciliare studuimus, benigno lectori audire non pigeat. Egimus de libertate, ejusque essentia pluribus in locis, quæ laudavimus 2. numero hujus paragraphi; sed unum tantummodo nunc expendam: ubique enim eadem constantissime tradita sunt. Vide ergo quæ habentur lib. XII. cap. 10. Primum eo loci de iis, quæ ad arbitrium constituendum concurrunt, ita loquor: *Constituitur ergo libertas voluntate, & ratione, non tamen ex æquo, sed voluntas est ipsa potestas, quæ potest in utramlibet partem inclinari: ratio autem vis intelligendi, qua voluntati objectum proponitur, & sine qua non potest in bonum libera deliberatione propendere. Etenim ut Augustinus ait in* VIII. *de Trinit. cap. 4. Nemo amare potest incognitum.* Hæc doctrina est S. Thomæ 1. p. q. 83. art. 3. & 4. & 1. 2. q. 1. art. 1. ubi ait: *Est autem homo dominus suorum actuum per rationem & voluntatem; unde liberum arbitrium esse dicitur facultas voluntatis & rationis;* item 2. 2. qu. 24. art. 1. ad 3. rursus de malo qu. 6. art. 1. necnon q. 24. de veritate art. 5. nec arbitror quempiam ratione præditum reperiri, qui id vertat in dubium.

Tom. 2. pag. 322. & seq.

Tom. X. pag. 277 tom. XI. pag. 1 2. tom. XI. p. 2. pag. 56. tom. 8. pag. 139. 2 ibid pag. 446.

Libertas in irrationalibus non datur.

Hinc infero, absque ratione non dari libertatem, siquidem *ea propensio, qua natura quælibet fertur in bonum absque ductu rationis, non potest opus voluntatis appellari, alioqui prædita forent arbitrio etiam animalia bruta, & creaturæ reliquæ, in quibus philosophi plures appetitum quemdam constituunt sensitivum, aut naturalem.* Atque hæc pariter est doctrina extra controversiam posita, ac tradita à S. Thoma citata quæst. de verit. art. 2. ubi ait: *Secundum quod aliquid se habet ad rationem, sic se habet ad liberum arbitrium. Ratio autem plene & perfecte invenitur solum in homine, unde in eo solum liberum arbitrium plenarie invenitur. Bruta autem habent aliquam similitudinem rationis, &c.* Similia docet S. Thomas 1. p. q. 19. art. 1. & 1. 2. q. 1. art. 2. ad 3. & alibi.

Tom. 8. pag. 444. tom. X. pag. 45. 2. to. XI. p. 2. 2.

Libertas non consistit in ratione.

Prosequor ego ita scribens: *Profecto in ratione liberum arbitrium consistere nequit* formaliter: *cum non sit in nostra potestate objecta percipere & cogitare; alias peccaret quisquis ante consensum voluntatis, dum mentem subit cogitatio aliqua falsa & perversa, nec ulla daretur ignorantia, quæ à peccato excusaret, quandoquidem esset in potestate hominis ipsamet ignoratio. Quapropter S. P. Augustinus in lib. de Sp. & lit. cap. 34. ait:* „ *Nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem; sed consentire vel dissentire propriæ voluntatis est.* „ *Ex quibus satis revincitur error Durandi statuentis in 2. dist. 24. naturam libertatis tam in voluntate, quam in ratione.* Hæc pariter consonant S. Thomæ, qui 1. p. q. 83. art. 4. docet *liberum arbitrium nihil esse aliud, quam voluntatem, ad quam pertinet electio;* & 1. 2. q. 13. art. 1. demoostrat ad voluntatem, judicio quidem intellectus præeunte, *spectare electionem.* Prima etiam parte q. 79. art. 2. ait intellectum creatum esse *potentiam passivam, quoniam comparatur ad intelligibilia, sicut potentia ad actum, &c.*

Tom. X. pag. 277. 2. tom. XI. pag. 31. 1.

To. X. pag. 260.

Ratio est quasi radix libertatis.

Hæc deinde trado literis: *Cum itaque ratio motum voluntatis præcedat; in illius judicio radicem, ut inquiunt Scholæ, liberi arbitrii statuunt jure ac merito docti celebresque Theologi.* Inter quos principem tenet locum S. Thomas, cujus 1. p. q. 83. art. 1. hæc sunt verba: *Considerandum est quod quædam agunt absque judicio, sicut lapis movetur deorsum, & similiter omnia cognitione carentia. Quædam autem agunt judicio, sed non libero, sicut animalia bruta. Judicat enim ovis videns lupum eum esse fugiendum naturali judicio, & non libero, quia non ex collatione, sed ex naturali instinctu hoc judicat: & simile est de quolibet judicio brutorum animalium. Sed homo agit judicio, quia per vim cognoscitivam judicat aliquid esse fugiendum, vel prosequendum. Sed judicium istud non est ex naturali instinctu in particulari operabili, sed ex collatione quadam rationis; ideo agit libero arbitrio, potens in diversa ferri. Ratio enim circa contingentia habet viam ad opposita, ut patet in dialecticis syllogismis, & rhetoricis persuasionibus. Particularia autem operabilia sunt quædam contingentia, & ideo circa ea judicium rationis ad diversa se habet, & non est determinatum ad unum. Et*

Tom. X. pag. 276.

pro tanto neceſſe eſt, quod homo ſit liberi arbitrii, ex hoc ipſo quod rationalis eſt. Et 1. 2. q. 13. art. 1. *Manifeſtum eſt, quod ratio quodammodo voluntatem præcedit, & ordinat actum ejus, in quantum ſcilicet voluntas in ſuum objectum tendit ſecundum ordinem rationis.* Tom. XI. pag. 31. 2.

Judicium rationis ad libertatem ſufficiens debet eſſe de bono particulari.

Affirmo præterea, judicium illud, quo intellectus fertur in prima principia, cum naturale ſit, & circa neceſſaria, non circa contingentia verſetur, ac motum naturalis inſtinctus, quo voluntas judicio illo rapitur in bonum in communi, necnon in Deum per lumen gloriæ viſum ut eſt in ſe, non ſufficere ad libertatem; ſed ad hanc requiri judicium indifferens, cum quo ſtet in voluntate poteſtas motum illum cohibendi, ſive poteſtas agendi, vel non agendi; *Et quoniam* (ita proſequor) *ad bonum in communi, & ad Deum in ſe viſum dari nequit indifferentia judicii, cum nulla in his apprehendi poſſit ſpecies mali, etſi voluntas in hujusmodi objecta ſponte ac lubenter protendat, non habet veram libertatem, quæ eſt poſtas ad utrumlibet, nulli neceſſitate impellente; neceſſario enim amatur, quod adeo bonum apprehenditur, ut alio animus à vero, aut apparenti bono rapi non poſſit. Quæ ſatis lib. IV. cap. ultimo, & lib. X. cap. 13. ſunt explicata.* Ne quis autem hæc à mente Doctoris Angelici crederet aliena, mea prolixius explicata ſententia, hanc expono & confirmo his verbis depromptis ex 1. parte q. 82. art. 2. *Intellectus naturaliter ex neceſſitate inhæret primis principiis, & voluntas ultimo fini. Sunt autem quædam intelligibilia, quæ non habent neceſſariam connexionem ad prima principia; ſicut contingentes propoſitiones, ad quarum remotionem non ſequitur remotio principiorum, & talibus non ex neceſſitate aſſentit intellectus. Quædam autem propoſitiones ſunt neceſſariæ, quæ habent connexionem neceſſariam cum primis principiis; ſicut concluſiones demonſtrabiles, ad quarum remotionem ſequitur remotio primorum principiorum: & his intellectus ex neceſſitate aſſentit cognita neceſſaria connexione concluſionum ad principia per demonſtrationis deductionem. Non autem ex neceſſitate aſſentit, antequam hujusmodi neceſſitatem concluſionis per demonſtrationem cognoſcat. Similiter etiam ex parte voluntatis. Sunt enim quædam particularia bona, quæ non habent neceſſariam connexionem ad beatitudinem, quia ſine his poteſt aliquis eſſe beatus, & hujusmodi voluntas non de neceſſitate inhæret. Sunt autem quædam habentia neceſſariam connexionem ad beatitudinem, quibus ſcilicet homo Deo inhæret, in quo ſolo vera beatitudo conſiſtit. Sed tamen antequam per certitudinem divinæ viſionis neceſſitas hujusmodi connexionis demonſtretur, voluntas non ex neceſſitate Deo inhæret, nec his quæ Dei ſunt. Sed voluntas videntis Deum per eſſentiam de neceſſitate inhæret Deo, ſicut nunc ex neceſſitate volumus eſſe beati.* Eadem tradit S. Thomas de malo quæſt. 6. ſive de electione humana ad 7. ubi hæc leguntur: *Ad 7. dicendum, quod activum non ex neceſſitate movet, niſi quando ſuperat virtutem paſſivi. Cum autem voluntas ſe habeat in potentia reſpectu boni univerſalis, nullum bonum ſuperat virtutem voluntatis quaſi ex neceſſitate ipſam movens, niſi id quod eſt ſecundum omnem conſiderationem bonum, & hoc ſolum eſt bonum perfectum, quod eſt beatitudo, quod voluntas non poteſt non velle, ita ſcilicet quod velit ejus oppoſitum, poteſt tamen non velle actu, quia poteſt avertere cogitationem beatitudinis in quantum movet intellectum ad ſuum actum, & quantum ad hoc nec ipſam beatitudinem ex neceſſitate vult. Sicut etiam aliquis non ex neceſſitate caleſieret, ſi poſſet calidum à ſe repellere cum vellet.* His cohærent quæ habentur quæſt. 24. de veritate art. 7. ubi demonſtrat liberum arbitrium nullo particulari bono neceſſitari, quoniam in hoc *differt natura rationalis prædita libero arbitrio ab omni alia natura; quod alia natura ordinatur ad aliquod particulare bonum, & actiones ejus ſunt determinatæ reſpectu illius boni: natura vero rationalis ordinatur ad bonum ſimpliciter. Sicut enim verum abſolute objectum eſt intellectus, ita & bonum abſolute voluntatis; & inde eſt, quod ad ipſum univerſale bonorum principium voluntas ſe extendit, ad quod nullus alius appetitus pertingere poteſt, & propter hoc creatura rationalis non habet determinatas actiones, ſed ſe habet ſub quadam indifferentia reſpectu materialium actionum.* Eadem S. Thomas docet 1. 2. q. 10. art. 2. ubi quæſtionem inſtituens, utrum voluntas moveatur de neceſſitate à ſuo objecto, *Si proponatur*, inquit, *voluntati aliquod objectum, quod ſit univerſaliter bonum, & ſecundum omnem conſiderationem, ex neceſſitate voluntas in illud tendit, ſi aliquid velit, non autem poterit velle oppoſitum. Si autem proponatur ſibi aliquod objectum, quod non ſecundum quamlibet conſiderationem ſit bonum, non ex neceſſitate voluntas fertur in illud. Et quia defectus cujuscunque boni habet rationem non boni, ideo illud ſolum bonum, quod eſt perfectum, & cui nihil deficit, eſt tale*

Tom. X. pag. 271.

Tom. 8. ſive in Quæſt. diſp. pag. 140.

Tom. 8. pag. 447.

Tom. XI. pag. 28.

tale bonum, quod voluntas non potest non velle, quod est beatitudo. Alia autem quælibet particularia bona, in quantum deficiunt ab aliquo bono, possunt accipi ut non bona: & secundum hanc considerationem possunt repudiari, vel approbari à voluntate, quæ potest in idem ferri secundum diversas considerationes. Sequitur immediate, oppositа argumenta diluens: *Ad primum ergo dicendum, quod sufficiens motivum alicujus potentiæ, non est nisi objectum, quod totaliter habet rationem motivi: si autem in aliquo deficiat, non ex necessitate movebit, ut dictum est. Ad secundum dicendum, quod intellectus ex necessitate movetur à tali objecto, quod est semper, & ex necessitate verum; non autem ab eo, quod potest esse verum, & falsum, scilicet à contingenti, sicut & de bono dictum est. Ad tertium dicendum, quod finis ultimus ex necessitate movet voluntatem, quia est bonum perfectum; & similiter illa, quæ ordinantur ad hunc finem, sine quibus finis haberi non potest, sicut esse, vivere, & hujusmodi. Alia vero, sine quibus finis haberi potest, non ex necessitate vult, qui vult finem: sicut conclusiones, sine quibus principia possunt esse vera, non ex necessitate credet, qui principia credit.* Perpetuo sibi constat S. Thomas & proxima q. 13. art. 3. demonstrat *electionem* nullo modo esse circa finem, in quem voluntas naturali fertur instinctu, sed circa ea, quæ sunt ad finem, atque ita de actibus virtutum electionem dari, secus de beatitudine, ad quam *fines proprii virtutum ordinantur, sicut ad ultimum finem.* Videat, obsecro, lector, an à Sancti Thomæ doctrina vel minimum discrepet regula, quam nos tradidimus lib. 4. cap. 13. conciliandi libertatem cum divinis prædefinitionibus, & cum gratia effectrice. Videat insuper, num eadem regula recte ne, an male usi fuerimus dirimentes lib. XIV. cap. 11. argumenta eorum, qui ipsam gratiam *per se* efficacem oppugnant. Videat quoque, num delectationi victrici lib. XVII. cap. 1. necessitatem, an potestatem reluctandi alligaverimus; nam quisquis hæc viderit, vehementer admiretur necesse est confidentissimi Anonymi mendacissimam garrulitatem, qua ad ravim usque clamat, nos ex Jansenianis scriptis vaferrime deprompsisse, quæ Jansenio dogmati è diametro sunt adversa, & quæ ex sancti Thomæ aurea doctrina, locisque nuper adductis, seria ponderatione à nobis semel, iterum, tertio, ac rursus fuerunt producta.

Ibid. pag. 32. 2.

De Theolog. discipl. tom. 3. pag. 126. & pag. 203.

Verum ne ab illo decimo capite libri duodecimi recedamus; animadverto ibidem, Jansenium cæterosque novantes *voluntarium* & *liberum* permiscuisse, & ea, quæ voluntatis sunt, ut finis prosecutio, cum iis, quæ pertinent ad arbitrii libertatem, confudisse: *Ad Novatorum vitanda sophismata* (hæc mea verba sunt) *distinguendum accuratius est inter voluntarium & liberum, sive, ut recentiores quidam loquuntur, inter libertatem voluntatis & libertatem arbitrii; libertas enim voluntatis opponitur coactioni, libertas arbitrii adversatur necessitati, &c.* Id quoque acceperam à S. Thoma q. 24. de Veritate art. 1. ad 20. ubi inquit: *Habemus respectu ejus* (id est, finis ultimi) *liberam voluntatem, cum necessitas naturalis inclinationis libertati non repugnet secundum Augustinum 5. de Civit. Dei: non autem liberum judicium proprie loquendo, cum non cadat sub electione:* & 1. p. quæst. 82. art. 1. ad 1. ubi ait: *Necessitas naturalis non aufert libertatem voluntatis, &c.* Nos ergo cum S. Thoma non solum libertatem *voluntatis* oppositam coactioni, sed etiam voluntatem *arbitrii*, ad quam requiruntur liberum judicium & electio, admittimus contra Jansenianos: de quorum halucinatione plura etiam diximus lib. 16. cap. 3. sive Tom. 3. pag. 184. & sequenti. Ex laudata nuper quæstione 82. primæ partis percipitur illud etiam, quod adversarii nostri ægre ferunt, ac se non capere ostendunt, quomodo scilicet sub delectatione victrici semper remaneat *potestas indifferentiæ*, & *libertas à necessitate*, quotiescunque non sit delectatio summi boni, quo clare viso voluntatis appetitus omnino expleatur. Nam ut eo loci scribit S. Thomas art. 2. ad 2. *Movens tunc ex necessitate causat motum in mobili, quando potestas moventis excedit mobile, ita quod tota ejus possibilitas moventi subdatur. Cum autem possibilitas voluntatis sit respectu boni universalis & perfecti, non subjicitur ejus possibilitas tota alicui bono particulari: & ideo non ex necessitate movetur ab illo.* Similia præcitata quæstione 6. de malo, sive de electione humana.

Aliud est voluntarium, aliud liberum, quod etiam stante delectatione victrici manet in bonis particularibus.

S. Thomas Tom. 8. pag. 443. 2.

Tom. X pag. 271. 2.

Tom. X. pag. 272. 2. & Tom. 8. pag. 140.

9.

Ex dictis fluit Regula conciliandi libertatem cum gratia.

IX. Placuit hæc late prosequi, ut percipiat Anonymus unde hauserim Regulam conciliandi libertatem cum gratia, & cum delectatione, quæ voluntatis capacitatem non explet, & quæ relinquit indifferentiam judicii, veramque libertatem à necessitate, Jansenianis ignotam; quæ non est extrinseca, & in solo objecto sita, ut ille comminiscitur, sed ipsi volun-

voluntati inhærens, & rationali creaturæ adeo intima, ut intima eſt ratio de particulari bono formans judicium indifferens, ipſaque voluntas, quæ particularia bona, ipſumque bonum incommutabile nondum in ſe inſpectum, libera electione proſequitur. Sed Anonymi dicteria ſingula, nugasque nugaciſſimas (quamquam id jam factum eſſe arbitramur) poſtea ſingillatim diſcutiam. Interim ſciat regulam illam conciliandi libertatem cum delectatione victrici, quoad omnia capita, luculentiſſime demonſtrari ab Antonino Maſſouliè Volumine 1. à pagina 238. usque ad ejusdem voluminis extrema folia. Quem auctorem ſi luſtraverit Anonymus, uti nos fecimus antequam Regulam illam conſtituerемus, tunc cognoſcet nec falſa eſſe, nec difficilia, nec intelligentiæ noſtræ reſervata quæ hactenus in hoc argumento dilucidando typis edidimus.

S. Thomas ſui interpres diſſert. 2. de libertate creata.

10. Concluditur pro ſyſtemate præſenti contra Janſenium ex ſententia aliorum virorum Doctorum.

X. Hæc cum ita ſint, manifeſtum puto in hoc Janſenianam hæreſim præſertim conſiſtere, quod Janſenius ſub vehementiori concupiſcentiæ pondere invexerit neceſſitatem, qua voluntas impellatur ad malum, & ſub robuſtiori & victrici delectatione ſpiritus neceſſitatem, qua voluntas inclinetur ad bonum; ſive quod prorſus idem eſt, libertatem ſolam voluntatis oppoſitam coactioni, non vero libertatem arbitrii oppoſitam neceſſitati, ex principiis, quæ ſi probe intellecta & explicata ſint, inconcuſſa ſunt, Auguſtiniana, ac Theologis magni nominis probatiſſima, non ſatis accurate libratis, damnatas illas conſecutiones inferens, quas inde deduci nos præfixa præcedenti regula negamus & pernegamus. Ita viri docti, & à præjudiciis immunes fatentur nos Janſenianam hæreſim affabre delineaſſe, ſolerter ab Auguſtinianis remotiſſimam demonſtraviſſe, eamque ex principiis Auguſtini, quibus Novatores abutuntur, directe & valide oppugnaſſe: quod ægre ferentes qui ſoli Antijanſeniani videri volunt, & Scholæ noſtræ placita, ſuis antiquiora & meliora, ut olim Calvini, nunc Janſenii fermento infecta iniquiſſime clamant, immani & cæco furore in nos debacchantur; quando, ſi vere Janſenianos, non Orthodoxos, horumque doctrinam odiſſent; gratulandum illis foret, quod iidem Janſeniani ab univerſis Catholicis, & in unoquoque horum ſyſtemate refutentur. Ac ne videar hæc nimia jactantia à me dici, tametſi tot ac tanta momenta præmiſerim, quæ convitiatores obruunt penitus, atque obtundunt, unum addam, privatum utique, ſed maximum, & ſingulare. Dedi operam anno 1739. ſtatim ac lucem priora tria Volumina Theologicarum diſciplinarum aſpexerunt, ut Pariſios ad manus cujusdam Eminentiſſimi Cardinalis pervenirent. Cujus juſſu literis Lutetiæ datis eodem anno 1739. die 22. Junii, cum ipſe podagra laboraret, hæc mihi fuerunt reſcripta: „Quelques Theologiens, qui ont lû votre ouvrage, m'ont dit qu'ils en ſont contents. Vous y developpes parfaittement les principes de Saint Auguſtin, & les ſoutenes d'une maniere, qui met ſes vrais diſciples a l'abry de toute cenſure. Vous aves raiſon de faire conſiſter l'erreur de Janſenius dans le grace & la cupidité tour a tour neceſſitantes, c'eſt a dire en ce que cet' auteur pretend que ſous l'impreſſion actuelle de la grace & de la concupiſcence, & tant que dure cette impreſſion, l'homme n'a point de pouvoir pour le parti oppoſé. Ce qui eſt deſtruire abſolument la liberté, qui ne conſiſte pas, comme Janſenius le pretend, dans le ſimple volontaire, mais dans le pouvoir *ad oppoſitu*. Vous expliqués parfaitement bien ce pouvoir, en diſant apres Saint Thomas, que la reſerve de l'amour du bien en general, tout autre objet, Dieu même connu & aimé de maniere, dont nous ſommes capables de le connoitre, & de l'aimer ſur la terre, ne remplit pas tout la capacité du cœur de l'homme, & qu'ainſi l'homme conſerve toujours le pouvoir de s'en détacher même ſous l'impreſſion de la grace la plus efficace, dont l'action eſt bien differente de celle de la viſion beatifique, qui remplit de ſon object tout la capacité de l'homme, & ne lui laiſſe point de pouvoir pour s'en detacher & ne le point aimer. C'eſt la veritable maniere de faire voir, que la grace la plus efficace n'ôte point l'indifference, qui eſt neceſſaire pour meriter; indifference bien differente de celle que Janſenius fait quelquefois ſemblant d'admettre, mais qu'il rejette en effet, puiſqu'il ne reconnoit ſous l'impreſſion actuelle de la grace & de la cupidité dominante d'autre pouvoir *ad oppoſitum*, qu'un pouvoir *de mutabilité*, c'eſt à dire que comme l'impreſſion actuelle de la grace & de la cupidité dominante n'eſt point permanente & perpetuelle, comme celle de la viſion beatifique, l'homme qui aime Dieu peut ne le point aimer, parce que la grace qui le lui fait aimer, peut ceſſer; ce qui ne peut arriver dans la viſion beatifique, dont l'impreſſion eſt permanente & perpetuelle. Et voilà pour-

pourquoi il convient en quelques endroits que l'homme sous l'impression de la grace conserve un pouvoir *ad opposita*, qu'il n'a point sous l'impression de la vision beatifique. Cette erreur capitale de Jansenius est la source de s autres erreurs, qu'on a condamnées dans cet auteur, & dans ses disciples, comme vous le remarqués bien, &c., His consimilia mihi die 29. ejusdem mensis literis Lutetiæ Parisiorum datis significata fuere, in quibus additur Parisienses quosdam doctores perlectis tribus illis voluminibus, ea quoad omnes partes probasse, Jansenianam hæresim à me adeo perspicue confutatam esse affirmantes, ut nullus futurus sit (in re scilicet Theologica versatus, & à præjudiciis immunis) qui audeat traditam à me sententiam vellicare. Doctorum autem Sorbonæ unus non tantum me innumeris laudibus (quas illi acceptas refero) prosequi dignatus est, verum etiam scripto hæc ad alium Parisiis commorantem die præcedenti ad epistolam ad me scriptam, significavit: „ Je voudrois bien, que la Tneologie du Pere Berti peut etre rependue dans ce pais ci. Le seroit un bon moyen d'arreter le progres du Molinisme qui gagne tous les jours par les discredit ou on a mis nos auteurs Augustiniens en les accusant du Jansenisme. C'est assurement ce qu'on oserà dire de l'ouvrage du Pere Berti qui condamne si nettement ces erreurs, &c. „ Hujusmodi Epistolæ servantur autographæ Romæ in Bibliotheca Angelica ad calcem *Jansenismi Redivivi*, quibusdam annotationibus nostris dispuncti.

II. Tria corollaria ex dictis inferenda.

XI. Obiter ex dictis plura sunt colligenda. Primum eos, qui ajunt systema Jansenianum situm esse in adstruenda delectatione per gradus superiori, verum dicere si loquantur de superiori delectatione, cui insit sola libertas voluntatis, & immunitas à coactione: falsum omnino asserere, & complures Catholicos calumniari, si contendant illos, qui delectationem per gradus victricem simul propugnant, & cum tali delectatione libertatem arbitrii, & *à necessitate* defendunt, damnato Janseniano dogmati consentire. Secundo eos, qui exscriptis locis propemodum infinitis nisi sunt demonstrare, ut fecit Tournelius, quinque damnatas propositiones inferri ex systemate duarum delectationum, inter Catholica, & Jansenianas dogmata non distinxisse, atque uno verbo refutari, dicendo nempe, hæresim Jansenianam sitam quidem esse in delectatione superiori *inferente necessitatem*, non autem in delectatione superiori ita alliciente & permulcente animum, ut non solum à coactione, sed etiam à necessitate liberrimus trahatur ad opus. Tertio falsissimum esse, quod Augustiniani omnes statuant efficaciam gratiæ in delectatione *absolute* victrici non autem in delectatione victrici *relative*, & quod in hac non constituant prædeterminationem physicam aliqui Thomistarum, adeo, ut sint Jansenistæ qui *relativam*, sint Catholici qui *absolutam* delectationem propugnant: cum utrique Catholici dicendi sint, qui sub delectatione, aut absolute, aut relative victrici, agnoscunt libertatem indifferentiæ. Cum hæc sint evidentissime demonstrata, in fumum abiit ludicra illa machina, idolumque phantasticum, *Jansenismus Redivivus*.

Non appello idolum Phantasticum hæresim Jansenianam, sed opus inscriptum, Jansenismus Redivivus.

§. IV.

In primam Jansenii propositionem, oppositam Augustinensium æque, ac Thomistarum systemati.

SUMMARIUM.

Sensus primæ Propositionis Jansenii, & differentia catholicorum ab ea.

1. Sensus iste ex ipsis Jansenii verbis patet.
2. Probatur ulterius ex ipso Jansenio.
3. Jansenistæ non sunt, qui negant, omnibus actu dari gratiam sufficientem, aut efficacem requirunt ad potentiam proximè expeditam.
4. Probatur id ex fundamento quodam Thomistico
5. Aliud consimile fundamentum Thomistarum.
6. Etiam Academia Lovan. sentit, non omnibus actu dari gratiam sufficientem.
7. Etsi justi non semper habeant gratiam efficacem, non tamen eis impossibilia observatu sunt præcepta.
8. Norisius Jansenismi falsò insimulatus ob hanc sententiam.
9. Thomistæ, etiam in explicatione contrarii, coinciduut in hanc sententiam.
10. Propositiones Norisii non tantùm ab omni censura immunes, sed & à Pontificibus multùm laudatæ.
11. Concluditur hæc materia ratiocinatione efficaci.

Sensus primæ propositionis Jansenii, & differentia Catholicorum ab ea.

AGemodo, quoniam de Scholæ nostræ à Jansenio dogmate differentia in iis, quæ ad principia attinent, prolixe, & quantum videbatur necessarium esse, disputavimus; quinque damnatarum propositionum sensum investigemus. Prima propositio ita sonat: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis, volentibus & conantibus, secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant.* Hujus propositionis damnatus sensus est, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus justis, qui ea præcepta servare volunt, ad ea observanda nituntur, & idcirco esse impossibilia, quia nisi illis divinitus inspiretur gratia victrix, quæ pugnantem concupiscentiam, in justis quoque vigentem, vincat atque substernat, necessum est, ut iidem justi succumbant & transgrediantur præcepta, absque arbitrii in oppositum potestate, in culpam transgressionemque inevitabili lapsu ruentes. Ab hoc autem errore Theologi illi quam longissime distant, qui docent nulli mortalium hominum in hac peregrinatione certantium impossibilia esse præcepta Dei tametsi illorum aliqui aut infidelitatis tenebris obvoluti, aut inolita peccandi consuetudine pressi, gratia sufficiente sint destituti; ideoque multo magis divina præcepta possibilia esse justis, qui dum volunt & conantur illa adimplere, sunt divina gratia suffulti: imo hæc gratia semper eis adest, quoniam *Deus neminem deserit, nisi prius deseratur*, ut inquit Tridentina Synodus sess. 6. cap. 11. Quem locum non tantum exponendum esse *de justitia habituali*, quæ nunquam justis subtrahitur, nisi Deum peccato mortali deserant, ut scripsere Sylvius, Estius, Alvarez, Ledesma, aliique citati ab auctore Scholæ Thomisticæ vindicatæ, verum etiam *de gratia sufficiente*, demonstravi lib. 17. cap. 3. contra Jansenianos, priorem duntaxat expositionem amplectentes. Verissimum tamen est aliquando hominibus, etiam justis, deesse gratiam *per se efficacem*, quæ sola dat *potentiam* ita completam, & *proxime expeditam*, ut nihil ulterius requiratur ad opus perficiendum. Nam si hæc gratia semper justis adesset, cum illa, cooperante libero hominis arbitrio, sit conjuncta cum actu; à justitia nemo unquam decideret. Quamobrem audacter & imperite insimulantur tanquam assertores primæ Jansenianæ propositionis Theologi illi, qui ajunt justos aliquando carere potentia *completa*, & *proxime* ab omni impedimento expedita, ut loquitur Cardinalis Norisius in *Calumnia sublata* cap. 1. & 2. & cum Norisio sentiunt Theologi præstantissimi, quos commemoravi §. 2. à numero 9. usque ad ultimum. *Noris tom. 3. pag. 1060. & 1065.*

I. Hunc esse damnatæ propositionis sensum ex verbis, quibus conflata est, manifeste deducitur. Ubi enim in illa propositione agitur de potentia omnino *completa*, neque adjutorium aliquod uberius exigente, ut voluntas erumpat in actum? Qua dictione, qua phrasi istiusmodi *potentia* in hæretica illa positione delineatur? At damnatus Jansenii sensus est, ut sæpenumero diximus, *quem verba præseferunt:* neque tantus aliis scriptoribus, quantus sanctissimis Ecclesiæ Patribus, impendendus est honor, ut quidquid dixerint expendatur, atque explicetur. Profecto thesis, ut sonat, hæretica est, Calviniana, anathemate non semel proscripta, impia, temeraria, ac blasphema. Ita Ecclesia definivit, ita sentiunt omnes Catholici, ita nos libro XVII. cap. 3. pag. 211. & docuimus, & demonstravimus. Clemens XI. Pontifex Maximus in Apostolica Constitutione, *Vineam Domini Sabaoth*, num. 21. conqueritur inquietos homines abuti literis ab Innocentio XII. decessore suo datis die 6. Februarii 1694. & die 24. Novembris 1646. ad Episcopos Belgii, in quibus significavit, pronuntiavitque, *quinque propositiones ex libro Jansenii excerptas in sensu obvio, quem ipsamet propositionum verba exhibent ac præseferunt, damnatas esse;* homines autem illos inquietos, & veritati non acquiescentes, constitutiones Apostolicas temperare, & restringere, asserentes id Innocentium pronuntiasse, *non de ipsomet obvio sensu, quem in Jansenii libro habent, quive ab eodem Jansenio intentus, ac ab Innocentio X. & Alexandro VII. damnatus fuit.* Cum hæc Jansenistarum, aut, quicunque fuerint, inquietorum illorum hominum circumventio turbare Ecclesiam, hujusque definitiones implicare & involvere conaretur; idem Sanctissimus Pontifex Clemens XI. §. 25. ad præcidendam occasionem omnem erroris saluberrime decrevit, ut unusquisque non solum ore, sed etiam corde, absque ulla restrictione, nec alia mente, animo, aut credulitate, formulæ ibidem num. 16. insertæ subscriberet, & rejiceret ac damnaret ut hæreticum, *damnatum in quinque præfatis propositionibus Jansenianis libri sensum, quem illarum verba præseferunt, ut præfertur,* nullatenus Jansenii doctrinam corde animoque reprobare detractans. Quo ergo jure Jansenii dicuntur, qui illas pro-

I. Sensus præmissæ propositionis ex ipsis ejusdem verbis patet.

Bullarium Clem. XI. edit. Rom. pag. 45. col. 2.

Ibid. pag. 46 col. 1.

propositiones damnant, adesse in Jansenio libro non negant, sensum *quem verba præseferunt* improbant, subscribunt formulæ, nullumque Jansenii patrocinium suscipiunt? Videas nunc quæ de singulis Jansenii propositionibus diximus citato capite 3. & quid de subscribendo *Formulario* subjecimus cap. 6. ejusdem libri XVII. & miraberis Anonymi hæresim Jansenianam Scholæ nostræ objicientis intolerabilem procacitatem. Quæ hactenus dixi de sensu in Jansenii libris damnato, ea probat quoque Antoninus Massoulié tom. 2. diss. IV. q. 3. ubi ait: *Dicendum præterea est sensum illum singularem in Jansenio proscriptum, eum existimandum esse, quem ipsa series verborum, ipsaque verba planissimo sensu intellecta exhibent: & frustra eos laborare qui reconditum aliquem sensum ut reperiant, aut aliunde quam ex ipsa propositione eruant, ingenia sua torquent.* Id doctissimus Thomista demonstrat animadversionibus Suaresii in articulos Baji: de qua re plura me scripsisse memini differt. I. §. 3. quæ ut memoria repetantur, oro, obtestorque.

S. Thomas sui interpres pag. 356. edum. 1.

2. Idem sensus probatur ulterius ex ipso Jansenio.

II. Ne autem adversarius ad sinistra judicia pronus hæc ita à nobis dici opinetur, quasi Jansenii librum ab errore primæ propositionis immunem esse intimo sensu arbitremur; repetendum ducimus, revera propositionem illam primam contineri libro 3. de Gratia Christi cap. 13. pagina 326. columna 1. quemadmodum demonstravimus in Opere nostro de Theologicis disciplinis. Si vero hac quoque in re nos subdole gessisse Anonymus, mirabilissimus animi nostri spectator, ausus fuerit asserere; addemus alia, præsertim quod dogmatistes lib. IV. de *Hæresi Pelagiana* cap. 16. reprehendit, refellitque quod ad virginem Demetriadem scripsit Pelagius, *Nec impossibile aliquid voluit imperare, qui justus est:* quæ verba absolute pronuntiata sunt vera; tametsi Catholica sit sententia, non posse absque gratia & solius arbitrii viribus divina impleri præcepta. Quare authores *Thesium* Antwerpiensium haud recte inquiunt Jansenianam illam propositionem, de qua est sermo, fuisse proscriptam, quoniam Jansenius *de statu nat. lapsæ* cap. 15. affirmavit *non posse sine gratia superari ullam tentationem, nec sine ea ullum præceptum impleri, aut vitari peccatum.* Nam quamvis gratia necessaria dicatur ad singulas tentationes vincendas, & ad implenda præcepta; non inde tamen fit consequens, præcepta esse *impossibilia*, sive dicamus gratiam adesse singulis, ut ajunt Theologorum plures, sive, quod nos verissimum arbitramur, singulis esse paratam, oblatamque, à singulis autem actu, & re ipsa non recipi occulto judicio Dei, atque ob impedimentum, quod libere ponitur ab hominum pravitate. At de his plura inferius. Illarum ergo Thesium auctores injurii fuerunt suarum quoque partium scriptoribus: *nullam* quippe *tentationem etiam minimam* vinci posse *sine auxilio gratiæ per Christum*, docuit Franciscus Cardinalis Toletus, * quo nemo melius novit pernicioſam Baji doctrinam; ut mittam cæteros, quos præcedenti dissertatione laudavi. Primæ itaque Jansenianæ propositionis sensus est, inductam fuisse peccato Adæ *peccandi necessitatem*, & contra dari gratia Salvatoris *necessitatem bene operandi;* ac proinde eos, qui tali gratia necessario, ac delectatione invincibili nondum attracti non bene operantur, id nullatenus posse, sed in peccatum fatali necessitate dilabi. Blasphemiæ hujus assertionis Jansenium reum esse demonstravi §. 3. compluribus ejus testimoniis productis. Adde, Jansenium, quoniam solam gratiam efficacem, & conjunctam cum actu admisit, ad errorem suum confirmandum inexpiabili temeritate adulterasse ea verba Augustini, *De natura & grat.* cap. 43. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis*, à sacrosancto Tridentino Concilio sess. 6. *de Justificat.* cap. 11. consecrata. Ita enim Jansenius lib. 3. *de Grat. Christi* cap. 13. præclarissimam hanc Augustini, & Synodi Oecumenicæ sententiam interpretatus est: *Et si exaudiat, adjuvat ut possis*, qua interjecta clausula demonstrat etiam justos, quamvis conentur, velint, & Deum orent, attamen *nisi exaudiantur à Deo*; & robustæ voluntatis, seu victricis gratiæ munere adaugeantur, carere illo adjutorio, quo divina præcepta possunt impleri. Nostrates ergo justis sufficiens adjutorium, & Christi gratiam adesse profitentes, quamquam bene sapienterque doceant non semper iis adesse adjutorium *quo*, plenissimamque illam potestatem, quam tribuit auxilium efficax; distant toto cœlo ab errore Jansenii: atque ii præsertim, quorum vestigia sectati fuimus, illâ Jansenianâ clausulâ, *Et si exaudiat*, dispunctâ, suam, nostramque doctrinam sartam, tectamque demonstraverunt. Lege Opusculum Petri Clenaerts inscriptum *Augustinus per se ipsum docens*, cum Thesibus Bernardi Desirant *de divinis auxiliis* §. XIV. num. 13. ejus-

De Th. discipl. tom. 3. pag. 210.

Jans. tom. 1. pag. 210. col. 2.

Th. Jesuit cap. 2. pag. 65.

** Vide Disp. 1. 2 disp. 90. cap. 18. num. 174. tom. 2. pag. 354. edit. Lugd.*

Jans. pag. 326. col. 1.

Desirant theses. Lovanii 1687. Dialog. Pacific. Bruxellis, pag. 77.

Noris tom col. 1067. 3. ejuſdem Deſirant *Dialogos Pacificos*, Dialog. 12. & Cardinalem Noriſium in *Calumnia ſublata* cap. 2. Ex illo Janſeniano capite, quod omnis gratia ſit *efficax*, & detur inter operationem & gratiam *reciprocatio*, Janſenius coactus eſt denegare gratiam actualem juſtis, qui non perſeverant, ſed in peccata labuntur. Quare celeberrimum illud Auguſtini effatum, *Deus non deſerit, niſi deſeratur*, ſive, *dignos deſeri tantum deſerit*, quod habetur in libro *de nat. & gratia* cap. 23. num. 25. & confirmatur à Beato Proſpero *ad 11 objectionem Gallorum*, & ad 7. *Vincenti mam*, nec non à Tridentina Synodo citato cap. 11. ita Janſenius interpretatus eſt, quod nunquam Deus juſtos deſerat *ſubtractione juſtitiæ*, ſive gratiæ ſanctificantis, priuſquam ab illis voluntario in crimen lapſu deſeratur; quamquam eos deſerat non impertiendo auxilium actuale, ſine quo, juxta fabricatum à Janſenio nefariumque dogma, neceſſario peccant, & ſtare non poſſunt.

Janſ. tom. 3. pag. 365. col. 1. *Objici ſolet* (inquit Janſenius lib. 3. de Grat. Chriſti cap. 19.) *quod Deus non deſerat, niſi deſeratur. Ergo nemini negat auxilium ſufficiens, ſi non ante deſertus fuerit. Reſpondetur ſententiam illam haberi in Concilio Tridentino & ex D. Auguſtino deſumptam eſſe. Tam vero Tridentinum, quam Auguſtinus perſpicue indicant ſe ſic illam intelligere, quod Deus neminem deſerit ab eo diſcedendo, ipſa ſcilicet ſubtractione juſtitiæ, niſi homo prius Deum per inobedientiam deſerat:* & infra eodem capite col. 367. *Nam ſi deſertionem Dei, quæ ſit actualis gratiæ ſubtractione, ſpectare voluerimus, nimis enormiter ab Auguſtini mente diſcedunt, qui ei iſtud paradoxum, & quidem poſtquam per Adami lapſum in ſtatum damnationis & iræ Dei præcipitati ſumus, imponere volunt.* Et poſt pauca: *Nihil enim celebrius in Auguſtino, quam quoſdam à divino adjutorio deſeri, etiam juſtos, ex occulto judicio Dei.* En aperte Janſenius docuit præcepta Dei aliquibus eſſe impoſſibilia: docuit impoſſibilia eſſe iis, qui gratia per ſe efficaci ſunt deſtituti, ſine qua ait inevitabilem fieri lapſum; & docuit juſtis ſubtrahi adjutorium illud gratiæ actualis, quod neceſſarium eſt, ut præcepta poſſint impleri. Quapropter in ſenſu ipſo Janſenii prior illa propoſitio tanquam impia, hæretica, omnibuſque cenſuris digniſſima rejici debet, ac refutari: ac rejicitur, & refutatur à Theologis omnibus, qui negant aliqua Dei præcepta eſſe impoſſibilia, qui negant hominem delectatione victrici deſtitutum ruere impellente neceſſitate in peccatum; qui denique negant juſtos deſeri à Deo ſubtractione cujuſcunque gratiæ actualis, antequam ipſi Deum deſerant.

3. Janſeniani non ſunt, qui negant, omnibus dari gratiam ſufficientem, aut efficacem requirunt ad potentiam proximè expeditam.

III. Si quis dicat, Igitur in eorum ſententia, qui ajunt Dei præcepta non poſſe impleri abſque gratia, erunt eadem præcepta impoſſibilia iis, qui gratia ſunt deſtituti; cujusmodi ſunt nonnulli infideles, atque obdurati: & item in ſententia eorum, qui ajunt non dari abſque delectatione victrici & gratia efficaci potentiam *proximam* & *completam* ad bonum opus agendum, etiam juſti tali gratia carentes non habent potentiam *proximam* implendi præcepta: ſi quis, inquam, id dicat; reſpondebimus & eos, qui auxilia ſufficientia ſingulis dari negant, & eos, qui ad potentiam *proxime expeditam* exigunt efficax adjutorium, plurimum à damnata Janſenii propoſitione diſtare. Libro enim decimo octavo cap. 8. demonſtravi in ea ſententia, quæ docet nonnullos gratia ſufficiente deſtitui, fatentibus Theophilo Raynaudo & Vasqueſio, ſtetiſſe Auguſtinum, Proſperum, Fulgentium, Thomam Aquinatem; ſententiam vero illam omni dubio procul tradidiſſe Ledesmam, Lemoſium, Godoy, Gonetum, Banneſium, Alvarez, Gonzales, Lovanienſem, & Duacenſem Academias, Theologos Ordinis noſtri univerſos, aliosque quamplurimos. Quibus ſi immerito ac falſo ſententiam hanc attribuimus; oſtendat Anonymus errorem fraudemque noſtram, & loca oppoſita recitet: ſi autem, quod certiſſimum eſt, fideliter auctores ipſos allegavimus; fateatur Janſenianos nequaquam eſſe, qui omnibus à fide alienis, & obcæcatis auxilium ſufficiens dari negant; aut ſi tantam habet frontem, nobiscum viros illos omnes Janſenianis annumeret. Quod ſi fecerit; reſpondendum nobis erit, quod Juliano adverſariorum ſuorum impudentiſſimo Sanctus Auguſtinus: *Cernis cum quibus tua maledicta ſuſtineam, cernis cum quibus mihi ſit cauſa communis, quam nulla conſideratione ſobria pulſare calumniis, & expugnare conaris? Cernis quam tibi pernicioſum ſit, tam horribile crimen objicere talibus; & quam mihi glorioſum quodlibet crimen audire cum talibus? Si cernis, cerne, & tandem tace.* Libr. 1. contra Julianum cap. 1v. num. 12.

Tom. 3. de Th. diſcipl. pag. 280.

Tom. x. pag. 502.

4. Probatur idem fundamento quodam Thomiſtico.

IV. Neque enim Theologi, qui nobiscum gratiam ſufficientem impiis & infidelibus aliquando denegari ſenſerunt, his aut converſionem, aut aliorum divi-

norum

norum præceptorum adimpletionem dixere *impossibilem*; ac multo minus id affirmaverunt de justis, de quibus præsertim, ac data opera loquitur damnata thesis, & quibus auxilium sufficiens ab efficaci distinctum semper adesse, nos, memorati Theologi, & Catholicorum omnes firmissime profitemur. De justis dicturus postea, præmitto nunc laudatos Thomistas, si ab his petas, quomodo ille salvari possit, qui destitutus est actualis gratiæ auxilio, facillime responsuros, *Quia ut homo dicatur potens salvari, sufficit quod licet non habeat gratiam dantem potentiam, possit tamen illam recipere, & Deus possit illam conferre, quod totum verificatur de homine quandiu est in hac vita, & ideo vere dicitur posse salvari.* Ita cum aliis respondet Joannes Baptista Gonet disput. 5. de Reprobat. art. 6. §. 2. num. 219. Similia habet Lemos in Panoplia lib. 4. p. 2. tract. 3. cap. 16. num. 244. *Ut nihil præcipi dicatur impossibile, satis est ut in Dei virtute ac bonitate sit paratum sufficiens auxilium, quo omnes possint salvari, licet de facto non omnes illud habeant sibi collatum.* Haud secus Alvarez lib. 11. de auxiliis Div. Grat. disput. 112. §. 9. ubi solvens hoc argumentum num. 3. „ Quilibet peccator, quandiu est in vita, potest ad Deum converti. Ergo quilibet peccator, quandiu est in via, habet auxilium sufficiens ad salutem „ inquit: *Ad tertium respondetur, quod sicut dicit S. Thomas q. 6. de Veritate, art. 3. ad 7.* Aliquid potest dici posse dupliciter, uno modo considerando potentiam, quæ in ipso est, sicut dicimus quod lapis potest moveri deorsum: alio modo considerando id, quod ex parte alterius est, ut si dicerem lapidem posse moveri sursum, non per potentiam, quæ in ipso sit, sed per potentiam projicientis. *Proportionaliter nos dicimus in præsenti, quod cum asseritur quemlibet peccatorem, quandiu est in hac vita, posse pro quolibet tempore & momento ad Deum converti & salvari; hoc potest dupliciter intelligi. Primo quod possit converti per potentiam proximam, & physicam, quæ actu sit in illo pro quolibet tempore & momento. Secundo per potentiam, seu auxilium speciale, quod Deus, quantum est ex parte sua, paratus est omnibus dare pro quolibet momento, ut supra explicatum est: & in hoc secundo sensu propositio illa est verissima; non autem in primo, quoniam per solam facultatem naturæ non potest homo potentia proxima ad Deum converti & salvari.* Utuntur communiter eadem responsione Thomistæ alii, asserentes divina præcepta semper servari posse, quoniam impleri possunt cum divino auxilio, quod is, qui non habet, potest habere, & producentes verba S. Thomæ 1. 2. q. 109. art. 4. *Ad 2. dicendum, quod illud, quod possumus cum auxilio divino, non est nobis omnino impossibile, secundum illud Philosophi in 3. Ethicorum: Quæ per amicos possumus, aliqualiter nos possumus.* Vide Sylvium in hunc S. Thomæ articulum, ubi post alia permulta hæc habet: *Sive detur aliqua gratia, quæ tantum est sufficiens & non efficax, sive non detur (qua de re q. 111. differendi locus est) ea secundum rei veritatem est impertinens ad salvandum quod homo non possit divina mandata servare; partim quia ut ipsa illa servet, ea gratia sola non sufficit, sed oportet quod etiam adsit gratia efficax, quæ à solo Deo pendet, & gratis seu sine merito tribuitur; partim quia juxta communem sententiam gratia sufficiens non semper datur, & tamen homines viatores semper possunt divina mandata servare, ac per consequens etiam tunc, quando non habent gratiam sufficientem: ergo ut observatio mandatorum dicatur esse possibilis, non est necesse venire eo, ut dicatur quod habeant gratiam * sufficientem.*

Gonet tom. 2. edit. Paris. pag. 103. col. 1. Lemos edit. Leodii pag. 85. col. 1.

Sylv. tom. 2. edit. Antuerpiæ pag. 651. & 652.

** Legitur eo loci* sufficientiam.

Alvarez pag. 890. edit. Lugd.

5.
Aliud consimile fundamentum Thomistarum.

V. Adhibere solent Thomistæ responsionem alteram, videlicet, quod, etiamsi homini gratia sufficiente destituto insit hebetudo aliqua & impotentia ad implenda præcepta; nihilominus hæc nequeunt dici impossibilia *absolute, nec ex aliqua causa antecedente ejus malam voluntatem; sed sibi reddi impossibilia per ejus malam voluntatem sive actualem, sive qua in primo parente peccavit;* ita enim scribit cap. 20. prælaudati Tractatus tertii num. 284. Thomas De-Lemos; eique assentitur Joannes Gonzales de Gratia sufficienti art. 8. his verbis: *Præcepta enim divina possibilia sunt. At si quis potentiam illa adimplendi culpabiliter à se abstulit, non adimpletio illi imputatur, ut jam clare supra ostendimus ex S. P. Augustino, & D. Thoma.* Nolo hic tempus insumere hanc responsionem ab adversiorum objectis vindicando: nam & id memorati duo Theologi abunde præstiterunt; & hoc mihi sat est, si concedatur juxta inculpatæ fidei scriptores divina præcepta neque iis *absolute* dicenda esse impossibilia, quibus auxilium sufficiens occulto Dei judicio negatur.

Lemos pag. 92 col. 1.

Gonzalez pag. 362 edit. Leodii.

6.
Sententia Academiæ

VI. Affirmavit pariter necessariam non esse sufficientis auxilii actualem collatio-

Lovanienſis de gratia ſufficiente, non omnibus actu data. *Acad. Lovan. Juſtif. pag. 227. edit. Pariſ. 1641.*

lationem, ut præcepta Dei dicantur poſſibilia, Sacra Lovanienſis Facultas; cujus in Cenſuræ ſuæ *Juſtificatione* cap. 12. hæc ſunt verba: *Reſpondemus primo, ut homo poſſit converti non requiri ut habeat gratiam ſufficientem eo ipſo tempore quo poſſe dicitur, ſed ſatis eſſe ſi habere illam & obtinere, quæ ſufficiat, poſſit. Quomodo homo dicitur poſſe manducare panem etiam cum panem non habet, nec etiam quidquam unde ſibi panem comparet: ut etiam dicitur videre poſſe qui non habet lucem, ſed in tetrum carcerem conjectus eſt; quamvis ſine luce viſurus ſit nunquam. Et attendendum, cum dicitur neminem poſſe converti ſine gratia, illud,* ſine gratia, *vel ad poſſe, vel ad converti adjungi vel referri, quamvis poſterius longe ſit uſitatius. Siquidem communiter dicimus neminem converti poſſe ſine gratia Dei, eoquod converſio ſine gratia nunquam ſit, licet gratia quoque abſente non deſit ipſum poſſe converti. Quemadmodum nemo poteſt credere ſine fide, etſi credendi facultas eis inſit, qui non credunt. Notandum interim illud quoque, potentiam credendi vel convertendi ſeſe, æſtimari dupliciter; ſemel ex ipſa liberi arbitrii utramque in partem flexibili facultate, quomodo eſt potentia in homine gratia deſtituto: ſemel ex præſentibus viribus ſatis efficacibus ad fidem & converſionem, juxta quem modum quidam dicuntur non poſſe credere, aut ſequi Dominum, ſicut dictum eſt Petro,* Non po-
Joan. 13. 15. 12. tes me ſequi modo, & *aliis*, Quomodo vos poteſtis credere, qui gloriam ab invicem accipitis? *Et iterum*, Non poterant credere, quia dixit Iſaias, Excæca cor populi hujus. *Poterant ergo illi credere per flexibilem quidem liberi arbitrii in bonum facultatem, non poterant autem per eas vires, ſeu affectus quos habebant in præſentia. Poterant per remotam, ut dici conſuevit, potentiam; non poterant per propinquam. Illa de natura ſurgit, hæc competit per gratiam; ideoque etiam apud veteres uterque ſermo reperitur. Nam & Auguſtinus fidem in noſtra poteſtate eſſe docet lib. de Sp. & lit. cap. 30. & tamen Cæleſtinus Pontifex in Epiſtola, quam pro Hilario & Proſpero ſcripſit, dicit in prævaricatione Adæ omnes homines naturalem poſſibilitatem & potentiam perdidiſſe. Rurſus Fulgentius docet hominem naturaliter poſſe credere in eo quod naturam habet credulitatis fideique capacem; & tamen gratiæ dono credendi virtutem recipere, quam amiſit. Eſt ergo quoddam poſſe per naturam, omni etiam gratia deſtitutam, propter liberum arbitrium durante hac vita in utramque partem flexibile: & eſt poſſe per gratiam, quando jam naturæ libertas quibusdam divinis adminiculis adjuvatur.* Hæc Lovanienſes. Similia leguntur in *Cenſura* Duacenſis Academiæ ad Aſſertionem xv. quæ cenſura Lovanienſi conjuncta eſt, eique omnino conſentit.

Poſt cenſuram Lovan. ejusdem edit. pag. 127.

VII. At revertendum ad juſtos, de quibus ſingillatim pertractat prima propoſitio Janſenii. Quis autem noſtrum adeo inſipiens, adeo improbus cenſeri poteſt, ut affirmare audeat eſſe aliqua præcepta *impoſſibilia* juſtis conantibus & volentibus, ſecundum vires, quas actu habent; quando ſinguli fatemur, non aliqua tantum, ſed omnia eſſe poſſibilia non tantum juſtis, verum etiam hominibus ſceleſtiſſimis, qui nec volunt, nec conantur? Quomodo *impoſſibilia* dicuntur eadem præcepta juſtis, qui non deſeruntur à Deo ſubtractione actualis gratiæ, quando nobis fatentibus nec *impoſſibilia* ſunt improbis, quando iis actualis gratia ſubtrahitur? Si dicas autem juſtis illis volentibus aliquando adeſſe *parvam voluntatem*, quæ ſententiâ noſtrâ non dat potentiam *proxime expeditam* atque *completam*, donec robuſtior fiat, & vincat contrariam concupiſcentiam; primum reſpondeo, certiſſimum eſſe, quod juſtis illis aliquando deeſt gratia efficax, aut, ſi vis ut ita loquar, gratia congrua, cum interdum cadant; id, quod ſub efficaci gratia nunquam evenit. Certiſſimum quoque eſt non dari absque gratia efficaci, congrua, & victrici potentiam illam completam, & expeditam, quæ ut liberum arbitrium erumpat in actum, nullum aliud exigit gratiæ adjutorium; quia ut erumpat in actum, ipſa gratia efficax, victrix & congrua eſt neceſſaria. Itaque certiſſimum eſt, iniquiſſime inſimulari tanquam primæ Janſenianæ propoſitionis aſſertores illos, qui ajunt aliquando juſtis volentibus & conantibus deeſſe potentiam implendi præcepta, non qualemcunque, ſed *proximam*, *expeditam*, *completam*, & quæ nullum aliud exigat adjutorium, ut actu eadem præcepta impleantur. Vide §. 2. num. 9. & ſequentibus.

7. Juſtis, etſi non ſemper habeant gratiam efficacem, præcepta tamen divina ſemper ſunt poſſibilia obſervatu.

VIII. Deinde quisnam in his controverſiis adeo hoſpes ac tyro eſt, ut ignoret virum doctiſſimum Cardinalem Noriſium hac ipſa de cauſa ab invidis tanquam Janſeniani erroris fautorem non ſemel fuiſſe traductum, eoquod aſſeruerit non ſemper inſtante præcepto adeſſe juſtis ſufficientem gratiam, ac poteſtatem illud implendi. Ab hac autem calumnia quomodo ſe purget auctor clariſſimus,

8. Noriſius Janſenianiſmi falſò inſimulatus ob hanc ſententiam.

rissimus, potest unusquisque ex lectione librorum ejus agnoscere. Enimvero *Noris tom. 1. pag. 1463.* *ad Germanitatem XV.* demonstrat se locutum de illo adjutorio, quod habuit Adam, *proxime sufficiente*, & quod in hoc statu propter infirmitatem & corruptionem naturæ (ut inquit P. Macedo ibidem à Norisio in sui defensionem productus) *nisi per novam virtutem augeatur & crescat*, non est sufficiens *proxime & perfecte*, sed *tantum remote, & inchoate.* Addit Norisius justum divina gratia excitatum, dum vult servare præceptum, & conatur reapse illud implere, posse per illam gratiam, quam habet, vires majores à Deo petere; quoniam gratia, quæ excitat nos ad volendum bonum, accedente cognitione nostræ infirmitatis à rebelli concupiscentia concussæ, est *proxime sufficiens* ad orandum, nobisque cooperatur ut petamus auxilium *proxime* necessarium ad implendum præceptum, modo tamen ille, qui sentit in se cupiditatem boni divinitus inspiratam, non apponat impedimentum superbiæ, præsumens suis viribus præceptum exequi. Profecto Jansenius lib. 2. de Gratia Christi cap. 27. negat gratiam, qua nobis boni cupiditas inspiratur, sufficere ad orandum, inquiens: *Hæc igitur gratia, quamvis nullo modo sufficiat, ut homo Dei mandata operetur, ut Deum super omnia diligat, ut speret, ut oret, ut credat, &c.* Agit Norisius de hac ipsa *potentia proxima*, dissert. v. sive in *Janseniani erroris calumnia sublata*, ubi cap. *Tom. 3. pag. 1060.* 1. demonstrat *transgressorem legis reum esse peccati, tametsi negata fuerit ipsi gratia proxime sufficiens, qua posset exequi mandatum.* Atque hanc esse pervulgatam apud Theologos doctrinam ostendit citando Card. Bellarminum lib. 2. de Grat. cap. 7. Suarez lib. 4. de Gratia cap. 2. Pontium p. p. Relectionum de Grat. cap. ult. num. 6. Ruiz disp. 39. de Præd. sect. 2. Amicum disp. 18. de Grat. sect. 3. Salmanticenses tract. 14. disp. 6. dub. 3. num. 96. Joannem à S. Thoma disp. 10. de Reprobatione num. 30. Gonetum disp. 5. de Reprob. art. 6. §. 2. aliosque passim, & ipsosmet Dechamps lib. 3. cap. 11. & Morainem disput. 24. sect. 1. Ubi vero plura dixit, quorum præcipua exscripsimus supra §. 2. prosequitur demonstrare propositione 2. pag. 1065. *tali auxilio proxime sufficiente privari etiam justos, tum cum urget observatio alicujus mandati, quod non potest impleri sine gratia:* ibique tanquam rem notissimam, concludit, *auxilium proxime sufficiens ad resistendum gravi tentationi illud esse, quo habito, nihil ulterius adjutorii à Deo dandum supersit, ut tentatio possit re ipsa superari. Auxilium vero remotum ad illam tentationem vincendam esse gratiam orationis, qua possumus impetrare à Deo auxilium tantum, quantum necessarium est ad resistendum tentationi.* Justi ergo in sententia Norisii dum volunt servare præcepta, cum ob virium infirmitatem oratione indigeant, ac debeant petere tantam voluntatem, quanta sufficit ad implenda mandata, habent ad hæc implenda *privationem potentiæ proximæ.* Neque dicas, quod juxta Norisium habent justi saltem potentiam proximam ad orandum, cum tamen semper non habeant ad orandum gratiam efficacem. Mens enim Eminentissimi Scriptoris non est, ut quidam interpretati sunt, ad orandum non esse necessariam *gratiam ex intrinsecis suis efficacem;* minime: sententia Norisii est, gratiam illam, quæ non est *proxime sufficiens* ad tentationem vincendam, atque ad implenda præcepta, esse *proxime sufficientem* ad orandum, scilicet ad impetrandam gratiam uberiorem, qua possit tentatio vinci, & præcepta possint impleri: in sententia quippe nostra eadem numero gratia potest esse *efficax* respectu unius actus, & *sufficiens* duntaxat respectu alterius. Verum, ut paulo antea dicebamus, illa gratia, quæ adest justis, hisque dat potentiam *proximam* ad orandum, illis non cooperatur, ideoque non actu orant, quotiescunque apponunt *impedimentum* superbiæ, ut Norisius ajebat ad Germanitatem XV. sive, ut inquit Calumnia sublata, quando *ex libera suppositione judicii practici erronei obicem ponunt potentiæ proximæ ad orandum.* Po- *Tom. 3. col. 1087. & seq.* nit autem homo obicem orationi faciendæ, nec est in potentia proxima ad orandum, si judicet *se posse sine ulteriori Dei auxilio mandatum implere.* Hanc sententiam & nos propugnavimus lib. XVIII. cap. 8. & 5. ipsis quoque, ut perspicuum erit legentibus, Norisianis verbis adhibitis.

9. Etiam Thomistæ in Explicatione contrarii ultimatò coincidunt in sententiam Authoris.

IX. Rursus tamen hoc in loco fateor Thomistarum complures asserere per gratiam sufficientem, quæ justis nunquam subtrahitur, compleri potentiam *in ratione potentiæ*, & per gratiam efficacem, quæ illis aliquando non adest, omnino tamen ad agendum est necessaria, applicari duntaxat potentiam *ad actum efficiendum.* Verum nec inter Thomistas desiderantur, qui doceant cum Didaco Alvarez tribui per auxilium efficax *ultimum complementum actus primi,*

mi, ut diximus §. 2. num. 13. Et quidem si ea potentia dicatur *proxima & completa*, quæ nullum aliud postulat ex parte Dei adjutorium, ut prodeat in actum, quemadmodum ubique nos declaravimus: omnes ii, qui ad actum exigunt efficax auxilium, tenentur fateri absque tali auxilio non dari potentiam illam *proxime completam*, prout à nobis accipitur. Quare Antoninus Massoulié tom. 2. diss. 4. q. 3. art. 4. postquam tradiderat multiplex discrimen inter sententiam Jansenianam, ac suam (quod utique discrimen omne à nobis quoque traditum fuisse constat) addita postremo loco discrepantia illa, quæ petitur *à potentia completa sub gratia sufficiente*, quam potentiam Thomistæ solent adstruere, *Verum*, inquit, *hanc solutionem ultimo loco refero, quod vix ea uti solitus sim; ac multis quidem de causis.* Hujusmodi causæ sunt, 1. *quia deceptioni opportunior videri potest, eaque abuti soleant diversæ sententiæ auctores, ac si ubicunque auxilium sufficiens esse conceditur, completissimum illud esse debeat, ita, ut cum peccatori v. g. vitiis immerso, & omnis notæ, ut Tertullianus loquitur, auxilium aliquod sufficiens ad resurgendum non desit, contendant sufficiens illud debere esse proxime & completissime ad perfectissimam conversionem: quod tamen impossibile plane existimo.* 2. *Quia an sufficiens illud auxilium ultimo potentiam compleat, sitque, vel non sit complementum potentiæ, deceptio esse potest in ea complementi ratione, quam sibi fingere quisque potest.* 3. *Quia admissa ea solutione potentiæ etiam completissimæ, supereset difficultas quam urgere solent adversæ sententiæ auctores: nimirum non esse justis divina præcepta possibilia, si ad ea adimplenda requiratur efficax auxilium, &c.*

Ant. Mass. tom. 2. pag. 364. & seq.

10. Propositiones Norisii non tantùm ab omni censura immunes, sed & à Pontificibus multùm laudatæ.

X. Unum insuper addam ponderatione lectoris dignissimum. Anno 1678. mense Februario delatæ fuerunt Supremo S. Officii Tribunali Romæ, tanquam Jansenianæ, propositiones aliquæ Norisii, inter quas num. 9. *Rejicienda est sententia illorum, qui dicunt gratiam proximè sufficientem semper adesse, nec unquam legem obligare, nisi adsit gratia adjuvans.* Quid vero de hac propositione censores judicarunt? Lego in pluteis Bibliothecæ nostræ autographum Ms. hujus generis: „ Il P. Dom. F. D. n. xi. stima che intesa la proposizione conforme le due precedenti (della grazia efficace, la quale certissima cosa è non darsi a tutti quelli, che sono tenuti al precetto) non sia censurabile. Il P. Miroballo foglio M. §. *Undecima propositio*, giudica l'istesso, cioè che la proposizione non merita censura. Perche nel corpo della proposizione abbastanza è dichiarato, che cosa intenda Noris col nome di grazia prossima sufficiente, cioè quella, che seco porta l'assistenza della grazia addiuvante, ovvero efficace. Ora così spiegata questa grazia *proxime* sufficiente, nega Noris, dice il P. Miroballo, e tutti i Tomisti negano *semper adesse*, quando obbliga la legge; mentre acciò obblighi basta la sola grazia eccitante, come prova molto bene Alvarez lib. 8. de Auxiliis disp. 96. num. 5. E in questo senso non darsi a tutti questa grazia sufficiente tiene espressamente Silvio in p. 2. q. 3. concl. 1. degno d'esser onninamente veduto; come anco Zumel nelle disputationi Varie in 1. 2. disp. 4. concl. 4. Onde basta, che Noris (segue a dire il medesimo Miroballo) conceda l'ajuto sufficiente *Theologice*, cioè quello che faceia che l'uomo possa adempire la legge, acciò che essa non gli sia impossibile da osservarsi; e questo solo abbiamo definito contro la prima propositione di Gianseno. Che poi tale ajuto sia *proxime* sufficiente, in quanto comprenda anche la grazia addiuvante, ma piuttosto sia sufficiente *remote*, e che non porti l'assistenza di quella grazia, è controversia de' Teologi, che nulla fa per la censura. Così il P. Miroballo. Ma il P. Maestro del Sacro Palazzo foglio C. §. *propositio prima*, dice che potrebbe portare tutta la Teologia per mostrare la verità di questa propositione. „ Hæc è legitimis monimentis producimus, quæ si à nobis fingi Anonymus judicaret, facillimum nobis foret illum, uti cæterarum, ita hujus calumniæ revincere. Sed quis hac de re poterit hæsitare, quando accusatio illa Norisii ex illius quoque Opusculis comprobatur, accusationis autem falsitas patet ex ejus vindicationibus, ac repetita librorum ejus ventilatione; Adde Norisium post multas Operum suorum discussiones, non tantum immunem evasisse ab omni censoria nota; verum etiam ejusdem libros eximia commendatione fuisse probatos, ipsum vero clarissimum auctorem à Romanis Pontificibus amplioribus honoribus decoratum; quod in doctrinæ laudem itidem cedit, ut illustri exemplo demonstrat p. 1. cap. 1. Theologiæ Moralis Leonardus Vanroy, necnon P. Niceronius in tertio *Memor.* Volumine, aliique viri præstantissimi. Itaque ex causa *Norisiana* manifestissimum est, eos qui negant absque

MSS. Arch. secreti Angelicæ Bibl. tom. 42. pag. 129. 2. Ibid. pag. 135.

absque auxilio efficaci potentiam *proxime expeditam* ad implenda præcepta, aut inscienter admodum, aut inique Jansenianæ hæreseos insimulari.

11. Concluditur hæc materia ratiocinatione efficaci.

XI. Absolvam denique hunc paragraphum ratiocinatione planissima. Justis aliquando deest gratia adjuvans, cooperans, & efficax, qua actu adimpleant Dei præcepta. Id primum constat experimento. Deinde hoc tenentur concedere omnes illi Theologi, qui negant dari in hoc statu auxilium sufficiens Molinistico sensu, illud nempe, quo absque adjutorio liberum arbitrium applicatur ad actum: negant vero tale auxilium sufficiens sensu Molinistico quotquot, ut arbitrium applicetur ad actum, exigunt auxilium efficax. Tandem id constat ex Theologica ratione petita ex Ecclesiæ orationibus; nam etiam justi, ut perseverent in accepta justitia, debent Deum orare, ac petere speciale adjutorium, sine quo illos perseverare non posse definit Tridentina Synodus sess. 6. can. 22. Si itaque hoc adjutorium justi petunt, illud non habent: *Nam*, ut inquit Augustinus de nat. & gratia cap. 18. num. 20. *quid stultius, quam orare ut facias, quod in potestate habeas?* ideoque deest aliquando justis auxilium *proxime sufficiens*, quatenus auxilium *proxime sufficiens* est illud, *quo habito nihil ulterioris adjutorii à Deo dandum supereſt*, ut præcepta possint reapse adimpleri; ut cum Norisio inquiunt Theologi præclarissimi; de quibus §. 2. num. 9. & sequentibus. *Aug. tom. X. pag. 135.*

§. V.

De aliis Jansenii propositionibus, & de his opposita Thomistarum & Augustinianorum sententia.

SUMMARIUM.

Ostenditur ex dictis, præsens systema contrarium esse 2dæ propositioni Jansenii.
1. Fundamentum Norisii ad amoliendam à se Jansenismi calumniam.
2. Quod roboratur ex P. Macedo.
3. Præcluditur effugium quoddam adversario.
4. Solvitur instantia alia adversarii.
5. Gratia sufficiens efficax est respectu parvarum voluntatum, ad quas datur, etiam juxta congruistas.
6. Etiam juxta Thomistas.
7. Duplex differentia horum à Jansenio.
8. Cum Thomistis conveniunt Augustiniani circa gratiam sufficientem.
9. Et efficacem.
10. Differentia Thomistarum quorundam ad præsentem controversiam nil facit.
11. Concordant etiam Thomistæ, & Augustiniani in adstruendis gradibus gratiæ.
12. Item in concilianda libertate indifferentiæ cum gratia efficaci.
13. In quibus à Jansenio differant etiam ii, qui gratiam in delectatione victrici constituunt.

Ex dictis ostenditur, præsens systema contrarium esse 2dæ propositioni Jansenii.

DE secunda, tertia, & quarta Jansenii propositionibus non opus foret plura dicere; constat enim ex §. 3. Jansenianam hæresin in eo sitam esse, quod Jansenistæ negent auxilium *sufficiens* distinctum ab *efficaci*, & nolint sub auxilio efficaci consistere *libertatem indifferentiæ*. Ex paragrapho autem proxime præcedenti evidentissimum est, non posse tanquam Jansenianos traduci Theologos asserentes non dari in hoc statu gratiam sufficientem, quæ conferat *potentiam proxime expeditam* ad efficiendum opus, quæ gratia non sit efficax; cum tot, tantique Theologi, quot & quales sunt superius recensiti, doceant illud esse auxilium *proxime sufficiens*, sive illud esse auxilium dans potentiam *in ordine ad actum* completam atque expeditam, quo habito nullum aliud necessarium est, ut liberum arbitrium erumpat in actum: neque in hoc infirmitatis statu auxilium *sine quo non*, seu sufficiens, distinctumque ab auxilio *quo*, seu efficaci, sit eo modo sufficiens, quo erat in Adam; sed *proxime* sufficiens sit, ut repetam Suarezii verba, ad *primam dispositionem*, & respectu *ulterioris actus* sufficiens tantum *remote*. Atque id est apertissime secundam Jansenii propositionem rejicere: nam si in hoc statu datur gratia remote sufficiens, quæ scilicet in nobis producit parvam, remissam, infirmamque voluntatem, cui obsistit concupiscentiæ rebellio, & quæ nondum inspirat voluntatem robustam, validamque, quæ proxime sufficiat ad implenda mandata; consequens est dari in statu naturæ lapsæ interiorem gratiam, cui ab humana voluntate resistitur. *Vide* §. 2. num.

1. Fundamentum Noriſii Janſenismi ſuſpicionem in materia hac à ſe amolientis.

I. Hac ratione affictam ſibi Janſeniani erroris calumniam repellit illuſtris Noris ad *Germanitatem* decimamquintam: ubi oſtendit ſuam à Janſenio diſcrepantiam, proptereaquod in Vindiciis pag. novæ edit. 895. adductis Auguſtini teſtimoniis demonſtraverit nos *gratiæ debili, incongruæ, ac remote ſufficienti reſiſtere;* cum Janſenius de Gratia Chriſti * lib. 2. cap. 22. omnem gratiam incongruam rejecerit, ſcribens, *Nunquam in ſcriptis ſuis univerſis Auguſtinus illam Chriſti internam gratiam congruam appellavit, multo minus incongruam, quod aliqui recentiores auſi ſunt.* Quibus verbis à Noriſio citatis Janſenius hæc alia ſubjicit: *Cujus rei ſi quis radicem ſcire velit, meminiſſe debet, nullam gratiam actualem ab Auguſtino pro illa vera Chriſti gratia agnoſci, quam tanquam medicus infirmæ voluntatis attulit, niſi quæ agit & peragit effectum: omnis alia, qualiſcunque fuerit, ab ipſo ad legem doctrinamque relegatur.* Unde magis apparet negari à Janſenio, quod illa ſit gratia Salvatoris, quæ non eſt efficax, ſive, ut ille inquit, *effectum non peragit.* Immo non alia ratione dici *bonam* Janſenius autumat, *niſi quod ſemper hominem efficiat bonum & conſequenter ſemper congrua ſit, & congrue moveat voluntatem.* Quare juxta Janſenium gratia non congrua, & quæ hominem non efficit bonum, non poteſt *bona* appellari; ideoque illi plurimum Janſenio adverſantur, qui etiam gratiam non congruam, vel ſufficientem, quæ effectum non peragit, commendant, utilem prædicant, & Salvatori omnium hominum acceptam referunt. Hoc pacto, ut ajebam, Cardinalis Noriſius ſe una, ac nos ſimul, qui eadem omnino ſcripſimus, ubi egimus de Janſeniana ſecunda propoſitione, à veteribus noviſque calumniis invicte, naviterque defendit.

Noris tom. 1. column. 1471.

* *Citandus erat Janſ. lib. 2. cap. 32. ſed eſt error Typographi; Noris enim recte laudat pag. 235. ubi hæc habentur.*

Janſ. ibidem col. 236.

De Theolog. diſcipl. tom 3. pag. 217. & 218.

2. Quod roboratur ex P. Macedo.

II. Produxit eo loci Noriſius teſtimonia quædam P. Macedi, qui tom. 2. Collat. 7. diff. 3. ſect. 7. pag. 362. probat contra Janſenium dari gratiam inefficacem, cui reſiſtitur, ex quo *tradat Auguſtinus quasdam gratias parvas & remiſſas, non efficaces & vehementes, quæ in nobis efficiunt voluntates parvas & infirmas, non validas & robuſtas, quibus præcepta non implentur, atque adeo cum his operantes in lege Dei deficiunt, niſi ampliori gratia juventur;* & pag. 366. col. 2. *Gratia excitans interdum vincitur, cum parva eſt, & remiſſa; interdum vincit, cum eſt magna & intenſa, ut ſuperet reſiſtentiam voluntatis.* Similia nos tom. 3. pag. 216. ubi hanc doctrinam pluribus Auguſtini locis confirmavimus. In Noriſium itaque, & in P. Macedum, ut alibi monuimus, conviciator inſurgit, actitatque cauſam ſæpe iterumque diſcuſſam. Qui plura de Noriſio, & P. Macedo, horumque ſententia ſcire deſiderat, memoria, ac lectione repetat quæ dicta ſunt §. ſecundo hujus diſſertationis.

3. Præcluditur effugium quoddam adverſariis.

III. Nullatenus vero audiendi ſunt novatores, qui reponere ſolent Janſenium rejeciſſe ſolummodo gratiam *ſenſu Moliniſtico* ſufficientem, non autem ſufficientem *ſenſu Thomiſtico;* nam præterquamquod luculenter oſtendimus hoc commentitium, & inane ſubterfugium eſſe §. 3. num. 3. innumera alia produci poſſunt Janſenii teſtimonia, quibus mendacium iſtud redarguatur. Rejecta enim lib. 3. *de Gratia Chriſti* cap. 1. gratia ſufficiente, ut traditur à Moliniſtis, de illa gratia ſufficiente, quæ ſatis eſt ut homo dicatur poſſe, quamvis alia adhuc neceſſaria ſit ut de facto operetur, quam gratiam conſtat eſſe ſufficientem ſenſu Thomiſtico, *Talem ſufficientem* (inquit Janſenius) *fortaſſe non difficulter S. Auguſtinus admitteret quamvis eſſe veram illam Chriſti gratiam, de qua quæſtio eſt, pernegaret.* Ac deterius ſequenti capite, *Quid homini miſero perniciosius, quam illa gratia abundare qua nemo unquam, fatentibus etiam Scholaſticis, niſi majorem damnationem aſſecutus eſt?* His autem verbis Janſenius non ſolum rejicit, ſed etiam inutilem ac pernicioſam appellat gratiam ſufficientem, & quidem ſenſu Thomiſtico. Libro demum x. cap. 2. *Sufficientia adjutoria,* ait Janſenius, *nulla omnino poſt lapſum ſunt.*

Janſ. col. 249. in fine.

Janſ. ibid. col. 257.

Ibid. pag. 1013.

4. Solvitur alia inſtantia adverſariorum.

IV. Inquies fortaſſis, At nec Janſenius *parvam voluntatem*, & gratiam parvam, *velleitates* excitantem ullibi negat, ſed eam aperte adſtruit lib. 2. de gratia cap. 27. aliisque in locis compluribus. Reſponſionem excipias. Principio quid ad me, ſi Janſenius ſapuit aliquando? Quid etiam, ſi pugnantia conſcripſit? Deinde quid hac objectatione contendis, num Janſenianum eſſe Noriſium, qui profitendo gratiam, qua inſpiratur parva ac debilis voluntas, ſe non eſſe Janſenianum oſtendit? At de viro ſapientiſſimo Romani Cenſores longe diverſum judicium pronuntiârunt; & quem adverſarii Janſenianum dixêre, Romani Pontifices appellârunt *ſplendidiſſimum Eccleſiæ lumen.* Præterea agnovit quidem Janſenius gratiam parvam, ſed primo ait non plus illam

illam valere, quam valeat lex & doctrina, scribens in eodem lib. 2. de Gratia Salvatoris cap. 27. *Qui ergo scit Deum super omnia diligendum, spe ac fide colendum, & similia, & nondum ita diligit, sperat, & credit ut lex jubet, nondum illa ipsa quidem didicit secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem:* & cap. 7. libri decimi, *Quidquid*, inquit, *sufficientis gratiæ .... præter istam agendi gratiam* (quæ operatur & perficit effectum suum) *excogitatum est, hoc totum Augustino ad legem pertinet, nec extra limites gratiæ Pelagianæ constitui debet.* Deinde Jansenius existimavit illam gratiam, quæ dat parvam, infirmamque voluntatem, esse gratiam Christi, si comparetur ad ipsam voluntatem parvam, quam tribuit; at negavit esse gratiam Christi, si comparetur ad effectum ad quem inclinat, & ad quem dat potentiam saltem remote sufficientem, ut constat ex præcitato cap. 27. libri 2. ubi post illa verba superius producta, *Qui ergo scit Deum super omnia diligendum, spe ac fide colendum, & similia, & nondum ita diligit, sperat & credit ut lex jubet, nondum illa ipsa quidem didicit secundum gratiam, sed tantummodo secundum legem,* immediate prosequitur: *Quamvis interim aliud quippiam quod prævium esse solet, ut verbi gratia, quod in Deo vel charitate ac fide ipsius sibi quoquo modo placeat, illosque actus quadam velleitate desideret, & similia secundum gratiam potuerit didicisse.* Itaque in sensu Jansenii gratia tenuissimum velle inspirans est gratia Salvatoris comparate tantum ad ipsum velle pertenue; & in ordine ad actum, cujus voluntas illa parva inspiratur, est gratia duntaxat Pelagiana: cumque hæc gratia perficiat id, ad quod datur, nempe illud tenuissimum velle, comparate autem ad actum cujus voluntatem inspirat, & quem non perficit, nullatenus sit gratia Christi; sequitur omnem gratiam Christi juxta Jansenium esse efficacem, & nulli interiori gratiæ resisti. Quapropter paulo post adducta verba inquit Jansenius: *Quisquis jam alia divina gratiæ adjutoria infirmis hominibus afferre nititur, quæ deserant si velint, cum quibus tanquam sufficientibus operentur si velint, nihil aliud imprudens facit, nisi ut originalis peccati virus evacuet, illæsas liberi arbitrii vires esse, Christum frustra venisse, & gratis mortuum esse persuadeat.* Vide, si plura cupis, *Augustinum Europæum* nostri Philippi Van-Waure egregie mentem Jansenii explicantis lib. 3. de prop. 2. sect. 3. Vide etiam an pravæ Jansenii doctrinæ opponantur quæ nos scripsimus libro XIV. cap. 8. sive tom. 3. pag. 102. & lib. XVII. cap. 3. eodem tom. 3. pag. 214. & miraberis calumniantium imposturas, atque mendacia.

Jans de grat. Salvat lib 2. c. 27. col. 211.

Jans. colum. 1035 in fine cap. 7.

Jans col. 210. in fine & 211.

Ibid' colum. 212.

Van-Waure pag. 272 & seq. edit. Antuerpiæ.

V. Arbitramur utique nos gratiam illam inspirantem infirmas ac debiles voluntates, quæ est suo modo *sufficiens* ad peragendum opus ad quod inclinat, atque ad illud opus foret etiam sufficiens *proxime*, nisi illi obsisteret humana voluntas, esse efficacem respectu earundem voluntatum debilium & infirmarum; sed nulla ratione promeretur sententia hæc nostra censuram aliquam, notamque erroris Jansenianii. In omnium quippe sententiâ gratia illa, quæ respectu unius actus est tantum *sufficiens*, respectu alterius, & qui sui ipsius immediatus ac proprius est, *efficax* esse debet. Nam in sententia Congruistarum illa gratia, quæ est semper *sufficiens*, dum excitat actus voluntatis atque intellectus, & non est *efficax* & *congrua*, sive quia liberum arbitrium non ei cooperatur, sive quia non datur in tali congruitate, in qua liberum arbitrium cooperaretur; illa, inquam, gratia respectu eorundem actuum intellectus, & voluntatis, quos excitat, *efficax* est: atque ut diximus cum Suaresio §. 2. num. 9. auxilium quod supponitur actu datum *includit omnia auxilia prævenientia* in ordine ad priorem dispositionem, & respectu ulterioris actus est tantum *remote sufficiens*. Et revera quomodo hi, aliique omnes Theologi demonstrant dari gratiam *sufficientem* distinctam ab efficaci, nisi quia Deus quibusdam inspirat bona desideria, ut converti possint, qui tamen converti nolunt? Nisi quia Deus stat ad ostium & pulsat, nec tamen omnes aperiunt pulsanti? Nisi quia multi vocationem divinam accipiunt, & venire tamen detrectant? Certe hisce argumentis probat dari *sufficientem* gratiam ab efficaci distinctam Cardinalis Bellarminus lib. 1. de Gratia & lib. arbitrio cap. 11. cui, ut diximus, omnes alii Theologi hac in parte assentiuntur. Gratia ergo *sufficiens* vocationem divinam, pulsationem, & inspirata bona desideria operatur, horumque effectuum comparatione efficax est, suorumque actuum operatrix.

5. Gratia sufficiens efficax est respectu actuum, ad quos datur, juxta Congruistas.

Bellarmin. tom. 4. nov. edit Ven. pag. 228. col. 2.

VI. Eadem est Thomistarum opinio; nam Alvarez lib. VIII. de Auxiliis disput. 80. num. 2. hanc propositionem demonstrat, *Omne auxilium sufficiens comparatione unius actus, semper efficax est respectu alterius, ad quem efficiendum decre-*

6. Etiam juxta Thomistas.

decreto absoluto divinæ voluntatis destinatur, &c. prout scripsi tom. 3. de Theologicis disciplinis pag. 102. ubi tamen errore typographi pro *disput.* 80. impressum legitur, *disp.* 8. Addit eo loci Alvarez: *Hanc sententiam docent communiter recentiores Thomistæ, præsertim M. Medina 1. 2. q. 109. art. 10. circa finem.* Joannes item Gonzales Controv. v. art. 7. thesim istam demonstrat invictis argumentationibus: *Asserendum est resolutorie. Auxilium sufficiens est efficax respectu actus indeliberati intellectus, & voluntatis, & respectu consultationis de amplectendo fine vel objecto, & respectu aliorum actuum imperfectorum; quales sunt consideratio pœnarum inferni, turpitudinis peccati, attritionis*, &c. Thomas quoque de Lemos libro. IV. Panopliæ parte 2. tract. 3. cap. 7. *Communis*, inquit, *& vera Thomistarum sententia est, quod omne auxilium sufficiens comparatione unius actus semper est efficax ratione alterius, ad quem efficiendum ex absoluto, & efficaci decreto voluntatis divinæ ordinatur.*

Didacus Alvarez de Auxiliis, edit. Lugd. pag. 641.

Gonzales de Leon. edit. Leodii pag. 344.

Th. Lemos lib. 4. pag. 56. col. 2.

7. Duplex differentia Thomistarum à Jansenio.

VII. Evidens hinc est latissima Thomistarum à Jansenistis discrepantia. Quamquam enim posteriores Jansenistæ jactitent se, dum ajunt nunquam interiori gratiæ resisti, & ex gratia consequi necessitate bonum opus, sermonem instituere de gratia duntaxat efficaci, & de necessitate sequenti, non rejecta gratia ad sensum Thomistarum *sufficiente*, nec libertate indifferentiæ *in actu primo*; manifestum est tamen hæc inania esse subterfugia, & Jansenistæ systemati repugnare. Cum enim in hoc systemate, secluso delectatione victrici, necessum sit, ut voluntas in parvis desideriis & conatibus hæreat? consequenter gratia, quæ non inspirat delectationem victricem renitentis concupiscentiæ, conferre non potest veram recte agendi potestatem; siquidem ubi est necessitas obtemperandi motibus concupiscentiæ, nequit esse libera potestas ad obediendum Deo, nondum conferenti gratiam necessariam ad motus illos concupiscentiæ frænandos. Illa quippe necessitas, & libertas consistere simul nequeunt. Nec inducta à Jansenianis necessitas dici potest *necessitas consequens*; cum enim soli coactioni opponatur, ac sit ejusdem generis ac necessitas illa, qua omnes volunt esse beati, qua Deus se ipsum diligit, & qua Sanctorum spiritus in cælis adhærent summo Bono, ut diximus §. 2. num. 2. est necessitas *antecedens*, & quæ libertatem indifferentiæ omnino excludit. Igitur Thomistæ ab hæresi, quæ in præmissis damnatis propositionibus continetur, duplici ex capite dissident: primo scilicet, quoniam etsi naviter pugnent pro gratia illa, quæ *à nullo duro corde respuitur*, tradita ab Augustino de Prædest. SS. cap. 8. num. 13. & hujusmodi gratiæ nunquam resisti concedant; præter hanc tamen gratiam efficacem, & cum actu conjunctam, agnoscunt *sufficientem*, quæ ulterius in sententia Thomistarum complurium confert *expeditam completamque potentiam*, & huic gratiæ resisti concedunt, alieni propterea à Jansenio, qui nullam Salvatoris agnovit gratiam, ea excepta, quæ effectum infallibiliter operatur, ut constat ex libro 2. de Grat. Christi cap. 17. & 25. atque ex aliis locis, de quibus num. 1. & 4. necnon §. 3. num. 3. Alio etiam in capite Jansenianis Thomistæ adversantur, quod hi propugnantes necessitatem gratiæ victricis ut voluntas applicetur ad actum, tametsi doceant non posse cum eadem gratia componi dissensum & reluctantiam, quod est idem ac adstruere necessitatem tantummodo *consequentem*, nihilo tamen minus liberum arbitrium *in actu primo* immunem à necessitate fatentur; contra vero Jansenius libertatem indifferentiæ penitus è medio sustulit, ut sæpenumero dictum est.

8. Cum Thomistis conveniunt Augustiniani circa gratiam sufficientem.

VIII. Quemadmodum Thomistæ, ita Augustiniani, qui duarum delectationum propugnant systema, distant à Jansenianis erroribus quam longissime. Non enim parvam, robustamque delectationem in alio sensu defendunt, nisi in quo laudati Thomistæ explicant sufficientis, & efficacis gratiæ energiam: Et quamquam id asserat, demonstretque Antoninus Massouliè inter Thomistas illustris, ut diximus §. 2. num. 6. lubet tamen rursus idem confirmare expedita ac brevi Augustiniani systematis cum Thomistico collatione. Principio itaque Thomistæ docent sufficientem gratiam esse omnino idem, ac excitantem, & nihil esse aliud, *quam vocationem, & tactum, quo Deus cor hominis tangit per illuminationem intellectus, & excitationem voluntatis*, ut inquit prælaudatus Alvarez disp. 74. num. 1. atque nos pariter sufficientem gratiam illam appellamus, quæ excitat *pium animi motum, & bonam voluntatem*, ut diximus lib. 14. cap. 8. Illi inquiunt auxilium sufficiens dici efficax *comparatione actus imperfecti*, quem producit, sufficiens vero comparatione effectus, ad quem excitat, & *ad quem ultimate ordinatur*, ut constat ex præceden-

Alv. pag. 618.

De Th. disc. tom. 3. pag. 95.

ti

ti num. 6. atque ex ipso Alvarez disp. 80. num. 2. & nos itidem scripsimus citato cap. 8. *Gratia sufficiens, quæ imperfectum actum, aliquam scilicet mentis collustrationem, ac pium voluntatis motum producit, etiamsi ad actum non trahat, ex se ad illum ordinatur, ad illum excitat, ad illum etiam, nisi reluctaret perversa voluntas, foret efficax.* Auxilio sufficienti hoc adscribunt Thomistæ, quod tribuat *posse;* non tamen ut dicatur sufficiens requirunt, quod sit ita sufficiens, ut ad operandum non sit necessarium *aliud auxilium tribuens actualiter operari*, ut ait prælaudatus Alvarez disp. 79. num. 4. & 5. ac nos parite *fatemur per gratiam sufficientem dari nobis potestatem implendi divina mandata, eamque veram & propriam, sed non taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non sit necessaria gratia efficax;* & rursus *in pia illa affectione, quam per gratiam sufficientem nos dicimus hominibus inspirari, tribuitur operis non quidem executio, sed vera potestas, quamquam non ita expedita, ut re ipsa prodeat in actum:* ideoque *sufficiens est gratia quælibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reapse applicetur.* Habes ergo circa sufficientis gratiæ definitionem, effectum, atque energiam Augustinianos, ac Thomistas omnino consentientes.

Alv. pag. 641. De Theolog. discipl. tom. 3. pag. 102.

Alvarez pag. 639. De Theolog. disc. pag. 100. 103. 220.

9. Etiam circa gratiam efficacem.

IX. Videndum modo, num iisdem principiis innitatur Thomisticum, & Augustinianum systema, quantum ad Gratiam semetipsa efficacem. Profecto hujusmodi gratiæ adversantes nobis æque, ac Thomistis opponere dogma Jansenianum vidimus in præfatione præcedentis voluminis: & eadem ratione, iisdemque monumentis utrosque defendere inconcussa Majorum nostrorum statuta evincit primus hujus dissertationis §. num. 10. 11. & 12. Postulat ratio necessitudinis, ut quemadmodum simul impetimur, & proscindimur, ita juncto fœdere, collatisque viribus adversantium conatus reprimere studeamus. Me itaque doctissimorum virorum fidei, & clientelæ committens, quid de gratia victrici statuerim, absque ulla ambiguitate proponam. Acceperam à Didaco Alvarez (hunc unum in præsentia laudo, quoniam de Auxiliis accuratissime pertractavit, atque in his, quæ modo in controversia posita sunt, habet consentientes Thomistas omnes) acceperam, inquam, à Didaco Alvarez disput. 83. num. 8. auxilii efficacitatem *non dependere ex complexione naturali subjecti, neque ex aliis accidentibus illius, & auxilia efficacia infallibiliter inducere effectum, ad quem dantur, & hanc certitudinem & infallibilitatem non fundari in præscientia media:* atque his quamlibenter subscribens lib. 14. cap. 8. affirmavi, *quod Deus adjuvet illum tantum, istum non tantum, non pendere à circumstantiis extrinsecis personæ, loci, vel temporis, neque à præscientia boni usus arbitrii, sed à secreta æquitatis ratione, & potestatis divinæ excellentia;* & cap. 9. *Sententia est Thomistarum, & Augustinensium omnium, gratiam efficacem esse se ipsa, non talem reddi aut cooperatione liberi arbitrii, aut ex circumstantiis congruis, atque certissime & infallibiliter cum effectu conjunctam esse.* Omnino itaque in explicanda gratiæ efficacitate, ejusque origine repetenda à Dei voluntate ac potestate, secluſa scientia media, & Congruistarum circumlocutionibus rejectis, cum Schola Thomistica convenimus. Deinde concordissimi quoque sumus in eadem gratia efficaci definienda, & demonstranda. Alvarez enim disput. 82. num. 3. ait illud esse auxilium efficax, *quo Deus facit ut faciamus, & operatur ut operemur, non solum suadendo, alliciendo, invitando, aut aliter, etiam interius, moraliter attrahendo, sed etiam vere, & efficaciter faciendo, ut ipsum arbitrium à Deo motum, & excitatum se libere determinet ad operandum, & operetur.* Id vero probat ex verbis Ezech. 36. 26. ex Augustino de Prædest. SS. cap. 10. & de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. Atque hæc omnia iisdem fere verbis, & productis iisdem omnino Augustinianis testimoniis tradita & comprobata inveniuntur præcitato capite 9. libri XIV. Theologicarum disciplinarum. Igitur etiam in Gratia efficaci describenda, & in delectu argumentationum, quibus defenditur, conjuncti Thomistis sumus fœdere indissolubili. Postremo, quod attinet ad modum operandi ejusdem gratiæ effectricis, nil in Thomistarum & Augustinensium libris usitatius, nil expressum magis & frequens, quam ex Gratia efficaci consequi effectum infallibiliter, nec posse cum illa componi voluntatis dissensum, at nihilominus effectum consequi illæsa penitus libertate. Quapropter Alvarez disput. 122. num. 17. inquit: *Posita gratia efficaci in libero arbitrio, infallibiliter sequitur, quod ipsum liberum arbitrium pie operetur, ut hæc duo simul sint incompossibilia, quod scilicet gratia efficax ponatur in homine, & homo actu dissentiat:* & num. 20. *Per gratiam prævenientem prædicto modo efficacem non destruitur*

Tom. 3. de Theol. disc. pag. 102. Alv. p. 687.

De Theolog. disc. pag. 106.

Alv. pag. 981. & 983.

Alv. pag. 665. & 668.

libertas arbitrii, nec usus actualis illius impeditur. Ego itidem lib. 14. cap. 11. hæc scripsi: *Aliud est posse dissentiri, aliud dissentiri re ipsa: stat quippe sine actu potentia, & plura possumus facere, quæ non facimus: dum excitamur auxilio efficaci, infallibiliter assentimur; possumus tamen non assentiri: infallibilitas actus excludit negationem actus, minime vero infert negationem potentiæ ad non agendum.* Sive ergo de gratia sufficienti, sive de gratia efficaci loquamur, paucis exceptis, quæ ad institutam velitationem nequaquam spectant, eandem sententiam Thomistæ & Augustiniani propugnant.

De Theol. discipl. pag. 127.

10. Discrepantia Thomistarum quorumdam ad præsentem controversiam nil facit.

X. Dixi, *paucis exceptis.* Haud enim immemor sum eorum, quæ animadverti tom. 3. pag. 96. sentire nempe Thomistas, *quod auxilium sufficiens & efficax inter se specie differant, & natura.* Verum hæc opinio, licet communior, non est tamen in Thomistarum Scholis unica: neque ad rejiciendam Jansenianam hæresim necessum est gratiam sufficientem statuere ab efficaci, ut inquiunt Scholastici, *entitative* distinctam; sed satis est, si admittatur aliqua gratia Christi, cui voluntas humana resistat, & si agnoscatur sub gratia efficaci illæsa & immunis à necessitate libertas. Demonstravi enim §. 2. num. 4. & seq. etiam inter Thomistas adinveniri Theologos præstantissimos, qui docent eandem gratiam, quæ in uno est efficax, in altero esse tantum sufficientem, neque *entitate sua* efficacem à sufficiente distingui, sed penes intensionem graduum, quibus superat malitiam voluntatis humanæ; atque id ab Antonino Massouliè censeri percommodum ad explicandum, quomodo, si non sequatur effectus, minime id oriatur ex divina motione, sed ex prava hominis reluctantia; quæ nisi foret adeò pervicax & effrænis, ultro eidem divinæ motioni subjiceretur, eique voluntas libere obtemperaret. Nulla ergo ratione ad Jansenianam spectat hæresim, quod *entitativam* illam auxiliorum distinctionem rejicias, vel tradas. Imo si hæc esset Jansenismi tessera; non tantum Massouliè, & huic adhærentes Thomistæ à Gravesonio commendati, verum etiam Mediстæ, & Congruistæ omnes non possent notam Jansseniani erroris effugere. Quisquis enim ait gratiam esse efficacem ex cooperatione voluntatis humanæ, aut ex loci, ac temporis congruitate, nequit distinctionem illam admittere: sed asserere debet *gratiam efficacem non includere rem aliquam, vel motionem, vel qualitatem, vel quidquid illud sit, quam non includit gratia non efficax,* ut inquit Suarez lib. 3. de Auxiliis cap. 14. sive, ut inquit auctor nuperrimus, *adjutorium* sine quo, & quo *esse unum, & idem entitative, distinctumque penes adjunctum extrinsecum.* Ab hac tamen Congruistarum sententia eos longe recedere, qui negant motioni efficaci antecedere ex parte Dei præscientiam conditionatam, ostendimus §. 2. num. 8.

Vide §. 2. num. 25.

Suarez Opusc. 3. pag. 317. edit. Lugd.

Em. Ignat. la de Aguero in Praxim Th. Mysticæ lib. 7. q. 3. num. 488.

11. Concordant etiam Thom. & August. in astruendis gradibus gratiæ.

XI. Gratiam quoque gradus habere suos, quamquam id non omnes eadem ratione exponant, & à nobis quidam dissentiant, nobiscum tamen fatentur, eodemque prorsus modo explanant superius recensiti Joannes Gonzales, Antoninus Massouliè, aliique, de quibus §. 2. num. 4. 5. & 6. Qualemcunque autem viam ineant, Augustinenses, ac Thomistæ singuli affirmant cum Augustino lib. 2. de peccat. mer. cap. 5. à Deo *illum adjuvari tantum, illum autem non tantum, istum illo, illum isto modo;* cum D. Angelico 1. 2. q. 112. art. 2. ad 3. *quandoque hominem à Deo moveri ad aliquod bonum, non autem perfectum,* quandoque autem *statim perfecte moveri, & subito gratiam,* sanctificantem, *accipere:* & 2. 2. q. 34. art. 3. ad 1. *Spiritum Sanctum movere mentem hominis plus, vel minus, secundum suam voluntatem.* At quid est adjuvare illum tantum, illum non tantum? quid est excitare quandoque ad bonum non perfectum, quandoque vero ad perfectum? quid est movere plus, vel minus, nisi in uno per gratiam prævenientem pium duntaxat desiderium, & conceptionem quamdam virtutis, in altero fidem & conversionem, in quibusdam statim flagrantissimam charitatem divina inspiratione producere? Hoc quidem nos, non alio modo, gradus, energiam & œconomiam gratiæ explicavimus tom. 3. pag. 99. parum in verbis, nihil in re à Thomistarum doctissimis discrepantes.

Aug. tom. 10. pag. 43.

S. Thom tom. 11. pag. 258. Idem tom. 12. pag. 56. 2.

12. Item in conciliatione libertatis indifferentiæ cum gratia efficaci.

XII. Ulterius si differentia est aliqua in expedienda ea quæstione, quæ omnium est difficillima, quomodo scilicet cum gratia efficaci cohæreat humana libertas: unanimiter tamen Augustiniani ac Thomistæ fatemur dari in statu naturæ lapsæ sub gratia victrici *libertatem indifferentiæ,* quam denegare præcipuus character est dogmatis Jansseniani, ut ostendimus §. 3. num. 2. Quantum vero operis pro ipsa libertate indifferentiæ vindicanda tom. 3. à pag. 170. usque ad

ad pag. 192. atque in aliis locis compluribus contra Jansenianos impenderim, necessum non est in mentem legentium revocare. Certe pernicioſum istud hæreseos caput non vitavimus modo, sed præcidimus atque amputavimus. Quod si in concilianda libertate cum gratia ego usus ubique sum regula, quam præmisi tom. 1. pag. 238. eo loci omnes alias, quæ à Thomistis adhibentur, produxi, explicavi, & ad unum eundemque sensum redegi. Imo ipsam regulam ab Antonino Massouliè prius traditam, doctrinæ Sancti Thomæ concordem esse, apparet ex præcedenti §. 3. num. 8. Hæc cum ita sint; manifestissimum puto, quomodo Thomistæ, & Augustiniani Theologi eodem prorsus modo adversentur hæresi Jansenianæ, idem de gratia sufficienti, idem de gratia efficaci, idem de libertate indifferentiæ tradentes, paucis illis exceptis, quæ nuper commemoravi, & quæ nullam ingerere possunt Jansenianis erroris suspicionem.

Vide de Th. disc. tom. 1. p. 238. & tom. 3. pag. 126.

13. In quibus à Jansenio differant etiam ii, qui gratiam in delectatione victrici constituunt.

XIII. Quod ergo diximus num. 7. de sententia inter Thomistas communiori, distare illam quam maxime à Jansenia-na, asserendum quoque est de nostra constituente gratiam efficacem in delectatione victrici. Hinc Antonius Boucat, qui Thomistis ubique adhæret, dissert. 3. de Gratia art. 4. sect. 2. ait, Jansenium innixum eisdem Calvini principiis, defendere *gratiam per se efficacem, eamque necessitantem*, quoniam repetit ejusdem *efficaciam à delectatione cælesti indifferentiam voluntatis activam absorbente:* addit ita gratiæ & concupiscentiæ gradus à Jansenio constitui, ut inde consequatur libertatis exitium, quoniam in ejus systemate *delectatio superabundans necessario applicat voluntatem ad actum. V. G. si adsint quatuor concupiscentiæ gradus, gratiæ vero tantum duo, delectatio terrena vincit cælestem, & necessario compellit voluntatem ad peccandum;* & consequenter demonstrat Augustinianum systema longe distare à Jansenio. 1. *Quia Jansenius contendit delectationem in gradu superiori concupiscentiæ necessario trahere voluntatem ad bonum: Theologi vero Orthodoxi libere, & electione præsuppositа.* 2. *Jansenius scribit delectationem cælestem in gradu inferiorem delectatione terrena istam non posse superare, adeoque in hac hypothesi hominem necessario compelli ad peccandum: ab hoc proposito abhorrent alii Theologi, & contendunt quamlibet delectationem cælestem posse vincere oppositam;* adjicitque Boucatius discrimina alia; 3. Quia Jansenius docet *nullam esse gratiam sufficientem:* alii autem Theologi *gratias sufficientes admittunt.* 4. Jansenius actum aliquem eo ipso liberum dicit, *quo fit spontanee & cum advertentia:* alii insuper requirunt, *ut procedat elective à potentia.* 5. Jansenius ait, *impossibile esse posita delectatione superiori elicere actum oppositum:* sed contra alii *omnem procul faciunt impossibilitatem, & docent voluntatem manere liberam sub dominio tam gratiæ, quam concupiscentiæ.* 6. Jansenius reponit totam gratiæ energiam in *delectatione cælesti;* alii vero *in delectatione* simul, & maxime *in virtute intrinseca gratiæ.* Denique concludit Boucat: *Theologi de quibus agitur, damnant quinque propositiones, & contrarias ex professo docent, remanente perfecta gratiæ cum libero arbitrio concordia.* Hæc, licet in plura divisa capita, commonstrant duos illos Jansenianі systematis characteres, de quibus egi §. 3. & evincunt procul recedere ab hæresi, quam continent secunda, tertia, & quarta Jansenii propositiones, Augustinianos pariter ac Thomistas, qui sufficientem gratiam, cui resistitur, & gratiam effectricem, quæ libertatem indifferentiæ non aufert, firmiter profitentur, unanimiter tradunt, invicte propugnant.

Boucat tom. 7 pag. 922. edit. Rothomagi.

ibid. pag. 343.

§. VI.

§. VI.

Agitur de postrema Jansenii propositione, à Thomistis, & ab Augustinianis eodem modo rejecta.

SUMMARIUM.

Sensus 5tæ Propositionis Jansenii, & contrarius catholicorum.

1. Prædictus sensus hæreticus ostenditur ex ipsis verbis Jansenii.
2. Qui negant, omnibus actu dari gratiam sufficientem, neutiquam sunt Jansenistæ.
3. Quo pacto Deus velit omnes salvos, & quid morte sua Christus meruerit homini, sententia Lemosii.
4. De præfata materia sententia Goneti.
5. Quidnam hac de materia censeat Bannes.
6. Quid Franciscus Zumel.
7. Quid Joannes à S. Thoma.
8. Thomistæ, etiam contrarii, prædictos à nota Jansenismi defendunt.
9. Petrus Soto Thom. ob hanc sententiam malè censuratus à Duchesnio.
10. Sententia hæc à Lovan. & Duac. Academia confirmatur, & Romæ laudatur.
11. Ejusdem sententiæ (quoad parvulos saltem) est Vasquez, iniquè, & insciter ab adversario notatus.
12. Eandem cum Gavandi tenet schola Ægidiana.
13. Et Emmanuel Cabeliau Doct. Lavan. Augustinianus.
14. Item Rolliers cum tota schola Augustiniana, quæ ob quæstionem scholasticam injustè censuratur.
15. Defensio Norisiana hujus sententiæ contra calumniam Jansenismi.
16. In eandem sententiam coincidit Card. Laurea, licèt aliquô modô contrarius.
17. Etiam negata in Deo voluntate antecedenti salvandi omnes, propriè dicta, elidi valet nota Jansenismi.

Sensus 5tæ propositionis Jansenii, & contrarius Catholicorum.

JAm de quinta Jansenii propositione dicturus sum, quam Antijanseniani nonnulli ita exponentes, ut ex Christi morte, quam subiit pro universis hominibus, consequi debeat, quod universis actu conferantur auxilia sufficientia, Catholicorum sententiam cum hæresi Jansseniana manifeste confundunt; cum certissimum sit plurimos Catholicorum sentire, per Christi mortem, quemadmodum per voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes, parata quidem esse universis sufficientia divinarum gratiarum auxilia, non tamen universis applicari. Illius itaque propositionis, *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*, damnatus sensus est: Christus non est mortuus pro reprobis, & pro iis, qui æternam salutem non consequuntur; à quo sensu quam longissime distant, qui docent Christum etiam pro reprobis mortem objisse, etiam pro eorum salute Patrem oraisse, & pretiosi sanguinis sui pretium obtulisse, etiam pro illis instituisse Sacramenta, & peccatorum remedia, omnemque gratiam ad salutem capessendam quomodolibet necessariam promeruisse; tametsi gratiarum applicatio non omnibus adhibeatur, occulto quidem, sed tamen justissimo judicio, quo etiam post redemptionem peractam communis est universis hominibus natura, non gratia.

1. Sensus iste hæreticus ostenditur ex ipsis verbis Jansenii.

I. Jansenii mentem principio manifestant ipsa damnatæ propositionis verba, quæ negant Christum pro omnibus pertulisse mortem, crucisque supplicium; de præparatione autem divinorum auxiliorum nil exprimunt. Accedunt quæ de illa propositione scripsimus tom. 3. pag. 222. Jansenium affirmasse Christum tam pro reprobis mortuum non esse, quam pro dæmonibus, quod sciverit decretum prædestinationis nullius pretii oblatione mutatum iri. *Ex quo factum est* (inquit) *ut non magis Patrem pro æterna liberatione ipsorum, quam pro diaboli deprecatus fuerit.* Et quamquam eo loci Jansenius scribat Christum, si quid pro reprobis rogavit Patrem, rogasse tantum *pro temporalibus quibusdam justitiæ effectibus*, & pro iisdem obtinendis obtulisse pretium & fudisse sanguinem suum; quorum temporalium effectuum dæmones nequeunt esse participes: nihilominus in ordine *ad æternam liberationem*, nullo pacto juxta Jansenium Christus pro reprobis mortuus est, sicuti nullo pacto mortuus est pro diabolo; ideoque noluit Jansenius pro reprobis instituta fuisse, ac parata remedia, & gratiarum auxilia, quibus queant *æternam liberationem* adipisci, sicuti remedia illa atque auxilia pro diabolo nec instituta fuerunt, nec præparata. Deinde Jansenius rotundis, quadratisque verbis negat sufficientia adjutoria reprobis omnibus fuisse parata.

Jan. lib. 3. de Grat. Salv. cap. 20. col. 390.

Hæc

Hæc igitur Sancti Augustini principia quisquis perceperit (inquit Jansenius lib. decimo de Grat. Salvatoris cap. 2.) *jam facile videt, non posse statui, quod recentiores plerumque solent, voluntatem quamdam generalem, qua Deus velit omnes homines in damnatione primi peccati positos salvos fieri, ex qua voluntate non solum generalia redemptionis remedia, sed etiam sufficientia adjutoria omnibus etiam reprobis* PRÆPARAVERIT. Vides Jansenium auxilia sufficientia omnibus reprobis etiam *præparata* negasse? Idem Jansenius repetit cap. 3. ejusdem libri, ubi ait: *Nam quod Scholastici plerique putant, Deum post hominem lapsum habere adhuc voluntatem salvandi omnes omnino nemine excepto, & ex illa voluntate omnibus etiam reprobis sufficientem non solum redemptionem, sed etiam gratiam præparasse, ab Augustini doctrina prorsus dissentaneum est.* Apertissima demum Jansenii sententia est, pro illis duntaxat Redemptorem nostrum oppetiisse mortem, quibus actu gratia effectrix, seu operationis confertur, & quos in suæ prædestinationis decreto Deus à massa perditionis segregavit. Nam lib. 3. de Gratia Christi capit. 20. ita Jansenius loquitur: *Omnibus illis pro quibus sanguinem fudit, & quatenus pro eis fudit, etiam sufficiens auxilium donat, quo non solum possint, sed etiam re ipsa velint & faciant id, quod ab eis volendum & faciendum esse decrevit.*

Jan. de Grat. Salv. col. 1013.

Jan. de Grat. lib. 10. cap. 3. col. 1018.

Jan. col. 368.

2. Sententia, negans, actualiter omnibus dari gratiam sufficientem, neutiquam est Jansenistica.

II. Ex iis evidenter consequitur, quod si ex denegatione, sive non applicatione gratiæ sufficientis fas esset inferre Christum non esse mortuum pro omnibus, aut non esse in Deo voluntatem generalem salvandi omnes; idem inferri deberet ex denegatione, sive non applicatione gratiæ efficacis: cumque omnes Theologi doceant non dari omnibus reprobis gratiam efficacem, & congruam; sequeretur omnes Theologos esse Jansenianos. Enimvero si valeret hæc adversariorum nostrorum argumentatio: *Idcirco Jansenius negavit Christum esse mortuum pro omnibus, quia negavit omnibus applicari auxilia sufficientia. F. Berti negat omnibus applicari auxilia sufficientia. Ergo F. Berti cum Jansenio negat Christum esse mortuum pro omnibus;* valida pariter, imo potiori ratione foret argumentatio ista: *Jansenius idcirco negavit Christum mortuum esse pro omnibus, quia negavit omnibus conferri auxilium illud sufficiens, quo non solum possint, sed etiam velint, & faciant id, quod ab eis volendum & faciendum esse decrevit. Sed omnes Theologi, qui propugnant gratiam per se efficacem, aut congruam, quæ utique non omnibus confertur, negant omnibus applicari auxilium illud sufficiens, quo non solum possint, sed etiam velint, & faciant id, quod ab eis Deus volendum & faciendum esse decrevit. Ergo omnes Theologi, qui propugnant gratiam per se efficacem, aut congruam, negant cum Jansenio Christum mortuum esse pro omnibus.* Dixi postremam hanc argumentationem potiori jure, quam primam, validam futuram fore; quoniam Jansenius ait omnibus, pro quibus Christus sanguinem fudit, dari auxilium sufficiens, non qualecunque, sed ita sufficiens, ut eo adjuti *non solum possint, sed etiam velint, & faciant;* quemadmodum constat ex productis Jansenii verbis, nec non ex altero Janseniani erroris capite, quod omne auxilium sufficiens sit actu efficax, atque in hoc statu nulli interiori gratiæ resistatur. Ergone Jansenistæ erunt omnes FF. Prædicatores, omnes Augustinenses, omnes Venerabiles Congruistæ? Quidni? Jansenianissimi, si mors Christi pro omnibus sit comprobanda ex actuali participatione illius auxilii, quo homines & volunt & faciunt. Sed absit, ut hinc comprobanda dicatur.

Vide Jan. Red. pag. 261.

3. Quo pacto Deus velit omnes salvare, & quidnam morte sua Christus meruerit hominibus ex sententia Lemosii.

III. Quid ergo ex morte Christi pro omnibus, atque ex divina antecedente voluntate salvandi omnes infertur? Quid catholice sentiendum est? quid relinquitur disputationibus Scholasticorum? Dicam, & dicam aliorum verbis, ne propriæ opinionis amore decipiar. Dominicani primum audiantur, deinde Nostrates. Ergo Thomas de Lemos in Panoplia lib. 4. tract. 3. cap. 11. ubi quærit, *Quibus detur auxilium sufficiens, quo possint ea facere, quæ pertinent ad salutem*, num. 147. inquit: *Dicendum primo, si sermo sit de auxiliis divinæ gratiæ extrinsecis, indubitatum debet esse, quod Deus omnibus in universum hominibus, nullo dempto, illa tribuat, omnibus illa proponat & offerat, quantum est ex parte sua, licet de facto aliqui ea non recipiant propter altius Dei judicium. Veritas ista efficaciter probatur primo argumentis in oppositum; illam enim tradunt Scripturæ Sacræ, testimonia ibi inducta, multaque Sanctorum Patrum dicta. Et ratio est manifesta; nam Christus Deus pro omnibus quoad sufficientiam mortuus est, pro omnibus Sacramenta instituit, omnibus se ipsum præbuit exemplum, Scripturam Sacram, & Legem pro omnibus tulit, omnique creaturæ præcepit Apostolis ut Evangelium prædicarent.* Quantum vero

Thomas Lemos tom. 4. tract. 3. pag. 65. col. 1.

ad auxilia *intrinseca*, num. 148. ait Lemosius data fuisse primo homini; num. 149. inquit dari justificatis, num. 153. *regulariter* auxilia sufficientia dari etiam fidelibus. Cap. 12. num. 163. pag. 68. demonstrat *non omnibus infidelibus tribui de facto supernaturale intrinsecum auxilium sufficiens immediate ad credendum, aut ad immediate eliciendum alios actus ex objecto, & sua substantia supernaturales, ita quod non omnes illud de facto recipiunt, sed multis illud denegatur in pœnam peccatorum, saltem in pœnam peccati originalis:* quod probat duodecimo illo, ac tribus sequentibus capitulis. Decimo sexto pag. 81. demonstrat, divinum sufficiens adjutorium juste denegari etiam *fidelibus aliquibus, magnis tamen peccatoribus, utpote excæcatis & obduratis;* & proximo cap. 17. num. 261. pag. 87. solvens postremam objectionem inquit: *Tandem alia duo testimonia etiam similia opponebantur pro auxilio sufficienti omnibus dando. Primum ex Apostolo asserente, quod* pro omnibus mortuus est Christus; *& ex alio consimili,* Qui est Salvator omnium, maxime fidelium. *Ad quæ tamen dicendum, hæc solum probare mortem Christi Domini quoad sufficientiam fuisse pro omnibus hominibus totius mundi; taliter quod in se sufficientiam habeat ad omnes salvandum ob magnitudinem pretii infiniti quod habet; non tamen inde deduci, quod de facto omnibus hominibus applicatum fuerit remedium supernaturale sufficiens passionis Christi, ut patet de parvulis, qui vel in uteris maternis, vel etiam sine baptismo decedunt; quibus certe sufficiens supernaturale aliquod remedium passionis Christi applicatum non est; cum tamen etiam pro ipsis quoad sufficientiam Christus mortuus fuerit sine dubio. Quamvis enim pro omnibus mortuus sit Christus, non tamen omnes mortis ejus beneficium recipiunt; sed illi duntaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur, sive efficaciter, sive sufficienter: etenim auxilium sufficiens supernaturale etiam communicatur ex merito passionis Christi. Unde sicut omnibus non communicatur meritum passionis Christi, etiam nec omnibus communicatur auxilium supernaturale gratiæ sufficens.* Hæc Lemosius. Sed quoniam hoc in loco parvulorum mentionem fecit; audias, quæso, quæ docet tom. 2. tract. 4. de Reprobatione cap. 21. & 22. Demonstrat. cap. 21. *quod parvulis sine baptismo decedentibus nullum sufficiens salutis remedium Deus vult applicare;* & num. 310. proponit sibi adversariorum potissima fundamenta: *Primo, quia Deus voluit dare Christum Redemptorem pro omnibus nullo excepto: ergo omnibus per Christum voluit dare sufficientia remedia ad salutem;* & num. 212. *Quia Deus vult omnes homines salvos fieri: ergo cum in hac voluntate includantur omnes parvuli; omnibus illis vult baptismum conferre, quantum in se est.* Quid ad hæc Lemosius? Resp. ad 1. num. 323. non dissimilem olim fuisse argumentationem Massilienssium, cui respondet S. Prosper ad cap. Gallorum resp. 9. & ad objectiones Vincentianas resp. 1. & Prosperi responsionibus productis, quæ sane non ajunt auxilia sufficientia dari omnibus, sed Christum mortuum esse *propter unam omnium naturam, & unam omnium causam à Domino nostro in veritate susceptam:* & num. 325. ita Thomas de Lemos ait: *Non enim requiritur ad hoc, ut cum omni proprietate Christus dicatur omnium Redemptor quoad sufficientiam* (ut dicitur à Prospero) *quod in omnibus de facto sufficientia remedia applicentur, sed quod in se habeat sufficientem virtutem, & talem pretii magnitudinem, qua possint sufficientissime omnes redimi ac salvari: quod autem aliquibus non applicetur, ad alia pertinet divina judicia.* Et ne dicas etiam Jansenium agnovisse pretii sufficientiam, ac magnitudinem, ita num. 326. Thomas de Lemos prosequitur: *Propter aliam etiam rationem cum proprietate dicitur Christus omnium in universum Redemptor atque Salvator; quia videlicet sufficientia pro omnibus instituit salutis remedia, nullo sive adulto, sive parvulo excepto. Hæc solutio S. Thomæ est, hoc enim modo explicat semper, quod Christus est omnium in universum Redemptor atque Salvator quoad sufficientiam, & quod omnes sua passione causaliter à peccatis liberaverit, id est, instituendo causam nostræ liberationis, ex qua possent quæcunque peccata & quandocunque remitti, vel præterita, vel præsentia, vel futura: sicut si medicus conficiat medicinam, ex qua possint quicunque morbi sanari etiam in futurum, &c.* Addit num. 328. *Est & tertia alia ratio, ob quam optime salvatur, quod omnium in universum sit Christus Redemptor quoad sufficientiam, qua videlicet omnes in statu vitæ hujus possint per Christum obtinere sufficiens salutis remedium, omnibus enim illud potest Christus dare: unde S. Thomas* 3. p. q. 8. art. 3. in corp. & solut. ad 1. *docet, quod licet infideles non sunt actu uniti Christo, sunt tamen illi uniti in potentia, quia possunt illi uniri, &c.* De voluntate autem antecedenti affirmat ibidem n. 231. pag. 311. Lemosius, *Hujus voluntatis volentis*

Lemos tom. 2. pag 308. & 310.

omnes

omnes homines salvos fieri non esse effectum dare de facto auxilia sufficientia, sed hujus voluntatis effectus est dare omnibus naturam ad beatitudinem ordinatam, ut docet S. Thomas q. 23. de verit. art. 2. in fine corp. *Similiter effectus illius antecedentis voluntatis est dare omnia naturalia & gratuita, quæ generaliter pro omnibus instituta sunt, ut divina præcepta, sancta consilia, divina instituta Sacramenta, quæ æqualiter ex vi illius voluntatis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, pro omnibus ordinata sunt, ut S. Thomas exponit in* 1. dist. 46. art. 1. *ut supra dictum est:* Eadem insignis Theologus docet Tract. v. de Christi Domini prædest. cap. 28. ubi num. 277. inquit, ut Christus cum omni proprietate dicatur omnium in universum Salvator, satis esse, *quod virtutem sufficientem habeat ad omnes salvandos, & quod pro omnibus, nullo excepto, salutis remedia instituerit; & quod omnibus in universum possit Christus illa salutis sufficientia remedia dare: & quod omnibus talia auxilia sufficientia per Christum sint exposita & parata.* Hæc si unquam Anonymus legerit, quid obsecro, dicturus est, nisi forte, Quæ dixi commenta *Bertiniana*, sunt Thomæ de Lemos asserta? Nonne ego eadem ratione explicavi voluntatem antecedentem salvandi omnes libro v. cap. 1. & mortem Christi pro omnibus libro XVII. cap. 4. Appello tantummodo lectorum oculos.

Tom. 2. pag. 364. col. 2.

Tom. 1. de Theol. discipl. pag. 245. tom. 3. pag. 227.

4. Sententia Gonet de materia prædicta.

IV. Neque existimes hanc esse unius Lemosii sententiam, adeo, ut excusandus sit Anonymus, qui unum tantummodo auctorem non viderit, cæteros tamen omnes pervolutaverit. Vereor enim, ne illum omnino lustraverit; nam & fere nunquam insignem aliquem Theologum laudat, sed, quasi magnus esset Apollo, solus pronuntiat ex cathedra; & si laudat, ut semel facit, Antoninum Massouliè, & Gabrielem Vasquez, extra ollam dissiliit: nam horum primus, ut evidenter demonstravi, sententiam tradidit nostram, alter vero, ut dicam infra, in *Jansenismo Redivivo* pag. 243. falso, calumniose, atque imperite in medium adducitur. Sane quod ait Lemosius, plenissimis calculis approbant reliqui Thomistarum. Nam Joannes Baptista Gonet de Volunt. disp. III. art. 5. num. 99. ait: *Per voluntatem antecedentem Deum præparare media, seu auxilia, quibus homines sufficienter ordinentur, & promoveantur in vitam æternam*, affirmans ita *communiter* docere Thomistas contra Jansenium, qui asserit voluntatem

Vide infra num. II.

Gonet. tom. 1. edit. Paris. pag. 427. col. 2.

illam salvandi omnes in statu naturæ lapsæ *omnino sterilem & infructuosam esse*, & per illam non conferri tantum, sed nec *præparari* sufficiens aliquod auxilium ad salutem. Utitur eo loci Gonetus hac comparatione, *Sicut medicus, qui aperit apothecam, omne remediorum genus pro infirmitatibus continentem, & omnibus patentem eam ponit, dicitur velle quantum est ex se omnes sanare, licet talia remedia omnibus non applicet; imo forte aliqua ex illis per accidens alicui vel aliquibus non sint applicabilia; ita etiam Deus ex voluntate illa generali & antecedenti, qua vult omnes homines salvos fieri, pro omnibus præparat aliqua media & remedia, seu auxilia ad salutem sufficientia, quamvis per talem voluntatem illa omnibus non conferat nec applicet, imo interdum aliqua ex illis non sint proxime applicabilia, ut contingit in parvulis in utero materno decedentibus, quibus baptismus, quamvis pro illis præparatus, & à Christo institutus, non est proxime applicabilis.* Idem Gonet de Prædestin. disp. v. art. 5. disputationem instituit, *An Deus det omnibus reprobis media ad salutem sufficientia*, & num. 159. ait dare utique omnibus, *si* dare *sumatur prout significat idem, quod præparare, seu offerre in communi*, quod probat ex voluntate antecedente salvandi omnes, atque ex morte Christi pro omnibus: at *si* dare *sumatur, prout est correlativum ad recipere, & prout significat ipsam intrinsecam receptionem auxiliorum*, negat Gonet dare omnibus, laudans immensam Theologorum multitudinem idem asserentium, atque id comprobans §. 3. numero 166. exemplo parvulorum, §. 4. num. 177. exemplo infidelium, §. 5. num. 182. exemplo amentium, & §. 6. numero 186. exemplo peccatorum, qui excæcantur & obdurantur. Constantissime autem Theologus iste tradit ac repetit, *per voluntatem Dei antecedentem, & generalem Christi Redemptionem* auxilia ad salutem sufficientia omnibus *esse divinitus oblata, seu præparata*; negatque omnibus indifferenter & promiscue concedi, prout docent Thomistæ alii, paucis exceptis, ac præsertim Bannes, Zumel, Gonzales, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Aravius, & Godoy, quos iterum pag. 106. num. 243. honoris causa commemorat. Quo ergo jure ab Anonymo nobis tanquam Jansenianæ hæreseos tessera objicitur, quod *voluntatem antecedentem* ita propugnaverimus, ut vi illius statutus sit ordo, quo omnibus ad salutem adytus pateat, pro omnibus instituta sint Sacramenta, aliaque peccatorum remedia,

Gonet. tom. 2. pag. 95.

omnibus auxilia gratiarum parata ſint, cæterum horum donorum applicatio, & actualis diſtributio, quæ utique non hominesuniverſim, ſed hæc, illaque individua ſpectat, ad antecedentem illam voluntatem, atque ad communem Redemptionem non pertineant; quo, inquam, jure id nobis objicitur, quod in Schola Thomiſtica tam aperte, tam communiter, ac tanta approbatione defenditur?

5. Quidnam juxta Dom. Bannes. circa materiam hanc cenſendum.

V. Tametſi hoc Goneti teſtimonium ad mentem Thomiſtarum exponendam abunde ſufficiat; quia tamen calumniantium pertinacia penitus eſt refellenda, & inſignis Anonymi ignorantia teſtibus locupletiſſimis revinci debet; immorabor aliquantulum in pervolutandis auctorum, quos Gonet laudavit, nulli Theologorum ignotis lucubrationibus. Itaque Dominicus Bannes in 1. q. 23. art. 3. concl. 8. *Si utamur* (inquit) *verbo dare, prout eſt correlativum verbi accipere, Deus non dat omnibus hominibus etiam venientibus ad uſum rationis auxilium ſupernaturale gratiæ præparantis, vel ad credendum, vel ad pœnitentiam agendam.* Concl. 9. *Nihilominus vere dicitur Deus paratus dare omnibus hominibus, quamdiu ſunt in hac vita, auxilium quo fiant potentes converti, imo & auxilium ſpecialius, quo convertantur ſi velint;* & in hujus concluſionis probatione ait talem auxiliorum præparationem ſpectare ad voluntatem *vel antecedentem, vel ſigni, quatenus Deus medium propoſuit toti mundo ſufficientiſſimum ad omnium ſalutem;* etiamſi *voluntate abſoluta vel conſequenti Deus ab æterno ſtatuit non dare omnibus ſupernaturalia auxilia, videlicet eis, qui revera non erunt recepturi.* Voluntate ergo *antecedenti* media ad ſalutem neceſſaria ſingulis proponuntur, & auxilia ſufficientia omnibus præparantur: quæ tamen media & auxilia non applicantur, aut conferuntur omnibus voluntate Dei *conſequente.*

Bannes in 1. p. tom. 1. col. edit. Ven. an. 1602. 630. 631. & 632.

6. Sententia Franc. Zumel quoad hoc punctum. *Zumel tom. 1. pag. edit. Salmanticæ 654. col. 1.*

VI. Franciſcus Zumel in p. p. q. 23. ait quidem Deum habuiſſe voluntatem univerſalem dandi omnibus hominibus naſcituris ex Adam *ſufficientia* auxilia ad conſequendam ſalutem, idque certum eſſe, & negari non poſſe absque *præjudicio fidei*, & absque *magna Redemptionis Chriſti injuria.* At voluntas *antecedens* dandi auxilia juxta Zumel ſolum importat eorundem auxiliorum præparationem atque oblationem; ſiquidem ſtatuerat paulo ſupra pag. 649. concluſionem num. 6. *Deus dat omnibus hominibus ſupernaturale auxilium ſufficiens ad ſalutem, ſi dare accipiatur pro eo, quod eſt offerre tale auxilium, illudque eis proponere, & invitare;* & ſequenti pagina 650. concluſionem num. 7. *Si ſermo ſit de verbo dare, ſive donare, quatenus reſpicit verbum accipere, ſeu recipere, ſic inquam Deus non tribuit omnibus hominibus, etiam ad uſum rationis venientibus, auxilium ſupernaturale præparans & diſponens ad credendum, vel ad agendum pœnitentiam.* Atque id prænotandum eſſe putavi, ne adverſarii noſtri tempus terant ex auctoribus, quos producimus, teſtimonia quædam nobis ſpecietenus oppoſita colligentes: quamquam & hæc præmonui lib. 18. cap. 8. ubi etiam de Zumel, de Alvarez, & de Joanne Gonzales ſermonem inſtitui: quos omnes Anonymus ſcripta noſtra vellicans perlegere tenebatur, ut ſi male à nobis producti ſunt, nos reprehenderet, ac tantorum virorum præſidio privaret: ſi autem bene, taceret, ne ignorantiæ, cujus modo convincitur, à nobis ſervato omni æquitatis jure redargueretur.

7. Sententia Joannis à S. Thoma in hac re. *Tom 2. pag. edit. Lugd. 256 col. 1.*

VII. Joannes à S. Thoma tom. 2. in 1. p. q. 19. diſput. v. art. 8. num. 31. explicans quo ſenſu exponenda ſint illa Apoſtoli verba: *Qui vult omnes homines ſalvos fieri*, duas affert explicationes. *Prima* (inquit) *quod loquatur Apoſtolus de voluntate antecedente ineffaci, qua vult omnes ſalvari voluntate quadam generali & conditionali, videlicet omnibus proponendo ſalutem, & remedia generalia omnibus ſufficientia, ſicut qui aperit apothecam, omne remedium pro infirmitatibus continentem, & omnibus patentem eam ponit, qui voluerint illa uti, iſte omnes vult ſanari, quantum eſt ex vi exhibitionis medicinæ, licet non velit eam omnibus applicare, &c.* Ex quibus conſtat Gonetum recte de hujus auctoris mente pronuntiaſſe, & ex illo exſcripſiſſe medici exemplum, quod prius tradiderat Doctor Angelicus 3. p. q. 49. art. 3. ad 1. ut diximus lib. 17. de Theolog. Diſcip. cap. 4. Altera Apoſtolici textus expoſitio, de qua eo loci Joannes a S. Thoma, eſt illa Auguſtini pervulgata & notiſſima, *de generibus ſingulorum:* quam ultro, ac libenter amplectimur.

S. Th. tom. 11. pag. 162. 2. De Theol. diſcipl. tom. 3. pag. 227.

8. Thomiſtæ etiam contrarii prædictos à Janſeniſmi nota defendunt.

VIII. Non diffiteor aliquos reperiri inter recentiores Thomiſtas, qui probabilius exiſtimant ex voluntate antecedenti ſalvandi omnes, atque ex Redemptione Chriſti omnibus adultis conferri auxilia ſufficientia, ut inquiunt Vincentius Ludovicus Cardinalis Gotti q. 2. de volunt. dub.

Goti tom. 3. in 1. p. edit. Bonon. p. 199. Benit. p. 16. edit. Rom. & num. 10. pag. 17. n. 12. pag. 18.

dub. 3. §. 2. num. 7. & Cajetanus Benitez de vera Christi gratia disput. 1. dub. 1. num. 3. sed uterque refert Goneti, aliorumque suorum oppositam opinionem, eamque ab errore Jansenii procul distare demonstrat, quoniam Jansenius negavit, *Deum quantum in se est, omnibus remedia ad salutem præparasse, aut offerre*, ut ait in illa disputatione, quæ est de extensione gratiæ sufficientis ad infideles, memoratus Benitez; at ii, qui asserunt ex parte Dei auxilia esse omnibus *præparata & oblata, licet non sint ab omnibus recepta, aperte confitentur Christum pro omnibus mortuum.* Nec nos contendimus neminem Thomistarum à nobis dissidere, quod impossibile prorsus est, cum nec invicem sibi consentiant: sed nobis sat est permultos ad partes nostras accedere, quod nemo unus negabit.

9. Petrus Soto Th. ob hanc sententiam a nota Jansenismi malè censuratus.

IX. Priusquam à Thomistis discedamus, prætermittere nolumus virum pietate & doctrina insignem Petrum à Soto traduci à Duchesnio in *Historia Bajanismi*, quasi ille Bajanum & Jansenianum Systema conceperit ac præformaverit; atque inter cætera redargui, quod asseruerit gratiam non omnibus adultis conferri, ideoque non omnes fuisse à Christo redemptos. Exornans autem Soti vindicias Theologus nostri ævi doctissimus, Joseph Augustinus Orsi cap. 6. art. 3. repellit illatam præstantissimo Confratri calumniam; demonstratque Christum esse propitiationem pro peccatis totius mundi, & Redemptorem hominum universorum, *quod Deus omnibus prorsus hominibus gratiam ob Christi merita præparaverit*, id, quod Sotus cum Ruardo Tappero, & Judoco Ravestenio aperte docuit. Paragrapho autem 3. pag. 297. demonstrat Soti vindex clarissimus, posse etiamnum illæsa fide defendi, *quod non omnes infideles, & qui dicuntur excæcati, & obdurati, divinæ gratiæ luce perfundantur*, productis verbis Antonini Massoulié tom. 2. disput. ult. q. 3. art. 2. Honorati Tournely de Grat. Christi q. 8. art. 4. Eminentissimi Meldensium Episcopi in Instructione Pastorali adversus Instit. Theologicas P. Juenin, & plurimorum Galliæ Episcoporum, qui anno 1720. approbarunt *Doctrinæ*, ut vocant *corpus*, ac temeritatis illos arguerunt, qui *opinionem* nostram, *quam plures, iique insignes Theologi docent, erroris damnare ausi fuerint.* Hæc Theologus celeberrimus. Ex quibus omnibus constat, ad voluntatem Dei antecedentem, & ad communem omnium hominum Redemptionem spectare *præparationem* divinorum auxiliorum; an vero hæc omnibus conferantur, opinionem esse Scholasticam, ad quam, ut sæpenumero diximus, imperite fidei dogmata revocantur.

Orsi lib. Apolog. pag. 29.

10. Sententia præsens à Lovan. & Duacensi Academia confirmatur, & Romæ laudatur.

X. A Thomistarum sententia alieni nequaquam sunt Theologi Lovanienses, & Duacenses, qui non tantum negant auxilia sufficientia omnibus dari, ut diximus §. IV. num. 6. sed etiam ad assertionem 7. Mediſtarum, in qua legitur, *Eatenus est Christus omnium redemptor, quatenus per ipsum donantur omnibus sufficientia media*, præmissa responsione S. Prosperi ad 1. objectionem Vincentianam, & ad 9. capit. Gallorum, & citata etiam doctrina S. Thomæ de Verit. q. 29. art. 7. ad 4. necnon 3. p. q. 18. art. 3. inquiunt: *Sufficientia ergo, quam postulat generalis redemptio, in pretio Sanguinis Christi est, non autem in auxilio omnibus collato, ut prætendit objectio. Nam alioquin etiam parvulis, quibus per baptismum succurri non potuit, tale auxilium tribuendum erit: aut certe dicere oportebit, non pro illis Christum se dedisse in redemptionem, & ita non pro omnibus.* Laudant ibidem quæ scribit Theodorus Peltanus Societatis Jesu Theologus in Lovaniensium sententiam conspirans, aliaque asserunt ex Augustino, & Ven. Beda deprompta, quæ universalem redemptionem confirmant, quamvis non inferant communem divinarum gratiarum distributionem. Eadem repetunt Lovanienses in Justificatione cap. 12. pag. 230. & seq. ubi ulterius advertunt illa duo argumenta, quibus aliqui suadere conantur sufficientem gratiam dari omnibus, quia Deus vult omnes homines salvos fieri, & quia Christus est omnium redemptor, esse Fausti ducis Semipelagianæ factionis. Verum cum etiam Jansenius scripserit Christum pro omnibus mortuum esse *quoad sufficientiam & magnitudinem pretii*, & quod S. Prosper, & Theologorum plurimi catholice docuerant, ille ita interpretatus sit, ut pretium illud, licet in se sufficientissimum ac maximum, non sit persolutum, exhibitum, oblatumque pro omnibus: id quoque adversus Jansenium asserendum esse monuimus de Theolog. Disciplinis lib. 17. cap. 4. pag. 230. Nec aliter docuerunt in illa Justificatione Theologi præstantissimi scribentes pag. 231. *Si autem ad pretii sufficientiam respicitur, Redemptor est omnium, non quod per Christi pretium detur omnibus sufficiens auxilium, vel ad inchoan-*

Cens. Lovan. edit. Paris. an. 1641. pag. 30. & 99.

dam salutem; sed quod pro ratione status vitæ hujus possint omnes per Christum obtinere sufficiens auxilium, & omnes per Christum invocantes Deus ad propriam ipsorum salutem exaudire paratus sit. Atque hoc pacto non sufficit solum pretium, verum etiam omnibus expositum est & paratum, ut per id salutem consequantur: Omnis enim qui invocaverit nomen Domini salvus erit. Inquirerem nunc quamlibenter, cur Anonymus expositionem Joannis Lensæi adversus articulos Baji, quæ illi videtur aliquando nobis adversari, frequentissime commendet, urgeatque, ut constat ex præcedentibus dissertationibus; silentio autem prætereat Censuram hanc nobis ubique faventem, editam ab Henrico Gravio, viro Romanis Pontificibus Sixto V. & Gregorio XIV. necnon S. R. E. Cardinalibus amplissimis, in primis vero S. Carolo Borromæo, & Ecclesiasticorum Annalium auctori Cæsari Baronio, aliisque acceptissimo, imo, ut quidam ajunt, conscriptam navante simul operam ipso Lensæo, nullo Magistrorum contradicente à Sacra Facultate confirmatam, Romæ non semel discussam, nullaque inustam censura: quamlibenter, inquam, id inquirerem, nisi omnibus compertum esset, quam ægre adversarii nostri ipsam Lovanienſem, & Duacenſem cenſuram ferant, & quid adversus illam disseminaverint.

Vide Hist. Cong. de auxiliis P. Serry novæ edit. lib. 1. cap. 8. 9. 10. 11. & 12. id. à pag. 40. ad 64.

11. Ejusdem sententiæ (quoad parvulos saltem) est Vasquez iniquè, & insciè ad adversario notatus. *Vasq. tom. 1. edit. Lugd. pag. 465. & 466.*

XI. Ea, quæ prælaudati Thomistæ, & Duacenses, ac Lovanienses Theologi tradiderunt, quantum ad parvulos attinet, non reprobantur à Gabriele Vasquez Societatis Jesu Theologo præstantissimo; qui 1. parte disput. 96. negat ita parvulis omnibus remedia sufficientia præparata fuisse, ut illis, quæcunque humana diligentia adhibeatur, applicari semper valeant, uti sunt illi, qui in uteris matrum suarum præfocantur. Nec tamen ait Vasquez Christum non esse mortuum pro omnibus parvulis; sed num. 10. affert responsionem Prosperi ad object. Vincentianas cap. 1. & ad objecta Gallor. cap. 9. ubi affirmatur, *Christum pro omnibus mortuum esse, quod ad magnitudinem & potentiam pretii, & quod ad unam causam generis humani pertinet:* & infra, *Cæterum,* inquit, *tribus de causis dicere possumus, Christum pro omnibus parvulis mortuum esse, qui tamen pro dæmonibus nullo modo mortuus dicitur: primo, quia communis erat causa parvulorum & omnium hominum, ob quam venerat, & pro qua oravit, extra quam dæmones omnino erant. Secundo, quia juste & pie credimus Christum non expresse denegasse ullis parvulis meritum suum, & à fructu suæ passionis apud Patrem eos excluſisse, sicut dæmones rejecit. Tertio, quia non minus pie affirmare possumus, Christum voluntate simplicis affectus omnibus parvulis, nemine excepto, etiam post peccatum primi parentis, salutem desiderasse, sicut sibi ipsi vitam concupivit; atque ita pro omnibus orasse, ut salutem consequerentur, sicut pro se ut liberaretur de morte, sed cum ea conditione, quam orationi pro se factæ adjecit; Verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat.* Hinc obiter nota, quam à vero exorbitet Anonymus, scribens pag. 243. Jansenisni Redivivi: *Vasquez vero, qui censuit iis infantibus non fuisse præparata media, quibus illis possibilis redderetur æterna salus, opinatur quoque pro illis mortuum non esse Christum.* Mentitur splendidissime convitiator, Vasquesio calumniam irrogat, causamque suam miserrime prodit. Mentitur, inquam, & calumniam Vasquesio irrogat: is namque Christum pro illis parvulis mortuum esse fatetur, & quomodo mortuus sit verbis Prosperi, suisque additamentis exponit; & consarcinator iste mendaciorum, *Opinatur,* inquit, *pro illis mortuum non esse Christum.* Prodit vero causam propriam; si enim juxta Vasquesium Christus mortuus est pro parvulis sine baptismate decedentibus, & tamen his denegantur auxilia sufficientia; profecto horum auxiliorum distributio, & applicatio nequit inferri ex quo Christus sit mortuus pro omnibus. Atque hac in re non fallitur Vasquez, sed veritate cogente veram sententiam amplectitur, quam tradiderunt prælaudati Thomistæ, & Scholarum nostrarum universi Doctores. In hoc tamen à Vasquesio recedimus, quod is negat parvulis ante regenerationem sublatis *conferri*, & *parata* esse salutaria remedia; nos, quidquid accusator obganniat, negamus conferri, sed illis cæterisque omnibus *præparata* esse affirmamus: quod si contendat, id quoque sentire Vasquium, quia etsi neget omnibus parvulis remedia fuisse *provisa* pag. 465. num. 8. sequenti tamen numero inquit: *Cum dicimus, eis non fuisse concessa media sufficientia quæ applicari possent, non negamus in Ecclesia esse media, quæ ex se sufficientia sint, & si applicarentur effectum haberent:* si, inquam, hoc adversarius contendat; nil faciet aliud, quam nobis Vasquesium conciliare, & sententiam nostram fulcire validiori præsidio, suamque in Vasquesium calumniam reddere atrociorem.

XII. Ad

12. Eandem sententiam cum Gavardi tenet Schola Ægidiana.

XII. Ad instituti nostri Theologos accedendum est modo. Illorum vero, qui Ægidiani appellantur, sententiam explicat, & ptopugnat illius Scholæ illustrator præclarus Fridericus Gavardi. Is quæst. IV. de Volunt. art. 1. num. 9. statuit adversus Jansenium, in Deo etiam post Adæ peccatum esse voluntatem generalem salvandi omnes, & Christum pro omnibus, etiam reprobis mortem subiisse. Articulo autem 4. quæstionem instituit, an voluntas illa antecedens sit inefficax, an aliquando impleatur; & ait semper illam impleri quoad proprium effectum, qui est *impone ordinem, ordinare naturam, & tribuere auxilia communia, seu sufficientia.* Articulo 4. inquirit, quo sensu per voluntatem antecedentem omnibus auxilia sufficientia sint instituta, & exhibita, ac præmisso num. 2. quod sermo sit *de institutiane & exhibitione omnibus facta, præscindendo applicatione facta cuilibet in singulari, eo modo, quo pharmacopola instituit, & præparat remedia in salutem corporis universaliter pro omnibus, nihil cogitans de applicatione in particulari huic, vel illi corpori; quamvis enim hic, vel ille infirmus illa despiciat, vel negligat, aut renuat illa suscipere, aut dejectu ministrorum non applicentur; attamen non tollitur, quin à Pharmacopola instituta & præparata sint pro omnibus infirmis universaliter:* hoc itaque documento præmisso, conclusionem illam proponit, & multiplici genere argumentorum demonstrat, *Deus per voluntatem antecedentem instituit, præparavit, & exhibuit omnibus universaliter auxilia sufficientia communia ad salutem.* Atque hanc esse Ægidii Romani germanam sententiam, constat ex locis ibidem à Friderico productis. Quantum vero ad auxiliorum *applicationem* attinet; non tantum in illa quæstione quarta idem auctor affirmat non spectare ipsam applicationem ad voluntatem *antecedentem*; sed ulterius quæst. 6. de reprobat. art. 6. docet auxilia sufficientia denegari parvulis sine baptismo pereuntibus, & aliquando etiam infidelibus, & excæcatis: & num. 7. explicans ea verba Joannis, *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, quæ nobis objicere solent adversarii, intelligenda esse pronuntiat, vel *secundum distributionem accomodam, vel de oblatione, & exhibitione ex parte Dei, qui quantum est ex se, offert, & exhibet omnibus auxilia sufficientia; non tamen omnes illa recipiunt; sicut sol, quantum est ex se exhibet omnibus suum lumen, non tamen omnes illud recipiuot, quia cæci lumen solis non recipiunt.* Tota ergo Ægidiana Schola, cui Fridericus Gavardi puppis & prora est, præcessit nobis, eandemque responsionem præmonstravit, quam tradidimus, & verbis Sancti Thomæ illustravimus lib. 18. cap. 8. sive tom. 3. pag. 229. & sequenti. Ab eadem Schola edocti fuimus, objectum, & præcipuum effectum voluntatis antecedentis esse *impositionem ordinis, institutionem Sacramentorum, præparationem, & exhibitionem divinarum gratiarum,* ut scripsimus eodem tom. 3. pag. 227. ac tom. 1. pag. 245. & 246. quæ si legisset Anonymus, nequaquam novam sibi, ignotamque sententiam miratus esset, cum ii admiratione rapiantur, qui rem alioqui manifestam ignorant.

Gav. tom. 2. pag. 220. pag. 226.

Ita etiam Ægidius Romanus I. sent d. 46. pag. 233. col. 4. edit. Ven.

13. Eadem mens est Emman. Cabeliau Doct. Lovan. Augustiniani. *Thes. Lov. an. 1722.*

XIII. Eorum, qui Augustiniani appellantur, quorum nos minimi sumus, eadem omnino sententia est. Audiantur Lovanienses aliqui insignes Scholarum nostrarum Magistri. Emmanuel Cabeliau Mantissa 3. thesium suarum, postquam adversus Jansenium affirmavit Christum pro omnibus, non vero pro solis prædestinatis pretium sanguinis sui obtulisse, nec à seria voluntate, quam habuit salvandi omnes, excludendos esse parvulos, quorum redemptorem esse disertissime adversus Julianum demonstrat Augustinus lib. 1. Op. imperf. num. 32. & lib. 2. num. 170. quæstionem instituit, quomodo universalis redemptio ad eos etiam parvulos sese extendat, qui in materno utero extincti, aut ratione alia sine regenerationis Sacramento rapiuntur è vita: atque ita quæstionem illam familiari exemplo solvit. *Sit gens integra rebellis* (inquit) *quæque pertinacia sua mereatur internicionem & iram principis. Interim filius unicus se offerat patri suo, se præsto esse protestans sanguinem suum fundere pro venia totius gentis; ita tamen: ut non velit pro omnibus liberationem flagitare pertinaciter, sed tantum pro iis, quibus pretium sanguinis sui Pater secundum misericordiam applicare voluerit, licet tamen serio pro omnibus offerat.* Hinc infert Christum pro omnibus parvulis mortem subiisse, tametsi omnibus parvulis non applicentur auxilia sufficientia. *Quam enim gratiam* (subjicit) *habent parvuli sine baptismo morientes?*

Eodem tom. 2. pag. 415. & 420.

14. Idem cum Rolliers tota Schola Augustiniana censet, & ob

XIV. Antonius Rolliers, *Constanter*, ait, *contra Jansenium asseveravimus semper Deum voluntate sincera, sed antecedente velle salutem omnium in individuo hominum; item Christum vere & pro prie*

quæſtionem ſcholaſticam injuſtè cenſuratur.

prie mortuum eſſe, non tantum pro generibus ſingulorum, ſed etiam pro ſingulis generum, ideoque pro omnibus omnino hominibus, etiam pro infantibus, ſeu in utero matrum morientibus, ſeu illis, qui currentibus & feſtinantibus parentibus, Deo nolente conferri baptiſmum, non baptizantur: Quo ſenſu hoc verum ſit, declaravimus non ſemel: ne vero SS. DD. lateat opinio noſtra, dicimus Deum vere & ſincere velle ſalutem omnium omnino hominum, non minus quam Rex, Gubernator, Conſul, aut Judex æquus, qui non privato odio ducitur, aut inimicitia, vult incolumem atque tranquillam ſubditorum omnium vitam, qui etiamſi propter ſcelera quemquam adjudicare morti nonnunquam teneatur, ſerio tamen adjudicatum vult vivere, voluntate nempe antecedenti, ex qua profluit, ut cum reluctantia, & quodam animi dolore etiam ſceleratiſſimum occidi curet. Chriſtus ſimiliter ſerio, & vere pro omnibus mortuus eſt. 1. Quia ſufficientiſſimum redimendis omnibus pretium ſanctiſſimi ſui ſanguinis fundens, illud æterno Patri obtulit in hoſtiam placabilem, qua reconciliaret Patri eos; qui ob peccatum protoparentis nati erant filii iræ, filii vindictæ, relinquens interim paternæ diſpoſitioni, ut quos vellet è maſſa damnationis eriperet. 2. Media præparavit univerſaliſſima pro omnibus, V. G. in nova lege ſacroſancta ſeptem Sacramenta, quorum efficaciam ſanguinis ſui pretio coemit, quæ ſi ſingulis applicarentur debite, & niſi peccata præpedirent, applicarentur certiſſime, è damnationis & mortis perpetuæ miſeriis eximerent ſuſcipientes omnes. 3. Gratias ſuis meritis præparavit plerisque, maxime adultis, quibus ſæpe quamdiu vivunt in hac vita præveniuntur: his gratiis niſi reſiſterent, ſufficientiſſima media reciperent, ut ſociarentur ei, qui liberandis omnibus venit. Sunt qui requirunt, ut Chriſtus Salvator dicatur omnium, ut ſinguli in individuo ſufficiens per Chriſti merita conſequantur actuale auxilium, quo ad ſalutem æternam queant evehi: verum quomodo illi parvulorum in uteris parentum ſuorum morientium cum hoc requiſito ſtatuere poſſint Redemptorem, videre hucusque non licuit, maxime ſi parentum culpa nihil iniiciat moræ quo minus embriones baptizentur. Si JEſus parvulorum ſit Chriſtus ſufficienter & vere, ſine ſufficienti actuali auxilio; quare non & aliorum juxta explicationem à nobis datam? Quidquid ſit, opinionem noſtram Sanctæ Sedi ſubjicimus: interim ſenſa non cenſurent noſtra privati. Hæc docuit propugnavitque Lovanii an. 1716. Rolliers. Idem omnino tradidit in Elucidatione difficiliorum Theologiæ Quæſtionum Aurelius Piette. Idem Philippus Van-Waure in caput v. ad Romanos ad verſum 9. *Chriſtus pro nobis mortuus eſt.* Idem ipſemet auctor in refutatione Janſenismi, ſeu opere inſcripto, *Auguſtinus Europæus*, lib. ſexto ſect. 3. §. *Non ſic veteres Lovanienſes.* Idem Petrus Clenaerts in Opusculo, quod inſcripſit, *Auguſtinus per ſe ipſum docens*, imitatus Archiepiſcopum Senonenſem D. Octavium de Bellegarde, qui pluribus ex Auguſtino teſtimoniis ſtudioſe collectis anno 1653. conſimile opus vulgavit, præmiſſa ad Clerum ſuæ Diœceſis Paſtorali Epiſtola unà cum Auguſtinianæ Doctrinæ laudibus ſplendidiſſimis. Quid vero ſingulos Auguſtinenſes percenſeo? Omnes negant, & jure negant ad voluntatem Dei antecedentem, & ad univerſalem Chriſti redemptionem requiri, ut auxilia ſufficientis gratiæ omnibus & ſingulis applicentur. Ii vero, qui id contendunt, inconcuſſum & certiſſimum fidei dogma perperam, ut alibi admonui, cum ſcholaſtica & adiaphora quæſtione confundunt: imo (quod debita reverentia dictum volo) dum argumentantur, *Chriſtus pro omnibus mortuus eſt: ergo omnibus conferuntur auxilia ſufficientia*, reddunt Janſenianos pervicaciores, eosque incitant, ut ex adverſo ratiocinentur, *Non omnibus auxilia ſufficientia conferuntur: ergo non pro omnibus mortuus eſt Chriſtus.* Negant utique adverſarii noſtri antecedens, ſed illud admittunt Theologi Orthodoxi & Catholici pene innumeri. Cui ergo bono ita ſententiam ſuam opponere Janſenianæ, quaſi illa tantummodo vera ſit, nec alia ratione poſſit Janſenismus revinci? Cui bono iis, qui neotericis non conſentiunt, Janſenianæ hæreſis calumniam impingere, anſamque veris Janſeniſtis tribuere aſſerendi ſibimet conſentire Catholicos bene multos? Segregandum eſt ergo Scholarum placitum à fidei dogmate. Omnibus applicari gratiarum auxilia, eſt *placitum ſcholæ:* Chriſtum pro omnibus ſanguinem fudiſſe, eſt *dogma fidei.* Quid imperitis ſectæ ſuæ placitum cum fidei dogmate obtrudunt? Auguſtiniani omnes, & nobilior pars Thomiſtarum, nec non celeberrimæ Academiæ, atque auctores hactenus recenſiti, & quos laudavi tom. 3. pag. 280. & ſequenti, propugnant auxilia ſufficientia non omnibus applicari: ac permulti, etiam ex adverſariis, ut ex recentioribus Honoratus Tournely, fatentur agi de mera Scholæ quæſtione, ubi

Piette tom. 1. edit. Lovan. pag. 511. & ſeq. Van-Vvaure in Opuſc. Divinæ Gratiæ Prædicator Paulus, & in Auguſtino Europæo pag. 429. Clenaerts edit. Lov. an. 1688. cap. 8. & 9.

ubi pertractatur an auxilia gratiæ conferantur omnibus, asserentes de solis justis actum fuisse in prima ex quinque Jansenii propositionibus. Vide præcit. tom. 3. pag. 441. Dicendum ergo Christum pro omnibus mortuum sufficientia & oblatione pretii, institutione remedii, & præparatione gratiarum, quemadmodum tradidi libro 17. cap. 4. & disputationibus Scholasticis relinquendum est, an ita pro omnibus sit mortuus, atque ita omnes redemerit, ut actu omnes auxilia gratiæ percipiant.

De Theolog. disciplt. tom. 3. à pag. 225. ad pag. 231.

15. Defensio Norisiana huic sententiæ, contra calumniam Jansenismi.

XV. Unum ex Augustinianis addam, Norisium nempe, qui ante nos atrocissimam Jansenismi calumniam perpessus est, eamque glorioſissime propulsavit. Is, ut liquet ex Germanitate 18. accusatus fuit, tanquam assertor quintæ propositionis, quoniam, ajebat delator, „ Etsi Norisius non protulit propositionem supradictam, sicut protulit Jansenius; verum tamen proposuit principium, unde illa tanquam conclusio deducitur. Principium autem illud est negare dari sufficiens auxilium omnibus. „ Quid vero ad hanc accusationem Norisius in præcitato Opusculo, quod edidit sub nomine Annibalis Ricci? *Hujus accusationis*, inquit, *nervos non uno loco vir doctus infregit. Hic*, id est, P. Macedo, *ait in Scrinio cap. ult. pag. 233. Quintum argumentum à redemptione universali petitum non indiget solutione, cum toties animadversum sit à nobis multum interesse inter redemptionem universalem, & gratiam universalem: nam ut Christus sit mortuus pro omnibus, satis est obtulisse mortem suam pro omnibus humana voluntate: quæ si non acceptaretur à Patre, non sequebatur ex ea gratia universalis, quæ ex divina voluntate pendebat. Unde etsi admittatur Christus (quod fatemur) omnium esse Redemptor, non infertur omnibus gratiam conferri, quemadmodum & in Cortina sæpe, & in Mente Innocentii & ejus Apologia diximus cum Vasquio 1. p. disp. 96. cap. 3. præter alias, quas ibi adduximus rationes, quibus ea propositio vera sit, nec tamen involvat consequentiam gratiæ universalis. Quæ repetit lib. 3. de Clavibus in calce cap. 3. Vide quam exacte Macedum Noris imitetur lib. 2. Hist. Pelag. cap. 15. pag. 453. Tertia thesis succedit, Christum non esse mortuum pro omnibus. Si explicetur ita, ut homines reapse futuri sint participes Gratiæ datæ per Christum, non universe vera judicatur; etenim plerique, nec infimi subsellii, parvulos in uteris matrum decedentes nullam Christi gratiam participare existimant. Si vero meritis infinitis sanguinis Christi, vel humanæ ejusdem voluntati omnes salvare cupienti derogare velit, prorsus rejicienda est. Profecto omnia dixit Macedonice; non ovum ovo similius est.* Hæc Norisius. Præter hanc tamen humanam voluntatem Norisius dari omnibus, non tamen semper, auxilia quædam remote sufficientia, sive tenues & debiles gratiæ motus, quibus si non resisterent, ampliori gratia donarentur, docuit eodem loco, & in Vindiciis cap. 3. §. 6. hujusque doctissimi viri sententiæ in hac quoque parte adhæsimus lib. 18. cap. 8. pag. 288. Quamobrem à prima ad ultimam adversariorum nostrorum accusatione, manifestissimum est, quod semel & iterum monui, novis istis, imo recoctis calumniis universam Scholam nostram, ac præsertim Norisium, à quo nunquam discessimus, impeti, atque accusatorem nostrum rudem omnino, insciam, & in his controversiis penitus hospitem antiqua in nos convitia jactare.

Noris tom. 1. novæ edit. col. 1475.

16. In eandem sententiam coincidit Card. Laurææ, licèt aliquô modô contrarius.

XVI. Prærermittendus non est Eminentissimus Cardinalis Brancatus de Laurea, qui etsi eam sententiam propugnat, quæ docet omnibus gratiam sufficientem conferri, ita tamen, ut illam *major hominum pars respuat ac rejiciat, ideoque ulterius non adjuvent*, ut inquit Opusc. 3. cap. 19. num. 460. cui sententiæ de gratia omnibus collata, hoc temperamento, & hac exceptione traditæ ego quoque subscribo præcitata pagina 288. & pag. 292. attamen idem vir præstantissimus Opusculo 2. cap. 11. explicans quo sensu Christus etiam pro reprobis mortuus sit, & qua in re illis profuerit, quæcunque à nobis producta fuerunt, luculentissime tradidit. Priori autem thesi num. 165. Catholicam assertionem statuit, *Christus pro omnibus omnino hominibus, tam prædestinatis, quam reprobis passus ac mortuus est;* eamque momentis compluribus confirmavit. Thesis secunda, quam posuit num. 184. hæc est: *Quamvis reprobi per Christi passionem & mortem à jugo ac servitute diaboli in effectu liberati, ac soluti non fuerint in effectu; fuerunt tamen soluti ac liberati sufficienter quantum ad solutionem pretii superabundantis, ac infiniti.* Hujus thesis præter alias hanc probationem num. 187. produxit: *Non alio modo Patres salvant, quod Christus sit Redemptor omnium, tam electorum, quam reproborum; nisi quia passione, ac morte sua meruit media, quibus applicatis homines liberari possint à servitute dæmonis, & qui non adhi-*

Card. Laur. Opusc. pag. 304. & 307.

adhibent illa, non liberantur. Ergo magnum hoc beneficium attulit etiam reprobis. In concl. 3. num. 192. demonstrat. Christum *nedum pro reprobis post ejus adventum natis ac nascituris usque in finem mundi esse mortuum, eisque beneficium sufficienter attulisse per institutionem mediorum ad salutem; sed etiam pro reprobis, qui à mundi initio usque ad ipsum extiterunt, beneficium eis afferendo per media ad salutem à Deo tunc pro toto humano genere instituta ex prævisione meritorum ac mortis Christi in tempore futuræ.* Redemptio itaque universi humani generis, ut nos ubique affirmavimus, sita est in pretio sanguinis Christi, in ejus oblatione, in præparatione mediorum, sive institutione gratiarum; non vero in applicatione horum mediorum, neque in actuali participatione gratiarum, iis quoque, qui illam spernunt ac pessumdant communi.

17. **Etiam negata in Deo voluntate antecedenti omnes salvandi propriè tali elidi valet nota Jansenismi.**

XVII. Circa voluntatem salvandi omnes, certissimum est, prælaudatum Cardinalem de Lauræa pluribus argumentis contendere, quod celeberrimum Pauli effatum, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, non de singulis omnino hominibus, sed de singulis generum sit exponendum, *eoquod*, inquit, *in Deo non adest velleitas sicut in nobis; sed omnis ejus volitio si sit absoluta, est efficacissima, & non potest à creatura impediri; ideoque si voluisset absolute omnes & singulos homines salvari, singuli salvarentur.* Ex hac sententia, quam nostratium quoque plures defendunt, posset inferri non eodem pacto ratiocinandum esse de voluntate salvandi omnes, ac de morte Christi pro omnibus. Idem sequeretur ex sententia illorum Theologorum, qui negant voluntatem antecedentem proprie, & *formaliter* in Deo reperiri, cum eadem voluntas à S. Thoma dicatur *velleitas*, ac sit desiderium quoddam inefficax, quale in Deo nequit esse, ut sentiunt Estius, aliique in 1. sententiarum dist. 46. §. 3. Hi enim licet in Deo hujusmodi voluntatem *per tropum* admittant, non tamen negant veram propriamque universorum hominum redemptionem: ideoque diversa, in horum sensu, debet esse ratio utriusque. Ex sententia item Vasquetii, qui 1. p. disp. 96. cap. 3. num. 10. ait duo illa sacrarum scripturarum loca, *Deus non vult perire animam* 2. Reg. 14. & *Deus vult omnes homines salvos fieri*, intelligenda esse solummodo *de adultis*, & nihilominus eo loci demonstrat Christum pro omnibus parvulis mortuum esse, evidenter consequitur alia ratione de voluntate antecedenti, alia autem de universali redemptione differendum esse. Quare si in animum nostrum caderet, Anonymum accusatorem, ubi de voluntate antecedente, modo suo, scilicet imperitissime agit, uno tantum verbo refellere, dicendo voluntatem antecedentem non esse in Deo, vere saltem ac proprie respectu hominum universorum, neque id inter damnata Jansenii asserta comprehendi; absque negotio ullo possemus id præstare, ea tantum commemorando, quæ hoc num. 17. sunt breviter annotata. Sed quoniam voluntas illa antecedens, & universalis redemptio, si explicentur comparate ad effectum illum, qui est susceptio communis hominum causæ, pretii oblatio, ac solutio, præparatio gratiæ, atque institutio mediorum, quemadmodum à nobis ubique explicata fuere, optime cohærent invicem; idcirco à nobis ita communis & universalis Redemptio defenditur, ut illa antecedens voluntas minime denegetur. Ad utramque vero sufficere, si quantum est ex parte Dei media ad salutem instituta sint ac parata, non autem necessum esse, ut singulis actu applicentur & conferantur, docuerunt Thomas de Lemos, Joannes Baptista Gonet, Dominicus Bannes, Franciscus Zumel, Joannes à Sancto Thoma, Petrus à Soto, Academia Lovanienſis & Duacensis, Norisius, Macedo, Ægidiani, & Augustiniani quamplurimi: quorum testimonio & auctoritate jam tota ærea Jansenismi reviviscentis machina evanuit.

Idem Lauræa Opus. 1. cap. 20. pag. 178.

Estius tom. 1. Paris. pag. 223.

Vasq. tom. 1. pag. 466. edit. Lugd. an. 1631.

§. VII.

§. VII.

Quo sensu delectatio victrix deliberata dicenda sit, & an libertatis admittendum sit æquilibrium.

SUMMARIUM.

Quonam sensu delectatio victrix sit deliberata, & quonam indeliberata.

1. Sententia hæc à paritate cum aliorum sententiis explicatur.
2. Stabilitur contra adversarii censuram ex Vasquesio
3. Firmatur ex Bellarmino.
4. Approbatur à Congreg. de Auxiliis, explicatur ulteriùs, arguiturque adversarius.
5. Probatur fusè, non dari in voluntate hominis lapsi æquilibrium perfectum.
6. Quo etiam negato, & stante delectatione victrici voluntas liberè agit

Quonam sensu delectatio victrix sit indeliberata, & quonam deliberata?

AT quoniam prolixam disputationem agressi sumus, nil omnino præteribit eundem est, in quo rudiores desiderare queant aliquam uberiorem explicationem. Potest ergo aliquis quærere num delectatio victrix, in qua diximus sitam esse gratiæ efficacitatem, *indeliberata*, an *deliberata* dicenda sit. Scripsimus nos lib. 14. cap. 8. Jansenium statuisse delectationem victricem, quæ penitus sejuncta est à deliberatione, & indifferentia liberi arbitrii, scilicet, quæ cum libertate indifferentiæ nequit consistere. Hunc errorem, hanc hæresim nobis adversarius adscribit: quo jure, cum tam prolixa dissertatione libro sextodecimo libertatem indifferentiæ adversus Jansenianos, cæterosque novantes propugnaverimus, quo, inquam, jure? Nempe quia scripsimus delectationem esse indeliberatam, *quatenus inspiratur* à Deo. Ita Anonymus *Jansenismi redivivi* pag. 195. ubi ulterius affirmat me ad Jansenium accedere, *quocum* doceo *indeliberatam esse gratiæ delectationem, totamque ipsius efficaciam ex sola gradûum superioritate repetendam.* Verum quod spectat ad gratiæ efficaciam satis superque §. 1. & 2. dispunctum est. Nunc de *indeliberata delectatione* pauca subjiciam. Tomo itaque tertio pagina 100. scripsi utique: *Nos dicimus indeliberatam quidem esse hanc delectationem, quatenus inspiratur à Deo;* sed immediate subjeci: *At hæc delectatio victrix conjuncta est cum deliberatione comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato.* Addidi neminem mereri per actum indeliberatum, & per inspirationem illam gratiæ victricis, *cum meritum haberi nequeat sine indifferentia libertatis,* sed ad meritum requiratur *liberi arbitrii deliberatus assensus.* Cur hæc silentio mittit callidus accusator? In iisdem locis, quæ depravat, ac mutilat; constat tradi à me delectationem *indeliberatam,* quatenus est divina inspiratio; *deliberatam* vero, quatenus est velle liberum, seu deliberatus assensus, à Deo per illam inspirationem, & à libero arbitrio ea inspiratione suffulto, cum potestate indifferentiæ, & libertime elicitus. Ingenui lectoris oculos duntaxat appello.

Tom. 3. pag. 100.

I. Quod si convitiatoris animum pulset, quomodo actus ille sanctæ dilectionis sit *indeliberatus* quatenus inspiratur à Deo, & tamen stet cum libero assensu voluntatis humanæ; exponat ille nobis, quomodo juxta communiorem Theologorum sensum Gratia prævenies & excitans consistat in actibus *indeliberatis* intellectus voluntatisque, & inde efficiatur actus *deliberatus:* atque idem nos de inspiratione dilectionis ultro libenterque affirmabimus. Neque enim aliud reponere quispiam poterit, nisi aut gratiam illam in actibus *indeliberatis* constitutam esse causam effectricem actus secundi prodeuntis ab ipsa gratia, atque à facultate & electione liberi arbitrii; aut eundem actum voluntatis, qui est *indeliberatus* prout divinitus inspiratur, *deliberatum* quoque esse prout elicitur à voluntate adjuta ejusdem inspirationis auxilio. Utramque sententiam nos explicavimus præcitata pag. 100. eam eligentes, quæ docet inspirationi delectationis victricis, qua Deus sine nobis deliberate operantibus facit ut velimus, adjunctam esse deliberationem comparate ad assensum, & ad actus, vel opera, quæ consequuntur: in quibus, nisi foret ipsa deliberatio & libertas indifferentiæ, nihil meriti, vel demeriti inveniretur. Quæ cum à nobis tam aperte, ac tam expresse sint dicta; nescimus quo-

I. Sententia Authoris à paritate cum aliorum sententiis explicatur.

quomodo fieri potuerit, ut tam ſplendido mendacio nobis Anonymus putaverit eſſe accenſendum, quod ſolam inſpirationem ſanctæ voluntatis, & delectationem *indeliberatam*, vera libertate ſemota, & inducta antecedenti neceſſitate, cum Janſenio auſi fuerimus ſtatuminare: neſcimus utique, quomodo fieri id potuerit ab homine, qui retrogradum caput non habeat, oculosque irretortos.

2. Stabilitur eadem contra adverſarii cenſuram ex Vaſqueſio.

II. Verum ſi inopia, & obſcuritas ſermonis noſtri traxit accuſatorem in tam ſiniſtram ac malevolam ſuſpicionem; conabor mentem meam aliorum Theologorum verbisexponere, ſpectaturus num adeo prodigioſe cæcutiat, ut offendat etiam in montes. Ergo Gabriel Vaſquez in 1. 2. diſput. 185. cap. 9. num. 40. docet *eandem vocationem & cogitationem ſanctam, & primum motum voluntatis ſubitum dici gratiam operantem & prævenientem, & cooperantem & comitantem; eandem, inquam, diverſo modo conſideratam: nam quatenus conſenſum noſtrum antecedit, eſt operans & præveniens; quatenus vero permanens in nobis efficit nobiscum conſenſum, eſt cooperans & comitans. Nam ita conſenſus noſter eſt à Deo & à nobis, ut Deus non ſolum immediate phyſice ad illum concurrat, ſed etiam media cogitatione illum in nobis efficere dicatur, eo modo, quo intellectus voluntatem movet & allicit.* Fere eadem nos ſcripſimus tom. 3. pag. 94. afferentes gratiam, quatenus illuſtrat mentem & animum excitat, eſſe prævenientem; quatenus vero mentem excitatam, voluntatemque ſancta delectatione affectam adjuvat ut libere velit & operetur, eſſe gratiam cooperantem & adjuvantem. Videtne inſimulator, in gratia præveniente, ſive in ſancta inſpiratione, quæ conſenſum noſtrum antecedit, actum voluntatis *indeliberatum;* & in eadem gratia, prout eſt adjuvans & cooperans, ſcilicet prout nobiſcum liberum conſenſum efficit, voluntatem *deliberatam*, quæ ſimul illius prævenientis inſpirationis, & liberi voluntatis arbitrii effectus eſt? Videtne id Anonymus? Quomodo ergo mendaciſſime proferre potuit, nos ſolam *indeliberatam* delectationem, & *neceſſitatem antecedentem*, quæ ſine deliberatione voluntatis eſt, cum Janſenio adſtruere? Quomodo potuit prævenientis & adjuvantis gratiæ notionem tam imperite confundere, ut nobis Janſeniſmum impingeret, quando actum indeliberatum & deliberatum, divinam inſpirationem & liberum voluntatis aſſenſum, effectus prævenientis, & cooperantis gratiæ, tam dilucide, ac tam perſpicue tradidimus?

Vaſq. tom. 2. in 1. 2 pag edit. Lugd. 272.

Vide etiam tom. 3 pag. 97.

3. Firmatur eadem ſententia ex Bellarmino.

III. Eminentiſſimus Bellarminus de Grat. & lib. arbitrio lib. 1. cap. 14. ubi inquirit quid ſit proprie gratia operans, ait quosdam Theologos aſſerere, *quod gratia operans non diſtinguatur à gratia excitante, neque cooperans ab adjuvante; & quia gratia excitans inſpirat initium bonæ voluntatis, ad quod non libere concurrimus, gratia adjuvans juvat ad aſſenſum præſtandum, & eligendum quod Deus inſpiravit, in quo plane liberi ſumus: ideo dictum eſſe volunt auctores hujus ſententiæ, Deum in nobis ſine nobis efficere ut velimus, nobiſcum autem cooperari cum volumus; ubi per illud, cum velimus, intelligunt indeliberatum & imperfectum deſiderium; per illud, cum volumus, perfectam & deliberatam electionem.* Ab illa Scholaſticorum ſententia ego non abhorrui, eamque citata pag. 94. explicavi verbis Auguſtini de Grat. & lib. arbitrio cap. 17. ideoque mendaces eſſe ex hoc etiam capite convincuntur, qui ajunt denegari à nobis deliberatam voluntatis electionem. Eo tamen loci Bellarminus ſententiam illam amplectitur, quæ ait *gratiam operantem illam eſſe, quæ efficit in homine primum actum deliberatæ voluntatis;* ſed ait paulo infra, *Deum ſecundum quoddam genus cauſæ eſſe moventem reſpectu ipſius velle deliberati; & voluntatem non eſſe moventem, ſed tantum motam; cum tamen ſecundum aliud cauſæ genus, ad eundem actum volendi producendum Deus concurrat ut movens, voluntas autem tum ut mota, tum ut movens.* Vult autem Bellarminus voluntatem motam eſſe, quatenus ſolus Deus illam movet ſuadendo, hortando, conſulendo: moventem autem ac motam eſſe, in quantum Deus ſimul cum ipſa operatur velle deliberatum, Quare etiam juxta Bellarminum in voluntate, quatenus per inſpirationem divinam movetur ac trahitur, nulla relucet electio, nullaque deliberatio; quæ tamen deliberatio & electio reperitur in eadem voluntate, prout divina aſpiratione ajuvante libere aſſentitur, movetque ſe ipſam.

Bellarmin. tom. 4 pag. novæ edit. Venet. 1321 colum. 1.

4. Eadem ſententia in Congreg. de Auxiliis approbata ulterius explicatur, arguiturque adverſarius.

IV. In Congregationibus de Auxiliis anno 1599. propoſitum fuit dubium iſtud, *Quid ſentiendum ſit de hac propoſitione, Liberum arbitrium habet ſe paſſive in ordine ad receptionem auxilii efficacis, & libere. Paſſive quidem, quatenus recipit illud à Deo; omnis enim recipiens ut ſic habet ſe aliquo modo paſſive: libere autem,*

tem, quoniam potest dissentire illi motioni, & operatur libere cum illa. Fratres autem Prædicatores sententiam suam explicarunt scripto, quod apud nos autographum custoditur, atque ad hunc modum se habet. „ Respondetur nulla censura dignam esse præfatam propositionem, sed potius esse necessariam in eo sensu, quem ipsamet explicat. Pro cujus majori intelligentia adverto, in auxilio efficaci duo posse considerari, ut est quædam inspiratio præveniens nostram deliberationem, & hoc modo constat liberum arbitrium non se habere libere in aliquo genere causæ efficientis respectu illius inspirationis; non enim deliberat homo, neque deliberare potest, quod inspiretur à Deo. Nihilominus cum hoc stat, quod illa inspiratio sit actio vitalis tam intellectus illuminati, quam voluntatis quæ inspiratur, in qua ipsa inspiratio est quasi primus motus, in quo neque meritum, neque demeritum est, quamvis intellectus & voluntas se habeant active physice duntaxat. Alterum est, quod in auxilio efficaci consideratur, ipsa efficacia, quæ actualiter ordinatur ad actum credendi, vel ad actum contritionis. Et respectu hujus efficaciæ, & efficacis virtutis liberum arbitrium nostrum neque physice, neque moraliter est causa illius, sed ipsum auxilium habet illam, ut progreditur à Deo. Nihilominus cum hoc stat, quod liberum arbitrium ad effectum illius virtutis efficacis concurrat active, & physice, & moraliter. Active quidem physice, quia credere, diligere, & pœnitere actiones vitales sunt. Moraliter vero, quia ipse homo sic adjutus deliberat sic operari: neque huic deliberationi repugnat, quod infallibiliter deliberet, quatenus Deus vult ipsum, & facit suaviter operari. Unde quod dicitur in ultima parte præfatæ propositionis, *Libere autem, quoniam potest dissentire illi motioni, & operatur libere cum illa*, intelligendum est quantum ad effectum & terminum motionis: nam quantum ad præmotionem inspirantis Dei secundum se ipsam, non habemus nos libere, sed potius in genere moris nos habemus passive, quamvis physice duntaxat ipsæ potentiæ se habeant active, quia sunt actiones vitales. At vero quantum ad effectum credendi, & diligendi Deum, libere utitur homo tali auxilio efficaci, tametsi infallibiliter operetur. Neque obstat quod dicitur in Concilio Tridentino sess. 6. cap. 5. & can. 4. quoniam illic habetur definitio contra asserentes liberum arbitrium mere passive se habere, velut inanime quoddam. Item quod in cap. 5. dicitur, inspirationem illam recipiens, illam abjicere potest, necessario intelligendum est postquam illam recipit, tunc enim potest eam rejicere nolens operari cum illa. Certum est enim repentinas Dei motiones, & inspirationes ante omnem nostram deliberationem in nobis à Deo fieri, juxta doctrinam Concilii Arausicani can. 20. *Multa in homine bona fiunt, quæ non facit homo.* Non itaque repugnat, quod liberum arbitrium hominis in ordine ad receptionem auxilii efficacis aliquo modo se habeat passive, & simul etiam libere diversis rationibus, ut explicatum est. Neque enim divinum auxilium quantumlibet efficax de se, prout progreditur à Deo, exercebit suam efficaciam sine nobis libere consentientibus; sed iste bonus consensus & bonus usus non prævenit efficaciam auxilii, sed potius prævenitur ab illa; neque in illum bonum usum potest reduci differentia, tanquam in primam causam quare iste homo convertitur, & alter non convertitur: sed reducenda est ad divinam voluntatem, quæ istum ab altero discernit, donando huic quod alteri non donavit, juxta vulgatissimam doctrinam D. Augustini in Enchiridio cap. 32. & cap. 95. Quæ testimonia legant, ut pateat quantum discedant saltem à doctrina Divi Augustini, illi, qui efficaciam auxilii æqualis nullam aliam cognoscunt, quam ab innata libertate procedentem: & etiam alii, qui ponentes æqualitatem auxilii physicam, & in absoluta entitate sua, ajunt esse majus beneficium, quia opportuno tempore datur uni, & non alteri, ut ait Doctor Suarez de Societate in Opusculo, quod novissime prelo mandavit Madriti præsenti anno 1599. de concursu, motione, & auxilio Dei, lib. 3. cap. 20. ubi etiam defendit Molinæ doctrinam §. 4. Nescio an hic liber Romam sit asportatus, in quo plurima docet contraria doctrinæ Divi Augustini, ne amplius interim dicam. „ Apparet ex hoc scripto, quomodo gratia, sive divina inspiratio, quæ est actus vitalis intellectus & voluntatis præcedat nostram deliberationem; & quomodo antecedente assensu liberi arbitrii fiat voluntas deliberata, & causa effectrix operum illorum, quibus inest ratio meriti ac libertatis: id, quod nos aperte scripsimus lib. XIV. cap. 8. his verbis: *Hæc delectatio & charitas prævenit motum voluntatis, & est deliberata duntaxat, cum voluntas huic præmoventi dilectioni libere obtemperat;* & post pauca: *Si gratia accipiatur ex parte Dei,* Tom. 3. pag. 97.

Tractatus in Congregationibus de auxiliis exhibiti, tom. 1 pag. 283. MS. Angelicæ Bibliothecæ

quatenus eſt ipſa miſericordia movens, & charitatem inſpirans, nullatenus cum noſtra deliberatione conjuncta eſt, & hoc ſenſu ait Auguſtinus, Ut velimus ſine nobis operatur. *Si conſideretur ex parte noſtra, eſt ipſa dilectio ſimul à Dei inſpiratione, & à voluntate noſtra promanans; à voluntate tamen, ut à Deo intime præſente præmota: atque ideo ſequitur Auguſtinus,* Cum autem volumus, & ſic volumus ut faciamus, nobiscum operatur. *Quare, ut ſupra dictum eſt, Gratia quæ prævenit charitatem, eſt charitas Dei, ſive ipſe Deus nobis ſpiritum ſuæ dilectionis inſpirans, & gratia præveniens opera libertatis eſt ipſa bona voluntas, & charitas nobis inſpirata. Prima omnem noſtram deliberationem antevertit: altera cum ipſa deliberatione conjuncta eſt, comparate ad opera, quæ conſequuntur, libertatis & meriti.* Et infra eodem cap. pag. 100. *Nos dicimus deliberatam quidem eſſe hanc delectationem quatenus inſpiratur à Deo. At hæc delectatio victrix conjuncta eſt cum deliberatione comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato.* Patiatur lector importunitatem meam, ſi aliquando eadem repeto. Legit hæc Anonymus, nam ex pag. 97. tertii noſtrorum Operum voluminis quædam exſcripſit pag. 191. *Janſeniſmi Redivivi;* & tamen eadem pag. 191. aſſerere audet me cum Janſenio propugnare delectationem *indeliberatam*, & neceſſitatem illam *antecedentem*, quæ oritur ex eadem delectatione indeliberata; quando eodem loco, eademque pagina quadratis literis ſcribo, ac repeto delectationem victricem, quæ præcedit opera libertatis, ac meriti conjunctam eſſe (repetatur ad perpetuam mendaciſſimi impoſtoris confuſionem) conjunctam eſſe *cum deliberatione.* Interim illud quoque animadverto, quod fatente Anonymo eadem pag. 191. *Neceſſitas, quæ oritur ex delectatione deliberata, oritur ex libera voluntatis electione, ac proinde eſt duntaxat conſequens,* nec ullatenus officit libertati. Si ergo à me, ante quælibet opera meriti ac libertatis, ſtatuitur cum delectatione *deliberatio;* proculdubio neceſſitas, quæ è noſtro ſyſtemate conſequitur, judice ipſomet accuſatore, eſt neceſſitas duntaxat conſequens, non *antecedens.* At ipſe adjiciens mendacia mendaciis, me ab aliis Auguſtinenſibus diſcrepare, & neceſſitatem *antecedentem* inducere clamitat, neſcio qua fronte atque temeritate. Sed mittamus Lycurgeum hunc judicem, amuſſialba, & Lesbia regula utentem: nam quomodo delectatio, & voluntatis motus *indeliberatus*, aut *deliberatus* dicendus ſit, ſatis ſuperque explicavimus.

§. Probatur pluribus, non dari in voluntate hominis lapſi æquilibrium perfectum.

V. Reſtat, ut unum addatur, non poſſe in noſtra ſententia, quemadmodum nec in ſententia aliorum omnium, qui gratiam per ſe efficacem propugnant, admitti *æquilibrium* illud libertatis, in quo voluntas conſtituta habeat potentiam æque expeditam, iisdemque viribus præditam ut ſe in unam, vel alteram partem declinet: cum æquilibrium illud commentitium omnino ſit, & ad libertatem ſufficiat, ſi ita eligat quod illi tanquam convenientius, ac præponderans ab intellectu proponitur, ut aliud tamen eligere queat, quatenus & iſtud ſecundum aliam rationem ut magis idoneum, & conveniens proponi poteſt. Porro æquilibrium illud multiplici ratione oppugnatur. Ac primo liberum arbitrium adjutum gratia ſufficiente, quæ non ſit efficax, divina præcepta plena libertate transgreditur, ac poteſt eadem implere, nemine Theologorum id diffitente, nunquam tamen implebit, niſi accedat auxilium illud præveniens, & efficax, quo actu opus peragitur. Priusquam vero hæc efficax gratia divinitus inſpiraretur, aut erat illud libertatis æquilibrium, aut non erat. Si non erat; igitur absque æquilibrio erat in voluntate poteſtas indifferentiæ, quoniam hæc poteſtas ſtabat cum ſola gratia ſufficiente: ſi autem ante gratiam efficacem voluntas in æquilibrio erat poſita; hæc gratia voluntatem magis alliciens ac trahens, debet æquilibrium illud evertere, cum non poſſit æqua libra perſiſtere, ſi pondus aliquod ex una parte ſuperaddatur. Voluntas enim efficaci gratiæ auxilio præmota habet affectionem aliquam, motionemque, quam utique non habebat carens eodem auxilio; ideoque ſi prius in æqua lance verſabatur, novo adjutorio ſuffulta ab æqua libratione deflectit. 2. Noſtra, omniumque Theologorum, quos laudavi §. 2. num. 9. & ſeq. ſententia, ubi non eſt gratia effectrix, non eſt in homine *potentia proxime expedita*, ea nempe potentia, quæ nullam aliam ad efficiendum opus gratiam requirat; requirit enim efficacem ac prædeterminantem: at nulla alia poteſtate indiget, ut libere gratiam abjiciat, & Deo vocanti diſſentiat, cum liberum arbitrium ad malum ſe ipſo ſufficiat. En ergo in voluntate poteſtas expeditiſſima ad malum, ſine tali poteſtate ad bonum: en libertas absque æquilibrio. 3. Hoc intercedit inter Adam

origi-

originali justitia præditum; hominesque lapsos discrimen, quod *tales vires haberet ejus voluntas, quæ sine ullo fuerat instituta peccato, & nihil illi ex se ipso concupiscentialiter resistebat, ut digne tantæ bonitati & tantæ bene vivendi facilitati perseverandi committeretur arbitrium.* Nunc vero caro concupiscit adversus carnem: nunc in certamine laborantes ac periclitantes dari sibi pugnandi, vincendique virtutem per Christi gratiam poscunt: *nunc postquam est illa magna peccati merito amissa libertas, etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas.* Agnoscis, opinor, verba Augustini de Corrept. & Grat. capit. XII. num. 37. Nunc ergo æquilibrium illud, in quo conditus fuit primus homo, cum naturali facultate in utramque partem flexibili, & cum adjutorio, *quod desereret cum vellet, & in quo permaneret si vellet,* subeunte concupiscentia, & lege peccati, deperiit: & qui æquilibrium ipsum propugnant, ut ait Eminentissimus Gotti de Grat. q. 2. dub. 5. num. 26. *videntur esse peccati originalis obliti.* 4. Revera Pelagiani, qui peccatum originale negabant, adstruebant quoque æquilibrium, de quo in præsentia disseritur. Etenim S. P. Augustinus epist. 186. ad Paulinum num. 34. inquit: *Aliquando ita paribus momentis potestatem voluntatis æqua lance perpendit; ut quantum ad peccandum, tantum etiam ad non peccandum valere definiat Pelagius; quod si ita est, nullus locus adjutorio gratiæ reservatur, sine qua nos dicimus, ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere.* Neque dicas, Pelagianos affirmasse tale dari æquilibrium, quo *sine gratia* voluntas tantum ad non peccandum valeret, quantum valet ad peccandum: nam sicut posito hoc æquilibrio Pelagiano, nullus reservatur locus gratiæ Christi; ita si cum gratia sufficiente duntaxat detur æquilibrium, & æqua ad peccandum, & ad non peccandum potestas, nullus erit locus gratiæ efficaci; nec erit cur Deum orare debeamus, ut operetur in nobis velle & perficere, nobisque adjutorium sanctæ operationis elargiatur. Disputans præterea Augustinus adversus Pelagianos non semel ait periisse illam libertatem, quæ erat in Paradiso, prout ostendimus lib. 16. cap. 3. pag. 188. at nec in Paradiso erat potestas perseverandi absque adjutorio *sine quo*, cum homo non talis naturæ esset conditus, ut sine auxilio Creatoris posset in accepta justitia perseverare: ideoque in hoc infirmitatis statu, etiamsi adsit adjutorium *sine quo non*, non tamen habetur plena illa libertas, quæ erat in Paradiso, nec æqua in bonum, malumque potestas, & consequenter nec perseverat æquilibrium illud; sed cogimur, quoadusque liberemur gratia Salvatoris, exclamare: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum,* inquit ad Rom. cap. 7. 23. Apostolus. 5. Definiente Juliano apud Augustinum lib. 3. *Op. imperfecti* num. 110. liberum arbitrium in tali libramento constitutum, *Ut tam liberum sit homini sacrificium facere velle, quam nolle, tam liberum sit parricidium velle perpetrare, quam nolle; tam liberum sit adulterium committere velle, quam nolle, tam possibile sit verum testimonium perhibere, quam falsum, tam liberum Deo obedire imperanti, quam diabolo persuadenti;* hæc Augustinus Pelagiano respondet: *Verum dicis: hoc est liberum arbitrium, tale omnino accepit Adam: sed quod datum est à Conditore, & à deceptore vitiatum, utique à Salvatore sanandum est.* Quid perspicuum magis proferri potest ad commonstrandum potestatem illam liberi arbitrii in æquilibrio sitam, quam deprædicabat Julianus, spectare ad statum innocentiæ, non ad statum hunc, in quo caro concupiscit adversus spiritum? 6. Voluntas, etiam post Adæ prævaricationem, nullo adminiculo indiget ad peccandum, cum ad malum se ipsa sufficiat; at ad non peccandum eget Dei gratia, & quidem potentiore, quam fuerit illa, quæ collata fuit primo homini; cum ad bonum non sufficiat, nisi adjuvetur ab omnipotenti Bono, & in hoc infirmitatis statu gratia non tantum posse, sed etiam velle inspiret ac tribuat. At in æqua lance constitutum non est, quod absque alterius adminiculo unum potest, alterum non potest; unum actu facit, alterum non opitulante Deo, & quidem subministratione illius adjutorii, quod dat posse & velle, nunquam actu faciet. Quare eodem lib. 3. num. 117. ita Julianum Augustinus alloquitur: *Pingis tibi ipse quod placet, cui vacat inani corde inania volutare phantasmata. Cur enim tu adminicula gratiæ supponis bonæ voluntati, cum voluntas mala nullo innitatur adminiculo ut mala sit, vel mala esse persistat? An hic libra tua, quam conaris ex utraque parte per æqualia momenta suspendere, ut voluntas quantum est ad malum, tantum etiam sit ad bonum libera, vergendo in unam partem te indicat deli-*

Aug. tom. 10. pag. 770.

Ibid. cap. 11. n 31 pag. 767.

Gotti tom. 9. pag. 141.

Aug. tom. 2. pag. 675.

Tom. 10 p. 2. pag 1095.

Ibid. p. 1093.

delirantem? 7. Tametſi Pelagiani æquilibrium illud, quo voluntas ſine gratia ex æquo poſſet bonum & malum, adſtruerent; nihilominus cum faterentur dari Dei gratiam ad facilius operandum, evincitur ex hoc principio non requiri ipſum æquilibrium ad libertatis naturam. Poſita enim illa gratia ad facilius operandum, erit in voluntate aliquid virium, quod antea non erat, ideoque non erit tunc præcedens, & in utramque partem æquabilis libra: unde ſapientiſſime Auguſtinus citata epiſtola 186. ad Paulinum num. 36. inquit: *Quanquam illa poſſibilitas liberi arbitrii tam in bonum, quam in malum ex æqua lancis perpenſione nec huic facilitati locum relinquit, quam ſaltem videtur* (Pelagius) *eſſe confeſſus dicendo*, Facilius poſſunt implere per gratiam, facilius impletur per gratiam, facillime autem ſine gratia fit malum: *profecto iſta poſſibilitas non æqua lance perpenditur.* 8. Tantum abeſt, ut æquilibrium ſit neceſſario admittendum, ut longe veriſimilius ſit, nunquam voluntatem deliberate operaturam, ſi æquilibrium illud perſiſteret. Enimvero ſi duo media proponantur voluntati, neutrum eliget, niſi judicio practico unum alteri præferatur: intellectus enim *practicus*, non ſpeculativus, movet voluntatem, ut omnes docent cum S. Thoma 1. 2. q. 9. art. 1. ad 2. Neque dicas, judicium practicum eſſe actum ejusdem voluntatis, unum præ alio eligentis, ut ajunt antiquiorum, & recentiorum Philoſophorum bene multi: non, inquam, hoc dicas; nam idem S. Thomas proxima q. 13. art. 6. ad 3. docet, quod ſi duo æqualia proponantur, ideo voluntas magis in unum flectitur, quam in alterum, quia *conſideratur aliqua conditio, per quam* unum alteri *emineat*: & q. 6. de Electione docet voluntatem ex neceſſitate ferri in bonum, *quod apprehenditur conveniens, ſecundum omnia particularia, quæ conſiderari poſſunt*, quo pacto voluntas *ex neceſſitate appetit beatitudinem*; at non moveri ex neceſſitate in bonum, *quod non inveniatur eſſe bonum ſecundum omnia particularia*: quod vero unum pro alio eligat, inde provenit, quod unum præ altero ſit conveniens *conſideratum ſecundum aliquod particulare*. Exponit etiam eo loci Doctor Angelicus, unde ſit quod voluntas feratur in id, *quod ſibi offertur magis ſecundum hanc particularem conditionem, quam ſecundum aliam*; & ait id tripliciter contingere: *Uno quidem modo, in quantum una præpondevat, & tunc movetur voluntas ſecundum rationem, puta cum homo præeligit id, quod eſt utile ſanitati, eo quod eſt utile voluptati. Alio vero modo, in quantum cogitat de una particulari circumſtantia, & non de alia, & hoc contingit plerumque per aliquam occaſionem exhibitam, vel ab interiori, vel ab exteriori, ut ei talis cogitatio occurrat. Tertio vero modo contingit ex diſpoſitione hominis; quia ſecundum Philoſophum, qualis unusquisque eſt, talis finis videtur ei: unde aliter movetur ad aliquid voluntas irati, & voluntas quieti, quia non idem eſt conveniens utrique, ſicut etiam aliter acceptatur cibus à ſano, & ægro.* Hæc ſapientiſſime dicta ſunt, & cohærenter ad ea, quæ leguntur in Summa 1. 2. quæſt. 13. ubi docetur art. 3. electionem non eſſe finis, ſed mediorum, & art. 6. bonum, quod non poteſt apprehendi ſub ratione mali, appeti ex neceſſitate, cætera vero libere eligi, quatenus unumquodque ſecundum diverſam rationem poteſt apprehendi, *ut eligibile, vel fugibile.* Si ergo ut voluntas libere eligat unum ex iis, quæ illi proponuntur, neceſſum eſt, ut unum alteri præponderet, aut occurrat cogitatio unius, non alterius, aut ſpectata ſubjecti diſpoſitione unum alio videatur convenientius; ubinam erit jactatum à quibusdam recentioribus æquilibrium? 9. Non tantum recentiores Thomiſtæ his ſubſcribunt, inter quos adverſus æquilibrium acerrime pugnant memoratus Cardinalis Gotti q. 2. de diviſione Gratiæ dub. 5. §. 3. & Cajetanus Benitez de vera Chriſti Gratia diſput. 3. dub. 1. ſed etiam priusquam æquilibrium ipſum excogitaretur à Pelagianis, & refutatum ab Auguſtino rurſus in litterarium orbem obtruderetur, Gabriel Vaſquez in 1. 2. diſput. 43. argumentis pluribus demonſtravit, non poſſe à voluntate ex æqualibus mediis unum eligi, perſeverante judicio, quod utrumque ſit æque conveniens; ſed neceſſum eſſe ut in eo, quod eligitur, inveniatur ab intellectu peculiaris ratio boni, ob quam eligatur, & in eo, quod rejicitur, inveniatur ab intellectu ratio mali, ob quam rejiciatur. Eadem eſt ſententia Cardinalis Bellarmini lib. 3. de Grat. & lib. Arbitrio cap. 8. ubi ſexta propoſitione demonſtrat electionem voluntatis neceſſario pendere *ab ultimo judicio practicæ rationis*; ſibique objiciens, quod in mediis conducentibus ad finem nunquam detur judicium ita determinatum ad unum, ut non ſimul etiam adſit tale judicium, quod alia quoque ſint media ad illum finem utilia, *Reſpondeo* (inquit) *judicium ultimum non pati ſecum aliud judicium ſimile, quia eſſent contradicentia,*

Aug. tom. 2. pag. 676.

S. Thomas tom. XI. pag. 34. 2.

Ibid. p. 33. 2.

Tom. 8. q di- ſput. pag. 140. col. 1.

Lib 3. Exhib. cap. 5.

Card. Gotti tom. 9. pag. 139 & Benit. pag. 199.

Gab. Vaſq. 1. 2. tom. 1. pag. 204. col. 2. & ſeq.

Bellarm. tom. 4. pag. 269. col. 2.

tia, & repugnantia judicia. Itaque ultimum judicium non negat, quin alia sint media utilia ad eundem finem, sed dicit omnibus consideratis hic, & nunc, hoc unum esse accipiendum tanquam utilissimum, ac per hoc absolute & simpliciter melius cæteris; quare si voluntas tunc eligeret aliquid aliud, haberet quidem rationem cur eligeret illud tale medium, quia nimirum est utile, sed non haberet rationem ullam cur omitteret illud aliud, quod hic & nunc & simpliciter est judicatum melius. Non enim nunc habet nisi unum ultimum judicium, nec potest habere, quia contradicentia essent, nimirum, omnibus consideratis hoc est melius, & omnibus consideratis hoc non est melius. Quapropter etiam juxta Bellarminum, ut voluntas unum præ alio eligat, necessum est ut præcedat judicium practicum, quo ratio affirmet illud hic & nunc esse eligendum, atque ad tale judicium requiritur ut id, quod eligitur, secundum aliquam peculiarem rationem melius appareat; quæ duo æquilibrium, & æquam voluntatis in utramque partem flexibilitatem evertunt. 10. Æquilibrium denique illud, de quo dictum est hactenus, rejiciunt quoque centum Galliarum Episcopi in sæpe laudata *Acceptatione* Constitutionis *Unigenitus;* ubi pertractantes de libertate indifferentiæ ad meritum & demeritum necessaria, ita loquuntur: „ Cette indifference active, ce pouvoir de resister soit à la grace la plus puissante, soit aux tentations le plus fortes, ne doit pas estre confonduë avec un systême, qui supposeroit dans la volonté, des forces toûjours egales pour faire le bien, & le mal; ce qui est contraire à la doctrine de l'Eglise par le peché; systême, dont on pouroit conclure, que Dieu seroit dans l'obligation d'augmenter ses graces à ses crimes. „ Atque hæc doctissimorum Antistitum verba aliam invictissimamque rationem ad oppugnandum prædictum æquilibrium suppeditant; homini nempe, quo magis peccat, & pravis consuetudinibus sese implicans ad malum robustiori concupiscentia inclinatur, conferendum fore à Deo ampliorem & uberiorem gratiam, quæ illum constitueret in æquilibrio, sine quo admisso ejusdem æquilibrii systemate nec posset ad meliorem frugem revocari, neque ulteriora peccata vitare.

6. Etiam negato æquilibrio, & stante delectatione victrici voluntas libere agit.

VI. Quæ paulo supra ex S. Thoma producta sunt, systemati nostro quam maxime quadrant. Affirmo enim voluntatem non ex electione, sed ex necessitate appetere finem ultimum, in quo nulla ratio mali deprehenditur, & in quem fertur naturali inclinatione: erga alia objecta & electionem dari, & motum liberæ voluntatis, quia in iis potest adinveniri ratio, per quam à voluntate abjiciantur: quod non repeto, quoniam §. 3. num. 8. collatione verborum meorum cum iis, quæ de libertate differens tradidit S. Thomas, arbitror satis superque manifestum esse. Etsi autem dum delectatione victrici voluntas trahitur ad bonum, in æquilibrio non est, & sancta delectatio præponderat cupiditati, aut ob validiorem gratiæ impulsum, aut quia animum non subit, nec voluptatem excitat objectum noxium & delectabile, aut quia ob piam affectionem, ac minorem subjecti concupiscentiam apparet illi veritas pulchrior, & virtus delectabilior; tamen bonum prosequitur electione liberrima, ut adversus Jansenium demonstravi libro 16. cap. 2. proposit. 2. & 3. & judicium practicum, quo accedente voluntas unum præ alio eligit, non evertit libertatem indifferentiæ. *Tom. 3. pag. 176. & seq.*

7. Qualiter ab hucusque dictis Jansenius differat.

VII. Jansenius contra, præter loca innumera, in quibus asserit necessitatem non repugnare libertati, sed huic solam adversari coactionem, quorum locorum nonnulla produxi præcitato §. 3. num. 2. negat fieri posse, *ut eadem potentia voluntatis circa finem versetur ut natura, quantumvis in eum ferri ponatur necessario, & in ea, quæ sunt ad finem ut potentia libera;* affirmatque esse impossibile, ut eadem *potentia duos oppositos operandi modos habeat*, summopere commendans Scotum, qui in 1. dist. 10. *absurdum* existimat, *quod libera dicatur voluntas in eligendis iis, quæ sunt ad finem, & non in appetendo ipso fine*, & concludens *eandem libertatem* esse respectu utriusque, & utrumque attingi *eodem omnino actu.* At memoria repete, quæ nos adversus hanc Jansenii doctrinam, & pro recta Scoti intelligentia scripsimus tom. 3. pag. 186. ubi demonstravimus, quomodo voluntas *naturali instinctu* feratur in finem ultimum, *electione* autem, & *libertate indifferentiæ* feratur in media; quod in capite tertio libri XVI. tam sæpe repetitum est, ut hoc unum sufficiat ad calumniam Jansenistæ nobis illatam, in iis, quæ ad libertatem attinent, & cæterorum errorum origo sunt, exsufflandam. Placuit tamen operosius id agere, non ob auctoritatem accusatoris, quem nemo unus comparabit tot tantisque viris, qui nobis rectissimam viam præmonstrarunt; sed in gratiam eorum, pro quorum utilitate conscribendo Operi de Theologicis disciplinis animum appuli, & quibus peramanter quidquid in me reliquum est facultatis, ingeniique, devoveo. *Jans. lib. 7. de Grat. cap. 13. col. 797.*

COROLLARIUM I.

1. In quo sensu systema Jansenianum de delectatione victrici sit hæreticum, & in quo non.
2. Quænam principalia Jansenianæ hæreseos capita circa gratiam.
3. Error Jansenii circa impossibilitatem observandi præcepta.
4. Hæreses in mediis tribus Jansenii propositionibus contentæ.
5. Sensus hæreticus quintæ propositionis Jansenii.

Ex hactenus dictis, & insignium Theologorum auctoritate confirmatis manifestissima consecutione deducitur,

1. In quonam systema Jansenianum de delectatione victrici sit hæreticum, & in quonam non.

1. Jansenianam hæresim circa systema *duarum delectationum* in hoc sitam esse, quod Jansenius existimavit à delectatione, quæ gradu superior sit, voluntatem *necessitate* flecti, ita, ut *à sola coactione* sit libera; non autem in eo, quod Christi gratiam locaverit in inspiratione sanctæ dilectionis, aut auxilium efficax in delectatione victrici, hanc vero non *absolutam* dixerit, sed *relativam:* id enim Catholici bene multi, & quidem præstantissimi, etiam post damnationem quinque propositionum, affirmaverunt; prout constat ex §. 1. & 2.

2. Quænam principalia Jansenianæ hæreseos capita circa gratiam.

2. Sequitur præterea duo esse capita illius hæresis; unum, quod Jansenius non admiserit genus aliquod gratiæ *ab efficaci* distinctæ; alterum, quod sub gratia *efficaci* non agnoverit *libertatem à necessitate:* his vero duobus capitibus illos adversari, qui ajunt dari gratiam, cui voluntas resistit, & sub gratia *efficaci* propugnant *libertatem indifferentiæ;* ut apparet ex §. 3.

3. Error Jansenii circa impossibilitatem observandi præcepta.

3. Evidens item est Jansenium turpiter aberrasse, dum ait aliqua Dei præcepta esse justis *impossibilia*, & dum iisdem justis gratiam, qua fiunt *possibilia*, subtraxit; quamvis verissimum sit, non semper justis adesse gratiam *efficacem*, & potentiam illam *proxime completam*, atque *expeditam*, quæ nullum aliud exigat adjutorium, ut erumpat in actum; sicuti demonstratum est §. 4.

4. Hæreses in Jansenii propositionibus mediis contentæ.

4. Constat in secunda, tertia, & quarta Jansenii propositione contineri duo illa portentosa capita, num. 2. hujus Corollarii expressa, quibus nempe Jansenius affirmavit gratiæ nunquam resisti, nec dari in hoc infirmitatis statu liberum *à necessitate* arbitrium: à quibus erroribus longe distant qui admittunt auxilium *inefficax* & *sufficiens*, tametsi doceant istud quoque esse efficax comparatione alicujus effectus; & ulterius ad meritum, vel demeritum requirunt *libertatem indifferentiæ*, licet rejiciant *æquilibrium* illud, quo voluntas parem habeat in unum, & in alterum propensionem, ut liquet ex §. 5. & 7.

5. Sensus hæreticus quæ propositionis Jansenianæ.

5. Quantum denique spectat ad universalem redemptionem, in hoc versatur hæresis Jansseniana, quod neget Christum mortuum esse *pro reprobis*, pro iis obtulisse sanguinis sui pretium, remedia salutis instituisse, & præparasse omnia divinarum gratiarum auxilia: execranda sane hæresis! à qua immunes sunt, qui tradunt Christum pro omnibus sanguinem fudisse, & salutis remedia, atque gratiarum munera omnibus præparasse, quamvis negent hæc singulis applicari; ut demonstravimus §. 6.

COROLLARIUM II.

1. Malè arguuntur, qui, admissa libertate indifferentiæ, gratiam in delectatione, etiam relativè, victrici statuunt.
2. Item, qui adstruunt gratiam inefficacem.
3. Item, qui admittunt, justis nonnunquam negari potentiam completam observandi præcepta.
4. Item asserentes omnem gratiam aliquid operari, negantesque æquilibrium.
5. Item, qui docent, Christum pro omnibus mortuum, etsi non omnibus actu conferatur gratia.

Rursus ex dictis sequitur, per iniquissimam atrocissimamque calumniam tanquam Jansenianos illos traduci.

1. Malè arguuntur, qui admissa libertate indifferentiæ gratiam in delectatione, etiam relativè, victrici statuunt.

1. Qui docent utique gratiam Salvatoris esse illustrationem mentis, & sanctæ dilectionis inspirationem, varios in ipsa gratia admittunt gradus, & eam, quæ efficax est, *victricem delectationem* appellant; at cum Jansenio non affirmant delectatione superiori libertatem everti, atque voluntatem non tantum *à coactione*, verum etiam *à necessitate* liberam esse defendunt.

2. Item, qui agnoscunt gratiam inefficacem.

2. Per summam item calumniam Jansenianæ hæreseos insimulantur, qui libertatem, de qua nuperrime dixi, adstruentes, agnoscunt præterea gratiam inefficacem, cui humana voluntas libere dissentitur, ideoque præcipua Jansenismi capita, unde fluxerunt errores cæteri, oppugnant ac detestantur.

3. Item, qui admittunt, justis nonnunquam negari

3. Iniquè pariter Jansseniani dicuntur, qui etsi non agnoscant absque gratia efficaci illam *completam expeditamque potentiam*, quæ ad opus peragendum non exigat auxilium aliud, docent tamen justis

potentiam completam observandi præcepta.

stis (imo & peccatoribus scelestissimis) divina præcepta esse *possibilia*, eosdemque justos, nisi prius ipsi Deum deserant, nunquam à Deo deseri subtractione gratiæ actualis.

4. Item asserentes omnem gratiam aliquid operari, negantesque æquilibrium.

4. Nequeunt ulterius salva æquitate tanquam Jansenistæ in crimen adduci, qui licet doceant omnem gratiam esse efficacem respectu alicujus actus, rejiciantque libertatis *æquilibrium*, seu parem ad bonum, & malum, vel ad actum, & non actum, inclinationem; gratiam tamen, cui voluntas resistit, & libertatem *indifferentiæ* ad meritum & demeritum necessariam adversus Jansenianа asserta propugnant.

5. Item, qui docent, Christum pro omnibus mortuum, etsi non omnibus actu conferatur gratia.

5. Immerito demum Jansenianі erroris criminationem illi subeunt, qui cum exponant voluntatem Dei *antecedentem* salvandi omnes per institutionem ac præparationem auxiliorum, & universalem redemptionem per effusionem, oblationemque sanguinis Christi pro omnibus, docent à Christo etiam reprobos omnes fuisse redemptos; quamvis horum universis & singulis instituta remedia, & præparata sufficientia auxilia non applicentur.

§. VIII.

In ea, quæ de hæresi Jansenianа scribit Anonymus, animadversiones, & notæ.

SUMMARIUM.

Primum, quod Jansenianum notatur ab adversario.
1. Hæc nota retunditur ab Augustinianis.
2. Nomen delectationis adversario suspectum.
In qua tamen gratia debet constitui, negata necessitate antecedenti juxta SS. August. & Thom.
Alterum pun tum ab adversario objectum. Solutio objecti.
3. Nota adversarii tertia diluitur, ùt falsò laborans suppositò.
4. Alius scrupulus adversarii solvitur, etiam ex aliis Authoribus.
5. Qualiter, & quantùm distet Author à delectatione Jansenianа.
6. Distinguitur inter victoriam delectationis à Jansenio, & Authore admissam.
7. Alia eximitur difficultas adversario.
8. Id ipsum, quod adversarius, etiam Author in Jansenio hæreticum reprehendit.
9. Explicat adversarius Augustinum contra Jansenium, à quo longissimè distat Author, explicans iterato delectationem indeliberatam.
10. Aliæ quædam notæ, & argumentationes adversarii futiles.
11. Idem adversarii, & Authoris de Jansenii doctrina judicium remissivè.
12. Adversarius probat ex mente Augustini sensum Jansenii falsum, quo tamen adversus duas delectationes nil evincit.
13. Argumentum aliud adversarii ex Augustino contra Jansenium. Differentia Authoris à Jansenio ex ipsis adversarii verbis ostenditur. Notatur adversarius. Explicatur textus Augustini, ab adversario impertinentes objectus.
14. Adstruit adversarius principalia Jansenismi capita: Eadem impugnant Authoris scripta.

1. Primum, quod ab adversario Jansenianum notatur.

I. NOn erimus in hisce annotationibus nimium prolixi, siquidem quo sensu damnatæ fuerint quinque Jansenii propositiones, & quomodo idem sensus à Catholicis universis, quantumvis in Scholarum placitis discrepantes sint, unanimiter refutetur, productis plurimis gravissimisque monumentis, in septem præcedentibus sectionibus demonstravimus. Decurram tamen per *Jansenismi Redivivi* latebras omnes, ne adversarius audeat asserere, à me arreptam potius fugam, quam initum fuisse certamen. Ait ergo articulo 1. Jansenium contendere ita peccato primi hominis fauciatam fuisse humanam voluntatem, *ut vim omnem amiserit flectendi se ad bonum, vel ad malum, ac se in quam vellet partem pro nutu determinandi.*

Hæc nota retunditur ab Augustinianis. *Jan. Red. art. I. pag.* 14.

Fatemur hanc esse Jansenii hæresim, si addatur voluntatem humanam peccato primi parentis vulneratam ita inter oppositas delectationes luctari, ut ab ea, quæ robustior est, *ineluctabili necessitate* flectatur. Cæterum in sententia Augustinensium, sicuti sub quacunque prava cupiditate, ita sub quacunque spirituali delectatione admittitur *libertas indifferentiæ;* ideoque hæc est nostra sententia expressissima, *Sicut quacunque gratia præventus potest iniquus reluctari; ita quacunque premente cupiditate potest justus perseverare*, lib. 17. de Theol. disciпl. cap. 1. atque alibi sæpenumero. Negamus præterea nos voluntatem, in quocunque statu spectetur, etiam sine concupiscentia, non habere vim determinandi se ad malum, ad quod se ipsâ sufficit:

cit: ad bonum etiam sese determinare fatemur, sed virtute præmotionis ac prædeterminationis divinæ, adeo ut sit determinans, non prædeterminans. Subscribimus demum sententiæ Scholasticorum, quam ipsemet Jansenius commemorat lib. 8. de Gratia Salvat. cap. 4. col. 825. sed cap. proximo rejicit, tanquam ab Augustini mente alienam, videlicet, requiri ad libertatem, *ut positis omnibus ad agendum requisitis, etiam cœlesti quacunque delectatione, & prædeterminatione, stet simul, ut possit non velle, non autem ut simul non velit.*

Nomen delectationis adversario suspectum.

Addit Anonymus, Jansenium ad *necessitatem delectationis* totum systema suum revocare, docendo lib. 4. de Gratia Christi cap. 7. lib. 5. cap. 6. & lib. 7. cap. 3. neminem animo amplecti, *quod eum non delectat, & nisi delectet, moveri nullo pacto voluntatem posse.*

Negata necessitate antecedenti gratia in delectatione juxta D. Augustt. & Thomam debet constitui.

Verum hoc, si intelligatur cum principio altero Jansenianæ doctrinæ, quod superior delectatio *antecedentem necessitatem* imponat, perversum & hæreticum dogma est, propriumque Jansenianæ hæreseos principium: at si intelligatur saniori sensu, id est, quod voluntas delectatione trahatur, salva tamen liberrima illius potestate, nulla ratione refellitur. Vide Antoninum Massouliè tom. 1. pag. 348. & seqq. demonstrantem ex inconcussa Augustini ac Thomæ doctrina, *divina motione perfici libertatem, quod ex S. Augustino & S. Thoma delectationem victricem immittat;* quod vir eximius evincit ex Augustino in cap. 5. ad Galat. lib. 2. de peccat. meritis cap. 17. serm. 26. de verbis Domini, tract. 26. in Joannem, in Psal. 84. & 118. de Gratia Christi cap. 13. ex Doct. Angelico in 2. dist. 24. q. 2. art. 1. in 1. 2. q. 32. art. 1. q. 33. art. 3. & 2. 2. q. 53. art. 6. quorum perpetua doctrina est, animum voluptate trahi, delectatione voluntatem moveri ad faciendum quodcunque opus, in intelligibilibus quod est apprehensum non movere voluntatem, nisi apprehendatur sub ratione boni, naturam humani cordis esse cognatam actioni dilectionis, aliaque id genus plura, etiam ratione, & argumentationibus invictissimis comprobata, quæ possunt eo loci perlegi; cum ego satis superque de his in præcedentibus pertractaverim. Quod ergo animus nunquam amplectetur quod eum non delectat, à nullo hominum, qui Augustinum ac Thomam lectitaverit, imo qui philosophicis institutionibus mediocriter sit imbutus, nec ignoret pervulgatum, tritissimumque proloquium, *Trahit sua quemque voluptas*, reprehendi potest, & inter Jansenii errores amandari.

S. Th. sui interpres dissut. 1. de libert. q. 6. art. 6.

2. Alterum punctum ab adversario objectum. *Jans. Leu. pag. 16.*

II. Animadvertit Anonymus repeti à Jansenio præviæ delectationis necessitatem, *non præcise ex natura voluntatis, sed ex ipsius infirmitate*, productis Jansenii verbis ex lib. 1v. de Gratia Christi Salvat. cap. 7.

Soluuio objecti.

Adhuc ludit operam adversarius, Jansenianæ principia ab Orthodoxorum sententiis discernere nescius. Nam quod in statu innocentiæ non esset lacertosa cupiditas ad malum inclinans, indubitatum est; cum definitum sit in Concilio Tridentino sess. v. de Peccato Originali concupiscentiam esse *ex peccato*. Quod vero in statu innocentiæ non esset *inspiratio sanctæ dilectionis* per gratiam actualem, docent ii Theologi, qui ajunt gratiam primi hominis in hoc à gratia Salvatoris distingui, quod Adamo & Angelis ad perseverandum collata fuerit gratia, quæ non complectebatur *motionem voluntatis*, & quod in eodem statu Adam *cum sola habituali gratia & adjutorio cognitionis* potuerit perseverare: quam sententiam defendit Stephanus Dechamps de H. Jansen. lib. 3. disp. 3. cap. 16. & sequentibus, contendens in eadem stetisse Gregorium nostrum Ariminensem in 2. dist. 29. q. 1. art. 1. *quem* (inquit pag. 556. Dechamps) *non vitæ tantum instituto, sed etiam doctrina Augustinianum fuisse norunt omnes, qui vel strictim ejus libros attigerunt.* Eo loci Dechamps ad Jansenianæ potius decreta refert, quod gratia *sanitatis* comprehenderet illam voluntatis motionem, quæ ab Augustino *delectatio cœlestis* appellatur, Jansenium antilogiæ, & minime sibi constantis opinionis redarguens. Adhæret eidem sententiæ Honoratus Tournely, cujus in Tract. de Gratia q. 2. art. 1. pag. 25. hæc sunt verba: *Necessitatem adjutorii* Quo, *seu gratiæ efficacis in præsenti statu repetit S. Aug. ex noxia concupiscentia, ex corruptione & infirmitate naturæ per peccatum vitiatæ, ex prævia, & indeliberata, qua indiget ut ad bonum certo inclinetur, motione, delectatione ac suavitate gratiæ victricis. Atqui ejusmodi causæ & rationes locum non habuere in statu naturæ innocentis & integræ. Quapropter gratiam sanitatis nusquam S. Augustinus appellat nomine delectationis, voluptatis, prævia suavitatis, aut motionis & excitationis victricis, quemadmodum gratiam medicinalem sæpius appellat.* Si ergo creatura innocens juxta Orthodoxos

Trid. sess. v. can. 5.

quos-

quosdam Theologos à Deo cum bona voluntate & amore casto producta non opus habebat ad perseverandum in accepta justitia, *motione voluntatis, & inspiratione sanctæ delectationis* in ordine ad actus consequentes: nequit in hoc sita esse Jansseniana hæresis, quod ex infirmitate, & ex concupiscentia repetat necessitatem præviæ delectationis.

3. Nota adversarii tertia.

III. Pergit Anonymus annotare, quod Jansenius *duplicem delectationem distinguat, terrenam quæ ad malum trahit, & cælestem quæ ad bonum movet*, & quam lib. 4. de Grat. cap. 1. & 8. appellat *gratiam medicinalem Salvatoris.*

Diluitur ut falso laborans suppositio.

Verum utinam nil aliud Jansenius dogmatizasset! Quis enim inficias ibit, aliud esse cupiditatem allicientem ad malum, & aliud sanctam delectationem trahentem ad bonum, & hanc gratiæ deputandam esse? Vide Augustinum de sp. & lit. cap. 29. num. 51. & cap. 36. num. 64. lib. 1. contra duas epist. Pelagianorum cap. 10. num. 22. aliisque in locis à me productis libro 15. cap. 8. Addamus unum, vel alterum. *Charitatem*, inquit S. P. in 3. de doctrina Christiana cap. 10. 16. *Charitatem voco motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se, & proximo propter Deum: cupiditatem autem motum animi ad fruendum se, & proximo, & quolibet corpore non propter Deum.* Et de Trinitate lib. 9. cap. 7. in fine, *Nemo enim volens aliquid facit, quod non in corde suo prius dixerit: quod verbum amore concipitur, sive creaturæ, sive Creatoris, id est, aut naturæ mutabilis; aut incommutabilis veritatis: ergo aut cupiditate, aut charitate.* Igitur ad agendum trahimur amore sive cupiditatis sive charitatis; sive prava, sive sancta delectatione, sensu exposito, ne iterum *Bajanismum* objicias, in dissertatione priori. Quod autem suavitas, & delectatio cælestis sit Dei gratia, nonne satis constat ex lib. 4. contra duas Epistolas Pelagianorum num. 11. ubi Augustinus gratiam definit *inspirationem dilectionis*, & ubi doctissimi Benedictini Editores apposuerunt in margine, *Gratia inspiratio dilectionis?* Nonne evidens est ex illis Augustini verbis in 2. de peccat. meritis & remiss. cap. 19. num. 33. *Cum autem ab illo illius adjutorium deprecamur ad faciendam perficiendamque justitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat quod latebat, & suave faciat quod non delectabat? quia & hoc ab illo esse deprecandum ejus gratia didicimus, dum antea lateret, ejus gratia dileximus, dum antea non delectaret, ut qui gloriatur, non in se, sed in Domino glorietur?*

Tom. x. pag. 474.

Eod. tom. 10. pag. 57.

4. Scrupulus adversarii. *Jans. Red. pag. 57.*

IV. At enim, inquit Anonymus, Jansenius *utramque delectationem adstruit*, quæ antevertit voluntatis consensum, ideoque gratiam constituit *in delectatione indeliberata, cælitus in voluntatem immissa*, uti se explicat de Gratia Chr. Salvat. cap. 11.

Solvitur ex aliis etiam AA.

Bene, sapienterque; at nil hactenus ad hæresim Jansenianam. Quod enim gratia præveniens sit actus inspiratus intellectus & voluntatis, sive illustratio mentis, & voluntatis affectio omnem deliberationem præveniens, est sententia inter Theologos fere communis. Vide auctores id asserentes, horumque sententiæ monimenta apud Fridericum Gavardi tom. 4. pag. 301. Nuperrimus Auctor, qui *Summam Augustinianam* * Romæ edidit, idem demonstrat q. 1. art. 3. ex quo Augustinus prævenientem gratiam appellaverit *certam scientiam, & victricem delectationem*, & quidem *indeliberatam*, ut docet art. 4. pag. 7. de quo auctore dictum supra. Parum ab hac sententia discrepare mihi videntur Thomistæ, qui gratiam statuunt in Dei motione actus indeliberatos præveniente, siquidem motionem Dei nemo unus denegat; quamquam Ferrariensis 4. contra Gentil. cap. 145. Sotus de natura & Gratia cap. 26. Medina 1. 2. q. 110. Gonzales 1. p. disp. 48. sect. 3. & quidam alii Thomistarum sententiam priori loco positam approbent. Utut sit, nequit inter scita Jansseniana locari quod gratia præveniens in delectatione *indeliberata* sita sit: quamquam hæc gratiæ definitio non sit adæquata, cum delectationem præcedat illustratio mentis, quæ est gratiæ effectus prior; unde Tournelius, cujus verba produxi num. 2. fatetur repeti ab Augustino in hoc statu necessitatem gratiæ efficacis, ex quo natura per peccatum vitiata indigeat *prævia & indeliberata delectatione gratiæ victricis.* Quomodo vero delectatio sit *indeliberata*, quatenus inspiratur à Deo, sed ad actum liberum præcedat *deliberatio* voluntatis, satis, ut arbitror, explicavi §. 7. Jansenius itaque non erravit constituendo gratiam in actu *indeliberato*; sed erravit negando *deliberationem* voluntatis, ac liberam ejus potestatem, contendens voluntatem à Deo inspiratam *necessitate* ad agendum impelli.

*Scilicet, Alticodius Jesuita.

5. Qualiter, &

V. Quod numero v. & sequentibus ait Anonymus. *delectationes indeliberatas*

quantum differt Author à declaratione Jansenia-na *Jans. Red. pag.* 18.

in Jansenio systemate esse *invincibles, ita ut necesse sit debiliorem semper cedere illi, quæ actu prædominatur;* id proprie Jansenianæ hæresis principium & caput est. Gratulamur itaque, quod interdum ex invito pectore erumpat veritas. Verum absolvat nos à Jansenianæ hæreseos calumnia; siquidem & nos principium illud execramur, atque proscribimus, non tantum in hisce vindiciis, & in præcedenti §. 3. verum etiam in locis illis compluribus, in quibus pro libertate *indifferentiæ* sub quacunque delectatione pugnavimus. Et ne repetamus singula; annon tom. 3. pag. 203. hæreticum Jansenii sensum esse tradidimus, quod in illius systemate impossibile est, *ut vigente sancta delectatione illicitum prævaleat desiderium & consideratio peccati, & econtra sub vividiori concupiscentia necessario liberum arbitrium succumbat?* Vide nos nequaquam fraude, ac dolo hæreticum Jansenii sensum involvere, ut sæpenumero convitiator conqueritur. Verissimum est Jansenianam hæresim in statuendo delectationes *invincibiles* potissimum sitam esse, sive ut scribit Stephanus Dechamps lib. 2. disp. 3. cap. 5. pag. 231. *Jansenius secutus est opinionem à Concilio Tridentino damnatam & execratam, quia pugnat nullam gratiæ efficaciam, nullam necessitatem actibus liberis formidandam esse, sed solam vim, coactionem, & necessitatem violentiæ*, lib. 8. de Grat. Christi cap. 19. *Quia docet genuinam gratiæ cum libero arbitrio consensionem in eo positam esse, ut voluntas sub gratia non mere passive se habeat, sed sponte agat, & sine coactione*, ibidem cap. 17. *Quia statuit ad naturam & essentiam liberi consensus non pertinere potestatem dissentiendi, & abjiciendi inspirationem si velit*, eodem cap. 17. *Quia statuit victricem gratiam operandi necessitatem inferre, & gratiam quantumlibet efficacem, etiam talem, qualis in cælo cum summa delectatione dabitur, non tollere libertatem, adeoque pugnat, in Christo, qui summæ gratiæ torrente visionem Dei claram comitante ad unum determinatus fuit, tantam necessitatem libertati ad meritum necessariæ non nocuisse*, lib. 8. de Gratia Chr. cap. 3. *Quia* demum *licet videatur admittere ad sensum Thomistarum* distinctionem *sensus compositi & divisi*, atque sub quacunque delectatione victrici *potestatem dissentiendi;* quia tamen in sensu Jansenii hæc potestas dissentiendi invenitur, ubicunque est voluntas immunis *à coactione*, nullibi his verbotenus Catholicis declarationibus adstruit veram libertatem *indifferentiæ*. Ex quibus obiter inferas, cum nos pro libertate ista adversus Jansenianos totis viribus certaverimus, Volumine 1. de Theologicis disciplinis pag. 240. Vol. 2. pag. 196. & 322. Vol. 3. pag. 85. 97. 100. 126. 170. usque ad 181. 203. 220. Volum. 4. pag. 219. Volum. 5. pag. 111. aliisque in locis, systema nostrum distare toto cælo ab errore Jansenio, fluente *ex duabus delectationibus invincibilibus.*

VI. Possent prætermitti cætera, quæ Anonymus ait de duabus delectationibus, siquidem hoc unum ab eo contendimus, ut demonstret easdem delectationes ita à nobis admitti, ut ideo liberum fateamur arbitrium, quia cum trahimur delectatione, volumus, nec operamur inviti, libertate indifferentiæ sublata: sed nihilominus attingamus & reliqua. Itaque num. 6. ait, *juxta Jansenium in conflictu duarum delectationum ab illa, quæ prævalet, semper trahi voluntatis assensum.* At hoc duplici ratione potest intelligi: si enim dicas in hoc errasse Jansenium, quod asseruerit voluntatem trahi à superiori, ac prævalente delectatione, quadam *ineluctabili necessitate*, & cum interitu libertatis; utique hoc est dogma Jansenianum, ut nuper diximus. Si autem dicas esse errorem in Jansenio damnatum, quod voluntas sequatur id, quod magis delectat; hallucinaris & falleris: nam est doctrina S. Thomæ, atque, ut arbitror, omnium philosophorum, quod voluntas sequatur judicium practicum intellectus, quo judicio id proponitur amplectendum, quod magis bonum, seu *convenientius* apprehenditur. Quare id nequit inter Jansseniana placita connumerari.

6. Solvitur alius scrupulus adversarii distinguendo inter victoriam delectationis. *Jans. Red. pag.* 19.

VII. Ejusdem generis est, quod Anonymus animadvertit seq. num. scilicet, in Jansenio systemate, *si duæ delectationes oppositæ, atque ejusdem ponderis contranitantur, voluntatem hærere suspensam.* Id enim errorem comprehendit, si hoc ita accipias, ut illarum oppositarum delectationum conflictus *sopiri nequeat*, nisi altera delectatio prævaleat, ac prævalente voluntas *necessitate* trahatur; ut revera docet Jansenius lib. 1v. de Grat. cap. 10. citato ab Anonymo, ubi ait in hoc infirmitatis statu periisse libertatis indifferentiam, & *immani delectationum pondere voluntatem ita delectabiliter captivam detineri, ut neque libeat, neque velit, neque possit, neque sciat surgere.* Imo non veretur voluntatem appellare non solum *ægrotam*, sed etiam

7. Eodem fermè modo alia difficultas adversario solvitur.

mor-

mortuam. Vide Jans. pag. 433. Cæterum si quis dixerit voluntatem non moveri, nisi una delectatio alteram vincat, salva ipsius voluntatis libera potestate, verum dicet, neque ob id tantum merebitur tanquam Jansenianus traduci. Idem namque docet, nec docet tantum, verum etiam demonstrat Antoninus Massouliè citato art. 6. pag. 349. ubi ait: *Certum est, & à Sancto Augustino in caput 5. Epist. ad Galatas verissime dictum,* Quod amplius nos delectat, secundum illud operemur necesse est. *Quod hoc accomodatissimo exemplo explicat. Si occurrat alicujus pulchritudinis species, quæ incautam voluntatem ad voluptatem pelliciat; si tamen plus delectat illa intima & sincera forma castitatis, hæc delectatio alteram delectationem vincet, alteriusque vires subtrahet alter amor. Unde tanquam certissimam in Philosophia Morali & Ethica Christiana regulam statuit idem Augustinus, peccati causam duplicem esse,* sive quia *bonum* latet, sive quia non delectat, *lib. 2. de peccator. meritis cap. 17.* Tanto quippe vehementius volumus, quanto certius quàm bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. Ignorantia igitur & infirmitas vitia sunt, quæ impediunt voluntatem ne moveatur ad faciendum. *Hæc verissime à sancto Viro dicta, quibus omnino consentanea sunt quæ toties docuit D. Thomas, bonum, quo voluntas movetur, esse bonum cognitum & conveniens: cognitum quidem, quia ignoti nulla cupido, neque amari potest si lateat: conveniens vero, quia alioquin non moveret voluntatem, &c.*

8. Id ipsum, quod adversarius, etiam Author in Jansenio hæreticum reprehendit. *Jans. Red. pag. 20.*

VIII. In sequenti annotatione statuit Anonymus, ita Jansenium systema suum in duplici delectatione locasse, ut delectationi, quæ gradibus superior est altera, atque ad unum movet ac determinat, *voluntas nullatenus possit suum denegare consensum*, producitque ad hoc demonstrandum loca quædam Jansenii, quæ & nos Volum. 3. pag. 220. aliisque in locis ad Jansenianæ hæreseos pravitatem demonstrandam protulimus. Sane citato in loco hæc nostra de Jansenio sententia est: *Docet Jansenius lib. IV. de Grat. Christi cap. 11. gratiam esse delectationem & suavitatem, qua animus in bonum appetendum delectabiliter trahitur; ac pariter delectationem concupiscentiæ esse desiderium illicitum, quo animus etiam repugnans in peccatum inbiat. Eodem lib. cap. 9. docet utramque delectationem invicem pugnare, earumque conflictum sopiri non posse, nisi alteram altera delectando superaverit, & eo totum animæ pondus vergat, ita ut vigente delectatione carnali impossibile sit, quod virtutis & honestatis consideratio prævaleat, &c.* Hæc eadem Anonymus profert laudato num. 8. Consentimus ergo cum Orthodoxis omnibus, imo cum ipsomet adversario in designando præcipuo Jansenii dogmate, neque istud artificiosa fraude ullibi dissimulare ausi fuimus. Verum cum ipso damnato pravoque dogmate aut nostra, aut nostratium asserta immerito accusator confundit.

9. Adversarius explicat Augustinum contra Jansenium.

IX. Ait proximo numero IX. Jansenianæ doctrinæ basim ac fundamentum esse quod Augustinus scribit in caput 5. Epistolæ ad Galatas, *Quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est.* In quo Jansenius prave Augustini verba interpretatur. *Augustinus enim commentario suo in Epistolam Pauli ad Galatas de iis agens, in quibus regnat justitia, qui libera voluntatis electione ac determinatione virtutem vitiis anteponunt, & quo virtus consequenter magis delectat, quam vitium, de iis inquam asserit Sanctus Doctor, quod dum eis inest virtutis amor, talis amor impediat ne tentationi cedant, ac naturæ pravitate vincantur: quia scilicet tunc magis delectat virtus, quam vitium, & hæc delectatio causa est cur non peccato consentiamus.* Hinc infert Augustinum loqui de illa delectatione, quæ oritur ex amore virtutis, ex eo quod virtutem vitio libere præponamus, quæ est *delectatio deliberata*, & quæ ex libera voluntatis determinatione procedit; Novatorem vero contendere per id *quod amplius nos delectat* intellexisse Augustinum delectationem prævian, indeliberatam, & invincibilem, qua ad aliquid volendum necessario impellamur. Hæc Anonymus.

Differentia Authoris ab interpretatione Jansenina, & explicatio delectationis indeliberatæ iterata.

Aliquantulum in his immoremur, necessum est. Ac primum aperte est demonstrandum, nos ab hac interpretatione Jansenii penitus recessisse: quod constat ex nostra Augustiniani loci expositione lib. XIV. cap. 11. sive tomo 3. pag. 128. *Augustinus docet nos necessario sequi quod magis delectat, sumpta necessitate pro infallibili consecutione actus, non pro negatione possibilitatis ad actum oppositum: quo sensu necesse est ut sedeamus quamdiu efficaciter sedere volumus, salva semper potestate non volendi quod volumus.* Et lib. XVII. cap. 1. sive pag. 203. hæc scripsimus: *Sententia nostra nec semper gratiæ delectationem inspiranti assentimur, neque necesse est ut sequamur quod magis delectat.* Non potuit ergo à nobis expressius refelli Janse-

Janſenianum dogma, in eo ſitum, quod ex prævia delectatione ſuperiori ad aliquid volendum *neceſſitate antecedenti*, & *abſque poteſtate reluctandi* impellamur. Certiſſimum deinde eſt, nonnullos Theologos Orthodoxos uti ad explicandam efficacitatem gratiæ, quæ prævenit omnem actum deliberatum, atque determinationem voluntatis, præcitato Auguſtini teſtimonio, ut conſtat ex Antonino Maſſouliè, de quo præcedenti num. 7. Nec proinde tamen vir præſtantiſſimus aſſentitur Janſenio; ſiquidem poſita gratia per ſe efficaci, ſive ea ſit delectatio victrix, ſeu Dei motio hanc delectationem inſpirans, ſeu phyſica qualitas, neceſſum eſt ut conſequatur opus, non illa neceſſitate, quæ tollit poteſtatem ad oppoſitum, & quam Scholæ appellant *antecedentem*, ſed neceſſitate illa, quam *conſequentem* dicunt & quæ infert infallibilem conſecutionem effectus, ſalva liberi arbitrii poteſtate ad oppoſitum, ut nuperrime egomet explicavi, & luculenter ipſe Antoninus *De libertate creata* quæſt. 7. art. 2. & 4. Tandem animvertendum eſt, præcedere quidem operi deliberationem voluntatis, ſeu voluntatem, ac delectationem deliberatam, quam Orthodoxi omnes fatentur adverſus Janſenianos: at hinc non ſequitur gratiam prævenientem hujusmodi deliberationem non eſſe inſpirationem ſanctæ delectationis; neque enim voluntas libere aliquid amplectitur, niſi Deus inſpiratione gratiæ *aperiat quod lateat*, & *ſuave faciat quod non delectabat*, ut ait Auguſtinus de Peccat. meritis cap. 19. Sed repete quæ ſcripſimus libro XIV. cap. 8. prop. 2. ac ſupra §. 7. ac lege ipſum Maſſouliè tom. 1. pag. 349. & ſequentibus.

10. Aliæ quædam notæ, & argumentationes adverſarii futiles *Janſ. Rediv. pag. 22.*

X. Hinc ſequitur ad nos nullatenus pertinere quæ addit Anonymus pag. 22. ut evincat Auguſtinum non loqui *de illa delectatione prævia indeliberata & invincibili, qua ad aliquid volendum neceſſario impellamur*, Etenim & nos hujusmodi delectationem neceſſitate impellentem rejicimus. Neque ad nos ſpectant quæ affert num. x. ad oſtendendum loqui Auguſtinum in Epiſtolam ad Galatas cap. 5. *de amore deliberato caſtitatis*; ſiquidem amorem deliberatum agnoſcimus, ſed aſſerimus huic præcedere motionem & inſpirationem ſuavitatis, quæ delectare faciat quod antea non delectabat, uti explicavimus §. 7. luculenter, & in 2. de peccat. meritis num. 33. tradidit Auguſtinus. Hæc autem ſuavitatis inſpiratio, cum fiat in nobis libere volentibus, indeliberata dicenda eſt, ſed deliberationis & voluntatis liberæ cauſa præveniens & effectrix. Auguſtinum autem non loqui de indeliberata amoris inſpiratione hoc modo à nobis expoſita, quomodo adverſarius evincit? Primum, quia hoc exemplum Auguſtinus adducit: *Occurrit forma ſpecioſæ fœminæ, & movet ad delectationem fornicationis; ſi plus delectat pulchritudo illa intima, & ſincera ſpecies caſtitatis, per gratiam quæ eſt in fide Chriſti, ſecundum hanc vivimus, & ſecundum hanc operamur.* „ Perſpicuum eſt (inquit Anonymus) hic agere Auguſtinum de amore deliberato caſtitatis, ſecundum quem actiones noſtras dirigimus & ordinamus. „ Verum longe melius Antoninus Maſſouliè, de quo ſupra num. 7. ait eodem exemplo explicari ab Auguſtino quomodo voluntas delectatione trahatur, ratione ſcilicet, quæ efficacitati gratiæ poteſt aptari. Detur enim Auguſtinum loqui de amore caſtitatis deliberato, quod ex hoc teſtimonio non conſtat: nonne ad amorem illum deliberatum neceſſe eſt, ut *pulchritudo intima, & ſincera ſpecies caſtitatis* voluntatem alliciat, ut ſecundum gratiam deliberate operemur, & cum delectatione deliberata faciamus quod Deo placere cognoſcimus, quemadmodum forma ſpecioſæ fœminæ allicit excitatque illicitam delectationem, quæ, niſi plus delectet pulchritudo illa intima, trahit ad inceſtuoſam fornicationem? Hoc itaque in loco Auguſtinus delectationem indeliberatam minime excludit. Imo ſi attente legas, percipies ſanctum Patrem eo loci ante deliberatas actiones agnoſcere *motus voluptatis & cupiditatis ſine mutu conſenſionis*: qui utique *indeliberati* ſunt, ac ſi ad immunditiam titillent, ſunt motus inſeminatæ vitio Adæ concupiſcentiæ; ſi ad caſtitatem alliciant, ſunt gratiæ Salvatoris effectus, non tamen cum demerito, ſive cum merito, niſi accedat deliberatus voluntatis aſſenſus. Futilis eſt ergo prima Anonymi argumentatio. Nec eſt melioris notæ ſecunda. Inquit „ Auguſtinum lib. 22. contra Fauſtum aſſerere Angelum & Adamum peccaſſe, *quia illos aliquid illicitum delectavit*, nec tamen in Angelis & Adamo præceſſiſſe indeliberatam delectationem, quam Janſenius contendit ortam eſſe ex infirmitate per peccatum contracta. „ Profitemur rurſus nullâ nos de Janſenio, cujus dogmata jure Eccleſia proſcripſit, angi curâ: at oriri motus indeliberatos pravæ delectationis ex concupiſcentia in nobis ad agonem permanente certiſſimum eſt, & gratiam inſpirantem bonam voluntatem neceſſariam eſſe in hoc infirmitatis

Auguſt. in cap. 5. ad Galat. num. 49.

ſtatu

statu ob vulnus naturæ asserunt Theologi præstantíssimi, ut diximus num. 2. Perperam ergo hæc ab Anonymo repetuntur. Peccatum quoque patrari delectatione deliberata, ultro concedimus: at huic non præcedere indeliberatam animi motionem in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, quomodo, obsecro, infertur, ex peccato primi parentis & Angelorum? Hi præterea ab initio non habebant utique præviam delectationem ingenitam, aut præcedenti peccato inseminatam; sed habere poterant, atque habuerunt re ipsa præviam delectationem, sibi rei illicitæ contemplatione immissam: neque enim deliberate appetiissent, quod concupiscibile & voluptuosum antea non judicassent. Itaque Augustinus adversus Faustum hoc unum docet, hominem & Angelum non ita conditos, ut nihil eos posset illicitum delectare, sed in eo genere creatos, *ut inesset eis possibilitas frænandi delectationem ab illicito, quam non frænando peccaverunt.* Ex hac possibilitate frænandi delectationem demonstrat bonam esse naturam humanam & Angelicam, & laudabilem esse Deum Conditorem utriusque naturæ. Hic Augustini scopus est, hæc adversus Manichæos ratiocinatio, ad delectationem, quam gratia inspirat, omnino impertinens. Probat denique Anonymus Augustinum non agere *de delectatione indeliberata* argumento *ad hominem*, ut inquiunt, contra Jansenium; quoniam delectatio indeliberata, quam admittit Jansenius, „ non est effectus gratiæ, sed juxta illum est ipsamet gratia: Augustinus autem agit de delectatione castitatis *per gratiam*, id est, quæ gratiæ effectus est. „ Invictum supra quam dici possit argumentum! Hoc argumento premuntur (si premuntur tamen) & ii, qui gratiam constituunt in actibus indeliberatis; nam & hi actus sunt *per gratiam*, non per solius naturæ virtutem. At enervat Augustinus puerilem illam lusionem, definiens gratiam, *Gratia est inspiratio sanctæ dilectionis:* inspiratio gratia est, sancta dilectio effectus est. Vide definitionem à nobis traditam tom. 3. pag. 90. ad istiusmodi scrupulos eradicandos aptissimam.

11. Idem adversarii, & Authoris de Jansenii doctrina judicium remissivè. *Jans. Rediv. pag. 25.*

XI. Sequitur Anonymus Jansenium refellere, eoquod præcitatum Augustini locum millies obtrudens totum systema suum eo nitatur exponere, adeo ut juxta Jansenium *necesse sit, ut è duabus delectationibus indeliberatis, gratia nimirum & cupiditate, voluntas semper illi obsequatur, quæ actu alteram gradibus superat, neque gratiæ, neque cupiditati resistere unquam valeat, cum una aut altera ardentior ac superior est.* Nunc bene Anonymus hæresim Jansenianam delineat: nec aliud optamus, nisi ut oculos adaperiat, videatque num ita nos locum illum Augustini interpretati simus. Extant verba ab adversario legenda paulo supra num. 9.

12. Adversarius probat ex ipso Augustini sensu fallsum Jansenii.

XII. Adducit præterea Anoymus argumentum, quod vocat *peremptorium:* „ Omnes enim, etiam Jansenistæ, fatentur Commentarium in Epistolam ad Galatas editum ab Augustino antequam ad Episcopatum eveheretur, & cum Semipelagianorum detineretur errore, de qua re, ut omne dubium tollatur, consuli possunt Tillemontius, Dupinius, & nova Patrum Benedictinorum editio. Jansenius ergo Sancti Doctoris textui adulterinum sensum, suoque errori faventem, quem ipsi tribuit, tribuere non potest, quoniam *textus Augustini in sensu Jansenii intellectus directe impugnat non solam hæresim Pelagianam, sed etiam Semipelagianam quoad initium fidei.*

Argumentum hoc adversarii adversus duas delectationes nil probat *Pag. 26.*

His, rejecto duarum delectationum systemate, ut à Jansenio statuuntur invincibiles, & necessitatem ineluctabilem inferentes, respondeo esse revera Augustinianam *expositionem* Paulinæ ad Galatas Epistolæ conscriptam, antequam sanctus Pater penitus à Semipelagianis declinasset: ad quod dignoscendum non opus est Tillemontium, Dupinium, & Maurinos Patres perlegere, quos Anonymus, ut aliquantulum ostentet eruditionis, indiligenter locisque prætermissis commendat; cum evidens sit ex lib. 1. Retract. cap. 23. & 24. eandem expositionem perfectam fuisse ab Augustino adhuc presbytero. Verum illic S. Pater loquitur de *sancta delectatione castitatis*, quam & Semipelagiani gratiæ adscribebant, nativæ arbitrii facultati tribuentes solum sanctæ credulitatis affectum, quem & à castitate, & ab omni opere secernebant, ut gratiam simul admitterent, ac salutis initium à naturali voluntatis facultate repeterent. Quod S. Hilarius aperte scribit in Epistola ad Augustinum his verbis: *Cæterum ad nullum opus vel incipiendum, nedum perficiendum, quemquam sibi sufficere posse consentiunt;* & Augustinus ipse lib. de Dono Persev. cap. 1. num. 2. *Pervenerunt etiam, ut præveniri voluntates hominum Dei gratia fateantur, atque ad nullum opus bonum vel incipiendum, vel perficiendum sibi quemquam sufficere posse consentiant.* Nil ergo

Tom. 10. Op. Aug. pag. 783. & 791.

adverſus duarum delectationum ſyſtema efficit, quod Auguſtinianum illud proloquium depromptum ſit ex libro edito ab Auguſtino adhuc inter Semipelagianos verſante. In hoc tamen culpandus Janſenius, quod libertati indifferentiæ indicto bello, verba Auguſtini interpretatus ſit de illa neceſſitate *antecedenti*, quæ talem libertatem non patitur. At nos ea verba de neceſſitate tantum ſequente, prout hanc ſub divinis præfinitionibus ſalva poteſtate ad oppoſitum exponit univerſa ſchola Thomiſtica, accepimus & explanavimus. Repete quæ numero 9. dicta ſunt. Eadem ratione Auguſtiniana verba expoſuit P. Bellelli, ſcribens lib. 3. de modo Reparationis cap. 6. *Etenim, ut etiam docet in Expoſit. Epiſt. ad Galatas num. 49. Quod amplius nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt. Quoniam ſcilicet, facta ſuppoſitione quod virtus, tametſi indifferens, operi ac actioni applicetur, agat tunc, opereturque neceſſe eſt; neceſſitate tamen conſequentiæ & illationis.* Ait vero Theologus præſtantiſſimus, *ut etiam docet in Epiſtolam ad Galatas*, quoniam per gratiam fieri ut velimus, & *tanto ardore diligamus* ut voluntas ſpiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiſcentem, ſive ut *vehementius velimus, & delectemur ardentius*, tradidit itidem S. Pater de Corrept. & gratia cap. 11. num. 31. cap. 12. num. 38. de peccator. meritis lib. 2. cap. 17. num. 26. & 27. atque in aliis locis compluribus, de quibus §. 1. & 2. Atque hinc magis apparet infirmitas illius argumenti, quod Anonymus exiſtimat *peremptorium:* cum voluntatem operari ſecundum id, quod vehementius & ardentius delectat, docuerit ſapientiſſimus Auguſtinus non ſolum in Expoſitione Epiſtolæ ad Galatas, verum etiam in poſterioribus contra Pelagianos Operibus. Redarguatur itaque Janſenius verbis Auguſtini abutens ad libertatis exitium, & ad neceſſitatem antecedentem inferendam; ſed præmoneatur ſimul iisdem verbis ſobrie & caſtigate Theologos illos uti, qui ita victricem delectationem cum Auguſtino propugnant, ut libertatem à neceſſitate immunem adverſus hæreſim Janſenianam defendant.

Bellelli de modo Reparat. tom. 1. pag. 129.

13. Argumentum aliud adverſarii ex Auguſtino contra Janſenium *Janſ. Rediv. pag. 27.*

XIII. Evincit præterea Anonymus, Janſenianum ſyſtema aperte Auguſtino adverſari, quod nunquam S. Patri in mentem venerit, *oriri ex delectatione indeliberata invincibili agendi neceſſitatem:* imo expreſſe Auguſtinus docuerit, immunem *à neceſſitate* voluntatem poſſe pro nutu prævenienti gratiæ conſentire, vel diſſentire. Duo hanc in rem Auguſtini loca producit. Primus ex lib. de ſp. & lit. cap. 34. ad hunc modum ſe habet: *Agit Deus ut velimus, & ut credamus, ſive extrinſecus per Evangelicas exhortationes, ſive intrinſecus, ubi non habet in poteſtate quid ei veniat in mentem, ſed conſentire, vel diſſentire propriæ voluntatis eſt .... Conſentire autem vocationi Dei, vel ab ea diſſentire, ſicut dixi, propriæ voluntatis eſt.* Et in libro de Civit. Dei ſupponit idem Doctor, *è duobus hominibus æqualiter animo, & corpore affectis, & eadem tentatione pulſatis unum peccare, alterum in bono perſeverare; atque hujus diſcriminis nullam aliam apparere cauſam reponit, niſi quia unus voluit, alter vero noluit tentationi aſſentire.* Hæc Anonymus citans è veſtigio Auguſtini lib. 12. de Civit. Dei cap. 6. Addit quædam alia ad demonſtrandum adverſari S. Doctori Janſenianum dogma *de ineluctabili neceſſitate.*

Gratulandum mihi eſt adverſario, quod Janſenio eripiat Auguſtini patrocinium, & quod Janſenianum dogma non in delectatione *utcunque* ſitum agnoſcat, ſed *in delectatione invincibili*, ex qua oriatur *neceſſitas ineluctabilis.* Hunc Janſenianæ hæreſeos characterem & ego ſuperius ſtatui §. 3. num. 2. & priusquam manus huic Operi admoverem tom. 3. de Theolog. Diſciplinis pag. 100. 102. 203. atque alibi paſſim. Itaque fidem noſtram commendet, & quod nos à Janſenianis divellit, non taceat, maxime quod non unum, aut duo, ſed quamplurima Auguſtini loca produximus, ut adverſus Janſenium invicte defenderemus, auctoritate præſertim S. Patris, perſiſtentem cum gratia efficaci *libertatem indifferentiæ.* Nunc ergo quantum à Janſenio diſceſſerimus, evincimus ex iſtis Anonymi prænotatis. Nam ſtatuit Janſenius *invincibilem delectationem*, ex qua oritur *agendi neceſſitas*, hanc ex Auguſtino peſſime inferens, cum S. Doctor adverſus eandem neceſſitatem propugnaverit liberam ad aſſentiendum voluntatem. Hæc illius num. 13. ſumma eſt. At nos negamus indeliberatam illam delectationem, ex qua voluntas ad agendum *invincibili neceſſitate* trahatur, ac defendimus ſub concupiſcentiæ, vel gratiæ robuſtiori delectatione liberum *à neceſſitate ineluctabili* arbitrium. Id vero argumentum eſt totius fere libri XVI. Theologicarum diſciplinarum. Igitur Janſenio, judice ipſomet Anonymo, nos è diametro opponimur

Probatur ex ipſis adverſarii verbis differentia authoris à Janſenismo.

Notatur adversarius.

mur, & adversamur. Cæterum quid sibi volunt interpunctiones illæ priori loco de sp. & lit. ab Anonymo infixæ? Ibi nempe Augustinus commendat prævenientem gratiam, *qua Deus ipsum velle operatur in homine*, atque hinc infert non ex solo voluntatis arbitrio pendere quod unus assentiatur, alter dissentiatur Deo vocanti, sed repetendum hoc esse ex ampliori gratiæ virtute, & ex beneplacito Dei in uno vocationem, in altero etiam suasionem voluntatemque operantis. Quare addit paulo infra Augustinus: *Si ad illam profunditatem scrutandam quisquam nos coarctet, cur illi ita suadeatur, ut persuadeatur illi autem non ita; duo sola occurrunt interim quæ respondere mihi placeat:* O altitudo divitiarum! &, Nunquid iniquitas apud Deum? ,, Interfecanda itaque erant Augustini verba à Scriptore, qui statim erat affirmaturus, ex duobus *æque affectis* unum peccare, alterum perseverare in bono; atque hujus discriminis nullam aliam causam apparere, *nisi quia unus voluit, alter noluit tentationi assentire.* Non ita profecto Augustinus, qui docet ei, qui perseverat, ita bonum suaderi, *ut persuadeatur*, ei autem, qui peccat, *non ita*, ideoque non esse æqualiter affectos, sed dispari gratia præventos. Hinc agnoscimus cujus sententiæ sit adversarius, ex eorum nempe genere, qui ajunt ex duobus æqualiter animo & corpore affectis, eademque vocatione pulsatis, unum cadere, alterum stare, neque aliam hujus discriminis dari causam, nisi liberam voluntatem. Nil ergo mirum, si nos *Jansenismi* damnat homo, qui aperte se prodit eorum unus, penes quos nil solemnius, quam defensoribus gratiæ efficacis opponere libertatis interitum, & fatalem necessitatem.

Aug. tom. 10. pag. 120.

Dices, opinor, annon idem revera tradidit Augustinus lib. 12. de Civit. Dei cap. 6.

Explicatur textus quidam Augustini ab adversario impertinenter objectus.

Huc, etiamsi non provocasses, jam accedebam. Augustini verba hæc sunt: *Hanc igitur consensionem, hanc malam, quam male suadenti adhibuit voluntatem, quæ in eo res fuerit, quærimus. Nam ut hoc quoque impedimentum ab ista quæstione tollatur, si eadem tentatione ambo tententur, & unus ei cedat, alter consentiat, alter idem qui fuerat, perseveret; quid aliud apparet, nisi unum voluisse, alterum noluisse à castitate deficere? Unde nisi propria voluntate, ubi eadem fuerat in utroque corporis & animi affectio?* Norunt omnes hæc à Mediistis urgeri, ut suadeant sub eadem præveniente gratia unum pro nutu voluntatis assentiri, non alterum: produxitque Augustinianum hunc locum disp. 12. Concordiæ Ludovicus Molina, quem postea Mediistarum reliqui secuti sunt ad systema suum confirmandum. Rursus itaque Anonymus Mediistam se prodit; aut potius, quoniam nullibi sententiam eorum, qui gratiam absolute victricem defendunt, audet aperto marte refellere. Proteum quemdam, de quo fabulantur in varias sese formas vertere solitum, nunc animal, nunc stipitem apparuisse. Cæterum qualiscunque ei arrideat opinio, neque enim nos ulli in crimen adscribimus quod à nobis recedat; argumentationi ex verbis Augustini petitæ responsum est à Thomistis, atque à Nostratibus, agere S. Patrem lib. 12. de Civit. Dei cap. 6. de causa *malæ voluntatis*, quam Manichæi male attribuebant substantiæ, ideoque demonstrare seq. cap. 7. & 8. malæ voluntatis initium repetendum esse ex solo libero arbitrio, non autem asserere non esse tribuendam Deo voluntatem bonam, quam cap. 9. oriri docet *ex operante adjutorio Creatoris.* Responderunt quoque, nil verius esse, quam unum assentiri, alium vero dissentiri gratiæ vocanti, pro nutu atque optione voluntatis suæ; sed in eo tamen, qui assentitur, præparari voluntatem à Domino, eique divina misericordia conferri efficax gratiæ adjutorium, quod alteri occulto Dei judicio negatur, prout S. Pater expresse docet in libro de Prædest. SS. cap. 6. n. 11. ubi ad objectionem Semipelagianorum, *Multi audiunt verbum veritatis: sed alii credunt; alii contradicunt; volunt ergo isti credere, nolunt autem illi*, respondet: *Quis hoc ignoret? quis hoc neget? Sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, discernendum est utique, quid veniat de misericordia ejus, quid de judicio.* Jam ego hæc animadverteram lib. 4. cap. 12. ac similia tradiderat Alvarez disput. 108. num. 5. Hinc habes Anonymum recte contra Jansenium asserere *libertatem indifferentiæ*, perperam autem uti iis Augustini verbis, quibus Mediistæ auxilium efficax, atque in iis, qui assentiuntur, voluntatem inspirans, ac prædeterminans oppugnare nituntur; cum nil ex iisdem verbis ad hanc rem pertinens inferatur.

Molina pag. 37. edit. Antuerpiæ.

Aug. tom. 10. pag. 798.

De Th. Discipl. tom. 1. pag. 235. Alv. pag. 851.

Aug. tom. 7. pag. 305.

14. Bene adstruit adversarius principalia Jansenianæ

XIV. Concludit Anonymus priorem articulum asserendo Jansenianum duplicis delectationis indeliberatæ principium in hoc situm esse, quod *delectatio victrix voluntatis consensum certo ac neces-*

hæreſeos capita. Jan. Red. p. 28.

ſario obtinet: quod *vigente delectatione carnali impoſſibile eſt, ut virtutis & honeſtatis conſideratio prævaleat*, ut ait ipſe Janſenius lib. 4. de Gratia Chriſti cap. 9. quod *voluntas nunquam poſſit ſuum denegare conſenſum illi è duabus delectationibus, quæ actu prædominatur:* quod demum conſtet ex hoc principio duarum delectationum *invincibilium*, tanquam ex radice fluere *alios fere omnes Janſenii errores, ac præſertim quinque ab Innocentio X. damnatas propoſitiones.*

Cui & Authoris ſcripta exactè concordant. Tom. 3. pag. 203.

Subſcribimus utroque pollice huic adverſarii prænotationi; at illum enixe oramus, ut pauca ex libris noſtris exſcripta legere non dedignetur. *Docet Janſenius* (ita ſcripſimus lib. 17. cap. 1.) *lib. 4. de Grat. Chriſti cap. 11. gratiam eſſe delectationem & ſuavitatem, qua animus in bonum appetendum delectabiliter trahitur; ac pariter delectationem concupiſcentiæ eſſe deſiderium illicitum, quo animus etiam repugnans in peccatum inhiat. Eodem lib. cap. 9. docet utramque delectationem invicem pugnare, earumque conflictum ſopiri non poſſe, niſi alteram altera delectando ſuperaverit, ita, ut vigente delectatione carnali impoſſibile ſit, quod virtutis & honeſtatis conſideratio prævaleat. Addit lib. 7. cap. 5. delectationem eſſe vinculum, quo liberum arbitrium in juſtitia, vel peccato ita firmiter ligatur, & retinetur, ut quamdiu iſto conſtringitur, actus oppoſitus ſit extra ejus poteſtatem, ita videlicet ut arbitrium non liberatum eum velle non poſſit. Contendit lib. 4. cap. 7. naturali ordine ex delectatione dilectionem, ex dilectione operationem conſequi: & lib. 2. cap. 25. gratiam & opus bonum ita reciprocari, ut quemadmodum ex gratia data mox effectum operis conſecuturum eſſe infertur, ita vice verſa ex defectu operis inferatur gratiam non eſſe datam. Demum lib. 3. cap. 21. ſcribit omnibus illis, pro quibus Chriſtus ſanguinem fudit, etiam ſufficiens auxilium donari, quo non ſolum poſſint, ſed etiam re ipſa velint, & faciant id, quod ab eis volendum, & faciendum eſſe decreverit. Hæc omnia verbis ipſis Janſenii à nobis narrata ſunt.* Equidem oportet, ut his perlectis, velit, nolit, fateatur Anonymus notum nobis Janſenianum duplicis delectationis principium; in ſcriptis noſtris expreſſius & absque permixtione impertinentium rerum delineatum; ipſis Janſenii verbis deſcriptum, agnitumque tanquam oppoſitum libertati, atque damnatarum propoſitionum turbulentiſſimum fontem. At legat ulterius, cernatque Janſenianum illud principium à nobis penitus refutari. Nullis enim verbis interjectis ita proſequimur: *Videt, ut arbitror, qui legerit ſuperiores diſſertationes noſtras cum hæreticum ſenſum propoſitionum Janſenii, tum maximum Auguſtinenſium à Janſenianis diſcrimen. Ait Janſenius impoſſibile eſſe: ut vigente ſancta delectatione illicitum prævaleat deſiderium, & conſideratio peccati, & econtra ſub vividiori concupiſcentia neceſſario liberum arbitrium ſuccumbere: Juſtis ergo conantibus & volentibus, dum deeſt victrix delectatio & gratia efficax, impoſſibile eſt divina obſervare præcepta. Nos contra contendimus, nullam delectationem injicere vinculum libertati, niſi ſummi boni per lumen gloriæ manifeſtati, aut boni, ut iniquiunt, in communi, extra quod divagari nequit voluntatis inſtinctus; propterea quod hæc duo tantum tollunt indifferentiam judicii: ideoque ſicut quacunque gratia præventus poteſt iniquus reluctari, ita quacunque premente cupiditate poteſt juſtus perſeverare. Ita propoſitionem primam Janſenii rejicimus, damnamus, refellimus, reprobamus. Quod de reliquis eadem ratione dicendum eſt. Nam ſententiâ noſtrâ nec ſemper gratiæ dilectionem inſpiranti aſſentimur, neque neceſſe eſt ut ſequamur quod magis delectat, neque poteſtas reluctandi gratiæ, quæ datur per ſubminiſtrationem Spiritus Sancti, Semipelagianismi eſt indicium; neque ſolis prædeſtinatis gratia operationis intuitu meritorum Chriſti confertur.* Habes ergo Janſenianæ hæreſeos principium perſpicue à nobis expoſitum: habes ſyſtema delectationum invincibilium & neceſſitatem ineluctabilem inferentium à nobis aperte rejectum: habes fluentes ex eodem ſyſtemate propoſitiones à nobis evidenter proſcriptas: habes denique Anonymi calumniam ex ſui ipſius prænotationibus omnino ſublatam.

§. IX.

§. IX.

In prænotationes Anonymi ad primam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

1. Assignat adversarius fontem primæ propositionis Jansenii.
   Quem & Author agnoscit, & reprobat.
2. Culpat quamdam Jansenii illationem adversarius:
   Quod jam ante eum Author præstitit.
3. Objicit adverſ. Jansenio gratiam orationis justis denegatam.
   Id ipsum & Author.
4. Arguit adv. Jansenium, justis negantem gratiam,
   Etsi actu aliquando non conferatur gratia, non tamen evadunt præcepta observatu impossibilia.
5. Ostendit adversarius, Jansenium negare omnem veram benè operandi potentiam, nisi completissimam.
   Admittit econtra Author potentiam triplicem.
6. Pessimè asserit Jansenius, peccare eos, qui nequeunt non peccare ex defectu gratiæ.
   Quod cum Augustinianis etiam Author damnat.
7. Reprehenditur ab adversario alia assertio Jansenii.
   Cui & Augustiniani è diametro adversantur.
8. Hæreticus est Jansenius dicens, Deum posse homini præcipere impossibilia.
   Qui error ex doctrina Augustinensium exsculpi nequit.
9. Infert Anonymus, systema delectationum relativè victricium Jansenianum esse.
   Sed malè.

1. Assignat adversarius fontem primæ propositionis Jansenii. *Jans. Red. art. 2. pag. 3.*

I. TAmetsi apparet ex dictis maxima Augustinensium à Jansenianis discrepantia, ipsius adversarii prænotationibus comprobata; magis tamen elucebit ex iis, quæ art. 2. Anonymus præmittit de prima *Jansenii propositione*. Ubi itaque rursus ait oriri eandem propositionem ex systemate *duarum delectationum invincibilium*, quod & nos paulo supra affirmavimus, quia revera justi sub *victrice delectatione carnali*, prout à Jansenio traditur, ad transgrediendum præcepta *necessitate* trahuntur: inquit propositionem illam, *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia qua possibilia fiant*, expressam haberi lib. 3. de Gratia Christi Salv. cap. 13. Hujus vero propositionis sensum eruendum esse censet ex responsionibus, quibus Jansenius diluere nititur oppositionem illam: *Justi peccant transgrediendo præcepta: ergo habent auxilium sufficiens, quo præcepta possint implere.*

Quem & Author agnoscit, ac reprobat.

Priusquam ulterius progrediamur, primum repetenda sunt, quæ nos de ea propositione scripsimus §. 4. ibi enim ostendimus quantum à Jansenio Augustiniani, ac Thomistæ dissiti sint in ea quæstione, *Quomodo divina præcepta possint impleri?* Deinde nostrâ, omniumque Augustinensium sententiâ primo reponimus, ex Jansseniano systemate consequi, justis conantibus & volentibus divina præcepta esse *impossibilia;* quoniam in eo systemate *impossibile est, ut vigente sancta delectatione illicitum prævaleat desiderium*, & contra *sub vividiori concupiscentia necessario liberum arbitrium succumbit:* at juxta Augustinenses Theologos, *nulla delectatio injicit vinculum libertati, & si-* *De Th. dise. tom 3. p. 203.*
cuti quacunque gratia præventus potest iniquus reluctari, ita quacunque premente cupiditate potest justus perseverare: ità enim scripsimus lib. 17. cap. primo. 2. Nos itidem affirmavimus Jansenianam propositionem contineri lib. 3. de Grat. cap. 13. unde Jansenii verbis exscriptis hæc subjecimus: *En prima pro-* *Ibid. p. 210.*
positio verbis expressissimis in libro Jansenii. 3. Illud quoque animadvertimus deprehendi Jansenianam hæresim ex responsionibus ad objectionem illam, *Si justi prævaricentur, peccant; igitur non carent gratia, qua possunt vitare peccatum.* Habet ergo Anonymus reprobatum in libris Jansenianum principium, habet demonstratam à nobis in Jansenio primam propositionem, habet nostrâ operâ jam perfectum quidquid in præsentia ipsemet agendum aggreditur.

2. Culpat Jansenii illationem adversarius. *Jans. Rediv. pag. 32.*

II. Jansenii responsionibus allatis, quas nos item produximus tom. 3. pag. 210. animadvertit Anonymus non errare Jansenium, quod præcepta *possibilia* esse fateatur cum auxilio gratiæ, sed quod neget esse *possibilia* iis, in quibus cupiditas gradibus gratiam superat: id vero cum in justis aliquando contingat, quoties-

cunque ſcilicet victrici delectatione ſunt deſtituti, idcirco ita Janſenius concludit: *Hæc igitur omnia planiſſime planiſſimeque demonſtrant, nihil eſſe in Sancti Auguſtini doctrina certius ac fundatius, quam eſſe præcepta quædam, quæ hominibus non tantum infidelibus, excæcatis, obduratis, ſed fidelibus quoque, & juſtis volentibus, conantibus, ſecundum præſentes quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deeſſe quoque gratiam, qua fiant poſſibilia,* Addit Anonymus fruſtra Janſenium ſententiam firmare ſuam exemplo Petri, aliorumque multorum, *qui tentantur ultra quam poſſint ſuſtinere.* *Aug. tom. 10. pag. 17.*

Quod jam ante eum Author præſtitit.

Cum non ſit culpandus Janſenius per hoc tantum, quod præcepta dixerit obſervatu *poſſibilia cum gratiæ auxilio;* à cenſura immunes ſunt Auguſtinenſes, qui cum PP. Concilii Carthaginenſis negant *ad Dei mandata complenda ſolam ſibi humanam ſufficere poſſe naturam.* Errorem namque Janſenii propoſitione prima enuntiatum Auguſtinenſes ipſi refellunt: imo egomet illum expoſui, & refutavi præmiſſo eodem integro teſtimonio, *Hæc igitur omnia pleniſſime, &c.* Nil itaque novi hactenus ab adverſario didicimus. De exemplo item Petri à Janſenianis adhibito, hæc nos ſcripſiſſe meminimus: *Exemplum Petri inſcite nimis à Janſenio, & Arnaldo adhibetur, ut demonſtrent gratiam aliquando deeſſe juſto, & hunc deſeri à Deo ſubtractione auxilii actualis, antequam Deus ab eo deſeratur: probatur enim lapſu, & exemplo Apoſtoli oppoſitum.* Ergo & ſecunda Anonymi prænotatio nos à nota Janſeniſmi apertiſſime vindicat, ſuſceptamque ab illo cauſam peſſundat.

De Th. diſc. tom. 3. p. 258.

Ibid. pag. 208. & 213

3. Adverſarius objicit Janſenio gratiam orationis denegatam juſtis

Janſ. Rediv. pag 33.

III. Demonſtrat Anonymus Janſenium lib. 3. de Grat. cap. 5. denegaſſe juſtis *gratiam orationis*, ſiquidem ſuis principiis cohærens exigit ad orandum *delectationem victricem* ſcribens: *Nam etiam ad orandum quam maxime delectatio neceſſaria eſt, &c.*

Id ipſum & Author.

De. Th. diſc. tom. 3. pag. 280. & 213.

Sapientiſſime; at quid Auguſtinenſes? In libris de Th. Diſcip. lib. 18. cap. 8. ſcriptum adinvenies: *Juſtis ſufficientem gratiam adeſſe, & neminem deſeri à Deo, niſi ipſe Deum deſerat, cum omnibus Catholicis profitemur.* Et lib. 17. cap. 3. *Adeſt juſtis ſufficiens gratia ad orandum; cum habent notitiam præcepti & cupiunt illud implere, atque propriam agnoſcentes infirmitatem ex hujus conſideratione ad implorandum Omnipotentis Dei adjutorium moventur.* Requiri autem ad orandum *victricem delectationem* docuit Auguſtinus lib. 2. de peccat. meritis cap. 19. num. 33. Id ergo non Janſenianæ, ſed Auguſtinianæ ſententiæ character eſt. Stat enim ſine delectatione victrici poteſtas orandi, at non conjuncta cum actu; quoniam datur absque gratia efficaci, ut ſcholaſtica utamur phraſi, potentia *poſſibilitatis*, ſed *non poſitionis*. Interpellamus itaque his verbis Anonymum: Ajuntne Auguſtinenſes *ſufficientem gratiam* adeſſe juſtis? Ajunt. Negantne iis, antequam ſuperbia implicati Deum deſerant, *ſufficiens auxilium ad orandum?* Nequaquam. Calumniator eſt ergo, qui Janſeniſtis Auguſtinianos accenſet, & hac quoque tertia prænotatione, ſuoque judicio revincitur ac redarguitur.

4. Bene arguit adverſarius Janſenium, negantem juſtis gratiam.

Janſ. Red. pag. 57.

IV. Proſequitur Anonymus, & num. 4. arguit Janſenium, quod aſſerat juſtis etiam, ac non tantum excæcatis & obduratis, absque injuſtitia denegari gratiam, & nihilominus illos præcepta damnabiliter transgredi, quoniam *culpa peccantium promeruit, ut æquiſſima iſta ſeveritate puniantur.*

Poteſt tamen etiam catholicè dici, negari nonnunquam & his gratiam, quin præcepta evadant obſervatu impoſſibilia.

Sed jam ex dictis manifeſtum eſt, in Auguſtinenſium ſententia juſtis *auxilium ſufficiens* non ſubtrahi, niſi prius Deum deſerant, ac viribus ſuis præſumentes obicem gratiæ ponant. Cæterum ſi loquamur indiſcriminatim de omnibus, nequit impietatis, aut erroris redargui ſententia eorum, qui docent *auxilium ſufficiens* in pœnam præcedentium peccatorum aliquibus denegari; cum eidem ſententiæ adhæreant Orthodoxi quamplurimi, ut oſtendi præced. §. 6. Quamquam tamen aliqui ſupernæ gratiæ adjutorio actu careant; nequeunt tamen præcepta dici illis *impoſſibilia*, & quia quamdiu vivunt, *habere poſſunt gratiam, quæ Dei miſericordia ſingulis præparatur*, ut inquiunt Lemos, Alvarez, Gonet, aliique Thomiſtæ, laudati §. 4. num. 5. & quia carentes auxilio ſufficienti nullam habent *impotentiam, niſi libere volitam*; nam ideo non poſſunt, quia prava voluntate ponunt *potentiæ proximæ impedimentum*, ut ego ſcripſi lib. 18. cap. 8.

De Theol. diſcipl. tom. 3. pag. 297.

5. Oſtendit adverſarius, Janſenium negare omnem potentiam bene operandi, propriè talem, niſi completiſſimam.

V. Præterea obſervat Anonymus, *multipliciter* juxta Janſenium lib. 3. de Grat. cap. 15. *hominem dici poſſe aliquid*, at ſemper verbum *poſſe* æquivoca ſignificatione à Janſenio uſurpari. Is enim ait 1. dici hominem poſſe *remotiſſime* per ſolam liberi arbitrii flexibilem facultatem. 2. *Paulo propinquius* per fidem.

3. *Mul-*

Jans. Rediv. pag. 36.

Multo plenius per charitatem, *qua justificatur.* 4. *Completissime*, quando Sancti Spiritus inspiratione *sic voluntas præparatur, ut non tantum possit, sed etiam velit.* His omnibus in justo, qui delectatione victrici careat, non agnoscit Jansenius veram præcepta adimplendi potentiam: imo sine illa delectatione *tam est impossibile voluntati, ut bene velit & operetur, quam homini cæco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradiatur, quantumvis eis & lux, & species, & scipiones, & omnia cætera sanitatis adjumenta suppetant.* Ita enim Jansenius loquitur lib. 2. de Grat. Ch. Sal. cap. 1. Quapropter cit. cap. 15. concludit reliquos tres *possibilitatis modos* adeo esse imperfectos, ut nisi adsit postremus, qui per actualem gratiam datur, *non magis hic, & nunc & absolute fieri posse præceptum dici potest, quam si sine alis volare posse diceretur.*

Admittunt contra Augustiniani contra Jansenium potentiam triplicem.

Verum quid contra docent Augustinenses? 1. *Duplicem dari potestatem, unam ab actu separatam, aliam cum actu conjunctam; quarum illa dat posse, ista facit ut potentia exeat in actum.* 2. *Potentiam separatam ab actu aliam esse proximam, aliam remotam, aliam remotissimam: proximam, quæ ad operandum non eget nisi motione, qua determinetur ad actum, ut est potentia videndi in oculo sano & clara luce perfuso, etiamsi clausus teneatur, aut aversus; remotam, quæ expedite & immediate exercere actum non potest, aliquo removante impedimento, ut oculus tenui luce illustratus, & pes in via præcipiti & lubrica: remotissimam, quæ est omni adjumento exspoliata, ut oculus in tenebris, pes cum podagra.* 3. *Potentiam remotissimam adinveniri in quolibet peccatore, qui potest esse sine peccato, dummodo gratia Christi sanetur: potentiam remotam in eo qui habet voluntatem parvam: potentiam proximam in illo adinveniri, qui magnam habet, & robustam voluntatem, cum qua faciente Deo ut faciamus per inspirationem victricis delectationis, habetur etiam potestas quæ conjungitur cum actu.* 4. *Hanc solam potestatem tradi à Jansenio, qui scripsit esse extra potestatem arbitrii actum oppositum, quotiescunque prævalet carnalis delectatio, & sub ista nullam esse potestatem justitiæ, sed vinculum arbitrii, & necessitatem peccandi.* 5. *In sententia autem nostra, in eo qui habet voluntatem parvam & invalidam, esse potentiam proxime sufficientem ad orandum, & sufficientem remote ad observantiam præceptorum, quæ poterit proxime implere, dum per orationem obtinuerit magnam & robustam voluntatem.* 6. *Cum voluntate illa parva & invalida observandi præcepta stare horum possibilitatem; quoniam contraria voluntas carnalis, quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis.* Hæc omnia habentur in Libris de Theolog. Discipl. ad prop. 1. Jansenii: quæ si Anonymus vidit, quid distent æra lupinis prorsus ignorat.

Tom. 5 pag. 213.

6.

Pessimè asserit Jansenius, peccare eos, qui non possunt non peccare ex defectu gratiæ. *Jans. Red. pag.* 38.

VI. Ad hæc producit Anonymus verba Jansenii, memorato in loco asserentis juxta quosdam Theologos vere peccare eos, qui adjutorio sufficientis gratiæ carent: *Non enim ideo peccant quia non possunt abstinere à peccato, quamvis vera non possint, sed idcirco peccant quia non volunt, neque vellent, etiamsi possent.*

Quod in Jansenio etiam damnant Augustiniani. *Tom.* 3. *lib. discipl. pag.* 179.

Reprobamus nos & hanc Jansenii assertionem: de qua lib. 16. cap. 2. hæc literis consignavimus: *Refellitur scitum Jansenianum primo Scripturis, quæ nobis delineant liberum arbitrium, tanquam potestatem extendendi manum ad ignem & aquam, eamque potestatem opponunt necessitati, explanantque verbis optionem, dominium, ac vim electivam significantibus. Deinde definitionibus Tridentini decernentis esse in potestate hominis vias suas malas facere, & dissentire si velit gratiæ excitanti. Ex Romanis quoque Pontificibus damnantibus tertiam propositionem Jansenii, & recensitos Bajanos articulos constituentes peccatum in iis etiam, quæ vitare non possumus, & opponentes libertati solam coactionem, & vim inferentem violentiam. Rejicitur præterea plenissimis Patrum suffragiis, & præclarissimi præsertim Augustini nullam statuentis in peccato naturalem necessitatem, nullamque in bonis operibus determinationem immutabilis voluntatis. Jansseniani insuper revincuntur ratione ipsa, quoniam ubi est necessitas, nec vitium est, nec virtus, nec vituperium, neque præconium laudis: & locum ibi non habent præceptiones, hortationes, comminationes.* Hæc aut legenda, aut memoriâ repetenda erant adversario, qui ait nos asserere in iis quoque patrari peccatum, quæ *necessitate* eveniunt, & vitari non possunt, ut videbimus seq. cap.

7.

Reprehenditur ab adversario similis quædam assertio Jansenii. *Jans. Red. pag.* 39.

VII. Perstringit ulterius Anonymus quod præcitatis in locis ait Jansenius, *impotentiam*, qua laborant qui transgrediuntur præcepta, *nullo modo excusare eum, qui non implet quod præcipitur, posset enim implere si vellet:* quæ postrema verba in sensu Jansenii idem sonant, ac

ac ſi diceretur, *ſi vellet illud implere, quod tamen non poteſt actu velle, illud poſſet tunc implere, & illud revera impleret.* Enimvero juxta Janſenium non datur medicinalis gratia, niſi ſit gradibus ſuperior cupiditate, *quod è noſtra nunquam elabatur memoria*, & ſine hujusmodi gratia *impoſſibile eſt voluntati*, ut bene velit, ſicut homini cæco eſt *impoſſibile* ut videat, vel ſurdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradiatur. Quare omnes à Janſenio allatæ reſponſiones futiles ſunt, ac penitus evaneſcunt.

Cui & Auguſtiniani è diametro adverſantur.

Evaneſcunt utique; ſed non evaneſcit, & magis magisque Janſenianæ adinvenitur oppoſita Auguſtinenſium doctrina: hi enim negant ad meritum, vel demeritum ſufficere *libertatem libentiæ*, in eo ſitam, quod *homo velit;* & requirunt ut ſimul poſſit *nolle*, negantes haberi rationem peccati in iis, quæ vitari non poſſunt, atque *ex neceſſitate* contingunt: negantes inſuper, *quod è noſtra nunquam elabatur memoria*, delectationem illam gradibus ſuperiorem, *quæ obſtringat arbitrium vinculo neceſſitatis.* Sat eſt, ſi dicta num. præcedenti, ut reliqua præteream, iterum perlegantur.

5. Hæreticus eſt Janſenius dicens, poſſe Deum homini præcipere, quæ tamen ſunt ei impoſſibilia. *Janſ. Red. pag.* 40.

VIII. Congerit deinde Anonymus teſtimonia quædam Janſenii aſſerentis lib. 3. de Grat. Chriſti Salvat. cap. 15. poſt Adæ transgreſſionem poſſe Deum idipſum homini poſt peccatum jubere, quod ante peccatum juſſerat, *quamvis ei jam propria culpa factum ſit impoſſibile, nec teneri ipſi conferre magnum illud redemptionis adjutorium, quod hominem nolentem velle facit, & facere, quamvis ſine magno illo adjutorio peccatum jam vitare propria & culpabili volendi infirmitate non poſſit.*

Qui error ex doctrina Auguſtiniana exſculpi nequit. *De Th. diſc. tom.* 3. *pag.* 190.

Quid vero Auguſtinenſes? Docent, ſi loquamur de originali peccato, ab hoc liberum non eſſe poſteris Adæ abſtinere, *niſi comparate ad illam voluntatem, à qua primo deſcendit ipſum originale peccatum:* at ſi loquamur de peccatis actualibus, hæc à nullo hominum committi, *niſi ab iis abſtinere ſit liberum unicuique;* demonſtrantque hallucinationes Janſenii, qui in libris Auguſtini adverſus Pelagianos non diſtinxit quæ de peccato originis & de carnis inſeminata concupiſcentia, ab iis, quæ de peccatis propria voluntate patratis idem Auguſtinus diſſeruit. Hæc à me demonſtrata ſunt in prolixa diſſertatione lib. 16. cap. 3. Præterea noſtrates docent dari, etiam ſine gratia efficaci & ſine delectatione victrici, potentiam implendi præcepta, non tamen potentiam *conjunctam cum actu*, ut diximus paulo ſupra num. 5. Tandem aſſerunt non eſſe characterem *Janſeniſmi* affirmare quod gratia actualis, etiam ſufficiens & non efficax, *in pœnam præcedentium peccatorum* aliquibus denegetur, cum proculdubio hæc ſit ſententia Auguſtini, aut ſaltem, fatentibus omnibus, quæſtio in utramque partem à Scholaſticis agitata. Characteres itaque Janſenianæ hæreſeos ſunt, qui §. 3. fuerunt producti.

9. Infert ex dictis Anonymus, ſyſtema delectationum relativè victrici. cium Janſenianum eſſe. *Janſ. Red. pag.* 42.

IX. Ex præcedentibus annotationibus ſuis Anonymus colligit, præcepta in ſenſu Janſenii fore juſtis *poſſibilia, ſi cupiditas, quæ actu gradibus ſuperior eſt, debilior evaderet;* & quamvis plures *poſſibilitatis* modos admiſerit, nullam tamen veram potentiam in ipſius Janſenii ſyſtemate adſtrui, niſi potentiam illam, qua præcepta adimpleri poſſunt cum auxilio gratiæ, *quæ gradibus ſuperet cupiditatem:* ideoque ab errore Janſenii nequaquam recedere, qui ajunt poſſe mandata ſervari *cum gratia gradibus ſuperiore*, & qui, licet gratias parvas & *inferiores* admittant, principium tamen *duarum delectationum indeliberatarum, & pro graduum ſuperioritate invincibilium* non deſerunt. Gratia enim *gradibus inferior* ſufficientes vires non confert, quibus frænari poſſit robuſtior concupiſcentia, & conſequenter adimpleri præceptum.

Sed malè.

Verum pari ratione ex noſtra ſententia Janſenianæ è diametro oppoſita, atque ex luculentiſſimis teſtimoniis hucusque productis legitima conſecutione infertur, à nobis reprobari primam ex damnatis propoſitionibus, quoniam etſi ad potentiam conjunctam cum actu, quam Schola *potentiam poſitionis* appellat, requirimus gratiam efficacem, ſeu delectationem victricem; agnoſcimus tamen in gratia inferioris gradus *potentiam poſſibilitatis:* nec admittimus ſyſtema *duarum delectationum invincibilium*, ſed duarum delectationum, quarum nec ſuperior trahit *neceſſitate* ad agendum, nec inferior hæret *neceſſario* in parvo motu, quem excitat, ſyſtema nimirum traditum à Theologis §. 2. enumeratis: in quorum lectione ſi aliquantulum Anonymus ſeſe exercuiſſet, non auſus eſſet orthodoxis ſcriptoribus novitatis ſtudium, & hæreſim Janſenianam adſcribere.

§. X.

§. X.

Ad prænotata Anonymi in secundam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

1. Catholice dicitur, gratiam non semper consequi effectum suum.
   Quod verum agnoscitur, & error Jansenianus ostenditur.
2. Etiam bene dicitur semper *NB.* aliquem effectum produci à gratia.
   Ex quo adversarii dicto ostenditur, Augustinianos à Jansenio esse remotissimos.
3. Quæ adversarius in hac materia,
   Eadem & Augustiniani contra Jansenium inferunt.
4. Rejicit adversarius effugium quoddam Jansenistarum.
   Quod nullô modô sibi quærunt Augustiniani.
5. Præcluditur ab adversario alia exceptio Jansenistarum.
   Per quod (duobus prænotatis) non premit, sed juvat Augustinianos.
6. Sensus damnatus propositionis 2dæ juxta adversarium.
   Qui tamen neutiquam recipitur ab omnibus orthodoxis, quin dici possint Jansenistæ.
7. Responsio quædam contra Jansenium uti adversario,
   Sic & Authori videtur insufficiens.
8. Qualiter juxta adversarium molliri quidam velint verba Jansenii.
   A quibus tamen, esto, quòd dentur, latissimè discrepant Augustiniani.

1. Catholicè dicitur, gratiam non semper consequi effectum suum. *Jans. Red. art. 3. pag. 44.*

I. IN secundam Jansenii propositionem, *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*, nil peculiare profert Anonymus, quod in antecessum non sit omnino discussum. Cuncta nihilominus summatim attingamus. Ait primum, illius propositionis sensum non esse, *quod interior gratia non semper consequatur effectum*, ad quem excitat voluntatem, quandoquidem parva etiam gratia excitat in sensu Jansenii *velleitates quasdam, vel complacentias*, ut idem Jansenius ait lib. 2. de Grat. Christi cap. 27.

Quod verum agnoscitur, & error Jansenianus ostenditur.

Certe, ut monet Anonymus, in hoc non consistit Jansenianus error; quod enim gratia sæpenumero excitet parvam voluntatem, comprobatur experimento, demonstratur à Norisio, aliisque Theologis præstantissimis, quorum memini §. 1. & secundo, imo & à Ludovico Molina; qui disp. 44. Concordiæ affirmat, *motus gratiæ prævenientis sæpe admodum debiles esse, tum propter modicam præparationem & conatum nostrum, & præcedentia delicta, pravasque affectiones; tum etiam, quoniam Spiritus ubi vult spirat, nemini interim denegando, quæ ad salutem opus sunt.* Tenuissimos hujusmodi motus, qui auctore eodem Molina interdum adeo sunt debiles, *ut deprehendi & agnosci nequeant*, quis dixerit producere effectum, ad quem excitant? Id multo minus affirmari potest in sententia Congruistarum de vocatione non congrua, & in sententia Thomistarum ac nostra de Gratia non efficaci. In quo ergo situm sit Jansenianum dogma ostendimus nos §. 5. num. 4. & longe antea lib. 14. cap. 8. ubi scripsimus: *Jansenius parvam quidem, & invalidam voluntatem à Deo inspirari fatetur, sed quam necesse sit permanere infirmam atque torpentem, nisi subministretur delectatio tam vivida, quæ arbitrium trahat indeclinabili necessitate*, & rursus: *In Janseniano systemate impie fabricato ad libertatis exitium, non datur sanctæ operationis potestas, nisi adsit gratia necessitatem inferens, & nisi in alterno cupiditatis & castæ delectationis conflictu, hæc illam superans in bonum voluntatem nostram tanta vi, ut nequeat contraniti, compellat:* & in 2. prop. Jansenii lib. 17. cap. 3. *Per Jansenium sub gratia parva, premente perversa cupiditate, non est potentia recte operandi, & sub gratia magna & robusta non stat potestas peccandi, & necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat; ita ut alterutrius delectationibus, nec una alteram superante, necessario inefficacibus desideriis hæreat animus.* Hunc esse damnatum Jansenii sensum concludit tandem Anonymus, ut paulo infra videbimus.

Molina in Conc. pag. 179. edit. Ant.

Tom. 3. pag. 102. & 103.

Ibid. p. 219.

2. Etiam bene dicitur, semper NB. aliquem effectum produci à gratia. *Jans. Red. pag. 45.*

II. Deinde Anonymus ait, nec eos Theologos à Pontifice cum Jansenio damnari, qui asserunt interiorem gratiam *semper producere aliquem effectum in voluntate*, modo fateantur, *non semper producere omnem illum effectum, cujus producendi veram confert potentiam.*

Ex quo adversarii dicto ostenditur, Augustinianos à Jansenio esse remotissimos. *Tom. 3. pag. 102. & pag. 218.*

Præmonstravimus nos ipsi hanc veritatem Anonymo lib. 14. cap. 8. testimonio Archiepiscopi Tranensis, & lib. 17. cap. 3. ex omnium fere Theologorum sententia, pluraque addidimus §. v. num. 5. & 6. ubi quod proletarius iste scriptor jejune ac frigide narrat, perspicue & luculenter comprobatur. Nunc, quoniam veritate cogente fatetur eos dissidere à Jansenio, qui docent dari gratiam, quæ non producit effectum, *cujus producendi veram confert potentiam*, ad ea loca, unde quædam nuper exscripsimus, mitigato aliquantulum animo revertatur. Itaque lib. 14. cap. 8. expositа Jansenii doctrina circa invalidam parvamque voluntatem, quam doctrinam *noxiam, blasphemam, horrendissimamque* appellavimus, ita sententiam nostram exposuimus: *In pia illa affectione, quam per gratiam sufficientem nos dicimus hominibus inspirari, tribuitur operis, non quidem executio, sed vera potestas, quamquam non ita expedita, ut reapse prodeat in actum;* & paulo supra pag. 100. *Fatemur qualemcunque gratiam in hoc statu sive parvam, sive magnam esse gratiam Christi. Deinde defendimus dari gratiam inefficacem, cui voluntas resistit: ac tandem per gratiam sufficientem dari nobis potestatem implendi divina mandata, sed non taliter validam, & expeditam, ut ad ponendum actum non sit necessaria gratia efficax:* atque in lib. 17. cap. 3. *Gratia inspirans voluntatem parvam & invalidam respectu hujus voluntatis est efficax, quoniam actu hanc voluntatem inspirat; respectu operationis liberæ, E. G. conversionis, & adimpletionis præcepti, est sufficiens tantummodo.* Ex his vero fluit hæc obvia ratiocinatio: Fatente Anonymo, à Jansenio errore sunt alieni, qui licet asserant internam gratiam semper producere aliquem effectum, ut mentis illustrationem, piamque motionem voluntatis, docent tamen dari gratiam, quæ non producit effectum, cujus producendi *veram confert potentiam:* ita accusator cit. num. 2. At Augustiniani Theologi, quamvis doceant gratiam semper aliquem producere effectum, piam scilicet cogitationem, & voluntatis affectum, confitentur attamen dari gratiam, qua non exequimur opus, cujus exequendi *veram tribuit potestatem:* ita nos in locis nuperrime laudatis. Igitur Augustiniani Theologi, fatente ipsomet convitiatore, à Jansenio errore sunt alieni.

3. Quæ adversarius in hac materia. *Jans. Red. p. 46.*

III. Ex quo in Jansenio systemate necessum sit voluntatem obsequi delectationi gradibus superiori, & absque hujusmodi delectatione omissio actus non sit libera, sed omnino necessaria; infert Anonymus duo requiri, ut dici possit quod voluntas gratiæ resistat, id est, *quod gratia careat eo effectu, ad quem excitat, & quod conferat voluntati potentiam operandi ipsum effectum.*

Eadem & Augustiniani contra Jansenium inferunt.

Rursus ex hac Anonymi prænotatione, seu potius reciprocatione per lineam eandem, apparet nostrum à Jansenio discrimen; cum Jansenianam illam *necessitatem* rejiciamus, & gratiam absque effectu, ad quem excitat voluntatem, veramque cum tali gratia agendi *potentiam* dari fateamur, ut ostendimus paulo ante.

4. Rejicit adversarius effugium quoddam Jansenistarum. *Jans. Red. p. 47.*

IV. Animadvertit præterea Anonymus secundam Jansenii propositionem nequaquam in eo sensu fuisse proscriptam, *quod gratia nunquam privetur eo effectu, ad quem inclinat voluntatem, vel quod nunquam privetur eo effectu, quem revera produxisset, si minorem habuisset debellandam cupiditatem,* propterea quod etiam Jansenius lib. 4. de Grat. Christi cap. 4. & 5., luctam, conflictumque gratiæ & concupiscentiæ describit, nec negat gratiam illo frustrari effectu, ad quem excitat, fatetur quoque gratiam effectum in aliis circumstantiis fore consecuturam, si nimirum cupiditas, quæ actu robustior, & ardentior est, gradibus esset debilior. Quare frustra novatores conantur iftiusmodi subterfugiis eludere Summorum Pontificum constitutiones.

Quod nullo modo sibi quærunt Augustiniani.

Ad hæc reponimus, quod licet novatores his effugiis dolose utantur; sunt tamen omnia recta fide ab orthodoxis ac præstantissimis Theologis tradita. Ut enim demonstravi §. 2. num. 2. affirmavit Macedus, *Augustinum delectatione carnis delectationibus spiritus opponere, & in ea pugna concupiscentiam cum gratia committere, & fortiori victoriam assignare.* Docent Thomistæ laudati à Gravesono, ibique à nobis num. 5. *quod si Deus homini male affecto gratiam conferat, quæ plures & majores efficaciæ gradus habeat, quam sint gradus obstinationis & malitiæ in voluntate, tunc ea gratia suapte vi, seu victrice delectatione superabit obstinationem voluntatis, & erit re ipsa efficax: at si Deus gratiam minus validam conferat, & quæ in gradibus efficaciæ superior, major, ac fortior non sit gradibus obstinationis, seu malitiæ voluntatis, tunc illa gratia voluntatem quidem commovebit, sed illam non convertet, nec illius obstinationis*

gra-

gradus superabit, eritque tunc temporis tantum sufficiens & inefficax, non quidem defectu sui, cum reipsa & vi sua converteret voluntatem, si minor esset voluntatis resistentia, sed ex defectu voluntatis, quæ obstinatione sua magis obsistit. Affirmat doctissimus Massoulié, de quo eo loci num. 6. *quod si fortior sit divinæ gratiæ motio, & ea motione accensa charitas vincat superetque pravam cupiditatem, tunc motio divinæ gratiæ efficax est: quod si econtra vehementior sit ipsa cupiditas, cassa & inefficax redditur divina motio, aut ejus vis ita retardatur, ut licet effectum aliquem habeat, non tamen habet effectum, ad quem ex divina ordinatione* refertur. At quid plura fastidiose repeto? quando ipsemet Augustinus de dono Persev. cap. 14. num. 35. ait Tyrios Sidoniosque credituros fuisse, si qualia viderunt Corozaitæ & Bethsaitæ signa vidissent, quia *non erant sic excæcati oculi, nec sic induratum cor Tyriorum & Sidoziorum:* ideoque gratiam in his ob minorem excæcationem minoremque duritiem futuram fuisse effectricem, quæ in illis ob majorem obdurationem & cæcitatem sufficiens fuit & inefficax. Discat ergo tandem Anonymus quænam sint subterfugia novantium, & quænam Catholicorum asserta. Luctam esse inter concupiscentiam & gratiam, hanc efficacem esse quando gradibus superat contrariam cupiditatem, sufficientem & inefficacem quando superior non est gradibus obstinationis atque malitiæ, ac demum in tali circumstantia non consequi effectum, quem produceret si minor esset cupiditas & resistentia voluntatis, est insignium Theologorum sententia, ut vident qui forte non sunt magis excæcati, quàm fuerint Corozaitæ. Quo ergo jure hæc dicuntur subterfugia novantium? In eo isti decipiuntur, quod ex illo gratiæ, & concupiscentiæ conflictu (qui utinam non daretur!) inferunt sub robustiori concupiscentia voluntatem necessitate succumbere, & sub victrici delectatione necessario obsequi & assentiri, è medio sublatis gratia sufficiente, & libertate, ut diximus sæpenumero.

5. Præcluditur ab adversario alia exceptio Jansenistarum. *Jans. Red. p. 49.*

V. Advertit præterea Anonymus, sensum secundæ Jansenianæ propositionis non esse, *quod cupiditas nunquam resistat gratiæ, sed quod homo nunquam ei resistat, hoc est nunquam eam privet eo effectu, quem potuisset producere, atque etiam produxisset, si voluntas gratiæ consentire voluisset:* neque etiam sensum ejusdem propositionis esse, *quod gratia interdum eo privetur effectu, quem in alio subjecto minus resistente assequeretur:* quoniam juxta Jansenium *eadem gratia in uno victrix est, in altero non victrix pro majori, vel minori concupiscentia resistentia.*

Duo contra adversarium notanda qui per prædicta sententiam Augustinianorum potius juvat.

Poterit adversarius, quandoquidem quinque hisce prænotationibus nondum Jansenii sensum adinvenit, illum à nobis percipere legendo quintam hujus dissertationis sectionem. Duo tamen hic animadvertat: primum, ex quo gratia interdum eo privetur effectu, quem in alio minus resistente assequeretur, doctissimum Thomistam Antoninum Massoulié inferre quod revera detur gratia *sufficiens*, cui in hoc statu infirmitatis resistitur: ait enim diss. 3. de div. grat. q. 6. art. 2. *sufficientem gratiam, quam Schola D. Thomæ admittit, verissime & propriissime sufficientem esse*, hac producta ratione: *Quod enim gratiæ divinæ motio v. g. ut quatuor, interdum effectum non habeat, non oritur ex defectu ipsius motionis divinæ, quæ vim agendi non habeat: est enim verissime sufficiens, imo & natura sua efficax, nec minorem suo in ordine vim habet agendi, quam habeat v. g. calor in ordine physico, quem nemo negaverit vim habere sufficientem comburendi, ita ut si admotum lignum ignis non comburat, id non oriatur ex quo ipsi igni desit virtus comburendi, sed quod lignum oppletum humiditate & aqua, impressioni, seu vi & efficaciæ ignis obsistat. Atque idem de voluntate sentiendum est: nam si prava voluntas minori v. g. obstinatione obfirmata esset, minusve intensus esset pravus ipsius habitus, quo veluti pondere à virtute colenda retrahitur, & ad vitium impellitur; ipsa eadem divinæ gratiæ motio ut quatuor, voluntatem ad virtutem impelleret, atque hujus consensum obtineret: superaret enim vim pravi habitus, & malitiam voluntatis, eamque à sequendo vitio retraheret. Quod si ea gratiæ divinæ motio ut quatuor voluntatis consensum non obtinet, id non oritur ex defectu ipsius motionis gratiæ divinæ, sed ex prava dispositione voluntatis, quæ ob pravum habitum intensum: v. g. ut quinque, ipsius actionis impressioni, & vi seu efficaciæ divinæ motionis non subjicitur.* Hinc aparet nos (eadem quippe tradita à me fuerunt lib. 4. cap. 12. & lib. 13. cap. 8.) ex conflictu concupiscentiæ & gratiæ, variisque *gradibus* utriusque, unde Jansenii perversa illatione deducunt nullam in hoc statu dari gratiam *sufficientem*, cui libere humana voluntas resistat, meliori & legitima consecutione inferre ipsam *sufficientem* gratiam, & Catholicum dogma secundæ Jansenii propositioni contrarium.

Massoul. tom. 2. pag. 112.

Tom. I. Th. discipl. pag 233. & tom 3. pag. 99.

Aliud vero, quod Anonymi memoriæ subjicimus, est, Macedum quoque, Norisium, Augustinenses & Ægidianos, Joannem Gonzales, præcitatum Massouliè, imo & Congruistas omnes, negare *entitativam* distinctionem inter auxilium sufficiens & efficax, atque affirmare quod *eadem gratia, quæ in uno victrix est, in altero non sit victrix*, ut evidenter ostendimus §. 2. & 5. ideoque cavendum adversario, ne id enumeret inter dogmata Janseniana à Summis Pontificibus condemnata.

6. Sensus, in quo juxta adversarium damnata est 2. propositio Jansenii. *Jans. lect. v. pag. 50.*

VI. Tandem Anonymus, quo sensu damnata sit propositio secunda Jansenii, post præcedentia diverticula exponens ait, *Theologos Orthodoxos ad evitandas Jansenianorum cavillationes atque fallacias exigere quod potestas, quæ per gratiam confertur, non sit actu ligata per cupiditatem majorem, seu quod sit potentia expedita: & ulterius quod potestas illa sit relativa ad gradus cupiditatis, ita ut homo secundum præsentes, quas habet vires, possit operari bonum illud, ad quod gratia excitat voluntatem, seu ita ut revera possit gratiæ consentire in circumstantiis cupiditatis fortioris.*

Sensus hic adversarii ab omnibus orthodoxis neutiquam est receptus, quin tamen dici queant Jansenistæ.

Videntur hæc ad primam, non ad secundam Jansenii propositionem spectare, atque abunde iis satisfactum §. 2. num. 9. & §. 4. num. 3. ac seqq. Repetamus nihilo tamen minus nonnulla, ne dicamur flocci habuisse hanc eruditorum Margaritam. De potentia *expedita* non esse eandem omnium Orthodoxorum mentem demonstravimus prælaudatis §§. locupletissime. Indicet ergo Anonymus, quos modo nominet *Orthodoxos;* nam si loquatur de universis, suam in lectione summorum Theologorum vel oscitantiam, vel mentis hebetudinem patefaciet. Audivit nuper præclarum Thomistam, qui ait gratiam illam esse *inefficacem* & *sufficientem* duntaxat, ac proinde talem, cui voluntas resistit, *quæ cum sit motio ut quatuor, non superat pravum habitum intensum ut quinque:* ideoque adinvenit Theologum *Orthodoxum*, qui negat gratiâ sufficiente, ut distinguitur ab efficaci, conferri potentiam *expeditam* à glutine robustioris cupiditatis. Inveniet Thomistas alios utique *Orthodoxos*, docentes illam esse gratiam *sufficientem* tantummodo, quæ *in gradibus efficaciæ superior, major, & fortior non est gradibus obstinationis, seu malitiæ voluntatis*, si legerit quæ scripsimus §. 2. n. 5. ideoque nec hi agnoscunt in gratia sufficiente, & non efficaci, potentiam *expeditam* à glutinamento concupiscentiæ fortioris. Si autem conjiciet oculos in num. 9. ejusdem §. percipiet ex Cardinali Norisio illam juxta Suarium, aliosque, dici potentiam completam atque expeditam, *quæ includit omnia prævenientia auxilia*, & quæ ad agendum alio non indiget adjutorio; & consequenter occurrent *Orthodoxi* alii negantes conferri per auxilium mere *sufficiens* potentiam *expeditam*. Si ulterius legerit §. 6. num. 5. discet à Theologis quamplurimis, nec non à centum Galliarum Episcopis rejici æquilibrium illud, in quo gratiæ gradus æquiponderent gradibus concupiscentiæ, cum non teneatur Deus iis, qui majoribus criminibus sese implicant, ampliorem gratiam conferre: unde & in his sufficiens gratia, cui reluctantur, nequit esse *expedita* à glutino cupiditatis robustioris. Ex his perpaucis (non enim præstat omnia repetere) intelliget criminator gratiæ sufficienti, cui voluntas obsistit, non adscribi ab Orthodoxis omnibus hanc proprietatem, ut voluntatis conferat *completam expeditamque potentiam*. Cæterum cum in hisce vocabulis *Potentia expedita* latere possit æquivocatio, iisque adversarii nostri abuti soleant, ut ajebat Massouliè, de quo vide §. 4. num. 9. idcirco nos affirmavimus tom. 3. pag. 218. aliisque in locis, potentiam, quam confert gratia inspirans piam affectionem, à qua non superatur fortior cupiditas, non esse ita *expeditam, ut reapse prodeat in actum:* quod à nemine eorum, qui ad ponendum actum requirunt auxilium efficax, negari potest. Necessum ergo non est ad refellendam Jansenii hæresim, gratiæ, quæ ab efficaci contra distinguitur, adscribere potentiam *expeditam*, neque id requirunt *Orthodoxi* omnes, prout Anonymus præmittit, tanquam rem singulis Theologis exploratissimam. Quam ob rem in eo consistit Jansenianus error, quod *sub delectatione victrici voluntas necessitate fiectatur, nec actus oppositus in ejus sit potestate: ideoque per Jansenium sub gratia parva, premente perversa cupiditate, non habetur potentia recte operandi, & sub gratia magna & robusta non stat potestas peccandi, & necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat.* Atque ita nos Jansenianam descripsimus hæresim præcitata pag. 218. Profecto Augustinenses, etsi in delectatione victrici agnoscant *auxilium operationis*, seu gratiam efficacem; in delectatione tamen minori agnoscunt gratiam *possibilitatis*, sive auxilium sufficiens; quoniam licet gratia sit minor gradi-

gradibus, est altioris nihilominus ac supernaturalis ordinis, & potens est superare quoscunque gradus concupiscentiæ; hæc vero quantumvis robustissima, non obstringit arbitrium *vinculo necessitatis*. Quod vero minor gratia majorem concupiscentiam non superet, non evincit quod superare non possit, sicuti quod gratia *sufficiens* sensu Thomistico, aut gratia *non congrua* sensu Suaresiano non habeat obsequentem sibi voluntatem, minime probat quin hujusmodi gratiæ voluntas obsequi & obtemperare non valeat; sed hoc unum commonstrat, in minori sancta delectatione non haberi gratiam victricem, gratiam quæ ita movet ut persuadeat, gtatiam quæ præparatur à Domino non tantum ut voluntas possit, sed etiam ut velit & faciat: quod necessum non est iterum iis explicetur, qui efficacis gratiæ naturam, & energiam quomodolibet assequuntur.

7. Responsio contra Jansenium, quæ adversario videtur insufficiens. *Jans. Red. pag. 50.*

VII. Nil aliud num. 7. addit Anonymus, nisi ad grassantem Jansenianam hæresim coercendam, minime satis esse si fateamur interiori gratiæ in eo sensu aliquando resisti, *quod homo aliquando non producat effectum, ad quem gratia excitat voluntatem, vel quod eum effectum non producat, quem per gratiam, si debilior adesset cupiditas, revera produxisset:* alioquin insons foret ipsemet Jansenius, qui eadem omnino confitetur.

Talis etiam videtur Augustinianis.

Jam hæc audivimus num. 1. eadem rursus repetita sunt num. 3. iterum hæc attentis auribus excepimus n. 5. & ubique ostendimus ulterius ad coercendam hæresim requiri, ut in minori delectatione agnoscatur vera potestas agendi, & à superiori delectatione tollatur vinculum necessitatis.

8. Qualiter, juxta adversarium, velint Jansenianinonnulli molliri verba Jansenii.

VIII. Ait postremo Anonymus plures reperiri Jansenianos, qui asperiora Jansenii verba emollientes, *non solum docent sæpe resisti interiori gratiæ, sed admittunt præterea gratias sufficientes, quæ dant veram bonum operandi potentiam. Alii etiam addunt illam potentiam esse completam, proximam, imo expeditam & relativam:* mera tamen hæc verba esse, atque ad involvendum errorem accomodata: quoniam evidens est, non posse hæc omnia catholico sensu proferri, quandiu non rejicitur doctrina duarum delectationum *indeliberatarum* & invincibilium pro graduum superioritate: admissa enim hac doctrina nunquam voluntas resistit delectationi victrici; & si victrix non sit, gradibusque superior, necessum est ut voluntas obsequatur cupiditati.

A quibus tamen, esto, quòd dentur, latissimè dissident Augustiniani.

Fateor me ignorare quinam sint Janseniani illi adeo secum pugnantes, qui cum adhæreant delectationum invincibilium systemati, asserunt dari cum gratia sufficiente, quæ distincta sit à delectatione victrici, *potentiam completam, imo expeditam & relativam.* Non enim hæc duo consistere possunt, dari plenam resistendi potentiam, & voluntatem necessario obsequi cupiditati gradibus superiori; nec puto talia aut Calphurnium Lanarium, aut Margitem dicturos. Novi quidem dari Jansenianos, qui abstinent *à necessitatis vocabulo*, & affirmant *necessitatem & libertatem pugnare invicem:* sed hi distinguunt *necessitatem naturalem à necessitate inclinationis*, autumantes nihil esse *naturali necessitati* alligatum, si in illud *voluntas propendeat:* & ajunt quidem voluntatem à gratia excitatam aliquando resistere & reluctari, sed negant dari hanc reluctandi *potestatem*, quamdiu voluntas sub *victrici delectatione* consistit, libertate indifferentiæ sublata. Atque hæc verborum aucupia egomet exsufflavi in præfatione libri XVII. Verum sive reperiantur, sive non, Janseniani illi, vel potius cucurbitæ, adstruentes *potentiam* reluctandi *expeditam & relativam*, simulque *necessitatem* obsequendi cupiditati, quæ gratiam gradibus superet: memoriâ repetendum est, à nobis systema duarum delectationum defendi, at non duarum delectationum *invincibilium*, & necessitatem graduum superioritate inferentium, ut ostendimus in octava sectione ad articulum 1. Anonymi num. 14. ad art. 2. num. 5. & 6. atque ad hunc art. 3. num. 1. & 2. necnon tom. 3. de Th. disc. pag. 102. & 103. pag. 203. 218. 219. &c. *Tom. 3. pag. 199.*

§. XI.

De Anonymi prænotationibus in tertiam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

1. Quidnam intendat, vel inferat juxta adv. 3tia propositio Jansenii.
   Hanc & Augustiniani rejiciunt.
2. Arguit Jansenium adversarius, quòd solam libertatem à coactione libertati repugnare asserat
   De eodem & Augustiniani Jansenium arguunt.
3. Qualiter Jansenius prædictam doctrinam voluerit defendere.
   Defensio hæc etiam ab Authore energicè refutatur.
4. Non rejecit Jansenius juxta adversarium indifferentiam contradictionis.
   Accepit tamen eam pro sola spontaneitate, prout Author in scriptis suis ostendit.
5. Iteratò arguitur Jansenius de admissa sola libertate à coactione.
   In quo ei & Author acerrimè contradicit.
6. Systema duarum delectationum, ùt Jansenio amicum, & Tridentino contrarium vellicat adversarius.
   Hæc insimulatio explicatione, etiam Thomistis usitata, difflatur.
7. Ultimata adversarii illatio.
   Proprio ejus judicio refutatur.

1. Quidnam Jansenii tertia propositio intendat, vel inferat juxta adversarium. *Jans. Rediv. art 4. pag. 52.*

I. PAucis me expediam à prænotationibus Anonymi in tertiam Jansenianam, quamvis integrum occupent articulum, à 52. pagina ad sexagesimam. Sunt enim omnia, quæ nobis prius, & quidem luculentius, fuerunt tradita, ac proinde talia, quibus, etsi nulla alia momenta supeterent, Anonymus manifestæ calumniæ convinceretur. Postquam ergo præmisit, tertiam propositionem his verbis expressam, *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione*, à Jansenio latius exponi in tribus libris de Gratia Christi, scilicet 6. 7. & 8. eamque propositionem consequi ex systemate duarum delectationum, quarum robustiori necessum sit voluntatem obtemperare; ait Jansenium *duplicem tantum distinguere necessitatem, unam coactionis, & alteram simplicem, seu voluntariam*, ut constat ex lib. 6. de Grat. Christ. cap. 6. sub necessitate autem coactionis Jansenium complecti omnes actus, qui fiunt voluntate actu resistente, & qui *non possunt volendo impediri.*

Propositionem istam etiam Augustiniani rejiciunt. *Tom. 3. pag. 220.*

Jam vero constat nos propositionem illam tertiam reprobasse lib. 17. cap. 3. ac demonstrasse tradi illam à Jansenio pluribus in locis, & profluere à principio *duarum delectationum invincibilium*, juxta quod *voluntas necessario abripitur à superiori delectatione*, produxisse quoque Jansenii verba deprompta ex lib. 6. de Grat. Christi cap. 6. quibus Jansenius adstruere nititur *duplicem tantum necessitatem, coactionis, & simplicem, seu voluntariam;* ac demum hæc omnia Jansenii commenta rejecisse tum eo loci, tum præcedenti libro 16. cap. 2. & 3. Manifestum est ergo, nos ab errore & hæresi tertiæ propositionis penitus recessisse, ex ejusdem accusatoris allata prænotatione.

2. Arguit Jansenium adversarius, quòd solam necessitatem coactionis libertati repugnare asserat. *Jans. Red. pag. 54.*

II. Præmonet deinde Anonymus, Jansenium ea distinctione supposita asserere quod libertati repugnet *necessitas coactionis, non autem necessitas* simplex & voluntaria; idque adnitti ut demonstret lib. 7. de Gratia Christi Salvatoris cap. 1. & lib. 8. cap. 14. pluribusque aliis in locis, quæ retexere supervacaneum foret ac tædiosum, & ubique doctrina & verbis Augustini eundem Jansenium abuti.

De eodem & Augustiniani Jansenium arguunt.

Quid vero nos? Præcitato lib. 16. cap. 3. non tantum id de Jansenio affirmavimus, verum etiam sophismata ejus omnia diluimus, ac primum ea, quæ dogmatistes ex Augustino deprompsit. Ea enim sophismata proponentes scripsimus: *Audiendi sunt modo Jansenistæ. Illud, inquiunt, est in potestate voluntatis, perfecte liberum, & sufficiens ad meritum, quod facimus cum volumus. At dummodo operemur cum sola libertate à coactione, volumus operari. Sola ergo libertas à coactione sat est, ut opus sit perfecte liberum in nostra voluntate, ac patratum cum merito.* Hic subjecimus argumenta Jansenii, ac priori loco ex Augustini libris petita. Singula autem refutavimus inferius, responsionem nostram his verbis aggredientes: *Hydram hanc sese tali*

Tom. 2. Thdiscipl. pag. 184.

tali ausu erigentem nihil negotii est concidere & obtruncare. Pudeat ergo rursus Anonymum convitiorum suorum, quæ ex secunda quoque prænotatione in ipsum recidunt.

3. Qualiter Jansenius prædictam doctrinam voluerit defendere *Jans. Red. pag. 55.*

III. Tradit Anonymus prævidisse Jansenium, quod *modus hic inauditus exponendæ libertatis*, requisitæ ad meritum & demeritum, commovere poterat Christianorum animos, ac mirus videri Scholasticis. Deinde producit prolixum Jansenii locum ex lib. 6. de Grat. cap. 35. ubi perspicue docet, *actus voluntatis necessarios, à quibus abstinere non possumus, esse tamen in potestate nostra, & nos illorum actuum dominos esse.*

Defensio hæc Jansenii etiam ab Authore energicè refutatur,

Et hæc criminatorem Augustinianæ Scholæ aperte redarguunt. Quod ut facilius lector percipiat, animadvertere debet, quomodo Jansenius, licet lib. 6. de Grat. Chr. Salv. cap. 6. col. 532. scribat, *mira videbitur Scholasticis ista doctrina;* paucis tamen interjectis, ad se trahere conatur S. Thomam, & cap. 25. col. 700. etiam Scotum; idemque facere nititur de aliis Scholasticis antiquioribus. Ego vero præcitato cap. 3. lib. 17. Scholasticorum quoque auctoritate demonstravi non sufficere ad merendum, vel demerendum libertatem *immunem à coactione;* & postquam Jansenium usurpato Scholasticorum præsidio exspoliavi, ad hunc modum responsionum mearum seriem absolvi: *Ex dictis manifeste deprehenditur aut dolus, aut oscitantia Jansenistarum in captando sibi patrocinio veterum Scholasticorum.* Quod vero attinet ad verba Jansenii eodem lib. 6. cap. 35. totus ibidem est, ut ex Augustino evincat actum voluntatis deliberatæ necessarium esse in potestate, & dominio ejusdem voluntatis, quoniam juxta Augustinum nihil tam est in nostra potestate, *quam ipsa voluntas*, & illud omnino liberum est, *quod cum volumus facimus.* Vide Jansenium pag. 716. & seq. Nos autem eodem cap. 3. pag. 184. hæc Jansenii argumenta exscripsimus, & sequenti pagina cuncta dissolvimus, contra ex Augustino demonstrantes, nulla ratione motum voluntatis esse culpabilem, si *ex necessitate* eveniat, ac docentes quo sensu intelligendus sit S. Pater adversus Manichæos, & quo sensu adversus Pelagianos decertans. Ex eo itaque tertio capite, prænotationi suæ comparato, poterit rursus Anonymus nostrum à Jansenio discrimen, suamque in calumniando turbulentam præcipitemque inconsiderantiam deprehendere.

Tom. 3. pag. 186.

IV. Pergens Anonymus investigare Jansenii sensum, ait ab illo nequaquam rejici „indifferentiam contradictionis, *sive* potestatem agendi & non agendi ad „libitum voluntatis,„ productis ad id comonstrandum verbis Jansenii ex præcitato capite 35. & ex cap. 37. ac 38. libri 6. de Gratia Christi Salvatoris.

4. Jansenius juxta adversarium non rejecit contradictionis indifferentiam. *Jans. Red. pag. 56.*

Verum admittit Jansenius, ac simul non admittit *potestatem agendi, & non agendi;* quoniam, ut nuper dicebamus, illud in sensu Jansenii est in potestate voluntatis, quod cum volumus, facimus, etiamsi necessario velimus. Id affirmat Anonymus proximo num. 5. & colligitur ex hoc n. 4. verbisque Jansenii ab Anonymo recitatis. In primo enim testimonio ait Jansenius nullum esse *detrimentum libertatis,* etsi voluntas necessario & *immutabiliter velit:* in altero inquit, ubicunque est voluntas, adesse modum libertatis, *sive contingenter agat, sive necessario:* in tertio addit voluntatem actus sui dominam esse, *quantumcunque aliquid immutabiliter, necessarioque velit.* Hæc tandem nihil sunt aliud, quam potestatem voluntatis pro sola *spontaneitate* usurpare, ut evincunt etiam loca à nobis præmissa §. 3. num. 2. At ego ad refutandas technas omnes Jansenianas demonstravi diversa ratione voluntatem protendere in finem ultimum; diversa autem ratione eligere media; & aliter loquendum de voluntate *ut natura est*, aliter vero ut est *liber ad faciendum & non faciendum animi motus*, necessitatemque voluntatis inveniri in naturali instinctu, quo fertur in finem, sed in electione mediorum, in qua proprie relucet libertas, admittendam esse libertatem oppositam necessitati. Vide tom. 3. pagina 185. Vitavi ergo ambiguitatem omnem, qua Jansenius errorem involvit suum, & jure in convitiatorem quartam quoque ejus prænotationem obtendam.

Quòd autem hanc pro sola spontaneitate acceperit, ostendit Author in scriptis suis.

5. Iteratò arguitur Jansenius de admissa sola libertate à coactione. *Jans. Rediv. pag. 57.*

V. Ex Jansenianis verbis infert Anonymus, Jansenium quando voces istas usurpat, *quod voluntas possit ad libitum agere, & non agere, quod sit domina suarum actionum, quod habeat quodam sensu indifferentiam contradictionis, quod se ipsam moveat & determinet ad agendum, &c.* nil aliud asserere, quam voluntatem velle cum advertentia & reflexione: *licet ab eo volendo nullatenus possit abstinere;* ideoque solam *coactionem*, quæ rationis advertentiam excludit, repugnare libertati, *necessitatem vero simplicem & voluntariam* vere cum libertate subsistere.

Bene

Cui & acerrimè contradicit Author.

Bene habet: nequeunt ergo, niſi per ſummam calumniam, tanquam Janſeniani traduci, qui negant *libertatem à coactione eſſe veram libertatem, quæ requiritur ad merendum & demerendum:* & qui docent *neceſſitatem evertere eſſentiam liberi arbitrii, quatenus liberum arbitrium eſt;* ſicuti ego præſtiti tom. 3. pag. 175. & ſeq. ne loca alia commemorem: ideoque & quinta Anonymi prænotatio fidem noſtram teſtatur, calumniam ipſius aggravat, dicteria cuncta diſpellit.

6. Syſtema duarum delectationum à Janſenio amicum, & trident: contrarium vellicat adverſarius. *Janſ. Red. pag. 58.*

VI. Proſequitur num. 6. Anonymus animadvertere, quod Janſenius, dum aſſerit voluntatem *poſſe diſſentire ſi velit*, id affirmat, *non quod revera voluntas polleat diſſentiendi potentia, ſed quod diſſentiret ſi vellet, cum tamen velle diſſentire non poſſit.* Ait hoc Tridentinæ Synodo adverſari: nihil enim fingi poteſt abſurdius, quam Concilium adverſus hæreticos definiiſſe, voluntatem *poſſe velle diſſentire, ſi velit diſſentire.* Neque enim Lutherani & Calviniſtæ negabant voluntatem poſſe velle, quando vult. At adulterina Janſenii interpretatio in ea Concilii verba, *poſſe diſſentire ſi velit*, mirifice congruit duarum delectationum ſyſtemati; in quo voluntas conſentiens delectationi alteram gradibus ſuperanti, nequit profecto intelligi quomodo poſſit velle ei diſſentire.

Hæc inſimulatio explicatione, etiam Thomiſtis uſitata, diffiatur.

Hæc ſemel, iterum, ac tertio audivimus: atque hinc eandem, quam ſupra, conſecutionem deducimus, Janſeniſmi calumnioſiſſime inſimulari Theologos negantes voluntatem neceſſario velle, & neceſſario aſſentiri delectationi, quæ gradibus alteram vincit. *Nos contra contendimus nullam delectationem injicere vinculum libertati, niſi ſit delectatio ſummi boni manifeſtati per lumen gloriæ, aut boni in communi, extra quod divagari nequit voluntatis inſtinctus.* Ita ſcripſimus lib. 17. cap. 1. Affirmamus itaque in voluntate, *quando vult*, eſſe poteſtatem nolendi. De Concilio itidem Tridentino ſcripſimus lib. 14. cap. 11. *Cum hæretici ex promotione Dei & doctrina de gratia per ſe efficaci mala conſecutione inferrent liberum arbitrium non cooperari Deo moventi; definit Synodus Tridentina præmoveri utique & excitari, ſed liberum arbitrium non rapi neceſſitate, ſed etiam motum poſſe diſſentire ſi velit:* quibus verbis à Dei excitatione, & à voluntate auxilio efficaci præmota apertiſſime ſejunximus *neceſſitatem.* Verum tamen eſt, quod Theologi oppugnantes gratiam per ſe efficacem, utuntur adverſus eos eadem definitione Tridentini; ac Thomiſtæ communiter reſpondent, non poſſe voluntatem cum ipſa præmotione efficaci conjungere diſſenſum, cum impoſſibile ſit voluntatem ſimul velle & nolle: at non proinde iidem Thomiſtæ negant *potentiam diſſentiendi.* Horum vero ſententiam ego approbans hæc ſcripſi cit. capite 11. *Reſpondeo optime exponi definitionem Tridentini Concilii per ſenſum compoſitum ac diviſum. Neque enim Thomiſtæ docent, quod in ſenſu compoſito excitationis & motionis divinæ non ſit in nobis potentia diſſentiendi, ut cavillantur nonnulli, ſed docent tantummodo quod non poſſit componi diſſenſus cum ipſa efficaci excitatione & motione, ita ut ſenſus compoſitus & diviſus appellet poſitionem actus, non poſſibilitatem.* Et poſt pauca: *Aliud eſt poſſe diſſentire, aliud diſſentire reapſe. Dum excitamur auxilio efficaci, infallibiliter aſſentimur; poſſumus tamen non aſſentiri.* En Auguſtinenſes, quorum nos minimi ſumus, agnoſcentes cum gratia efficaci, & cum delectatione victrici *veram diſſentiendi potentiam*, atque cum Thomiſtis, non cum Janſenio, exponentes Tridentini Concilii decreta.

Tom. 3. pag. 204. & 127.

7. Ultima illatio adverſarii. *Janſ. Red. pag. 60.*

VII. Superius dicta Anonymus ſummatim colligit, inferens ab errore tertiæ propoſitionis eos non eſſe alienos, qui ajunt: „Voluntatem non poſſe diſſen„tiri illi delectationi, quæ gradibus alte„ram ſuperat; ſi enim non poſſit diſ„ſentiri delectationi gradibus præpon„deranti, libera non eſt libertate à ne„ceſſitate.

Reſtatur proprio ejus judicio.

Spectavimus ſatis *le refrain de la ballade.* Qui ergo ajunt voluntatem poſſe diſſentire præponderanti delectationi, judice Anonymo, iniquiſſime appellantur Janſeniani.

§. XII.

§. XII.

Ad Anonymi prænotata in quartam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

1. Membra duo propositionis 4tæ Jansenii quâ censurâ notentur.
   Ostenditur ex authoribus, etiam contrariis, Semipelagianos admisisse gratiam illuminationis, non autem inspirationis.
2. Hanc sententiam adversarius, tanquam temerariam, rejicit.
   Respondetur pluribus ad censuram istam.
3. Rejectis Jansenistarum effugiis systema delectationum, ut iis amicum, denuo incusat adversarius.
   Ostenditur ex scriptis Authoris plenissima à Jansenismo differentia.

1. Membra duo propositionis 4tæ Jansenii, quâ notâ censurâ notentur. *Jan. Red. p. 80. art. 5.*

I. IN quarta Jansenii propositione duæ sunt partes. *1. Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei. 2. Et in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare.* Cum hæc propositio damnata sit, tanquam falsa & hæretica, Anonymus num. 1. affirmat juxta communem Theologorum sententiam *falsitatis* nota affici priorem partem, & nota *hæreseos* posteriorem.

Ostenditur ex Authoribus, etiam contrariis, Semipelagianos admisisse gratiam illuminationis, non verò inspirationis. *Tom. 3. pag. 164.*

Sententia nostra est, *Semipelagianos ad initium fidei admisisse gratiam illuminationis, etiam interioris, at non gratiam, quæ ad illuminationem mentis addit inspirationem dilectionis per subministrationem Spiritus Sancti;* & hanc sententiam nos demonstrasse arbitramur invictissimis monimentis. Quæ si Anonymo videantur infirma, ea diluat, solvatque. Quod etsi fecerit, convincetur tamen auctoritate illustrium Scriptorum, hanc nostram communi Theologorum sententiæ non adversari. Ac primo ostendimus lib. 14. cap. 5. gratiam internæ illuminationis neque à Pelagianis in postremo statu fuisse rejectam, laudatis Joanne Gonzales controversia 4. de auxiliis art. 6. Lovaniensi & Duacensi Academia, cæterisque permultis. Deinde auctor *Scholæ Thomisticæ vindicatæ*, animad. 29. affirmat in eadem sententia stetisse Thomam de Lemos, Didacum Alvarez, aliosque primæ notæ Scholæ Thomisticæ Professores, nec non Censores selectos in celeberrimis Congregationibus de Auxiliis. Insuper Joannes Baptista Gonet disput. 2. de Grat. art. 3. demonstrat, aliquos saltem Semipelagianos ad initium fidei & bonæ voluntatis necessariam putasse indifferentem gratiam, quæ ab humana voluntate determinationem exspectaret, laudans pro eadem sententia Franciscum Macedo, qui idem tradidit in libro inscripto, *Mens divinitus inspirata*, art. 5. Steterunt insuper in eadem opinione Salmanticenses, Contensonus, Piccinardus, Massouliè: de quibus præcitatus auctor *Scholæ Thomisticæ Vindicatæ* anim. 26. Nec hujus sententiæ infirma sunt argumenta, quod Semipelagiani eam tantum gratiam denegarent, ex qua arbitrabantur consequi libertatis exitium, & quod S. Prosper adversus illos pugnaverit pro gratia excitante bonam voluntatem, ut vidimus lib. 15. cap. 5. Me non latet Honoratum Tournely in propos. 4. Jansenii vehementer optare, ut Franciscus Macedo suam retractasset sententiam, sicuti retractasse dicitur Gonetus in editione Lugdunensi ann. 1681. Sed nunquid propterea Gonet sententiam priorem in Jansenio damnatam asseruit? Nunquid ab ea recesserunt complures alii hactenus recensiti? Præterea Gonetus in *Manuali* editionis Lugduni prædicti anni 1681. priorem sententiam utique retractasse videtur, prout animadvertit Tournelius; sed simul cum *Manuali*, eodem anno 1681. iisdemque Lugdunensibus typis curavit ut iterum imprimeretur *Clypeus*, continens ampliores Theologicarum disquisitionum tractatus: ibique tom. IV. pag. 18. num. item 18. asseritur Semipelagianos, non quidem omnes, sed tamen aliquos revera *ad initium fidei* admisisse *interiorem gratiam illuminantem, & moraliter excitantem, & quæ nutum & determinationem voluntatis exspectaret:* atque hæc eadem est sententia nostra, nec non Dionysii Petavii. Sententia vero Gonetti ad hunc modum exposita traditur etiam in *Manuali* posteriorum editionum, ut constat ex Veneta anni 1691. pag. 423. ac

Vide Gonz. pag. 162.

Serry tom. 2. pag. 569.

Gonet tom. 4. pag. 17.

Vide Salmant. tom. 5. de Grat pag. 59 Contens. tom. 5 pag. 387. edit. Lugd. Piccinardum tom. 3. pag. 71. Eandem sententiam tradi à Doctoribus gravibus, & in doctrina Augustini versatis affirmat Lemos tom 1. Panopl. teact. 5. cap. 17. pag. 100.

Patavina anni 1704. pag. 418. At quoniam de Tournelio incidit mentio; ex ipſomet evidenter demonſtrabo, valde eſſe probabile Semipelagianos ad initium fidei admiſiſſe interiorem gratiam *ſupernæ illuſtrationis*. Calcans enim Tournelius veſtigia Stephani Dechamps, de quo dixi nonnulla ſuperius ad 1. Anonymi art. n. 2. ac pertractans de Gratia Adami q. 2. pag. Ven. edit. 25. tanquam rem in Auguſtino exploratiſſimam ſtatuit, adjutorium *ſine quo non* Adamo collatum, ſeu gratiam ſufficientem & poſſibilitatis in ſola mentis illuminatione ſitum fuiſſe, ſecundam ſuæ concluſionis probationem his verbis abſolvens: „ In „ mente igitur S. Doctoris gratia innocentis naturæ ſolam includebat mentis „ illuſtrationem, cui pro præſenti ſtatu „ ſemper opponit gratiam voluntatis. „ Audiatur modo Petavius, qui de Hær. Pelag. cap. 9. num. 12. demonſtrat *internam revelationem*, qua Dei voluntas innoteſcit, ſed non inflammatur voluntas, revocandam eſſe ad legem forinſecus inſonantem. „ Nam etſi Semipelagiani *(inquit)* gratiam Chriſti non in „ ſola externa legis propoſitione, ſed in „ interna voluntatis excitatione, verum „ metaphorica & morali poſitam putarent, ut eruditiores Theologi fatentur, „ præter paucos illos, qui conſenſu majoris partis exploduntur; nihilominus „ eos Proſper queritur in Carmine de „ ingratis, nullas alias gratiæ Chriſti „ mandaſſe partes, quam doctoris, monitoris, ac forinſecus inſonantis. „ Idem nos de Semipelagianis ſcripſiſſe apparet ex tom. 3. pag. 164. Jamvero ita ratiocinamur. Semipelagiani admiſerunt internam revelationem, atque illuſtrationem mentis, qua voluntas moraliter, & metaphorice excitaretur: hanc propoſitionem, teſte Cl. Petavio, tradunt *eruditiores Theologi, præter paucos illos, qui conſenſu majoris partis exploduntur*. Atqui interna revelatio, & illuſtratio mentis eſt auxilium *ſine quo non*, collatum Adamo: hæc propoſitio eſt Dechampſii, Tournely, aliorumque recentiorum. Ergo Semipelagiani non denegarunt neceſſarium eſſe ad initium fidei auxilium *ſine quo non*, collatum Adamo. Ut ut ſit de hac facti quæſtione; manifeſtum eſt ſententiam noſtram de gratia interioris illuſtrationis, ſed non voluntatis, à Semipelagianis non denegata, traditam fuiſſe à Petavio, invicte propugnari, & ab omni cenſura eſſe prorſus immunem.

Petav. tom. 3. pag. 640.

2.

Rejicit adver- II. Ait Anonymus, nonnullos alios, *licet numero pauciſſimos*, velle priorem partem Janſenianæ propoſitionis nullâ inuſtam cenſura; ſed horum aſſertionem ab aliis rejici *tanquam temerariam*, quoniam Summus Pontifex notæ hæreſeos addendo notam falſitatis, *quæ in cenſura aliarum propoſitionum omiſſa eſt*, aperte innuit hanc notam cadere in primum propoſitionis membrum. Præterea inquiunt iidem Theologi, quæſtionem illam, an Semipelagiani neceſſitatem gratiæ ad ſingulos actus, etiam ad fidei initium, admitterent, ita ad factum pertinere, ut etiam ſpectet ad dogma. Nam ſi Janſenianus quis contendat, quod talis gratiæ neceſſitas revera à Semipelagianis fuerit admiſſa, ſequi videtur eos in hoc eſſe hæreticos, quod admiſerint talem gratiam, cui poſſet voluntas obſiſtere vel obtemperare: quæ eſt hæreſis proſcripta in altero membro quartæ propoſitionis. Quidam alii Semipelagianos in claſſes duas dividentes fatentur unam, non alteram admiſiſſe neceſſitatem gratiæ ad fidei initium; ſed horum quoque opinionem alii cenſent eſſe explodendam, cum & Janſenius illam Semipelagianorum diſtinctionem tradiderit. Hæc Anonymus.

sarius tanquam temerariam antedictam ſententiam. *Jan. Red. p.* 61.

Diximus ſententiâ noſtrâ Semipelagianos omnes admiſiſſe ad initium fidei gratiam duntaxat ſupernæ illuminationis, quæ ſola cum non ſit vera illa gratia, quam Auguſtinus adverſus Pelagianos propugnavit, conſequens eſt Semipelagianos ad initium fidei veram Chriſti gratiam non admiſiſſe. Quare nos primam quoque Janſenianæ propoſitionis partem *falſam* diximus tom. 3. pag. 166. & 221. Cæterum qui ajunt Semipelagianos admiſiſſe gratiam à libero arbitrio pendulam, quæcunque gratia ea ſit, ſive intellectus, ſive voluntatis, ſive utriusque, nullatenus frivolis hiſce Anonymi notationibus refelluntur. Nam ad 1. reſpondebunt non eſſe pauciſſimos illos Theologos, ſed permultos, ac præclariſſimos, ut conſtat ex num. præcedenti, & ex tom. 3. de Theol. Diſc. pag. 161. Poteſt autem utraque nota *hæreſeos*, & *falſitatis* convenire uni eidemque parti: ut conſtat ex quinta propoſitione, in cujus cenſura nota falſitatis minime omittitur, quidquid affirmet Anonymus immemor eorum, quæ ſcripſerat pag. 6. Attamen neque nos primam illam conjecturam prætermiſimus, ſed eam produximus octavo argumento in eodem vol. 3. pag. 163. Ad. 2. reponent, eam conſecutionem, quæ infertur in ſyſtemate Janſeniano, in quo è medio tollitur

Reſponſiones plures ad hanc adverſarii cenſuram.

tur potestas ac libertas utendi & abutendi adjutorio gratiæ, & adstruitur sola gratia inferens necessitatem, non inferri ex sententia Catholicorum, qui pro libertate indifferentiæ, & pro gratia sufficiente & efficaci distincta à sufficiente, adversus Jansenianos decertant. Ad 3. evidens est à me quoque prænotatam fuisse pag. 161. illam distinctionem Semipelagianorum traditam à Jansenio lib. 7. H. P. cap. 2. & Jansenium refutatum fuisse pag. 164. ejusdem vol. 3. Nihilo minus qui contendunt Semipelagianos non denegasse ad fidei initia gratiæ indifferentis necessitatem, respondebunt se à Jansenio discrepare, quod non inter damnatas hæreses, sed inter fidei dogmata recenseant *libertatem indifferentiæ*.

3. Rejectis Jansenistarum effugiis systema duarum delectationum iis amicum denuo incusat adversarius. *Jans. Rediv. pag. 63.*

III. Prætermissis Anonymus quæstionibus ad historiam spectantibus, quas *ad fidem directe* non pertinere fatetur, inquit rem esse certissimam & indubitatam, hæresim in quarta Jansenii positione cubantem hanc esse, *quod divina gratia talis sit, cui humana voluntas resistere, vel obtemperare non possit.* Et quamquam id ex prænotationibus aliis perspicuum sit, idem tamen uberiori explicatione commonstraturus advertit primo eandem quartam propositionem ex eo principio manare, quod *voluntas eo semper necessario & immutabiliter rapiatur, quo eam trahit major voluptas;* iisdem repetitis, quæ jam singulatim produximus, & expendimus. Addit vero num. 4. pag. 64. Jansenii discipulos post Innocentii X. constitutionem, quartam, sicut & cæteras propositiones, simulate rejicere, fatentes posse quidem humanam voluntatem divinæ gratiæ obtemperare, aut resistere; verum id asserere adjecta semper conditione, *si velit*: quæ ignorantibus Jansenianorum mysteria fucum facit, propterea quod *in circumstantiis, in quibus voluntas reperitur*, id est sub pondere robustioris concupiscentiæ, *nullo pacto velle possit.* Monet insuper fidem non adhibendam esse Jansenio, ubi ait hominem posse gratiæ inferiori obtemperare, & gratiæ quæ cupiditati prædominatur resistere, aut *per solam liberi arbitrii flexibilem facultatem*, aut paulo propinquius *per fidem*, vel multo plenius, propinquiusque *per charitatem*, ut dixerat art. 2. num. 5. siquidem hæc omnia minime ad veram libertatem constituendam sufficiant. Cum enim in Jansenianо systemate *cupiditas, quæ in nobis remanet tanquam pondus ad peccandum*, non possit vincere *superiorem gratiæ delectationem oppositam, à peccato retrahentem, & ad bonum invincibiliter determinantem;* consequens est, quod humana voluntas sub illa minus robusta cupiditate nequeat divinæ gratiæ resistere: atque his effugiis perperam conari Jansenium, ut sese à Tridentino anathemate possit subducere. Advertit quoque pag. 67. num. 7. ut suos obtendat errores Jansenium se induere *larvâ Thomistica*, & adhibere *sensus compositi & sensus divisi distinctionem;* sed Thomistis, verbis, non re consentire: cum hi sub gratia efficaci *veram potentiam* resistendi cum cæteris Orthodoxis admittant, quam potentiam veram, ac proprie dictam Jansenius rejicit; ideoque affirmans posse hominem resistere gratiæ efficaci *in sensu diviso*, id asserit prædictarum subsidio æquivocationum, *quæ in famoso duarum delectationum indeliberatarum, & pro graduum superioritate invincibilium principio perfecte cohærent.* Hæc Anonymus de quarta Jansenii propositione ad paginam usque 69.

Ex Authoris scriptis plenissima à Jansenio discrepantia ostenditur.

Manifestissimum est eadem ab Anonymo semper repeti: quod tamen absque ullo fastidio, & maxima animi jucunditate excipimus; quoniam nil nobis acceptum magis, quam si universa Jansenianorum effugia detegantur: quibus scripta opponentes nostra referre possimus solemniorem de adversario triumphum. Hæresis itaque Janseniana in quarta propositione est, *quod humana voluntas divinæ gratiæ resistere, & obtemperare non possit*, nempe quod necessario robustiori obsequatur delectationi. At nos scripsimus tom. 3. pag. 203. aliisque in locis, quorum nonnulla præmonstravimus ad præced. prop. num. 6.; nec superiori delectatione concupiscentiæ, nec robustiori delectatione gratiæ *injici vinculum necessitatis;* ac Tridentinam Synodum definire, quod liberum arbitrium motum & excitatum gratia efficaci *non rapiatur necessitate*, sed possit dissentire si velit. Quartam igitur propositionem, sensumque ejus legitimum reprobavi. Quid? Annon in quartam Jansenii propositionem hæc prænuntiavi, „Quod vero Massi- *Tom. 3. pag.* „lienssium error situs non fuerit in hoc, *221.*
„quod homo lapsus possit cum adjutorio gratiæ credere, sit tamen in potestate arbitrii non credere, tam falsum est, quam est falsum non pertinere ad liberum arbitrium potestatem „agendi vel non agendi, & libertatem „A NECESSITATE?„ Poteratne sen-sus

ſus Janſenii, ab ipſo Anonymo expoſitus, verbis magis expreſſis refelli? Quod Anonymus addit de Janſenianorum calliditate latente in ea conditione, *ſi velit*, qua in tranſennam inducuntur ignorantes Janſenianæ hæreſeos myſteria; evidens itidem eſt, à me calliditatem ipſam præmonſtratam fuiſſe in præfat. ad librum 17. in qua de Janſenii diſcipulis hæc litteris tradidi: *Abhorrent illorum plurimi etiam à* neceſſitatis *vocabulo*, *affirmantes neceſſitatem ac libertatem pugnare invicem: at neceſſitatem naturalem*, *& neceſſitatem inclinationis diſtinguunt*, *autumantes nihil eſſe naturali neceſſitate alligatum*, *ſi in illud voluntas propendeat.* Hanc vero Janſenianam doctrinam annon execratus ſum lib. 14. cap. 5. prop. 4. ita ſcribens. „Hæc eſt communis liberi „arbitrii notio, ut ſit poteſtas animi „libera ad faciendum, vel non faciendum; unde jure ac merito damnata eſt „Janſeniana propoſitio, quod ad merendum, vel demerendum in hoc ſtatu non requiritur libertas indifferentiæ, dummodo arbitrium ſponte & „voluntarie velit, ita ut libertas cum „neceſſitate conſiſtat?„ Annon cuncta Janſenii effugia, innixa conditioni iſtiusmodi, *dummodo velit*, lib. 16. cap. 2. pag. 174. & cap. 3. pag. 184. in medium attuli, diligenterque contrivi? Et nos ergo Janſenianæ hæreſeos arcana novimus: nec novimus tantum; refutavimus quoque & disjecimus: & quamvis minimi ſimus Auguſtinenſium univerſorum; non tamen indigemus præſtantiſſimi hujus Anonymi ſingulari doctrina ad hæreſes diſcernendas. Præterea nos non tantum facultatem arbitrii *flexibilem*, ac poteſtatem *à fide*, *& à gratia habituali* collatam adverſus novantes tradidimus, verum & poteſtatem reſiſtendi gratiæ, tametſi *prævaleat carnalis delectatio*; prout oſtendimus ad prænotata Anonymi in prop. 2. num. 5. & 6. ideoque à Janſenianis hoc etiam in capite ſumus alieniſſimi. Inſuper diſtinctionem *ſenſus compoſiti ac diviſi* explicavimus lib. 4. cap. 13. quatenus ſub prædeterminatione perſiſtit libera *poteſtas ad oppoſitum*, non autem ut traditur à Novatoribus, aſſerentibus non remanere *ſub efficaci decreto libertatem indifferentiæ*, *quod jure damnatum eſt à Tridentino* ſeſſ. 6. can. 4. Et lib. 14. cap. 11. ad hunc modum loquimur: „Reſpondeo optime „exponi definitionem Tridentini Concilii per ſenſum compoſitum ac diviſum. Neque enim Thomiſtæ docent „quod in ſenſu compoſito excitationis „& motionis divinæ non ſit in nobis „potentia diſſentiendi, ut cavillantur „nonnulli; ſed docent tantum, quod „non poſſit componi diſſenſus cum ipſa efficaci excitatione & motione, ita „ut ſenſus compoſitus & diviſus appellet poſitionem actus, non poſſibilitatem. „ Diſtinctionem ergo *ſenſus compoſiti & diviſi*, prout traditur à Thomiſtis ſalva libertate indifferentiæ, non ut adhibetur à Janſenio eadem libertate ſublata, admittimus ac propugnamus: atque hoc etiam nomine à Janſenianis diſcedimus. Quantum denique ſpectat ad ſyſtema duarum delectationum; conſtat ex annotationibus XIV. ad primum Anonymi articulum, aliisque VII. ad art. 4. præcedentem, à nobis *veram ad oppoſitum poteſtatem* agnoſci, etiam *ſub delectatione*, *quæ gradibus alteram ſuperat*; & conſequenter nullus à Janſenianis characteribus ab adverſario delineatis in Auguſtiniano ſyſtemate adinvenitur; ſed oppoſitis omnino, inſignibusque notis iſtud præfulget: & quot Anonymus apices in Janſenium hactenus exaravit, ſunt totidem argumenta ad ipſius criminationes redarguendas.

Tom. 3. *pag.* 199.

Tom. 1. *pag.* 237. *&* 242.

Tom. 3. *pag.* 126.

§. XIII.

§. XIII.

Ad prænotationes Anonymi in quintam Jansenii propositionem.

SUMMARIUM.

2. Judicium adversarii de 5ta propositione Jansenii.
Consentit Author adversario per omnia, excepto falso quodam, quo laborare videtur, suppositio.
2. Sententiam Jansenii de morte Christi ex eodem, quo adversarius, loco perstringit Author.
3. Adversarius convincit Jansenium verbis propriis.
Iisdem, & pluribus aliis etiam Author.
4. Adversarius inter alia carpit Jansenium de delectatione victrici, tanquam fonte 5tæ propositionis.
Sententia Authoris & propositionem, & originem ejus refellit.
5. Male explicant Jansenium Jansenistæ.
Quam explicationem directe rejicit Author in scriptis suis.
6. Infert adverf. sensum propositionis contra explicationem Jansenianorum.
Quam & ab Authore rejici ipsemet agnoscit.
7. Præcludit adversarius aliud effugium Jansenistis ex ipso Jansenio.
Quod & Author efficacius, quàm alii quidam, etiam Catholici, præstitit.
8. Octo notæ ulteriores adversarii in Jansenium.
Quæ omnes potiùs pro Authore, quàm contra eum, militant.
9. Quæ adverf. recoquit de delectatione victrici, tum ratione, tum authoritate adversario minimè favente, refutantur.
10. Ultima adversarii ex Gravesono censura in systema delectationum.
Ex eodem Gravesono dispungitur.

1. Judicium adversarii de 5ta propositione Jansenii. *Jans. Red. pag. 69 art. 6.*

I. AD postremam Jansenii propositionem progrediens Anonymus præmittit in hoc omnes consentire, quod Christus Prædestinatorum Redemptor his *gratias efficaces* meruerit, quibus vitam assequantur æternam: Jansenium vero post Calvinum ad solos electos Redemptionis nomen limitando, docuisse Christum mortuum *pro salute duntaxat Prædestinatorum*, & tanquam Semipelagianos traduxisse, qui dixerint Christum pro universis hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse; ut habetur prop. 5. „Semipelagianum est „dicere Christum pro omnibus omnino „hominibus mortuum esse, aut sangui„nem fudisse.„ Ait ergo falsam temerariam & scandalosam esse hanc propositionem, quatenus redarguit communem sententiam Orthodoxorum, affirmantium Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, tanquam id foret Semipelagianorum assertum; impiam vero, blasphemam, contumeliosam, derogantem divinæ pietati, & hæreticam, quatenus enuntiat Christum duntaxat pro salute Prædestinatorum esse mortuum. Itaque hinc infert tenendum esse, tanquam fidei dogma inconcussum, quod Christus „non pro præ„destinatorum duntaxat, sed etiam pro „nullorum saltem reproborum salute„ mortem subierit: & quamvis Summus Pontifex constitutione sua non definierit, „Utrum Christus pro omnibus „omnino hominibus sit mortuus; „ asserere tamen communiter Theologos, esse de fide quod Christus mortuus sit pro omnibus fidelibus, qui per baptismum gratiam regenerationis acceperunt, imo plurimos censere, quod certum sit certitudine fidei Christum mortuum esse pro omnibus hominibus nullo excepto, pro reprobis etiam infidelibus, qui nihil unquam audierunt de Christo, necnon pro parvulis in utero materno morientibus: quamvis nonnulli Theologi numero pauciſſimi, & quorum sententia ab aliis rejicitur, & firmioribus momentis convellitur, docuerint *Christum pro salute parvulorum in utero materno morientium non esse mortuum*. Hæc Anonymus.

De censura, qua delator ait quintam Jansenianam propositionem fuisse ab Apostolica Sede reprobatam, nihil est quod modo reponam. Censuram enim illam omni æquitate latam fuisse demonstravi lib. 17. cap. 3. & lib. 28. cap. 9. atque hinc etiam colligitur, quam præcipiti, & iniquo judicio Jansenianis accenseat. In cætera Anonymi verba aliquid leviori calamo animadvertam. Ac primum Christum promeruisse Prædestinatis singulis *gratias efficaces*, quibus perveniant ad regnum, *si efficaces gratias* intelligas, quæ ex absoluto Dei beneplacito, non ex præscientia in actum certissime erumpunt; non omnes con-

Consentit Author per omnia cum adversario, qui tamen falso quodam laborare videtur suppositio.

ſentient, quod hujusmodi gratiæ ſint admittendæ, atque à Mediſtis omnibus rejicientur. At quoniam à nobis propugnantur; ſinamus hominem de his quidquid ei libet proferre. Ad ſequentia quod ſpectat, & nos firmiſſimè profitemur Chriſtum *pro omnibus omnino hominibus* mortuum eſſe. Id prælaudatis in locis demonſtravimus ex Apoſtolo ſcribente 2. ad Corinth. 5. *Unus pro omnibus mortuus eſt.* 1. ad Timoth. 2. *Dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus*, & cap. 4. *Salvator eſt omnium hominum:* ex Tridentino Concilio ſeſſ. 6. cap. 3. *Ille pro omnibus mortuus eſt:* ex univerſa Traditione Patrum, unde collegimus teſtimonia complura Irenæi, Clementis Alexandrini, Athanaſii, Cyrilli, Gregorii Nazianzeni, Optati Milevitani, Ambroſii, Auguſtini, Leonis Magni, Proſperi, aliorumque. Qui ſunt ergo ii Theologi, qui adverſus tam expreſſam divinarum Scripturarum auctoritatem, pleniſſimamque traditionem aſſerere audent *Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus?* Si qui ſunt, his Auguſtinenſes unanimiter adverſantur. Pro parvulis quoque in utero matrum decedentibus mortuum eſſe Chriſtum Redemptorem univerſorum, omni proculdubio credimus & profitemur: atque ea præſertim ratione, confirmata lib. 13. cap. 1. teſtimoniis Apoſtoli & Auguſtini oſtendimus contrahi ab omnibus parvulis originale peccatum, quoniam *pro omnibus mortuus eſt Chriſtus.* Vide tom. 3. pag. 9. Vereor tamen, quin Anonymus exiſtimaverit Theologos illos aſſerere Chriſtum non eſſe mortuum pro parvulis materno in utero decedentibus, qui negant conferri iisdem parvulis auxilia ſufficientia; nam revera pag. 243. Gabrieli Vaſquez gratiam iisdem infantibus deneganti audacter imponit, quod etiam opinatus ſit, *pro illis mortuum non eſſe Chriſtum:* quam in Vaſquium calumniam à nobis ſublatam invenies §. VI. num. 11.

2. Sententiam Janſenii de morte Chriſti ex eodem, quo adverſarius, loco perſtringit Author. *Janſ. Rediv. pag. 71.*

II. Nil aliud num. 2. *in Janſeniſmo Redivivo* legimus, niſi à Janſenio lib. 3. de Grat. Chriſti Salvat. cap. 21. *beneficium mortis Chriſti ad ſolos Prædeſtinatos reſtringi.* Verum negantne id Auguſtinenſes Theologi? Nequaquam. Libro enim 17. de Theol. diſcipl. cap. 3. legitur: *ſcripſit Janſenius* lib. 3. de Grat. Chriſti cap. 21. „Omnibus illis, pro „quibus Chriſtus ſanguinem fudit, & „quatenus pro eis fudit, etiam ſufficiens „auxilium donari, quo non ſolum poſ„ſint, ſed etiam reipſa velint, & faciant „id, quod ab iis volendum & faciendum „eſſe decrevit. Non ergo ſi Janſenio „fides habenda eſt, obtulit Salvator no„ſter Jeſus Chriſtus divini ſanguinis pre„tium pro iis, qui efficaci gratia pri„vantur.„ Videsne à nobis Janſenianam propoſitionem ipſomet in loco, in quo eam deprehendit Anonymus, præmonſtratam?

3. Adverſarius convincit, Janſenium ex verbis propriis. *Janſ. Rediv. ead. pag. 71. & ſeq.*

III. Animadvertit præterea Anonymus, Janſenium eo loci errorem ſuum aliis verbis adſtruere, dum ait de Auguſtino: „Nullo modo principiis ejus con„ſentaneum eſt, ut Chriſtus Dominus „vel pro infidelibus in infidelitate mo„rientibus, vel pro juſtorum non perſe„verantium æterna ſalute mortuus eſſe, „ſanguinem fudiſſe, ſemetipſum Redem„ptionem dediſſe, Patrem oraſſe ſen„tiatur.

Ex iisdem, & aliis etiam Author. *Janſ. Red. pag. 72.*

Hæc quoque à nobis prænotata fuerant, eademque omnino verba, imo & alia produximus citato cap. 3. eademque pagina 222. ad evincendum quintam propoſitionem in Janſenii libro inveniri. Non ergo fraude veritatem abſcondere, nec Janſenianam hæreſim renovare ſtuduimus.

4. Adverſarius carpit Janſenium inter alia de delectatione victrici, tanquam fonte 5tæ propoſitionis.

IV. Suſcipit Anonymus patrocinium Auguſtini, ſubjiciens: „Quam injurioſa „ſit Auguſtino doctrina hæc, quæ Ipſi „calumnioſe imputatur, nemonon vi„det.„ Addit etiam Chriſto contumelioſam, & divinæ pietati derogantem eſſe. Obſervat Janſenium eo extuliſſe hujusce doctrinæ impietatem, ut cit. loc. ſcripſerit, Chriſtum *juxta ſanctiſſimum Doctorem* tam deprecatum fuiſſe *pro æterna liberatione reproborum, quam pro ſalute diaboli.* Ait exitialem illum errorem manare ex quo *nulla alia ſit operandi gratia, quam delectatio victrix:* ex quo enim delectatio, quæ prævalet, ſemper neceſſario, ac invincibiliter ſuum habeat effectum, ſequitur Dei mandata, & perſeverantiam in juſtitia eſſe *impoſſibilia* iis omnibus, *qui deficiunt.* Si enim iis omnibus, qui non perſeverant, impoſſibilis ſit perſeverantia; Chriſtus noluit ipſis æternam ſalutem poſſibilem reddi, noluitque ad iſtos mortem, ſanguinem, redemptionem, & propitiationem ſuam dilatari.

Authoris ſententia & propoſitionem, & originem ejus refellit.

Anonymo primum gratias rependimus, quod Janſenii doctrinam dixerit *injurioſam Auguſtino;* quamquam auxiliis ac defenſoribus iſtis ille non egeat, pro quo filii, & diſcipuli collatis viribus certant. Nos quidem Auguſtinum Janſenio

nio adversari demonstravimus in *Antithesi* ad quintam Jansenianam eodem lib. 17. cap. 3. De eadem propositione tom. 3. pag. 224. scripsimus: „Derogat „divinæ misericordiæ, extenuat pretium „sanguinis Christi, magnum Redemptio„nis opus imminuit, & Salvatoris me„ritum, cruciatus, obedientiam, oratio„nem & vulnera parvipendit.„ Quantum vero ad reliqua pertinet; de systemate duarum delectationum non semel pertractavimus, & ostendimus à nobis rejici delectationes *invincibiles*, & ad agendum *necessitate* impellentes. Itaque & principium, unde fluit thesis quinta Jansseniana, refellimus. Cæterum sententiâ nostrâ sunt nonnulli, quibus occulto Dei judicio non tantum denegatur *delectatio victrix*, & *finalis perseverantia*, verum etiam auxilium *sufficiens*; cujus generis sunt obduratorum quidam, & parvulis maternis in uteris decedentes: & nihilominus pro iis quoque mortuus est Redemptor hominum universorum. Demonstravimus enim §. 6. actualem collationem auxiliorum ad peculiarem Dei providentiam, non ad universalem communemque redemptionem, spectare. Specialissimum quoque *Perseverantiæ* donum iis tantum dari, quos Deus à massa perditionis discrevit, & ad salutem prædestinavit *voluntate efficaci*, sententia est Augustinensium ac Thomistarum omnium; idque nemo unus ignorat. Et tamen ii etiam, quibus aut gratia *efficax*, aut *perseverantia* negatur, servare mandata, & salutem consequi possunt, ut ostendimus eodem §. 6. & 4. plurimorum Theologorum auctoritate. Jure ergo contendimus in ea quæstione, *An Christus pro omnibus omnino hominibus subierit mortem, & pretiosum sanguinem fuderit*, præscindendum esse à Scholasticis controversiis, quæ ad gratiarum distributionem, auxilia efficacia, & ad finalem attinent perseverantiam: in quibus Theologi non conveniunt, etsi Christum pro omnibus hominibus mortuum contra Calvinum & Jansenium fide firmissima, & unanimi consensione propugnent.

5. Malè explicant Jansenium Jansenistæ. *Jans. Red. p. 73.*

V. Anonymus ulterius animadvertit Jansenianos quosdam ad temperandam quintæ propositionis duritiem, fateri *Christum non solum pro salute Prædestinatorum mortuum esse, sed etiam pro temporalibus illis gratiæ donis, quibus aliqui reprobi hac in vita exornantur.* Verum allucinantur, dum hoc effugio à Jansenii doctrina putant se esse alienos. Neque enim diffitetur Jansenius Christum mortuum esse ad obtinenda reprobis quædam divinæ gratiæ munera: sed hoc diserte docet lib. 3. de Grat. Christi cap. 21.

Quam explicationem etiam directe rejicit Author in scriptis suis.

Subscribendum Anonymo, quoties-cunque non aberrat à veritate, & fatendum est præter temporalium gratiarum munera ad veram communemque redemptionem constituendam aliud requiri, id est, oblationem pretii pro omnibus, susceptionem communis causæ, remediorum institutionem, & gratiæ præparationem: quod vero hæc omnia recipiantur ab iis singulis, pro quibus Christus crucem mortemque subiit, falsum est; quoniam licet pro omnibus mortuus sit, *non tamen omnes beneficium mortis ejus recipiunt*, ut inquit Tridentinum Concilium sess. 6. cap. 3. Porro nos de communi illa redemptione, ad quam plura præter temporales gratias exiguntur, scripsimus lib. 17. cap. 4. „Christus *Tom. 3. pag. 230.* „& oravit, & mortuus est, quan„tum ad communem causam pertinet, „ut institueret remedia, quibus omnium „hominum possint deleri peccata, pre„tium sanguinis sui pro omnibus offe„rens. Quomodo enim esset omnium „Redemptor, Salvator, animarum Me„dicus, & Mediator Dei, & hominum; „nisi pro omnibus pretium obtulisset, „preces fudisset, remedia instituisset, „necnon etiam inimicis, reprobis, obdu„ratissimis parasset, atque exhibuisset?„ Occurrunt vero in scriptis nostris quamplurima alia his consimilia, quæ opportuniori loco proferentur: hæc enim sufficiunt ad commonstrandum in iisdem scriptis characterem alium rectà Jansseniano adversantem.

6. Infert adversarius sensum propositionis contrà explicationem Jansenianorum. *Jans. Rediv. pag 75.*

VI. Infert Anonymus ex dictis sensum quintæ propositionis ex mente Jansenii nullum alium esse, „quam quod „Christus pro nullius reprobi æterna sa„lute mortuus sit, non autem quod pro „nulla reprobis gratia temporali obti„nenda sit mortuus; quidquid recla„ment adversarii falso contendentes, „ideo damnatam esse propositionem, „quia mortis Christi beneficium ad ele„ctorum salutem restringendo, excludit „gratias temporales reprobis collatas.„

Quam & ab Authore rejici adversarius ipsemet agnovit.

Jam constat ex præced. num. nos in eo adversariorum genere nequaquam comprehendi: unde nec Fulgentio Bellelli, nec mihi hoc Jansenistarum effugium, quod Christus etiam reprobis temporales promeruerit gratias, in altera parte Anonymus objecit. Sunt autem in omnium Augustinensium, Tho-

Thomiſtarumque plurium ſententia nonnulli, quibus nec temporalis gratia confertur, ut ſunt pueruli in maternis viſceribus pereuntes; pro quibus tamen mortuus eſt Dominus. Quare non cohæret Scholarum noſtrarum principiis Janſeniſticum illud aſſertum de gratia ad tempus reprobis diſtributa, cujus tantum causâ iidem reprobi dici poſſint communis redemptionis participes.

7. Præcludit adverſarius aliud effugium Janſeniſtis ex ipſo Janſenio. *Janſ. Rediv. pag. 75. & 76.*

VII. Ait hoc num. 7. Janſenianos doloſa uti diſtinctione, ut Innocentii X. definitionem eludant. Volunt enim *Chriſtum non pro ſolis prædeſtinatis, ſed pro omnibus omnino hominibus fuiſſe mortuum, in quantum ſcilicet omnibus omnino redimendis pretium ejus ſanguinis fuit ſufficiens.* Demonſtrat non aliter ſenſiſſe Janſenium lib. 3. de Gratia Chriſt. Salvat. cap. 21. At Janſenius præter ſufficientiam pretii jure meritoque contendit, requiri ad Redemptionem, *quod Chriſtus ſanguinem ſuum obtulerit ex intentione ut omnibus* proſit: ſed hanc intentionem negat ad illos extendi, quibus non confertur *delectatio ſuperior & victrix*, per quam *infallibiliter, invincibiliter, & neceſſario ſalvantur.*

Id & adverſarius efficacius, quàm alii quidam, etiam Catholici, præſtitit.

Arbitramur nos, Theologos affirmantes Chriſtum pro omnibus mortuum eſſe quantum *ad magnitudinem & ſufficientiam pretii* non eſſe Janſeniſtarum nomine traducendos, cum id aſſeruerint Lovanienſes & Duacenſes, Thomiſtæ, Cardinalis de Lauræa, Vaſqueſius, imo & S. Proſper ad objecta Gallorum, ut demonſtravimus §. 6. *Sufficientiam* enim hi opponunt *applicationi;* neque denegant oblationem ejusdem pretii, piiſſimamque Redemptoris intentionem, ut omnibus proſit, ſed negant tantummodo ipſius pretii omnibus & ſingulis actualem communicationem. Ad præcludenda tamen omnia Janſeniſtarum effugia nos lib. 17. cap. 4. diximus præter *ſufficientiam* pretii admittendam quoque eſſe illius *exhibitionem* pro omnibus, unâ cum Redemptoris in omnes effuſa, ac beneficentiſſima charitate. „ Chriſtum (ita legitur tom. 3. pag. 231.) pro omnibus mor„ tuum quantum ad ſufficientiam pretii „ veriſſimum eſt, & conſtat hoc paſſim „ affirmari à Patribus, & Theologis: ne„ ceſſe eſt autem, ut præter ſufficien„ tiam pretii admittatur hujus pretii ex„ hibitio: ſi enim ad redemptionem ſuf„ ficeret ſola pretii ſufficientia, procul„ dubio etiam damnati & dæmones fo„ rent redempti. „ Poterantne melius ab Auguſtiniano Scriptore rejici Janſenianorum effugia?

8. Octo notæ ulteriores adverſarii in Janſenium. *Janſ. Red. pag. 79.*

VIII. Hæc cum ita ſint, reliqua Anonymi prænotata velotiori greſſu percurram. Num. 8. inquit Janſenianos etiam afferere „ Chriſtum pro omnibus mor„ tuum eſſe quoad communitatem cau„ ſæ, ſcilicet propter cauſam totius gene„ ris humani ſuſceptam, & propter aſ„ ſumptam naturam omnibus commu„ nem; addunt quoque quod Chriſtus „ media quædam, & auxilia generalia to„ ti generi humano propoſuerit atque „ contulerit, „ id eſt, *creationem* hominis ad beatitudinem, *legem naturæ* omnibus inditam, prædicationem Evangelii, Sacramenta per Chriſtum inſtituta, &c. Num. 9. animadvertit hæc omnia ad generalem redemptionem non ſufficere; cum Janſenius lib. 3. de Grat. Chriſt. Salvat. cap. 2. eadem docens dixerit quod nullo modo inde ſequatur *ſuffieiens adjutorium omnibus ex tali redemptione omnium eſſe præparatum.* Num. 10. inquit ad hæreſim quintæ propoſitionis ejurandam requiri, „ ut Chriſtum quis„ que fateatur mortuum quantum ad in„ tentionem pretium offerendi, & quan„ tum ad applicationem illius pretii per „ media, quæ redimendis reprobis vere „ ſufficiant, ita ut Deus virtute merito„ rum Chriſti aliis quam prædeſtinatis „ conferat auxilia vere ſufficientia, qui„ bus ſalus poſſit obtineri.„ Num. 11. pertractat de voluntate Dei antecedenti definiens, quod Theologi ſatis communiter hanc voluntatem *antecedentem* explicantes ajunt eam eſſe, „ quæ fertur in „ objectum, non quidem quale eſt in „ ipſo, ſed abſtrahendo à quibusdam cir„ cumſtantiis; „ *voluntatem vero*, con„ ſequentem, *eam*, quæ fertur in obje„ ctum, quale eſt in ſeipſo omnibus cir„ cumſtantiis veſtitum: „ Janſenium vero lib. 3. de Grat. Salv. cap. 2. referre voluntatem antecedentem *ad ſtatum Adami ante peccatum;* ideoque poſito Adami lapſu manere in Deo erga reprobos *nudam quamdam velleitatem, quæ non determinatur ad danda ulla ſufficientia auxilia, per quæ ſalus ipſis fiat poſſibilis.* Num. 12. inquit id Janſenianæ doctrinæ mirifice cohærere; nam in ſyſtemate duarum delectationum, quæ invicem colluctantur, & quarum ſuperior gradibus alteram inſuperabiliter vincit, ille tantum poteſt bonum agere, perſeverare, & ſalutem æternam adipiſci, qui habet gratiam cupiditati præponderantem, ideoque æterna ſalus illis cenſenda eſt impoſſibilis, qui carent gratia gradibus ſuperiori; ac proinde noluit Chriſtus iis obtinere auxilia ad ſalutem ſufficientia.

Num.

Num. 13. monet rursus, quosdam Jansenii discipulos reprobis quoque concedere gratias parvas *cupiditate minores:* sed quoniam in Jansenio systemate necessum est sub hujuscemodi gratiis succumbere robustiori cupiditati; non sufficit earundem gratiarum collatio ad statuendam voluntatem illam antecedentem, qua salus etiam reprobis reddatur possibilis; neque harum cavillationum subsidio hæresis quintæ propositionis repellitur. Num. 14. addit alios Jansenii sectatores eatenus in Deo admittere voluntatem antecedentem salvandi omnes, quatenus tali voluntate Deus vult *quidquid in se bonum est & rectum;* cujusmodi generis est salus omnium hominum *in se præcise considerata:* verum sensum hunc Apostolicæ sententiæ, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, à vero alienum esse, & longissime accersitum; cum nec Jansenius antecedentem Dei voluntatem ita acceptam negare potuerit; ac præterea istiusmodi voluntas sterilis sit, & otiosa: nec dici possit Christum tali voluntate mortuum esse pro reproborum salute. Num. denique 15. ait Jansenium afferre expositiones duas Apostolici textus traditas ab Augustino, in quarum una explicatur *de accomoda distributione*, quatenùs Deus vult salutem eorum omnium, qui revera salvantur; in altera exponitur *de generibus singulorum*, scilicet, de Judæis, gentibus, servis, liberis, adultis, parvulis, &c. addere insuper expositionem tertiam, nempe quia Deus facit, ut sancti homines salutem omnium velint, & orando peroptent. Verum ex his expositionibus minime infertur, juxta Augustinum, Deum velle ut salvi fiant solummodo electi; cum S. Doctor pluribus in locis expresse doceat, Deum velle salutem omnium omnino hominum, præsertim lib. de Catechiz. rud. num. 52. & de Sp. & lit. cap. 33. Christum autem pro omnibus mortuum affirmet lib. 1. Op. imperf. cap. 64. aliisque locis innumeris. Quando igitur Augustinus textum illum Apostoli exponit de solis electis, „ loquitur de voluntate Dei absoluta & „ efficaci adversus Pelagianos, qui absolutum & efficax Dei decretum pro electorum salute rejiciebant: „ at voluntas ista consequens & absoluta non excludit voluntatem conditionatam & antecedentem salvandi reprobos. Perperam ergo Jansenius in patrocinium erroris sui advocat Augustinum. Hæc Anonymus.

Quo omnes potiùs pro Authore

Nemo, ut etiam in has prænotationes aliquid animadvertamus, debet Jansenius censeri eoquod scripserit Christum rectissime dici pro totius mundi redemptione crucifixum, „ propter veram humanæ naturæ susceptionem, propter „ communem in primo homine omnium „ perditionem, propter unam omnium „ naturam, & unam omnium causam in „ veritate susceptam; „ ut nos diximus tom. 3. pag. 228. Sunt enim hæ phrases ac verba S. Prosperi ad 9. objectionem Gallorum, & ad primam Vincentianam. Nescimus itaque cur Anonymus hæc inter Jansenianas effugia recenseat. Imo si accuratius Jansenium legerit lib. 3. *de Grat. Christ. Salvat.* 20. percipiet allatam Prosperi explicationem à Jansenio refelli; quoniam *Prospero antiquior & doctior Augustinus nunquam in scriptis suis fatetur pro omnibus, nullo excepto, se dedisse redemptionem, vel crucifixum esse, vel mortuum;* atque ex hac falsa de Augustino opinione audacter procedere ad interpretationem aliam, quam traditæ à Prospero non veretur præferre his verbis: *Hinc genuinius, veriusque respondemus, Christum dici* se dedisse redemptionem pro omnibus, *hoc est, pro universa sua Ecclesia toto orbe dispersa.* Amplectentes itaque sententiam ac verba Prosperi adversantur Jansenio, non ipsi adhærent. Vide Philippum Van-Waure lib. 6. pag. 432. Jansenistæ item dici nequeunt, qui docent singulis hominibus conferri auxilia quædam generalia: id siquidem tradunt Thomistæ, horumque celeberrimus Thomas de Lemos, prout ostendimus §. 6. num. 3. Enimvero quod auxilia supernaturalia & *intrinseca* universis hominibus actu conferantur, spectatâ antecedente Dei voluntate, & humani generis Redemptione, scholastica est quæstio, non fidei decretum. Fatemur, quantum ad num. 9. attinet, requiri ad communem redemptionem, *quod sufficiens auxilium sit omnibus præparatum*, ut recte hoc in loco scribit Anonymus: sed hortamur, ut sibi constans, dum nobiscum congredietur, à præparatione ad distributionem pertransiens attendat hujusmodi vocabulorum discrimen, Reminiscatur quoque, scriptorem, cui diem indixit, nullibi docuisse auxilia sufficientia non esse omnibus, & singulis hominibus præparata, sed de his instituendo quæstionem disputasse, „ Num ipsa auxilia sufficientia singulis omnino hominibus non solum parata sint & exhibita, „ verum etiam pro qualibet temporis „ circumstantia, & præsertim urgente „ præcepto collata: definiisse, quod Deus „ omnibus & singulis paravit, exhibuit, „ & quam contra eum militare monstrantur.

Jans. col. 382.

Tom. 3. pag. 279 & seq.

„ & quantum eſt ex ſe nulli prorſus mor-
„ talium denegat ſupernas illuſtratio-
„ nes, aliarumque gratiarum beneficen-
„ tiſſimam largitatem: „ non de præparatione, ſed de actuali receptione tantum hæſitaſſe, ſubjiciendo poſitionem alteram, „ Non eſt de fide, quod auxi-
„ lium gratiæ omnibus miſericorditer ex-
„ hibitum, ac præparatum, omnes reapſe
„ recipiant. „ Cum itaque Anonymus poſt varia in quintam Janſenianam propoſitionem prænotata, pagina tandem 92. concluſerit, „ illius propoſitionis ve-
„ rum & proprium ſenſum eſſe, quod
„ Deus voluntate antecedenti velit
„ omnes omnino homines ſalvos fieri,
„ quodque virtute voluntatis illius ante-
„ cedentis illis omnibus, & ſingulis con-
„ ceſſerit, obtulerit, aut ſaltem præpara-
„ verit auxilia ſufficientia ad ſalutem; „ revincetur ipſemet ſuis verbis, ſi Theologis auxilia ſufficientia ſingulis parata fatentibus objecerit hæreſim propoſitionis quintæ Janſenianæ. Ad 10. conſtat ex præc. num. 7. etiam Auguſtinenſes præter ſufficientiam ac magnitudinem pretii ad communem redemptionem requirere ejusdem pretii *oblationem*, ideoque judice Anonymo Janſenianis undique opponi. At quod ille ſubjicit ad hanc oblationem ſpectare, *ut Deus virtute meritorum Chriſti aliis, quam prædeſtinatis conferat auxilia vere ſufficientia*, aliqua indiget explicatione: nam quod revera ob Chriſti merita aliis quam prædeſtinatis conferantur auxilia, certiſſimum omnino eſt; quod autem horum auxiliorum collatio deſcendat ex voluntate Dei *antecedenti*, & ex *communi* Redemptione, non ex voluntate *conſequente*, atque ex redemptionis & meritorum Chriſti *applicatione*, falſum eſt, aut ſaltem poſitum in controverſia: ſiquidem voluntas *antecedens*, & *communis* redemptio ad omnes & ſingulos homines extenditur; ideoque ſi ex *antecedenti* Dei voluntate, & Chriſti Redemptione auxilia ſufficientia conferrentur aliquibus; deberent eadem ratione conferri omnibus: atque idcirco Mediſtæ contendunt dari omnibus auxilium ſufficiens, quoniam hujus diſtributionem referendam putant ad ipſam voluntatem Dei antecedentem. Ad 11. conſtat ex lib. v. de Theolog. diſciplinis à nobis non repudiari ſententiam Thomiſtarum, qui ajunt antecedentem voluntatem *connotare homines ſecundum ſe ſpectatos*, voluntatem vero conſequentem comparari *ad creaturas rationales in certis conſtitutas circumſtantiis*; & ulterius ad illam addere *ordinem, quo omnes ad ſalutem pervenire poſſint, & præparata ſingulis divinorum beneficiorum munera.* Tradita autem à nobis hæc notio antecedentis voluntatis nequaquam nova viſa fuiſſet Anonymo, ſi auctores laudatos §. 6. pervolutaſſet: at ſolet oriri ex rerum ignorantia hominum admiratio. Syſtema duarum delectationum *invincibilium*, quarum num. 12. rurſus Anonymus meminit, Auguſtinenſium neminem propugnare conſtat ex dictis. Referri quoque à Janſenio voluntatem antecedentem ad ſtatum, qui Adæ prævaricationem præceſſit, nos ante Anonymum tradidimus tom. 1. pag. 246. & ulterius, quod ipſe non fecit, inanem illam Janſenii eluſionem refutavimus. Sunt tamen ex Orthodoxis nonnulli, atque hos inter Joannes Driedo in libro *de Captiv. & Redempt. Gen. hum. tract. 1. cap. 4. ad 2.* qui docent, „ Deum vo-
„ luiſſe ſalvare omnes homines ſecun-
„ dum primam naturæ humanæ inſtitu-
„ tionem, in qua recepit Adam pro omni-
„ bus juſtitiam, per quam ſalvari poſſent;
„ non tamen habuiſſe Deum ſimilem ge-
„ neralem voluntatem circa omnes ho-
„ mines, poſtquam illos lapſos in Adam
„ prænovit; „ ut inquit de ea Driedonis ſententia Franciſcus Suarez *lib. 4. de Provid. cap. 1. num. 8.* Etſi ergo falſum eſt, & à nobis quoque rejectum, quod *antecedens* Dei voluntas ſolum pertineat ad ſtatum innocentiæ; non tamen ob hoc tantum Janſenius damnandus eſſe videretur. Si quis etiam voluntatem antecedentem ita acceperit, ut velit vocari antecedentem, *quia eſt de objecto, ſeu fine bono ſecundum ſe ſpectato, præſcindendo ab adjunctis, ſeu à particularibus circumſtantiis*; non erit ſtatim Janſenianæ hæreſeos culpandus; nam hanc eſſe S. Thomæ, omniumque Thomiſtarum ſententiam ſcribit idem Suareſius lib. III. *de Attrib.* cap. 8. n. 7. & revera id S. Thomas diſertiſſime docet 1. p. q. 19. art. 6. ad 1. Quod demum ajt Anonymus num. 15. de allatis à Janſenio tribus Auguſtini expoſitionibus; primum recolenda ſunt quæ de iisdem expoſitionibus tradidit *Opuſc. 3. cap. 20.* doctiſſimus Cardinalis de Lauræa, de quo §. 6. num. 17. Deinde animadvertendum eſt nos etiam lib. 5. cap. 1. adverſus Janſenianos ſcripſiſſe, „ non rejici à Sancto
„ Protoparente Auguſtino antecedentem
„ voluntatem ſalvandi omnes; & ejus
„ interpretationes ſupra recenſitas de vo-
„ luntate efficaci & abſoluta accipiendas
„ eſſe, quam præſertim nolebant admit-
„ tere Pelagiani. „ Vide tom. 1. De Theol. diſc. pag. 249. Ex his autem omnibus conſtat, ipſa Anonymi prænotata

Tom. 1. pag. 245. & ſeq.

Suarez tom. 1. pag. 348. edit. Lugd.

Suarez ibid. pag. 160.

S. Th. tom. 10 p. 83. 2.

tata in quinque Jansenii propositiones fuisse à nobis præmissa, omniaque dogmatistarum effugia fuisse diligenter dispuncta; & consequenter prænotata ipsa vindicationibus nostris fulcrum præsidiumque præbere.

9. Quæ adversarius recoquit de delectatione victrici, tum ratione, tum authoritate, adversario minime favente, refutantur. *Jans. Red. art. 7. 9. p. 93.*

IX. In postremo primæ partis articulo demonstrat Anonymus quinque Jansenii propositiones necessario fluere ex principio duarum delectationum invincibilium: quod utique à nobis præmonstratum fuit tom. 3. pag. 203. & seq. necnon in singulis hujus articuli VII. annotationibus. Itaque necessarium non est, ut de his, in quibus convenimus, fiat inter nos diuturna & acerrima concertatio. Si nos gratiæ, quæ robustiorem concupiscentiam non superat, *antecedentem* peccandi necessitatem, & non veram recte agendi potentiam, delectationi autem victrici, aut concupiscentiæ prædominanti necessariam, & à sola coactione immunem operum reciprocationem alligavimus; excusare errorem nostrum non possumus: contra autem si in parva delectatione *potestatem agendi*, atque in delectatione superiori agnoscimus *libertatem indifferentiæ*, non poterit adversarius criminationis, & calumniæ suæ magnitudinem ullatenus occultare. At proh Deus immortalis! Poteratne quispiam illas Jansseniani erroris syrtes accuratius vitare, quam sæpenumero repetendo, *nullam delectationem injicere vinculum libertati; sed sicuti quacunque gratia præventus potest iniquus reluctari; ita quacunque premente cupiditate posse justum perseverare?* Fraude hæc, & similia à nobis dici ubique Anonymus clamitat; num ex charismate id asserat, alii dijudicent. Nolumus, ut *Jansenismi Redivivi* auctorem lateat judicium clarissimorum Theologorum, quibus librorum nostrorum discussio, & censura commissa fuit: quorum aliqui, & quidem Medistarum addicti partibus, non solum agnoverunt, & declararunt in illis defendi Cardinalis Norisii, & Antonini Massouliè doctrinam, *judicio Supremæ Inquisitionis* immunem à Jansenii erroribus; verum etiam Theologis omnibus compertum esse, fontem quinque propositionum non esse *delectationem victricem relativam*, prout ab Augustinensibus traditur, sed delectationem ipsam *fatali necessitati* adstrictam, & à *libertate indifferentiæ* sejunctam, ut statuitur à Jansenio. Quod vero plura à nobis artificiose, & Jansseniano sensu dicta esse Anonymus ubique scribit, iisdem censoribus visum est omnes limites æquitatis transcende-

Tom. 3. pag. 203.

re; ideoque affirmarunt ignorari ab ipso Anonymo regulam Hadriani VI. de quo Ludovicus Vives *lib.* v. *De Tradendis discipl.* prope finem, *Omnia quorumvis Catholicorum dicta, quantum fas esset, benigna solebat interpretatione condire;* ac S. Athanasii scribentis *Orat. 4. adversus Arianos*, de ancipiti quadam horum hæreticorum enuntiatione: *Hoc si quis ex Orthodoxis simpliciter diceret, nihil esset, quod male suspicareris de hoc dicto, quippe ibi bona mens superaret simpliciorem loquendi morem.* Et quantum ad Fulgentium Bellelli spectat; addiderunt, eo jam vita functo in Romanæ Ecclesiæ communione, si ambiguum quid & minus exactum protulisset, servandam fuisse Anonymo præceptionem illam Facundi Hermianensis lib. x. cap. 5. *Non ex levi sono verborum, sed ex intentione dicentis æstimanda sunt quæ dicuntur: dicentis autem intentio, cum jam persona defuncta est, ex communione religiosius æstimatur.* Hæc aliaque plura viri sapientissimi, quos Roma plurimi facit, celebrat, & veneratur, judicarunt servanda fuisse ab auctore *Jansenismi Redivivi*, si quid in scriptis nostris offendisset exhibens aliquam Jansseniani erroris suspicionem; quæ tamen omnino evanescit, dum à nobis sub delectatione *relative* victrici defenditur *libertas indifferentiæ.*

10. Ultima adversarii ex Gravesono censura in systema delectationum. *Jans. Rediv. pag. 97.*

X. Postremo Anonymus inquit systema duarum delectationum, quæ sint *relative* victrices, sententiâ P. Hyacinthi Amat de Graveson è Sacra Prædicatorum Familia fuisse ab Ecclesia jure optimo proscriptum, *tanquam virulentum principium, ex quo fluunt quinque damnatæ Jansenii propositiones:* ita enim vir Cl. scripsit in Epistolis, quas Benedicto XIII. Pontifici Maximo nuncupavit, *tom. 2. epist. 6. pag. 221.*

Ex eodem Graveson dispungitur.

Verum Theologi hujus judicium accipiendum est *de indeliberata delectatione victrici*, & *necessitante*; tum quia eodem in loco, quem citat Anonymus pag. 97. hoc vocabulum *necessitanti* expresse additur *delectationi relative victrici:* tum quia vir præclarus ignorare non poterat sententiam Joannis Gonzales, & Antonini Massouliè ejusdem Ordinis; de qua §. 2. num. 4. & 6. tum demum quia idem Graveson alibi scribit, ex Thomistis alios tradere efficacem gratiam *entitative* distinctam à sufficiente; alios autem velle *gratiam efficacem non distingui ex entitate, seu ex natura sua à gratia sufficiente, sed tantum penes intentionem*

graduum efficaciæ, quibus ſuperat gradus malitiæ voluntatis creatæ, addens alia plura, quæ gratiam *relative* victricem dilucide explicant, & aperte confirmant; prout conſtat ex cit. §. 2. num. 5. Quare ſpectato quoque P. Graveſonii judicio, quinque damnatæ propoſitiones fluunt *ex duplicis delectationis ſyſtemate*, prout à Janſenio ſtatuitur cum antecedenti, atque inevitabili neceſſitate; non autem ut in Scholis noſtris traditur, neceſſitate illa ſecluſa, & cum libertate indifferentiæ: quemadmodum interitus liberi arbitrii, & peccandi neceſſitas conſequitur ex decreto abſoluto, & ex gratia efficaci *neceſſitante*, prout adſtruitur à Calvino; non vero ut ſalva libertate, & fatali neceſſitate ſemota, defenditur à Thomiſtis.

CAPUT II.

Vindicantur libri De Theologicis diſciplinis *ab iniqua Janſenianæ hæreſeos calumnia.*

SUMMARIUM.

Ratio, cur caput præſens ſubjungatur ſpecialiter.

Ratio cur caput præſens ſubjungatur ſpecialiter.

NUllum Janſenianæ hæreſis characterem Scriptis à me exaratis ineſſe non tantum evincunt ſuperiores annotationes, ſed etiam Theologi doctiſſimi pronuntiarunt: quorum aliqui dixerunt doctrinæ noſtræ orthodoxiam eſſe ſatis manifeſtam ex propoſitionibus tertio Volumini ſubjectis, à ſexageſima ſecunda usque ad octogeſimam quartam; aliqui vero affirmarunt omnem erroris ſuſpicionem à me procul amandaſſe, dum præfatione ad librum 16. enarratis Janſenianorum effugiis, hæc omnino vitanda præmonui, & ſubinde mandavi literis: *Tom. 3. pag. 200.* „ Sincere enim, & absque ſermonis „ ambiguitate tenendum eſt, nunquam „ juſtos deſeri à Deo, niſi Deum ipſi „ prius deſerant, nec deeſſe illis gratiam „ ſufficientem, dum præcepta ſervare „ volunt. Tenendum eſt dari in hoc ſtatu „ gratiam, cui voluntas libere, & culpabili „ reſiſtentia reſiſtit: ſolam libertatem in„ differentiæ in iis etiam, quæ cum incli„ natione & voluptate fiunt, non ſuffice„ re ad meritum, vel demeritum: liber„ tatem arbitrii non conſiſtere absque „ electione, poteſtate, ac dominio: omnes „ denique redemptos à Chriſto, dum vi„ vunt, poſſe ſalvari, atque omnibus pa„ tere aditum ad ſalutem; quamvis ſal„ vi fiant ſoli prædeſtinati. „ Ad hanc declarationem, non ad animi fraudulentiam erant ab Anonymo revocanda, quæ ipſi aut ambigua viſa ſunt, aut fuerunt ignota: maxime quod non ſemel, ſed innumeris in locis, addito etiam jurejurando, quinque damnatas propoſitiones eadem perſpicuitate proſcripſerim, & compluribus quoque argumentis oppugnaverim. Quid enim magis conſentaneum æquitati, quam ea, quæ in librorum lectione obſcura & difficilia videntur, cum aliis, quæ obvia & aperta ſunt, comparare, aut quid magis juri diſſonum atque iniquum, quam ſententiis expreſſe traditis omnino neglectis ac prætermiſſis, ex aliis obſcurioribus, atque è ſuo loco divulſis, orthodoxis ſcriptoribus accuſationem intendere? Hoc autem artificio uti Anonymum, ac inſuper in delectis à ſe locis Catholicorum placita à damnatis erroribus non ſecernere, quamvis evidentiſſime conſtet ex dictis, oſtendam collectione eorum locorum, quæ ſententiam noſtram comprehendunt, & ponderatione aliorum, quæ tantam in ejus animo indignationem excitaverunt, ut nos odiſſe videatur cane pejus & angue: atque id operis, propitio Numine, aggredior.

§. I.

§. I.

Denegatur in libris Theologicarum disciplinarum *delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit* invincibilis *&* necessitatem *inferens, ut sub illa voluntas à sola* coactione *sit libera.*

SUMMARIUM.

1. Delectatio ab Authore admissa qualiter differat à delectatione Jansenii.
2. Gratia efficax in sensu Authoris non infert necessitatem ineluctabilem.
3. Statuitur ab authore, etiam stante gratiâ voluntatem posse dissentire, licèt actu non dissentiat.
4. Nulla delectatio, etiam victrix, vinculum injicit libertati.
5. Cum necessitate non stat sive meritum, sive demeritum.

1. Ostenditur assertio 1mo.

I. UT nonnulla rursus exscribamus ex 3. Volum. quod fere totum versatur in exponendo Augustiniano systemate; lib. XIV. cap. 8. hæc legun-

Tom. 3. pag. 100. tur: "Jansenius statuit efficaciam gratiæ „in delectatione victrici, quæ à delibe„ratione & indifferentia liberi arbitrii „penitus sejuncta est. Nos vero dici„mus indeliberatam quidem esse hanc „delectationem, quatenus inspiratur à „Deo, & proinde per primum actum „indeliberatum nos nihil mereri, nisi „accedat liberi arbitrii deliberatus assen„sus, firmissime tenemus, cum meri„tum haberi nequeat sine indifferentia „libertatis. At hæc delectatio victrix „conjuncta est cum deliberatione com„parate ad opera, quæ efficiuntur à li„bero arbitrio hac delectatione excitato. „*Et paucis interjectis:* Sequitur quidem „ex hac victrici delectatione infallibi„liter effectus, eoquod animus ample„ctatur bonum, quod magis delectat; „sed sequitur libere, quia non adeo in „hac vita delectat bonum aliquod, „ut nequeat in eo apprendi ratio aliqua „mali. *Ac rursus ibidem:* Non ergo „nos, neque nostratium aliqui propug„nant delectationem victricem juxta „Janseniana decreta. „

2. Ostenditur 2dò. *Eod. tom. 3. pag. 126. & seq.*

II. Lib. XIV. cap. 11. solvendo argumenta adversus gratiam per se efficacem memini hæc me scripsisse: „Nego quod „sub gratia efficaci non remaneat pote„stas ad oppositum, dum operatur in „nobis velle, & facit, ut faciamus: id „enim præstat per supernam illumina„tionem, & inspirationem sanctæ dile„ctionis, at non talem, quæ nobis ve„rum sub omne ratione veri, & bonum „sub omni ratione boni proponat, rapiat„que in se mentem & animum illa ne„cessitate, qua in verum bonumque in „communi protendimus. Neque indu„cit gratia efficax necessitatem, propte„rea quod ipsa sit infallibiliter conjuncta „cum actu: nunquam enim eveniet, ut „non amplectamur liberrima voluntate „quod nos magis trahit magisque dele„ctat, quamdiu ipsa delectatio, bona vo„luntas, & deliberatio animi perseverat; „& nihilominus id potest non evenire, „quoniam ea delectatione non absor„betur voluntas à plenitudine bonitatis, „ideoque potest alio amore superari, & „ex mundi delectatione marcescere. *Ibi„dem:* Concedo posse hominem dissen„tire etiam in sensu composito vocatio„nis & excitationis divinæ. *Itemque:* „Augustinus docet nos *necessario* sequi „quod magis delectat, sumpta necessi„tate pro infallibili consecutione actus, „non pro negatione *possibilitatis* ad „actum oppositum: quo sensu necesse „est ut sedeamus, quamdiu sedere volu„mus, salva semper potestate non vo„lendi quod volumus. „

3. Ostenditur 3tiò. *In eod. 3. Volum. pag. 200.*

III. Diximus paulo ante à nobis in Præfat. lib. XVII. hæc, rejectis Jansenianorum cavillulis, pronuntiari: „Sincere „tenendum est dari in hoc statu gratiam, „cui voluntas libere, & culpabili reni„tentia resistit: solam libertatem indif„ferentiæ in iis etiam, quæ cum incli„natione & voluptate fiunt, non suffi„cere ad meritum, vel demeritum: „libertatem arbitrii non consistere abs„que electione, potestate, ac dominio. „ Eo loci animadvertimus illam Jansenianorum æquivocationem, quæ in nobis mendaciter & iniquissime latere dicitur, ita de quibusdam recentioribus Jansenii assectis pronuntiantes: „Illud quoque „concedunt posse voluntatem à gratia „exci-

„ excitatam ei reluctari: verum hanc „ reluctandi potestatem dari negant, „ quamdiu voluntas actualis gratiæ inspi- „ ratione movetur, ita ut libertas indiffe- „ rentiæ nunquam actu consistat sub vi- „ ctrici delectatione. Verbis itaque, „ non re, Theologi illi sunt à damnatis „ erroribus alieni. „

4. Ostenditur 4tò. *Tom. 3. pag.* 203. & 204.

IV. Cap. 1. ejusdem libri Jansenianam hæresim exponentes verba hæc adhibuimus: „ Ait Jansenius impossibile esse, ut „ vigente sancta delectatione illicitum „ prævaleat desiderium & consideratio „ peccati; & econtra sub vividiori con- „ cupiscentia necessario liberum arbi- „ trium succumbere .... Nos contra „ contendimus nullam delectationem inji- „ cere vinculum libertati, nisi summi „ boni per lumen gloriæ manifestati, aut „ boni, ut inquiunt, in communi, extra „ quod divagari nequit voluntatis instin- „ ctus; propterea quod hæc duo tantum „ tollunt indifferentiam judicii: ideoque „ sicut quacunque gratia præventus po- „ test iniquus reluctari, ita quacunque „ pre mente cupiditate potest justus per- „ severare. *Atque post unam, alte-* „ *ramve lineolam;* Nam sententia nostra „ nec semper gratiæ delectationem inspi- „ ranti assentimur; neque necesse est, „ ut sequamur quod magis delectat *Ea-* „ *demque pagina:* Satis quippe est ad „ profligandæ scita Jansenii, sub parva „ delectatione veram potestatem agendi, „ atque sub delectatione victrici pote- „ statem agnoscere reluctandi. „

5. Ostenditur 5tò. *Eodem tom. 3. pag.* 220.

V. Tertio autem capite productis Jansenii verbis hanc illationem depromo: „ Ergo per Jansenium quisquis meretur, „ necessario abripitur à superiori delecta- „ tione; qui vero peccat, necessitate „ succumbit sub premente cupiditate, „ & tam meritum, quam demeritum „ nulla alia ratione dicitur liberum, nisi „ quia est voluntarium. „ Oppositâ autem Jansenio doctrinâ Augustini, hanc statuo adversus Jansenianos consecutionem: „ Ergo docet Augustinus non posse „ cum necessitate permanere libertatem „ arbitrii, non motum culpabilem, non „ proprie acceptum peccatum, non me- „ ritum spectans ad mediorum electio- „ nem, non demeritum, non opus ali- „ quod dignum retributione, vel pœna. „ Huc spectant subjicienda proximo §. 4. quamvis hæc abunde demonstrant eos, qui ajunt nos efficacem gratiam constituere in delectatione indeliberata, *invincibili*, & *necessitante*, vel ratione omnino carere, vel oculis.

§. II.

Apertissimæ falsitatis convincuntur, qui ajunt negari in Scriptis nostris gratiam sufficientem *ab efficaci distinctam.*

SUMMARIUM.

1. Describit Author gratiam sufficientem ab efficaci distinctam.
2. Differentia authoris à Jansenio circa gratiam inefficacem.
3. Gratia sufficiens tribuit veram potentiam, etsi non proximam.
4. Gratia sufficiens non dat quidem agere, bene tamen posse agere.
5. Gratia sufficiens omnibus parata, etsi ponentibus obicem negetur.

1. Definitio gratiæ sufficientis ab efficaci distinctæ. *Tom. 1. pag.* 230.

I. ENimvero libro IV. cap. 11. explicata gratiæ efficacitate, hæc addo de auxilio sufficienti: „ Si carnalis „ delectatio, cui humana voluntas ob- „ stringitur, illius gratiæ delectationi „ prævaleat, frustratur hæc suo effectu, „ & redditur inefficax: & hæc est gra- „ tia sufficiens, cui liberum arbitrium „ quamfrequenter resistit: „ quam suffi- cientis gratiæ descriptionem esse illam, quam tradunt Antoninus Massouliè, & quidam alii Thomistæ, constat ex §. 2. num. 5. & 6.

2. Differentia Authoris à Jansenio circa gratiam inefficacem. *Tom. 3. pag.* 95. & 100.

II. Lib. XIV. cap. 8. rejecta gratia *Molinistice* sufficienti, hæc litteris trado: *Est ergo gratia sufficiens sensu Thomistico, ac nostro, illa, quæ dat posse, non velle:* & quamvis eo loci fatear, me discedere ab ea Thomistarum sententia, quæ tenet auxilium sufficiens, & efficax inter se natura, ac *specie* differre, ac potius amplectar sententiam alteram, quæ censet eandem gratiam, quæ in uno est *efficax*, in altero esse duntaxat *sufficientem;* ostendi tamen §. 2. hanc assertionem meam à Theologis præstantissimis, inter quos emi-

eminent quoque Thomistarum nonnulli, plenissimis calculis approbari; atque in eo sitam esse nostram cum Mediistis disceptationem, quod nos ad actum requirimus gratiam se ipsâ efficacem, non autem controversiam statui in deneganda, vel adstruenda distinctione illa *entitativa* divinorum auxiliorum. Cæterum quod ad præsentem rem attinet; eodem cap. 8. scripsimus: *Pari jure discrepamus à Jansenio circa gratiam inefficacem.* „Primo enim fatemur qualemcunque „gratiam in hoc statu, sive parvam, „sive magnam, esse gratiam Christi. „Deinde defendimus dari gratiam ineffi„cacem, cui voluntas resistit. Ac tan„dem per gratiam sufficientem dari nobis „potestatem implendi divina mandata, „eamque veram & propriam, sed non „taliter validam & expeditam, ut ad „ponendum actum non sit necessaria gra„tia efficax. „ *Legendus Norisius in Jansenismi erroris calumnia sublata cap. 4.* Vide, num à Norisio latum, ut ajunt, unguem distemus.

3. Gratia sufficiens tribuit veram potentiam, etsi non proxime expeditam. *Ibid. p.* 102. *& pag.* 103.

III. Æque manifesta sunt, quæ leguntur eodem in capite: „Gratia sufficiens, „quæ imperfectum actum, aliquam sci„licet mentis collustrationem, ac pium „voluntatis motum producit, etiamsi „ad actum non trahat, ex se ad illum „ordinatur, ad illum excitat, ad illum „etiam, nisi reluctaretur perversa vo„luntas, foret efficax. *Et ibidem:* In „pia illa effectione, quam per gratiam „sufficientem nos dicimus hominibus „inspirari, tribuitur operis, non quidem „executio, sed vera potestas, quam„quam non ita expedita, ut reapse pro„deat in actum; quod ut diximus, non „gratiæ defectus est, sed voluntatis hu„manæ obicem ipsi gratiæ opponentis.„ Porro quod diximus de potentia non ita *expedita*, ut prodeat in actum, rectissime dictum esse, atque antea traditum à Theologis præstantissimis, & strenue vindicatum à Cardinali Norisio, demonstravimus capite 1. §. 2. num. 9. & seqq. necnon §. 4. num. 1. & 3.

4. Gratia sufficiens non quidem dat agere, bene tamen posse agere. *Eod. volum.* 3. *p.* 200. 215. 218. *& seq.*

IV. Quid vero in dissertatione adversus hæresim Jansenianam, sive in XVII. libro? Scripsimus in Præfat. pag. 200. *Sincere enim, & absque sermonis ambiguitate tenendum est, nunquam justos deseri à Deo, nisi Deum ipsi prius deserant, nec deesse illis gratiam sufficientem, dum præcepta servare volunt.* Addimus cap. 1. ut constat ex præced. §. justum habere potestatem perseverandi, & quidem à gratia sufficiente, *quacunque premente cupiditate*, atque sub gratia, quantumvis parva, dari *veram potestatem agendi*, cohærenter ad ea, quæ præmissa fuerant pag. 101. *cum minima gratia actuali posse homines resistere cuilibet concupiscentiæ.* Capite item 3. contra secundam Jansenianam statuimus hanc Augustinianam antithesim: *Augustinus agnoscit in hoc statu non solum adjutorium* quo *sed etiam adjutorium* sine quo non, *sive pure sufficiens.* In eodem cap. 3. ad objecta Jansenianorum respondi: *Gratia sufficiens non dat* posse *conjunctum cum actu, & proxime completum, & expeditum, concedo. Non dat* posse *ab actu sejunctum, & incompletum, nego.* Et ne aliquis tardioris ingenii, & Augustinianæ Scholæ ignorans loquendi formulas, ad ea vocabula *posse completum atque expeditum* corrugaret obesas nares, advertimus iterum illam à nobis appellari potentiam *proxime* expeditam, *quæ ut ponat actum gratiam uberiorem non postulat.* Rursus prope finem illius thesis hæc scripsimus: *Sufficiens est gratia quælibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reipsa applicetur.* Quibus an lucidiora ad gratiæ sufficientis commendationem produci valeant, ignoro.

5. Gratia sufficiens omnibus parata est, etsi obicem ponentibus actu non detur. *Tom. 3. pag. 279. & seq.*

V. Attamen de Gratia *sufficienti*, & quidem ut distinguitur ab *efficaci*, lib. 18. cap. 8. datâ operâ pertractavi: ibique hæc mandavi litteris: „Justis sufficien„tem gratiam adesse, & neminem deseri „à Deo, nisi ipse Deum deserat, cum „omnibus Catholicis profitemur. *Item:* „Illud tantum in quæstione versatur, „num reapse auxilia sufficientia singulis „omnino hominibus non solum parata „sint & exhibita, verum etiam pro qua„libet temporis circumstantia, & præ„sertim urgente præcepto collata. *Ibi„dem:* Haberi veram gratiam sufficien„tem, etiamsi non inspiretur à Domino „sancta victrix delectatio, quemadmo„dum adversus secundam propositionem „Jansenii propugnavimus, repetimus in „præsentia. *Rursus:* Est ergo valde „probabilis, & in Scholis recepta sen„tentia, omnibus indiscriminatim dari „sufficientis gratiæ adjutorium. *Iterum:* „Deus pro omnibus ac singulis remedia „salutis instituit, paravitque, exhibuit, „& quantum est ex se nulli mortalium „denegat supernas illustrationes, alia„rumque gratiarum beneficentissimam „largitatem. *Præterea:* Cuilibet fideli, „nisi libere ponat obicem, adest gratia „orationis, qua impetrare potest auxi„lium immediate sufficiens ad implenda

„man-

„mandata.„ Eritne poſthac, qui abſque turpiſſimo mendacio affirmare audeat nos à nomine gratiæ *ſufficientis* abhorrere, quoniam illam alicubi appellavimus *inefficacem?* Eritne, qui ſine manifeſta calumnia poſſit aſſerere, quod in hac gratia non fateamur veram rectè agendi *potentiam*, quod gratiam iſtam *juſtis* auferamus, quod negemus ſingulis viatoribus *paratam* eſſe, atque *exhiberi?* Si erit qui hæc effutiat; negabit quoque ſolem in meridie ſplendeſcere.

§. III.

Decipitur, & hallucinatur quisquis ait nos exiſtimare aliqua præcepta eſſe juſtis impoſſibilia.

SUMMARIUM.

1. Juſtis nunquam impoſſibilia ſunt præcepta ex defectu gratiæ.
2. Meritò damnatur, qui id aſſerit.
3. Juſti ſemper habent gratiam orandi ſufficientem, urgente præceptô.
4. Fandem gratiam, niſi ſuperbia impediat, habent omnes fideles.
5. Etiam ſceleratiſſimi eam haberent, niſi libere ponerent obicem.

1. Juſtis nunquam impoſſibilia obſervatu ſunt præcepta ex defectu gratiæ. *Tom.* 3. *pag* 200. 203. 279.

I. JUſtis ſiquidem *ſufficientem* gratiam adeſſe teſtati ſumus in locis præcedenti §. laudatis. Quid enim his verbis expreſſius: *Sincere & absque ſermonis ambiguitate tenendum eſt, nunquam juſtos deſeri à Deo, niſi Deum ipſi prius deſerant, nec deeſſe illis gratiam ſufficientem, dum præcepta ſervare volunt?* Quid iis luculentius: *Quacunque premente cupiditate poteſt juſtus perſeverare?* Quid clarius iſtis: *Juſtis ſufficientem gratiam adeſſe, & neminem deſeri à Deo, niſi ipſe Deum deſerat, cum omnibus Catholicis profitemur?* Profecto hæc tantum accuſatoribus univerſis ora occludunt.

2. Meritò damnatur, qui impoſſibilia obſervatu ait eſſe præcepta. *Tom.* 3. *pag.* 210.

II. His adde quæ ſcripſi adverſus primam Janſenianam lib. 17. cap. 3. Ipſam enim propoſitionem refutavi ex Auguſtini verbis lib. de Fide contra Manichæos capite 10. *Quis non clamet ſtultum eſſe præcepta dare ei, cui liberum non eſt quod præcipitur facere, & iniquum eſſe eum damnare, cui non fuit poteſtas juſſa complere?* Serm. 191. de Temp. *Execramur blaſphemiam eorum, qui dicunt impoſſibile aliquid à Deo eſſe præceptum.* Lib. de Nat. & Grat. cap. 43. *Non igitur Deus impoſſibilia jubet, ſed jubendo admonet & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis.* Oſtendi æquitatem cenſuræ, qua Sedes Apoſtolica eandem propoſitionem declaravit *temerariam, impiam, blaſphemam, anathemate damnatam, & hæreticam*, primum ex Scripturis, Deut. 30. 11. Matth. 11. 30. & ad Corinth. prima 10. 13. Deinde ex Tridentina Synodo ſeſſ. 6. cap. 11. Inſuper ex damnatione Bajani articuli 52. Inſuper ex Patribus ex Theologis, ex naturali ratiocinatione. Quid ultra à viro Theologo præſtandum erat?

3. Juſti ſemper habent gratiam orandi ſufficientem urgente præceptô. *Ibid. p.* 213. *& ſeq.*

III. In ſolvendis vero Janſenianis argumentis paſſim veritatem Catholicam inculcavi, modo ſcribens, *Juſti gratiam frequenter inſpirantem voluntatem bonam habent, igitur & poteſtatem:* modo negans *non eſſe poteſtatem bonorum operum ſine gratia per ſe efficaci:* modo addens, *Adeſt juſtis ſufficiens gratia ad orandum, & cum habent notitiam præcepti, cupiunt illud implere, atque propriam agnoſcentes infirmitatem ex hujus conſideratione ad implorandum omnipotentis Dei adjutorium moventur:* modo reponens, *Nego deeſſe juſtis potentiam implendi præcepta, dum illis ſubtrahitur gratia efficax, per quam eadem præcepta actu adimplent:* modo ſubjiciens, *In victrici delectatione*, qua carent juſti dum cadunt, *non conſtituimus gratiam ſufficientem, quæ dat poſſe, ſed gratiam efficacem, quæ facit ut faciamus; gratiam autem illam ſufficientem ab operatione ſejunctam agnoſcimus etiam in voluntate parva & invalida.* Quare hæc omnia convitiatores prætereunt? Quare unum ſaltem non proferunt?

4. Fandem gratiam, niſi ſuperbia impediat, habent omnes fideles. *Tom.* 3. *pag.* 284.

IV. Non tantum juſtis, verum etiam cuilibet fideli arbitror adeſſe gratiam orationis, *qua impetrare poteſt auxilium immediate ſufficiens ad implenda mandata;* id enim peculiari propoſitione demonſtravi libro XVIII. cap. 8. ratiocinationem iſtam producens: *Fidelis enim credit ſibi mandata à Domino eſſe præſcripta; novit ſcriptum in Evangelio:* Petite, & dabitur vobis; *& niſi ſuperbe de ſe præſumat*

sumat; propriam infirmitatem agnoscit, & retrahentem à bono concupiscentiam experitur. Atqui si credit, nec superbe præsumit, habet gratiam sufficientem ad orandum; ut enim Augustinus scribit de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. Ipsa est fides, quæ orando impetrat; *& epist. ad Asellicum*, Utilitas legis est, ut homines de sua infirmitate convincat, & gratiæ medicinam, quæ in Christo est, implorare compellat. *Igitur nisi fidelis præsumptionis obicem ponat, gratiam habet orandi, eâque nisi in pœnam liberæ elationis non caret.* Credo autem neminem existimaturum esse me adeo stupidum, adeo insanum, ut justos eo auxilio destitutos esse putaverim, quod singulis fidelibus, nisi tumescentes superbia sponte illud abjiciant, adesse contendo.

5. Etiam sceleratissimi habeant gratiam sufficientem, nisi liberè obicem ponerent. *Tom. 3. pag. 284. 297. 298.*

V. Omnem insuper fidem superat, quod affirmaverit præcepta Dei esse *impossibilia* justis gratiâ sufficienti suffultis, qui docet nec *impossibilia* dicenda esse hominibus sceleratissimis, si gratia auxiliatrice justo Dei judicio priventur. Constantissima est autem sententia nostra, omniumque Augustinensium, ac Thomistarum, posse quemlibet impium converti, *etiamsi gratia careat*, quoniam potest gratiam ipsam recipere. Demonstravi hoc prælaudato cap. 8. ex *Justificatione* Lovanienſium, atque Doctoris Angelici auctoritate; addidique in hoc Opere Goneti, Lemosii, Alvaresii, §. 4. Gonzales, Sylvii, aliorumque idem asserentium verba sole splendidiora. Scripsi insuper priori in loco: *Neque dicas illusorie hoc dici, si auxilium quoque divinum nobis desit. Deest quippe nobis volentibus, & libere ponentibus impedimentum, cum simus etiam sine gratia liberi ad malum, quod optione nostra eligentes Domino vocanti, & extendenti manus suas dorsa vertimus.* Et rursus: *Respectu bonorum operum, sentio carentem auxilio sufficienti non habere potentiam proximam, peccare tamen illorum omissione; quoniam ejus* impotentia *est libere volita, nam ideo non potest, quia parva erga malum voluntate ponit potentiæ proximæ impedimentum.* Post pauca: *Cæterum potentia* remota *semper in hac vita superest cuilibet peccatori, quoniam adjuvari potest à Deo, & quæ* per amicos possumus, aliqualiter per nos possumus, *ait S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 4. ad 2. At dicis, quid si amicus nolit opem ferre? Respondeo Deum non defuturum, nisi tu ponas impedimentum.* Itaque non tantum justis, verum etiam fidelibus universis, imo & hominibus improbissimis divina præcepta *possibilia* esse firmissime profitemur. *Vide cap. 1. num. 4.*

§. IV.

Propugnari in Scriptis nostris non tantum sufficientem *gratiam, cui voluntas resistit, sed etiam libertatem* indifferentiæ *persistentem sub gratia* victrici, *fateri cogitur quilibet quantumvis pervicax, criminator.*

SUMMARIUM.

1. Statuitur vera libertas indifferentiæ, etiam stante auxilio efficaci, contra Jansenium.
2. Quæ etiam in statu naturæ lapsæ requiritur.
3. Neque à Pelagio hæreticè adstruitur, sed à Jansenio hæreticè negatur.
4. Ostenditur eadem ex Augustino contra Jansenium.
5. Quid ad libertatem, quid ad meritum necessario requiratur.

1. Statuitur vera libertas indifferentiæ etiam stante auxilio efficaci contra Jansenium. *Tom. 1. pag. 240.*

I. DE sufficienti auxilio egimus §. 2. & proxime præcedenti. Ad libertatem vero persistentem sub delectatione victrici spectant, quæ §. 1. producta sunt. At occurrunt in libris nostris alia quamplurima, quarum aliqua commemorabimus. Lib. IV. cap. 13. pertractans de libertate cum gratiæ adjutorio concilianda ita loquor: *In sensu Jansenii sub dominatu concupiscentiæ, aut gratiæ consistit libertas à coactione, quoniam homo peccat culpabili cupiditate, & recte agit victrici delectatione: neque cogit arbitrium cupiditas, vel delectatio. Hæc est perversa doctrina Jansenii.* Adversus hanc doctrinam ibidem statuo non tolli auxilio efficaci libertatem *indifferentiæ*, quoniam sub eo *remanet in voluntate vera libertas, vera indifferentia, & vera potentia ad oppositum*, explicans quomodo id contingat, ratione scilicet rursus exposita cap. 1. §. 3. num. 8. &, quoniam illam inscius Anonymus nostram commentationem putavit, testimoniis Doctoris Angelici confirmata.

2. Etiam in statu naturæ lapsæ requiritur libertas indifferentiæ. *Tom. 2. pag. 923. & seq.*

II. Rursus lib. XII. cap. 10. posteaquam egimus de libertate primi hominis, & universim statuimus, quidquid *ex necessitate agitur, non posse opus liberi arbitrii appellari*, explicata libertate *à necessitate*, quam diximus sitam esse *in potestate eligendi hæc vel illa media, etiam ad invicem contraria*, hæc quadratis verbis enuntiavimus: *Errant turpissime Calvini & Jansenii gregales, qui putant libertatem cum necessitate consistere.* Et ne lividus convitiator posset criminari, tegi à nobis callida simulatione errorem talia asserendo de libertate Adæ, quam nec Novatores necessitati alligarunt, hoc addidi fidei nostræ ineluctabile testimonium: *Eadem à necessitate libertas etiam in hoc infirmitatis statu certissime perseverat. Etenim Deus, ut Augustinus ait in* VIII. *de Gen. ad lit. cap. 23. nunquam ita punit voluntatem malam, ut naturæ perimat dignitatem.* Scripsi item eo loci: *Augustinus in hoc statu miseriarum non negat libertatem indifferentiæ:* dixi rursus, *libertatem à necessitate reperiri tam in bonis, quam in malis, nec sine illa meritum dari:* iterum vero, *Libertas à necessitate etiam post Adæ prævaricationem in hominibus perseverat:* pariter, *Jansenianos, ac Novatores reliquos liberum arbitrium non meliorem sexo putasse, dum aiunt dogmatizare voluptatem ita animum dejicere, ut necessario moveatur, nec potis sit contraniti:* ulterius; *Motus liber erit tantummodo, ubi sit in voluntate potestas illum cohibendi.* Non poterat libertas *à necessitate* evidentius describi, manifestius doceri, &, absit invidia verbo, enucleatius exponi.

3. Libertas indifferentiæ cum gratia non Pelagii error, sed ejus negatio Jansenii hæresis est. *Tom. 3. pag. 85.*

III. De Pelagiana hæresi, seu lib. 14. cap. 5. propositionem num. 4. enuntiavi, prout sequitur: *Non est connumeranda inter errores Pelagii indifferentia liberi arbitrii; nisi ita accipiatur, ut inspecta sola naturali facultate possit ex æquo bonum & malum.* Quam propositionem sic probo: *Demonstratur prima pars; quia hæc est communis liberi arbitrii notio, ut sit potestas animi libera ad faciendum, vel non faciendum: unde jure merito damnata est Jansseniana propositio, quod ad merendum, vel demerendum in hoc statu non requiratur libertas indifferentiæ dummodo arbitrium sponte & voluntate velit: ita ut libertas cum necessitate consistat. Quem errorem non semel in hoc Opere profligavimus, & rursus insectabimur, cum ad hæresim Jansenianam perventum erit.*

4. Libertas in-

IV. Liberavi autem fidem meam: nam ad 3. Jansenii propositionem, ubi demonstravi per Jansenium, *tam meritum, quam demeritum nulla alia ratione dici liberum, nisi quia est voluntarium*, appositi Augustinianam istam antithesim: *At magnus Augustinus, quamquam fatetur*, tanto esse ad quæcunque mala perferenda quemque iniquorum duriorem, quanto in eo major est cupiditas mundi; & quemquam justorum tanto esse ad quæcunque mala perfereuda fortiorem, quanto in eo est major charitas Dei, *in libro de Patientia, capite 17. Quamquam docet in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, in tali certamine laborantes, ac periclitantes indigere gratia*, quæ carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat, *De corrept. & grat. cap. 11. Quamquam in voluntate, prout naturali instinctu fertur in finem, agnoscit* congenitam libertatem immutabilis voluntatis, *lib. 6. Op. imperf. num. 11. nihilo tamen minus liberum arbitrium, cujus proprietas est mediorum electio, negat liberum habere motum*, nisi potestatem habeat motum suum cohibendi, *lib. 3. de lib. arb. cap. 3. negat esse peccatum*, unde non est liberum abstinere: *negat hominem, quamdiu in corruptibili corpore rationalis anima detinetur*, non posse resistere gratiæ, *De nat. & grat. cap. 67. Ergo docet Augustinus non posse cum necessitate permanere libertatem arbitrii, non motum culpabilem, non proprie acceptum peccatum, non meritum spectans ad mediorum electionem, non demeritum, non opus aliquod dignum retributione, vel pœna. Sed de his plura cap. 2. & 3. præced. dissert. de H. Luthero-Calviniana.*

differentiæ contra Jansenium ex Augustino ostenditur. *Eod. Tom. 3. pag. 220.*

5. Quid ad libertatem, quid ad meritum necessariò requiratur. *Tom. 3. pag. 171. & 179.*

V. Nolo ex loco nuperrime laudato plura exscribere, jam enim parcendum est nimiæ accusantis erubescentiæ. Duas tantum propositiones ibidem demonstratas producam: quarum una est, *Pertinet ad libertatis essentiam posse agere, non vero posse peccare, quod ineat libertati creaturarum ob istarum imperfectionem:* altera autem, *Libertas indifferentiæ superius explicata requiritur etiam in statu naturæ lapsæ ad meritum vel demeritum.* Si legeris librum XVII. seu tom. 3. à pag. 170. usque ad pag. 192. adinvenies harum positionum prolixam explanationem, copiam argumentorum uberrimam, & eorum, quæ Jansseniani opponunt, plenissimam refutationem. Vocant itaque album nigrum, & nigrum album, qui ajunt à nobis denegari libertatem indifferentiæ, eamque in hoc statu non requirere ad merendum, vel demerendum.

§. V.

§. V.

Nunquam tanto ingrati animi vitio peccavimus, ut negaverimus piissimum Jesum *esse omnium omnino hominum* Redemptorem.

SUMMARIUM.

1. Probatur ex Scriptura, Jesum esse omnium Redemptorem.
   An autem gratia actu conferatur omnibus, Scholastica, non fidei, quæstio est.
2. Probatur idem ex Augustino contra Jansenianos.
3. Imo ex ipsis scriptis Authoris, propositionem Jansenii damnantis.
4. Plures censuræ Authoris in eandem propositionem.
5. Quam Authoris mentem etiam ex aliis locis colligere licet.

1. Probatur ex Script Jesum omnium esse Redemptorem. *Tom. 1. pag. 246.*

I. AGens enim ego lib. v. cap. 1. de antecedenti voluntate, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, produxi præter alias hanc asserti mei probationem: „ Validissime probatur „ propositio ex quo Christus pro omnibus hominibus mortem subierit. Id „ in libro de Hæresi Jansseniana adversus quintam propositionem sumus demonstraturi. Nunc satis est Jansenii „ dogma brevissime refutare. Ac primo „ opponitur allato Pauli testimonio: „ Unus est mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus: „ quod „ de solis prædestinatis non potest intelligi; cum nos hortetur Apostolus ad „ orandum pro omnibus, etiam reprobis „ ac perditissimis. „ *Rursus idem Apostolus 2. ad Corinth. cap. 5. v. 14.* Si unus, *inquit*, pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. „ Probatur hoc „ Pauli testimonio omnes Adæ posteros „ originalem culpam contrahere, ut constat ex lib. 6. Augustini contra Jul. „ cap. 4. & ex 20. de Civit. Dei cap. 6. „ Igitur sicut omnes in Adam mortui „ sunt, ita Christus pro omnibus mortuus est, &c. „ Quamquam vero Anonymus ægre ferre videtur, antecedentem illam voluntatem à nobis exponi per institutionem, ac præparationem, non vero per actualem distributionem sufficientis auxilii; hoc tamen universali redemptioni nil derogat, quoniam sententiâ nostrâ, „ Quisquis non adjuvatur à „ Deo per gratiæ subministrationem, „ queri debet de prava sua voluntate, „ non de ipso Deo beneficentissimo gratiarum suarum largitore; „ quam propositionem & enuntiavimus, & pluribus argumentis veram ostendimus lib. 18. cap. 8. prop. 7. ne repetam, quod evidentissime demonstratum est cap. 1. hujus dissert. §. 6. ita voluntatem *antecedentem* exponi à doctissimis Thomistarum, atque ab universis Ægidianis; quæstionem vero de gratia, actu omnibus collata in utramque partem salva fide ac pietate agitari; negantem assertionem, fatentibus adversariis, tradi ab Augustino, Fulgentio, Prospero, ac Theologis bene multis: ad libellam denique Scholasticarum opinionum, quæ variæ sint & oppositæ, non esse fidem catholicorum dogmatum exigendam.

An etiam gratia omnibus actu conferatur, Scholastica, non fidei, quæstio est.

Vide tom. 3 pag. 280. & 290.

2. Probatur idem ex Augustino contra Jansenianos *Tom. 3. pag. 9.*

II. De nostrans insuper transfundi ad posteros Adæ originale peccatum, ita ratiocinationem, quam paulo ante tetigi, adversus Pelagianos adhibui: *Alterum argumentum sumitur ex iis locis, in quibus ostenditur Christum Dominum universos Adæ posteros redemisse, & pro omnibus mortuum esse: quod affirmat Apostolus quinto ad Rom. capite vers. 9.* Christus pro nobis mortuus est, ergo omnes mortui sunt. *In qua universali sententia etiam parvulos comprehendi nemo non videt.* Addidi eo loci plura testimonia Augustini eadem argumentatione Pelagianos urgentis; ac similia conscripsi tom. 3. pag. 222. tom. 5. pag. 280. & aliis in locis. Ex quo autem Christi redemptio, & ipsius morientis benefica voluntas non minus late, quam Adami peccatum, extendatur, validissime Jansenianam hæresim revinci & profligari demonstrat Stephanus Dechamps lib. 3. disp. 7. cap. 3. Ne ergo hæresim sinu fovemus, quam lethali jaculo invadimus?

Dechamps pag 658. & seq.

3. Id ipsum pluribus argumentis probant scripta Authoris, damnantia Jansenii propos. 5.

III. At ne credas, me hoc uno argumento quintam Jansenianam propositionem oppugnasse. Statui adversus illam Catholicum theorema, *Augustinus Christum pro omnibus & singulis pretiosum sanguinem effudisse innumeris locis commonstravit.* Quibus id momentis ostenderim,

Tom. 3. de Th. disc. pag. 228. & 223.

derim, legi potest lib. 17. cap. 3. Per omnes etiam *notas*, quibus quinta illa propositio damnata & confixa est, singillatim discurrens illarum omnium æquitatem confirmavi multiplici genere argumentorum, concludens: *Igitur Janseniana thesis opponitur veritati, quæ ubique conclamat Christum universi humani generis Reparatorem ac Redemptorem, clamat ore Apostolico, clamat oraculis Conciliorum, clamat omnium Patrum sermone, clamat denique concordissimis Scholasticorum enuntiationibus.*

4. Plures censuræ Authoris in eandem propositionem. *Tom. 5. pag. 279.*

IV. Instituta illa contra Jansenium dissertatione haud contentus, iterum pro universali Redemptione pugnavi lib. 28. cap. 9. & Jansenianum dogma appellavi *immitem rigidamque sententiam, à Tridentina Synodo Sess. 6. prædamnatam, contumeliosam Christo, ejusque flagrantissimæ & maximæ charitati derogantem, contrariam divinis Scripturis, impiam, blasphemam, & repugnantem traditioni Patrum universorum.* Postquam vero hæc omnia demonstravi, plura simul argumenta rationi innixa conglomerans scripsi: „Adversatur tandem placitum „illud hæreticorum rationi, quæ petitur „ex originali peccato, cui omnes filii „Adam nascuntur obnoxii: ex oratione, „quam pro omnibus tenemur effunde„re: ex Ecclesia, quæ in sui gremium „quoscunque excipit: ex Evangelii præ„dicatione per universum terrarum or„bem: ex Domini Jesu nomine: ex Me„diatoris officio: ex Judicis potestate: „ex Sacrificii ejus valore; ex charitate, „qua proditorem amplexus est, qua pro „crucifixoribus oravit, qua tota die ad „populum non credentem, & contradi„centem manus extendit.„

5. Etiam aliis locis probavit Author universitatem Redemptionis Christi. *Eod. tom. 5. pag. 228. usque ad 275.*

V. Omnes denique ingenioli mei conatus intendi, ut undique subverterem Socinianorum *de Christi satisfactione* hæresim pernicioſissimam: quod præstiti eodem vol. 5. peculiari dissertatione. In qua licet de *veritate* potius Redemptionis, quam de illius *universitate* pertractetur: ubique tamen inseruntur, quæ universitatem ipsam commonstrant, præsertim pag. 231. 238. 246. & 249. quæ omnia poterit ibidem expendere quisquis ampliora & locupletiora sententiæ, fideique nostræ munimenta requirat, etsi nescimus quid amplius, quid locupletius dictis possit rigidissimus ac severissimus adversarius expetere.

CONCLUSIO.

Concluditur pro libris Authoris.
Explicatio totius systematis Jansenii.

Explicatio systematis Augustiniani directè contraria.

In libris *de Theologicis Disciplinis* non traditur Jansenianum duplicis delectationis systema, neque ulla ratione probantur quinque propositiones inde fluentes, & ab Ecclesia proscriptæ; sed aperte systema illud rejicitur, ac propositiones istæ omnino perspicue, & luculenter damnantur, reprobantur, & refutantur. Concluditur pro libris Authoris.

DEMONSTRATUR.

Explicatio totius systematis Jansoniani.

Jansenianum duplicis delectationis systema est, utramque delectationem, spiritus & carnis, ita invicem pugnare, ut earum conflictus nequeat sopiri, nisi altera alteram superaverit; quæ autem victrix est, habeat voluntatem sibi necessitate invincibili obsequentem, nec alia ratione liberam, nisi quia non cogitur, sed vult, atque trahitur voluptate; quæ vero minor est gradibus, veræ potestatis agendi sit expers. Quare in hoc Jansenismate justis, etiam conantibus, & volentibus, si desit illis victrix delectatio, & gratia efficax, *impossibile* est divina observare præcepta, & necessum est à justitia deflectere. Nulla est etiam in eo systemate gratia sufficiens, cui voluntas resistat, quoniam si concupiscentiæ sancta delectatio prævaleat, voluntas *necessitate* obtemperat gratiæ: si autem prævaleat concupiscentia, caret voluntas eâ gratiâ, cui valeat obtemperare. Cum vero præponderante sancta delectatione bonum *ex necessitate* operemur, & premente robustiori cupiditate, in ipso Jansenii systemate, operemur *ex necessitate* malum; nequit in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, admitti *libertas indifferentiæ*, seu potestas agendi & non agendi, his omnibus positis, quæ requiruntur ad opus: ideoque hæc libertas minime necessaria est ad merendum, vel demerendum: ac videtur esse commentum Semipelagianorum, qui rejecta delectatione victrici, auxilium indifferens ad omnia bona opera, etiam ad fidei initia admittebant. Quibus demum denegatur victrix & invincibilis gratia, bene agere, ac perseverare non possunt; neque eorum salutem vult Deus, qui illis hanc gratiam denegat; quam ut obtinerent Christus mortuus pro solis electis nec oravit, nec sanguinem fudit, nec pretium obtulit redemptionis. Hanc esse Jansenianam hæresim constat ex primo capite.

Con-

Explicatio systematis Augustiniani directè contraria.

Contra in libris *Theologicarum Disciplinarum* asseritur superiori delectatione non injici libero arbitrio vinculum *necessitatis:* sub delectatione victrici consistere *potestatem ad oppositum:* dari sub parva delectatione *veram recte agendi potentiam*, & sub delectatione victrici *veram potestatem reluctandi.* Affirmatur justos nunquam deseri à Deo, nisi prius ipsi Deum deserant: habere *gratiam sufficientem*, dum volunt servare præcepta, & qualicunque *premente cupiditate*, ac tentatione pulsante, posse in bono perseverare. Propugnatur *sufficiens* gratia, cui voluntas resistit. Defenditur necessaria ad merendum, vel demerendum *libertas indifferentiæ:* denegatur hanc esse commentum Semipelagianorum: vindicatur à Novatorum argutationibus, atque inter Catholicæ fidei dogmata recensetur. Totius demum humani generis redemptionem, quæ ad omnes omnino homines extenditur, non uno, aut altero tantum loco, sed in permultis, atque in repetitis de hoc argumento lucubrationibus pro modulo nostro defendimus, tradidimus, propugnavimus. Id vero in hoc secundo capite quisquis oculos non habet lippientes, vidit, atque pervidit.

In libris ergo *Theologicarum Disciplinarum* nec traditur systema duarum delectationum *invincibilium*, ut fabricatum est à Jansenio, neque quinque hujus propositiones probantur: sed systema illud subvertitur; & quinque propositiones rejiciuntur omnimode; & oppugnantur; quod erat demonstrandum.

§. VI.

Scrupuli criminatoris evelluntur, atque eradicantur.

SUMMARIUM.

1. Primum adversarii argumentum de delectatione victrici
   Solvitur, sicut & alia objectiuncula, ex Augustino, & aliis
2. Impugnat adversarius gradus gratiæ ab Authore admissos.
   Author stantibus his assignat libertatem contra Jansenium.
3. Jansenianum videtur adverſ. gratiam statuere in delectatione indeliberata.
   Explicatur denuo, in quo sensu hoc sit intelligendum.
4. Accusat adversarius Authorem de admissa delectatione invincibili.
   Contrarium ostenditur ex verbis Authoris ab adversario omissis.
5. Insimulatur Author admissæ necessitatis antecedentis.
   Oppositum monstratur ex admissis ad ipso adversario, qui & malè explicat systema Thomisticum.
6. Arguitur Author, quoad systema delectationum ab Augustinianis ad Jansenium deflectere.
   Ostendit Author ex verbis suis, illud se tenere systema; quod ipse adverſ. Augustinianum agnoscit.
7. Recoquitur, & rejicitur antiqua crambe de delectatione invincibili.
8. Incusat adverſ. Authorem de admissa necessitate saltem specificationis.
   Arguitur adversarius imperitiæ in carpenda scientia, quam plures tenent Catholici.
   Convincitur hebetudinis in argumento ex prædicta sententia illato
   Ostenditur ab uno ad alterum ineptè transiliſſe
9. Criminatur adverſ. gratiam sufficientem ab Authore verbis admissam, re negatam
   Respondetur ad singula
10. Adverſ vi nititur, systema Authoris circa gratiam sufficientem à Thomistis distorquere.
    Cui tamen se concordare modo sæpè dicto evincit Author.

1. Primum adversarii argumentum de delectatione victrici, *Jans. Red. pag. 183. sive p. 2. art. 6.*

POsteaquam Anonymus, me rursus initio articuli 6. appellavit *novitatum studiosum defensorem*, & utentem *variis flexibus* ad Jansenianum errorem aliquatenus emolliendum, ait se daturum operam, *ut omnibus manifestum fiat* doceri à me *famosum Jansenii principium de duabus delectationibus indeliberatis pro graduum superioritate invincibilibus.* Quod ita evincere nititur: *Primo in conflictu duarum delectationum, quas admittit* F. Berti, *anceps & pendula debet esse voluntas, donec à robustiore in unam partem deprimatur.* „ Cum trahitur (*inquit*) animus delectatione sancta & noxia, nunquam se inclinabit in unam potius, quam in alteram, sed pendebit anceps, donec una sit altera robustior, eamque deprimat. „ *Tom. 3. lib. 14. cap. 11. pag. 130. Atque consequenter agnoscit delectationem, quæ fortior est, semper debiliorem oppositam superare.* „ Nullus enim, *pergit ibidem*, nisi à fortiori vincitur & superatur. „

tur. „ Hoc est primum adversarii argumentum.

Hæc, sicut & alia similis objectio ex Augustino, aliisque AA. solvitur.

Proprium esse eorum, qui aut ignorantia, aut invidentia excæcantur, veritati objicere novitatem, etiam illi commonstrant, qui docente Domino Mar. 1. 27. ajebant: *Quidnam est hoc? Quænam doctrina hæc nova?* In conflictu duarum delectationum pendere ancipitem voluntatem, nisi unam alteram superet, neque consequi opus, nisi delectatio victrix accedat, docuerunt viri doctissimi prælaudati cap. 1. §. 2. Macedus nempe scribens, *Augustinum delectationes carnis opponere delectationibus spiritus, in ea pugna concupiscentiam cum gratia committere, & fortiori victoriam assignare:* Mansius ore omnium Augustinensium affirmans, *non posse voluntatem plene imperare actus subsequentes, sed inter duos amores fluctuare, nisi amor honesti superet contrarium amorem:* Gonzales, aliique Thomistæ à Gravesonio laudati docentes gratiam nunquam fore efficacem, nec voluntatem recte operaturam, *nisi gratia majores efficaciæ gradus habeat, & superet gradus obstinationis:* Antoninus Massouliè demonstrans itidem nunquam gratiam fore effectricem, *si resistentiam voluntatis omnino non vincat:* Auctor Operis inscripti, *Le disciple pacifique*, plurimum commendans sententiam docentem, *que la meme grace qui surmonteroit trois ou quatre degrez d'obstination, parce qu'elle seroit dans un degre tres propre pour le surmonter, pourroit n'avoir par la meme convenance, ni par consequent le meme effet & le meme succes, si elle trouvoit six degrez d'opposition, d'obstacle, & de resistance:* 8. Thomas docens voluntatem non moveri à congruo, & convenienti bono, *nisi sua vi superet vim, & effrænis concupiscentiæ impetum:* Augustinus demum sæpenumero affirmans gratiâ inspirari *certam scientiam, & victricem delectationem*, fieri, *ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntas spiritus vincat*, atque *ut plus delectet, quod Deus præcipit, quam delectat quod impedit.* Ergo quod inter delectationes sit pugna, & quod fortior alteram superet, nec Jansseniana doctrina est, nec nova, nec quæ commovere debeat theologum vel mediocriter eruditum. Jansenii error, & hæresis delectationi, quæ alteram vincit, alligat *necessitatem antecedentem & physicam:* quam à nobis rejici rursus ostenderem, nisi ex præcedenti §. 1. & 4. atque ex tota hac dissertatione manifestissimum foret. Vide ergo quam facile Anonymi diluatur objectatio: *Agnoscit F. Berti delectationem, quæ fortior est, semper debiliorem oppositam superare*, voluntati necessitatem inferendo, aut auferendo liberam ad oppositum potestatem; nego: neque inferendo necessitatem ineluctabilem, neque auferendo liberam agendi & non agendi potentiam, concedo. Si adversus propugnatores gratiæ per se efficacis objicias: *Hæc gratia conjuncta est cum actu, superat contrariam concupiscentiam, atque à nullo duro corde respuitur; ergo est invincibilis;* respondebunt Thomistæ falsissimam esse consequentiam, quoniam cum hæc gratia effectrix subministretur, ut voluntas agat, & agat *cum libertate indifferentiæ*, non aufert antecedentem reluctandi potentiam. Idem nos respondemus: quo autem jure, §. 3. primi capitis, aliisque in locis amplissima explicatione declaravimus.

2. Impugnat adversarius gradus gratiæ ab Autore admissos. *Jans. Red. pag. 84.*

II. Ne credas, melioris notæ esse alia adversarii sophismata. Opponit secundo loco: „ Docet delectationum vim ac „ robur ex graduum superioritate oriri, „ ita ut una sit altera eo fortior, quo plu- „ ribus gradibus eam superat; nec ipsi „ placet, quod nolint Thomistæ in gra- „ tiis gradualitatem agnoscere. Deinde „ totam gratiæ efficaciam in graduum „ numero reposuit cum Jansenio, ita ut „ efficax aut inefficax sit eadem gratia, „ prout concupiscentia, quæ adversus „ eam pugnat, pluribus, aut paucioribus „ constat gradibus tom. 3. pag. 95. In „ æquali tamen gratiæ, & concupiscen- „ tiæ gradu, gratiæ concupiscentiam „ prævalere contendit, propter eam „ quam subjicit rationem, ib. pag. 130. „ quia, *inquit*, homo etiam cum æquali virtute majorem habet ad malum, quam ad bonum inclinationem. „ In hoc sane „ non contradicit Jansenio neque ab illo „ recedit, in casu enim assignato, cum „ major illa ad malum inclinatio concu- „ piscentiæ pondus augeat, mirum non „ est quod tunc gratia prævaleat concu- „ piscentiæ, cum sit robustior. „

Author stantibus his gratiæ gradibus assignat libertatem voluntatis contra Jansenium.

Fateor me hæc omnia docuisse, sed miror Aristarchum nostri temporis nescire quod similia docuerint viri doctissimi, & orthodoxi. Adeat rursus §. 2. capitis primi, ac totum §. 8. ac intelliget non hastas se jacere, quæ umbonem penetrent, sed scandulas, quæ repelluntur uno, ut inquiunt, digitulo. Admitto gradus concupiscentiæ, & gratiæ, quos rejiciunt Thomistæ aliqui, non tamen omnes: at doceo tom. 3. pag. 203. *nullam delectationem injicere vinculum libertati:* doceo *impium, quacunque gratia præven-*

præventum posse reluctari, & justum quacunque premente cupiditate posse perseverare: doceo *necessum non esse ut sequamur quod magis delectat:* atque id innumeris aliis in locis demonstravi, ut constat ex citato §. 8. atque ex primo hujus capitis. Systema Jansenianum in hoc fuisse reprobatum, quod superiori delectationi tribuerit talem determinationem ac motum, *ut voluntas ei nullatenus possit suum denegare consensum*, fatetur ipse Anonymus pag. 20. ac in toto fere articulo primo: nos vero art. 3. primi capitis id non asseruimus tantum, sed insuper invictissime demonstravimus. Ab hac ergo labe purgatum systema duplicis delectationis relativæ perperam quatitur: atque ita quod in ore Jansenianorum blasphemum est, in ore Augustinensium est orthodoxum, haud secus ac systema gratiæ victricis, quod in ore Calvini est hæreticum, in ore Thomistarum est catholicum: nam quemadmodum Thomistæ propugnando gratiam efficacem negant necessitatem illam, quam gratiæ efficaci annectit Calvinus; ita Augustinenses propugnando systema victricis delectationis negant necessitatem, quam victrici delectationi annectit Jansenius. Hinc vir sapientissimus, æque doctrina ac dignitate conspicuus istud de prædicto, aliisque Adversarii objectis, innixis nostro duplicis delectationis systemati, judicium protulit: „Il principio degli errori circa la Grazia si pone dal Censore nelle due dilettazioni relative, è indeliberate; quando non dee riporsi in queste precisamente, ma come necessitanti di necessità fisica, e antecedente, senza lasciare la libertà d'indifferenza, ma la sola *à coactione*, a seguir ciò, che più diletta. E tutto questo complesso esser la fonte delle cinque propositioni damnate in Gianseno, si raccoglie dalle stesse propositioni; altrimenti la Chiesa avrebbe recisi i rami, e lasciata intatta la radice del male, contra ogni regola di buon governo. E abbenchè il Tourneli, seguito forse dal Censore, coll' autorità di Gianseno, e de' Gianseniti si sforzi di var vedere insegnar questi la dilettazione vincitrice relativamente a' gradi, e da questa nascere i loro errori circa la Grazia; ciò non ostante non tutto ciò, che scrivono Gianseno, e i Gianseniti, sono errori, siccome nè meno tutto ciò, che scrivono Calvino, e Lutero: e la fonte de' loro errori non dee prendersi dall' uno, o dall' altro testo, ma dal intiero contesto della dottrina, e nel particolare di Gianseno da quelle parole nel lib. 2. *De Gratia* cap. 1. *Tam impossibile est voluntati, ut bene velit, & operetur, quam homini cæco ut videat, vel surdo ut audiat, vel tibiis fracto ut recte gradiatur, vel avi ut volet sine alis.* Il che, come vede qualsisia, importa una necessità fisica e antecedente, che leva la libertà d'indifferenza all' opposto. Quindi insegnando puramente i PP. Bellelli, e Berti il systema delle due dilettazioni indeliberate, e relative, ma negando apertamente questa fisica, e antecedente necessità di seguire ciò, che più diletta, e sotto la maggior dilettazione difendendo la libertà d'indifferenza; chiaramente ne segue, non seguir loro il funesto, ed erroneo principio in materia della Gratia da Gianseno insegnato, e difeso. „ Idem alii viri clarissimi tradiderunt, non Itali tantum, sed Galli etiam, qui oculis non lividis scripta nostra legerunt. Ex dictis hominem ad statuendas calumnias cernulum, scriptaque nostra expilantem, suismet spiculis compungimus: Jansenius ita instituit duarum delectationum conflictum, ut voluntas nullatenus possit robustiori, & quæ gradibus aliam superat, obluctari. Non sumus ergo Jansseniani, dum negamus in illa delectationum conflictatione non posse voluntatem resistere superiori ac victrici.

2. Jansenianum videtur adversario gratiam statuere in delectatione indeliberata. *Jans. Rediv. pag.* 185.

III. Præterea opponit Anonymus, „quod doceam cum Jansenio indeliberatas esse gratiæ, & cupiditatis delectationes. Quoad cupiditatis motus, „hos rationis usum antevertere nimium „gravi experientia omnibus compertum „est. Quoad vero gratiæ delectationem, docet (*de me loquitur*) speciatim „eam esse indeliberatam, tum quia Deus „illam excitat in corde hominum, tum „quia delectatio illa voluntatis humanæ „prævenit motum.„ Quædam hic ex meis libris exscribit, præsertim quod legitur tom. 3. pag. 97. „Hæc itaque „delectatio & charitas prævenit motum „voluntatis, & est deliberata duntaxat, „cum voluntas huic præmoventi dilectioni libere obtemperat, & prosequitur „opus, ad quod trahit faciendo ut delctet, „quod antea non delectabat.„ Deinde, quoniam dixi nonnullos Theologos docuisse hujusmodi delectationem eodem momento, quo gratia movet voluntatem, sed posse hanc sententiam cum nostra conciliari, si dicamus gratiam, *quatenus est ipsa misericordia movens & charitatem inspirans, nullatenus cum nostra deliberatione conjunctam esse*, si autem consideretur ex parte nostri, *esse dilectionem ipsam, simul à Dei inspiratione, & à voluntate nostra promanantem;* ferveſcens

vescens fellis evaporatione ait, *ea omnia* à me proferri *ad fraudem, & fucum faciendum:* Theologos, qui victricem delectationem admittunt, addere *delectationem illam totam esse deliberatam:* à me doceri *conceptis terminis indeliberatam* esse: absque ullo *animi candore cum supradictis Theologis societatem inire.* Quid plura? me Jansenio systemati adhærere, & hæc satis esse perspicua.

In quo sensu gratia sit delectatio indeliberata, & in quo deliberata.

Nolo formicas, muresque imitari repetendo mordentem, quod lib. 2. *de Ira* cundia Seneca esse ait *pusilli & miseri hominis.* Rejecta sunt hæc omnia cap. 1. §. 7. satis superque. Siste paululum, vir egregie, & quod sacra monent Proverbia, & lex præcipit Evangelica, *Locum da iræ;* ac reminiscere illius moniti, nec damnatis propinanda esse venena, nisi melle circumlita. Nunquam audisti Thomistas docentes, liberum arbitrium ad receptionem gratiæ efficacis *passive* se habere, *libere* autem, dum assentitur, & gratiæ cooperatur? Nunquam Vasquesium asserentem motum voluntatis à gratia excitatum *indeliberatum* esse, ut prævenit consensum nostrum, *deliberatum* vero, dum voluntas eidem motui obtemperans assensum præbet? Nunquam Bellarminum scribentem, Gratiam ut inspirat bonam voluntatem esse excitantem, nec nos ad illam *libere concurrere,* dum vero nobiscum cooperatur, conjunctam esse *cum perfecta, & deliberata electione?* Nunquam Augustinum ajentem, Deum operari *sine nobis* ut velimus, nobiscum vero cooperari *cum volumus, & sic volumus ut faciamus?* At hæc nos, quibus fucum, fraudemque objectas, scripsimus eadem pagina 97. à te præcitata. Ne ergo flammam in pilis leporinis scirpisque excites. Inspiratio sanctæ dilectionis est gratia: quatenus est à Deo operante sine nobis, est *indeliberata;* quatenus nobiscum cooperatur, *deliberationi* nostræ conjuncta est. Hæc eodem capite 8. lib. 14. unde perpauca exscripsisti, semel, iterum, ac tertio tradidi. Pagina enim 94. scripsi: *Gratia alia est* prævenies, subsequens *alia. Prima est, qua Deus in nobis operatur priorem motum sanctæ cogitationis, ac dilectionis. Secunda est illa, quæ priorem illum motum subsequitur, ut homo opus salutare perficiat.* Huic gratiæ *nos libere assentiri* demonstramus ex Tridentino Concilio sess. 6. cap. 5. Pag. 97. verba, quæ mutilata affers, sunt hujusmodi: *Si gratia accipiatur ex parte Dei, quatenus est ipsa misericordia movens, & charitatem inspirans, nullatenus cum nostra deliberatione conjuncta est, & hoc sensu ait Augustinus,* Ut velimus sine nobis operatur. *Si consideretur ex parte nostri, est ipsa dilectio simul à Dei inspiratione, & à voluntate nostra promanans, à voluntate tamen, ut à Deo intime præsente præmota; atque ideo sequitur Augustinus,* Cum autem volumus, & sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. *Quare, ut supra dictum est, Gratia, quæ prævenit charitatem, est charitas Dei, sive ipse Deus nobis spiritum suæ dilectionis inspirans; & gratia præveniens opera libertatis est ipsa bona voluntas, & charitas nobis inspirata. Prima,* scilicet gratia præveniens, & sine nobis à Deo inspirata, *omnem nostram deliberationem antevertit: altera,* id est, gratia adjuvans, qua Deus nobiscum cooperatur, *cum ipsa* DELIBERATIONE *conjuncta est, comparate ad opera, quæ consequuntur, libertatis & meriti.* Pagina item 100. *Nos dicimus indeliberatam quidem esse hanc delectationem, quatenus inspiratur à Deo, & proinde per primum actum indeliberatum nos nihil mereri, nisi accedat liberi arbitrii deliberatus assensus, firmissime tenemus; cum meritum haberi nequeat sine indifferentia libertatis. At hæc delectatio victrix conjuncta est cum* DELIBERATIONE *comparate ad opera, quæ efficiuntur à libero arbitrio hac delectatione excitato.* Tria ergo evidentissime constant. Primum, à nobis dici delectationem *indeliberatam,* ut est gratia præveniens, & inspiratur à Deo; sed *deliberatam,* ut est à voluntate cooperante gratiæ adjuvanti; ideoque Anonymum esse aut stupidum, aut mendacem. Alterum, neminem Theologorum asserere *totam delectationem esse deliberatam,* quatenus inspiratur à Deo; cum bona voluntas inspiretur à Deo *sine nobis* libere operantibus, ut Augustinus docet adversus Pelagianos; ideoque adversarium, quem nunquam existimarem Pelagianum esse, vix Theologicum compendiolum, quale traditur in Clericorum Seminariis, lectitasse. Tertium, non esse perspicuum, quod nos adhæreamus Janseniano systemati; sed perspicuum esse, quod *Jansenismi Redivivi* auctor sit, ut Aeschinem appellabat Demosthenes, Tragicus quidam Theocrines.

4. Accusat Authorem adversarius de admissa delectatione invincibili.

IV. Pergit vir illustris: *Denique F. Berti docet cum Jansenio hanc delectationem, tum gratiæ, tum cupiditatis, esse pro graduum superioritate invincibilem. Asserit enim ex gratia efficaci effectum sequi infallibiliter: addit præterea nos nec cessa-*

Jan. Rediv. pag. 187.

cessario amplecti quod magis delectat; atque per istam gratiam, quæ non tantum dat posse, sed etiam velle, subventum esse voluntati humanæ, ut indeclinabiliter operemur. Profert deinde verba mea, quæ habentur tom. 3. pag. 100. & 128.

Ostenditur contrarium ex ipsis verbis Authoris ab adversario omissis.

Obsecro, obtestorque lectorem, ut paulisper attendat quo animo præditus sit accusator, qui nobis fraudem, fucum, ac dolum infinita garrulitate objectat. Principio bullatum mendacium est, delectationem victricem à me appellari *invincibilem.* Evidens quippe est ex præcedenti §. 1. sententiâ meâ ex gratia efficaci *non induci necessitatem:* evidens est ex eadem gratia effectum *consequi libere:* evidens est sub ea gratia consistere *libertatem indifferentiæ:* evidens est necessum non esse, ut *sequamur quod magis delectat.* Unde ergo in mentem calumniatoris hæc prodigiosa mendacia venerunt? At inquis: Laudat Anonymus loca. Quænam vero? Tomo 3. de Theolog. disciplinis pagina 100. legitur: *Sequitur ex hac victrici delectatione infallibiliter effectus, eoquod animus amplectatur bonum, quod magis delectat.* Et alibi, id est, pag. 128. *Augustinus docet nos necessario sequi quod magis delectat.* Et post pauca: *Hujus gratiæ proprium est tribuere non tantum posse, sed etiam velle, atque subvenire infirmitati voluntatis humanæ, ut indeclinabiliter operetur.* Jam omnibus mediocriter in re Theologica versatis compertum est, omnes Gratiæ per se efficacis propugnatores asserere effectum ex eadem gratia consequi *indeclinabiliter & infallibiliter*, quoniam divina decreta frustrari nequeunt, imo illum necessarium esse necessitate sequente, quæ libertatem non tollit. Paululum vero in lectione Augustini exercitatis constat, eadem à S. Protoparente affirmari de auxilio *Quo*, in lib. de Corrept. & Gratia cap. XII. aliisque in locis non semel à me productis, & in ea quoque dissertatione, ex qua adversarius hæc exscripsit. Non debebat ergo vulgaribus hisce, & protritis operam suam ludos facere, & Hyperi vertigine circumvolvi. Si autem id agere velit, ludat, & circumagatur, ut lubet: sed verba saltem nostra reddat, ut sonant. Igitur tom. 3. pag. 100. ita scripsimus: *Sequitur quidem ex hac victrici delectatione infallibiliter effectus, eoquod animus amplectatur bonum quod magis delectat, sed sequitur LIBERE, quia non adeo in hac vita delectat bonum aliquod, ut nequeat in eo apprehendi ratio aliqua mali.* Subticuit vir probus ea verba, *sed sequitur libere*, &c. Rursus pag. 128. scripsimus ad hunc modum: *Augustinus enim docet nos* necessario *sequi quod magis delectat, sumpta necessitate pro infallibili consecutione actus, non pro negatione* possibilitatis *ad actum oppositum, quo sensu necesse est, ut sedeamus, quamdiu efficaciter sedere volumus, salva semper potestate non volendi quod volumus.* Omisit homo verax quæ consequuntur ad verbum *delectat.* Quid ergo hujus ingenii viro reponam? Profecto nil aliud, quam pervulgatum illud: *Redde verba mea, & evanescet calumnia tua.*

§.

Insimulatur Author admissæ necessitatis antecedentis.

V. Rursus convitiator dirigit contento nervo sagittas. Ait me à se non redargui quod contendam *gratiam efficacem suum habere effectum infallibiliter*, cum id Catholici quoque doceant; *sed quod in* meo *systemate necessitas illa, cui homo subjacet sub imperio cœlestis ac terrenæ delectationis, est antecedens & absoluta: oritur enim ex graduum superioritate; unde infallibilitas effectus necessario futuri talis est, ut veram dissentiendi tollat potentiam.* Jan. Rediv. pag. 187. Explicat deinde sententiam Thomistarum, *qui reponunt efficaciam gratiæ in physica præmotione:* sed in illo systemate voluntas humana à Deo præmota ad actum pium, operabitur illum infallibiliter, & necessario *necessitate consequentiæ; quoniam præmotio illa includit futuritionem liberam actus, dum enim supponitur præmotio, supponitur quoque futuritio libera actus; & ideo necessitas operandi, quam præmotio physica importat, est duntaxat necessitas consequentiæ, & hypothetica, necessitas improprie dicta, non autem necessitas antecedens, & absoluta.* Addit, modo sane diverso efficaciam gratiæ exponi à Molinistis & Congruistis: in quorum systemate perfecte conciliari liberum arbitrium cum gratia, satis per se patet, & ipsi Thomistæ non diffitentur.

Contrarium ostenditur ex dictis ab ipso adversario, qui & male explicat systema Thomisticum.

Humillime virum audiamus, cui tantum doctrinæ, ac temperantiæ specimen ostendit alto insidere animo Hieronymianam *in Epist. ad Titum* admonitionem: *Nihil est fœdius præceptore furioso, qui cum debeat esse mansuetus & humilis ad omnes ex adverso torvo vultu, trementibus labiis, rugata fronte, effrænatis convitiis, facie inter ruborem, & pallorem variata, clamore prostrepitat.* Itaque pronunciare videtur me non esse Catholicum: non enim ait, *Hoc docent alii Catholici;* sed forte ut me ex horum numero extrudat, inquit, *Non redarguitur*

guitur F. Berti ex eo quod contendat gratiam efficacem suum habere effectum infallibiliter; hoc quoque docent Catholici. At ego quidem, si me adversarius dixerit hominem sceleſtiſſimum, haud ægre feram: si omnium peripsema existimabit, patiar: si percusserit dexteram, præbebo sinistram: si probri incusaverit, memor ero Dominici præcepti, *Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos;* si vero audeat me Acatholicum dicere, certior sit minime à me toleratum iri tam effrænem convitiorum intemperantiam. Neque enim aut Gregorius Neocæsariensis Sabellianismi calumniam, aut Dionysius Alexandrinus Arianismi, aut magnus Basilius hæreseos Tritheitarum, aut Nyssenus Origenismi, aut Manichæismi Hieronymus & Augustinus, aut hæresis Photinianæ Fulgentius, aut Ætianæ Petrus Damiani, aut id genus aliam viri sanctissimi, atque præclara mansuetudinis exempla putarunt esse ferendam. Jam vero intolerandæ criminationis causam expendamus. Hæc una est, quod in meo systemate adstruatur *necessitas antecedens & absoluta, & quæ tollat veram dissentiendi potentiam.* Verum hoc splendidissimum esse mendacium demonstratum est cap. 1. §. 3. num. 8. §. 6. num. 7. §. 8. num. 3. §. 9. num. 6. §. 11. num. item. 6. §. 12. num. 3. in hoc secundo capite §. 4. per totum; hoc quoque §. 6. & præcedenti etiam numero. Unum addo. Experientiâ omnibus compertum esse, quod concupiscentiæ motus non tantum deliberationem voluntatis, sed rationis quoque usum antevertat, ajebat Anonymus ipse paulo supra num. 3. Quare ergo indeliberatus concupiscentiæ motus non infert *necessitatem antecedentem & absolutam*? Profecto non alia ratione, nisi quia dum ei voluntas obsequitur, agit deliberate, & cum libertate indifferentiæ; nec imputatur in culpam quod ille motus exsurgat, sed quod ei voluntas libere consentiat. Atqui demonstratum est, etiam præcedenti num. 3. indeliberatam inspirationem dilectionis fieri utique in nobis *sine nobis*, sed accedere illi deliberationem voluntatis prodeuntem ex ejus liberrima potestate; nec mereri homines dum illis sancta delectatio, ac pius voluntatis motus, seu præveniens gratia inspiratur, sed quando huic inspirationi libere assentiuntur. Igitur in nostro systemate non traditur *voluntas antecedens & absoluta*, nec talis, quæ tollat *veram dissentiendi potentiam.* Quod vero nobis Anonymus explicet Thomistarum, ac Mediſtarum systemata, gratias ei rependimus: at non indigemus tali præceptore; nam & nos ea lib. 14. cap. 9. longe ampliori explicatione tradidimus. Quamquam & illud, si non falsum, saltem obscurum & ambiguum est, quod Anonymus ait, in sententia Thomistarum induci necessitatem duntaxat consequentiæ, *quia dum supponitur præmotio, supponitur futuritio libera actus;* ideoque talem *necessitatem esse hypotheticam:* nam præmotio non supponitur una cum *futuritione;* sed præsupponitur, cum *futuritionis* sit causa: neque illius necessitas est *hypothetica*, quasi sit è præmotione conditionata, non *absoluta.* Igitur in sententia Thomistarum ea necessitas non est *antecedens*, sed *consequens;* quia *Dei præmotio applicat voluntatem ad se libere determinandum*, ita ut duplex admitti debeat *determinatio*, una antecedens, & à solo Deo proveniens, *in ordine ad quam voluntas passive se habet;* & altera consequens, *quæ simul est à Deo, & à voluntate se determinante sub indifferenti judicio rationis, & sub motione ac determinatione primi liberi, ac primi determinantis, à quo participat totam suam libertatem & contingentiam.* Vide Gonetum disp. 4. art. 3. num. 32. In hoc revera situm esse systema Thomisticum norunt omnes. Cum itaque & nos doceamus inspirationem dilectionis fieri in nobis *sine nobis*, quod idem est, ac si dicas voluntatem se ad illam habere *passive;* atque ulterius affirmemus voluntatem ipsam ea inspiratione præmotam se determinare ad agendum *deliberatione sua, & cum indifferentia judicii*, ut sæpenumero demonstravimus; consequens est nullam aliam à nobis in actibus liberis adstrui *necessitatem*, præterquam *consequentiæ*, ad quam nempe prærequiritur liberrima voluntatis determinatio.

Gonet. tom. 1. pag. 447.

6. Arguitur Author quoad systema delectationum ab Augustinianis ad Jansenium defectare. *Jans. Red. p. 190.*

VI. Constat ex dictis, quid ponderis habeant producta ab Anonymo num. 6. ubi præmittit duo esse Theologorum *systemata*, quorum unum *gratiam à se ipsa efficacem* admittit, alterum *eandem gratiam repudiat*; ac deinde fatetur Augustinianos *ut plurimum* efficacitatem gratiæ repetere ex inspiratione victricis delectationis; sed ait me ab his recedere, *ut ad Jansenium accedam;* quoniam Augustiniani illi docent, „ certitudinem effectus non oriri ex graduum superioritate, „ quæ ut volunt Janseniani, à voluntate „ nullatenus emanat; sed ex eo quod „ delectatio illa sit in manu omnipotentis „ Dei instrumentum efficax, quo Deus „ voluntates humanas inclinat ad quos-

„ cunque

„ cumque actus pios infallibiliter futuros, „ libere tamen à creatura eliciendos: „ quod & ego de Augustinensibus nostris affirmavi tom. 3. pag. 97. à me autem, ait, totam gratiæ efficacitatem repeti *ex sola graduum superioritate*, inducta *necessitate antecedenti*, qua voluntas ad bonum adstringitur *sub imperio gratiæ*, *atque ad malum impellente concupiscentia.*

vide supra num. 3.

Ostenditur ex verbis Authoris, illud ipsum se tenere systema, quod adversarius Augustinianum asserit.

Hæc sane repetita cantilena est, non talis, in quam cadat proloquium illud, Δὶς, καὶ τρὶς τὸ καλὸν, sed potius videatur pomum illud sylvestre, quod Plinius *unedonem* appellavit. Jam sæpe demonstratum est, non statui à nobis gratiam in tali delectatione, quæ inferat *antecedentem necessitatem*, ideoque frustra Anonymum ad instar Thraciæ hirundinis immurmurare. Ne tamen de sua battologia glorietur; addimus, præter duo illa systemata tertium à viris doctissimis propugnari, ut vidimus cap. 1. §. 2. quamquam gratanter audiamus revocari & istud ad primum, in quo gratia *per se ipsam* efficax propugnatur. Apparet insuper ex eodem §. 2. nos ab aliis Augustinensibus nullatenus dissentire, eorumque sensus ac verba usurpasse. Ad fastidium autem usque repetitum est, *delectationem victricem consistere una cum libertate indifferentiæ*, & cum *potestate ad oppositum.* Quod vero ad imponendum imperito lectori addit Anonymus, à me non repeti *efficaciam gratiæ* à voluntate Dei omnipotentis, sed cum Jansenianis *ex sola graduum superioritate*, inducta *necessitate antecedenti*, & secluså *libera voluntatis electione*, quasi delectatio concupiscentiæ, vel gratiæ, ad instar machinæ cujusdam mechanicæ voluntatem humanam necessario in hunc, vel illum motum impelleret: tametsi refutatum est omnibus iis testimoniis, quibus libertatem indifferentiæ propugnavimus; rursus tamen apertissimi mendacii revincitur ex his, quæ leguntur lib. 14. cap. 8. „ Quod Deus illum adjuvet tantum, istum non tantum, non pendet à „ circumstantiis extrinsecis personæ, loci, „ vel temporis, neque à præscientia boni „ usus arbitrii; sed à secretæ æquitatis „ ratione, & potestatis divinæ excellentia: & cum Deus efficaciter vult, inspirat tam vividam delectationem, quæ facile vincat, salva semper indifferentia liberi arbitrii, contrarios motus pugnantis concupiscentiæ. *En* delectatio victrix *instrumentum* potestatis divinæ: „ en gratiæ efficacitas repetita ex decreto & *voluntate Dei:* en sub victrice delectatione *indifferentia liberi arbitrii:* en nostra cum cæteris Augustinianis concordia: en in *Jansenismo Redivivo* Sisyphi molimina, & undique fluentia mendacia.

Tom. 3. pag. 103.

VII. Carpit deinde Anonymus num. 6. quod libro 18. cap. 8. prop. 3. scripserim *nos habere liberum arbitrium ad malum sine gratia*, eoquod ad hoc, vel illud privatum, noxium, ac prohibitum opus *voluntas non sit naturaliter determinata*, sed fruatur *indifferentia judicii.* Quod Jansenianum censet, quia *in systemate duarum delectationum invincibilium, quod admittit F. Berti*, voluntas etiam quoad exercitium, scilicet in hoc, vel illo particulari actu ducitur antecedenti necessitate. At ostendimus systema duarum quidem delectationum, at non *invincibilium* & necessitatem inferentium, à nobis defendi; quod ex hoc eodem loco aperte consequitur, cum etiam sine gratia agnoscamus in impiis *libertatem indifferentiæ*, quæ cum necessitate antecedenti componi nequit: atque ita adversarius hoc etiam loco revincitur, quem profert ex præcit. propos. 3. cæditque propria vineta. Dicam tamen de hoc loco rursus; nam apertis tibiis perstrepit, clamantque convulsa marmora, & Frontonis platani.

7. Recoquitur ab adversario, & ab Authore rejicitur antiqua crambe de delectatione invincibili. *Jans. Red. pag. 192.*

VIII. Itaque ex quo scripserim hominem, etiamsi desticutus sit gratia, habere liberum arbitrium, & *libertatem indifferentiæ* ad malum, amarulentus & habens acerbam bilem in naribus exclamat: „ Etsi Jansenius & F. Berti veram „ exercitii indifferentiam admitterent, „ quam tamen non admittunt, nunquid „ vel una specificationis necessitas Chri„ stianas aures offendit? Quis enim pa„ tienter audire potest hominem lapsum, „ absente gratia gradibus superiori, non „ alia gaudere libertate, præter eam, „ qua necessitatus ad peccandum potest „ unum præ alio eligere peccatum? Quis „ non ingemiscat audiendo Justum, dum „ peccat mortaliter, necessario peccare? „ Quid ipsi proderit hoc vel illud malum „ posse eligere, si gratia gradibus supe„ riori destitutus damnationem æternam „ evadere non possit? „ impletque istiusmodi clamoribus integram paginam.

8. Incusat adversarius Authorem de admissa necessitatione saltem specificationis. *Jans. Red. pag. 193.*

Si non *offendit*, cur offenderis?

Ad hæc nequaquam commotus respondeo mollior infimâ auriculâ, satis ex hac tantum exclamatione apparere Anonymum scientiâ expertem esse, Theologiæ rudem, atque saltante satyro leviorem: nam imperitia se prodit in carpendo superiorem doctrinam de libertate ad malum etiam sine gratia, hebetudo in inferenda necessitate peccandi, levitas ad justos fabulationem torquendo: quod aperte demonstro, data prius venia quod me rursus Jansenio comitem adjunxerit, piper, quo abundat, oleribus miscens omnibus.

Arguitur adversarius imperitiæ in carpenda sententia, quam plures tenent Catholici.

Itaque gratiam non eſſe ad peccandum neceſſariam, & absque illa habere hominem *libertatem indifferentiæ*, principio ratio ipſa, & communis ſenſus oſtendunt; propterea quod producta ex nihilo rationalis creatura ad malum ſemetipſa ſufficiat, nec ullius fulcro & adminiculo indigeat, ut cadat, ac ſeſe dejiciat in præcipitium. Præterea compertum eſt Theologos plurimos ac præſtantiſſimos, quos eodem cap. 8. pag. 280. recenſuimus, denegare obduratorum plerisque auxilium ſufficiens; omnesque conſentire, non eſſe fidei decretum, ſed opinionem ſcholaſticam, quod iſtiusmodi auxilium ſingulis conferatur, & nihilominus nemo adeo inſipiens eſt, ut putet obduratos illos *neceſſario* ruere in peccata; nemo adeo impius, ut non execretur blaſphemiam hæreticorum illam peccandi neceſſitatem ſtatuminantium. Inſuper demonſtravi pag. 282. & 283. propoſitionem illam meam eſſe S. Thomæ 1. 2. q. 89. art. 4. Bellarmini lib. 5. de Grat. cap. 14. Eſtii 2. ſent. diſt. 7. Patavii lib. IV. de Opif. ſex dierum cap. 9. num. 3. aliorumque, qui docent non viatores tantum, quibus gratia parata eſt, atque exhibita, verum etiam pervicaciſſimos dæmones, quibus nulla ſpes ſalutis affulget, habere liberam electionem mediorum, & peccare; ad quod, ut Petavii utar verbis, ſat eſt, *ſi in malis unum optari poſſit è pluribus*. Ulterius, ut ad hæc, quæ cit. pag. 282. demonſtrata fuerunt, nonnulla addam; Honoratus Tournely 2. p. de Grat. q. 8. art. 4. etſi eam amplectatur ſententiam, quæ docet obduratos & excæcatos non privari omni penitus auxilio, fatetur tamen alios contendere, *peccare obduratos, & peccata merito ipſis imputari, tametſi gratia priventur in pœnam præcedentium peccatorum. 1. Quia ipſorum culpa eſt, quod ea priventur gratia ſibi neceſſaria, eorumque impotentiæ conſequens eſt ac voluntaria, non antecedens, non neceſſaria. 2. Quia libere peccant, & poſſunt non peccare per ſimplicem actus ſuſpenſionem ſeu non poſitionem: quo ſenſu, inquiunt, S. Thomas q. 24. de Verit. art. 12. ait*, poſſe aliquem exiſtentem in peccato mortali vitare omnia peccata mortalia auxilio gratiæ: poſſe etiam ex naturali virtute ſingula vitare, quamvis non omnia. Et ideo non ſequitur, *concludit Angelicus Doctor*, quod peccatum committendo non peccet. „Ergo cum quilibet in„duratus poſſit ſingula diſtributive pec„cata *naturali virtute vitare*, neceſſa„ria non eſt ipſi gratia, ut ſit inexcuſa„bilis, ac peccata merito ipſi imputen„tur. 3. Negant illi ad libertatem „actus mali neceſſe eſſe, ut voluntas ſi„mul expedita ſit ad actum bonum op„poſitum; quia nempe, inquiunt, ſola „libertas contradictionis, qua poteſt ho„mo agere, vel non agere, pertinet ad „eſſentiam libertatis: ſiquidem poſſe „malum operari non eſt perfectio in „humana libertate, ſed potius vitium, „ac defectus.„ Hæc Tournely pag. 634. edit. Ven. & hæc duntaxat cit. prop. 3. auctoritate & ratione conatus ſum demonſtrare. Tandem Cardinales, & Epiſcopi Galliarum in *Explicationibus* ſæpe laudatis art. 3. inquiunt: „Ce ſeroit une temerité de traiter d'erreur l'opinion de pluſieurs ſcavans Theologiens, qui enſeignent que la grace ſuffiſante n'eſt pas donnée aux aveuglez & les endurcis, & qui ne croyent qas qu'elle ſoit accordée à tous les infideles. Il ſeroit encore plus temeraire quelque ſentiment, que l'on ſoûtienne, de dire que les aveuglez, & les endurcis ne pechent pas, & que leurs pechez ne leur ſont pas imputez.„ En patefacta ignorantia An nymi carpentis ſententiam noſtram traditam lib. 18. cap. 8. prop. 3. *Non eſt neceſſaria ad imputationem peccati præſens & actualis divinæ gratiæ inſpiratio*, inſertamque probationem petitam *ex libertate indifferentiæ;* ad quam ſufficit poſſe vitare ſingula peccata *diſtributive*, cum *ad eſſentiam libertatis pertineat ſola libertas contradictionis.* Et tamen Anonymus tanti facit figmentum illud ſuum, ut repetendum duxerit iisdem omnino verbis pag. 255.

Tournely de Grat pag. 634. edit. Venet.

Vide modo in ratiocinando hebetudinem, dum ex doctrina inferri putat hominem *neceſſario peccare, & non poſſe æternam evadere damnationem.* Audiſti jam Tournelium fatentem Catholicorum plures negare eſſe *neceſſitatem* peccandi, ſi peccata ſingula poſſint *vitari diſtributive*, & ſi adſit *ſola libertas contradictionis*, non contrarietatis. Cum itaque evidentiſſimum ſit, hæc duo à me in ea propoſitione 3. doceri, quare me non Catholicis iſtis, ſed Janſenianis iniquus accuſator accenſet? Inſuper eadem prop. 3. pag. 284. non tantum dico gratiâ deſtitutum habere libertatem indifferentiæ ad hoc, vel illud opus noxium, ac prohibitum, propter quod Anonymus adeo excandeſcit; ſed etiam addo communem Thomiſtarum, & Lovanienſium ſententiam, quæ docet ſufficere ut homo poſſit converti, *ſi poſſit ſufficientem gratiam habere atque obtinere*, quod nulli mortalium deeſt, quamdiu vivit: eamque

Convincitur hebetudinis in argumento ex ſententia prædicta illata.

que sententiam à me propugnari constat ex testimoniis, verbisque meis productis præced. §. 3. & cap. 1. §. 4. Cur itaque criminator de his silet, ut me ad Jansenianos, non ad Lovanienses, ac ad Thomistas amandet? Ad hæc eo loci affirmo aliquibus deesse gratiam ob impedimentum, quod libere ponunt; idque in ea disputatione pluries repeto, & confirmo pag. 289. apertissima SS. Augustini, Prosperi, ac Thomæ Aquinatis auctoritate. Eccur me non istorum, sed Episcopi Iprensis appellat discipulum? Cur fidei meæ perspicua testimonia omittit? Cur ante funestam illam illationem suam in præmissis discutiendis aliquantulum non immoratur? At satis de hujus hominis in contexendis Theologicis ratiociniis inconsiderata facilitate.

Ostenditur à peccatoribus ad justos ineptè transilisse.

Cerne tandem saltationem, levitatemque exclamatoris. Evidens est in illa 3. propositione agi de homine impio gratiâ actuali & habituali destituto: unde ergo Abydena illa irruptio, *Quis non ingemiscat audiendo Justum, dum peccat mortaliter, necessario peccare?* Ad justos orationem convertit, qui & gratia habituali ornati sunt, & actuali quoque suffulti. Redi paullulum ad §. 3. nostrasque de justis assertiones lege, atque expende; ac miraberis hujus excursus clamorisque turbulentam illuvionem. Cæterum sententiâ nostrâ neque homines excæcatissimi atque flagitiosissimi peccant in iis, quæ vitare non possunt, uti constat ex eodem §. 3. num. 5. ideoque multo minus peccant *necessario* homines justi, quos Deus non deserit, nisi prius ab ipsis deseratur. Habes ergo in illa una criminatoris Scholasticarum opinionum crassissimam ignorantiam, Theologicæ illationis fallacem texturam, atque ab impiis gratiâ carentibus ad justos auxiliis sufficientibus adjutos ineptissimam excursionem.

9. Criminatur adversarius, gratiam sufficientem ab Authore verbis admissam, re ipsa negatam. *Jans. Rediv. pag. 71.*

IX. Postremo articuli 6. conatu Anonymus contendit me ubicunque sufficientis gratiæ memini, admittere gratias sufficientes duntaxat nomine tenus, addita frequenti illa interjectione, „Quis nesciat Fratrem Berti in verbis ludere, „ut solent Janseniani?„ Me in verbis ludere affirmat, quoniam in meo systemate, ut opinatur, „gratia sufficiens „nullam veram potentiam, nullum verum *posse* tribuit.„ Gloriatur à se hoc demonstrari invicto syllogismo. En ille. „In systemate Bertiniano gratia sufficiens dicitur illa, quæ gradibus est inferior cupiditate: atque in systemate „Bertiniano gratia, quæ est inferior cupiditate, non potest vincere cupiditatem superiorem oppositam: ergo in „eodem systemate, cum gratia sufficiens „non possit vincere cupiditatem, evidenter veram potentiam, seu verum „posse non tribuit.„ Minorem probat, quoniam pluribus in locis affirmo gratiam, quæ gradibus est inferior cupiditate, nunquam esse victricem; unde ita formidandus dialecticus: „Sequitur, *inquit F. Berti*, ex victrici delectatione „infallibiliter effectus eoquod animus „amplectatur bonum quod magis delectat: atqui juxta fratrem Berti animus „æque amplectitur malum, si illud magis delectat, ac amplectitur bonum, „quando delectatio sancta gradibus superior est: ergo ex delectatione noxia „sequitur quoque infallibiliter malum. „Quod si ex victrici delectatione noxia „infallibiliter sequatur malum, illa delectatio noxia, seu cupiditas suo effectu „frustrari nequit: ergo est invincibilis „in malo, sicut gratia gradibus superior „invincibilis est in bono, ergo gratia „gradibus minor cupiditate illam vincere non potest: ergo gratia illa verum „posse non tribuit: ergo F. Berti abusive prorsus & illusorie gratiam illam appellat sufficientem.„

Consequentias seminanti Reverentiæ suæ ita Frater respondet. Systema, quod leges etymologiæ ignorans appellas *Bertinianum*, esse systema Norisii, Macedi, Gonzales, Augustinensium omnium, & Antonini Massouliè ostendi cap. 1. §. 2. Si ergo *Bertinianum* appellas, quod ego illud instauraverim aut ediderim, te nimis inscium prodis: si autem quod illud illustraverim, & celebrius reddiderim, non contumelia, ut existimas, sed singulari honore me afficis. Interim cum Antonini Massouliè honestum nomen occurrerit; memoriâ repetas velim, quod ubi is ostendit illam esse „victricem gratiam, quæ motione efficaciori superat „obstinationem voluntatis, eamque infingit, „ si vero major sit voluntatis obstinatio & resistentia, voluntatem ad perfectam conversionem disponere, eam tamen nondum efficere, „quod sufficientis gratiæ proprissimum munus „est; „ consecutionem istam profert, tanquam satis apertam, atque perspicuam: „Ergo reipsa in eo posita est efficacia gratiæ, quod ita contemperata „sit, ut obstinationem vincat: & ea ratione efficax & sufficiens distinguun-

Respondetur ad singulas adversarii argumentationes.

Massoul. tomo 2. pag. 205. 200. 256.

„ tur, quod efficax major ſit, ſufficiens mi-
„ nor, quæ reſiſtentia voluntatis omnino
„ non vincat, ſed eam paululum concu-
„ tiat, & ad perfectam converſionem di-
„ ſponat.„ Hinc vero gratiam malitiâ voluntatis inferiorem eſſe vere *ſufficientem* ita vir præclarus demonſtrat: „ Si
„ hic explicandi modus obtineat, palam
„ eſt eam ſufficientem gratiam, quam
„ Schola Divi Thomæ admittit, veriſſime
„ & propriiſſime ſufficientem eſſe: cum
„ reipſa ipſi nihl deſit, ſi vis ipſius agen-
„ di ſpectetur. Quod enim gratiæ divi-
„ næ motio v. g. ut quatuor, interdum
„ effectum non habeat, non oritur ex de-
„ fectu ipſius motionis divinæ, quæ vim
„ agendi non habeat: eſt enim veriſſime
„ ſufficiens, imo & natura ſua efficax,
„ nec minorem ſuo in ordine vim habet
„ agendi, quam habeat v. g. calor in or-
„ dine phyſico, quem nemo negaverit
„ vim habere ſufficientem comburendi,
„ ita ut ſi admotum lignum ignis non
„ comburat, id non oriatur ex eo quod
„ ipſi igni deſit vis agendi, ſed quod li-
„ gnum oppletum humiditate, & aqua,
„ impreſſioni, ſeu vi & efficaciæ ignis
„ obſiſtat. Nam ſi prava voluntas mi-
„ nori obſtinatione obfirmata eſſet, mi-
„ nusque intenſus eſſet pravus ipſius ha-
„ bitus, quo veluti pondere à virtute co-
„ lenda retrahitur, & ad vitium impelli-
„ tur; ipſa eadem divinæ gratiæ motio
„ ut quatuor voluntatem ad virtutem
„ impelleret, atque hujus conſenſum ob-
„ tineret: ſuperaret enim vim pravi ha-
„ bitus, & malitiam voluntatis, eamque
„ à ſequendo vitio retraheret. Quod ſi
„ ea gratiæ divinæ motio ut quatuor vo-
„ luntatis conſenſum non obtineat, id
„ non oritur ex defectu ipſius motionis
„ gratiæ divinæ, ſed ex prava diſpoſitio-
„ ne voluntatis, quæ ob pravum habi-
„ tum intenſum v. g. ut quinque, ipſius
„ actionis impreſſioni, & vi ſeu efficaciæ
„ divinæ motionis non ſubjicitur.„ Hæc cap. 1. §. 2. num. 6. & 10. num. 5. à me præmiſſa fuerunt; ſed tardiora ingenia materialibus exemplis indigent, & ſæpe malleolis tundenda ſunt. Itaque ad plexilem ſyllogiſmum, conceſſa majori, nego minorem. Ad probat. diſt. majorem: Sequitur ex victrici delectatione infallibiliter effectus, cum deliberatione voluntatis & cum poteſtate ad oppoſitum, conc. abſque tali deliberatione & poteſtate, nego: & diſt. min. Atqui animus ſequitur quod magis delectat, & ſequitur libere, cum indifferentia judicii, & cum poteſtate ad oppoſitum, concedo: ſine tali poteſtate, & indifferentia, nego minorem: & itidem diſt. conſequens, Ergo ex ſuperiori delectatione noxiâ ſequitur infallibiliter malum, cum libertate indifferentiæ & poteſtate ad oppoſitum, conc. abſque hujusmodi poteſtate, ac libertate, nego conſequentiam, hujusque extortas ſpuriasque filiolas. Jam futilis hæc argumentatio ſoluta fuit ſupra n. 4. ubi ulterius oſtendimus vitilitigatorem textus noſtros mutilos truncatosque produxiſſe: quod & fecit *invictum* illum ſyllogiſmum plectendo pag. 196. ut vafritiem adderet vafritiei. Perſiſtendo autem in reſponſione Antonini Maſſouliè addimus gratiam gradibus inferiorem eſſe ſufficientiſſimam, quia ſi non producit effectum, id non oritur ex virtute gratiæ, ſed ex majori ac libera voluntatis renitentia: gratiam vero ſuperiorem gradibus eſſe efficacem, & effectum producere *infallibiliter* quidem, ſed *libere & cum poteſtate ad oppoſitum.* Neque enim ex quo effectus ſequatur *infallibiliter*, fas eſt inferre *neceſſitatem antecedentem;* nam ex gratia quoque efficaci accepta in communiori Thomiſtarum ſenſu effectus conſequitur *infallibiliter*, ſed tamen *libere.*

X. Reponit Anonymus magnum intereſſe diſcrimen *inter gratiam pure ſufficientem Thomiſticam, & gratiam parvam Janſenii:* quoniam iſta *defectu virium* caret effectu, ad quem excitat voluntatem, quia eſt gradibus inferior, & cupiditatem vincere non poteſt: Gratia vero *ſufficiens Thomiſtica veram tribuit potentiam*, ideoque privatur effectu, quia voluntas conſentire renuit, non quia ipſi gratiæ deſint vires. Reſiſtentia quæ fit gratiæ Thomiſticæ ſufficienti *oritur ex libera voluntate:* reſiſtentia autem, quæ fit *gratiæ Bertinianæ, oritur ex cupiditate prædominante.* Reſpectu gratiæ *ſufficientis Thomiſticæ infallibilitas eſt conſequens & hypothetica;* & reſpectu *gratiæ Bertinianæ* eſt *antecedens, & abſoluta.* Atque id à ſe iterum demonſtratum iri promittit, dum perpendet ea, quæ à me proferuntur ut me *alienum fingam ab erronea doctrina, quæ in quinque Janſenianis propoſitionibu continetur.*

10. Adverſarius vi nititur ſyſtema Authoris circa gratiam ſufficientem à Thomiſtico diſtorquere. *Janſ. Rediv. pag.* 196.

Satis ex dictis conſtat quid novi ferat hæc circumlocutio. *De parva gratia* Janſenii, & de noſtro ab illa diſcrimine egi §. x. cap. 1. ad ſecundam propoſitionem: at ne longinquius vagemur, nuper diximus etiam Antoninum Maſſouliè, cui aſſentiuntur quidam alii ex Thomiſtis, ex noſtratibus vero omnes, illam gratiam appellare *ſufficientem*, quæ minor eſt

Quæ tamen concordare modo ſæpè dicto evincit Author.

est gradibus obstinationis. Id ergo ad Jansenianum systema non pertinet; atque inter Jansenianam & *Bertinianam* gratiam tantum intercedit discriminis, quantum inter laudatum Antoninum, & Anonymum, id est, inter probum doctissimumque Theologum, ac tumidum ineptissimumque nugigerulum. Hujusmodi autem gratia tribui *veram potestatem agendi* ostendimus hoc 2. capite §. 2. n. 2. & 3. per illam non produci effectum, quoniam ei resistimus *culpabili, & libera renitentia*, diximus §. 1. n. 3. & 4. necessitatem ortam ex gratia *efficaci* infallibiliter operante (nota convitiatorem adeo ineptire, ut *infallibilitatem* adscribat gratiæ *sufficienti* esse duntaxat *consequentem*, evidens est ex §. 1. n. 4. atque ex §. 4. per totum, denique ex hoc §. 6. n. 4, & 5. Ut ergo Anonymus sexto articulo dignam apponeret coronidem, ventosque pasceret, addidit mendacia mendaciis, vel potius ineptias ineptiis. Interim num ego fingam, num ipse calumnietur, facile agnoscet, dummodo semetipsum

Castiget trutina, nec se quæsiverit extra.

§. VII.

Sequitur oppositionum Anonymi refutatio.

SUMMARIUM.

1. Objicit adversarius, negari ab Authore gratiam verè sufficientem
Solvitur distinctione in scriptis Authoris clarè fundata.
Urget adversarius argumentum suum.
Solvitur totum, & mala ejus fides ostenditur.
2. Conglobat adversarius objectiones varias.
Quibus quoad singula respondetur.

1. Objicit adverſ. negari ab Authore gratiam verè ſufficientem.

I. UBi insimulator momentis jam dispunctis sibimet persuasit à nobis defendi duarum delectationum systema *ad sensum Jansenii*, in quare plurimum illum decipi constat ex cap. 1. §. 2. & 8. atque ex hoc secundo capite §. 1. & ex §. proxime præcedenti; aggreditur art. 7. secundum criminationis caput, & inquit me oretenus, *ut Jansenistæ solent*, primam propositionem damnare, eoquod aliquibus justis denegando gratiam concupiscentiæ victricem, eis quoque denegem potentiam adimplendi præcepta. Ut id evincat, ait me *verbis in rei veritate fallacibus*, ubicunque gratiæ *sufficientis* memini, nullam fateri *veram agendi potentiam* in homine instructo ea gratia, eamque appellare sufficientem *ad Catholicis illudendum*; quod ait hoc syllogismo demonstrari: „ Gratia illa, quam „ F. Berti sufficientem vocat, confert so„ lum potentiam agendi remotam: at„ qui potentia remota, qualis admittitur „ à F. Berti, non est vera potentia: er„ go gratia sufficiens F. Berti non con„ fert veram agendi potentiam. „ Hic recitat verba mea, quibus Tom. 3. pag. 213. distinguo potentiam „ in proximam, „ & remotam, *& scribo:* Potentia re„ mota est in illo, qui habet voluntatem „ parvam; proxima in illo, qui habet „ magnam, & robustam.

Jans. Rediv pag. 198.

Solvitur distinctione in ipsis scriptis Authoris clarè fundata.

Jam ostendi cap. 1. §. 2. num. 9. hanc objectionem esse calumniam illatam Cardinali Norisio, hunc vero eam exsufflasse demonstrando in sententia doctissimorum Theologorum illam potentiam esse *proximam & completam*, *qua posita nihil ulterius requiritur adjutorii à Deo conferendi, ut ponatur actus:* quam doctrinam confirmavi eodem cap. 1. §. 4. num. 7. aliisque in locis. Ostendi etiam superiori §. 2. num. 3. à me cum Norisio illam dici *potentiam proximam atque expeditam*, cui nihil deest, *ut reapse prodeat in actum*, quod asserere debent quicunque ad ponendum actum exigunt *auxilium per se efficax*. Puto quod jam centies hæc sint à me repetita. Dist. itaque majorem: Gratia sufficiens in sensu Norisii (Norisium dico, ut pudore suffundatur Anonymus summum virum, Cardinalem amplissimum, Ecclesiæ lumen, nostro sub nomine vellicans) confert *solam potentiam remotam*, id est, non confert quidquid requiritur *ut voluntas reapse prodeat in actum*, concedo: id est non confert quidquid requiritur, *ut voluntas dicatur posse*, nego majorem. Hæc duo verba elidunt cuncta hominis contumelioſi sophismata. At quoniam in p. 213. intorsit oculos turgidos & petulcos; cur non legit quæ eadem pagina scripta sunt: „ Respondeo duplicem esse potestatem, „ unam ab actu separatam, aliam cum „ actu conjunctam: illa dat posse, id est, „ constituit potentiam in actu primo, ut „ possit exire in actum, ut est in homine „ vir-

„virtus & facultas videndi, aut ambu-
„landi: iſta facit ut potentia exeat in
„actum, E. G. ut videat, ut ambulet?„
Cur non legit quæ de poteſtate, „quæ
„conjungitur cum actu, „ ſubjicio ea-
dem pagina 213. „Hanc ſolam veram
„eſſe poteſtatem cenſuit Janſenius, qui
„ſcripſit eſſe extra poteſtatem arbitrii
„actum oppoſitum, quotiescunque præ-
„valet carnalis delectatio, & ſub iſta nul-
„lam eſſe poteſtatem juſtitiæ, ſed vincu-
„lum arbitrii, & neceſſitatem peccandi?„
Cur non legit, quæ ipſamet pagina ſub-
ſequuntur: „Itaque dicimus, in eo, qui
„habet voluntatem parvam & invali-
„dam, eſſe potentiam proxime ſufficien-
„tem ad orandum, & ſufficientem re-
„mote ad obſervantiam præceptorum,
„quæ poterit proxime implere, dum per
„orationem obtinuerit magnam, & ro-
„buſtam voluntatem?„ Cur non legit,
quæ immediate ſequuntur: „Nego
„cum voluntate illa parva & invalida
„obſervandi præcepta ſtare horum im-
„poſſibilitatem, quoniam contraria vo-
„luntas carnalis, quantumvis præva-
„lens, non obſtringit arbitrium vinculo
„neceſſitatis, ſed relinquit indifferen-
De Grat & lib. arbit. cap. 16. „tiam judicii, & potentiam ad oppoſi-
„tum?„ Cur non legit verba ſtatim
conſequentia: „Quæ Arnaldus profert
„ad probandum non eſſe poteſtatem bo-
„norum operum ſine gratia per ſe effi-
„caci; ſi accipiantur de potentia con-
„juncta cum actu, ſive de ipſamet ope-
„ratione, vera ſunt: ſi de potentia in-
„differente ad agendum, falſa penitus?„
Hinc unusquisque colligat, num vere,
an mendaciter, num æqua, an iniqua cri-
minatione ſcripſerit Anonymus à me
tom. 3. pag. 213. admitti *ſolam gratiam
ſufficientem, quæ non confert veram po-
tentiam:* unusquisque colligat, num utar
fallacibus verbis, num *illudam Catholicis;*
an potius adverſarius illudat legentibus,
& veritatem occultet infida, flexuoſa,
& inexpiabili fraude: ego enim ſapien-
Ariſt. 2. Rhetor. tium judicio acquieſcam, hominique in-
fenſiſſimo do veniam, parvipendens
Chriſtiana humilitate philoſophicum il-
lud: *Inimicitiam concitat ira, incommo-
datio, calumnia.*

Urget adverſarius argumentum uum *Janſ. Red. pag. 200.* Inſurgit Anonymus: „Theologus iſte
„ait ibidem, hanc potentiam eſſe remo-
„tam, quotiescunque expedite, & im-
„mediate exerere actum non poteſt
„aliquo remorante impedimento; „ ex
quo loco ita argumentatur: „Illa poten-
„tia non eſt vera potentia, quæ actum
** Nota verba ab Anonymo adjecta.* „exerere non poteſt propter aliquod
„impedimentum, * quod ipſa non ponit,
„& quod ſemel poſitum non poteſt tol-
„lere: atqui talis eſt illa potentia, nam
„cum concupiſcentia gradibus ſuperior
„ſit, in ſyſtemate Fratris Berti, impedi-
„mentum illud, quo efficitur ne gratia
„parva actum poſſit exerere; & cum
„aliunde illa concupiſcentia ſit in nobis
„etiam reluctantibus, neque eam pro li-
„bitu poſſimus exuere, manifeſte ſequi-
„tur potentiam quam confert gratia
„ſufficiens Bertiniana non poſſe exere-
„re actum remorante concupiſcentiali
„impedimento, quod removere non poſ-
„ſumus, ac proinde potentiam remo-
„tam, quam confert gratia ſufficiens,
„non eſſe veram in ſenſu Fratris Berti
„ac proprie dictam potentiam.„ Ad-
dit ob eandem rationem non eſſe *veram
potentiam* orandi ſuperius à me comme-
moratam, *cum ligata ſit per impedimen-
tum concupiſcentiæ fortius & ardentius
delectantis, & ab orando removentis, cui
in illo ſyſtemate voluntas nullatenus poſſet
reſiſtere;* ideoque juſtis *parvam* dunta-
xat habentibus *voluntatem*, præcepta Dei
eſſe *impoſſibilia*, & ipſis deeſſe gratiam,
qua vere poſſibilia fiant: quæ eſt hæreſis
ab Innocentio X. damnata in prima Jan-
ſenii propoſitione, *quam Fratrem Berti
in ſcriptis ſuis renovare non erubuit.*

Diximus illam in Auguſtiniana Schola
appellari *potentiam proximam, & expe-
ditam*, qua poſita nullum aliud adjuto-
rium à Deo conferendum ſupereſt, ut
voluntas prodeat in actum; idque de-
monſtrari à Noriſio in *Janſeniani erroris
calumnia ſublata* cap. 1. ex Franciſco Sua-
rez lib. 4. de Grat. cap. 4. num. 6. &
18. num. 19. atque ex Baſilio Poncio 1.
p. Relect. de Grat. cap. 10. necnon ad
Germanitatem XIV. ubi repetitis verbis
S. P. Auguſtini de Grat. & lib. arbitrio
cap. 17. *Qui vult ergo facere Dei man-
datum & non poteſt, jam quidem habet
voluntatem bonam, ſed parvam & inva-
lidam*, * doctiſſimus Cardinalis conclu-
dit: *Ex his eliditur recentiorum ſenten-
tia, qui potentiam proximam ad obſervan-
dum præceptum ſemper adeſſe commentan-
tur.* Qui plura deſiderat, adeat ipſum
Noriſium loc. cit. & hanc diſſert. cap. 1.
§. 2. & §. 4. Modo ad ſyllogiſmum
Anonymi, nego minorem: nam in ver-
bis illis meis, *Eſt autem potentia remota
quotiescunque expedite & immediate ex-
erere actum non poteſt*, non negatur po-
tentia utcunque, *ſed potentia proxima &
expedita*, & quæ includit omne adjuto-
rium neceſſarium ad ponendum actum;
nec dico eâ potentiâ *non poſſe* voluntа-
tem *tollere impedimentum* robuſtioris

Solvitur totum, & mala fides adverſ. oſtenditur. *Noris tom. 1. pag. 1466. tom. 3. pag. 1660. & ſeq.*

** Nota ea verba voluntatem parvam & invalidam eſſe Auguſtini.*

con-

concupiscentiæ, quod adversarius semel iterumque inserit prædictæ argumentationi; sed eadem pagina semel, rursus, tertio, & quarto oppositum trado. Jure itaque, nec una de causa de subtesta insimulatoris fide queri debeo: ac primum, quod verba mea enuntiata *de potentia proxima, expedita, & quæ immediate potest exerere actum*, interpretatur *de potentia quæ actum exerere non potest propter impedimentum, quod ipsa non ponit, & semel positum non potest tollere:* quæ omnia vocabula ab Anonymo conficta sunt. Deinde queror quod ait in mea sententia gratiam, quæ inspirat *parvam voluntatem*, nulla ratione posse tollere impedimentum concupiscentiæ rel ulioris, cum eo loci scribam: *At nego cum voluntate illa parva & invalida observandi præcepta stare horum impossibilitatem; quoniam contraria voluntas quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis, sed relinquit indifferentiam judicii, & potentiam ad oppositum:* quare impedimentum, propter quod *potentia remota* non exit in actum, est libera resistentia voluntatis; ideoque subjicio paulo infra eodem cap. 3. *Potentia alia est expedita ab omni impedimento* impotentiæ, *alia est expedita ab omni impedimento* nolentiæ: *prima est cum gratia sufficiente, altera cum efficaci*, monens non semper me hisce vocabulis uti propter illorum barbariem. Queror insuper, quoniam cum auxilium sufficiens *in voluntate parva* tam diserte constituerint Macedus, Norisius, Massoulié, omnesque nostrates, id modo figmentum meum appelletur; & insuper cum ego voluntati illi parvæ tribuerim *potentiam proxime sufficientem ad orandum*, dummodo ille, cui voluntas hæc inspiratur, præsumens de proprii arbitrii viribus *non ponat obicem orationi faciendæ* (quæ itidem sunt verba Norisii in *Calumnia sublata* cap. 3. §. 2.) convitiator scripserit in mea sententia *parvam voluntatem nullatenus posse resistere impedimento concupiscentiæ ab orando removentis.* Rursus queror, quod hæc data opera, & castigate ab Orthodoxis summisque viris exscripta, imo expressa Augustini verbis nuper laudatis, inverecundiæ meæ commentum inverecundus homo ausus sit appellare, scribens de hæresi Jansseniana, *Quam F. Berti in scriptis suis renovare non erubuit.* At quid pergo impostoris fucum abradere, atque detrahere omnia pigmenta? Magnus ille Norisius ad cit. *Germ.* 14. ita scribit nomine Annibalis Riccii: *Erunt fortasse qui me otiosum hominem putabunt, qui tam apertis mendaciis refellendis tempus insumam. Equidem veniam peto; nam hisce fallaciis aperiendis stylum admovi, quod scio plerosque Norisii librum evolvere negligentes, impostoras mendacis Paralleliste manu propinatas sorbuisse, eidem ex asse fidem præstantes; nec defuerunt viri alias non indocti, qui eidem occinerint:* Euge, Eugepe. *Videsis interim, quos dolos nectat. Paralleliste adverbium PROXIME malitiose substituit, cum plane intelligeret unica illa vocula suam illam Germanitatem extingui.*

Vide præcedentem resp.

Noris tom. 1. pag. 1466.

II. Persequar cætera majori brevitate, cum jam singula undique sint contrita. Anonymus n. 2. me redarguit quod lib. 14. cap. 8. pag. 95. à Thomistis discedens admittam in eadem gratia *gradualitatem*, ita ut quæ in aliquibus minus excæcatis, v. g. in Tyriis Sidoniisque foret *efficax*, in aliis majore cæcitate affectis *inefficax* sit; ac præsertim eum movet, quod gratiam *inefficacem* appellaverim delectationem *nondum idoneam ad superandam vetustate roboratam cupiditatem;* nam hæc gratia *nondum idonea* ad superandam cupiditatem non dat veram potentiam; „ cum præceptum impleri „ nequeat nisi prius superata cupiditate.„ Tertio ait, me eodem cap. 8. pag. 100. dum affirmo gratia sufficiente dari nobis „ potestatem implendi divina „ mandata, eamque veram & propriam,„ continuo, eodemque contextu gratiam sufficientem negare addendo, „ Sed non „ taliter validam & expeditam, ut ad „ ponendum actum non sit necessaria „ gratia efficax.„ Quod enim ad ponendum actum sit necessaria gratia efficax asserunt Thomistæ; „ verumtamen „ simul confitentur illam potentiam, „ quam confert gratia sufficiens, esse „ proxime expeditam, hoc est ab omni „ impedimento liberam, & ita valida, ut possit actum exercere. Quarto in me, quasi negassem alicubi, aut malitiose occultassem catholicam veritatem, vibrat gravi ferro hæc hastilia: „ Si re „ ipsa putasset mandata Dei esse justis „ secundum præsentes quas habent vires „ vere possibilia, id ingenue, id candide, „ id absque ullo verborum circuitu confessus esset; sed id confitendo suam „ ipse negasset sententiam. Hanc ergo „ mandatorum Dei possibilitatem de industria prætermittens, satis superque „ innuit se hanc possibilitatem non agnoscere. Præterea ait, me scribentem tom. 3. pag. 214. à nobis agnosci *gratiam sufficientem ab operatione sejunctam*, vocibus duntaxat, non re, à Jansenio discriminari; quoniam de gratia illa *parva*

2. Conglobat adversarius objectiones varias *Jans. Rediv. pag. 201.*

& invalida affirmo *quod vincere non poſſit cupiditatem gradibus ſuperiorem, ac conſequenter inſufficiens ſit.* Addit me pariter quoad verba, non autem quoad doctrinam differre à Janſenio circa *libertatem indifferentiæ:* quod pollicetur ſe demonſtraturum art. 9. Ac tandem concludit: „ Indubitatum remanet Fra„trem Berti docuiſſe impoſſibilia eſſe „ mandata Dei in ſenſu Janſenii illis „ omnibus, qui ea transgrediuntur, & „ non aliter quam in ſenſu ejusdem au„ctoris eſſe poſſibilia, „ ſententiam denique meam eſſe „ totam Janſenia„nam. „

Quibus quoad ſingula reſpondetur.

Ad argumentum priori loco poſitum reſpondeo, admittere *gradualitatem* gratiæ, & affirmare quod eadem gratia, quæ in uno eſt *efficax*, in altero ſit *inefficax*, Noriſium, Macedum, Albendam, Manſium, Maſſouliè, aliosque plurimos; de quibus §. 2. capitis primi: exemplum quoque Tyriorum, ac Sydoniorum traditum eſſe ab Auguſtino lib. *de Dono Perſev. cap. 14.* parvam inſuper voluntatem ita à nobis dici *nondum idoneam ad ſuperandam robuſtiorem concupiſcentiam,* quemadmodum ait S. P. *Qui vult facere Dei mandatum & non poteſt, jam quidem habet voluntatem bonam, ſed parvam & invalidam*, ſcilicet, quia habet potentiam, at *non proximam atque expeditam.* Etſi autem præceptum impleri nequeat niſi prius ſuperata cupiditate, *potentia*, ut inquiunt Scholæ, *poſitionis*, impleri tamen poteſt *potentia poſſibilitatis:* alioqui qui non vincunt rebellem concupiſcentiam, neceſſitate peccarent: quod blaſphemum eſt atque hæreticum. Ad alterum dicimus, *potentiam proxime expeditam*, ut à nobis explicata eſt cap. 1. §. 2. & 4. eſſe illam, *quæ aliam gratiam non exigit ad ponendum actum.* Sed ne hæc vocabula à me primum adhibita cenſeantur, audi quam diſerte loquatur Card. Noriſius in *Columnia ſublata* cap. 2. *At homo etiam juſtificatus*, inquit, *cum ſit viribus deſtitutus, debilis ac infirmus, non habet eam plenam ac proxime expeditam poteſtatem implendi mandata; unde eandem cogitur orando à Deo petere. Hæc infirmitas oritur ex rebelli concupiſcentia, ut patet ex Apoſtolo cap. 7. epiſt. ad Romanos, cujus verba egregie hanc in rem expendit Card. de Lauræa Opuſc. 3. Grat. act. cap. 7. & 13.* Hos ergo viros Vaticanâ Purpurâ ob ſingularem doctrinam exornatos legat ſcriptorum noſtrorum corroſor. Falſum eſt autem omnes Thomiſtas agnoſcere *potentiam proximam & completam* abſque gratia efficaci; ut demonſtravi cap. 1. §. 2. num. 13. & §. 4. num. 9. Quidam Thomiſtarum, ut eo loci animadverti, docent hæc vocabula, *potentiam completam*, ab iis, qui gratiam efficacem reſpuunt, ſenſu longe diverſo uſurpari de *gratia ſufficiente*, ac uſurpetur ab iisdem Thomiſtis: at ego iis vocibus uſus ſum ad commonſtrandam auxilii in casis neceſſitatem *ad ponendum actum*, ut perſpicue demonſtrant eadem verba ab Anonymo objecta, *Sed non taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non ſit neceſſaria gratia efficax*: quo utique ſenſu nullus Thomiſtarum dicturus eſt gratiâ non efficaci confertri *potentiam proximam atque completam.* Accedit non poſſe à nobis admitti confictum illud à recentioribus *æquilibrium*, in quo voluntas ab omni glutine *expedita* poſſit eodem libramento in bonum, & in malum æque inclinari, quod admitti videtur ea phraſi, quam fruſtra à nobis extorquere nititur adverſarius, *potentia proxima, completa, expedita.* Ad illud, quod ſequitur, arbitramur ſatis conſtare ex præcedenti §. 3. num ſincere, num candide, num absque fuco damnaverim primam Janſenii propoſitionem: ac de tanta licentia verborum, quibus in nos Anonymus debacchatur, de tam aperto mendacio prorſus ſilemus, neque in memoriam criminatoris revocamus illud Apollonii apud Stobæum: *Conſtat quam inurbanum ſit ſilere non poſſe; tum effutire palam cum turpitudine, quæ honeſtius obticuiſſes.* Ad poſtremum evincitur ex hactenus dictis, ac præſertim ex §. 2. & 6. de me illiberaliter, ſubdole, & mendaciter dici, quod *gratiâ parva vincere non poſſimus cupiditatem gradibus ſuperiorem;* ideoque *indubitatum eſt*, convitiatorem nectere adinſtar araneārum caſſes & filamenta.

Idoneum *non eſt idem ac* ſufficiens; *ſed hoc ſonat, quod* Accommodum, Aptum, Conveniens, *inquit Donatus: imo iisdem omnino verbis utitur Aug. lib 8. Conf. cap. 11. ubi de voluntate nova colendi Deum ait:* Nondum erat idonea ad ſuperandam priorem vetuſtate roboratam.

Noris tom. 1. col. 1071.

§. VIII.

§. VIII.

Ad ea, quæ adversum nos producit Anonymus, ut nitatur evincere quod à secunda Jansenii propositione non recesserimus.

SUMMARIUM.

1. Prænotata ab Adv. circa sensum secundæ propositionis Jansenii.
2. Sententia Authoris de gratia sufficiente.
3. Verba Authoris Jansenismi arguuntur.
   Quæ & pessimè torquet, & iniquè criminatur adversarius.
4. Objectio antiqua de delectatione difflatur, omittunturque aliæ similes.
5. Objicit tectum Jansenianismum adversarius.
   Exsufflantur præter hanc etiam aliæ fabulationes ejusdem.
6. Iteratò combinare cum Jansenio nititur authorem.
   A quo tamen distantiam latissimam authoris evincunt scripta.
7. Jansenium ab Authore malè explicatum criminatur Antagonista.
   Ostenditur, quàm ineptè.
8. Carpit Authorem de admissa gratia inefficaci.
   Quo sensu id intelligendum, ex scriptis Authoris declaratur.

1. Prænotata ab adversario circa sensum 2dæ propositionis Jansenii. *Jans. Red. pag. 207.*

I. QUæ ex dictis habent planissimam solutionem, paucis attingam, ne rancidas strophas repetenti videamur panico timore perculsi, clamoribusque prælargo atque anhelante pulmone emissis perterrefacti: attingam tamen, ne camarine loquens credat suis offuciis lectorum oculos subliniri. Præmittit itaque ad secundam Jansenii thesim ejurandam, oportere ut resistatur gratiæ, *quæ conferat effectus producendi potentiam:* quod à me præcedenti capite §. 9. probatum est, ac inde demonstratum nostrum à Jansenio discrimen: atque istud etiam apparet ex locis repetitis hoc capite §. 2. in quibus gratiæ sufficienti, cui resistitur, attribuimus veram agendi potestatem, quamvis ab actu sejunctam. Monet 2. num. Jansenianos asserere *gratiam parvam* concurrere cum ardentiori concupiscentia, *quam superare non potest;* ideoque vires quas subministrat nullatenus esse idoneas, sed omnino *insufficientes* ad vincendam oppositam cupiditatem: atque hanc esse hæresim Jansenianam toto capite annuimus, magnopere mirantes nolle Anonymum pertinaciter audire, sententiâ nostrâ impium, justumque *sub qualibet premente cupiditate* habere à parva & minori gratia *veram recte agendi potentiam*, etsi non expeditam ad actum, ad quem debet applicari auxiliante gratia victrici. Atque hanc doctrinam adversari Janseniane manifestissimum est; quoniam in sententia nostra voluntas robustiori concupiscentiæ libere cedit, in sententia autem Jansenii necessitate succumbit. *Tom. 3. pag. 203.*

2. Sententia Authoris de gratia sufficiente. *Jans. Red. pag. 208.*

II. Quod vero spectat ad *potentiam*, quam confert gratia sufficiens etiam comparate *ad præsentes circumstantias robustioris concupiscentiæ;* certo certius est, admittendam esse sub qualibet gratia *veram* eidem gratiæ obtemperandi, & ardentiori concupiscentiæ resistendi *potestatem*: & recte Anonymus ait *sufficientem* gratiam non esse, quæ oppositam concupiscentiam *superare non potest*: quod & nos affirmavimus in locis plurimis §. 1. 2. & 3. productis. Negamus tantum debere esse illam potentiam ita *expeditam*, ut voluntas eadem ratione possit malum, ac bonum, atque ad istud non egeat victrici delectatione, quæ dat velle, & tantum velle, *ut voluntas spiritus vincat voluntatem carnis contraria concupiscentem*, quemadmodum loquitur Augustinus. Vide tom. 3. Theolog. disc. pag. 96. & 116. Id vero jure negamus, primum quoniam semel admissa *potentia illa expedita*, tolleretur auxilium per se efficax, ut satis constat: deinde quia admitteretur *æquilibrium*, de quo plura cap. 1. §. 7. insuper quia Janseniani erroris damnaretur Norisius, cujus ubique verba usurpavimus, prout demonstratum est §. præcedenti, & fusius §. 2. & 4. cap. 1. præterea quia ex monumentis *Causæ Norisianæ* productis eodem §. 4. num. 10. necnon ex illius causæ exitu certiores sumus non esse in damnatione propositionum Jansenii definitum, quod gratia sufficiens, qua possunt impleri mandata & qua potest resisti rebelli concupiscentiæ, conferre debeat *potentiam illam proximam & completam;* ac postremo quia etiam Thomistæ monent istiusmodi vocabula esse ambigua, & iis adversarios abuti ad impugnandam gratiam victricem, ut item vidimus eodem §. num. 9. constantissime autem docent per auxilium sufficiens *non dari tantum influ-*

influxum, quantus requiritur, ut actio ſit, prout loquitur Lemos tom. 4. Panopl. 2. p. tract. 3. cap. 6. num. 50. Proſequamur itaque reliquas oppoſitiones Anonymi.

Lemos tom. 4. part. 2. p. 55.

3. Verba Authoris Janſeniſmi arguuntur. *Janſ. Red. pag. 209.*

III. Recitatis verbis meis ex tom. 3. pag. 95. „Eſt ergo gratia ſufficiens in „ſenſu Thomiſtico ac noſtro illa, quæ „dat poſſe, non velle, aut ſi dat velle, „iſtud adeo eſt invalidum, atque imper„fectum ut deſideria carnis contraria „concupiſcentis non vincat, niſi ſuper„veniente flagrantiſſima & potentiſſima „charitate; „ recitatis, inquam, his verbis ait: „Theologus iſte gratiam ſuffi„cientem definiendo illam, quæ dat „poſſe, non velle, Thomiſtas, imo & „Theologos omnes conſentientes habet; „ſed dum adjicit gratiam hanc ſi dat „velle, illud eſſe adeo invalidum & „imperfectum, ut concupiſcentiam non „vincat, niſi ſuperveniente potentiſſima „& flagrantiſſima charitate, profecto ſatis „aperte innuit, gratiam illam ſemper „vinci à cupiditate fortiori, niſi ſuper„veniat charitas cupiditate potentior. „ Deinde carpit quæ ibidem ſcribo: „Con„ſtat omnem Dei gratiam, quantumvis „minimam, eſſe in ſe ad opera ſalutaria „ſufficientem, ut alibi diximus, id eſt, „non efficere actus ſalutares propter „obicem carnalis & robuſtioris delecta„tionis, cum tamen tribuat voluntati „poſſe eam ſuperare ſi velit: ut autem „velit, requiritur in hoc ſtatu ſancta de„lectatio victrix, quæ à nullo duro corde „reſpuitur, & hanc nos dicimus gra„tiam eſſe efficacem. „ Hinc infert me non recedere à Janſenio: „nam licet illa „gratia ſit in ſe ſufficiens, non poteſt „tamen actus ſalutares efficere propter „rationem, quam aſſignat F. Berti, *pro„pter* ſcilicet obicem carnalis & robu„ſtioris delectationis. „ Addit me quidem fateri „gratiam quantumvis mini„mam tribuere voluntati poſſe robu„ſtiorem illam delectationem ſuperare, „ſi velit, „ attamen non ejurari à me Janſenismum, cum juxta me „non poſſit „velle illam ſuperare ſine delectatione „gratiæ gradibus ſuperiore. „

Mediſtæ nunquam dicent, gratiam ſufficientem non dare velle. Cur iſtos è Theologorum numero extrudit?

Quæ & peſſimè torquet, & iniquè criminatur adverſarius.

Haud vereor, quin ex hac una Anonymi oppoſitione quilibet Theologorum dignoſcat, ab Auctore puras putas fabulas venditari, non lepore cordis, ſed doloſis cuniculis nobiscum agi, eumque transverſum ferri logicula ſua, animique intemperie. Nota *fabellas:* Contendit à me negari ſufficientem gratiam eo in loco, ubi aſſero *Gratiam ſufficientem ſenſu Thomiſtico ac noſtro eſſe illam, quæ dat poſſe non velle;* atque ubi repeto, *gratiam quantumvis minimam eſſe in ſe ad opera ſalutaria ſufficientem.* Vide conſutos implexosque dolos. Scribo *gratiam ſufficientem non efficere actus ſalutares propter obicem carnalis & robuſtioris delectationis;* at ille inquit, me de gratia illa hæc aſſerere: *Non poteſt tamen actus ſalutares efficere propter rationem, quam aſſignat F. Berti:* ac rurſus ego, *Ut autem velit, requiritur in hoc ſtatu ſancta delectatio victrix;* ille vero, *Cum non poſſit velle illam ſuperare ſine delectatione gradibus ſuperiore.* Adverte *logiculam: Non vincit; ergo non poteſt vincere:* quarum argumentationum propoſitio prior mea eſt, conſequens ſua. Mirare fragoſam, turbulentamque intemperiem; *A Janſenio non diſſidet, non recedit à Janſenio, Janſenismum non ejurat F. Berti;* hæc inter paucas lineas repetuntur. Blanda tamen pace reſpondeamus. Verba, quibus deſcribo gratiam efficacem, quod ea ſit, *quæ non tantum dat poſſe, ſed etiam velle*, facitque, ut homo *carnis voluntatem contraria concupiſcentem voluntate ſpiritus vincat*, ſunt Auguſtini de Corrept. & Grat. cap. 11. ut apparet ex eadem pag. 96. *Bonam illam voluntatem eſſe inſpirationem flagrantiſſimæ & luminoſiſſimæ charitatis*, ait idem S. Pater lib. de Grat. Chriſt. cap. 35. *Gratiam efficacem eſſe, quæ à nullo duro corde reſpuitur*, docet ipſemet Auguſtinus de Prædeſt. SS. cap. 8. Nullum ergo in his deprehenditur Janſeniani erroris veſtigium. Quod vero addo, *velle* inſpiratum à gratia ſufficiente eſſe *invalidum & imperfectum*, adeo *ut concupiſcentiam non vincat, niſi ſuperveniente flagrantiſſima ac potentiſſima charitate*, nequit ulla ratione reprehendi. Gratia enim, cui voluntas reſiſtit, inſpirari *voluntatem parvam, debilem ac invalidam*, docuit Macedus in *Scrinio* cap. 6. ſcribens adjutorium *ſine quo non* efficere in nobis *voluntates parvas & infirmas, non validas & robuſtas:* docuit Noriſius in *Columnia ſublata* cap. 3. §. 1. demonſtrans eodem adjutorio in hoc ſtatu excitari in nobis *præcepti implendi deſiderium; qui tamen motus eſt invalidus, niſi adjutorio.* Quo *roboretur:* docent Auguſtinenſes, aliique laudati cap. 1. §. 2. aſſerentes hominem gratia, quæ non ſit *efficax*, excitatum *velle, ſed languide, & imbecilliter*: docent Thomiſtæ, qui cum Antonino Maſſouliè ajunt *caſſam reddi motionem gratiæ, ſi vehementior ſit in voluntate cupiditas:* docuit Auguſtinus appellans lib. 8. Conf. cap. 11. novam converſionis volun-

Vide cap. 1. §. 2. & Noris Cal. Subl. col. 1078. 1079. 1081.

voluntatem, *nondum idoneam ad superandam priorem vetustate roboratam*, & lib. de Grat. & lib. arbitr. cap. 17. *voluntatem bonam, sed parvam & invalidam:* docuit Apostolus ob repugnantem concupiscentiam, legemque membrorum exclamans ad Rom. 7. 18. *Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio:* docet demum ratio; non enim voluntas hominis lapsi adjutorio *sine quo*, & auxilio sufficienti præmota, est æque robusta & fortis, ac erat in Adam nondum pugnantem concupiscentiam experto. Cur itaque ob hæc vocabula *voluntatis parvæ, invalidæ, nondum idoneæ* dicor adhærere Jansenio? Cur præceps criminator ambitione quadam inflatur demonstrandi se nunquam eximios Theologos, nunquam Augustinum, nisi forte dormitando pervolutasse? Innititur ergo tota scelerati criminis insimulatio repetitæ cantioni, quod affirmemus gratiam sufficientem *non posse efficere actus salutares.* At id nigerrimum somnium est, refutatum verbis meis aurora, meridie splendidioribus, non tantum allatis supra §. 3. verum & iis, quæ opponuntur: quibus affirmo gratiam, *quantumvis minimam, tribuere voluntati posse superare robustiorem delectationem, si velit.* Neque potestatem hanc denego, propterea quod scribam, actu nolle *propter obicem superioris delectationis:* enim vero superior hæc delectatio, ut sæpe diximus ac repetimus, non injicit voluntati vinculum necessitatis, non est quædam vis mechanica, à qua voluntas absque libertate flectatur: sed cum persistat sub ea delectatione liberum *à necessitate* arbitrium; resistentia non est solius cupiditatis, sed etiam, ac potissimum voluntatis liberæ. Atque id scribo tom. 3. pag. 99. affirmans gratiâ sufficiente non perfici actus salutares, quia ei *ob reluctantem concupiscentiam persæpe liberum arbitrium resistit:* pag. 113. *quia resistit, suaque pervicacia repugnat:* pag. 203. *quia sub parva delectatione habet veram potestatem agendi:* pag. 213. *quia voluntas carnalis; quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis, sed relinquit indifferentiam judicii, & potentiam ad oppositum.* Hæc nostra sententia est, non quam pingit & expandit Anonymus; qui profecto jam deberet à turbulenta, vel insidiosa inquietudine cohiberi.

4. Objectio antiqua de delectatione diflatur,

IV. Piget præterea, pudetque me repetere satis decantata Anonymi convitia, quibus nos trabali quodam clavo putat cum Jansenio configere. Subdolum enim ac prodigiosum mendacium est, quod pag. 212. inquit juxta nos *delectationem,* omittuntur- quæ gradibus superior cupiditate non sit, que aliæ simi- *eam superare non posse:* & quasi hæc à les. nobis scripta forent, subjicit verbis grandibus, & cothurnatis: *Aliter non potuisset loqui Jansenius.* Constat enim à me oppositum ubique tradi, gratiam nempe minimam sufficere ad superandam quamlibet concupiscentiam: ut constat ex num. præcedenti, ex §. 1. hujus capitis, necnon ex tom. 3. Th. Discip. pag. 148. 156. & ne singula repetam, pag. 159. ubi legitur: *Concedimus cum minima gratia actuali, posse hominem resistere cuilibet cupiditati, at non potentia illa proxima & expedita, quæ necessitatem gratiæ prædeterminantis ad perficiendam operationem penitus tollat.* Dum itaque vult insimulator idem esse *posse* ac *non posse*, atque ita operam ludens in fluctibus venatur aprum, & delphinum in sylvis; *Turpia quid referam vanæ mendacia linguæ?* Porro si hæc nauci facienda, si repetitam eadem pag. 212. objectionem, quam supra deprompserat ex verbis meis, imo Augustini, *Nondum idonea ad superandam vetustate roboratam cupiditatem*, si alteram pag. 213. recoctam de voluntate *parva & invalida*, si illam quoque pag. 215. innixam iis testimoniis, quibus nego sub gratia parva adesse *potentiam validam & expeditam;* quod, tanquam novum foret commentum, urget iterum pag. 218. 219. 220. si hæc rursus exciperem, jure viderer plurimi facere Dodonæum oraculum, pelvesque complosas ac tintinnabula. *Ovid. lib. 3. Trist.*

5. Objicit rursus Jansenismum adversarius. *Jans. Rediv. pag. 213.*

V. Præterire tamen non debeo, quod num. 5. ait magis *in me elucere malam fidem*, dum *insistens vestigiis eorum, qui Jansenium exterius erubescunt, licet illi sint intus & corde addictissimi*, duobus in locis *simulo* me longe distare à Jansenio: primo tom. 3. pag. 99. ubi dico: *Hæc doctrina nihil habet affinitatis cum hæresi Janseniana: Primo enim fatemur qualemcunque gratiam in hoc statu sive parvam, sive magnam esse gratiam Christi:* deinde, quia ibidem subjicio, *Defendimus dari gratiam efficacem, cui voluntas resistit.* Primum autem discrimen, inquit, *nullum est, quia etiam Jansenius expresse docet in loco jam alibi laudato* (id est pag. 44.) *parvam gratiam in hoc statu esse gratiam Christi*, scilicet respectu voluntatis *imperfectæ, seu velleitatis;* imo addit me ipso *Iprensem Episcopum esse sinceriorem*, quoniam ille non appellat gratiam parvam *sufficientem;* ego vero ita illam appello, etsi doceam *non posse vincere cupiditatem gradibus actu superiorem:* sed & Jansenius

fatetur *multos in ipſa voluntate motibus divinæ gratiæ percelli, qui tamen ab ejus interna ſuaſione, & inclinatione diſſentiunt, & ideo duntaxat damnatus fuit, quod velit gratias, à quarum ſuaſione diſſentimus, non conferre potentiam operandi bonum illud, ad quod excitant voluntatem.* Hæc Anonymus.

Retunduntur præter hanc etiam aliæ fabulationes adverſarii.

Vide patientiam meam, vide Anonymi gladiatoriam hoſtilitatem. Vocor *homo malæ fidei*, ac taceo: *Janſenio corde addictiſſimus*, ac tolero: *minus ſincerus Epiſcopo Iprenſi*, & ignoſco; atque licet *furor fiat læſa ſæpe patientia*, ut lib. 4. de Conſolat. Philoſoph. proſa 6. inquit Boetius; attamen nec furore, nec ira, nec perturbatione ulla commoveor. En patientiæ argumentum. Demonſtravi autem cap. 1. §. 5. num. 4. pluribus Janſenii teſtimoniis, *quidquid gratiæ ſufficientis* admittitur à Scholaſticis diſtinctum *ab efficaci*, juxta eundem Janſenium pertinere duntaxat *ad legem & doctrinam*, nec excedere *limites gratiæ Pelagianæ*. Primum ergo diſcrimen inter Janſenianam, & Auguſtinianam ſententiam bene, ſapienterque ſtatutum eſt. Ex his etiam, quæ Anonymus ſcripſit pag. 44. ratio diſcriminis confirmatur; nam *gratia parva* in ſenſu Janſenii eſt vera gratia tantum comparate *ad velleitates*, quas excitat; at ſententiâ noſtrâ eſt gratia *ſufficiens reſpectu operationis liberæ cujus veram poteſtatem largitur*, ut conſtat ex noſtris animadverſionibus ad eandem paginam 44. & 45. *Janſ. Red.* ſupra cap. 1. §. 10. atque ex hoc cap. 2. §. 2. necnon ex hoc ipſo, ac præcedenti. Quare ita refellitur convitiatoris impoſtura ac mendacium. „ Janſenius duntaxat damnatus fuit, quod velit gratias illas, à quarum ſuaſione diſſentimus, non conferre potentiam operandi bonum illud, ad quod excitant voluntatem. *Atqui nos* defendimus „ per gratiam inefficacem, cui voluntas „ reſiſtit, dari nobis poteſtatem, eamque „ veram & propriam implendi divina „ mandata, „ ſive operandi bonum illud, ad quod excitant voluntatem. Ergo toto cœlo diſtamus à ſententia, ob quam *Janſenius duntaxat damnatus fuit.* Prima propoſitio eſt Anonymi pag. 215. *Janſ. Red.* Secunda eſt noſtra tom. 3. pag. 99. ut ibidem fatetur Anonymus. En confracta gladiatoria criminatoris hoſtilitas. At inſurgit vir litigioſus: „ Orthodoxa „ plane foret hæc ultima propoſitio, ſi „ nil adderet F. Berti quod eam inficiat; „ ſic autem proſequitur: „ Sed non taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non ſit neceſſaria gratia efficax. „ Si poteſtas illa, quæ nobis per „ gratiam ſufficientem datur, non eſt „ valida & expedita, quomodo dici po„ teſt vera & proprie dicta poteſtas? Jan„ ſenius ipſe libenter confitetur per gra„ tiam parvam & inefficacem conferri „ potentiam majori cupiditate ligatam, „ potentiam invalidam: Non ergo à Jan„ ſenio differt F. Berti. „ Ehu! quam truculenter circumgraſſatur cruentus enſis? At illum non multo conamine retundam. Etenim mea *illa propoſitio foret Orthodoxa, ſi nihil adderem*: ita Anonymus. Sed quod addo, *potentiam*, quæ datur per gratiam ſufficientem, *non eſſe taliter validam & expeditam, ut ad ponendum actum non ſit neceſſaria gratia efficax*, pariter eſt orthodoxum; ut oſtendi num. 2. & præc. §. num. 1. Igitur nihil eſt in ea propoſitione, quod non ſit orthodoxum. Rurſus: Janſenius confitetur per gratiam parvam conferri potentiam invalidam, ſed majori cupiditate ligatam, ita ut cupiditati *neceſſitate* ſuccumbat, *nec revera poſſit operari bonum illud, ad quod excitat voluntatem.* Ita Anonymus. Atqui nos fatemur per gratiam inefficacem conferri poteſtatem implendi mandata, *eamque veram & propriam;* & quæ, licet non ſit *expedita*, & in æqua lance tam ad bonum, quam ad malum flexibilis, non tamen *invincibiliter* ſuccumbit, neque obſtringitur *vinculo neceſſitatis*, ut conſtat ex præced. num. 3. atque ex tota hac prolixa diſſertatione. Ergo ſententia noſtra omnino differt à ſententia Janſenii.

6. Iteratò combinare cum Janſenio nititur Author. rem. *Jan. Redivi pag.* 216.

VI. Cum ſcripſerim tom. 3. pag. 102. diſcrepare ſententiam noſtram à pravo dogmate Janſeniano, quoniam per nos *gratia ſufficiens, quæ imperfectum actum, aliquam ſcilicet mentis colluſtrationem, & pium voluntatis motum producit, etiamſi ad actum non trahat, ex ſe ad illum ordinatur, ad illum excitat, ad illum etiam, niſi reluctaretur perverſa voluntas, foret efficax;* ait inſimulator me uti *verborum circuitione*, nec aliud aſſerere, quam quod Janſenius aſſerit, quoniam & is vult gratiam parvam ad actum excitare, & fore efficacem, niſi repugnaret perverſa voluntas fortiori cupiditate impedita; cumque in noſtro ſyſtemate *gratia ſemper operetur id quod operari poteſt*, concludit: *In hoc ergo conſentiunt Janſenius & F. Berti.*

A quo tamen diſtantiam latiſſimam

Delator ſibi ubique ſimillimus, ut conſtitutum lege Papia præmium aſſequatur, eamque conſecutionem *Conſentiunt Janſenius,*

Authoris ostendunt verba.

senius, & F. Berti legitimam esse ostendat, iterum aculeata calumnia, quam ut ajebat Cicero in Verrem, *pati prudentes ac boni viri difficillime possunt*, mendaciissime repetit in meo systemate *gratiam semper operari id quod operari potest*. At id esse hominis delirantis figmentum, constat ex cap. 1. §. 10. num. 2. atque ex hac secunda dissertationis parte seu capite §. 2. n. 4. & 5. ex §. 7. n. 1. & 2. ex hoc ipso num. 1. & 3. Quid, quod eadem pag. 102. scribo, & confirmo ex Alvarez auxilium sufficiens, quod est efficax respectu pii desiderii, actusque imperfecti, esse vere sufficiens *comparatione actus perfecti, quem potest producere, & ad quem ultimate ordinatur?* Quid, quod ibidem scribo *per gratiam sufficientem, qua nobis pia illa affectio inspiratur*, tribui nobis *veram operis potestatem*, & si hæc non prodit in actum, *non gratiæ defectum esse, sed voluntatis humanæ?* Quid, quod in 2. Jansenianam pag. 218. eadem repetens assero gratiam, qua inspiratur voluntas parva, *respectu hujus voluntatis esse efficacem, respectu conversionis, & adimpletionis præcepti sufficientem?* Quid demum, quod eo loci pronuntio *potentiam* sub tali gratia esse *expeditam ab omni impedimento impotentiæ?* Nunquam ergo dixisset delator me uti *verborum circuitione*, & consentire Jansenio, si omnia accurate expendisset. Quamquam circumvolitans, ut ex floribus venena fugat, nec stillulam potuit extrahere, qua nos inficiat. Quod enim ait, Jansenium quoque fateri gratiam fore efficacem *nisi repugnaret voluntas*, damnatum non esset, nisi addidisset sub parva gratia voluntatem *non posse non repugnare*, & à fortiori delectatione *abripi ineluctabili necessitate*. Quod cum nos ubique, & etiam eadem pagina 102. damnemus; evidens est latissimum sententiæ nostræ à Jansseniana discrimen.

7. Jansenium ab Authore malè explicatum queritur adversus *Jans. Red. p.* 217.

VII. De Jansenio scripsi eadem pag. 102. „ Jansenius econtra parvam quidem & invalidam voluntatem à Deo „ inspirari fatetur; sed quam necesse sit „ permanere infirmam atque torpentem, „ nisi submini stretur delectatio tam vivida, quæ arbitrium trahat indeclinabili „ necessitate, adeo ut quibus hæc deest, „ gratia inefficax conferatur, non ut possint converti, sed ut Deo vocanti vetusta cupiditate, quam refrænare non „ valeant, & fatali quadam necessitate „ repugnantes evadant iniquiores. „ Crederes contentiosissimum hominem tacere, dum Jansenium damno, quod sub gratia parva tradiderit *inevitabilem necessitatem peccandi*, & docuerit sub ea gratia homines *evadere nequiores, etsi non possint refrænare cupiditatem robustiorem?* Nil minus. Mendacem me, & calumniosum hominem appellat, atque ait: *Nunquid ita dure locutus est Jansenius; imo contrarium expresse asserit: docet enim quod gratiæ illæ parvæ, sive inefficaces, disponant ad victricem, Deumque provocent per actus imperfectos, quos ex voluntate eliciunt, quales sunt velleitates, conatus, vota, aliique pii motus, ad conferendas novas & uberiores gratias.* „ Videmus, *inquit lib. 2. de Grat. Salvat. cap.* 27, plurimos, qui necdum ab immunditiis carnis se abstinere possunt, vehementer tamen optare continentiam, cujusmodi vota divinæ gratiæ sunt munera, & majoris gratiæ provocativa, quamvis nullo modo veræ perfectæque continentiæ comparanda sint. „ *Nec hic satis mirari possumus Fratrem Berti, qui ut à doctrina Jansenii aliquatenus recedere videatur, illi novatori falso tribuit elocutiones ab ejus mente prorsus alienas.*

Puto legendum, Nunquam.

Ostenditur, quam inepte. *Luc. de non temere calumniando, tom. 3 pag.* 572.

At ego satis mirari non possum accusatoris vafritiem atque malevolentiam, qui ut me iniquiorem demonstret, Jansenii errorem emollit. Recte de calumniatoribus Lucianus: *Ut probabilem, & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuito casus ostendit prehensant, sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu observent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat: adeo rationes ejus, quem criminantur, universas in pejorem partem trahunt, suspectas reddunt, quo fidem addant accusationi.* Sufficit proferre de hac criminatione præclarissimorum Theologorum judicium. „ L'accusatore, *inquiunt*, impegnato a far comparire il P. Berti un franco Giansenista, procura di divertire l'attenzione del lettore dal punto principale, e farlo pensare ad altre cose, che non fanno a proposito. Il dotto Teologo Agostiniano nel passo riportato dell' accusatore ha ragionato benissimo, e ha fatto vedere la diversità della grazia sufficiente da lui ammessa da quella di Gianseno. La prima, dice egli, non è data da Dio affinchè l'arbitrio resti ozioso, ma perchè si studj coll' orazione d'impetrare da Dio una grazia più forte; e per lo contrario Gianseno asserma ispirarsi da Dio una grazia piccola e invalida, *quam necesse sit remanere infirmam atque torpentem* senza la grazia robusta. In quel *necesse sit* consiste la diversità fra la grazia piccola

di

di Gianſenio, e quella de'veri diſcepoli di S. Agoſtino. Quel *neceſſe ſit* è ſentimento, che il P. Berti attribuiſce à Gianſenio; ed è certo che queſti lo ſoſtiene. Il di più viene imputato dal medeſimo P. Berti a Gianſenio per forza di neceſſaria conſeguenza; poiché ſe è neceſſario, che la grazia piccola rimanga inferma, ed ozioſa ſenza la grazia officace neceſſitante, è manifeſto, che quella grazia piccola non è data da Dio acciochè gli nomini paſſano far bene; ma piuttoſto *ut evadant nequiores.*„ Nec tantum id infero neceſſaria conſecutione, ſed etiam expreſſiſſime Janſenius lib. 3. de Grat. Ch. Salvat. cap. 2. col. 257. *gratiam ſufficientem* ab efficaci diſtinctam appellat *inutilem, perniciosam,* utpote qua nihil aliud aſſequamur, *niſi majorem damnationem,* ut vidimus cap. 1. §. 5. num. 3. Igitur ita dure, imo durius, quam dixi, Janſenius locutus eſt: atque convitiatoris admiratio exoritur ex veternoſa ipſius ignorantia. In cap. etiam 27. Janſenius col. 211. poſt verba ab accuſatore producta immediate proſequitur: *Itaque optime ſubjungit Auguſtinus:* „Hoc modo (*per gratiam*) quisquis diſcit, agit omnino quidquid agendum didicerit. *Nempe quia quidquid nondum agit, id nondum agendum didicit ſecundum gratiam, ſed ſecundum legem.* In ſenſu ergo Janſenii *vota illa majoris gratiæ provocativa* comparate *ad perfectam continentiam* habent virtutem *legis,* non *gratiæ.* De gratia autem ſufficiente, quam admittunt Scholaſtici, Janſenius lib. 3. cap. 9. col. 297. interpretatur verba Apoſtoli 1. Cor. 15. *Virtus peccati lex: littera occidit, & eſt virtus peccati, & facit abundare peccatum, & prævaricationem, & iram operatur, & per legem eſt cognitio, non evictio peccati, & operatur omnem concupiſcentiam, & concludit omnia ſub peccato, & eſt miniſtratio mortis, & miniſtratio damnationis.* Quare Janſenius ita dure, imo durius quam dixi, locutus eſt eo quoque in loco, quem criminator opponit; ac iſte non ſolum miratur ob ignorantiam, verum etiam caligat oculis, nec intuetur coloſſos. Id ne tantum? Laborat etiam memoriâ; nam in ſenſu Janſenii neceſſum eſſe *delectationem debiliorem ſemper cedere ei, quæ actu prædominatur,* recte ipſemet Anonymus ſcripſerat pag. 18. 19. 20. 29. atque alibi paſſim: cumque ſub illa *neceſſitate* quisque juxta Janſenium revera peccet; profecto ſub *gratia parva Janſeniana* nequior evadit. Nil ergo Anonymus conſecutus eſt hactenus, quam ſeſe magis, magisque oſtendere inſcium, cæcum, oblivioſum.

8. Carpit Authorem de admiſſa gratia inefficaci. *Janſ. Red. pag. 221.*

VIII. Tandem ex quo tom. 3. pag. 219. ſcripſerim, *De quæſtione Grammaticali, ideſt, an gratia ſufficiens Thomiſtico ſenſu ſit vere & proprie ſufficiens, non opus eſt definite ſententiam dicere. Ego ſane mallem appellare* inefficacem, *eoquod non inſpiret voluntatem illam robuſtam, quæ inſpiratur ab efficaci. Idcirco habui frequentius in conſuetudine ſermonis vocabulum iſtud, quam* ſufficientis; *quod tamen in ſenſu Thomiſtico probo maxime;* ex hoc, inquam, ita ratiocinatur Anonymus: „Si F. Berti gratiam „ſuam parvam cupiditate inferiorem „exiſtimaret veram conferre operandi „potentiam, cur ægre ferret illam voca„ri ſufficientem? cur mallet illam appel„lare inefficacem? Et ſic parvæ gratiæ „nomen inefficacis potius quam ſuffi„cientis tribuendo, numquid ſuſpicio„nem movet, num velit ad Janſenium „propius accedere? Nam Janſenius gra„tias ſufficientes repudiat, & gratias in„efficaces admittit: docet enim *lib. 4. de Grat. Salv. cap. 10.* eſſe quamdam „gratiam ita inefficacem, ut ex illa ope„ratio nequidem poſſit ſequi. Merito „ſane ſuſpicari poſſumus velle Fratrem „Berti gratiam parvam appellare ineffi„cacem, quia eam recte admittit in eo„dem ſenſu, quo Janſenius, id eſt, „ita „inefficacem, ut ex illa operatio nequi„dem poſſit ſequi. „Sic loquendo abun„de manifeſtat ſuam pro errore Janſenii „propenſionem.„

Quo ſenſu inefficacem vocet gratiam ex ſcriptis ſuis demonſtrat Author. *Tom. 5. pag. 136.*

Hæccine ſunt noſtra dogmata Janſenianis affinia, propterea quod mallem gratiam *ſufficientem Thomiſtico ſenſu* appellare potius *inefficacem*, hæc ſuſpicionis origo? Rectiſſime Auguſtinus ſerm. 354. num. 2. *Malevolæ animæ quaſi dulciter ſapit, quod peſſime ſuſpicatur.* Hanc vero eſſe *peſſimam ſuſpicionem* perſpicue demonſtro, primum quia manifeſtum eſt, à me gratiam inefficacem plurimis in locis appellari *ſufficientem*, ut conſtat tum ex hoc §. tum ex §. 2. hujus capitis, adeo ut Anonymus pag. 194. ſcripſerit me *verbis ludere*, pag. 198. me uti *verbis fallacibus*, ac pag. 214 Iprenſem Epiſcopum me eſſe *ſinceriorem*, quoniam ego inefficacem gratiam non recuſo vocare *ſufficientem;* in quibus tamen locis aliquantulum, etſi non ſatis, caſtigavi præcipitem convitiatoris loquacitatem. Deinde hoc ipſo in loco, id eſt tom. 3. pag. 219. profiteor me loqui *de quæſtione grammaticali*, & infra *de ſignificatione* vocabuli *ſufficiens*, ac paulo poſt de illo ſenſu, quo gratia *ſufficiens dicitur à Moliniſtis*, qui nempe negant

gratiam

gratiam per se efficacem: quæ omnia homo levi suspicione, tanquam turbine, & nymboso vento pulsus, transiliit. Præterea in iis quoque verbis, quæ rodit, nonne dico de vocabulo gratiæ sufficientis, *Quod tamen in sensu Thomistico probo maxime?* Non itaque ægre fero, quod maxime probo. Ad hæc criminator, ut suspicioni suæ momentum addat, inquit me cum Jansenio asserere gratiam, quæ cupiditatem non superat, *ita esse ineffi-cacem, ut ex illa operatio ne quidem possit sequi:* quod non tantum nullibi affirmo, sed ubique refello. Postremo quidquid assero pagina illa 219. confirmo testimoniis Tournelii, Cumel, Norisii, Brancati, Macedi, Poncii, Sacræ Facultatis Lovaniensis, aliorumque: quos omnes adversarius alto præterit silentio, ut in me solum calumniam conflet atrociorem. Verum hanc nube testium refutavi cap. 1. §. 2. n. 14. & sequentibus, ideoque concludam verbis Cardinalis Norisii cap. 4. *Calum. sublatæ*, prope finem: „ In gra-
Noris tom. 3. 1105. „ tia proxime sufficienti exponenda Do-„ctores diversimode opinantur. Nam „ Cardinalis Brancatus de Lauræa Opusc. „ 3. de Grat. cap. 4. n. 83. mirari se di-„ cit cum aliis viris doctis, cur à recen-„ tioribus Theologis gratia, qua homo „ vocatur, illuminatur, & excitatur ad „ faciendum bonum, & effectum non „ obtinet, dicatur „ sufficiens ad distin-ctionem efficacis, quæ semper habet annexum effectum; cum satis non sit ad eum ponendum, sicut efficax, quæ in rigore dici deberet sufficiens. „ Propter-„ ea Franciscus Macedo in Augustini le-„ ctione versatissimus, in Scrinio S. Au-„ gustini cap. 8. universam Norisii do-„ ctrinam, quam hactenus defendi, uti „ Augustinianam tuetur, & à pag. 87. „ pluribus contendit solam gratiam effi-„ cacem dici posse *proxime sufficientem*; „ quod aliis quoque Theologis placuit, „ quos inter est Cumel tom. 3. Variar. „ disp. 5. sect. 1. pag. 207. Sed cum de „ re illi conveniant, haud vacat de nomi-„ nibus disputare. „ Redeat modo Ano-nymus ad paginam illam nostram 219. videatque num recte, num. *pessime suspi-cetur*, quod Augustinus *malevolæ animæ* attribuit: quamquam nos nolumus criminatorem imitari, & de occultis animorum affectionibus judicium ferre.

§. IX.

Ad ea, quæ Anonymus IX. & X. articulo objicit, ut nobis tertiam & quartam Jansenianam positionem adscribat.

SUMMARIUM.

Ingressus ad materiam præsentem.
1. Objicit adversarius Authori, admissam necessitatem in voluntate.
Quod ex ipsa hac objectione refutatur.
2. Necessitatem rursus objicit.
Quam tamen Authoris scripta negant.
3. Iterum comparatur Author Jansenio.
Contrarium verba illius, ab adversario omissa, ostendunt.
4. Arguitur Author simulationis in verbis.
Ex ipsa rursus objectione contrarium infertur.
5. Imponitur Authori falsitas contra ipsum Jansenium.
Quæ calumnia in adversarium retorquetur.
6. Bellellio notam Jansenismi bene inuri ex Authoris verbis contendit adversarius.
Quæ tamen de eo nec à longè agunt
7. Ridentur plures objectiones, ut ex falso supposito procedentes.

Ingressus ad materiam præsentem. NUnquam sane credidissem, id quoque nobis adversantium aliquem objecturum fuisse, quod negaverimus *libertatem indifferentiæ*, necessariam in statu naturæ lapsæ ad merendum & demerendum, postquam lib. 16. tam prolixa dissertatione pugnavimus, refutatis omnibus Jansenianorum effugiis & argumentis. Deberem itaque quidquid Anonymus conglomerat art. 9. & 10. prorsus omittere, imitatus Norisium, qui ad *Germanitatem* 16. hac eadem calumnia constantem nil aliud reponendum duxit, præterquam verba Augustini lib. 2. Op. Imperf. n. 102. *Jam responsum est; rogo te, aliquid dicere non potes: tace, si potes, sed quod pejus est, nec hoc potes.* At quoniam gloriatur Anonymus pag. 227. à se hoc *invicte* demonstrari, videamus num hujusmodi demonstrationes ejusdem sint generis, ac præcedentes. *Noris tom. 1. col. 1474.*

I. Igitur ait, me lib. 4. cap. 13. *pro libitu recensere varias quasdam opiniones Theologorum* circa modum conciliandi liber- I. Objicit adverf. Autho-

ri, admiſſam neceſſitatem in voluntate. *Janſ. Rediv. pag. 222.*

libertatem cum divinis prædefinitionibus; ac ſubinde ſtatuere opinionem meam, in qua ſolam illam neceſſitatem repudio, tanquam libertati adverſantem, *quæ oritur ex objecto*, recitatque regulam quintam, propoſitam pag. 239. primi voluminis Th. Diſcip. quam non repeto, quoniam rurſus producta fuit cap. 1. §. 3. num. 8. Hac autem regula præmiſſa inquit: „Inde inferre licet voluntatem in vita ſemper eſſe liberam, licet „ delectatione gradibus ſuperiori ad agendum *neceſſitetur*. Ratio eſt quia cum „ in præſenti rerum ſtatu nullum volun„tati proponatur objectum particulare, „in quo non apprehendi poſſit & aliqua „boni, & aliqua mali ſpecies, & cum „aliunde nullam aliam neceſſitatem „agnoſcat F. Berti præter eam, quæ ex „objecto proficiſcitur, hinc fit quod vo„luntas futura ſit ſemper libera, etiam „ſub invincibili, & inevitabili neceſſita„te.„

Quod ex ipſa hac objectione refutatur. *Dico* optime, *quoniam non à me adinventa, ſed illuſtrium virorum placita expono.*

Reſpondetur, me non *pro libitu* opiniones Theologorum recenſere, ſed appoſite, conſulto, *optime*. Regulæ enim illæ ſunt, quod aliqui recurrant *ad ſenſum compoſitum ac diviſum*, ſive ad *potentiam poſſibilitatis*, & *potentiam poſitionis*: quam regulam probo pag. 237. eodem tom. 1. atque ab objectis adverſariorum vindico tom. 3. pag. 126. eâ etiam utor pag. 128. Alia regula ibidem tradita eſt, quod alii Theologi diſtinguunt inter *neceſſitatem antecedentem*, & *conſequentem*, quarum prima, non ſecunda repugnat libertati? atque hanc regulam commendo tom. 1. pag. 237. eamque adhibeo tom. 3. citata pag. 128. Trado & aliam regulam S. Thomæ, quod ſcilicet prima cauſa *non effectum* duntaxat, *ſed etiam modum* attingit, & de hac regula ſcribo pag. 238. quod ea, *ſi nos uti velimus, poſſumus percommode*. Alias, quæ captum meum ſuperant, deſcribo, nec damno: & quæ falſæ mihi videntur, modeſte rejicio. Idne eſt *eſt pro libitu opiniones recenſere?* Ad quintam vero regulam quod attinet, illam pag. 241. cum cæteris formulis in Schola Thomiſtica uſurpatis compono; eamque per omnia traditam fuiſſe à S. Thoma demonſtravi hac diſſert. cap. 1. §. 3. n. 8. Dixi ibidem num. 9. fuiſſe uberrime explicatam ab Antonino Maſſouliè diſſert. 2. ex qua pauca exſcribam, quæ ſunt univerſorum compendiolum. „Cum voluntas, *inquit vir illuſtris tom. 1. pag. 245.* natu„ralem & neceſſariam coaptationem ha„beat cum bono tanquam proprio obje„cto, eſt enim voluntas appetitus boni „convenientis cogniti: ſi quod unquam „voluntati bonum offeratur, quod omni „ex parte conveniens ſit, in quo nullum „defectum, nullum nævum animadver„tat, non poteſt voluntas non rapi tanta „objecti bonitate, quæ nonniſi bonitas ſit. „At vero ſi quis ſit vel minimus in obje„cto defectus, cum ea parte, qua malum „aliquod ſeu privatio boni admixta eſt, „nulla ratione conveniens ſit, poterit „voluntas illud objectum rejicere: At„qui ea eſt conditio boni univerſalis & „ultimi finis, ut ſit aggregatione & con„ſortio omnium bonorum perfectiſſi„mum; econtra vero nullum creatum „& finitum bonum reperire eſt, cui tan„tundem perfectionum non deſit, quan„tum res aliæ poſſident: Ergo unicum „eſt, infinitum, & univerſale bonum, „quod voluntas non poteſt adverſari; „cætera omnia poteſt à ſe rejicere.„ Atque hæc eſt regula illa, quam eo loci, necnon tom. 2. pag. 325. confirmavi iisdem S. Thomæ teſtimoniis, quibus utitur Maſſouliè. Hinc autem non infertur à me admitti ſolam neceſſitatem, *quæ proficiſcitur ex objecto*, ut inepte ratiocinatur Anonymus: ſed infertur tantummodo non haberi *indifferentiam judicii* neceſſariam ad libertatem immunem à neceſſitate, ubicunque in objecto nil poteſt apprehendi, cujus cauſa à voluntate rejiciatur. Objectum enim debet menti occurrere, ut judicet de illius convenientia, judicium vero liberam præmoveat voluntatem. Vide cit. §. 3. n. 8. Pudet autem me cum adverſario luctari, qui hæc adoleſcentulis notiſſima ignoret. Ex his itaque noſtris, imo S. Thomæ principiis, nimium inſulſe infertur à nobis admitti ſolam libertatem *lubentiæ*, quæ conſiſtit *ſub invincibili, & ineluctabili neceſſitate*; ſed deducitur omnino oppoſitum, ut demonſtro iisdem verbis Anonymi pag. 223. ad ſyllogiſticam formam redactis: Non eſt neceſſitas invincibilis & ineluctabilis operandi, *ſed eſt in voluntate vera libertas, vera indifferentia, & vera potentia ad oppoſitum, ſi hoc particulare bonum non proponatur voluntati, ut omnimode bonum, neque evidenter ut tale apprehendatur:* Hæc eſt regula illa mea tom. 1. p. 240. Atqui ſub delectatione victrici, & gradibus ſuperiore cupiditati, *hoc particulare bonum non proponitur voluntati ut omnimode bonum; neque ut tale ab intellectu apprehenditur.* Id fatetur adverſarius in ſua illa obtorta illatione. Ergo ſub delectatione victrici, & gradibus ſuperiore cupiditati, non eſt neceſſitas invincibilis & ineluctabilis operandi, ſed eſt in *voluntate vera libertas, vera indifferentia, & vera potentia ad oppoſitum.*

II. Dein-

2. Necessitatem rursus objicit. *Jans. Rediv. pag. 224.*

II. Deinde Anonymus inquit me ac Patrem Bellelli agnoscere illam duntaxat libertatem, quæ sit immunis ab ea necessitate, *quæ ex objecto oritur*, ac parum sollicitos esse de necessitate, *quæ provenit ex superiori delectatione ad unum invincibiliter determinante*, ac prosequitur: *Sed si voluntas delectatione relative victrici ad agendum necessitetur, & nihilominus dicatur libera, ut volunt FF. Bellelli & Berti, consequens erit quod ad merendum, vel demerendum in statu naturæ lapsæ non requiratur libertas à vera & proprie dicta necessitate.*

Quam tamen Authoris scripta negant.

Respondeo Anonymi consequentiam fore legitimam, si verum esset nos adstruere *delectationem relative victricem necessitantem;* at hoc est falsissimum, ut constat ex præcedenti §. necnon ex primo, aliisque hujus capitis: ideoque nil mirum, si criminator ex falsissimo antecedenti inferat calumniosissimam falsissimamque consequentiam.

3. Iterum comparatur Author Jansenio.

III. Quoniam tom. 1. pag. 240. præmissa regula, de qua paulo supra, scripsi: *Ex quibus infertur primo contra Jansenium, Beatos cum Deum videant intuitive, non esse in amore beatifico liberos, cum ad amandum Deum clare visum sint naturaliter determinati;* ut suadeat Anonymus iis, qui scripta mea nunquam legerunt, me esse hominem *commentorum usu exercitatum* (ita enim me inferius appellat) *Sed esto*, inquit, *quod in hoc à Jansenio dissentiat F. Berti; quid ad rem? Cum hac sane discrepantia integer adhuc subsistit error in tertia propositione damnatus: nam tertia propositio præsentem statum attingit, & loquitur tantum de libertate in statu naturæ lapsæ ad merendum, & demerendum necessaria.*

Contrarium verba authoris, ab adversario omissa, demonstrant.

Vereor, ne mihi cum homine lapidei cordis, atque emotæ mentis res sit. Ex ea regula quinta, quam Anonymus non insectaretur, si in lectione S. Thomæ paululum sese exercuisset, plura consectaria deduco; ac primum est, quod ipse mutilum profert, Doctoris Angelici verbis resecatis. Secundum est, quod possumus, quamdiu sumus in hac mortali vita, *Deum libere odio habere*, ut ex Sancto Thoma ibidem confirmo. Tertium, quod concupiscentia non evertit libertatem, non quia accidit ex peccato, aut quia est immunis à coactione, ut inquit Jansenius, sed quia stat *cum indifferentia judicii, & voluntas potest concupiscere bonum illi contrarium.* Quartum, quod in hoc infirmitatis statu gratia præ-

determinans stat cum libertate, quoniam & ipsa gratia *ab indifferentia judicii* non sejungitur, *nec ita mentem illustrat, aut voluntatem incendit, ut hæc repugnare non valeat.* Hæc fusiori stylo eadem pag. 240. tom. 1. unde adversarius duas lineas exscripsit. Ergo si totam lustravisset pagellam, minime exclamasset, *Quid ad rem? Tertia propositio præsentem statum attingit;* siquidem, & ad præsentem statum pertinent consectaria secundum, tertium, & quartum. Deinde illud quoque primum valet ad revincendum Jansenium; is enim lib. 6. de Grat. Christi Salv. cap. 8. pag. 639. nititur demonstrare in hoc statu nullam aliam libertatem dari, præter libertatem *à coactione*, ex quo necessitas non repugnet libertati, intrudens ad hoc demonstrandum beatos Deo necessario adhærentes, & tamen: ut ipsi Jansenio videtur, cum libertate, atque in fine illius capitis pag. 646. affirmat nullum aliud libertatis genus tradidisse Augustinum in acerrimo diuturnoque conflictu cum Pelagianis, ubi docet stare cum gratia libertatem, *quia ipsa gratia voluntatem nihil agentem potentissime velle & operari facit.* Non igitur impertinens est, ubi de libertate agitur, demonstrare quomodo *libertas indifferentiæ* non persistat cum lumine gloriæ, persistat tamen sub gratia; sed hoc ad refellendum Jansenium est summopere necessarium, atque opportunum. Idcirco etiamsi nil aliud addidissem præter verba à criminatore selecta; insulse tamen, & inaniter reposuisset, *Quid ad rem? Tertia propositio præsentem statum attingit.* Præterea evidentissimum est, quod ego pertractans de concilianda libertate cum gratia per se efficaci (quemadmodum pertracto in illo capite 13.) differo tantum *de statu naturæ lapsæ;* nam ibi agito quæstionem, *An futura supernaturalis ordinis ad statum naturæ lapsæ pertinentia prævideat Deus in absoluta illorum prædestinatione;* ac præterea in hoc statu propugno eandem gratiam semet ipsâ efficacem: unde ergo elegans ille, & mellitus excursus, *Quid ad rem? Tertia propositio præsentem statum attingit.* Adde me lib. 4. cap. 13. universim agere de concilianda libertate cum absoluto decreto, non autem singillatim explicare quid sit *libertas indifferentiæ.* Id exequor lib. 16. ibique cap. 2. prop. 3. pag. 179. statuo, ac demonstro thesim istam: *Libertas indifferentiæ requiritur etiam in statu naturæ lapsæ ad meritum, vel demeritum:* quod repeto aliis in locis, de quibus vide superiorem §. 4. Cumque præcedenti prop. 2. libertatem hanc definierim

Tom. 3. Theol. Disc. p.

nierim cum Auguſtino *poteſtatem voluntatis, quæ ſua deliberatione poteſt huc, aut illuc flecti, hinc atque illinc referri*, & cum S. Thoma *vim electivam mediorum*, ac ſcripſerim pag. 177. *libertatem à coactione, ſi ab indifferentia divellatur, non eſſe illam veram, & propriam libertatem, de qua ait Auguſtinus, Unde liberum eſt abſtinere*; evidentiſſima res eſt, à me damnari & refelli tertiam propoſitionem Janſenii in eo ſenſu, quo damnanda & refellenda eſt, nempe admittendo in hoc ſtatu *veram libertatem indifferentiæ*, non tantum *immunem à coactione*, ſed etiam *à neceſſitate*; quod præſtiti aliis in locis bene multis, de quibus vide §. 4. præcitatum.

4. Arguit adverſarius authorem ſimulationis in verbis. *Janſ. Rediv. pag. 225.*

IV. Inſuper inquit Anonymus: *Forſan clamabit Fr. Berti ſe fulminato anathemati nullatenus ſubjacere, cum non ſolum tertiam Janſenii propoſitionem proſcribat, verum etiam conceptis verbis aſſerat ad merendum & demerendum in voluntate requiri veram libertatem, veram indifferentiam, & veram potentiam ad oppoſitum.* Sed ait me *ſimulate* agere tum lib. 4. cap. 13, tom. 1. pag. 240. unde rurſus exſcribit, quæ objecerat num. 1. tum lib. 16. cap. 2. tom. 3. pag. 179. ubi ſcribo: *Hæc poteſtas remanet, cum nulla propoſitio boni creati, atque apparentis, nec etiam ſummi boni cogniti tantum abſtractive, auferat indifferentiam judicii.* Inquit per hæc verba, *quæ prima fronte videntur orthodoxa*, me non recedere ab errore Janſenii. Quare? *Quia in ſyſtemate Bertiniano objectum non proponitur ut indifferenter eligibile, ſed ut neceſſario proſequendum, vel fugiendum: nam delectatio gradibus ſuperior, ſive gratiæ, ſive cupiditatis neceſſario & invincibiliter ad unum determinat, & figit animum in objecti fuga, vel proſecutione.* Hinc infert me *adoptare revera doctrinam*, quam *negare* fingo, & *quam Eccleſia in Janſenio proſcripſit.*

Ex ipſa rurſus objectione contrarium infertur.

Quamquam hæc repetita ad nauſeam uſque ſynonima *ſimulat, fingit*, plus quam clamorem promereantur; attamen quia vir inſigniter prudens volam dat lapidi, & utre tetritat, nullatenus expaveſcens *fulminatum anathema*, quod in Janſenium omni æquitate vibratum demonſtravi tom. 3. pag. 220. nec clamito, nec muſſito, nec nares, nec frontem corrugo; ſtrepetque, clepat, harpaget vir clamoſiſſimus, ut libet, ut lubet. De his, quæ ſcripſi tom. 1. pagina 240. ſatis ſuperque num. 1. ac 3. Quæ vero adduntur ex tom. 3. pag. 179. forent, teſte Anonymo, *orthodoxa*, ſi in noſtro ſyſtemate *objectum proponeretur, ut indifferenter eligibile, & delectatio gradibus ſuperior neceſſario & invincibiliter non determinaret ad unum.* Atqui in noſtro ſyſtemate ita res ſe habet; nam proponitur *indifferenter eligibile* quidquid non proponitur adeo bonum, ut nequeat in eo apprehendi aliquid mali: hæc enim eſt regula illa noſtra, quam paulo ſupra adverſarius rodebat & vellicabat. Itaque ſyſtema noſtrum undique eſt *orthodoxum*, & damnando Janſenium nec *fingimus*, nec *ſimulamus*. Quod vero ait in noſtro ſyſtemate delectationem gradibus ſuperiorem neceſſario & invincibiliter determinare ad unum, eſt vetus illa calumnia *Anonyminiana*, quam tam ſæpe refutavimus, ut cogamur opponere auctori Plautinum illud, quod inſeruit *Calumniæ ſublatæ* eximius Noriſius:

Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios; una res. *Noris tom. 3. pag. 1059. Plaut. Captiv. 3. 1.*

Quoniam tamen incautus homo citavit paginam 179. tom. 3. legat, quæ illic poſt verba à ſe laudata ad demonſtrandam propoſitionem illam, *Libertas indifferentiæ requiritur etiam in ſtatu naturæ lapſæ ad meritum, vel demeritum*, afferuntur: „Refellitur, *ita ibidem* ſci„tum Janſenianum primo Scripturis, quæ „nobis delineant liberum arbitrium, quo „meremur, tanquam poteſtatem extenn„dendi manum ad ignem & aquam, „eamque poteſtatem opponunt neceſſi„tati, explanantque verbis optionem, „dominium, ac vim electivam ſignifi„cantibus. Deinde definitionibus Tri„dentini decernentis eſſe in poteſtate ho„minis vias ſuas malas facere, & diſſen„tire ſi velit gratiæ excitanti. Ex Ro„manis quoque Pontificibus damnan„tibus tertiam propoſitionem Janſenii, „& recenſitos Bajanos articulos conſti„tuentes peccatum in iis etiam, quæ vi„tare non poſſumus, & opponentes li„libertati ſolam coactionem, & vim in„ferentem violentiam. Rejicitur præ„terea pleniſſimis Patrum ſuffragiis, & „præclariſſimi præſertim Auguſtini nul„lam ſtatuentis in peccato naturalem „neceſſitatem, nullamque in bonis ope„ribus determinationem immutabilis „voluntatis; demonſtrantis autem con„tra Manichæos peccatum oriri à volun„tate, non ut natura eſt, ſed ut eſt po„teſtas movendi ſe, motumque ſuum „cohibendi; & adverſus Pelagianos ne„ceſſitatem gratiæ, cui poteſt reſiſti, „& quæ minime tribuit non poſſe pec„care,

„ care, nisi videntibus Deum in se. Jan„ seniani insuper revincuntur ratione „ ipsa, quoniam ubi est necessitas, nec „ vitium est, nec virtus, nec vitupe„ rium, neque præconium laudis: & lo„ cum ibi non habent præceptiones, hor„ tationes, comminationes. „ Idne est propugnare gratiam, aut cupiditatem *necessario & invincibiliter* determinantem ad unum? Idne est *simulare*, *fingere*, revera adoptare Jansenianam doctrinam? Vah obstreperum hominem, scopulis asperiorem!

5. Falsitatem rursus imponit Authori contra ipsum Jansenium. *Jans. Rediv. pag. 227.*

V. Duo præstat Anonymus num. 5 Primum ait, se invicte demonstrasse quod aperte adhæream Jansenio. „ Nec aliquid „ Fratri Berti, *inquit*, impositum nemo „ putet, cum eum adoptasse Jansenii do„ ctrinam jam satis constet: id enim in„ victe demonstrant omnia ea, quæ ex „ ipso relata sunt. „ Deinde ait idem manifeste evinci ex *diverticulis* à me adhibitis, ut probem doctrinam meam distare à Jansseniana. Primum diverticulum est, *cavillatio*, qua Jansenio ejusque discipulis tribuo *doctrinam ipsis incognitam*, dum scribo tom. 3. pagina 103. „ Jan„ seniani, qui ad merendum necessariam „ putant solam libertatem lubentiæ, etiam „ in motibus indeliberatis, in parva illa „ delectatione, quam Deus operatur in „ nobis sine nobis, meritum tenentur „ agnoscere. „ Exclamat Anonymus hoc in Jansenium *calumnioše dici*, quoniam idem Jansenius lib. 6. de Gratia Christi cap. 35. testatur se agere *de sola volitione deliberata*. Alterum *diverticulum*, de quo sermo instituitur num. 6. est, quod tom. 1. pag. 241. scripserim, Jansenianos delineare arbitrium adinstar bilancis, eoquod doceant „ positum inter cupidi„ tatis & gratiæ æqualia pondera nihil „ posse operari, ita ut necessario agat „ quod amplius delectat, uti statera à „ graviori pondere necessitate dejicitur. „ Hoc autem, *inquit*, traditur in syste„ mate Bertiniano, in quo voluntas ne„ cessitatur à prævia delectatione inde„ liberata, quidquid in contrarium gar„ riat iste Theologus. „ Tertium diverticulum, de quo num. 7. est, quod ego *calumnier* Jansenium, de illo scribens tom. 3. pag. 178. „ Ad Jansenium quod „ attinet, & ipse tenetur asserere cum „ Bajo, omnem motum concupiscentiæ, „ & prava desideria, etiam necessaria esse „ peccata: quoniam in his invenitur li„ bertas à coactione, quam arbitratur „ sufficere ad meritum, vel demeritum. „ Hanc vero calumniam constare ex quo Jansenius lib. 6. de Grat. cap. 36. aperte fateatur *indeliberatos concupiscentiæ motus non esse liberos*: unde concludit adscribi à me Jansenio errores, *quos nusquam docuit*, *atque id ita insidiose factum*, *ut ab hoc Novatore saltem aliquatenus dissentire* videar.

Quæ calumnia in adversarium retorquetur.

Sane hoc in loco, si essem Demipho ille Terentianus, responsionem aggrederer hisce verbis.

Et unquam cuique contumeliosius
Auditis factam injuriam, quam hæc est mihi? *Phorm. 2. 2.*

Sed omne adhibens temperamentum, dabo operam, ut vitilitigatorem, nisi fungum pro corde gerat, ineptiarum suarum & pœniteat, & pudeat. Quod ergo ait se *invicte demonstrasse*, quod hæresim Jansenianam adoptaverim, jactantia est puerilis. Neque enim hoc demonstravit impugnando regulam, qua utor in concilianda libertate cum gratia, quoniam hæc regula præmonstrata est nobis à Theologis præstantissimis, atque à cavillulis supra evulsis illustrata potius, quam oppugnata; nec repetendo, à me defendi delectationem superiorem *necessitantem*, quia hoc est splendidissimum illud mendacium, ex quo frequentissime repetito in tam absurda deliramenta prorumpit; & quo rejecto demonstrationes in elenchos & in sophismata commutantur. Loquamur itaque de iis, quæ à recta insimulator divertens appellat *diverticula*; ac primum de tertio, quo dispuncto præcedentia evanescunt. Me non *calumniari* Jansenium, neque *insidiose* de illo agere, sed Anonymum id asserentem esse insidiosum calumniatorem triplici manifesta ratione commonstro. Primum in verbis mihi objectis ex tom. 3. pag. 178. etiam ut ab Anonymo mutilata referuntur, non legitur, *Jansenius asserit cum Bajo omnem motum concupiscentiæ, & prava desideria etiam necessaria esse peccata*, sed legitur, *Et ipse TENETUR asserere*: est autem inter hæc duo, *Asserit*, ac, *Tenetur asserere*, discrimen illud, quod intercedit inter hæc duo alia, *Accusator verum refert*, &, *Tenetur verum referre*: quorum unum falsissimum est, alterum proculdubio verissimum. Itaque verborum meorum sensus est, quod licet Jansenius scribat *motus indeliberatos non esse peccata*, & asserat se à Bajo recedere; admisso tamen Jansseniano principio, quod *peccatum fiet cum necessitate*, ipsemet Jansenius tenetur inter peccata connumerare prava desideria, etiam necessaria, propter rationem eo loci immediate subjectam: „ Quoniam in his invenitur libertas à

„coactione, quam arbitratur ſufficere „ad meritum, vel demeritum; unde de„clinare tentans errores Baji, parum ſibi „conſtat, figitque in eodem luto veſti„gia:„ atque hæc ſunt verba, quæ vir ingenuus ac prudens, qui nos calumnioſos & inſidiarum fabros appellat, penitus prætermiſit. Secundo in eodem loco tom. 3. pag. 178. præmiſeram illud idem, quod de Janſenio affirmat Anonymus, illum nempe docuiſſe, hominem non peccare *in motibus indeliberatis concupiſcentiæ;* verumtamen dixi, hoc idem ſequi ex Janſeniana doctrina. „Re„ſpondent quidam, *attende verba mea*, „recte has propoſitiones, Sola violentia „repugnat libertati hominis naturali, & „Quod voluntarie fit, etiamſi neceſſario „fiat, libere tamen fit, fuiſſe damnatas „in ſenſu Baji aſſerentis hominem pec„care etiam in motibus indeliberatis „concupiſcentiæ, & in eo etiam quod „facit neceſſario, ut animadvertit Vaſ„queſius 1. 2. q. 190. cap. 18. Egregie „quidem. ITA ETIAM JANSENIUS „LIBRO VI. DE GRATIA CAP. „XXXVI. At ego ex oppoſito dicam „verum eſſe, quod motus quilibet con„cupiſcentiæ peccatum eſt, & homo „peccat damnabiliter in eo quod neceſ„ſario facit, ſi verum ſit quod ſola liber„tas à coactione eſt vere & proprie li„bertas:„ atque ibidem conſectarium hoc è Janſeniano dogmate manare demonſtro. Non ergo infero calumniam Janſenio, nec inſidioſe me gero; ſed me calumniatur Anonymus, atque ex inſidiis aggreditur. Tertio animadverti eodem tom. 3. eadem diſput. pag. 179. hallucinationem Janſenii, qui dogmatizans peccari in iis, quæ neceſſario fiunt, abutitur iis Auguſtini locis, in quibus concupiſcentiam appellat peccatum, *non proprie*, ſed quatenus eſt pœna peccati, atque illecebris ſuis ad peccandum inclinat, & ſicut *linguam dicimus formam tenoremque verborum.* Idem advertens Stephanus Dechamps de Hær. Janſ. lib. 3. diſput. 4. cap. 2. num. 7. demonſtrat ex illa Janſenii hallucinatione evidenter inferri, quod conſtare ſibi nequeat Janſenius, niſi etiam dicat peccari in quolibet concupiſcentiæ motu neceſſario atque indeliberato, idem prorſus Dechampſius affirmans, quod mihi ab homine (neſcio qualem dicere oporteat) vertitur in crimen inexpiabile: „Et vero, *ait Dechamps*, ſi adverſarius contendit pecca„tum eſſe proprie, quod neceſſario fit, „licet Auguſtinus aſſerat eo tantum mo„do peccatum eſſe, quo ſcriptura manus „eſt: quidni & Calvino contendere li„cebit, concupiſcentiam in renatis pro„prie peccatum eſſe; licet S. Auguſti„nus diſerte aſſerat eam non alio modo „eſſe peccatum, quam ſcriptura manus „eſt? Cur, inquam, iſtud Calvino pari „jure non licebit, cum eo loco, quem „expendimus, manifeſte S. Auguſtinus „de concupiſcentia ejusque motibus IN„DELIBERATIS loquatur?„ Similia Dechamps proximo num. 8. Manifeſtiſſimum eſt ergo, me neque inſidioſe agere, nec calumniam inferre Janſenio; ſed reliquum eſſe, ut convitiator conſulat famæ ſuæ, oſtendatque ſe à calumniis, trucibusque inſidiis caviſſe. Ex his vero prior quoque criminatio in caput auctoris reflectitur; nam etiam pag. 103. de motibus indeliberatis ſermo eſt, ibique pariter non legitur, „Janſeniani in mo„tibus indeliberatis meritum agnoſcunt, *ſed*, TENENTUR agnoſcere:„ hæc autem æque diſtant, ac illa duo, „Accuſa„tor verum refert, & Tenetur verum „referre.„ In altero autem capite nihil imponi Janſenio evidens eſt ex cap. 1. §. 8. imo ex ipſo auctore *Janſ. Rediv.* pag. 20. ubi ait in ſententia Janſenii voluntatem *in conflictu duarum delectationum* hærere ſuſpenſam, *niſi altera alteram delectando ſuperaverit*, & eo *totum animæ pondus* vergere, quo vigens delectatio impellit, & neceſſario voluntatem inflectit: cum vero nos oppoſitum doceamus, ut conſtat ex eodem §. n. 8. & 9. necnon ex hac diſſertationis parte §. 1. 4. & 6. jure concludimus adverſarium iterum calumniari, atque in inſidiis ſubſidere, dum loquacior cornice ait nos *garrire*, & in ſyſtemate noſtro voluntatem neceſſitari à prævia delectatione, indeliberata, & gradibus ſuperiore.

Janſ. de Grat. cap. 36. lib. 6. pag. 724. Errore typographi impreſſum eſt cap. 6.

Dech. p. 598. edit. Paris.

VI. Poſtremo ait Anonymus, à me deſeri *Fratrem Bellelli* docentem non requiri ad meritum, vel demeritum *libertatem à neceſſitate accidentali*, ſed duntaxat libertatem *à neceſſitate eſſentiali*: nam *expoſita Fratris Bellelli conciliandæ gratiæ cum libero arbitrio ratione*, ſcripſi tom. 1. pag. 239. *Doctrinam nuper traditam, quod Theologorum illorum pace dixerim, verbotenus, non re à Janſeniano errore diſcrepare arbitramur.* Hinc infert, non immerito à ſe *Fratri Bellelli* reviviſcentem Janſeniſmum opponi.

6. Bellellio Janſeniſmi calumniam hæc ne imponi contendit adverſarius ex ipſis Auctoris verbis. *Janſ. Rediv. pag. 231.*

Verum neſcio, quinam lemures ſomnium Anonymo inſpiraverint, me citata pag. 239. de *Patre Bellelli* verba facere: cujus ſane eo loci non memini. Theologus noſter docet quidem prædeterminationem gratiæ victricis *accidentalem* eſſe,

Quæ tamen de eo nec à longè agunt.

esse, atque ex infirmitate hominis lapsi repetendam, qua in re eidem assentior: at negat sub illa determinatione non persistere *indifferentiam judicii, veramque potestatem antecedentem*, ut ostendam proximo capite. Refutavi itaque nonnullos, qui cum scripta sua non ediderint in lucem, non videbantur expresso nomine reprehendendi, & qui opinantur posse conciliari libertatem cum gratia per hoc tantum, quod *necessitas* exorta ex gratia prædeterminante accidat naturæ infirmæ & corruptæ. Atque id sane probare non potui, quoniam & in hoc statu admittenda est *libertas indifferentiæ*, & Jansenius hanc libertatem negavit, quod in ejus systemate concupiscentia, quæ ob peccatum accessit, induxerit peccandi necessitatem, & gratia hujus concupiscentiæ victrix necessitatem recte operandi. Illud unum à me refelli constat ex eadem pag. 239. Cæterum de quocunque scriptore pertractaverim; poterat à me Anonymus addiscere prudentiam, ac temperamentum in refutandis aliorum opinionibus adhibendum.

7. Plures adversarii objectiones, ex falso supposito procedentes, ridentur. *Jans. Red. pag.* 231.

Ex his corruunt, quæ adversarius recoquit art. 10. agens de quarta Jansenii propositione: nam quod primo num. ait, me à Jansenio non dissentire, quoniam doceo „ voluntatem humanam necessitari ad obtemperandum delectationi „ illi, quæ gradibus alteram superat, & „ ad illi invincibiliter consentiendum, „ est illa falsissima opinio, cujus causa nos falsidicis fallaciis dilaceravit. Quod 2. num. addit, à me non admitti „ sub gratia per se efficaci necessitatem duntaxat consequentem, „ est falsitas alia, refutata §. 8. n. 9. & §. 6. num. 5. Id vero, quod 3. num. inquit *reservatum intelligentiæ* meæ, quomodo superior delectatio non inducat *necessitatem*, quando objectum cadit sub indifferentia judicii, percipiet & ipse, si S. Thomam, & Antoninum Massouliè lustraverit aliquantulum; & fortassis hæc poterit à me intelligere, si in §. 3. primi capitis, & in locis ibidem laudatis paulisper pacata mente immorabitur. Adjecta numero 4. ubi ait à me tradi *fictam & illusoriam indifferentiæ potestatem*, hujusque nomine nihil aliud intelligere, „ quam voluntatis ad bonum & malum flexibilitatem, quæ tamen sub victrici delectatione necessitate ad unum, vel alterum „ determinetur, „ ex §. 1. 4. 6. atque ex præcedenti penitus evanescunt. Ex iisdem locis evincitur, quam flocci facienda sint quæ addit num. 5. clamitans à me repeti *libertatem* voluntatis *ex indifferentia judicii*, quod non subest *imperio voluntatis*, quoniam contendo cum Jansenio „ voluntatem semper & necessario „ obsequi delectationi prædominanti; „ cum id nobis mendaciter & calumniosè imputetur. Cum itaque omnia prorsus convitiatoris hujus sophismata innitantur falsissimo illi principio, quod nos cum Jansenio statuerimus *delectationem victricem necessitantem*, & quod nullus catholicorum sententiæ adhæserit nostræ, qua in re ostendimus illius mentem esse Cimmeriis tenebris atriorem; evidentissimum est, consecutiones illas, quod admittamus *libertatem fictitiam & chimericam*, & non possimus effugere *anathema* in Jansenianam hæresim *pronuntiatum*, esse fulgura ex pelvi, nec pili faciunda, sed cachinnis exsibilanda.

§. X.

Refutatur postrema Insimulatoris criminatio.

SUMMARIUM.

Censura censuræ ab adversario vibratæ.

1. Objicit hic Authori negatas gratias internas. Auxilia sufficientia omnibus præparata defendit Author ex antecedenti.
2. Actu collata ex consequenti Dei voluntate.
3. Arguitur Author lusionis in verbis. Quæ unà cum aliis scrupulis obtrectatori explicantur.
4. Antiqua quædam adversarii objectamenta. Antiquis solutionibus refutantur.
5. Defenduntur 7. Propositiones Authoris contra cavillationes adv.
6. Ostenditur, quàm dolosè iste procedat.
7. Demonstrat Author, nonnullis etiam reprobis se admisisse gratias sufficientes.
8. Carpit adverſ. responsionem quamdam Authoris. Quæ manutenetur, concluditurque tota materia.

Perven-

Censura censuræ, ab adversario vibratæ.

PErventum est ad calumniam cæteris omnibus atrociorem, quam mihi criminator intentat, affirmans me ab errore quintæ Jansenii propositionis non recessisse. *Jans. Red. p. 238.* Etsi enim, inquit, „Fatetur „F. Berti Deum velle ut omnes homines „nemine prorsus excepto, salvi fiant, „& Christum pro omnibus hominibus „mortuum esse; hæc tamen, quæ catho„lica sunt, catholice dicta non sunt, „Quia, „ verba sunt Augustini lib. 2. de nupt. & conc. cap. 4. Julianum increpantis, „non intentione catholici pecto„ris dicta sunt.„ Antequam audiamus; cur tam siniſtre ac tam impudenter de nobis, animique nostri intentione confidentissimus homo judicium ferat; ipsum monemus, ut præcitati capitis quarti titulum illum perlegat, „Quomodo refu„tandæ adversarii calumniæ; „ videatque num forte ea verba Augustini, *Aug. tom. 10. pag. 306* „Non „intentione catholici pectoris dicta „sunt, „ prolata adversus Julianum, qui S. Patri objiciebat Manichæismum, & adversus illum ediderat librum inscriptum, „Contra eos, qui nuptias da„mnant, „ sibi potius, quam nobis conveniant. Enimvero si Julianus non loquebatur *intentione catholici pectoris* laudando nuptias, quæ laudandæ sunt, ut Augustino *Manichæismum* objiceret; nescio, an *intentione catholici pectoris* loquatur Anonymus laudando humani generis Redemptionem, quæ sane, & quidem magnopere laudanda est, ut opponat Augustini discipulis *Jansenismum*. At de pectoris intentione *CHRISTO JESU*, qui totum judicare debet, quia pro toto pretium dedit, reservato judicio; expendamus atrocissimæ hujus criminationis momenta.

I. Objicit adv. Authori negatas gratias internas.

I. Itaque Anonymus num. 1. repetit, quæ supra docuerat, non sufficere ad ejurandam Jansenianam hæresim, si dicatur *voluntate antecedente Deum reprobis præparasse externa duntaxat quædam media toti humano generi proposita, V. G. prædicationem Evangelii, Sacramentorum institutionem, &c. sed quod insuper requiratur, ut admittantur inferiores gratiæ, nonnullis saltem reprobis concessæ.* His præmissis, ut suadeat à me denegari *voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes*, ait eandem à me restringi, *ad illa media generalia;* recitatque fere totam paginam 245. tom. 1. quam findit, & hiulcam, atque in media parte hiantem relinquit.

Auxilia sufficientia

Quoniam hæc est criminationum ejus præcipua, ad quam reliquæ referuntur, duo apertissime demonstrabo; unum, quod eadem pagina 245. & ubicunque de voluntate Dei *antecedente*, & de Christi morte, aut de auxiliis *sufficientibus* pertracto, doceam non tantum *externa*, sed etiam *interna* gratiarum auxilia, pro omnibus hominibus *instituta, exhibita, ac præparata esse*, & quantum est *ex parte Dei*, singulis conferri: alterum vero, quod actualis applicatio eorundem auxiliorum non est effectus *voluntatis antecedentis*, & mortis Christi, consideratæ sub ea ratione, qua ad omnes omnino, tam prædestinatos, quam reprobos ampliatur: atque inde apparebit, quanta iniquitate vitilitigator mihi *Catholici* nomen aut invideat, aut deneget. Itaque tom. 1. paginâ 245. ab adversario expilatâ, scribo: „Omnibus prædicatum est Evangelium, „exhibita misericordia, præparata divi„norum beneficiorum munera: pro „omnibus Christus abunde cumulateque „satisfecit, & pretium redemptionis ex„hibuit.„ Præter prædicationem igitur Evangelii, quæ est *gratia exterior*, actu collata atque impensa, expresse commemoro *munera* aliorum *beneficiorum*, si non collata omnibus, saltem omnibus *præparata*. En gratia *interior;* quam homo mendax inquit sententiâ nostra præparatam non esse reprobis. Ibidem ita loquor: „Omnes homines, virtute „voluntatis antecedentis, in via, qua ad „salutem pervenire possunt, collocan„tur: omnes jus habent accedendi ad „Ecclesiam, petendi Sacramenta, & ob„tinendi gratiam, quam hæc efficiunt.„ Num, ut *possimus pervenire ad salutem*, sat est in mea sententia *externum auxilium*, etiam à Pelagianis admissum, aut Sacramenta non conferunt *interiorem* gratiam *habitualem*, cui *actualis* quoque, nunquam justis denegata, nisi prius Deum deserant, conjuncta est? Nemo id unquam effutiet. En ergo rursus *interior gratia*, sine qua non possumus salutem consequi, omnibus omnino hominibus *præparata*. Paulo post in eodem capite pagina 247. dico effectum voluntatis antecedentis esse, „Rationalem creaturam „ad finem supernaturalem ordinare, „eamque in via locare salutis, necnon „ei parare, exhibere, conferre quoque, „nisi ea detrectet, auxilia gratiæ suffi„cientia.„ Atque id estne denegare *gratiam sufficientem* reprobis *præparatam?* Progrediamur modo ad lib. 17. cap. 4. ubi quæritur, quo sensu Christus sit crucifixus pro omnibus. Ibidem tom. 3. ad hunc loquor modum: „Mortuus est itaque Salvator noster pro „omnibus voluntate antecedenti, cujus

omnibus parata ex antecedenti.

„effe-

„ effectus est institutio cujusdam ordinis „ complectentis causam, & remedia, qui„ bus possunt peccata quæque remitti: „ atque ita Sanctus Thomas 3. p. q. 49. „ art. 1. ad 3. Christus sua passione nos „ à peccatis liberavit causaliter, id est „ instituens causam nostræ liberationis, „ ex qua possent quæcunque peccata „ quandoque remitti, vel præterita, vel „ præsentia, vel futura: sicut si medicus „ faciat medicinam, ex qua possint qui„ cunque morbi sanari, etiam in futu„ rum.„ At causa nostræ liberationis, spiritalis medicina, qua possunt deleri, & abstergi omnia vulnera peccatorum, remedia, quibus scelera cuncta possunt remitti, non in *externis auxiliis* duntaxat, sed ulterius, ac potissimum in *interioribus gratiis* consistunt. Scripsi ibidem pagina 229. „ Christus est propitiatio „ omnium peccatorum, Mediator, & Re„ demptor omnium, quantum ad obla„ tionem pretii, institutionem remedii, „ & Sacramenti virtutem; *& infra pagina 230.* Christus & oravit, & mor„ tuus est, quantum ad communem cau„ sam pertinet, ut institueret remedia „ quibus omnium hominum possint dele„ ri peccata, pretium sanguinis sui pro „ omnibus offerens. Quomodo enim „ esset omnium Redemptor, Salvator, „ Animarum Medicus, & Mediator Dei „ & hominum, nisi pro omnibus pre„ tium obtulisset, preces fudisset, reme„ dia instituisset, necnon etiam inimicis, „ reprobis, obduratissimis paravisset atque „ exhibuisset? „ Atque id estne denegare reprobis *auxilia sufficientia præparata, atque exhibita?* Oh perfricatam frontem calumniatoris! *Apage*, nonnulla quoque exscribamus ex libro 18. cap. 8. in quo disputamus, *num auxilia sufficientia omnibus conferantur?* Pagina 279. affirmo non solum *exteriores gratias*, verum etiam *salutares Christi influxus*, & omne auxilium *ex parte Dei conferendum*, ipsam quoque *vitam cum Christo sempiternam*, omnibus & prædestinatis & reprobis indiscriminatim *parata esse*; atque hoc tantum in quæstione versari, „ num reapse auxilia sufficientia singulis „ omnino hominibus non solum parata „ sint & exhibita, verum etiam pro qua„ libet circumstantia, & præsertim ur„ gente præcepto, collata?„ Atque hoc in loco negaturne, an asseritur, „ omni„ bus omnino hominibus auxilia suffi„ cientia parata esse? *Addo pagina 281.* „ Deus pro omnibus, ac singulis remedia „ salutis instituit, paravitque, exhibuit, „ & quantum est ex se, nulli prorsus „ mortalium denegat supernas illustra„ tiones, aliarumque gratiarum benefi„ centissimam largitatem: „ quæ sane verba si quis *de gratiis duntaxat exterioribus* interpretatur, non Theologica reprehensione, sed Orbilii scuticâ, & Grammaticorum ferulâ est puniendus. Eodem cap. pag. 288. affirmo cum Norisio cap. 3. Vindiciarum §. 6. *omnibus etiam reprobis interdum à Deo inspirari auxilium remote sufficiens, situm in collustrationibus cito evolantibus, & leviter tangentibus voluntatem:* quæ sunt ipsa Norisii verba, & quæ à nullo sanæ mentis accipi possunt de gratia tantummodo *exteriori*. Istic vero *auxilium remote sufficiens*, non *præparatum* duntaxat, verum & aliquando *unicuique collatum* esse pronuntio: quod repetens pag. 292. dico adesse semper omnibus singulisque hominibus gratiam sufficientem, *Quatenus est in promptu, scilicet singulis præparata*: & post pauca, *Cuilibet scelestissimo peccatori, quamdiu est in via, non subtrahi gratiam omnino, quoniam interdum recipit illustrationes*: & rursus, *Semper adest misericordia Dei & gratia increata, at semper non est sancta cogitatio & pia animi affectio in animo mortalium hominum, quia non ad misericordiam juvantem se convertunt humiliter, sed ad amorem sui, & ad sensuum illecebras*: & item, *Est etiam probabilius omnes homines gratiæ motionem aliquam per vitæ decursum experiri*: & post pauca, *Si velis cunctis immitti quasdam bonas cogitationes certis temporibus, est sententia Norisii, cui non repugno.* Evidentissimum est ergo, me in ea sententia firmissimum esse, quod auxilia sufficientia, vera, propria, atque interna, *omnibus & singulis hominibus præparata sunt*, & quantum est *ex parte Dei*, conferuntur; Anonymum vero id negantem aut esse insignem calumniatorem, aut cæcum omnino, aut adeo senio & oculorum caligine affectum, ut nec perspicillorum ope literas prelo impressas discernat. Norisii tom. 2. pag. 1012.

2. Actu collata ex consequenti Dei voluntate.

II. Quod autem secundo loco dixi, ad voluntatem *antecedentem*, atque ad communem humani generis redemptionem non spectare *actualem collationem* auxilii sufficientis, quatenus *conferre* non idem est, ac *præparare*, sed quatenus refertur ad verbum *recipere*; id principio demonstratum est tom. 3. pag. 226. & 281. testimoniis complurium Theologorum, qui aut nobiscum sentiunt, aut fatentur cum Tournelio, dum disseritur, *an auxilium sufficiens detur omnibus*, agi *de mera Scholæ quæstione*, & hoc unum Ecclesiam statuisse contra Jansenium, gratiam sufficientem non deesse justis, quando volunt

obtemperare mandatis. Voluntatem vero Dei *antecedentem*, communemque redemptionem exponi eadem omnino ratione, qua à nobis exponuntur, à Thoma De Lemos, à Goneto, à Bannes, à Franciſco Zumel, à Joanne à S. Thoma, ab Academia Lovanienſi, ab omnibus Aegidianis, & Auguſtinenſibus, tam aperte demonſtravi cap. 1. §. 6. hujus Operis Apologetici, ut nobis videatur res prodigio ſimillima, quod extet in orbe homo, qui ſibi jus arroget ex pectoris noſtri penetralibus catholicam fidem evellere, & ad hæc notiſſima iis, qui primis labiis Theologiam deguſtarunt, tanquam ad nuper delapſam igniferam crinitam- „ cometam, horreat, expaveat, nobisque fulmen, exitiumque imprecetur. Qui vero iſta ignorat, neſciet quoque Noriſium illatam ſibi quintæ Janſenii propoſitionis calumniam iis verbis exſufflaſſe: „ Tertia theſis, *Chriſtum non eſſe mortuum pro omnibus*, ſi explicetur, ita ut „ homines reapſe futuri ſint participes „ gratiæ datæ per Chriſtum, non univerſe vera judicatur; etenim plerique nec „ infimi ſubſellii parvulos in uteris matrum decedentes nullam Chriſti gratiam participare exiſtimant. Si vero „ meritis infinitis ſanguinis Chriſti, vel „ humanæ ejusdem voluntati omnes ſalvare cupienti, derogare velit, prorſus „ rejicienda eſt. „ Poſtquam vero doctiſſimus Cardinalis oſtendit ſimilia tradidiſſe P. Macedum (quod itidem præmiſi cit. §. 6. num. 15.) ait ſatis ſuperque lectorem intelligere, „ ſpurias eſſe, „ quas larvatus Paralleliſta, invidia obſtetricante, germanitates peperit, germanas eſſe germanas, & ſuppoſititiam ſententiarum multis paraſangis diſtantium „ propinquitatem. Ea tamen eſt calumniatorum garrulitas, ut cum utramque accuſationum manticam excuſſerint, easdem cum lectorum faſtidio „ cantilenas cantent ac recantent. „ Hæc à nobis, cum eadem ſit cauſa, eadem criminatio, eædemque loquaculi convitiatoris cantiones, jure ac merito repetuntur. Præterea, *quod actualis gratiæ collatio* non ſpectet ad voluntatem Dei *antecedentem*, atque ad communem humani generis redemptionem, ex ipſo Anonymo duplici ratione demonſtro. Fatetur enim *Janſ. Red.* pag. 83. *Satis communiter* Theologos docere, quod voluntas Dei *conſequens* ea ſit, *quæ fertur in objectum, quale eſt in ſe ipſo ſuis omnibus veſtitum circumſtantiis:* voluntas autem *antecedens* ea, *quæ fertur in objectum, non quidem quale eſt in ſe ipſo, ſed abſtrahendo * à quibusdam circumſtantiis:* atque idem à nobis traditum eſt tom. 1. de Th. diſc. pag. 245. & 246. tom. 3. pag. 282. & in hac diſſert. cap. 1. §. 12. num. 8. Igitur ex voluntate Dei *antecedente* non ſequitur quod gratia ſuffi ciens debeat actu conferri omnibus & ſingulis humani generis individuis, quæ ſane in certis & peculiaribus circumſtantiis ſunt conſtituta, ideoque nec voluntatis *antecedentis*, ſed *conſequentis* ſunt objecta. Præterea de hac noſtra propoſitione, *Non eſt de fide, quod auxilium gratiæ omnibus miſericorditer exhibitum, ac præparatum omnes reapſe recipiant*, quam defendimus tom. 3. pagina 281. ita Anonymus ait *Janſ. Red.* pag. 254. „ Veriſſima eſt hæc aſſertio; nam quod „ non omnes recipiant auxilium gratiæ „ certiſſimum eſt, ſaltem de infantibus „ absque baptiſmo ante uſum rationis „ morientibus. Quod autem auxilium „ illud gratiæ recipiant omnes adulti, ut „ pervenire poſſint ad fidem, non eſt definitum, imo contrarium docent ſatis „ communiter Theologi de iis, quos vocant negative infideles. „ Appoſite. Disjecit, diſrupit, evertitque ipſemet inſimulator omnia criminationum ſuarum machinamenta; ita enim argumentamur: Quod deſcendit ex *antecedenti Dei voluntate*, & *ex communi humani generis redemptione*, debet convenire omnibus & ſingulis hominibus, nemine excepto; quoniam *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*, & *Chriſtus pro omnibus omnino hominibus mortuus eſt.* Hæc propoſitio non poteſt negari ab homine ſanæ mentis. Atqui *reapſe recipere auxilium gratiæ omnibus miſericorditer exhibitum, ac præparatum*, non convenit omnibus & ſingulis hominibus, nemine excepto. Hæc propoſitio, fatente Anonymo, *veriſſima eſt*; quoniam auxilium gratiæ non recipiunt infantes decedentes ſine baptiſmate, nec juxta ſententiam *ſatis communem* ii omnes, qui dicuntur *negative infideles*. Ergo *reapſe recipere auxilium gratiæ omnibus miſericorditer exhibitum ac præparatum*, non deſcendit *ex voluntate Dei antecedente*, & *ex communi humani generis Redemptione*. Ad voluntatem ergo *antecedentem*, quæ connotat comunem cauſam, humanamque naturam à Verbo Deo in veritate ſuſceptam, pertinet gratiam, quam Chriſtus ſua morte promeruit, *omnibus præparare atque exhibere;* ad voluntatem vero *conſequentem*, quæ reſpicit homines in certis circumſtantiis conſtitutos, ſpectat eandem gratiam *ſecundum Dei beneplacitum actu conferre*. Duo ergo perſpicue demonſtrata ſunt, primum in ſententia noſtra omnibus tam

Noris ad Germ. 18. tom. 1. pag 1477. & 1480.

* *Neſcio cur Anonymus dicat, à quibusdam Thomiſtis inquirunt* Omnibus circumſtantiis. *Vide Conet diſp. 4. art 1 §. 1. num. 4.*

tam prædestinatis, quam reprobis *præparata esse, exhibita, & quantum est ex parte Dei, etiam collata* auxilia omnia gratiarum: alterum vero, hanc *præparationem*, atque *exhibitionem*, & quantum est ex parte Dei, munificentissimam largitatem, esse id, quod requiritur ad voluntatem *antecedentem* salvandi omnes, & ad Salvalvatoris nostri universalem communemque redemptionem.

3. Arguit Authorem lusionis in verbis. *Jans. Rediv. pag.* 240.

III. Hinc apparet omnia, quæ mihi objicit adversarius gerras esse, apinas, lusionesque verborum; quamquam nescio num lusio dicenda sit audacia, qua nos è Catholicorum numero extrudit. Brevi videamus quid ponderis habeant illius dicteria. Postquam animadvertit explicari à me *antecedentem* Dei voluntatem *per impositionem ordinis per ordinationem rationalis creaturæ ad finem supernaturalem, per institutionem causæ nostræ liberationis*, atque *præparationem exhibitionemque gratiarum*, putat lectorem hærere suspensum, ignorando quid *his novis atque inusitatis verborum involucris significet Frater Berti.*

Quæ unà cum aliis scrupulis adversario explicantur.

Porro non est *novum*, quod homini in lectione Theologorum parum, aut nihil versato, atque, ut constat, crassæ pinguisque minervæ, ipsæ insignium virorum præceptiones videantur esse *involucra*. At consulto cap. 1. §. 6. istorum virorum documenta præmisi, si forte per eorum lectionem obvoluta illius mens ab involucris extricaretur. Legat ergo, ac discat voluntatem Dei *antecedentem*, & universalem humani generis redemptionem exponi *per auxiliorum præparationem* ab omnibus Thomistis: *per institutionem causæ nostræ liberationis* à Doctore Angelico: *per ordinis impositionem* ab Ægidio Romano: *per institutionem mediorum ad salutem* à Cardinali de Lauræa. At inquit adversarius: *Theologus iste admisit duntaxat media exteriora omnibus universim hominibus communia.* Hac in re ex num. 1. apertissimi mendacii revincitur. Prosequitur: *Idem Theologus docet Deum parvulis in utero matrum vita functis non providisse media, quibus illis æterna salus redderatur possibilis.* Mentitur iterum; *media* enim ad salutem necessaria *omnibus parata* esse, dictum supra: ac repetitum etiam in quæstione *de parvulis* tom 3. pag. 286. ubi scribo concedendum esse pro iisdem parvulis in utero matrum denatis *medicinam peccati paratam & institutam, quod extra omnem controversiam positum est.* Quod si ibidem dico, *Nulla his gratia actualis confertur*, loquor aperte & absque fuco *de collatione mediorum*, non de illorum *præparatione*: & consentientes habeo Thomistarum nobilissimos, inter quos Thomam de Lemos lib. 4. Panopliæ pag. 2, tract. 3. cap. 15. num. 215. Gonet. disput. 5. de Reprobat. art. 5. §. 3. num. 166. aliosque; imo & ipsum Anonymum scribentem pag. 254. *Quod non omnes reapse recipiant auxilium gratiæ certissimum est, saltem de infantibus absque baptismo ante usum rationis morientibus.* Insurgit Anonymus: „Manifeste docet „F. Berti Deum instituisse quidem pro „parvulis in utero materno decedentibus, sicut pro cæteris omnibus Sacramentum Baptismi; non tamen voluisse „illis istud applicari.„ Cæterum neque id objectaret, si percepisset actualem auxiliorum applicationem non *antecedentis* Dei voluntatis, sed *consequentis* effectum esse; aut si legisset in aliquo Thomistarum, *Deum ab æterno statuisse voluntate absoluta, vel consequenti non dare omnibus supernaturalia auxilia, videlicet eis, qui revera non erant recepturi*, ut loquuntur Bannes 1. p. q. 23. art. 3. aliique apud Alvarez de auxiliis disp. 113. num. 4. insistit calumniator: „Patet magnum inter- Alvarez p. „cedere discrimen inter Fratris Berti, & 894. „Theologorum Orthodoxorum doctri„nam. Theologi enim Orthodoxi, qui „docent Christum pro salute omnium „omnino hominum, etiam parvulorum „in materno utero defunctorum, esse „mortuum, asserunt consequenter Deum „omnibus illis contulisse, obtulisse, vel „saltem præparasse media, quibus salus „æterna reddita fuerit illis possibilis.„ Verum suomet laqueo præfocatur artifex calumniarum: constat enim ex dictis num. 1. in mea sententia & parvulis & adultis *omnibus* auxilia, ac media ad salutem *præparata fuisse*: igitur fictitium est discrimen doctrinæ nostræ à doctrina Theologorum Orthodoxorum. Insurgit autem: „Vasquez, qui censuit iis infan„tibus non fuisse præparata media, qui„bus illis possibilis redderetur æterna „salus, opinatur quoque pro illis mor„tuum non esse Christum.„ Sed nunquam mendacium à calumnia divellitur: Vasquez enim affirmat, non negat pro illis infantibus *Christum mortuum esse*, quoniam etsi Deus nolit eis media sufficientia *applicari*, in Ecclesia tamen *etiam pro illis instituta sunt, & si applicarentur, effectum haberent*, ut demonstravimus cap. 1. §. 6. num. 11. & unusquisque legere potest apud ipsum Vasquesium tom 1. edit. Lugdun. pag. 465. & 466. Concludit veritatis tuba, & eruditionis

Lemos tom. 4. p. 2. pag. 78. Gonet tom. 2. pag. 96.

tionis prodigium: „Frater Berti contendit ſimul, & Chriſtum pro illorum ſalute mortuum, & Deum nolle ut ipſis applicentur media, quibus ſalus æterna ipſis reddatur poſſibilis. Nonne hæc duo contradictoria ſunt? „ Reſpondebunt pueriliter argumentanti pueri ac tyrones ſcholarum: Per Chriſti mortem *remedium eſſe inſtitutum, ſed voluntate conſequente non applicari occulto, ſed juſtiſſimo Dei judicio;* & contradictoria quidem fore, ſi diceretur, *Eſt inſtitutum, & non eſt inſtitutum, Deus vult applicari, & non vult applicari;* in his autem enuntiationibus, *Remedium paratum atque inſtitutum eſt*, &, *Remedium juſto Dei judicio non applicatur*, inveniri contradictionem ſolus ille arbitrabitur, qui polleat inſimulatoris hujus præſtanti, præclaro, perſpicaciſſimo ingenio. Nobis interim melimela hæc deguſtantibus, ſinamus reſpondere Lemoſium ita ſcribentem præc. cap. 15. num. 215. „Dico parvulis, qui vel in uteris maternis, vel qui jam in iſtam lucem venerunt, & ſine baptiſmo mortui ſunt, nullum omnino ſufficiens auxilium fuiſſe applicatum, quia pro omnibus etiam pro ipſis à Chriſto INSTITUTUM fuit, quod per Eccleſiam eis potuit applicari, & de facto applicaretur, niſi aliud ordinaſſent divina judicia, utique juſtiſſima. „ Cum ergo parvuli illi, qui ſic pereunt, „ ad illam univerſitatem pertineant, de qua dictum eſt, quod Deus vult omnes „ homines ſalvos fieri, & alias ſimiles „ Scripturæ univerſales locutiones, ex „ quibus ſolet ab aliquibus deduci omnibus dari auxilium ſufficiens, ut hac ratione tales univerſales locutiones verificentur, ſatis convincitur ex vi illarum non inferri omnibus talia auxilia ſufficientia dari, ſed aliquibus juſte in pœnam præcedentis peccati ſaltem originalis negari; quod ſine ulla dubietate manifeſtatur in prædictis parvulis.„ Ex ipſa ergo parvulorum cauſa, qua ſæpiſſime utitur Auguſtinus adverſus Pelagianos, ut oſtendimus eadem pag. 286. infertur *applicationem* auxiliorum non ſpectare ad illam voluntatem Dei *antecedentem*, quæ ad omnes Adæ poſteros univerſim extenditur.

4. **Antiqua quædam adverſarii objectamenta.** *Janſ. Rediv. pag. 244. usque ad 253.*

IV. Ejuſdem omnino generis, ac præcedentia, ſunt quæ Anonymus objicit ad pag. uſque 253. Ait primo, me *nullam in reprobis agnoſcere veram gratiam ſufficientem*, ſed tantum in Chriſti redemptione *pretii ſufficientiam;* & eſſe minus ſinceriorem Janſenio, quoniam & is admittit *mortem Chriſti ad delenda omnia peccata abunde ſufficientem*, *at paulo ſincerior* aſſerit *Chriſtum pro ſalute reproborum non eſſe mortuum*, ideoque à me eundem Janſenium differre *verbis duntaxat*, *non re.* Sed cum nolim ulterius ficulneas iſtas machæras retundere; obſecro cæcutientem inſimulatorem, ut ſibi palpebras obungat, & videat vel tom. 3. *Theol. Diſcipl.* pag. 230. vel hujus diſſert. cap. 1. §. 13. num. 7. vel hoc eodem §. num. 1. me *præter ſufficientiam pretii* ad communem redemptionem requirere *ejusdem pretii oblationem*, necnon factam pro omnibus *inſtitutionem remedii, & præparationem, atque exhibitionem omnium gratiarum*, quæ neceſſariæ ſunt ad conſecutionem ſalutis. Addit me ideo arguendum eſſe, quoniam contendo *virtute voluntatis antecedentis remedia non applicari*, atque hinc concludit: „Etſi aſſerat F. Berti „ Deum velle voluntate antecedenti omnes homines, nemine prorſus excepto, „ ſalvari, non ideo vult iis omnibus conferri, offerri, aut ſaltem præparari gratias interiores ad ſalutem vere ſufficientes. „ Quis vero curculiunculis iſtis minutis, vitioſa glande, & inani putamine vilioribus iterum reſpondebit? Auxiliorum actualis *applicatio* eſt alicujus effectus productio: ideoque non pertinet ad voluntatem *antecedentem*, ut à conſequenti diſtinctam. Ex *non applicatione* autem *non præparationem* inferre, non Theologi eſt, ſed trioboli treſſisque logiculi; atque aſſerere quod in mea ſententia interiores gratiæ ſufficientes ſingulis *non præparentur*, *nec exhibeantur*, non ſolum eſt hominis debacchantis, ſed etiam rimarum, unde mendacia effluunt, pleniſſimi. Vide paulo ſupra num. 1. Repetit, *à me nullas admitti gratias interiores*, quibus ſalus æterna reprobis reddatur poſſibilis, niſi gratias illas, *quæ cupiditatem vincere non poſſunt:* ideoque dum ſcribo, omnes homines, quamdiu vivunt, eſſe in via, qua ad ſalutem pervenire poſſunt, omnes habere jus accedendi ad Eccleſiam, petendi Sacramenta, & obtinendi gratiam, quam hæc efficiunt, omnibus eſſe exhibitam miſericordiam, & præparata divinorum beneficiorum munera, pro omnibus Chriſtum abunde & cumulate ſatisfeciſſe, & pretium redemptionis exhibuiſſe (quæ omnia pag. 158. & ſeq. à me doceri fatetur) *uti exquiſito, atque fucato verborum apparatu*, & nihil aliud ſignificare, quam Chriſtum pro omnibus mortuum eſſe *quantum ad ſufficientiam pretii*, quantum *ad communitatem cauſæ*, & quantum *ad generalia ſalutis media*, univerſo humano generi propo-

propositа; sed in mea sententia *antecedentem voluntatem* nullas complecti *interiores gratias ad salutem vere sufficientes*, ac proinde gratias illas non fuisse reprobis præparatas: postquam vero hæc semel, iterum, tertio, ac sæpissime repetiit, recoxit: atque sus deque vertit, fatetur pag. 252. me non propugnasse *expresse hæresim quintæ propositionis*, sed nihilominus *de hæresi damnata esse valde suspectum*, quoniam silentio præterivi sensum, & dogma *vi censuræ propositionis hujusmodi definitum;* subjicitque præclaram illam sententiam: *Error, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum non defensatur, opprimitur.*

Antiquis solutionibus refutantur.

Cæterum hæc omnia nec obulo digna sunt, nec teruncio, nec cassa nuce. Quod enim autumat, à nobis non agnosci *interiores gratias, nisi quæ superant cupiditatem*, refutatum est §. 3. & 8. quæ addit de nostra *voluntatis antecedentis* explicatione, dispuncta sunt cap. 1. §. 6. necnon in præsentibus discussionibus: quæ appellat *exquisitum fucatumque apparatum verborum*, esse enuntiationes insignium Theologorum; Sanctorumque Prosperi, ac Thomæ, evidens est tum ex tom. 3. *Theol. Disciplin.* pag. 227. tum ex præcitato §. 8. num. item 3. quod subjicit me denegare interiora auxilia gratiæ sufficientis omnibus, etiam reprobis *præparata*, est sæpe sæpiusque rejecta calumnia; quod postremo ait me in explicanda *antecedente Dei voluntate* non proscribere sensum in quinta propositione *definitum*, est atrocissima ac intolerabilis injuria iis omnibus illata, qui voluntatem antecedentem, communemque rationem humanæ Redemptionis, eodem prorsus modo, iisdemque vocabulis expossuerunt: de quibus plura cit. cap. 1. §. 6. num. 3. & deinceps usque ad 17. Itaque Anonymi criminationes cum tot farciminibus nec uno cochleare excreverunt, atque inepte objicitur nobis præclara illa sententia, quam impostor proferens hoc in loco, & in quadam *appendice* inferius ventilanda, atque utrobique sine auctoris nomine, videtur ignorare, cui sit adscribenda. Id nos, quamquam nullo numero esse arbitratur, docere possumus virum hunc æque temperatum, ac eruditum, de quo jure repetendum illud Homeri x. Odiss.

Iste sapit solus, reliqui versantur in umbris.

Extat ergo sententia illa in *Decreto* Gratiani dist. 83. cap. *Error*, ibique tribuitur Innocentio. At in editione Romana ann. 1726. quam exornavit Justus Fontanini Archiepiscopus Ancyranus tom. 1. pag. 97. recte annotatur, *carptim sumptam esse ex epist. 1. Cœlestini I. cap. 1. ad Episcopos Galliæ.* Hæc vero Cœlestini epistola scripta est adversus eos, qui *cum sibi discere magis competeret, quam docere*, conabantur *naufragio mergere, quos intra portum stantes statio facit fida securos*, & nitebantur *etiam quiescentium fratrum memoriam dissipare*, ut legitur eodem cap. 1. sive adversus eos, qui jactantes in libris Augustini *damnabilia se reperisse*, ut ab his, *quæ infamassent, curam exterriti lectoris averterent*, publicarunt quædam capitula, *quæ damnationis titulo prænotarunt*, eaque circumferebant asserentes *prodigiosa illa mendacia, talia in nostro sensu esse, qualia diabolico continerentur indiculo:* inter quæ mendacia primum erat, *Quia Dominus noster JEsus Christus non pro omnium hominum salute, & redemptione sit passus;* alterum, *Quia Deus nolit omnes salvare, etiamsi omnes salvari velint:* quæ duo quemadmodum Augustino, ita nobis ejusdem filiis ac discipulis immerito objiciuntur.

App. tom. x. Op. Aug. pag. 131. & 197. & 207.

§.

Septem propositiones Authoris defenduntur contra cavillationes adversarii.

V. Carpit deinde Anonymus num. 12. omnes propositiones meas de Gratia sufficiente lib. 18. cap. 8. Harum prima est: *Deus pro omnibus ac singulis remedia salutis instituit, paravitque, exhibuit, & quantum est ex se nulli prorsus mortalium denegat supernas illustrationes, aliarumque gratiarum beneficentissimam largitatem.* Cum vero hæc sola propositio cuncta illius mendacia revincat, atque evidentissime prodat, ait à me eo tantum sensu enuntiari, in quantum comprehendit *media duntaxat exteriora, non autem gratias internas, easque sufficientes.* At quis mortalium, nisi obductæ frontis, & linguæ non redargutæ, *indefinitam* enuntiationem ad gratiam Pelagianam audeat coarctare, cum in procœmio ejusdem libri pag. 241. declaraverim me disputaturum *de Gratia Christi*, de qua Scholastici disputationes instituunt? Nunquid *Gratia Christi* exterior est tantummodo, aut Scholastici de exteriori tantum gratia differunt, ubi quærunt an sit necessaria ad tentationes vitandas, & an aliquibus denegetur? Quis etiam, nisi in turpissima insscitia versetur, dixerit *remedia salutis, supernas illustrationes, & alia divinarum gratiarum munera* ad externa duntaxat auxilia restringi? Verum istiusmodi ineptias refutavi paulo supra num. 1. Adde tamen,

Janf. Rediv. pag. 253. De Theolog. Disc. tom. 3. pag. 281. & seq.

me eodem capite pag. 282. aperte diſtinguere „ gratias exteriores, vim & effi„caciam inſtituti remedii, & auxiliorum „ præparationem: „ ideoque mentitur, quisquis ait à me *auxiliorum* nomine intelligi *gratias duntaxat externas*. Adde rurſus, me eodem cap. pag. 287. ſcripſiſſe, „ Gratia ſufficiens ad credendum, *de qua diſputo Prop. 6.* nequit aliud eſſe, quam ſancta de amplectenda fide cogitatio & „ affectio: „ cui autem, niſi cucurbitam gerat pro cerebro, *cogitatio & affectio* externæ ſunt? Adde etiam, me ubique gratiæ ſufficientis nomine intelligere ſupernam, intimamque inſpirationem bonæ voluntatis, ut conſtat ex eodem tom. 3. pag. 95. 289. & ſeq. &c. in quibus locis gratiam illam ſufficientem appello „ pium animi motum, & bonam volun„ tatem: mentis illuſtrationem, & inſpi„ rationem charitatis: gratiam inter„ nam, qua Deus nobis loquitur illapſu, „ & ſubminiſtratione ſpiritus ſui: piam „ cogitationem, interiorem ſenſum, bo„ num deſiderium.„ Adde & iſtud, Anonymum art. 8. à pag. *Janſ. Red.* 207. usque ad pag. 222. recoctis, verboſiſſimis, infinitis argutiunculis (rejectis contritisque §. 8.) nobis objeciſſe, quod in noſtro ſyſtemate non detur gratia ſufficiens, quoniam hæc inſpirat *voluntatem bonam* quidem, ſed *parvam*, ſed *imperfectam*, ſed *nondum idoneam*. Et hæc voluntas non excitatur in corde? Hæc voluntas homini exterior eſt? Torqueat ergo ſe, ut poteſt, fallax inſimulator: ea propoſitione prima docuimus gratias interiores, & vere ſufficientes à Deo omnibus *præparatas eſſe, omnibus exhiberi, & quantum eſt ex parte Dei, nulli prorſus hominum denegari:* ideoque hanc propoſitionem commemorando ſuam illam artificioſam Janſeniſmi machinam imprudens architectus uno ictu confregit. Altera, quam rodit, propoſitio eſt: *Non eſt de fide, quod auxilium gratiæ omnibus miſericorditer exhibitum ac præparatum omnes reapſe recipiant.* Veram hanc, imo *veriſſimam* dicit, & ea tantum de cauſa vellicat, quod non ſcripſerim *nonnullis ſaltem reprobis dari auxilia ad ſalutem ſufficientia.* At duo hic adverte: primum fateri adverſarium, quod in ſententia noſtra gratiæ auxilium omnibus ſit *exhibitum ac præparatum*, ideoque à nobis agnoſci beneficium mortis Chriſti in omnes copioſa redemptione diffuſum: alterum vero, anonymum dum ex *præparatione* ad actualem *collationem* progreditur, & dum ex hoc antecedenti, *Non omnes recipiunt*, infert ſententiâ noſtrâ nullis reprobis dari auxilia ſufficientia, magnum eſſe dialecticum, & longurionem tredecim cubitorum. Sed repete dicta num. 1. Tertia noſtra propoſitio eſt: *Non eſt neceſſaria ad imputationem peccati præſens & actualis divinæ gratiæ inſpiratio.* Hic rurſus nos calumniatur, ut fecerat art. 6. n. 8. quaſi aſſeramus hominem libere peccare, etiamſi *peccatum vitare non poſſit*, eoquod pag. 282. ſcipſerimus, liberum arbitrium ſine gratia ſibimet ſufficere ad peccandum, & nihilominus habere libertatem indifferentiæ, quoniam determinatum non eſt, *ad hoc, vel illud privatum, noxium, ac prohibitum opus.* Sed doctrinam meam communem eſſe inter cæteros Orthodoxos, qui ajunt non ſemper omnibus & ſingulis hominibus excæcatis, & à fide alienis adeſſe auxilium ſufficiens oſtendimus §. 6. num. 8. ubi accuſatoris inſcitiam, conſectaria, & in omittendis verbis Theologorum idem, quod à me traditur, affirmantium, aut ſocordiam aut circumventionem, ſatis ſuperque repreſſimus & caſtigavimus. Quarta propoſitio noſtra iſta ſonat: *Cuilibet fideli, niſi libere ponat obicem, adeſt gratia orationis, qua impetrare poteſt auxilium immediate ſufficiens ad implenda mandata: hac tamen gratia deſtitutus eſt infidelis.* Inquit Anonymus me ea clauſula, *niſi libere ponat obicem*, negare gratias ſufficientes cuilibet fideli. Quare? Quia in ſyſtemate noſtro obex ille eſt peccatum; à peccato autem in ſyſtemate itidem noſtro *non poſſumus absque gratia abſtinere:* ideoque aſſertio noſtra *omnino eſt fallax, & illuſoria.* Verumtamen fallax potius & illuſoria eſt argutatio adverſarii: in omnium quippe Auguſtinenſium, ac Thomiſtarum ſententia, eorum ſaltem, qui negant auxilium ſufficiens adeſſe omnibus, etiam ſine gratia homo libere peccat, ideoque *libere ponit obicem:* unde §. 3. num. 5. ſcripſimus ſufficientem gratiam deeſſe *libere volentibus, & libere ponentibus impedimentum.* Quomodo id eveniat explicatum eſt ſupra §. 6. numero 8. & fuſius capit. 1. §. 4. numer. 4. & ſequentibus. Ut addam pauca: optime hæc duo cohærent, quod impii libere ponant impedimentum gratiæ, etiamſi ad non ponendum impedimentum gratiæ indigeant ſuperno auxilio, quo carent; quia ad peccandum & ad malum voluntas *ſe ipſa ſufficit*, ad non peccandum & ad bonum non ſufficit, *niſi adjuvetur à Deo.* Hinc S. Thomas 3. contra Gentes cap. 159. & 160. plura docet, quæ univerſa à nobis enunciata comprehendunt. Ait primo: *Deus quantum in ſe eſt, paratus eſt omnibus gra-*

S. Thomas tom. 9. pag. 415.

Similia t. 2. q. 109. art 8. ad 1 sive tom. 11 pag. 151. Vide etiam de Verit q. 24. art. 12. ad 7. seu tom. 8. pag. 452.

gratiam dare, vult enim omnes homines salvos fieri. En voluntas *antecedens* salvandi omnes explicata per gratiæ præparationem. Sequitur S. Thomas: *Sed illi gratia privantur, qui in se ipsis gratiæ impedimentum præstant; sicut sole mundum illuminante, in culpam imputatur ei, qui oculos claudit, si ex hoc aliquod malum sequatur, licet videre non possit, nisi lumine solis præveniatur.* En gratia denegata aliquibus ob impedimentum, quod prava voluntate libere ponunt, explicatum à nobis eadem solis comparatione tom. 3. pag. 292. Addit Sanctus Doctor: *Quod autem dictum est, in potestate liberi arbitrii esse, ne impedimentum gratiæ præstet, competit iis, in quibus naturalis potentia integra fuerit: si autem per inordinationem præcedentem declinaverit ad malum, non erit omnino in potestate ejus nullum impedimentum gratiæ præstare.* En quod si impius impedimentum non ponat, deputandum est gratiæ, & non illius potestati. Prosequitur Scholarum Angelus: *Unde apparet stulta Pelagianorum opinio, qui dicebant hominem in peccato existentem sine gratia posse vitare peccatum.* En gratiæ necessitas, ne in peccata labamur. Post hæc ait Doctor egregius: *Quamvis autem illi, qui in peccato sunt, vitare non possint per propriam potestatem quin impedimentum gratiæ præsent, vel ponant, nisi auxilio gratiæ præveniantur: nihilominus autem hoc eis imputatur ad culpam, quia hic defectus ex culpa præcedente in eis relinquitur.* En impotentia *libere volita*, quam ego iisdem S. Thomæ verbis explicavi pag. 289. & 197. tom. 3. Th. Discipl. Concludit Scholarum Columen: *Præterea licet ille, qui est in peccato, non habeat hoc in propria potestate, quod omnino vitet peccatum, habet tamen potestatem nunc vitare hoc, vel illud peccatum: unde quodcunque committit, voluntarie committit, & ita non invuerito imputatur ad culpam.* En libertas à Sancto Thoma explicata per hoc, quod voluntas non sit determinata *ad hoc, vel illud privatum, noxium, ac prohibitum opus.* Fallaxne est, & illusoria sententia nostra? Eam quoad omnes partes tradidit S. Thomas, neque hoc tantum in loco, sed etiam in aliis, de quibus vide Thomam de Lemos libro 4. Panopliæ p. 2. tract. 3. cap. 11. num. 154. & seq. pag. 66. Nostra propositio quinta est: *Nullus absque gratia per se efficaci habet potentiam orandi conjunctam cum actu;* in qua nihil aliud vellicandum invenit molestissimus censor, nisi quod ad potentiam *proximam*, atque ab omni impedimento *expeditam*, qua possimus præsumptionem vitare, & coercere perduellem concupiscentiam, requirat Schola nostra gratiam victricem: sed plura de hac *potentia proxima*, & de Catholicis ac præstantibus viris, à quibus verborum quoque phrases mutuati fuimus, cap. 1. §. 2. n. 4. & §. 4. num. 3. cap. item 2. §. 7. num. 1. & 2. ac §. 8. num. 2. & 3. Sexta nostra propositio est hujusmodi: *Est probabilior sententia, auxilia, quæ omnibus divina munificentia præparavit, quibusdam aliquando deesse ob impedimenta, quæ objicit humanum demeritum.* In hac impostor calumniatur quod non addiderim *gratias vere sufficientes dari nonnullis saltem reprobis;* sed ineptissime iisdem crepundiis oppedit: nam si dico auxilia omnibus esse parata, & negari ob impedimentum demeritorum, equidem doceo quod negat Jansenius, ut ostendi §. 6. numer. 1. & probo quod de voluntate *antecedente* tradunt Theologi præstantissimi eodem §. laudati: si addo auxilium sufficiens aliquando quibusdam deesse, profecto non dico deesse omnibus reprobis, ut opinatur delator, forte ignorans quid sit *menuisse*, ac tribuens voluntati *antecedenti* Thomistico sensu explicatæ actualem distributionem gratiarum, quæ cum sit effectus in re productus, evidentissime spectat ad voluntatem *consequentem*, atque efficacem. Tandem propositio nostra septima est. *Quisquis non adjuvatur à Deo, per gratiæ subministrationem, queri debet de prava sua voluntate, non de Deo ipso beneficentissimo gratiarum suarum largitore.* Et nihil hic corrodendum adinvenit, nisi quod non expresserim *gratiam concedi aliquibus saltem reprobis:* quod ait à me *artificiose* factum, ne mihi aperte contradicerem. Quod puto alia non indigere confutatione.

6. Ostenditur, quàm dolosè procedat adversarius.

VI. Impendam nunc aliquantulum operis, ut quilibet percipiat, quisnam *artificiose* se gesserit, an accusator, an ego. Primo hæ omnes propositiones enuntiatæ sunt universim, quatenus comprehendunt *omnes reprobos:* & criminator ita singulas accepit, quasi in sententia nostra *nulli reproborum* conferatur gratia. II. Responsiones nostræ eadem loquendi universitate proponuntur ab omnibus Theologis, qui negant *auxilium sufficiens* semper omnibus & singulis adesse, ut unusquisque deprehendere potest lectione Scriptorum, quos laudavi tom. 3. pag. 280. & vitilitigator harum

harum propositionum texturam attribuit *artificio & fraudi* hominis Janseniana labe corrupti. III. In harum propositionum probationibus quidquid produco ex Sanctis Augustino, Prospero, ac Thoma, atque ex clarissimis Theologis depromptum est, horumque omnium testimoniis corroboratum: convitiator autem neglectis omnibus momentis, nec Patrum ac Theologorum mentione facta, exoletæ anui assimilis garrit, blaterat, rugosamque frontem perstringit. IV. Disputandum est *de voluntate antecedenti*, & *de redemptione* prout ad omnes extenditur; & architectus fallaciarum cuncta detorquet ad *actualem* gratiæ distributionem. V. In cunctis illis propositionibus sermo instituitur de gratia *necessaria ad consequendam salutem*, *& de sancta cogitatione & inspiratione* divinitus immissa; ac turtuosus insectator singula interpretatur *de gratia duntaxat exteriori*. VI. Fatetur expresse à me doceri, *Deum velle voluntate antecedenti ut omnes homines salvi fiant*, *& Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse*; & ne me à Jansenianâ hæresi pronuntiet immunem, usurpator divinorum judiciorum inquit hæc non dici *intentione Catholici pectoris*. VII. Constantissime doceo *omnibus parata esse salutis remedia*, *omnibus exhiberi gratiam*, *pro omnibus Christum obtulisse pretium redemptionis:* & homo amarulentus atque iracundus clamat à me tradi solam *pretii sufficientiam*, & me esse Jansenio callidiorem. VIII. Utor ad explicandam communem redemptionem iisdem verbis Sanctorum Prosperi, ac Thomæ: & vir alborum præcordiorum ea appellat *nova & inusitata involucra verborum*. IX. Demonstrandum aggreditur me esse Jansenianum, & sub cortice septem propositionum latere peremptorium præsentissimumque venenum; atque insimulator in nugas mersus nil aliud repetit, quam figmentum illud suum, me nullibi affirmare *sufficientem gratiam nonnullis saltem reprobis à Deo concedi*. X. Romani censores ex præmissis propositionibus definite concludunt: Si consideri tutta la connessione della dottrina del P. Berti, si comparino gli antecedenti è conseguenti, le risposte colle obbjezioni, è si scorgerà manifestamente esser falsissimo, che niente si dica dal P. Berti, che un buon Giansenista non possa dire. Un buon Giansenista dirà egli, che Iddio voglia salvar tutti gli uomini senza eccezione? concederà egli che Iddio abbia preparati per tutti quanti gli ajuti sufficienti, con li quali possano conseguire la salute, se vogliono? Un buon Giansenista, come scrive il Padre Berti tom. 1. pag. 248. *voluntatem hanc generalem à statu naturæ lapsæ procul ablegat, nullam gratiam admittit, cui liberum arbitrium resistat: nullam sinceram voluntatem salvandi, nisi prædestinatos, nullum præter electos, à Christo Reparatore redemptum:* at cavillator ex iisdem propositionibus inferri pronuntiat, *me esse reprehensione dignum, & de hæresi damnata valde suspectum.* Igitur Insimulator aut cardine versatilior est, aut latrunculis ludit, aut sibi placens ingeniumque suum ostentans dementior est terebintho. Si hæc autem videantur alicui plus æquo asperiora; animadvertat acui à me stylum in hominem, qui me plusquam eversas urbes sale perfundere, & vespa acerbior aculeis irritare tentavit: imo nec stylum acui, sed temperari atque obtundi, cum nec sint ista eorum, quæ promeretur, pars minima. Ipse quoque adversarius memoria repetat Terentianum illud:

Tum si quis est, qui dictum in se inclementius
Existimavit esse, sic existimet
Responsum, non dictum esse, quia læsit prior.

In Prol. hunuh.

7. Demonstrat Author, etiam reprobis se admisisse concedi gratias sufficientes.

VII. Dixi paulo supra figmentum somniumque esse criminatoris, quod existimaverit sententiâ nostrâ *nullas gratias sufficientes conferri aliquibus reprobis.* Primo enim constat ex num. 1. nos arbitrari neminem reproborum ita deseri à Deo, ut interdum illi non inspirentur *sanctæ cogitationes ac pia desideria*, quamquam in pluribus ob animi perversitatem cito avolent, atque pertranseant. Deinde si legerit nostram *de Reprobatione* dissertationem, deprehendet à nobis tom. 1. pag. 327. assignari primum ejusdem reprobationis effectum *justam denegationem supernaturalium auxiliorum, non omnium, sed eorum, quæ efficaciter ad gloriam perducunt, quorum non sunt vasa iræ, filiique perditionis participes.* Excepta itaque *finali perseverantia*, quæ procul dubio est donum specialissimum electorum, reproborum permultis non tantum auxilia sufficientia, sed etiam efficacia, imo & justificationem, à qua tamen libere peccando decidunt, divinitus dari fatemur. Præterea in quintam Jansenii propositionem tom. 3. pag. 227. affirmo *voluntate consequenti* passionem Christi non omnibus eodem modo applicari, *sed aliquibus gratiam sufficientem, aliquibus auxilium efficax, aliquibus etiam donum finalis perseverantiæ conferri.* En rursus aliquibus privatis *perseverantiæ* dono, ideo-

ideoque reprobis, auxilium sufficiens actu collatum, aliquibus aliis etiam auxilium efficax. In eodem volumine pag. 213. disputans de justificatione demonstro ex Augustino, „ quosdam de filiis perdi„ tionis aliquando fideliter & juste vi„ vere, & postea cadere, atque ex duo„ bus piis huic donari, illi autem non „ donari perseverantiam usque in finem;„ ideoque affirmo dari filios perditionis ac reprobos, qui non solum auxilium sufficiens acceperunt, verum etiam fuerunt aliquando pii, fideles, ac justi. Tomo item quinto pag. 280. assero Christum pro omnibus mortuum esse, sed reperiri permultos, qui non recipiunt, ut ait Tridentinum, *mortis ejus beneficium*, atque hoc comprobari experientia reproborum multorum: „ quorum aliqui prædicato Evangelio non credunt, aliqui „ susceptâ fide transgrediuntur mandata, „ aliqui à justificatione statim decidunt, „ aliqui demum justitiam, quam diu ser„ vaverant, miserando lapsu pessundant.„ Nescio itaque, undenam in mentem venerit homini micam salis habenti, quod sententiâ nostrâ *nulli reproborum* detur gratia vere sufficiens; ac multo magis ignoro, quomodo id erui possit ex iis assertionibus, in quibus diximus idem auxilium *omnibus paratum esse, & omnibus exhiberi:* & certe aut ego nil habeo cerebri, aut cerebrum adversarii sex capit congios.

8. Carpit adversarius responsionem quamdam authoris. *Jans. Rediv. pag.* 198.

VIII. Anonymus tamen, quasi figmentum illud suum foret Achillis hasta, atque ut solent in tragœdia comici, jugulans mortuos, & luctans cum larvis, clamat nec me *orthodoxe* sentire in refutandis oppositionibus, quæ fieri solent adversus eos, qui negant auxilium sufficiens adesse omni momento universis. Ei autem, ut nos impetat argivis insectationibus, præbet ansulam, quod objicientibus scripturarum sanctarum auctoritate Deum nolle aliquem perire, stare ad ostium & pulsare, illuminare omnem hominem, omniaque Patris de filiorum salute solliciti implere partes, ita respondeam: *Generalis responsio est, Deum quantum in se est, gratiam singulis paravisse, illam exhibere universis, conferre etiam* * *volentibus & petentibus, & reluctationem, tenebras, cæcitatem pendere ab humanæ voluntatis arbitrio.* Hæc, quæ orthodoxa non esse vix linariæ caput somniaret, à me non dicta esse orthodoxe contendit vitilitigator; quoniam à se demonstratum putat gratiam singulis exhibitam, sententiâ nostrâ esse *gratiam duntaxat exteriorem:* quod in systemate nostro homo gratia victrici destitutus *non possit reluctari, ac tenebras à se depellere:* quod sine gratia removere non possit *impedimentum;* ac demum non habeat *potentiam proximam*, & possit absque gratia abstinere ab *hoc*, *vel illo peccato*, non autem ab omni peccato in genere.

Quæ manutenetur, concluditurque tota materia.

Responsio illa, quam nos tradidimus tomo 3. pagina 291. est communis inter Thomistas, eáque utuntur Lemos libro 4. Panopliæ parte 2. tract. 3. cap. 15. num. 260. & 261. Gonet de Reprob. disput. 5. art. 6. num. 204. Gonzales de Grat. suff. art. 8. pag. 257. &c. Hi etiam addunt responsiones alias nostras, quas Anonymus silentio prætermittit. Cæterum cum nos tum hoc postremo articulo, tum in præcedentibus invictissime demonstraverimus, Anonymum insigniter decipi, dum ait nos *sufficientis* gratiæ nomine intellexisse gratias tantummodo *externas;* turpissime hallucinari, ubicunque affirmat in systemate, quod propugnamus, hominem destitutum gratia efficaci succumbere *necessitate* ineluctabili; supinâ laborare ignorantiâ, dum traditam à nobis *potentiæ proximæ* notionem, tanquam recens commentum suspicit, horret, & Vatiniano odio persequitur; atque dum vellicat quæ diximus *de impedimento libere posito*, & de justa culpæ imputatione, quando *homo vitare potest hoc, vel illud peccatum*, audacter insurgere in Sanctum Thomam, cujus verbis usi sumus, ut constat ex præcedenti num. 5. ac fatente Tournely, de quo §. 6. num. 9. in omnes Orthodoxos, qui negantes auxilium sufficiens omnibus & singulis excæcatis conferri, iisdem nostris responsionibus passim utuntur: extra omnem controversiam positum esse arbitramur, postremas convitiatoris reciprocationes adeo fractas esse atque elisas, ut æstimandæ sint panno lacero viliores, universamque *Jansenismi Redivivi* molem non modo eversam ac dirutam esse, verum etiam in minutissimum pulverem comminutam. Oramus autem Redemptorem & Judicem universorum, ut si vel in libris Theologicarum disciplinarum, vel in his vindicationibus conscribendis fraude aliqua, commentis, studio novitatis, simulatione, vitiisque nobis in omni fere pagella ab inhumanissimo, acerbissimoque adversario objectis, usi fuimus; mortis suæ beneficia minime consequamur: si autem curavimus calcare Majorum nostrum vestigia, si quæ literis mandavimus, hausimus ex documentis scriptisque Orthodoxorum virorum, si & ore & corde damnatas

* *Ne intelligas* τὰ volentibus *sensu Semipelagiano, ac rejecto eodem tom. 3. pag. 159. sed Augustiniano, & ibidem exposito, ita ut etiam hoc divini sit muneris,* ut ore mus & petamus; *petenti autem & oranti augeatur bona voluntas*, ut possit implere divina mandata qui voluerit, cum valde perfecteque voluerit, *ut inquit Augustinus de Grat. & lib. arb. cap.* 15. *vide etiam eodem tom.* 3. *pag.* 134.

natas hæreſes execramur; exurgat Dominus, & judicet cauſam pauperum: criminatori autem noſtro pro illatis nobis injuriis amplitudinem gloriæ, pro maledictis benedictionem uberrimam, pro atrociſſimis contumeliis ſpiritum charitatis retribuat; nec unquam nobis è memoria excidat, quod, dum ipſe Dominus pro humani generis redemptione penderet in ligno, dum potaretur aceto, dum inter iniquos deputaretur, cum lacrymis & clamore valido oravit: *Pater, dimitte illis; non enim ſciunt quid faciunt.* Luca 23. 34.

CAPUT III.

Reprimitur illata Fulgentio Bellelli *viro Clariſſimo Janſeniani erroris calumnia.*

Janſ. Rediv. pag. 101. 107. 182.

CRedo neminem futurum fore, qui legens in *Janſeniſmo Redivivo* Fulgentium Bellelli *renovare* Janſenianum principium duarum invincibilium delectationum, *quinque propoſitiones inde pullulantes* docere, *mera verba* profundere, ut Orthodoxos *decipiat*, & nobiſcum conjunctum eſſe *peſtifera errorum ſocietate*, fidem adhibiturus ſit homini, cujus judicium inconſideratum ac præpoſterum eſſe tot tantisque momentis oſtendimus. Quisquis ergo hanc Apologiam majori jam ex parte abſolutam ad extremum uſque perlegere non dedignatur; non ex abjectis inhoneſtisque coloribus, quibus ab ignoto accuſatore depingitur, Theologi noſtri debet ſibimet imaginem præformare, ſed ex morum ejus probitate, ex munerum amplitudine, atque ex editione librorum ejus, facta ſervatis præſcriptionibus juris, ac probantibus viris ſummis, necnon ex cæteris adjunctis, quæ attigimus in prioris Voluminis præfatione. Ubicunque etiam legentium oculis occurret vocabulum *Bellellini ſyſtematis*, quod interdum in hac poſtrema criminatione repetit lepidus convitiator, rerumque dulciſſimus: ne obliviſcantur lectores eorum, quæ præmiſſa ſunt primo capite, ex quibus conſtat viro percelebri in eadem ſententia præiviſſe noſtratium plurimos; ut non immerito compellare poſſimus Vitilitigatorem verbis Joannis Chyſoſtomi Græcorum Patrum eloquentiſſimi: *Tu quidem putas fratrem tantum te contumelia afficere; redundat autem contumelia etiam in locum.* Chryſ. tom 3. pag. 346. edit. noviſſima. Quamquam vero Scriptor eximius ingenio, quo pollebat, maximo, rerum ac de ſuo nomine appellandum ſyſtema elaboraſſet, ex quo criticis narium quoque emunctarum conſequi viderentur proſcriptæ Janſenii theſes; non tamen *Janſenianus* jure diceretur, dum theſes ipſas aperte damnat, negatque à principiis à ſe ſtatutis profluere, juxta monitum viri Cl. Jacobi Boſſuetii: *Conſequentiæ minime attendendæ ſunt, quæ ex aliqua doctrina deduci poſſunt, ſed id ſolum, quod concedit, & quod ponit qui eam docet.* Boſſuet Expoſ. doct. Cath. n. 3. Id Bell. tom. 1. pag. 292. Multo minus invidioſo illo nomine Auguſtinianus Theologus notandus erat, cum ipſius principia caſta & lucida ſint, conſecutiones autem Anonymi, ut mox demonſtrabo, illegitimæ, ac turbulentæ.

§. I.

§. I.

Fulgentius Bellelli *non statuit efficacitatem gratiæ in delectatione victrici, quæ cum sit gradu superior cupiditate*, antecedenti necessitate *liberum impellat arbitrium, eique tollat agendi, & non agendi potentiam.*

SUMMARIUM.

1. P. Bellelli clarè distinguit inter delectationem deliberatam, & indeliberatam.
2. Expresè adstruit libertatem indifferentiæ cum delectatione victrici.
3. Ex delectatione victrici consequentem solùm admittit necessitatem.
4. Idem tenet de delectatione carnali.
5. Sola necessitas consequens nec merito, nec culpæ obstat.

1. P. Bellelli clarè distinguit inter delectationem deliberatam, & indeliberatam.

I. IN priori libro *de modo Rep.* in quo disputat *de Gratia sufficiente*, Augustinianus Theologus affirmat quidem cum Augustino efficacem gratiam à sufficiente distinctam, esse *delectationem, qua vincitur delectatio peccati*, seu *inspirationem luminosissimæ, & flagrantissimæ charitatis*, ut S. Pater inquit cap. 35. de Grat. Christ. & lib. 3. Op. imperf. num. 107. at sedulo monet præter *indeliberatam* delectationem, seu gratiam divinitus inspiratam, admittendam esse delectationem *deliberatam*, quæ à libera voluntate divinitus præmota procedit, ac prævenit opera libertatis ac meriti: „ Discernenda est, *inquit*, indeliberata fides à fide deliberata, quæ à „ libera voluntatis assensione perficitur; „ sicut indeliberata charitas à deliberata „ charitate, seu dilectione, optima etiam „ ratione secernitur. Indeliberata enim „ fides est inchoata fides, seu semen ve- „ luti fidei, sancta videlicet credendorum „ cogitatio nobis infusa, quæ ad fidei per- „ tinet initium. Deliberata fides, quæ ad „ ipsius pertinet incrementum, adhæ- „ sionem insuper liberam explicat volun- „ tatis, qua quis vult credere, fideique „ mandato parere. Quemadmodum & „ indeliberata charitas inchoata est boni „ salutaris delectatio, quam Deus tan- „ quam charitatis semen vel initium lar- „ gitur; deliberata autem charitas libera „ delectatio est, qua homo suaviter de- „ lectatus vult ipse diligere. „ Et præter inspirationem *actus indeliberati*, deliberata charitas, & quidem libera, & procedens *à libera adhæsione voluntatis.*

De modo Rep. tom. 1. pag. 3.

2. Expresè adstruit libertatem indifferentiæ cum delectatione victrici.

II. Explicans lib. 5, cap. 6. efficacem gratiam sitam *in victrici delectatione*, luculentissime declarat, hac non inferri libero arbitrio necessitatem. „ Efficacitas „ gratiæ, *inquit*, in eo sita est, quod „ sancta delectatio & illuminatio tantum „ accendatur, & tantum crescat, ut vin- „ cat. Hoc est, ut homo gratia operante „ tantum velit, tantoque ardore diligat, „ ut carnis voluntatem contraria concu- „ piscentem voluntate spiritus vincat. „ Tantum quippe Spiritu Sancto accen- „ ditur voluntas eorum, ut ideo possint, „ quia sic volunt, & ideo sic velint, quia „ Deus operatur, ut velint. „ Cap. 11. de corr. & grat. num. 31. *Quod & dixerat etiam Augustinus* lib. 2. de peccat. mer. cap. 17. Nolunt homines facere quod justum est, sive quia latet an justum sit, sive quia non delectat. Tanto enim quidquam vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. *Vide ibi. Etenim ut etiam docet in Exposit. Epist. ad Galat. num. 49.* Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est. „ Quoniam scilicet facta sup- „ positione, quod virtus tametsi indiffe- „ rens, operi ac actioni applicetur, agat „ tunc, opereturque necesse est; necessi- „ tate tamen consequente, & illationis. „ Quis enim id neget? Non est igitur hæc „ necessitas activæ virtutis, seu liberæ „ potestatis, non est actus primi, non „ antecedens. Sed est necessitas conse- „ quens, necessitas suppositionis, necessi- „ tas actus secundi: quæ etiam à S. Tho- „ ma 1. 2. q. 112. art. 3. necessitas infalli- „ bilitatis, & certitudinis, hoc est certæ, „ & infallibilis illationis nuncupatur jux- „ ta doctrinam S. P. Augustini, quam „ tradit de Sanctorum Prædestinatione, „ qua certissime liberantur, quicunque li- berantur. „ Istiusmodi vero consequens „ necessitas, applicationisque determi- „ natio, quæ dici consuevit sensus com- „ positi, non sensus divisi, tametsi si- „ spensionem auferat, indifferentiam „ tamen activam servat illæsam. Non „ enim immutat objectum, quod sic ap- „ paret vel imperfectum, vel adeptu diffi- „ cile,

ibid. p. 123.

„cile, ut apparebat: non cognoscendi modum, qui æquè inter certitudinem & obscuritatem, vel inter scientiam & ignorantiam nutat. Igitur „activam, & essentialem arbitrii indifferentiam indemnem relinquit. Accidit „nimirum indifferenti arbitrio, sicut „nigredo accidit homini, & hominis essentiam non diminuit. Etenim si in „probabili quorundam censetur sententia, arbitrium gratiam indifferentem „determinare, applicare, prævenire, „quin gratiæ ejusdem indifferentiam aliquatenus lædat; cur vice versa probabile non censebitur gratiam seipsa efficacem determinare, applicare, & prævenire indifferentem libertatem, quin „ab ipsa libertas indifferentiæ damnum vel minimum patiatur? Quinimo „ita juvari tenendum est, ut concordi „vinculo simul junctæ in liberam, salutaremque actionem exerantur. Vide „lib. 2. cap. 16. ad 2. & lib. 4. cap. 39. „ad 5. „ Non poterat insignis Theologus expressius declarare necessitatem, quæ descendit ex victrici delectatione, esse duntaxat *consequentem, atque illationis.*

3. Ex delectatione victrici consequentem admittit necessitatem *Eod. tom. pag* 127. 133. 228. 286. 288.

III. Delectationem victricem esse necessariam in hoc statu duntaxat ratione *actus secundi*, atque ut voluntas libere exeat in actum, ideoque ex ea inferri solam *necessitatem consequentem, & illationis*, non antecedentem & absolutam, plurimis in locis affirmat vir præstantissimus. *Est namque*, ait eodem volumine pag. 127. *adjutorium se ipso efficax applicatio potestatis ad actionem;* & seq. pagina: *Non ergo ad primum actum, sed ad secundum pertinet:* item pagina 133. *Cavendum est, ne determinatio gratiæ in essentiam ipsam arbitrii, seu actum ipsius primum essentialem derivetur:* ac paulo infra, *Efficacis gratiæ determinatio potestatem indifferentem ad operationem faciendam applicat conjungitque:* pag. itidem 228. *Adjutorium per se efficax ad consequentem spectat voluntatem, estque adjutorium non possibilitatis, sed actionis:* pariter pag. 286. de eodem adjutorio: *Solum secundum actum determinat; applicat enim indifferentem virtutem ad bonum piumque opus:* iterum pag. 228. *Necessitas efficacis per se gratiæ consequens dicitur, quoniam auxilium est, non actus primi virtutis indifferentis, sed applicationis ejusdem ad pium opus, applicatio autem virtutis usus virtutis est. Usus vero non est actus primus, sed secundus.* Poteratianne Augustinus Theologus expressius docere efficacem gratiam, seu delectationem victricem spectare *ad solum actum secundum*, applicare duntaxat *ad actum potestatem indifferentem*, & necessitatem, quæ inde infertur, esse *consequentem* tantummodo, atque ex suppositione *applicationis liberæ voluntatis?*

4. Idem tenet de delectatione carnali. *In eodem tom. pag.* 245.

IV. Quod de Gratiæ delectatione, ita de cupiditate & delectatione carnali tradidit vir illustris, illâ scilicet, quamvis robustior sit, non tamen induci *ineluctabilem necessitatem*, scribens lib. 4. cap. 27. „Quoties vero cupiditati delectatio fortis per gratiæ delectationem fortiorem „non vincitur, facitque sibi liberum arbitrium consentire, necessitas non est „antecedens, sed consequens. Est videlicet nihil aliud, quam applicatio ad „consensum indifferentis facultatis, „quæ potest illi per gratiam resistere: „quæque determinata applicatio, quemadmodum de gratiæ per se efficacis „applicatione ad salutare opus diximus, „quoniam indifferentiam judicii, & objecti non immutat, ad actum spectat „secundum, non primum. Supposito „autem quod indifferens libertas, quæ „antecedenti virtute potest concupiscentiæ resistere, libere fuerit ad consensum applicata, necesse est ut consentiat, „necessitate scilicet consequente, illationis, & suppositionis, quemadmodum „Scholæ loquuntur. Ad hanc itaque necessitatem Summos Pontifices Innocentium, & Cœlestinum respexisse non „dubitamus: „ Necesse est enim, *inquiunt*, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. *Innoc. Epist. ad Concil. Carth. Cœlest. Epist. ad Gall. Ep. cap. 6.*

5. Sola necessitas consequens nec merito, nec culpæ obstat. *Ibid. p.* 246.

V. Sequitur vir præclarus eodem capite: „In necessitate absoluta & antecedenti motionum concupiscentiæ indeliberatarum, quas inviti patiuntur homines, quæve omne tempus delibe„randi auferunt, plane constat nullam „Augustinum culpam agnovisse: „ Non enim pati adversitatem carnis, sed duci à carne damnatio est. „Culpam autem, vel meritum in consequenti ne„cessitate gratiæ fortioris, vel fortioris „concupiscentiæ agnovit; quia hæc indifferentem actus primi potestatem ad „consensum applicat. Hæc vero necessitas non est *sensus divisi*, facultatisque „in actu primo inspectæ secundum se; „sed *sensus compositi*, actusque secundi, „ut fert antiqua, & convulsa nunquam, „Thomistarum distinctio.

§. II.

§. II.

Perspicue tradidit Augustinianus Theologus sufficientem gratiam distinctam ab efficaci.

SUMMARIUM.

1. Gratiam sufficientem pro omni statu admittit P. Bellelli.
2. Docet, eidem posse resisti.
3. Omnibus sine exceptione eandem paratam affirmat.
4. Ab efficaci eam expressè distinguit.
5. Idem repetit contra Quesnellium.

1. Gratiam sufficientem pro omni statu admittit P. Bellelli. *De modo Rep. tom. 1. pag 7.*

I. EXscribendum foret totum fere viri eruditissimi Opus inscriptum *de modo Rep.* ac præsertim liber 1. ut veritas apertissime invidis obtrectatoribus eluceseeret. Perpauca tamen illinc excerpta proponam, quæ sat erunt cuilibet moderato proboque lectori. Itaque libro illo primo cap. 4. hæc leguntur: „ Interior virtus excitans est illa „ gratia sufficiens, quæ urgente lege „ omnibus, & singulis datur hominibus, „ qui Dei mandatis obedire tenentur; „ quæque etiam data fuisset, tametsi „ nullum peccati contagium primævam „ integritatem humani generis infirmasset. Sed innocenti creaturæ dabatur „ ex bonitate Conditoris; lapsis autem „ hominibus ex misericordia conceditur „ Redemptoris. „

2. Docet eidem posse resisti.

II. In eodem libro cap. 5. cum paulo antea docuisset sufficientem gratiam, quæ in Adamo innocente proximam potestatem conferebat ad servanda mandata, in hoc infirmitatis statu tribuere potentiam remotam, atque interdum accendere vividiores sanctæ delectationis flammulas, & cum ad implenda præcepta non adhuc proxime sufficit, humanam excitare voluntatem ad orandum; ita prosequitur damnans Jansenii hæresim: *Ibid. pag. 9.* „ Huic autem interiori, sive proxime, sive remote sufficienti, sive operandi legisque faciendæ, sive etiam „ orandi adjutorio, quodcunque illud sit, „ non solum homines resistere, ejusque „ conatum irritum reddere, quinimo penitus abjicere possunt, „ id subinde demonstrans ex Tridentina Synodo sess. 6. cap. 5. ex pluribus Augustini locis, necnon ex damnatione secundæ Jansenianæ propositionis.

3. Omnibus sine exceptione eandem paratam esse affirmat.

III. Satis autem mirari non possumus, quod aliqui Fulgentio Bellelli opponant denegari ab ipso sufficiens auxilium: cum capite 8. ejusdem libri contendat, „ nedum justos, sed peccatores insuper, *Eodem Vol. pag. 15.* „ Paganos, Judæos, hæreticos, aliosque „ hujus generis homines, quotquot scilicet divinis mandatis obligari non dubitamus, sive ut convertantur ad fidem, sive ut reliqua, quæ ad salutem „ pertinent, exequantur, gratia sufficienti ad orandum, tempore saltem quo „ lex obligat, adjuvari. „ Imo nec denegavit *auxilium sufficiens*, quandocunque urget præceptum, quibusdam peccatoribus obduratissimis, ut constat ex eodem libro pagina 13. & apertius ex libro 4. pagina 252. idem *auxilium sufficiens ad diligendum Deum super omnia, saltem ut auctorem naturæ*, semper adesse *negative* infidelibus affirmans ipsomet libro pag. 254. ulterius, quam opus foret, progressus: cum obduratorum, atque infidelium singulis *paratum* quidem semper sit auxilium, at non semper urgente quoque præcepto *collatum;* ut docent nobilissimi Thomistarum, & Augustiniani non semel in hoc Apologetico laudati.

4. Ab efficaci eam expressè distinguit.

IV. In his quidem, aliisque in locis, ubi insignis Theologus commemorat *sufficiens gratiæ adjutorium*, docens pertinere istud, *ad actum primum*, esse *auxilium possibilitatis*, non applicationis, *eique resisti*, manifeste distinguit gratiam *sufficientem* ab *efficaci*. Quod & alibi *Eodem tom. pag. 127.* præstat; atque ad hunc modum disserit lib. 3. cap. 5. „ Nunquam enim gratia „ efficax sine sufficiente tribuitur, tametsi sufficiens à Deo sine efficaci donetur sæpissime. Luculento id calamo „ S. Antistes lib. 4. ad Bonifacium cap. „ 6. expressit his verbis: „ „ Reluctanti enim prius auditus vocationis ipsa Dei gratia procuratur; ac deinde in illo jam non reluctante studium veritatis accenditur. Verumtamen in omnibus, quæ quisque agit secundum Deum, misericordia ejus prævenit eum. „

5. Eadem repetit contra Quesnellium. *Tom. 2. pag. 37. 38. 39.*

V. Perpetuo sibi constans hæc vir doctissimus scribit in altero Volumine ad Prop. 2. Quesnelli, „ Jesu Christi gratia principium efficax boni cujuscunque generis, &c.„ *Rejicitur hæc propositio. Quoniam gratiæ Jesu Christi generatim sumptæ, perperam restrictio illa additur.* Principium efficax. *Non enim omnis gratia Jesu Christi efficax est; sed duplex est distinguenda*, sufficiens, & efficax. *Vide 1. P. lib. 1. & lib. 2. cap. 1. & lib. 4. cap. 2. & seqq.* Post pauca: „ Duplici namque modo facit Deus bona „ salutis opera possibilia, *possibilitate virtutis* per gratiam sufficientem, remotam „ saltem ad orandum; & *possibilitate actionis* per gratiam se ipsa efficacem, „ qua possibilia facit cum effectu, eadem operando in illo, cui possibilia facit. *Ac rursus:* Deficiente enim interiori per se gratia efficaci, quæ cor emollit, non lex, non exhortatio cor obdurat, sed prava peccatoris voluntas, cum male agendo gratiæ sufficienti & excitanti resistit.„ Hujus generis quamplurima in eodem Opere inveniuntur.

§. III.

Imponunt Augustiniano eximio viro, qui ajunt docere illum quod aliqua Dei præcepta, secundum præsentes, quas habent vires, sint justis impossibilia.

SUMMARIUM.

1. Statuit P. Bellelli sententiam primæ propositioni directè contrariam.
2. Tenet, gratiam orandi saltem sufficientem adesse omnibus
3. Solvit distinctione fundamenta Jansenii.
4. Rejicit propositionem Quesnellianam de hac materia.
5. Stabilit gratiam orandi contra aliam Quesnellii propositionem.

1. Statuit P. Bellelli propositionem primæ Jansenii directè contrariam, *Tom. 1. pag. 17.*

I. Libro enim 1. cap. 8. aperte docet hominibus etiam impiis, urgente mandato, etsi desit sufficiens ac proxima gratia obediendi, non deesse tamen sufficientem & proximam gratiam petendi, probatque sententiam Norisii in Vind. cap. 3. §. 6. tum vero ita prosequitur: „ Quam æquo jure tanquam temeraria, impia, blasphema, „ anathemate damnata, & hæretica, prima Jansenii propositio proscripta sit „ liquet:„ Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant. „ Etenim si peccatoribus secundum præsentes, quas „ habent vires, Dei mandata possibilia „ sunt; quanto magis justis hominibus? „ Si iniquis gratia petendi observantiæ „ possibilitatem non deest, cur justi ipsamet carere asserantur? Utrosque enim „ sine disparitate lex urget: utrosque sine differentia minis atque terroribus „ coercet & admonet.„

2. Tenet, gratiam, orandi saltem sufficientem adesse omnibus

II. Quarto item libro argumenta, quibus Jansenistæ nituntur evincere impossibilia esse præcepta, si desit gratia efficax, seu delectatio superior & victrix, tali pacto vir egregius elidit: „ Respondeo autem perperam cotendere Jansenistas impossibilia esse pietatis opera, „ absente gratia per se efficaci. Etenim, ut jam ostendimus, tametsi gratia quibusdam per se efficax desit, quæ „ dicitur actionis, seu applicationis virtutis ad opus; nulli tamen urgente lege „ deest gratia parva & excitans, quæ est „ gratia vere sufficiens. Orandi enim „ adjutorio, dum lex urget, nemo privatur. Qui autem orare potest, gratia profecto virtutis, possibilitatis, & „ potestatis præditus est. Quapropter „ Dei mandata nemini sunt impossibilia; „ quia Deus impossibilia non jubet. Et „ quia per vires naturæ impleri non „ possunt, non deest gratia, qua possibilia fiant.„ Rursus fatetur se amplecti doctrinam Norisii Vindic. cap. 3. §. 6. *Eodem tom. pag. 174.*

3. Solvit fundamenta Jansenii distinctione. *Ibid. pag. 178*

III. Præterea objicientibus Jansenistis non haberi potestatem recte operandi, cum gratia efficax ad recte & pie operandum sit necessaria, ita vir illustris occurrit lib. 4. cap. 1. „ Distinguenda est „ illa propositio, *Gratia efficax est necessaria ad omne opus pium*, tanquam potentia & virtus antecedens, negatur; „ tanquam conditio operativa, & applicativa virtutis, & potestatis, concedi-

„ tur

„ tur (non est pura & mera conditio.) „ Eaque distinctione etiam illata propo- „ sitio est exponenda: *Ergo sine gratia efficaci non potest esse opus pium*, si ver- „ bum *non potest* indefinite ad generalem „ impotentiam significandam usurpetur, „ negari debet: si ejusdem sensus cum „ debita limitatione ad significandam im- „ potentiam consequentem, seu *absentiam possibilitatis cum effectu* restringa- „ tur, est concedenda; „ ac ibidem de verbis Augustini, quibus Novatores abuti solent: „ Ubicunque S. P. de Gratia „ per se efficaci scripsit, hominem sine „ illa *non posse*, aut *posse*, de potentia aut „ impotentia consequente, seu cum effe- „ ctu, aut de possibilitate cum effectu; „ nusquam vero de potentia, aut impo- „ tentia antecedente virtutis, & indefi- „ nitæ possibilitatis, est exponendus. „

4. Rejicit propositionem Quesnellianam de hac materia. *Tom. 2. pag.* 42.

IV. In propositionem Quesnellianam 9. „ Gratia Christi est gratia suprema, „ sine qua confiteri Christum nunquam „ possumus, & cum qua nunquam illum „ abnegamus, *ita Augustini discipulus:* „ Gratiam efficacem per falsam defini- „ tionem exponit; huic enim perperam „ illa notio affigitur, *sine qua confiteri Christum nunquam possumus.* „ Vera es- „ set propositio si diceret, sine qua con- „ fiteri *proxime*, & *cum effectu* non pos- „ sumus. Sed cum dicat, *nunquam pos- sumus*, omnino falsum enuntiat. Nam- „ que interdum nedum peccatoribus, „ sed justis etiam, deficit gratia efficax; „ qui nihilominus per vires gratiæ suffi- „ cientis, habituumque supernatura- „ lium, quibus prædíti sunt, Deum pos- „ sunt confiteri, si non *proxime*, saltem *remote*, quia possunt orare. Vide lib. 1. „ & lib. 4. cap. 1. & seqq. „

5. Stabilit gradum orandi contra aliam Quesnellii propositionem. *Eodem tom. 2. pag* 27. & 41. 43. *Vide Norisium eadem de re scribentem in* Calumnia sublata *cap. 2. sive tom. 3. pag.* 1065. *seqq.*

V. Multus atque infinitus essem, si cuncta hujus generis loca ex libris eruditissimi viri proferre vellem. At quid clarius istis, quæ habentur adversus 2. Quesnellii propositionem: „ Absque gra- „ tia per se efficaci, tametsi opus sa- „ lutare nunquam fiat, aut si ita loqui „ placet, proxime etiam fieri non possit, „ fieri tamen potest saltem remote, per „ vires gratiæ sufficientis, quæ dat posse „ orare? „ Quid expressius istis in prop. 3. „ Non in vanum, non frustra, sed „ utiliter, providenter, rectoque consilio „ præcipit id Deus hominibus, quod pe- „ vires sufficientis gratiæ facere possunt, „ aut saltem petere quod non possunt? „ Quid manifestius his in prop. 7. „ In „ præsenti autem fœdere Deus quod pe- „ tit à nobis, aut per gratiam se ipsa effi- „ cacem donat, aut per sufficientem „ orandi saltem gratiam, ut reddere pos- „ simus largitur? „ Quid enucleatius istis in propos. 11. „ Recta enim fide „ credimus, Deum jubere quod saltem „ possumus petere? „ Mirum ergo dictu! quod extent, qui Fulgentio Bellelli calumniam hanc inferant, defendi ab illo absque delectatione victrici, qua justi aliquando carent, *impossibilitatem* divinorum præceptorum, & sufficientis auxilii carentiam.

§. IV.

Aperte, & sensu plane catholico, P. Bellelli, *explicat, propugnatque libertatem à* necessitate, *quæ in hoc statu naturæ lapsæ requiritur ad merendum, & demerendum.*

SUMMARIUM.

1. Libertatem indifferentiæ catholicè definit P. Bellelli.
2. Eam in hoc statu dari energicè probat.
3. Ex Augustino sententiam suam roborat.
4. Quænam requirat ad libertatem indifferentiæ.
5. Conciliat eandem cum gratia efficaci.

1. Libertatem indifferentiæ catholicè definit P. Bellelli. *Tom. 1. de M. R. pag.* 109. 110. 286.

I. NE forte alicui suspicio in animum caderet, Augustinianum Scriptorem, dum pertractat libro 3. de libertate indifferentiæ, accipere libertatem *à necessitate* in peculiari aliqua significatione; præmittit cap. 1. ejusdem libertatis communes ac satis obvias definitiones. *Libertas à necessitate*, inquit, *est volendi facultas opus suum cum indifferentia potestatis exercens.* Tum: *Libertas à coactione idem est, ac voluntarium, libens, seu spontaneum. Libertas vero à necessitate idem est ac libertas indifferentiæ. Vide S. Thomam 1. p. q. 82. ar. 1. in corp. & ad 1.* Deinde hanc libertatem describit communi illa defi-

definitione Theologorum: *Facultas voluntatis, quæ positis omnibus ad agendum requisitis potest agere, & non agere:* nec prætermittit breviorem S. Thomæ definitionem 1. p. q. 83. ar. 4. *Vis electiva,* „ seu facultas eligendi unum præ altero. „ Hanc vero potestatem agendi, vel non agendi, hanc libertatem indifferentiæ, hanc vim electivam, facultatemque unum eligendi præ altero, omnino requiri ad liberum voluntatis arbitrium affirmat Theologus noster tum eo loci, tum lib. 4. cap. 39. repetens, *spectare ad libertatem indifferentiæ, quod positis omnibus ad agendum requisitis potestatem habeat agendi, & non agendi.*

De hac tamen definitione ego assentior Lemosio, cæ eisque Thomistis apud Gonet. disp 6 num. 121 sive tom. 2. pag. 126. non autem Annato. Lessio, aliisque Medistis, ea definitione utentibus ad evincendum sine gratia efficaci haberi quidquid requiritur ad actum secundum.

2. Eam in hoc statu dari energicè probat. *Eodem tom. pag. 111. 112. 114. 117.*

II. Hanc itaque libertatem dari in hoc statu Augustinianus Theologus cap. 2, præcitati libri tertii demonstrat octo argumentis, quorum primum è sacris literis depromptum his verbis aggreditur: „ In homine etiam lapso libertatem indifferentiæ necessariam omnino ad merendum confitendam esse, invictissimis argumentis comprobatur. Et primo loco Sacræ Scripturæ occurrunt, „ quibus apertissime vis elective, seu indifferentiæ libertas ad meritum, vel demeritum homini lapso asserta conetur. „ Tam vero in hoc, quam in sequentibus argumentis semper eandem libertatem appellat *potestatem indifferentem:* „ indifferentem & electivam potestatem, qua homo lapsus agere, & non agere potest, seu peccare & cohibere peccandi motum: indifferentiæ libertatem ad agendum, vel non agendum: „ sive in vitam bonam, sive in vitam malam potestatem indifferentem, „ aliisque phrasibus frequentissime repetitis.

3. Ex Augustino sententiam suam roborat. *In eodem libro cap. 2. pag. 118.*

III. Productis autem in octavo argumento verbis Augustini lib. 6. Op. imperf. num. 12. ubi de libertate immutabilis voluntatis, qua beati esse volumus, ait non sufficere nec ut beatus sit quisque, *nec ut vivat recte,* ita illustris Theologus prosequitur: „ Tam præclare, invicteque Augustini isthæc sententia tertium Jansenii articulum expungit, quam quod maxime. Nam „ qua fronte Augustinus assertor illius „ articuli obtenditur: „ Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione? „ Ille nimirum Augustinus, quem libentissime sibi Judicem Janseniste conclamant, & quidem senior, ac doctior factus in postremis vitæ laboribus pro jure ac veritate Sanctæ Romanæ, Apostolicæque Sedis decertans, de libertate quæ à sola coactione, & non est „ etiam à necessitate ait, quod ad merendum, „ recteque vivendum, ut beatus sit quisque, NON SUFFICIT.

IV. Magnopere autem miramur, quod viro Catholico adversarii objecerint illam tantum indifferentiam ab eo deprædicari, quæ repetitur *ex objecto,* quasi voluntatem intrinsecus *necessitate* adactam, & potestate ad utrumlibet exspoliatam dogmatizaverit. Id enim non tantum ex hactenus dictis refellitur, verum etiam ex cap. 5. ejusdem tertii libri; ubi postquam docuerat quomodo *ex objecto* pendeat indifferentia judicii, plura alia ad libertatem indifferentiæ necessaria recenset. Quorum primum est, „ Libera facultas, quæ, *cum sit creata,* quantum ad esse non solum, sed etiam „ quantum ad operari, perfectissime à „ Deo exigit dependere. Quapropter „ in actu primo potestatis Deus concursum generalem paratum exhibet, ut „ in actionem, seu actum secundum volendi, aut nolendi queat exire. II. „ Objecti boni, malive notitia, quoniam „ in incognitum voluntas ferri non potest. III. Judicium indifferens, seu „ cognitio, quæ varias rationes boni vel „ mali, delectabilis, aut ardui in objecto „ deprehendit, & quæ actum primum „ essentialem liberæ facultatis constituit. „ IV. Voluntas à coactione, & violentia immunis: coactio enim cum voluntarium auferat, libertatem etiam „ subruat necesse est. V. Potestas antecedens arbitrii, seu activa indifferentia „ ad bonum, vel malum, ad meritum, „ vel demeritum, in qua nulla determinatio, nullaque necessitas reperitur. „

4. Quænam requirat P. Bellelli ad libertatem indifferentiæ *Ibid. cap. 5. pag. 125. 126. 127.*

V. Explicans tandem cap. 6. quomodo *sub gratia per se efficaci* permaneat hæc *indifferentiæ libertas,* ut dixi §. 2. docet adjutorium efficax pertinere ad actum secundum, *non ad potestatem, seu virtutem actus primi:* docet esse *applicationem potestatis ad actionem:* docet *hanc potestatis applicationem præsupponere virtutem & potestatem jam constitutam:* docet necessitatem effectus sub eadem gratia victrice esse *necessitatem consequentem, necessitatem suppositionis, necessitatem applicationis, necessitatem actus secundi:* docet non esse *necessitatem illam necessitatem activæ virtutis, neque necessitatem actus primi, neque necessitatem antecedentem:* docet per adjutorium applicationis, *tametsi suspensionem auferat, indifferentiam tamen activam*

5. Conciliat eandem cum gratia efficaci. *Prox. cap. 6. p. 127. 128. 129. 130.*

vam servari illæsam: docet *gratiam se ipsa efficacem determinare, applicare, & prævenire indifferentem libertatem, quin ab ipsa libertas essentialis indifferentiæ damnum vel minimum patiatur.* Idne est consentire Jansenio, & libertatem *indifferentiæ*, seu *à necessitate* ab hoc statu ablegare?

§. V.

Manifeste calumniantur qui asserunt rejici à Fulgentio Bellelli divinam salvandi omnes voluntatem, & communem universorum hominum redemptionem.

SUMMARIUM.

1. Deum omnes salvos velle affirmat P. Bellelli.
2. Affirmata confirmat.
3. Etiam de reprobis id expresse tenet.
4. Damnat contrarias Jansenii, & Quesnellii propositiones.
5. Voluntatem hanc generalem in Deo, & Christo explicat.

1. Christum omnes salvos velle affirmat Bellelli. *Tom. 1. pag. 28.*

I. Fidem quippe docti piique scriptoris commendant quæ leguntur lib. 1. de modo Rep. cap. 10. „Voluit Christus omnes, singulosque „post lapsum homines, secus quidem ac „dæmones, in via salutis, unde dejici si„militer merebantur, remanere. Qua „nimirum voluntate, media ad ipsam „necessaria instituit, præparavitque.„

2. Affirmata confirmat. *In eod. tom. pag. 184.*

II. Eandem fidem confirmant, quæ habentur lib. 4. cap. 4. „Si de vo„luntate antecedenti sermo sit, omnes „& singulos salvos fieri vult Deus; si „autem verba Apostoli de voluntate „consequenti exponantur, de generibus „singulorum, non autem de singulis ge„nerum intelligi debent.„

3. Etiam de reprobis expresse id tenet. *Tom. 2. pag. 63.*

III. Commendant eandem fidem, quæ habentur in propositionem 12. Quesnellianam: „Deus enim, docente Apostolo, vult omnes homines salvos fieri, „voluntate videlicet antecedenti, & in„efficaci. Et quidem hac voluntate, sive „sit eminenter, sive formaliter in ipso, „vult etiam reproborum salutem, pro „qua Christus quoque mortuus est.„

4. Damnat contrarias Quesnellii, & Jansenii propositiones. *Ibid. pag 68.*

IV. In propositionem quoque 30. hæc vir præclarus: *Rejicitur hæc propositio*, Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter, *quæ sensum reddit, Christum mortuum esse pro salute duntaxat prædestinatorum. Fuit autem hic sensus ab Innocentio X. in quinta Jansenii propositione damnatus:* Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus mortuum esse, & sanguinem fudisse; *quam propositionem idem Summus Pontifex sequenti censura notavit:* „Falsam, temerariam, scandalosam, & intellectam in eo sensu, ut Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impiam, blasphemam, contumeliosam, divinæ pietati derogantem, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.„

5. Voluntatem hanc generalem in Deo, & Christo explicat. *Eodem in loco pag. 70. 71. 72 76. 78. 81. 83.*

V. Adversus eandem propositionem docet voluntatem Dei antecedentem, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, esse illam, qua vult, *lapsos homines non ad terminum usque damnationis ruere, sed in via æternæ salutis manere, legibus dirigere, atque sufficienti possibilitatis gratia, urgente lege, juvare.* Ait velle Deum *per merita Salvatoris* hac voluntate antecedenti *etiam reprobos salvos fieri.* Repetit Christum *omnes singulosque homines sui sanguinis pretio ea voluntate redemisse.* Addit *auxilia sufficientia voluntate antecedenti per mortem suam omnibus & singulis præparare voluisse.* Subjicit: *Quemadmodum Deus non prædestinatos duntaxat, sed reprobos etiam inefficaci, & antecedenti voluntate salvos fieri vult, sub conditione si velint; ita & Christus antecedenti, & inefficaci voluntate, quantum in se est, salutem, requiem, æternamque pacem omnium, singulorumque desiderat.* Inquit rursus: *Qui pro singulis venit, pro singulis fudit sanguinem, atque pro singulis mortuus est.* Concludit, *redemptionem, mortem, sanguinem, dilectionemque Christi omnibus esse communem;* adeo ut nec melius, nec frequentius, nec validius potuisset vir insignis & Orthodoxus Catholicum dogma explicare, profiteri, ac defendere.

R.P. Berti Theol. Tom. X.

CONCLUSIO.

Fulgentius Bellelli docuit, ac propugnavit dogma catholicum, quod directe opponitur hæreſi, erroribusque comprehenſis in quinque Janſenii propoſitionibus.

DEMONSTRATUR.

Doctrina catholica Janſenio contraria.
Cui per omnia concordat doctrina Bellelli.

Doctrina Catholica Janſenio contraria,

Catholicum dogma, quod Janſenianæ hæreſi, & erroribus quinque damnatarum propoſitionum directe opponitur atque adverſatur, eſt nec gratiam *victricem*, ſive inſpirationem *ſanctæ dilectionis*, qua vincitur voluntas carnis contraria concupiſcentis, nec carnalem iſtam voluntatem robuſtam, & præponderantem eſſe *invincibilem*, & *neceſſitate antecedenti & phyſica* ad opus indeclinabiliter trahere: præter victricem illam delectationem, cujus inſpiratio eſt efficax gratiæ adjutorium, dari gratiam *ſufficientem*, quæ etſi ab actu ſejungitur, illius tamen peragendi tribuit *poteſtatem:* hujusmodi gratiam non deeſſe juſtis, quamvis aliquando careant adjutorio efficaci, ſeu *applicationis & operis:* ſub eadem gratia efficaci, necnon ſub robuſtiori concupiſcentia indemnem perſiſtere *libertatem indifferentiæ*, *vim electivam*, atque *poteſtatem agendi vel non agendi:* hanc poteſtatem, libertatemque requiri in præſenti ſtatu *ad merendum*, *vel demerendum;* omnibus demum, ſingulisque hominibus, *voluntate antecedenti*, Deum optimum, maximum gloriam, & auxilia ad hanc conſequendam neceſſaria præparaviſſe; pro omnibus item, ac ſingulis Chriſtum *mortuum eſſe*, *fudiſſe ſanguinem*, *perſolviſſe pretium*, univerſosque redemiſſe, aut prædeſtinatos, aut *reprobos*. Hæc propoſitio certiſſima eſt, paucisque comprehendit quidquid de hæreſi Janſeniana diximus in primo capite hujus diſſertationis.

Auguſtinianus autem Theologus docet cum *delectatione victrici*, & concupiſcentia ad malum all ciente, conſiſtere *liberam voluntatis adhæſionem*, ex ſuperiori autem delectatione nullam aliam inferri neceſſitatem, præter *conſequentem, & illationis*, quæ ſupponit *applicationem liberæ voluntatis:* admittit in hoc infirmitatis ſtatu adjutorium collatum Adamo, qui proculdubio caruit adjutorio *Quo*, ſive efficaci; propugnatque *gratiam proxime*, & *remote ſufficientem*, cui voluntas reſiſtit; affirmat juſtis omnibus, imo & impiis, adeſſe urgente præcepto gratiam *proxime ſufficientem ad orandum*, etiamſi deſit eis aliquando auxilium *applicationis*, ſive auxilium efficax, quo datur *potentia poſitionis*, & *cum effectu:* defendit *libertatem indifferentiæ*, eanque appellat *vim electivam*, ac *poteſtatem agendi*, *vel non agendi*, docens ſub gratia applicationis, & effectus, illæſam immunemque perſiſtere; eandemque libertatem omnino requirit *ad merendum*, *vel demerendum:* diſerte tandem, ac ſæpe commendat & adſtruit voluntatem Dei *antecedentem*, qua ſingulis hominibus præparata ſunt media ad ſalutem neceſſaria; & Chriſtum pro ſingulis *etiam reprobis* oraſſe, fudiſſe ſanguinem, pretium redemptionis ſolviſſe, conſtanti & incontaminata fide ſæpenumero profitetur. Hæc eorum, quæ in hoc tertio capite præmiſſa ſunt, ſynopſim quamdam, & doctrinæ nucleum comprehendunt.

Cui per omnia concordat doctrina Bellelli.

Igitur Auguſtinianus Theologus docuit, propugnavitque Catholicum dogma, quod Janſenianæ hæreſi, & erroribus quinque damnatarum propoſitionum directe opponitur, atque adverſatur, quod erat demonſtrandum.

§. VI.

§. VI.

Diluuntur & exsufflantur Insimulatoris oppositiones.

SUMMARIUM.

1. Delectationem invincibilem Bellellio objicit adversarius.
   Quem tamen falsò hic suppositò laborare ostenditur.
2. Carpit delectationem indeliberatam.
   Quomodò dicta Bellellii Catholicè intelligenda.
3. Necessitatem extorquere conatur ex systemate P. Bellelli.
   Quam tamen solùm consequentem hujus verba ostendunt.
4. Eundem adversarius laborem renovat.
   At irrito conatu, & mala fida.
5. Objicit Augustinum Jansenisticè explicatum P Bellelli.
   Falsitas objectionis ex ipso P. Bellelli demonstratur.
6. Jansenismum denuò, verbis subdolis tectum, objicit.
   Refutatur, id ex sæpè dictis.

1. Delectationem invincibilem Bellellio objicat adversarius.

I. Reliquum est, ut proponamus illas Anonymi objectiones, quæ adversus Fulgentium Bellelli ab ipso peculiariter proferuntur; quandoquidem quæ adversus systema nostrum militant, præcedenti capite solutæ atque elisæ fuerunt. Principio itaque Anonymus objicit, Fratrem Bellelli admittere, & docere Jansenianum principium duarum delectationum, quæ indeliberatæ sint, & relative invincibiles; quoniam docet „ esse impossibile, ut diiectio Dei, „ si non præponderet, vincat cupiditatem, eamque è corde dispellat. „ Lib. enim 1. de statu creat. rat. cap. 19. inquit: „ Respondemus dilectionem inchoatam esse inchoatam justificationem, non esse remissivam peccati, „ quia cum adhuc imperfecta sit, affectui cupiditatis non præponderat, & si „ non præponderat, quomodo illum vincere potest, atque è corde depellere? „ Amores siquidem ab Augustino ponderibus comparantur. „ Amor meus, *inquit*, pondus meum, eo feror, quocunque feror. „ Porro nullum pondus oppositum pondus elevat, & in contrariam partem retorquet, nisi eidem gravitate, & majoritate antecellat. Igitur nec dilectio superat cupiditatem, „ nisi eidem perfectione præstet.

Jans. Rediv. pag. 102.

Quem tamen falsò laborare suppositò, ostenditur.

Resp. eo loci Fulgentium Bellelli pertractare quæstionem, *an quælibet charitas actualis justificet*, quam quæstionem proposuerat cap. 16. & prosecutus fuerat duobus sequentibus; cap. vero 19. solvere objecta contra sententiam suam, in Augustiniana Schola communem, quod scilicet *non omnis actus* charitatis, initialis, tenuis, ac remissus vim habeat delendi peccata, & *formaliter* justificandi; nullatenus vero attingere eam quæstionem, *an voluntas cum minori delectatione spiritus, possit superare robustiorem delectationem carnis.* Comparat ergò *cupiditatem*, qua homo peccat, *charitati*, qua homo justificatur, non liberum arbitrium *necessario* obsequens cupiditati, eidem libero arbitrio *necessario* obtemperanti sanctæ delectationi, ut interpretatur Anonymus. Profecto certum est pertenuem cupiditatis motum, quem centum Galliarum Episcopi, ut vidimus diss. 1. appellant *la cupidité foible*, & per quem patrantur venialia peccata, non sufficere ad delendam charitatem dominantem in justis, prout iidem Episcopi demonstrant ex Augustino *de sp. & lit.* cap. 27. Hinc tamen minime sequitur non posse liberum arbitrium cum illa *debili cupiditate* peccare lethaliter. Ad hunc modum recte docet Augustinianus Theologus, quemlibet actum charitatis initialis extra Sacramentum non superare cupiditatem prædominantem, nec perfecte justificare: atque inde male infertur, quod admittat Jansenianum principium, doceatque liberum arbitrium *necessario* obtemperare robustiori delectationi. Aperte mentem suam aperit proximis verbis pagina 96. „ Convertit dilectio inchoata animam ad Deum, „ sed inchoata duntaxat & imperfecta conversione; sicut veniale peccatum „ animam convertit ad creaturam: igitur „ sicut hæc non reddit animam iniquam „ ita nec illa reddit animam sanctam. „ Quamquam vero scripsisset P. Bellelli voluntatem necessario consentire concupiscentiæ, nisi adjuvetur gratia victrici, quod sane non scripsit; intelligendus foret de necessitate duntaxat consequentiæ, ut ex ejus operibus ostendimus §. 1. & 4.

vide tom. 9. pag. 20.

Bellel. de stat. creat. ration. lib. 1. *cap.* 19.

2. Delectationem indeliberatam carpit adversarius. *Jan. Rediv pag. 103.*

II. Opponit 2. Anonymus: „Tam Janſenius, quam F. Bellelli fatentur motus gratiæ cælitus immiſſos eſſe indeliberatos. Janſenius lib. 4. de Grat. Salvat. cap. 11. „Delectatio iſta, *inquit*, „quam ad omnia opera bona S. Auguſtinus exercenda poſtulat, non eſt aliud, „quam actus quidam indeliberatus cæ„litus immiſſus in voluntatem.„ F. autem Bellelli de Gratiæ motibus ſic loquitur: „Illud autem in primis ſtatuendum „eſt nomine gratiæ auxiliatricis pias in„ſpirationes excitationesque Auguſti„num intellexiſſe, indeliberatos videlicet „motus intellectus & voluntatis à Deo „immiſſos.„ De modo Rep. lib. 1. cap. 1.

Quomodo dicta Bellelii catholicè intelligenda.

Quam inanis ſit objectio iſta, ſatis conſtat ex primo hujus diſſertationis capite §. 1. & 8. in quibus oſtendimus innumeros eſſe orthodoxos, qui gratiam actualem *in actibus indeliberatis* conſtituunt, neque in hoc ſitam eſſe Janſenii hæreſim, ſed in eo, quod dogmatizaverit voluntatem delectatione ſuperiori trahi invincibili neceſſitate ad conſenſum. Ut autem videas Auguſtiniani Theologi in gratiæ prævenientis natura deſcribenda accuratiſſimam diligentiam; memoriâ repetas, Scholaſticorum complures, quorum triginta producit in Schola Aegidiana Fridericus Gavardi tom. 4. pag. 301. actualem gratiam conſtituere *in illuſtratione mentis, & in pio voluntatis affectu à Deo nobis inſpirato, liberam omnem voluntatem atque operationem præveniente*, adeo, ut memoratus Aegidianus Theologus hanc ſententiam dixerit *communiſſimam inter Catholicos*. Thomiſtarum tamen multi animadvertentes *actus indeliberatos* intellectus ac voluntatis eſſe *vitales*, & cum ſupernaturales ſint, produci non poſſe à ſola naturali facultate; maluerunt gratiam locare in illa Dei motione, quæ iſtiusmodi actus præcedit, ac proinde docuerunt cum Alvarez diſp. 74. num. 4. Gratiam eſſe illuſtrationem intellectus, & piam affectionem, *non formaliter, ſed cauſaliter*.

Alv. de aux. pag 620 & 625.

De actibus vero *deliberatis* conſentiunt omnes quod ſint effectus gratiæ prævenientis; quoniam per hujusmodi actus *non vocamur à Deo, nec excitamur. ſed potius nos Deo vocanti & excitanti reſpondemus, conſentiendo & cooperando eosdem actus*, ut inquit idem Alvarez diſp. 75. num. 3. Janſenius vero, etſi cap. 11. citato ab Anonymo ſcribat, actibus illis indeliberatis *animam in Deum deliberato actu diligendum ſuſcitari, invitari, trahi, rapi*, ideoque agnoſcere videatur *deliberatum* voluntatis conſenſum: in hoc tamen *deliberato* conſenſu ſolam agnoſcit *libertatem à coactione*, non *à ſimplici, ſeu voluntaria neceſſitate*, ut demonſtrare nititur lib. 6. de Grat. cap. 6. & lib. 7. cap. 3. quod eſt, ut ſæpe diximus, Janſenianæ hæreſeos caput præcipuum. Redeat modo accuſator ad legendum caput illud primum *de modo rep.* ac percipiet Fulgentium Bellelli explicaſſe auxiliatricem gratiam, ac motus indeliberatos vocabulis *inſpirationis*, & *excitationis*, cæterisque in Schola paſſim uſurpatis, additis pagina 2. iisdem verbis Friderici Gavardi. Adeat proximum caput 2. invenietque pag. 3. propugnari à Theologo præſtantiſſimo actum deliberatum, in eoque *liberam voluntatis adhæſionem, liberam aſſenſionem voluntatis*, & pag. 4. *liberum voluntatis aſſenſum*: quod ſane accipiendum eſt de libertate indifferentiæ Janſenianis ignota, de quo toto libro 3. pertractat. Perlegat cap. 3. ac pag. 6. intuebitur motionem, virtutemque divinam actus indeliberatos prævenientem, quam accuratus Scriptor ex Auguſtino, S. Thoma, atque ex Scholaſticis, quorum nonnullos commemorat (ſcilicet P. Maurum, & Macedum) his verbis adſtruit, probatque: „Optima ratione plerique inſignes Theologi, „quibus plane aſſentimur, prævenien„tem quamdam virtutem ſupernatura„lem, quæ Dei donum eſt, præviam ad „ſingulos etiam indeliberatos actus agno„ſcunt, & confitentur.„ Quod ergo adverſarius carpit in Fulgentio Bellelli gratiam deſcribente, tradunt communiter Theologi, probant doctiſſimi Thomiſtarum, ac nullatenus ſpectat ad hæreſim Janſenianam.

Janſ. p. 437. 620. & 736.

3. Neceſſitatem exſculpere conatur adverſ. ex ſyſtemate Bellelli. *Janſ. Rediv. pag. 104.*

III. Opponit 3. „Docet F. Bellelli, non ſolum concupiſcentiam prævenire voluntates noſtras per indeliberatas ſuas delectationes, ſed etiam his indeliberatis delectationibus effici, ut ſi deficiat victrix delectatio, arbitrium ſuccumbat, & in conſenſum ruat.„ *Quoniam*, inquit lib. 4. cap. 28. *præveniente concupiſcentia per delectationes ſuas indeliberatas ad malum, interdumque deficiente victrice delectatione gratiæ, arbitrium ſuccumbit, & in conſenſum ruit, illam conſuevit Auguſtinus appellare peccandi neceſſitatem.*

(Quam tamen ſolùm conſequentem ipſa ejus verba declarant.

Reſp. deſiderare nos in convitiatore meliorem fidem, atque ut ſaltem periodos non mutilet; quod vitium coacti ſumus, vel inviti, ſæpenumero ipſi exprobrare. Pater Bellelli eo loci tom. 1. pagina 248. ita ſcribit: „Verumtamen

„quo-

„ quoniam præveniente concupiscentia „ per delectationes suas indeliberatas ad „ malum, interdumque deficiente vi„ ctrici delectatione gratiæ, arbitrium „ succumbit, & in consensum ruit, illam „ consuevit Augustinus appellare peccan„ di necessitatem, accidentalem vide„ licet, & CONSEQUENTEM. Nam „ etsi prævia, subitæque motiones non „ deputentur ad culpam; qui sequitur „ tamen ex LIBERTATE consensus, „ culpa carere non potest. Libera enim „ voluntas est ad ponendum actum, sua „ inspecta natura, IN SENSU DI„ VISO.„ Evidentissime igitur Theologus iste loquitur de necessitate *consequente*, atque ex suppositione *liberi consensus*, sive de necessitate, qua *in sensu composito* gratiæ victricis dissensus nequit ab ipsa gratia, per quam voluntas applicatur ad opus, separari & sejungi; licet sejungi ac separari possit *in sensu diviso*.

4. Eundem adversarius laborem renovat. *Jans. Rediv. ead. pag.* 104. & 105.

IV. Opponit 4. F. Bellelli eodem lib. cap. 27. scribit: „ carnalem cupiditatem „ instillare in cor hominis suas delecta„ tiones illicientes, trahentesque ad ma„ lum, sicut suas quoque gratia delecta„ tiones inspirat retrahentes à malo. Tali „ autem ordine fiunt, ut ex indeliberatis „ & primis, sive in malo, sive in bono, „ deliberatæ denique suboleſcant. Ne ta„ men arbitrium primo pulsu per concu„ piscentiam agitatum ad pravas flectatur „ illecebras gratia pugnat, & si fortior „ est, vincit, facitque invincibiliter, ut „ libera facultas adjuta suo nutu concu„ piscentiæ delectationibus resistat, bono„ que superno magis delectanti consen„ tiat. Sed parva interdum gratia & in„ valida, quamvis ad bonum excitet stimu„ letque, à fortiori cupiditatis delecta„ tione superatur. Hinc qui motus in „ mente hominis omnem deliberationem „ antevertit, simplex delectatio dicitur: „ qui vero ad illam sequitur, dicitur con„ sensus.„ Hinc Anonymus infert, in sententia P. Bellelli „ superiorem delectationem à minori nunquam vinci posse, ita ut voluntas sive ad bonum, sive ad malum inclinetur invincibiliter, prout fortior, ac gradibus intensior est cœlestis, aut terrena delectario„: productisque verbis Jansenii, de quibus supra ad 2. object. concludit: *Unde patet quam perfecte hucusque inter se cohæreant Bellellina ac Jansseniana doctrina.*

Ast irrito conatu, & mala fide.

Resp. Exscriptis ab Anonymo verbis nihil aliud evinci, nisi quod *delectatio victrix* vincat carnis concupiscentiam, quod *parva & invalida* delectatio non superet contrariam delectationem robustam; & quod supposita gratia efficaci applicante voluntatem ad opus, istud necessitate *consequentiæ*, infallibiliter, & indeclinabiliter peragatur: quæ omnia sunt expressa Augustini verba lib. 2. de peccat. mer. cap. 19. lib. 8. Confes. cap. 11. de Grat. & lib. arbit. cap. 17. & de corrept. & grat. cap. 11. & 12. ut non semel in hac dissert. annotavimus. Iniquum est igitur eam ob rem Catholicum Scriptorem infamare criminatione Jansseniani errois, in eo siti, quod superior delectatio inferat *necessitatem*, auferatque libertatem *indifferentiæ*, & potestatem ad oppositum. Sed audiamus iterum Fulgentium Bellelli illatam sibi calumniam propulsantem, & quidem eodem cap. 27. pag. 245. *Quoties*, inquit ibidem, „ cupiditatis delectatio fortis per gratiæ „ delectationem fortiorem non vincitur, „ facitque sibi liberum arbitrium consen„ tire, necessitas non est antecedens, sed „ consequens. Est videlicet nihil aliud, „ quam applicatio ad consensum indisse„ rentis facultatis, quæ potest illi per „ gratiam resistere. Quæque determi„ nata applicatio, quemadmodum de gra„ tiæ per se efficacis applicatione ad salu„ tare opus diximus, quoniam indifferen„ tiam judicii, & objecti non immutat, „ ad actum spectat secundum, non ad „ primum. Supposito autem, quod in„ differens libertas, quæ antecedenti vir„ tute, concupiscentiæ resistere potest, „ libere fuerit ad consensum applicata, „ necesse est, ut consentiat, necessitate „ scilicet consequente, illationis, & sup„ positionis, quemadmodum Scholæ lo„ quuntur.„ Cur hæc Anonymus prætermittit, cum occurrant eodem in loco, unde objectionem, alias nauci floccique faciendam exprompsit, nisi forte accurato delectu observans, *ne quid absonum, aut alienum à causæ fide incidat*, quem agendi morem in calumniantibus, ut dictum alibi, Lucianus quoque insectatur? Dum vero gravis ac probus homo, ut belle Patrem Bellelli debellet, nectit etiam elegantissimos rythmos, cujus generis est venustus ille, ac suavis, *Cohærent Bellellina, & Jansseniana doctrina*; sane non ignorat, quod ajebat præcitatus Lucianus, *aures calumniis ita suaviter titillari, ac si pennis confricentur.* Titillet ergo, demulceat, confricet, suasque partes adimpleat; atque nos itidem pulsemus barbiton:

Vid. cap. 2. §. 8. num. 7.

Luc. tom. 2. pag. 577.

Tous les discours sont superflus, Revenons à Jansenius.

Mandement de Monseigneur l'Evesque de Bethléem.

5. Auguſtinum Janſeniſticè explicatum Bellellio objicit Adv.

V. Opponit 5. *Janſ. Red.* auctor pag. 105. Nec ſilentio præterit F. Bellelli toties decantatum S. Auguſtini effatum, quod totius Janſeniani ædificii baſis eſt ac fundamentum: *Quod amplius nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt.* Quamvis hic S. Doctoris textus de deliberata debeat intelligi delectatione, ut jam alibi demonſtravimus, p. 1. art. 1. num. 9. & ſeq. eodem tamen textu, & eodem, quo Janſenius, modo abutitur F. Bellelli. *Efficacitas gratiæ*, inquit de modo rep. lib. 3. cap. 6. *in eo ſita eſt, quod ſancta delectatio & illuminatio tantum accendatur, & tantum creſcat, ut vincat ..... Etenim, ut etiam docet* Auguſtinus, *in Expoſitione Epiſt. ad Galat. num. 49. Quod amplius nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt.*

Falſitas objectionis ex ipſo Bellellio demonſtratur.

Reſp. Non Auguſtini effatum, ſed pravam interpretationem eo abutentium eſſe Janſenianæ hæreſeos fundamentum, quemadmodum non ſcripturarum ſanctarum oracula, ſed his abutentium perverſitas fuit complurium hæreſum ſeminarium. Eodem quippe Auguſtini textu ad explicandam gratiæ efficacitatem, quæ utique prævenit actum omnem ſupernaturalem deliberatum, uti Theologos Orthodoxos, neque iſtos ullatenus refelli cavillulis, quos animadverſor æquiparat demonſtrationibus, pluris ſua, nihili æſtimans aliena, colligi poteſt ex cap. 1. §. 8. num. 9. Tantummodo igitur expendendum eſt, num Janſenius ac P. Bellelli (*Frater Bellelli* dicendum erat) *eodem textu, eodemque modo* abutantur. De Janſenio ſatis compertum arbitror abuti eo loco in libro 4. de Gratia Salv. cap. 6. & in lib. 7. cap. 3. necnon alibi, ad evincendum non poſſe parvam delectationem ſine majori delectatione compeſci, & neceſſum eſſe ut ſequamur quod magis delectat, neceſſitate non coactionis, ſed actus voluntarii & ſpontanei, quod unice in ſenſu Janſenii ſufficit ad veram libertatem, in hoc ſtatu expertem indifferentis ad utrumlibet poteſtatis. Explicabo Janſenianum ſenſum ipſius Anonymi verbis pag. 22. *Contendit Janſenius Auguſtinum per id*, quod amplius nos delectat, *intelligere delectationem præviam, indeliberatam & invincibilem, qua ad aliquid volendum neceſſario impellamur.* Videamus modo, an ita loquatur Auguſtinenſis Theologus, & quidem eodem cap. 6. eodemque loco, quem opponit Anonymus *Etenim* (inquit pag. 129.) *ut etiam docet* Auguſtinus, *in Expoſitione Epiſt. ad Galat. num. 49.* Quod amplius nos delectat, ſecundum id operemur neceſſe eſt;

Janſ. de Grat. pag. 413. & 740.

„ neceſſitate tamen conſequente, & illa-
„ tionis. Quis enim id neget? Non eſt
„ igitur hæc neceſſitas activæ virtutis,
„ ſeu liberæ poteſtatis, non eſt actus
„ primi, non eſt antecedens; ſed eſt ne-
„ ceſſitas conſequens, neceſſitas ſuppo-
„ ſitionis, neceſſitas applicationis, ne-
„ ceſſitas actus ſecundi. *Et paucis inter-*
„ *jectis:* Iſtiusmodi vero conſequens ne-
„ ceſſitas, applicationisque determinatio,
„ quæ dici conſuevit ſenſus compoſiti:
„ non ſenſus diviſi, tametſi ſuſpenſio-
„ nem auferat, indifferentiam tamen
„ activam ſervat illæſam. „ Id vero eſt abuti verbis Auguſtini ad denegandam cum Janſenio *libertatem indifferentiæ*, atque ad ſtatuendam ſub delectatione victrici *neceſſitatem invincibilem*, atque immunem duntaxat *à coactione?* Appello legentium oculos, judicium univerſorum, ejusdemque accuſatoris ſyndereſim.

6. Janſeniſmum denuo, verbis ſubdolis tectum, objicit. *Janſ. Rediv. pag. 106.*

VI. Ex præcedentibus Auguſtiniani Theologi verbis, productis tamen hoc in loco detruncatis ac mutilis, quamquam paululum ſincerior pag. 135. integra repetat animo alieno, trahensque ſiniſtrorſum, & ſubdolæ menti prænuntiatas diſtinctiones adſcribens; ex præcedentibus, inquam, verbis hæc infert Anonymus: „ In Bellellino perinde, ac
„ in Janſeniano ſyſtemate tota res in eo
„ vertitur, quod abſque prævia & im-
„ pellente delectatione non poteſt volun-
„ tas agere; neque ad bonum flecti, ne-
„ que ad malum queat ullatenus incli-
„ nari, quin prævaleat, aut gratiæ, aut
„ concupiſcentiæ delectatio. „ Præſuppoſito autem pernicioſo hoc, damnatoque ſyſtemate, quod repetit *à Fratre Bellelli adoptatum*, inquit perſpicuum eſſe eundem F. Bellelli *totum Janſenii ſyſtema, & quinque famoſas* propoſitiones ex eodem principio *neceſſario fluxu manentes* admittere. Ulterius autem progrediens ait, *Fratrem Bellelli*, etſi doceat ſingulis hominibus urgente præcepto adeſſe auxilium proxime ſufficiens ad orandum, *mera tamen dare verba, ut ſecurius decipiat;* propterea quod *in ſyſtemate Fratris Bellelli voluntas neceſſitatur ad malum ſub imperio cupiditatis*, ideoque gratia cupiditate minor, quæ, *ut docet F. Bellelli*, parva eſt, & invalida, non eſt revera ſufficiens. Ut vero nullum remaneat dubium de Janſeniſmo Bellellino, ſpondet ſe daturum operam, ut tribus articulis, quos ſubjicit, præcludantur Theologi noſtri *effugia*, tollantur *æquivocationes*, & eluceſcat *accenſum ipſius & acre in Janſenianas pravitates ſtudium.*

Reſpond-

Refutatur id argumento ex sæpe dictis desumptô.

Repond. Anonymum nullatenus demonstrasse, ut supponit, Scriptorem Augustinianum adoptasse hæreticum principium delectationum invincibilium, & voluntatem necessitate impellentium, sed omnino constare oppositum. Constat enim in systemate Augustiniani Theologi, adjutorium efficax inspirans delectationem victricem esse *applicationem potestatis ad actionem;* pertinere *non ad actum primum, sed ad actum secundum;* esse determinationem *potestatis indifferentis ad operationem faciendam*, esse adjutorium *non actus primi virtutis indifferentis, sed applicationem ejusdem ad opus*, adjutorium *non possibilitatis sed actionis.* Ita Fulgentius Bellelli in locis productis §. 1. num. 3. Constat præterea in hujus Theologi systemate auxilium sufficiens distinctum ab efficaci, nec inspirans delectationem victricem pertinere *ad actum primum*, esse auxilium *possibilitatis*, *non applicationis*, ac per ipsum fieri *possibilia* bona opera *possibilitate virtutis:* ita in locis productis §. 2. num. 4. Constat insuper in eodem systemate admitti solam *necessitatem consequentem*, quæ supponit *judicium indifferens*, *ac potestatem indifferentem activam ad bonum vel malum, ad meritum vel demeritum*, & quæ oritur *ex suppositione applicationis liberæ potestatis ad actionem;* ita in locis præcitatis §. 4. num. 5. Hinc vero apertissime sequitur in systemate illo principium Jansenianum penitus refutari; quod evincitur obvia hac ratiocinatione: Ex gratia efficaci, quæ est applicatio potestatis indifferentis *ad actum secundum*, quæ supponit ipsam potestatem per auxilium sufficiens constitutam *in actu primo*, & & ex qua sequitur effectus necessitate duntaxat *consequentiæ*, sive supposita applicatione liberæ potestatis ad actum; ex tali, inquam, gratia non consequitur inspirationem victricis delectationis imperioso dominatu funditus evertere libertatem, aut sine hujusmodi delectatione non dari potestatem agendi, vel non agendi, sed tantummodo infertur absque hujusmodi delectatione victrici non poni sanctam operationem; posse tamen sine illa poni *potentia*, ut inquiunt Scholæ, *possibilitatis.* Apertissima hæc sunt apud omnes, qui gratiam *per se efficacem* propugnant. At Fulgentius Bellelli, ut constat ex ejus verbis, ita statuit gratiæ efficacitatem in victrici delectatione, ut hæc sit applicatio indifferentis potestatis ad actum secundum, ac præsupponat potentiam constitutam in actu primo per auxilium sufficiens, ita ut effectus illinc sequatur necessitate tantummodo consequentiæ, sive ex suppositione applicationis liberæ potestatis ad actum. Ergo ex systemate Fulgentii Bellelli minime sequitur inspiratione victricis delectationis everti libertatem *indifferentiæ*, aut absque tali delectatione non dari potestatem agendi, vel non agendi: sed hoc unum infertur, non poni reipsâ sine gratia efficaci & victrici sanctam operationem, quæ tamen sine eadem gratia potest poni potentia, quam Scholæ appellant *possibilitatis.* Hac una ratiocinatione manifestissimum est non uti Theologum nostrum æquivocationibus, effugiis, merisque verbis, atque Anonymum, dum se id extra omnem dubitationem pollicetur esse demonstraturum, ollas ostentare, atque anthericum metere. Spectemus nihilominus virum glorioſissimum procedentem post Democritum, Cæsarem Dictatorem, & Domitium Neronem ad isthmum perfodiendum.

§. VII.

§. VII.

Sequitur objectorum Anonymi refutatio.

SUMMARIUM.

Subſtantia objectionum in hoc §.

1. Gratiam orandi negatam à Bellellio vult adverſarius.
   Quod de actu ſecundo, non primo, verum eſt.
2. Paritatem de oculo malè applicatam garrit.
   Quod falſum eſſe, ex Thomiſtis oſtenditur.
   Explicatur paritas inter oculum, & voluntatem.
   Inter gratiam ſufficientem, & lumen.
   Inter aperitionem oculorum, & gratiam efficacem.
   Dicta hucusque aliis P. Bellelli verbis roborantur.
3. Gratiam invalidam cum inſufficiente confundit adverſarius.
   Quod tamen vocabulum ex ipſo Bellellio ei explicatur.
4. Paritatem de oculo iteratò perſtringit.
   Quæ explicatione ſolida declaratur.
5. Iterum declarationem invincibilem objicit.
   Diffiatur objectio collatis Auguſtini, & Bellellii verbis.
6. Objicit, falſificatum à Bellellio Auguſtini, & Trident. ſenſum.
   Oſtenditur inſimulationis falſitas ex omiſſis Bellellii verbis.
   Tria pro Bellellio inferenda ex dictis.
   Defenditur ulteriùs P. Bellelli ex ſententia Thomiſtarum.

Subſtantia objectionum adverſarii in hoc §. *Janſ. Red. pag.* 109.

UT evincat Anonymus Fulgentium Bellelli adhibere ſenſu Janſeniano uſurpata in Scholis vocabula, à pag. 109. usque ad pag. 113. demonſtrare nititur, illum ad trita Janſeniſtarum effugia, crebrius ab iis uſurpata confugere, eorumque veſtigiis inſiſtendo, fateri duplicem ſenſum pati hæc verba, *Homo poteſt, homo non poteſt*, ita tamen, ut *magiſtrum ſuum*, ſcilicet Janſenium, unanimi conſenſu imitans perpetuo aſſerat hominem gratia relative victrici inſtructum non poſſe male operari, deſtitutum vero tali gratia non poſſe peccatum vitare.

1. Gratiam orandi à Bellellio negatam vult adverſarius.

I. „Audire, inquit, non pigeat *cavillationem*, qua F. Bellelli lectoris ſui oculis *nebuloſam quamdam caliginem* offundit. Ait de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Tametſi gratia quibusdam per ſe efficax deſit, quæ dicitur actionis, ſeu applicationis virtutis ad opus, nulli tamen, urgente lege, deeſt gratia parva & excitans, quæ eſt gratia vere ſufficiens. Orandi enim adjutorio, dum lex urget, nemo privatur, Qui autem orare poteſt, gratia profecto virtutis, poſſibilitatis, & poteſtatis præditus eſt.*„ Quare his verbis Auguſtinianus Theologus *cavillatur*, offunditque *nebuloſam caliginem?* Quoniam in *Bellellino* ſyſtemate, *cum nulla fieri poſſit actio niſi ex prævia & indeliberata delectatione, non minus illa gradibus ſuperior requiritur ad orandum, quam ad operandum.*

Quod de actu quidem ſecundo, non primo, verum eſt.

Verum non tantum *nebuloſa*, ſed picea, craſſa, teterrima caligine Anonymi hujus oculi, ne aſpiciant lucem, præpediuntur. Cum enim Fulgentius Bellelli diſertiſſime doceat gratiam efficacem, & victricem delectationem requiri duntaxat *ad actum ſecundum*, ſive *ut libera poteſtas exeat in actum*, quod de gratia *per ſe* efficaci affirmant univerſi Thomiſtæ; imperite accuſator ab actu ad poteſtatem diſcurrens ita ratiocinatur: *Delectatio victrix requiritur ad orandum, ergo ſine hujusmodi delectatione non habetur gratia ſufficiens.* Legitima penes Thomiſtas omnes, imo & Congruiſtas, conſequentia eſt: *Ergo ſine tali delectatione non habetur gratia efficax, non actus ſecundus, non applicatio liberæ poteſtatis ad opus.* Id vero adeo planum eſt, adeo certum, adeo perſpicuum, ut ab iis tantum cerni nequeat, quorum oculi non ſint caligine quadam, aut nebula, ſed obductis tenebris, cæca nocte, denſisque umbris circumdati.

2. Malè applicatam à Bellellio paritatem de oculo criminatur. *Janſ. Red. pag.* 113.

II. „Juxta F. Bellelli ibidem „ſunt „oculi neceſſarii ad videndum, eſt ne„ceſſarium lumen, neceſſaria eſt inſuper „oculorum aperitio. Oculi neceſſarii „ſunt ut potentia, ſeu viſiva virtus: lu„men eſt adjutorium virtutis; aperitio „vero oculorum tanquam conditio, quæ „potentiam illuminatam ad videndi „actionem applicat.„ His aſſentitur Anonymus, ſed prænotat, quando dicitur habentem oculos *poſſe videre*, intelligi, *modo adſint cætera ad videndum neceſſaria, nempe lumen, atque oculorum aperitio:* conditiones vero potentiæ viſivæ neceſſariæ, aliæ ſunt ſub hominis poteſtate, aliæ ab illius nutu nullatenus dependent; ſic v. g. *aperitio oculorum*, ſi ſani

si sani sint, pendent ex libero hominis arbitrio, potest enim homo si ei libuerit oculos aperire: si vero sint gravati, clausæquæ palpebræ ob aliquam infirmitatem, tum sane oculorum aperitio à libera hominis voluntate est prorsus independens. Hinc illustratur gratiæ œconomia exemplo oculorum, quo utitur Augustinus lib. de nat. & grat. cap. 26. dum ait: „Sicut enim oculus corporis etiam pleniſſime sanus non potest cernere; sic „homo etiam perfectissime justificatus, „nisi æterna luce justitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere; „ nimirum, sicut oculus plenissime sanus non potest cernere absque lucis candore, ita homo quamvis justificatus non potest salubriter operari, nisi gratia divina adjuvetur. At longius progreditur F. Bellelli, & præter istas duas conditiones requirit tertiam, cui comparat gratiam per se efficacem. „Sicut ergo, *ait*, numeravimus tria necessaria ad videndum, „oculos, lumen, oculorumque aperitionem; sic tria necessaria ad pie vivendum numeranda sunt, libera potestas, „adjutorium sufficiens potestatis, adjutoriumque efficax applicativum potestatis ad actionem.„ Etiam hoc tertium admittunt Thomistæ, sed ab illis, & ab omnibus Orthodoxis discrepat primo in eo, quod adjutorium sufficiens, cum sit cupiditate minor, *sit vere insufficiens*. Secundo in eo, quod doceat gratiæ illi, quæ cupiditate major est, *non posse resisti*.„

Quod falsum esse, ex Thomistis ostenditur.

Attingit aliquantulum Anonymus, at non assequitur Augustiniani Scriptoris doctrinam, eamque obtruncat, ut dedolet tudiculam, & quærat nodum in scirpo. Eam enucleatius exponam, afferamque à collectore prætermissa: quamvis in productis hucusque nihil sit non Orthodoxum, damnata duplici discrepantia postremo commemorata, quæ Fulgentio Bellelli inique objicitur. Tria ergo vir doctus distinguit, *liberum arbitrium*, quod comparat *oculo; auxilium sufficiens*, quod æquiparat *lumini; & auxilium efficax*, applicans motione sua potestatem ad actum, quod assimilat *aperitioni oculorum*. Pervulgata est comparatio ista in Schola quoque Thomistica; nam Alvarez disp. 23. num. 32. explicans quomodo auxilium sit *vere sufficiens*, etsi requiratur aliud principium, ut potentia reducatur ad actum, „Est exemplum, *inquit*, in potentia visiva, quæ quidem „est sufficiens ad videndum in ratione „actus primi; quia in isto genere non „requiritur alia potentia, per quam homo habeat virtutem habitualem, per „quam possit videre. Nihilominus ut „hæc potentia reducatur ad actum, ultra illam necessarium est lumen, & applicatio objecti, & motio potentiæ. „Cum ergo motio, qua Deus efficienter prædeterminat liberum arbitrium „ad operandum talem actum bonum in „particulari, non sit necessaria ut homo possit operari actum illum si velit, „sed solum ut re ipsa operetur, & velit; „relinquitur salvari in homine verum „auxilium sufficiens, quo vere possit pie „operari si velit, etiamsi non recipiat in „se auxilium efficax, quo Deus efficienter prædeterminet illum ut velit.„ Utitur eadem comparatione illustris Vindex Soti pag. 309. & 316. Hinc duo aperte inferuntur, primum comparationem Theologi nostri adhiberi quoad omnes partes etiam à Thomistis: alterum vero, quod licuti in horum sententia gratia efficax supponit *liberam potestatem*, eamque minime evertit, quoniam *applicat liberum arbitrium ad actum*: ita in sententia Fulgentii Bellelli auxilium efficax *applicativum potestatis ad actionem*, supponit, & non evertit *liberam potestatem*.

Alv. de aux. pag. 231.

Explicatur paritas inter oculum & voluntatem.

Quantum ergo attinet ad hanc potestatem, nil aliud hæc est, quam liberum arbitrium, sive, ut Scholæ loquuntur, *activa indifferentia*, animæ rationali *naturaliter* à Creatore attributa, *& vis quædam media*, quæ nulla necessitate trahente intendi, & inclinari potest in unam, vel aliam partem; atque hoc liberum arbitrium, licet *viribus attenuatum* ob Adæ prævaricationem, non tamen *extinctum* est, aut eversum, quemadmodum sess. 6. c. 1. definit Synodus Tridentina. Hoc itaque liberum arbitrium, cum rationali creaturæ sit *naturaliter attributum*, atque sit *in naturalibus bonis*, sicuti Augustinus docet de sp. & lit. cap. 33. & de peccator. meritis lib. 2. cap. 18. est in hominibus singulis ante, & post lapsum: cumque sit *naturalis facultas*, persistit etiam sine gratia, non tantum in sententia Thomistarum, verum etiam aliorum Theologorum: inter quos Bellarminus lib. 6. de Grat. & lib. arbitr. capit. 13. ait: „Homo ante omnem „gratiam liberum habet arbitrium, non „solum ad opera naturalia & moralia, „sed etiam ad opera pietatis, & supernaturalia:„ quod probat ex Augustino cit. cap. 33. de sp. & lit. laudatque Driedonem in lib. de Concordia lib. arbitrii & prædest. cap. 3. & Tapperum in

Aug. tom. 10. pag. 56. & 118.

Bellarm. tom. 4. pag. 366.

Explicat. art. 7. Exponens vero Bellarminus, quomodo liberum sit arbitrium ante gratiam *ad utrumlibet*, si bonum facere non potest, utitur exemplo oculi: „Nam, *inquit*, absente specie sensibili „habet homo potentiam & libertatem „videndi, non enim ea species causa est „libertatis, aut potentiæ videndi; tamen potentia remota est, & potestas „ligata, donec accepta specie potentia „perficiatur, & in actum prodire possit.„ Similia Petavius lib. 4. de opere sex dierum cap. 1. num. 4. pag. edit. Paris. 440. Recte itaque Fulgentius Bellelli *naturalem liberi arbitrii potestatem* comparat oculo, eamque lib. 3. cap. 5. pag. 127. appellat „activam indifferentiam ad bonum vel malum, ad meritum vel demeritum, in qua nulla determinatio, nullaque necessitas repe„ritur.„

Declaratur paritas gratiæ sufficientis cum lumine, *De modo Rep. tom. 1. pag. 177.*

Progrediamur ad gratiam *sufficientem*, necessariam ad recte agendum, sicut *lumen* requiritur ad videndum. Augustini verba ex cap. 26. de nat. & gratia, producta fuerant ab ipso Augustiniano Theologo eodem capite 1. lib. 4. quod vellicat criminator. Producta autem fuerant ad significandum, „quod libera „facultas sine gratiæ adjutorio non po„test recte vivere, sicut oculus sine luce „non potest cernere;„ hæc enim verba à Fulgentio Bellelli immediate subjiciuntur. Porro Augustini verba eodem *Bellarm. tom. 4. pag. 6.* sensu accipiuntur à Bellarmino lib. de Grat. 1. hom. cap. 4. ubi ait: „Neque „subtilius inquirendum est, quomodo „lux cooperetur oculo ad videndum. „Siquidem Sanctus Augustinus in eo so„lo similitudinem constituit, quod sicut „oculus perfectissime sanus non potest „cernere, nisi extrinsecus adjuvetur: sic „pleniſſime justificatus non potest bene „vivere, nisi extrinsecus illi adsit coo„peratio omnipotentis boni.„ Haud secus Petavius citato in loco, ubi affert *Aug. tom. 10 pag. 52* etiam consimilia verba Augustini lib. 2. de peccat. meritis cap. 5. „Sicut enim „corporis oculus non adjuvatur à luce, „ut ab eadem luce clausus, aversusque „discedat, ut autem videat adjuvatur „ab ea, neque hoc omnino, nisi illa ad„juverit, potest: ita Deus, qui lux est „hominis interioris, adjuvat nostræ „mentis obtutum, ut non secundum no„stram, sed secundum ejus justitiam bo„ni aliquid operemur.„ Similia scripsere Africani Episcopi in Sardinia Exu*In Appen. ejusd. tom. pag 153.* les Epist. Synodica cap. 5. „Sicut ergo corporis oculus semper indiget lu„men accipere, ut ipsum lumen possit „aspicere: sic & libero arbitrio homi„nis nulla potest gratiæ suffragari cogni„tio, nisi detur ipsius gratiæ spiritualis „infusio.„ Dum itaque Theologus præstantissimus comparat *auxilium sufficiens*, sine quo non possumus recte vivere, lumini ad videndum necessario, loquitur ore Augustini, ore Sanctorum Episcoporum, ore Theologorum, quos singuli suspiciunt ac venerantur.

Utitur eadem oculi, & luminis similitudine ac iisdem fere verbis, quæP. Bellel. adhibuit etiam Maldonatus in cap. 6. Jo. ann. numer. 58. p. 1527. edit. Lugd.

Laudatur paritas gratiæ efficacis cum aperitione oculi.

Tertio appellat auxilium efficax *auxilium applicationis ad actionem*, lingua, ut constat ex dictis, omnium Thomistarum. Ab his utique discrepat, quod arbitratur hoc auxilium requiri duntaxat *in hoc infirmitatis statu;* sed non differt in eo, quod idem auxilium efficax spectet *ad actum secundum*, atque necessarium sit, *ut potestas applicetur ad operationem:* id enim apertissime docet, ac repetit. Relinquit ergo auxilium istud *potestatem indifferentem* à necessitate immunem, additque solam determinationem *actus secundi;* sicut *oculorum aperitio* facit ut oculos videat, salva potestate videndi, vel non videndi. Sane in hoc infirmitatis statu necessarium esse *auxilium efficax* sentiunt omnes Augustinenses, demonstratque id Augustinus citato cap. 26. de nat. & gratia, subjiciens: *Sanat ergo Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus:* & item lib. 2. de peccat. meritis cap. 5. productis verbis hæc addit: *Sed etiam ut convertamur ipse adjuvat; quod certe oculi corporis lux ista non præstat.* De Gestis quoque Pelagii cap. 3. num. 5. ait S. Pater, requiri *medicinam gratiæ*, ut homo *rectis passibus ambulet*, ipsam gratiam comparans curationi, *qua adhibita*, qui erat claudus, *ambulare continuo potest;* ac pariter epist. 186. num. 34. scribit debuisse Pelagium confiteri liberum arbitrium *invalidum & infirmum, donec sanentur omnes languores animæ.* Mitto quæ leguntur de Corrept. *Tom. 2. pag.* & Grat. cap. 12. num. 37. ubi expres- *675.* sius ait, Deum primo homini, cui *nihil ex ipso concupiscentialiter resistebat*, contuliſſe gratiam, qua posset perseverare; nunc autem *majoribus donis* fuisse adjuvandam *infirmitatem*, atque ideo nobis *possibilitatem & voluntatem* divinæ gratiæ largitate donari; nisi autem Deus in nobis operetur *& velle, voluntatem* inter tot, & tantas tentationes *sua infirmitate* succumbere, aliaque plura satis nota. Haud immerito itaque Augustinianus Theologus auxilium efficax, quod dat *velle & operari*, atque *applicat potestatem ad opus*, in hoc solo infirmitatis statu

propu-

propugnat. Ipsemet Bellarminus cit. cap. 4. de primi hominis justitia docet Adam non indiguisse dono, quod *facit hominem velle & operari*, laudato capite illo duodecimo de Correp. & Grat. nos autem illo dono indigere *propter carnales illecebras, quæ assidue vel incitant ad peccandum, vel à bono retardant, desidesque ac dormitantes efficiunt.* Nec dubitat Bellarminus, quin eidem sententiæ adhæserint nobiliores Scholastici, laudatis Magistro sententiarum lib. 2. dist. 24. §. 4. S. Bonav. in ead. dist. q. 2. Gregorio Arim. dist. 29. q. 1. art. 1. concl. 3. & S. Thomas 1. 2. q. 109. art. 3. Adhibita ergo à Fulgentio Bellelli comparatio, ac doctrina est quoad omnes partes irreprehensibilis.

Dicta hucusque aliis Bellellii verbis roborantur.

Placuit hæc singulatim expendere: cæterum sat erat ad vindicandam Catholici viri sententiam, ea exscribere, quæ textus ab Anonymo recitatos proxime subsequuntur. Post priorem nempe textum pag. 175. statim additur: „Absque „oculis necessariis homo *non potest* vi„dere, sed verbum *non potest* significat „defectum virtutis ac potestatis. Abs„que lumine necessario homo oculos „habens *non potest* videre, sed verbum „*non potest* significat, non defectum po„tentiæ & virtutis, sed adjutorii. Abs„que aperitione oculorum homo oculos „habens sufficienterque illuminatus vi„dere *non potest*; at verbum *non potest* „significat non defectum potentiæ, non „defectum adjutorii, sed defectum ne„cessariæ conditionis, seu applicationis „potentiæ ad videndum.„ Item post alium textum pag. 177. hæc immediate sequuntur verba: „Et quemadmodum „ex defectu solius aperitionis oculo„rum, nullo jure generalis & indefinita „ad videndum impotentia colligitur, nec „vere dicitur, Homo clausis oculis in„definite *videre non potest*; ita ex solius „adjutorii per se efficacis defectu gene„ralis impotentia ad pie operandum in„fertur perperam; nec vere dicitur in„definite: „Homo sine gratia efficaci pie operari non potest. „Et grassantis „præsertim Janseniani erroris tempore, „verbi *non potest* sensus definiendus „semper & limitandus est, dicendo: „non potest plane; non potest cum effectu; non potest potentia consequenti, „quemadmodum diligentissime saniores „Theologi loquuntur.„ Evidentissimum itaque est, in huius viri sententia hominem absque gratia efficaci inspirante delectationem victricem revera posse obtemperare mandatis, ipsam vero efficacem gratiam pertinere *ad actum secundum, & applicare potentiam indifferentem ad actionem*, atque ab illo explicari potestatem *antecedentem* & *consequentem* sensu Thomistico, & pervulgato; quamobrem cogimur cum Augustino repetere: *Quis ferat tantam fallaciam, tantamque superbiam, quæ non modo non exhibet scientiam quam promittit atque veritatem, sed ea dicit quæ vehementer sunt scientiæ veritatique contraria?* At prosequitur adversarius:

Contra Epist. Fundam. nu. 19. tom 8. p. 162.

3. Gratiam invalidam cum insufficiente confundit adversarius. *Jans. Red. pag. 116.*

III. „Dilucide à F. Bellelli statuitur gratiam non esse vere sufficientem: inquit enim tom. 2. in prop. 14. Quesnelli: *Ultra eam* (gratiam scilicet efficacem) *asserendæ etiam sunt Jesu Christi gratiæ parvæ, & invalidæ, quibus humana obstinatio resistit.* Eas quoque *gratias parvas* appellat tom. 1. lib. 4. cap. 27. Si invalidæ, ergo cum illis operari bonum homo nullatenus potest.„

Quod tamen vocabulum ex ipsb Bellellio eidem explicatur.

Resp. ab Augustiniano Theologo gratiam, quæ non est efficax, appellari *parvam & invalidam*, quatenus excitat quidem & stimulat voluntatem, at non est delectatio illa fortior, quæ est applicatio *ad consensum indifferentis facultatis*; ita enim sese explicat citato cap. 27. p. 245. In propositionem vero Quesnellianam 12. pag. 45. lectorem remittit ad lib. 1. cap. 5. & ad librum 3. cap. 1. Priori loco demonstrat ex Augustino auxilium sufficiens esse *gratiam possibilitatis*, eique sæpius resisti: altero autem in loco inquit adjutorium sufficiens esse illud, *quod dat posse*, & adjutorium efficax esse illud, quod *dat velle*. Appellans ergo gratiam sufficientem *parvam & invalidam*, loquitur comparate ad *potentiam positionis*, non ad *potentiam possibilitatis*. Præterea eodem cap. 1. aliisque in locis productis supra §. 2. & 3. docet gratiam, quæ nondum proxime sufficit ad implenda mandata, sufficere ad orandum, ad id vero nihil aliud requiri ut compleatur potentia, sed necessariam tantum esse illius applicationem ad actum; non ergo gratiam sufficientem ad omne quodcunque opus *parvam & invalidam* vir sapientissimus appellavit. Insuper per gratiam sufficientem inspirari voluntatem parvam, debilem, invalidam, & gradu inferiorem cupiditate, docuerunt viri clarissimi, Norisius, Macedo, Massouliè, alii, ut ostendimus cap. 1. §. 2. imo hæc sunt eadem prorsus verbà Augustini, prout demonstravimus cap. 2. §. 7. Cur itaque ad hæc, quasi ad repentinum & igniferum fulgur, terreri ac pallere? Postremo fides docet, Adamum innocentem cum auxilio

xilio *ſine quo*, ſive ſufficienti, & non *per ſe* efficaci, potuiſſe perſeverare; absque tali auxilio non potuiſſe. Si ergo cum eodem auxilio homo lapſus æque poteſt, ac poterat Adam innocens: quomodo liberum arbitrium eſt *infirmum*, quomodo *extenuatum & inclinatum*? Confert itaque ſufficiens gratia *poſſe*, ſed non *velle:* & quoniam *velle* non eſt in arbitrio hominis lapſi, quemadmodum erat in arbitrio Adami innocentis: adhuc illud *poſſe* hominis infirmi adjuvandum eſt gratia, *quæ dat velle & operari;* ac ſi adjuvandum eſt; non eſt omnino *validum* atque *expeditum*, nec arbitrio primi hominis comparandum. Hoc, non aliud docent Auguſtinenſes.

4. Eandem de oculo parabolam perſtringit adv. Janſ. Rediv. pag. 117.

IV. "F. Bellelli ad rem ſuam explicandam adhibet hanc ſimilitudinem de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Itaque ob aliquam infirmitatem clauſæ ſint oculorum genæ: tunc homo oculorum plane integer ſufficientique lumine præditus videre non poteſt. Eſt autem oculorum hæc ſimilitudo ad rem noſtram explicandam aptiſſima.*„ Atqui ille, cujus ob aliquam infirmitatem clauſæ ſunt oculorum genæ, non habet veram videndi potentiam; ergo neque veram habet potentiam bonum operandi ille, in quo reperitur gratia cupiditate inferior. „Et quoniam Theologus noſter ibidem fatetur, illum, cui ob aliquam infirmitatem clauſæ ſunt oculorum genæ, poſſe videre, quia non eſt cæcus, & quia non eſt in tenebris, ſed in lumine, hæc ſubjicit accuſator: „Sed quamvis nec cæcus, nec in tene„bris ſit, non magis videre poteſt du„rante ac tenaciter perſeverante eadem „infirmitate, quæ clauſos invincibiliter „detinet oculos, quam poſſit homo ſur„dus audire, vel tibiis fractus recte * „gradiri; quibus exemplis utitur Janſe„nius: fatebitur autem F. Bellelli cum „Janſenio, quod homo ſurdus audire „non poſſit, nec tibiis fractus ambulare; „ergo neque etiam eum, cui inelucta„bilis neceſſitas oculos obſtruit, poſſe „ullatenus videre fateatur neceſſe eſt.

* *Gradiri* nuſpiam legi: *at forte non deſunt exempla; errantque ſæpe ſæpius, ut etiam ſcripta cudendo noſtra typographi*

Reſp. in ea comparatione oculi cum libero arbitrio, gratiæ ſufficientis cum lumine, & gratiæ efficacis cum aperitione oculorum, quam comparationem paulo ſupra illuſtravimus & vindicavimus, advertendum eſſe diſcrimen, quod intercedit inter lumen, & gratiam ſufficientem, ibidem à viro doctiſſimo commonſtratum. Productis enim verbis Auguſtini de nat. & grat. cap. 26. ait: *Duo diſtinguit S. Doctor, hominis videlicet liberam facultatem ad recte vivendum, & gratiæ adjutorium, ſine quo non poteſt recte vivere, ſicut oculus ſine luce non poteſt cernere. Quæ quidem* (libera facultas, & adjutorium ſine quo) *ad ſufficientiam operativæ virtutis, ad potentiam antecedentem, ad ſimplicemque operis poſſibilitatem pertinent.* Cæterum in hoc gratia differt à lumine, quod lumen, ut ſupra diximus cum Bellarmino, *extrinſecus adjuvat*, cum ſit lux corporis, non animi; gratia autem, quæ eſt lux hominis interioris, adjuvat intrinſecus, dans *poſſe*, ſi gratia ſufficiens eſt, dans *velle*, ſi eſt gratia efficax: *quod certe*, inquit Auguſtinus, cujus verba profert eo loci pag. 176. P. Bellelli, *oculis corporis lux iſta non præſtat.* Valet itaque ad id, quod hic agitur, lucis ſimilitudo, ut lumen adjuvet oculum, ſicut convenit naturæ oculi, gratia adjuvet liberum arbitrium, ſicut convenit libero arbitrio: ac idem animadvertitur quoque à Petavio lib. 4. de Opif. ſex dierum cap. 1. Quare eo ſpectat præclari Theologi comparatio, ut quemadmodum non eſt extincta acies oculorum, quando infirmitate aliqua genæ clauduntur; extincta non eſt poteſtas liberi arbitrii, ſive libertas indifferentiæ, quando ob languorem animi, & concupiſcentiam carnis recte non operamur, niſi oculi medicina ſanentur, niſi voluntas gratiâ Salvatoris *& poſſit & velit.* Hinc corruunt adverſarii ſophiſmata: primum quia in ophthalmia, ſeu morbo oculorum, etſi oculi non aperiantur, niſi ſanentur per artem medicam, perſiſtit tamen oculorum natura, ſeu potentia viſiva: atque ita in infirmitate per peccatum contracta, licet liberum arbitrium non operetur, niſi ſanetur per gratiam victricem, perſeverat nihilominus liberi arbitrii natura & poteſtas indifferentiæ. Deinde quia nulla oculorum infirmitas obſtrueret oculos *ineluctabili neceſſitate*, ſi lux corporea oculorum venas fibrasque pervadens conferret veram potentiam videndi; cum itaque gratia ſufficiens det *poſſe*, quod certe oculis corporis lux iſta non præſtat, nunquam conjungi poteſt cum *neceſſitate ineluctabili, atque invincibili.* Inſuper quia Janſenius affirmans libro 2. de Grat. cap. 1. ſine delectatione ſuperiori *tam eſſe impoſſibile voluntati ut bene velit & operetur, quam homini cæco ut videat, vel ſurdo ut audiat, vel tibiis fracto, ut recte gradiatur;* aperte ſine gratia victrici adſtruit neceſſitatem phyſicam, abſolutam, atque antecedentem, qualis eſt in cæco, in ſurdo, in tibiis

Quæ tamen explicatione ſolida declaratur

tibiis fracto; qui vero exigunt cum Fulgentio Bellelli gratiam victricem *ad actum secundum*, veram propriamque libertatem indifferentiæ agnoscunt in actu primo, prout diximus §. præcedenti. Imo eadem pagina 175. unde Anonymus exscripsit verba superius objecta, legitur adjutorium efficax hoc sensu correspondere aperitioni oculorum, quatenus *applicat potentiam ad actionem*, ita ut dum dicimus, Homo absque adjutorio *Quo* pie operari non potest, verbum *non potest* significet *non defectum potentiæ, non defectum adjutorii, sed defectum necessariæ conditionis, seu applicationis potentiæ ad actionem*, eo prorsus modo, quo loquuntur Alvarez, aliique Thomistæ, ut vidimus num. 2. Sequitur Anonymus.

5. Iterum delectationem invincibilem objicit. *Jans. Reduv. pag.* 120.

V. „ Nullam aliam videtur F. Bellelli admisisse gratiam, quæ veram conferat operandi potentiam, præter illam, quæ per se efficax est, quasi illa sola infirmitati per peccatum contractæ mederi possit. De statu enim creaturæ rationalis lib. 2. cap. 33. docet gratiam efficacem Salvatoris requiri duntaxat, *ut infirmitati relictæ per peccatum succurrat*, atque eidem gratiæ adscribit, quod det nobis *efficacissimam virtutem contra rebellem concupiscentiam*, & voluntatem, *de malo ad bonum trahat indeclinabiliter, & insuperabiliter*. In hoc sane reviviscit Jansenii principium. Docet enim Jansenius, quod post Adæ peccatum ita per concupiscentiam ad malum impellamur, ut nisi accedat gratia fortior, *voluntas depressa à peccato nullatenus possit abstinere*. Idem docet F. Bellelli, dum loco superius laudato ait: *Concupiscentia nos miseros ad peccatum inclinat, ad illecebras trahit, ad malum compellit urgetque, & ineluctabili pondere voluntates nostras sibi ipsis relictas sub dæmonis potestate devincit*. Adversus hanc animarum perniciem statuit necessitatem gratiæ *efficacissimæ*. Quamvis autem *verbis in speciem catholicis* videatur alicubi admittere *gratias sufficientes*, cum tamen juxta sua principia gratia sufficiens *sit parva & invalida, & necessario cedat cupiditati gradibus superiori*, atque sola gratia *per se efficax mederi possit infirmitati*, adjutorium illud *sufficiens* evanescit, omnino, nec alio consilio videtur à Fratre Bellelli fuisse admissum, *nisi ut imperitis fucum faceret, & ut si posset, Jansenii censuram declinaret*.

Difflatur objectio collatis Augustini, & Bellellii verbis.

Ubique Anonymum similem sui adinvenio, inurbanum, asperrimum, cunctaque trahentem in deteriorem partem. Expendamus & hæc cavillula, imperturbatæ mentis ratione. Jam ostendidimus cap. 1. §. 2. num. 7. gratiam medicinalem dici ab Augustino *inspirationem charitatis, concupiscentiam bonam, delectationem, jucunditatem, suavitatem, voluptatem:* & Stephanum Dechamps, Tournelium, Maurum, aliosque contendere hanc gratiam, quæ passim in Augustini Operibus appellatur *jucunditas, suavitas, delectatio, voluptas, charitas*, requiri in hoc statu duntaxat ob infirmitatem, ob carnis illecebras, ob perduellem concupiscentiam. Idem ostendi §. 8. num. 2. & 4. recitatis illis verbis Tournely de Grat. q. 2. art. 1. „Necessitatem adjutorii *Quo*, seu gra- *Tourn. de*
„tiæ efficacis in præsenti statu repetit *Grat. p. 25.*
„Augustinus ex noxia concupiscentia, ex *edit. Ven.*
„corruptione & infirmittae naturæ per
„peccatum vitiatæ, ex prævia & indelibe-
„rata, qua indiget ut ad bonum certo
„inclinetur, motione, delectatione, ac
„suavitate gratiæ victricis.„ Addidi paulo supra num. 2. hanc esse sententiam Eminentissimi Bellarmini, eoque teste, celebriorum Scholasticorum: tametsi in explicanda ejusdem gratiæ victricis natura iidem Scholastici plurimum inter se discrepent. Iste ergo solus Anonymus, propria existimatione tanquam vento distentus, & quo neminem aut Catholicorum, aut hæreticorum, legi unquam audaciorem, & verbosiorem, poterat Augustinianum Theologum Jansenianæ hæreseos damnare, propterea quod tradat necessitatem gratiæ victricis *ob vulnera peccato contracta*. Verba autem, quæ genuino dente convitiator mordet ex lib. 2. de statu Creat. ration. cap. 33. pag. 331. omnia sunt Augustini, paucis exceptis, quæ deprompta sunt ex Synodo Tridentina. Inquit P. Bellelli: *Ex Adæ peccato concupiscentia nata est, quæ nos miseros ad peccandum inclinat*. Et Trident. Synodus sess. 5. can. 5. *Ex peccato est, & ad peccatum inclinat*. Theologus noster ait: *Ad malum compellit, urgetque:* & Augustinus lib. 1. Op. imperf. num. 71. *Mentem resistentem, repugnantemque sollicitat:* & lib. 4. num. 28. *ad mala partrahit*, & eodem lib. 11. 41. *Urget & compellit hominem facere malum*. Appellat deinde Augustini discipulus concupiscentiam *pondus ineluctabile*, nisi gratia Christi succurrat: & S. Pater de concupiscentia scribit lib. 7. Confess. cap. 17. *Diripiebar abs te pondere meo*, & lib. 13. cap. 9. *Pondus meum amor meus:* lib. item 1. de Civ, Dei cap. 2. *Pondera malarum*

cupiditatum; atque lib. 1. Op. imperf. num. 106. pondus, quod *impellit in malum.* Docet præterea Fulgentius *hujusmodi malo in animarum perniciem grassanti Deum occurrere, ac mederi per merita Unigeniti Filii sui:* & magnus Augustinus de Gratia Salvatoris ait 1. Retract. cap. 23. *Liberat à concupiscentiæ dominatu:* in Psal. 118. conc. 26. *Accipit homo victoriam concupiscentiæ, ut voluptate pertrahatur:* de Corrept. & Grat. cap. 11. num. 29. *Ille*, Adam, *non opus habebat eo adjutorio, quod implorant nunc isti, cum dicunt:* Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum: *quoniam in eis* caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, *ac in tali certamine laborantes, ac periclitantes dari sibi pugnandi vincendique virtutem per Christi gratiam poscunt.* Hanc virtutem & gratiam P. Bellelli appellat *efficacissimam:* nec aliter Augustinus scribens de Grat. & lib. arbitrio cap. 16. n. 32. *Facit ut faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati.* Concludit illustris Theologus gratia, qua subventum est infirmitati, *trahi voluntates de malo ad bonum indeclinabiliter:* & Augustinus de Corrept. & Grat. cap. 12. num. 38. *Subventum est igitur*, inquit, *infirmitati voluntatis humanæ, ut Divina gratia indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur.* Quis ergo non videat, quod si velimus verba omnia siniſtre interpretari, atque hinc unum, inde alterum auctoris textum exscribere, nec omnia æquo animo expendere; non solum Fulgentium Bellelli, sed etiam Augustinum, imo & Apostolum Paulum, qui concupiscentiam appellat *legem* membrorum *repugnantem legi mentis, & captivantem in lege peccati*, hæretici dogmatis incusabimus, nobisque Jansenianis, Calvinistæ, & Manichæi gratias agent? At quod fidem humanam superat, Anonymus tanta vel ignorantia, vel malitia excæcatur, ut cum Fulgentius Bellelli eodem capite pagina 330. è regione opposita objectis verbis, apertissime Jansenianam hæresim refellat, id Anonymus aut cæcus non viderit, aut imprudens contempserit, aut iniquus tacuerit. Ergo ita scriptum est eo loci: *Atque in primis fatemur contra Jansenium necessariam ad meritum, & demeritum in statu naturæ lapsæ libertatem nedum* à coactione, *sed etiam* à necessitate: *ejusdem propositionem* 3. Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in hominibus libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione, *optimo jure damnatam dicimus; quemadmodum fusius alias fortassis erimus exposituri. Quoniam scilicet, ut noster sapientissimus docet Magister lib. de duabus Animabus cap.* 12. „Animæ . . . . . si libero ad faciendum, & ad non faciendum motu animi carent; si denique his abstinendi ab opere suo potestas nulla conceditur, peccatum earum tenere non possumus.„ De gratia autem *parva*, atque *invalida* dictum non semel, ac etiam præced. num. 3. At audiamus adversarium.

Ad Rom. 7. 23. & c. ad Galat 5. 7.

VI. Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 5. & can. 8. definit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum *posse dissentire si velit*: unde concluditur adversus Lutherum & Calvinum, quorum doctrina isto canone proscribitur, hominem posse cuicunque gratiæ dissentire, non solum sufficienti, sed etiam efficaci. At juxta doctrinam Fratris Bellelli & Jansenii, *quæ eadem est, licet aliquando verbis differant*, spreto Tridentino decreto, *impudenter* asseritur hominis arbitrium non posse resistere gratiæ efficaci. *Dicimus* (inquit F. Bellelli de modo repar. tom. 1. lib. 2. cap. 16.) *id à Tridentina Synodo definitum fuisse, quod liberum arbitrium à Deo motum & excitatum vocationi interiori sufficienti, quæ dat posse, valeat resistere si velit; quam quidem gratiam si vult abjicere, etiam potest, imo & interdum abjicit.* Et paulo post: *Arbitrium posse resistere gratiæ sufficienti profecto sanxit Concilium Tridentinum. Augustinus vero non sufficienti gratiæ, sed per se efficaci, victrici, indeclinabili, atque insuperabili, quæ dat velle, & perficere, arbitrium minime posse resistere scribit.* Indicet F. Bellelli, quo loco scripsit Augustinus efficacem gratiam talem esse, cui arbitrium minime possit resistere. Id esse insigniter falsum, si esset his locus, probarent innumera fere Augustini testimonia. Nec ignoramus hanc esse Novatorum consuetudinem, ut sibi Augustinum vindicent, quamvis S. Doctor illis aperte contradicat. Non minus falsum est à Tridentina Synodo fuisse tantum definitum, liberum arbitrium posse resistere soli gratiæ sufficienti. Loco enim citato proscripsit Tridentina Synodus gratiam necessitantem Calvini, quæ haud dubie efficax erat, cum ad agendum necessitaret. Qua ergo fronte potuit F. Bellelli asserere gratiam sufficientem ex mente Tridentini, & ugustini

6. Obiicit adversarius, falsificatum à Bellellio Tridentini, Augustini sensum. *Jans. Red. pag. 123.*

gustini solam esse, cui possit liberum arbitrium resistere?„ Hæc Anonymus doctissimus, modestissimus, prudentissimus.

Ostenditur ex omissis Bellelii verbis insimulationis falsitas.

Profecto si F. Bellelli ea tantum verba absque ullo additamento, ac tam crude, tam expresse enuntiavit, ut statuerit *gratiam* Jansenii, aut Calvini *necessitatem*; frontem perfrictam habuit, impudenter se gessit, ab Augustino descivit, & ego hactenus in lavando Aethiope operam perdidi. At si alia inseruit, quæ omnino redoleant sensum Catholicum & Orthodoxum, ipse Anonymus ferreus, loquax, impudens, atque inverecundus censendus erit. Quoniam ergo ubique impostorem invenimus aliena verba arrodentem, ac mutilantem; Theologi nostri responsionem integram afferamus. „Ad „secundum, *inquit tom. 1. pag. 94.* di„cimus, id à Tridentina Synodo definitum fuisse, quod liberum arbitrium à „Deo motum & excitatum, vocationi „interiori sufficienti, quæ dat posse, va„leat dissentire si velit. Quam quidem „gratiam, si vult, abjicere etiam potest, „imo & interdum abjicit. Idque pro„fecto Sanctæ Synodi scopo quamma„xime congruit, ut scilicet in Lutherа„nos, liberum arbitrium non activa pol„lere virtute, sed mere passive se habe„re mentientes, æquissimum anathema „diceret. Cum qua fidei doctrina pror„sus rectè cohæret, quod arbitrium non „dissentiat, nec resistat, nec respuat, nec „respuere possit gratiam per se efficа„cem, ut dici jam consuevit à clarissi„mis Thomistis, in sensu composito; ta„metsi in sensu diviso possit ab actione, „quam efficit, temperare. Quapropter „Augustinus ait cap. 8. de prædest. „Sanctorum:„ Hæc gratia, quæ occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur; ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitus auferatur. *Quia videlicet* *Ezech. 11. 19.* *Deus, cum quidquam absoluta, efficacique vult voluntate, vocatione sua efficacissima aufert* cor lapideum, & dat cor carneum, sicut Propheta prædicante promisit. *De hoc efficaci per se adjutorio scripsit etiam cap. 12. de Corrept. & Grat.* Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divina gratia indeclinabiliter & insuperabiliter ageretur. *Et cap. 14. adhuc expressius:* Non est itaque dubitandum voluntati Dei, qui in cælo, & in terra omnia quæcunque voluit, fecit, & qui etiam illa, quæ futura sunt, facit *(hoc est efficaci statuto facienda decrevit)* humanas voluntates NON POSSE RESISTERE, quominus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus quod vult, cum vult, facit. „Oecumenicam autem Tridentinam Sy„nodum hasce S. Augustini de gratia „per se efficaci sententias proscribere „voluisse, quis asserat? Ergo arbitrium „posse resistere gratiæ sufficienti profecto „sanxit. Augustinus vero non sufficienti „gratiæ, sed per se efficaci, victrici, inde„clinabili, & insuperabili, quæ dat velle & „perficere, arbitrium minime posse re„sistere scripsit. Thomistica tamen di„stinctio sensus compositi, & sensus di„visi, hujuscemodi difficultatibus com„planandis aptissima, præ manibus est „semper habenda. Quandoquidem igi„tur sufficienti gratiæ nedum arbitrium „resistere potest, sed interdum etiam re„sistit, optimo jure secunda Jansenii pro„positio tanquam hæretica rejicienda „est: *Gratiæ interiori nunquam resisti„tur.* Perperam namque Jansenius, & „Jansenistæ cunctas per Jesum Christum „adjutrices gratias per se efficaces, nul„lasque mere sufficientes, & excitantes „esse, quibus arbitrium hominis inter„dum resistat, contendunt.„

Tria pro Bellelio inferenda ex dictis.

Ex hac integra viri ornatissimi responsione tria sunt manifesta. Primum à Fulgentio Bellelli expressis verbis damnari hæresim Jansenianam, & admitti gratiam sufficientem, cui non tantum potest liberum arbitrium resistere, sed resistit re ipsa. Alterum affirmare eundem auctorem, quod Augustinus & Tridentina Synodus tradiderint non posse resisti gratiæ efficaci *in sensu composito*, scilicet cum gratia efficaci, quæ applicat liberam potestatem ad assensum, non posse simul componi dissensum; id, quod evidenter commonstrat repetita sensus compositi, ac divisi distinctio, tum scopus disputationis ibidem institutæ adversus illos, *qui gratiam per se efficacem à lapsis hominibus prorsus eliminant*, atque ex Tridentino probare nituntur, quod posita motione & excitatione gratiæ necessariæ ad actum secundum, liberum arbitrium possit dissentire, si velit, ideoque componere cum divina excitatione & promotione dissensum: atque hanc esse quæstionem ibidem pertractatam, & hoc esse argumentum eo loci solutum, evidens est ex eodem lib. 2. *de modo Reparat.* pag. 87. & 91. Postremum à viro doctissimo afferri quoque verba Augustini, quibus ait voluntates humanas *non posse resistere* voluntati divinæ, hujusque efficaci decreto, eaque verba produci eadem pagina, unde responsio eximii viri objicitur muti-

mutila, ac depravata, & produci inſuper conſcripta literis grandiusculis, quæ ſubterfugere non debebant criminatoris obtutum: cumque iisdem verbis abuti ſoleant liberi arbitrii everſores, caute prudenterque Theologus noſter repetit explicanda eſſe juxta Thomiſticam diſtinctionem *ſenſus compoſiti, ac diviſi*. Hinc apparet quam inepta ſint, ludicra, ventoque inflata ſcribillatoris hujus cavilla. Et quamquam plura addat, ut perſuadeat imperitis adhibere Fulgentium Bellelli diſtinctionem *ſenſus compoſiti, & diviſi* artificioſa fraude, Janſeniano effugio, & ſignificatione Thomiſtarum ſententiæ oppoſita; evidens tamen eſt ex §. 1. & 4. hunc Theologum adſcribere gratiæ victrici, quod ſolummodo requiratur ad actum ſecundum, & applicet liberam poteſtatem ad actum, ideoque ſolam illam neceſſitatem adſtruere, quæ eſt ex ſuppoſitione hujus applicationis, & conſequenter hoc affirmare duntaxat, quod cum tali gratia, ac tali applicatione nequeat componi diſſenſus. Diſcutiam tamen, evellamque in hac quoque re Anonymi ſcrupulos in ſequenti paragrapho, quandoquidem inflanti retia, & lapides elixanti gerere morem invita minerva compellor.

Defenditur ulterius P. Bellelli ex ſententia Thomiſtarum.

Verum ut magis mireris accuſatoris eruditionem; ſcias oportet, nec deeſſe inter Theologos Orthodoxos, qui contendunt Tridentinam Synodum *de gratia ſufficienti*, non de gratia *per ſe efficaci* in præcitato can. 4. exponendam eſſe; non tantum in Schola eorum, qui ipſam gratiam *per ſe efficacem* oppugnant, ſed etiam in eorum cœtu, qui eandem gratiam defendunt. Alvarez enim diſp. 92. num. 8. ſcribit: *Aliqui Theologi dicunt Concilium Tridentinum loqui de auxilio ſufficienti, non de efficaci; mihi tamen videtur dicendum cum aliis, quod loquitur etiam de efficaci.* Joannes Gonzales de Grat. ſuff. controv. 5. ait: *Reſpondetur nec Concilium, nec S. Thomam aſſerere, quod auxilio efficaci poſſit reſiſtere homo: unde poſſunt de inefficaci, & excitante motione intelligi.* Et paulo poſt: *Etenim S. Thomas ubique docet, quod efficaci Dei motioni non poteſt homo reſiſtere.* Thomas quoque de Lemos lib. 4. Panopliæ p. 2. tract. 4. cap. 23. n. 296. inquit: Concilium *docet arbitrium motum & excitatum conſentire de facto Deo excitanti atque vocanti: non autem docet, quod Deo efficaciter moventi poſſit diſſentire, quia revera hoc eſt impoſſibile in ſenſu compoſito, quem importat illa propoſitio, quæ eſt S. Thomæ 1. 2. q. 10. art. 4. Ad 3.* inquit, *dicendum, quod ſi Deus movet voluntatem ad aliquid, impoſſibile eſt poni quod voluntas non moveatur, non tamen eſt impoſſibile ſimpliciter.* Et num. 297. *Concilium, ut diximus, & ejus verba exprimere eſſe tradunt, definit quod motum, & excitatum arbitrium poteſt diſſentire Deo vocanti & excitanti; quod omnes Sancti Thomæ diſcipuli concedunt: non autem quod poteſt diſſentire Deo efficaciter moventi, quod S. Thomæ diſcipuli, & ipſe S. Thomas* ubi ſupra *docet, ut ab omni Theologo dicendum eſt, niſi velit cum Pelagianis negare efficaciam divinæ motionis ſupra liberum hominis arbitrium. Diverſæ ergo, & valde diverſæ illæ duæ propoſitiones ſunt,* Liberum arbitrium motum & excitatum poteſt diſſentire Deo vocanti, & excitanti; *quæ veriſſima eſt, & à ſacro Concilio in terminis tradita: & iſta alia,* Liberum arbitrium à Deo motum & excitatum poteſt diſſentire Deo efficaciter moventi; *quæ falſa omnino eſt, & à diſcipulis S. Thomæ negatur.* Quamvis igitur Fulgentius Bellelli tantum ſcripſiſſet, *liberum arbitrium non poſſe diſſentire gratiæ efficaci,* non tamen damnandus eſſet tanquam Janſenianus; quoniam gratia efficax, cum prædeterminet applicetque liberum arbitrium ad actum ſecundum, ſignificat, etſi non exprimatur, *ſenſum compoſitum:* unde ab ea propoſitione, *Liberum arbitrium non poteſt diſſentire auxilio efficaci,* non abhorrent doctiſſimi Thomiſtarum. Quanto magis ab omni cenſura immunis erit, qui Theologicas exceptiones, & recentiorum formulas prudentiſſime ac frequentiſſime adhibuit?

Alvarez p. 743. edit. Lugd.

Gonzales p. 320. edit. Lugd. 1708.

Lemos tom. 4. p. 2. pag. 187. col. 1.

§. VIII.

§. VIII.

Recensentur ea, quæ Anonymus effugia, æquivocationes, *& mea verba appellat, ut inde concludat* Fulgentium Bellelli *esse Jansenii discipulum.*

SUMMARIUM.

1. Quid in hoc §. adversarius contra Bellellium probare nitatur.
2. Impugnat 1. Bellellii distinctionem de necessitate conditionalem.
3. Invadit distinctionem de necessitate consequenti.
4. Pergit fermè in priori objectione.
5. Rodit distinctionem sensus compositi : & divisi.
6. Negat Bellellio necessitatem consequentiæ.
7. Mordet necessitatem diminutam.
8. Necessitatem actus 2di, tanquam novitatem hæreticam, arguit.
9. Insurgit contra necessitatem accidentalem.

1. Quid in hoc §. adversarius contra Bellellium probare nitatur. *Jans. Red. pag.* 133.

I. ARticulo 3. Jansenismi Redivivi auctor scribit: „Fratrem Bellel„li asserere voluntatem resistere „non posse, sive gratiæ, sive cupiditati, „secundum quod una alteram gradibus „superat, & necesse esse ut voluntas „consentiat illi è duabus delectationi„bus indeliberatis, quæ est gradibus su„perior altera. 2. *inquit*: F. Bellelli ut „aliquatenus imminuat horrorem, quam „auribus Christianis incutere valet hæc „doctrina, de gratia scilicet, & cupidi„tate voluntatem humanam alternatim „necessitantibus, varias, easque pluri„mas affert Scholasticas distinctiones, „quarum si non firmitate, saltem nume„ro obruantur incauti lectores;„ recitatque Anonymus distinctiones illas superius recensitas, & rursus expendendas. 3. ait: „Harum Scholasticarum „distinctionum quædam sunt apud Theo„logos Orthodoxos, & præsertim apud „Thomistas, valde usitatæ; aliæ vero à „F. Bellelli videntur excogitatæ, ut su„per hac jam satis intricata quæstione „densiores adhuc tenebras magis, ac ma„gis effundat. 4. *Ut appareat* quan„tum inania sint atque inepta *F. Bellelli* „diverticula, *duo assumit demonstranda*, „*primum*, Scholasticas Theologorum „Orthodoxorum distinctiones nullate„nus congruere aut aptari posse syste„mati Bellelliano: *alteram*, novis quas, „ipse F. Bellelli excogitasse videtur di„stinctionibus illum nullatenus à syste„mate Jansenio recedere, imo illius „systematis se assertorem atque prote„ctorem profiteri.„

2. Impugnat primam Bellelli distinctionem de necessitate conditionali. *Jans. Redivi. pag.* 136.

II. Prior distinctio, quam F. Bellelli adhibet de modo Rep. tom. 1. lib. 2. cap. 20. est: *Necessitas*, quam infert gratia efficax, *non est necessitas absoluta, sed diminuta*, ex suppositione scilicet *applicationis liberæ voluntatis ad actum.* Alvarez de Aux. disp. 22. num. 40. utitur eadem distinctione scribens: „Ne„cessitas futuri consensus, quæ desumi„tur ex antecedente decreto voluntatis divinæ, non est necessitas absoluta „sed conditionalis.„ Hujus sententiæ istam affert rationem ibidem. num. 39. „Solus Deus propter suam infinitatem „& omnipotentiam, quia est auctor vo„luntatis creatæ potest illam immutare „conformiter ad suam naturam, & mo„vere efficaciter, atque applicare ad pro„ducendum actum in particulari, non „solum secundum substantiam, sed etiam „secundum modum libertatis.„ Ita etiam S. Thomas 1. p. q. 19. art. 8. q. 22. art. 4. & q. 8. art. 1. &c. „Ne„cessitatem autem hypotheticam in sen„su Thomistico intellectam (*inquit Ano„nymus*) revera non admittit F. Bellel„li, licet illam admittere simulet. Re„petit enim efficaciam gratiæ non ex „omnipotenti & absoluta Dei voluntate, qua Deus ipse absque ulla liberi ar„bitrii læsione ita præmovet & præde„terminat actiones hominum, ut vere „possint semper agere; sed illam effica„ciam repetit ex superioritate graduum „ipsiusmet delectationis cælestis, quæ „graduum superioritas secum non invol„vit liberam effectus futuritionem, „quam involvit præmotio aut præde„terminatio divina; sed secum impor„tat actum antecedenter & necessario „futurum, & simul negationem poten„tiæ veræ & proprie dictæ ad actum „oppositum. Illa ergo necessitas, quæ „oritur ex graduum superioritate „in delectatione cælesti, non est necessi„tas ullatenus hypothetica, sed vera & „absoluta necessitas.„

3. Invadit diſtinctionem dè neceſſitate conſequenti.

III. Addit F. Bellelli *neceſſitatem illam non eſſe antecedentem, ſed conſequentem*, qua diſtinctione utuntur etiam Orthodoxi, ſed in ſenſu longe diverſo. *Neceſſitas enim antecedens* in ſenſu Catholicorum illa eſt, quæ non ſupponit Dei decretum abſolutum de futuritione actus alicujus liberi: unde Alvarez diſput. 22. num. 41. *Neceſſitas ex ſuppoſitione voluntatis divinæ non eſt neceſſitas antecedens, ſed potius conſequens cauſam rei. Licet enim antecedat cauſam ſecundam, quæ eſt voluntas creata, non tamen antecedit cauſam primam ſimpliciter; ſcilicet voluntatem divinam, quæ magis influit in effectum, quam cauſa ſecunda.* Neceſſitas autem, quam admittit F. Bellelli, *cum non ſupponat futurum uſum liberi arbitrii, imo ſupponit, & conſequitur ſolummodo Dei decretum de concedenda gratia, quæ gradibus ſuperet cupiditatem, ac proinde quæ pro graduum ſuperioritate ſit invincibilis*, hæc neceſſitas, inquam, *eſt neceſſitas antecedens, ideoque vera & proprie dicta neceſſitas.*

4. Pergit in priori objectione.

IV. Quid intelligit Theologus iſte nomine „ neceſſitatis antecedentis & conſequentis? Neceſſitas antecedens, „ inquit de modo Rep. tom. 1. lib. 4. cap. 39. „ ea eſt, quæ in eſſentia ipſa humanæ „ voluntatis collocatur: conſequens vero, quæ poſt inflicta per peccatum vulnera in accidentali forma eidem accedente ſtatuitur.„ Similia de ſtatu creat. rationalis lib. 3. cap. 19. Agnoſcit ergo in ſtatu naturæ lapſæ „ neceſſitatem obſequendi delectationi gradibus ſuperiori, quæ idcirco non eſt antecedens, quia orta eſt ex Adami peccato; unde manifeſtum eſt, quod F. „ Bellelli hæc vocabula, neceſſitas antecedens, & neceſſitas conſequens, non ſolum aliter intelligat, quam Theologi „ Orthodoxi, ſed etiam quod eis tribuat „ ſenſum hæreſi Janſenianæ perfecte conſentaneum.„

5. Rodit diſtinctionem ſenſus compoſiti, & diviſi in ſententia Bellellii.

V. Diſtinctio *ſenſus compoſiti & ſenſus diviſi*, juxta Fratrem Bellelli eſt *vera neceſſitas conſentiendi; cum præcedenti articulo demonſtratum ſit ab eo admitti in homine gratia ſuperiore inſtructo diſſentiendi impotentiam;* ac inſuper de modo rep. lib. 4 cap. 39. aperte docet diſtinctionem *ſenſus compoſiti, ac diviſi* idem ſignificare, ac ſi dicatur *conſenſum liberum eſſe eſſentialiter & abſolute, determinatum vero duntaxat accidentaliter, & conſequenti voluntate.* Præterea etſi ſupponeretur Fratrem Bellelli intellexiſſe *diſtinctionem ſenſus compoſiti & diviſi*, ſicut illam intelligunt Thomiſtæ, non ideo notam erroris à ſe amovere poterit, *quamdiu in voluntate veram potentiam diſſentiendi delectationi prædominanti non agnoſcat.* Quare aſſentietur Alvarez, cæterisque Thomiſtis eadem diſtinctione utentibus, *modo ipſi liceat adjicere potentiam illam diſſentiendi non aliam eſſe, quam eam, qua præditus eſt homo*, cui ob aliquam infirmitatem clauſæ ſunt oculorum genæ. *Hanc enim Theologus noſter affert comparationem* de modo Rep. lib. 4. cap. 1. *Nec aliter opinari poteſt, cum aſſerat tanquam ſyſtematis ſui ac Janſeniani præcipuum caput, voluntatem humanam non poſſe repellere delectationem prædominantem, ſive charitas illa ſit, ſive cupiditas.*

6. Neceſſitatem conſequentiæ negat Bellellio.

VI. Neceſſitatem *illationis & infallibilitatis, quam alii vocant neceſſitatem conſequentiæ*, F. Bellelli non poteſt admittere, *niſi in ſenſu Janſeniano, cum* ut ſæpius obſervavimus, *contendat cum Janſenio voluntatem diſſentire non poſſe, & neceſſe eſſe ut conſentiat* delectationi, quæ actu gradibus ſuperat alteram, ac proinde gratiæ, ſi ſit gradibus ſuperior cupiditate.

7. Aliam de neceſſitate diſtinctionem mordet. *Janſ. Rediv. pag.* 146.

VII. Quantum ſpectat ad diſtinctiones alias à F. Bellelli uſurpatas, „ quid „ ſibi velit, dum neceſſitatem, quam gratia efficax imponit, contendit eſſe non „ amplam, ſed diminutam, ſeu reſtrictam, „ non facile quidem captu eſt: „ ſed quidquid ſub his lateat verbis, certiſſimum eſt ea neceſſitate deſtrui liberum arbitrium, „ cum oriatur ex graduum „ ſuperioritate, ita ut neceſſe ſit voluntatem conſentire illi delectationi indeliberatæ, quæ actu fortior eſt altera, „ eamque ſuperat. „ Deinde Anonymus ea verba, *non amplam, ſed diminutam*, ita interpretatus, quaſi in ſententia Auguſtiniani Theologi neceſſitetur quidem voluntas ad obtemperandum gratiæ per ſe efficaci, „ ſed non æque neceſſitetur ad obſequendum alteri cuilibet „ rei, v. g. variis ſtellarum conſtellationibus, „ ita mirabundus exclamat: „ Innoxius ne *erit F. Bellelli* Janſenianam hæreſim pertinaciter aſſerendo, „ modo alia antiquorum hæreticorum „ non amplectatur deliria?„

8. Neceſſitatem actus 2di tanquam novitatem hæreticam arguit.

VIII. F. Bellelli diſtinguit *neceſſitatem actus primi, ſive activæ virtutis à neceſſitate actus ſecundi, ſeu applicationis:* atque hæ locutiones Theologo noſtro peculiares videntur adinventæ *ad offundendam lectorum oculis caliginem.* Thomiſtæ

mistæ quidem docent quod gratia seipsa efficax se teneat *ex parte actus secundi, non autem ex parte actus primi*, & quod activa virtus per gratiam sufficientem *sit completa, proxima & expedita:* sed nec Thomistæ, nec ullus unquam Theologus Orthodoxus, ut liberum hominis arbitrium servet incolume, his usi sunt loquendi rationibus, *quod necessitas voluntatis obsequendi efficaci gratiæ, sit necessitas actus secundi, non actus primi:* imo cum expresse doceant voluntatem non necessitari ad actum secundum, omnino rejiciunt tanquam hæreticas has hactenus inauditas propositiones: *Necessitas obsequendi gratiæ efficaci est necessitas actus secundi, est necessitas applicationis.*

9. Insurgit contra necessitatem, accidentalem à Bellellio dictam.

IX. Asserit F. Bellelli hanc necessitatem esse *necessitatem accidentalem, non essentialem:* sed ex hoc ultimo effugio nihil ad sui causam præsidii potest eruere. Quamvis enim necessitas illa non pertineat *ad essentiam voluntatis*, sed accidentalis sit, & adventitia, si sit vera & propria necessitas, sicut constat esse talem, certum est hac necessitate perimi liberum arbitrium. „Hactenus vitilitigator.

§. IX.

Demonstratur quam inepta sint, ac futilia præmissa objectamenta.

SUMMARIUM.

1. Proponuntur generaliter dicenda in hoc §.
2. Bene adstruit Bellellius necessitatem conditionalem.
3. Bene cum Thomistis explicat necessitatem consequentem.
4. Catholicè, & Thomisticè adstruit necessitatem accidentalem.
5. Bene, & ad sensum Thomistarum de sensu composito, & diviso disserit.
6. Necessitas infallibilitatis Bellellio non est alia, nisi necessitas consequentiæ.
7. Defenduntur aliæ distinctiones Bellellii.

1. Proponuntur generaliter dicenda in hoc §.

I. PRoducta superiori §. evincunt non Jansenianum, sed Orthodoxum esse Fulgentium nostrum, ejusque criminatorem audacter omnia perstringere, & sycophantice interpretari. Atque objecta priori numero, quoniam nil crepant aliud, quam pertinacissime inflatam calumniam gratiæ & cupiditatis gradu superioris voluntatem necessario impellentis, nullibi ab insigni Theologo traditæ, pravumque animum illudendi, offundendi tenebras, ineptaque diverticula excogitandi, operæ pretium est contemnere atque irridere, ne adinstar aviculæ milvinos oculos omnia lustrantes expavescere videamur. Quare distinctiones à Fulgentio Bellelli adhibitas, earumque sensum investigabimus, auditis quoque Sylvio, & Alvaresio, quos adversarius commemorat. Quantum vero attinet ad illarum distinctionum vocabula; certum est horum plura esse communia, ac tritissima, scribente ipsomet Alvarez disp. 25. num. 2. necessitatem ex suppositione auxilii efficacis, quæ libertati non obstat, appellari à S. Thoma *nunc necessitatem in sensu composito, nunc necessitatem modalis de dicto, nunc necessitatem infallibilitatis, nunc necessitatem immutabilitatis, nunc necessitatem conditionatam, nunc denique necessitatem consequentiæ, quæ est necessitas secundum quid:* quæ omnia illustris Thomiste verbis S. Thomæ, aliorumque Scholasticorum, in eadem disputatione diligenter explanat.

Alv. p. 255.

2. Benè adstruit Bellellius necessitatem conditionalem.

II. Gratia efficaci nequaquam inferri necessitatem *absolutam*, sed *hypotheticam*, ideo Thomistæ docent, quoniam hæc necessitas desumitur *ex antecedenti decreto voluntatis divinæ, unde sequuntur actus nostri liberi arbitrii*, ut revera docet Alvarez disp. 22. num. 40. Si eo tamen loci animadvertisset Anonymus, Alvaresium ulterius asserere illam *esse antecedentem necessitatem, quæ sumitur ex natura rei, sive ex ipsa connexione extremorum secundum se, sicut necesse est cælum volvi*, & citata disput. 25. num. 3. *absolute dici aliquid necessarium propter necessariam habitudinem adinvicem terminorum, qui in aliqua propositione ponuntur, sicut hominem esse animal*, quæ sunt verba Ang. Doct. q. 23. de Verit. art. 4. haud miratus esset, ab Augustiniano Scriptore necessitatem absolutam dici *essentialem*, & *naturæ in se spectatæ*. At ne statim ad hæc vocabula descendamus;

Idem Alvar. pag 209. & 256.

damus; aut fallitur, aut mentitur Anonymus, dum ait Fulgentium Bellelli non repetere gratiæ efficacitatem *ex omnipotenti, & absoluta Dei voluntate*, sed solum ex superiori delectatione. Tomo enim 1. de modo Rep. lib. 2. cap. 16. inquit gratiam efficacem conferri à Deo *ex libitu misericordiæ suæ*, atque *inscrutabili judicio absolutoque decreto*. Eodem lib. cap. 20. eandem gratiam demonstrat ex verbis Augustini de Corrept. & grat. cap. 14. *Magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas*, & ait: *Eam itaque Deus homini confert, ut decretum efficax minime sua intentione frustretur*. Lib. 4. cap. 42. *Statuto decreto efficaci prædefiniente consensum, utrumque constantissime amplectimur, & hominem posse libera voluntate dissentire, & non posse infallibile Dei decretum frustrare*. Eodem libro cap. 42. *In sensu composito cum decreto efficaci voluntas potest consentire, quoniam hæc est voluntas Di, ut consentiat: at in sensu composito cum decreto efficaci voluntas dissentire non potest; nequit enim componere dissensum cum efficaci decreto, quia non est supra Dei voluntatem infirmi hominis constituta voluntas.* Ita ergo Fulgentius constituit gratiam efficacem in delectatione victrici, ut hæc effectui conjuncta sit ex Dei potestate, ex Dei voluntate, ex Dei efficaci decreto prædefiniente actum liberum voluntatis humanæ, eo prorsus modo, ac tradunt Thomistæ.

Bellel. tom. 1. pag. 94. 104. 105. 299. & 300.

3. Benè cum Thomistis explicat necessitatem consequentem. *Alv. pag 210 & 920.*

III. Necessitatem *antecedentem*, & *consequentem* recte Alvarez disput. 22. num. 41. explicat dicens: „Necessitas „ex suppositione voluntatis Divinæ non „est necessitas antecedens, sed potius „consequens causam rei, licet enim an„tecedat causam secundam; non tamen „antecedit causam primam simpliciter, „scilicet voluntatem Divinam, quæ ma„gis influit in effectum, quam causa se„cunda.„ Disp. autem 115. num. 11. ait efficacem Dei motionem non inducere necessitatem antecedentem, *quia non est necessaria ut homo possit operari, sed ut actu operetur, & potentia reducatur ad actum.* Ita & Lemos lib. 4. Panopl. tract. 4. cap. 14. num. 180. *Efficax motio supernaturalis in se à Deo habet hæc duo sibi communicata, & efficaciam, & modum liberum, applicando voluntatem ad libere operandum.* Quid autem Fulgentius Bellelli? Lib. 3. de modo Rep. cap. 6. de Gratia efficaci scribit: *Est applicatio potestatis ad actionem, qua Deus ipse humanum arbitrium, adjutorio possibilitatis instructum, ac roboratum ut possit, ad effectum piæ operationis conjungit*, sicut artifex applicat securim ad scindendum, *ut inquit S. Thomas 1. p. q. 105. art. 5.* Et cap. 7. „Hujuscemodi gratiæ per se efficacis de„terminatio non ad potentiam consti„tuendam, sed ad ejusdem applicatio„nem pertinet:„ Cap. 8. „Efficacis „gratiæ determinatio primum actum ad „secundum, seu arbitrii potestatem in„differentem ad operationem faciendam „applicat, conjungitque;„ & lib. 4. cap. 39. *Indifferens de se virtus bonæ piæque actioni vigore superadditæ gratiæ conjungitur.* Igitur in Catholico Thomistarum sensu ea dicitur *necessitas consequens*, non antecedens, quæ oritur *ex suppositione efficacis motionis applicantis liberum arbitrium ad opus.* A Fulgentio Bellelli adstruitur sola necessitas orta *ex suppositione gratiæ efficacis applicantis liberum arbitrium ad opus.* Ergo à Fulgentio Bellelli adstruitur in Catholico Thomistarum sensu *necessitas consequens*, non antecedens.

Lemos pag. 131. & 132. n. 180.

Bellelli tom. 1. pag. 127. 131. 134. 287.

4. Catholicè, & Thomisticè adstruit necessitatem accidentalem.

IV. Quid vero P. Bellelli significet dum necessitatem antecedentem appellat *essentialem*, sequentem vero *accidentalem*, primum patet ex præcedenti num. 2. Vidimus enim, etiam S. Thomam describisse necessitatem *antecedentem*, quod ea sit, quæ sumitur *ex natura rei, atque necessaria connexione terminorum.* Nequit ergo melius intelligi quid sit necessitas *essentialis*, quam si præmittatur quid sit *essentialis* libertas eidem necessitati contraria. Thomistæ libertatem *essentialem* appellant *activam indifferentiam, vim electivam mediorum, & potestatem agendi, vel non agendi*, nec Thomistæ tantum, sed omnes Theologi, ut diximus num. 6. §. 7. De hac indifferentia *essentiali* inquit Alvarez disp. 115. num. 10. „Si loquamur de „indifferentia intrinseca & essentiali ipsi „libertati, eandem indifferentiam habet „liberum arbitrium antequam operetur, „& dum actu operatur: nam indifferen„tia essentialis consistit in indivisibili, nec „recipit magis ac minus. Hæc autem in„differentia est illa, quæ opponitur de„terminationi ad unum ex necessitate.„ Et Franc. Sylvius 1. p. q. 83. art. 1. „Necessitas est multiplex. Prima est, „patiendi motus concupiscentiæ. Secun„da, peccandi ex ignorantia. Tertia, „peccandi ex infirmitate. Quarta, pec„candi venialiter. Quinta, peccandi „aliquando mortaliter in eo, qui non est „per Christum liberatus. Sexta, ne„cessitas gratiæ. Septima, necessitas „mor-

Alvar. pag. 919.

Sylv. tom. 1. pag. 523. edit. Antuerp.

„mortis & pœnarum hujus vitæ. Octa„va, necessitas coactionis. Nona est „necessitas naturalis, qua quidpiam est „naturaliter determinatum ad unum. „Inter quas solæ duæ postremæ simplici„ter repugnant libertati arbitrii.„ Si ergo Fulgentius Bellelli sub delectatione victrici admittit libertatem *essentialem*, & excludit necessitatem *coactionis*, & necessitatem *naturalem*, rectissime, & inculpate ait sub eadem delectatione non esse nesitatem *essentialem*, sed *accidentalem*. At hæc omnia dissertissime tradidit. Etenim libertatem *essentialem* eadem communi ratione descripsit, appellavitque *indifferentiam activam*, *vim electivam mediorum*, & *facultatem eligendi unum præ alio*, lib. 3. cap. 1. aliisque in locis de quibus §. 4. & 7. Necessitatem *à coactione* procul à libertate rejecit, scribens eodem lib. cap. 5. *Coactio cum voluntarium auferat*, *libertatem etiam subruat necesse est*. Ac demum auxilium efficax, delectationemque victricem non exigit, quia *facultas liberi arbitrii sit naturaliter determinata ad unum*, sed tantum ut ejus potestas indifferens extenuata & infirma *applicetur ad actum*; prout vidimus num. præced. Adhibuit ergo distinctionem *necessitatis essentialis*, & *accidentalis* in sensu Catholico & Orthodoxo.

Tom. 1. de modo Rep. pag. 110. & 127.

5.
Bene, & ad mentem Thomistarum de sensu composito, & diviso differit.

V. Idem asserendum est de distinctione *sensus compositi*, *ac divisi*. De hac distinctione prolixe agit Gonetus disp. 6. art. 4. productis verbis Bannes, Alvares, Gonzales, aliorumque celebriorum Thomistarum: quorum omnium concordissima sententia est, „Quod effi„caci Dei motione posita in voluntate „liberum arbitrium potest dissentire in „sensu diviso, quia etiam prout stat sub „tali motione semper retinet potentiam „proximam & expeditam ad dissentien„dum; sicut homo sub gratia constitu„tus potentiam proximam ad peccan„dum: non potest tamen dissentire in „sensu composito, quia cum talis motio „inferat infallibiliter consensum, & iste „sit in eodem instanti temporis cum il„la, nunquam potest componi cum actua„li dissensu, sicut nec gratia sanctificans „cum peccato mortali.„ Porro eadem est Patris Bellelli doctrina. *In sensu composito*, inquit de modo Rep. lib. 4. cap. 42. „cum decreto efficaci voluntas „libera potest consentire, quoniam hæc „est voluntas Dei ut consentiat. At in „sensu composito voluntas dissentire non „potest: nequit enim componere dissen„sum cum efficaci decreto, quia non „est supra Dei voluntatem infirmi homi„nis constituta voluntas. Dissentire ta„men potest in sensu diviso, inspecta „scilicet essentia liberæ potestatis, dis„sensuque secundum se considerato, non „autem quatenus COMPONIBILI cum „decreto.“ Scripserat supra eodem lib. 39. pag. 286. Ut consensus dicatur li„ber, minime exigitur ut cum efficaci „per se gratia arbitrium possit dissensum „componere; satis namque est, si in „sensu diviso possit consentire, vel dis„sentire.“ Utitur ibidem vir doctissimus exemplo voluntatis humanæ *sese ad agendum applicantis*, à qua applicatione dividi nequit *indifferentia actus primi*, & cum qua infallibiliter componitur *actus secundus*: eodemque exemplo utuntur quoque Thomistæ, ac præsertim Gonzales controv. 5. art. 6. Itaque & in hac distinctione adhibenda Theologus Augustinensis defendit libertatem indifferentiæ; & gratiam victricem non *à potentia dissentiendi*, *sed ab actuali dissensu* divisit, eadem fere usurpans verba, quæ adhibuit Alvaresius disp. 92. num. 11.

Tom. 1. de modo Rep. pag. 300.

Gonet tom. 2. pag. 117.

Gonzales pag. 343. edit. Lvod. & Cajet. in 1. p. q. 22. art. 4.

Alvaresius pag. 746.

6.
Necessitas infallibilitatis Bellellii non alia est quàm necessitas consequentiæ.

VI. Necessitas *infallibilitatis* ita explicatur à S. Thoma 1. 2. q. 112. art. 3. „Si præparatio ad gratiam consideretur „secundum quod est à Deo movente, tunc „habet necessitatem ad id, ad quod or„dinatur à Deo, non quidem coactio„nis, sed infallibilitatis, quia intentio „Dei deficere non potest, secundum „quod Augustinus dicit in libro de Præ„dest. SS. quod per beneficia Dei cer„tissime liberantur quicunque liberan„tur. Unde si ex intentione Dei mo„ventis est quod homo, cujus cor mo„vet, gratiam consequatur, infallibili„ter illam consequitur, secundum illud „Joannis 6. Omnis, qui audit à Patre, „& didicit, venit ad me.„ Hinc discipuli S. Thomæ ajunt necessitatem *infallibilitatis & consequentiæ* esse, quæ petitur ex suppositione præscientiæ, & efficacis Dei præmotionis, cum qua consistit, quod effectus comparate ad causam secundam liberam & contingentem sit contingens & liber. Vide Antoninum Massoulié differt. 1. de div. mot. q. 8. art. 2. & Didacum Alvarez disp. 25. num. 6. His adhærens Augustinianus Theologus scribit lib. 4. de modo Rep. cap. 39. „Dicimus utique gratiam per „se efficacem ad unum esse determina„tam, & suapte natura cum consensu „connexam. At negamus à sola per se „efficaci gratia consensum effici. Simul „enim producitur à gratia & libertate,

Massoul. tom 1. pag. 158. Alvar. pag. 258. Bellell tom. 1. pag. 285.

„quarum illa determinata, hæc vero in„differens est.„ Adde quæ præmissa sunt num. 2. & 3.

7. Aliæ distinctiones Bellelii defenduntur.

VII. Ex his apertissimum est, quomodo accipiendæ sunt distinctiones aliæ, quas Anonymus damnat novitatis, irridet, atque ad faciendum fucum excogitatas esse pronuntiat. Neque enim Fulgentius Bellelli solitarie, & absque ullo additamento, inquit sub gratia efficaci dari necessitatem *diminutam*, *restrictamque*, sive *necessitatem accidentalem*, & *actus secundi*; sed plura addit, quibus horum vocabulorum sensus dignoscitur. Si enim, ut ex dictis perspicuum est, docet auxilium efficax applicare *potentiam ad actum secundum*, si docet necessitatem ortam *ex tali applicatione* non esse *absolutam*, si docet sub tali necessitate permanere *libertatem essentialem*, *ac potestatem agendi*, *vel non agendi*; profecto eandem necessitatem appellat *diminutam*, quatenus non est absoluta & ampla, neque extenditur ad indifferentiam activam: appellat necessitatem *actus secundi*, quatenus oritur ex suppositione gratiæ efficacis applicantis liberum arbitrium ad opus; & appellat necessitatem *accidentalem*; quatenus non evertit essentiam liberi arbitrii sitam in potestate agendi, vel non agendi. Adde, ut magis, magisque appareat quam inepte futilesque sint adversarii cavillæ, quod legitur de modo Reparat. lib. 3. cap. 8. *Cavendum est, ne determinatio gratiæ in essentiam ipsam arbitrii, seu actum ipsius primum derivetur: quod apte fit, si efficacis gratiæ determinatio assistat operi asseratur, & actioni, quatenus scilicet primum actum AD SECUNDUM, seu arbitrii potestatem indifferentem ad operationem faciendam applicat, conjungitque.* Quare ergo tanta magniloquentia & jactantia contendit novus iste Palæphatus Theologum, qui ipsum supera plusquam fulicam cygnus, adversari Thomistis asserentibus gratiam se ipsa efficacem se tenere *ex parte actus secundi*?

De modo Reparat. tom. 1. pag. 133. & 134.

§. X.

Comprimitur postremus adversarii conatus, & consequentium falsitas infertur ex antecedentium confutatione.

SUMMARIUM.

Quid contineant ultimi duo articuli adversarii.

1. Merito fatetur P. Bellelli difficultatem quæstionis de libertate indifferentiæ.
2. Falso arguit adverss. P. Bellelli de illata Thomistis calumnia.
3. In quo P. Bellelli Arnaldum merito laudet.
4. Nititur adverss. excusare necessitatem ex verbis Bellellii NB male truncatis.
5. Ostenditur Bellellium veram admisisse libertatem indifferentiæ.
6. Primam Jansenii propositionem propugnatam, & negatam gratiam sufficientem ineptè objicit Bellellio adversarius.
7. Secundam Jansenii propositionem eidem perperam affingit.
8. Pari temeritate tertiam ei imputat.
9. Circa quartam duo Bellellio exprobrat. Refelli tur utrumque
10. Carpit sententiam Bellellii circa 5tam Jansenii propositionem. Confutantur objecta ex sæpe dictis, & concluditur.

Quid contineant ultimi duo articuli adversarii. *Jans. Red. pag.* 149.

ADdit articulos duos Anonymus, in quorum uno agit de essentia liberi arbitrii tradita à Patre Bellelli, in altero prædicta colligens infert hujusdoctrinam omnino consentire Jansenianæ. De libertate tamen, quam & nos repetimus ex indifferentia judicii, quo in eligendis iis, in quibus non relucet plenissima ratio boni, mens sedet arbitra, & uni præ aliis adhæret, satis pertractatum est §. 3. capitis primi, & §. 9. cap. 2. Consectaria vero refutatis antecedentibus per se corruunt. Cæterum quia postremo loco producta ab Anonymo Theologi nostri potius orthodoxiam confirmant, quam erroris inferant suspicionem, eadem quoque brevi discutiam.

I. De libertate disputans Fulgentius Bellelli lib. 3. *de modo Rep.* ex pluribus Augustini locis demonstrat quæstionem hanc esse ad solvendum *difficillimam*, nec aliquos perturbandos esse ejusdem quæstionis *obscuritate*. Cap. 8. idem repetit, nos admonens cum eodem Augustino, ne aut liberum arbitrium, aut Dei gratiam negemus, quotiescunque *ipsa ratio quemlibet nostrum quærentem vehementer angustat:* urgetque excelsum Trinitatis mysterium, in quo firmissime confitemur unitatem *essentiæ* adversus Arium,

I. Merito fatetur P. Bellelli difficultatem quæstionis de libertate indifferentiæ. *Bellell. de modo Rep. pag.* 116. *pag.* 132. *Bellarm. tom.* 4. *pag.* 264. *Alv. pag.* 944.

Arium, & distinctionem *Personarum* adversus Sabellium; quamvis hujus mysterii celsitudinem assequi non valeamus. Ex hujus autem quæstionis obscuritate colligit liberum arbitrium sub gratia efficaci non solum *à coactione*, verumetiam *à necessitate* esse immune, scribens priori in loco: *Quamobrem Calviniana, Bajana, & Jansseniana hæresis, quæ potestatem arbitrii ad unum necessitatam, determinatamque posuerunt, quo eam facillime cum Divina Gratia per se efficaci componerent, aliam in lapso homine libertatem, quam* à coactione *non agnoscentes argumento Doctissimi Cardinalis Bellarmini lib. 3. de Grat. & liber. arbit. cap. 5. valide conteruntur. Cujus quidem ea vis est: Si ab hoc doctrinæ articulo, quo Gratia cum arbitrio componitur, tollitur difficultas; tollitur etiam Fidei veritas.* Et cit. cap. 8. *Difficultas ipsa, libertatis indifferentiæ cum victrici per se gratia concors vinculum, unionemque fundet. Nam si gratia per se efficax non esset, quæstio hæc teste Card. Bellarmino lib. 3. de Grat. & lib. arb. cap. 5. nec difficilis foret, nec obscura, sed plana & perspicua.* Familiare est etiam Thomistis asserere hujus quæstionis difficultatem, atque uti etiam divinorum mysteriorum comparatione; ut facit Alvaresius disp. 118. num. 6. Nil ergo nos, neque Anonymum permovere debet, si forte Fulgentius Bellelli difficillimam quæstionem perfecte non solverit, & omnibus non satisfecerit: sed hoc uno contenti esse debemus, quod libertatem indifferentiæ & gratiam victricem simul conjungi docuerit. Neque enim debebat Augustini discipulus sese supra Magistrum extollere, ac sibimet proponere perspicuum & facile, quod Sancto Doctori visum est obscurissimum ac difficillimum. Quoniam vero nos etiam haud mediocriter hac quæstione pulsamur; oramus Anonymum hujus ætatis miraculum & singulare ornamentum, ut dicteriis, nugisque, quæ ipsum dedecent, abjectis, doceat nos meliorem gratiæ cum libertate conciliandæ rationem: sed animadvertat eam, quæ obscura sit, iisdem difficultatibus implicari; eam autem, quæ sit facilior ac planior, Augustini discipulis ob ipsam facilitatem reddi suspectam.

2. Falso arguit adversarius P. Bellelli de illata Thomistis calumnia.

II. Deberet hæc responsio cuilibet frugi lectori satis esse: at silentio prætereundum non est, quod Augustinianus Theologus lib. 2. de statu creat. ration. demonstrans Adam, & Angelos non indiguisse ad perseverandum gratia per se efficaci, conatur demonstrare prædeterminationem non exigi, ut censent Thomistæ, ob essentialem dependentiam causarum secundarum à prima, qua Fulgentius arbitratur interimi libertatem. Ut ergo Anonymus hanc sententiam in invidiam trahat, quasi Augustinianus Doctor scripsisset Thomistas libertatem evertere, *Hanc*, ait, *adversus prædeterminationis physicæ assertores illatam calumniam haud difficulter repellunt Thomistæ.* Ubinam Pater Bellelli calumniatur Thomistas? Ubinam ait denegari ab his libertatem? Profecto si calumnia dicenda sit quælibet argumentatio, qua impugnatur aliqua Scholarum opinio ex consectariis, quæ illinc ab oppugnatoribus inferuntur, negantur autem ab assertoribus ejusdem opinionis; nemo calumniosior erit iis, qui negant dari gratiam per se efficacem, apud quos nil solemnius, aut usitatius ratiocinatione ista, *Gratia per se efficax non stat cum libero arbitrio; ergo rejicienda est.* Sed absit, ut vestigiis inhærentes Anonymi calumniatoris, ab argumentandi ratione non distinguamus calumniæ piaculum. De Thomistis Fulgentius noster locutus est, ut par erat, de his, ac de Augustinensibus præmittens initio illius quæstionis: *Utrinque nobilissimi Scholastici contraria opinantes inveniuntur, & singuli statu creat. sibi suffragantem Augustini authoritatem declamant.* Ab iisdem Thomistis veniam quoque sibimet pollicetur, ad sententiam suam post Lovanienses doctissimos trahens Angelici Doctoris auctoritatem, ita exorsus cap. 18. *Scio nobilissimos Thomistas veniam daturos mihi, si Angelicum Doctorem pro nostra sententia recitaverim.* Neque P. Bellelli negat Deum aliquando physice prædeterminare rationales creaturas ad opus sua *omnipotentissima potestate*, nullatenus libertate læsa: sed hoc demonstrat cap. 27. auctoritate ac ratione, illud tantum affirmans non exigi hanc determinationem *propter essentialem creaturarum à Deo dependentiam*, quoniam repetita prædeterminatione ex hoc capite, putat prædeterminandum etiam fore *actum primum virtutis, & liberæ facultatis*, cum & iste actus primus essentialiter pendeat à prima causa: atque id probare nititur vicesimoquinto capite ejusdem libri. Num vero argumentatio illa firma sit, aut spernenda, mea non interest. Refert tantummodo ab inflata Thomistis calumnia

Jans. Red. pag. 151.

Bellelli de statu creat. ration. pag. 146 246. 300. 305.

virum

virum optimum vindicaſſe. Neminem præterea latet, niſi forte novum hunc hoſpitem, plurimos eſſe Fulgentio Bellelli conſentientes in neganda pro ſtatu innocentiæ victrici gratia, ideoque in oppugnanda prædeterminatione extitulo dependentiæ ſecundarum cauſarum à prima. Capite 19. pagina 253. & ſeqq. oſtendit Pater Bellelli ſibi in ea ſententia præiviſſe Gregorium Ariminenſem, Cardinalem Noriſium, Baſilium Poncium, Chriſtianum Lupum, Franciſcum Macedum: quibus alios plurimos acceſſiſſe egomet alibi demonſtravi.

De Theolog. diſcipl lib. 4. cap. 8. tom. 1.

3. In quo meritò laudet Arnaldum P. Bellelli.

III. Forte ne hos, aliosque auctores eidem objiceremus, ſiluit Anonymus laudari à Fulgentio Bellelli inter cæteros Antonium Arnaldum, & de hujus operibus ſcribi pagina 257. *Nihil aliud, quam Auguſtinum redolent;* quam tamen objectionem quidam clanculum obtrudunt & inflant: atque, ut opinor, una eſt, quæ virum alioquî eruditum, non ſemper accuratum & circumſpectum fuiſſe aliquibus perſuadeat. Antequam vero accuſatores hæc verba carperent & amplificarent; eadem ego ipſe prænotaveram, nulla tamen admiratione commotus, quod optime ſcirem homines nos eſſe, non Angelos, atque in Canonicis Epiſtolis adinveniri ſcriptum: *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir.* At incidit poſtea in manus meas Fulgentii Bellelli Opuſculum Apologeticum, conſcriptum die 4. Junii anno 1717. cujus lectione inanis illa ſuſpicio prorſus evanuit. Ibi enim §. xi. iſta leguntur: „Quod autem Arnaldum clariſſimum virum appellaverim, in cauſa fuit egregium plane Opus *de Fidei Euchariſtiæ perpetuitate* cunctorum eruditorum calculis comprobatum, quorum ſummis laudibus ob id Arnaldum excipi ignorat nemo. A Summis quoque Pontificibus, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus Arnaldum olim fuiſſe laudatum explorata res eſt. Nonnulla ejusdem Opera indici prohibitorum inſerta, & nonnulla etiam non inſerta, quibus ſe in Auguſtini lectione verſatum exhibet, eſt manifeſtum: ſed quisquis ille ſit, non mihi magno vertendum erat piaculo, quod non Arnaldum ubi erravit, ſed ubi catholice de adjutorio primi hominis ſenſit, laudaverim. Non enim propterea fides Euchariſtica deſerenda eſt, quia eam Janſenianus Arnaldus propugnavit.„ Hanc epiſtolam, ſeu Opuſculum Apologeticum in Bibliotheca Angelica reponere nuper curavi, ut qui putant à ſe novi aliquid proferri, diſcant nil aliud opponi, quam ante annos triginta objecta, atque excuſſa. Itaque nosmetipſos in ſemitam revocemus.

Jacob. 3. 2.

Bibliot. Angel. A b. num. 6. Janſ. ed. p. g. 154.

4. Neceſſitatem extorquere nititur ad verſ. ex verbis Bellelii malè NB. truncatis.

IV. Contendit Anonymus Fulgentium Bellelli *ſimulare* dum damnat Janſenianum *de neceſſitate* ſyſtema, quoniam ne ullum quidem verbum facit *de immunitate à ſimplici neceſſitate.* Etenim, inquit, ad libertatem indifferentiæ requirit 1. *concurſum Dei generalem;* de qua prima conditione ait Anonymus: *Huic ſuffragantur alii Theologi.* 2. Exigit *objecti notitiam;* & accuſator reponit: *De hac quoque conditione nullum poteſt eſſe dubium.* 3. Poſtulat, ut objectum non appareat *ſub pura ratione boni;* & animadverſor ſubjicit: *Hæc tertia conditio admittitur quoque à Theologis.* 4. Requirit, ut voluntas ſit *immunis à coactione;* & inquit criminator: *Verum de immunitate à ſimplici neceſſitate altum habet ſilentium.* Exigit tandem, ut arbitrium *ſufficienti gratia fulciatur;* & cenſor omniſcius ait: *Conveniunt de hac ultima * conditione omnes Theologi Orthodoxi.* Arguitur ergo *F. Bellelli, quod ſolum requirat immunitatem à coactione, cum debuiſſet etiam exigere immunitatem à neceſſitate.* Ita Anonymus. At nequaquam verbis iſtis luderet, & illuderet adverſarius, ſi accuratius librum illum Fulgentii tertium legiſſet, ac tertiam inſuper conditionem integram recitaſſet. Nam cap. 1. pag. 110. præter libertatem *à coactione* requirit *libertatem indifferentiæ, & vim electivam faciendi, & non faciendi quidquam pro libitu:* cap. 2. pag. 112. eandem libertatem demonſtrat eo quod ſit in homine *indifferens & elective poteſtas, qua agere, & non agere poteſt*, pagina 113. eoquod *nec ad virtutem, nec ad vitia neceſſitate trahamur*, pag. 114. eoquod Adrumetini, ad quos S. Pater librum *de gratia & libero arbitrio* direxit, dum verebantur ne gratia per ſe efficaci læderetur libertas non poterant quæſtionem movere, niſi *de libertate indifferentiæ ad agendum, vel non agendum*, pag. 115. eoquod difficillimum ſit cum gratia libertatem conciliare, quod, cum de ſola immunitate *à coactione* dici nequeat, *invictiſſimum indifferentiæ libertatis eſt argumentum.* Conditio autem tertia, de qua ſupra, pag. 126. his verbis exprimitur: *Inſuper exigit libertas indifferentiæ, ut objectum quod percipitur, ſub pura ratione boni, vel ſub pura ratione mali haud appareat, ſed quamdam*

Janſ. tom. 3. pag. 628.

* *Innumeros eſſe Theologos Orthodoxos, qui hanc conditionem non exigunt, atque Fulgentium Bellelli fuiſſe, quam opus erat, liberaliorem demonſtratum eſt cap. 1. §. 4.*

dam utriusque mixtionem per suimet exhibeat ideam, atque ita latitudinem potestatis ad utrumque flexum probandi, improbandive reddat indifferentem. Hæc cognitio, quæ varias rationes boni, vel mali, delectabilis, aut ardui, in objecto deprehendit, nuncupatur indifferens, seu ut Scholæ ajunt, judicium indifferens. Ex his constat Fulgentium Bellelli acerrime pugnasse *pro libertate à necessitate;* & quidem *à simplici necessitate*, etsi hujus vocabuli *simplicis* non meminerit; quod aperte intelligitur, si præter *coactionem*, quæ opponitur *spontaneitati*, adstruatur libertas *indifferentiæ:* unde neque Ecclesia in damnatione tertiæ propositionis vocabulum illud inseruit. Jansenius enim *necessitatem coactionis* illam dicit, *quæ operatur effectum suum etsi nolis, seu quantumcunque renitaris;* & necessitatem *simplicem*, seu *voluntariam* illam appellat, *qua simpliciter necesse est aliquid fieri sine renisu voluntatis.* Ita lib. 6. de Grat. Salvat. cap. 6. Quisquis ergo præter voluntatis renisum, seu coactionem, excludit à libero arbitrio necessitatem voluntariam, & libertatem indifferentiæ propugnat; is agnoscit non solum *immunitatem à coactione*, verum etiam *immunitatem à simplici necessitate:* ideoque P. Bellelli libertatem illam propugnans, non *simulat*, sed aperto, & catholico animo damnat refutatque hæresim Jansenianam.

Jans. tom. 3. pag. 628.

5. Ostenditur, Bellellium veram admisisse libertatem indifferentiæ. *Jans. Red. pag. 157.*

V. Nec audiendus est Anonymus, dum ait Fulgentium Bellelli non posse *fugere anathema ab Innocentio X.* in Jansenianos *pronuntiatum*, quia *etsi admittat libertatem, quæ oritur ex objecto, non tamen fatetur æque requiri libertatem ab ea necessitate, quæ ex alio capite oriri potest.* Augustinianus enim Theologus quantum spectat ad actum primum, atque ad potestatem liberi arbitrii, agnoscit *activam indifferentiam, in qua NULLA determinatio, NULLAQUE NECESSITAS reperitur;* ut constat ex §. 7. num. 2. atque ex illius verbis tom. 1. de modo Rep. pagina 127. quantum vero ad actum secundum pertinet, nullam in eo agnoscit necessitatem, nisi consequentem, atque ex suppositione applicationis liberæ potestatis *ad actum secundum;* prout evidens est ex præcedenti §. num. 3. atque ex ejusdem verbis in eodem Volum. 1. pag. 134. qua in re locutus est lingua ac mente omnium Thomistarum. Ab his minime recessit, dum ait *judicium indifferens esse*, ut scholæ ajunt, *radicem libertatis*, atque hujusmodi judicium non adinveniri, quando summum bonum perspicue & absque ulla caligine percipitur; sed tantum quando bonis aut veris, aut apparentibus quadam mali permixtione propositis, mens uni adhæret: nam & istud Thomistæ tradunt; ut constat ex Alvarez disput. 115. atque ex Gonet disput. 6. art. 1. Ex quo vero *objectum* menti occurrere debeat, ut illa in eo dijudicando occupetur, nonnisi nugaciter ac puerili-ter conjicitur, judicium indifferens, deliberationem, agendique vel non agendi potestatem oriri tantummodo *ex objecto.* Atque ex his manifestissimam puto calumniam viro doctissimo illatam atrocem & iniquam esse ob criminis falsitatem, atrociorem & iniquiorem ob acrimoniam, contemptum, furoremque criminatoris, ob momentorum autem, quibus adductus est, ineptitudinem ac parvitatem, esse atrocissimam & iniquissimam.

Alvar. pag. 918. 919. 926. Gonet. tom. 1. pag. 113.

6. Propugnatam 1. Jansenii propositionem, & negatam gratiam sufficientem Bellelio ineptè objicit adversarius. *Jans. Rediv. pag. 165.*

VI. Itaque hallucinatur plurimum adversarius, dum ex dictis inferri autumat inter Jansenium & Patrem Bellelli perfectissimam harmoniam. Doceri namque ab illo primam propositionem contendit temere ac pertinaciter, quoniam arbitratur Theologum nostrum Jansenia-no sensu probare illud Augustini pronuntiatum, *Quod amplius nos delectat, secundum id operemur necesse est;* & ulterius quia idem P. Bellelli gratiam, quæ non vincit superiorem cupiditatem, appellat *parvam & invalidam.* Verum cum vir doctus interpretatur Augustini effatum *de necessitate consequentiæ & illationis, quæ indifferentiam activam servat illæsam,* ut ostendimus §. 6. num. 5. appellando autem voluntatem, quæ à gratia nondum victrice inspiratur, *parvam & invalidam*, vocabulis non usurpatis duntaxat à Norisio, Macedo, aliisque Theologis præstantissimis, verum etiam ab Augustino adhibitis, bene ac sapienter utatur ad demonstrandum eandem gratiam non superare voluntatem carnis contraria concupiscentem, nisi tantum Spiritu Sancto accendatur voluntas, *ut velit atque applicetur ad actum*, ut itidem ostendimus §. 7. num. 3. consequens est Anonymum, quemadmodum in præmissis, ita in consecutionibus laborem serere, & ovum adglutinare. Hoc autem in loco ut Augustiniani systematis omnino ignarum se prodat, quasi id ex præcedentibus nondum omnes novissent, multus ac verbosissimus in præstantem virum invehitur, quoniam in Opere *de statu creat. ration. lib.* 2. asserit efficax gratiæ auxilium in hoc tantum in-

firmitatis statu, ac facta divisione duplicis adjutorii *sine quo*, & *quo*, ait istud nobis conferri per Christum, illud vero comparat lumini necessario ad videndum, atque alimentis sine quibus vivere nequaquam possumus, & præterea affirmat nonnullis in hoc statu deesse: unde Anonymus novâ, atque inauditâ illatione eruit, Fulgentium Bellelli agnoscere in hoc statu solum auxilium quo, auxilium autem *sine quo* in statu naturæ lapsæ juxta illius sententiam nihil prodesse. Cæterum si librum de Correpț. & Grat. legisset insimulator; facile intellexisset hæc verba, *Aliud est adjutorium, sine quo aliquid non fit, & aliud est adjutorium, quo aliquid fit*, esse verba Augustini: hanc comparationem, *Adjutorium alimentorum est sine quo non fit, non quo fit ut vivamus*, esse comparationem Augustini: hanc sententiam, *Nunc autem quibus deest tale adjutorium* (*sine quo* collatum Angelo & primo homini) *jam pœna peccati est, quibus autem datur secundum gratiam datur, non secundum debitum*, esse sententiam Augustini: hanc demum enuntiationem, *Tanto amplius datur per Jesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit, ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiamsi velimus, verum etiam tantum ac tale, ut velimus*, esse enuntiationem Augustini. Quid ergo? Quemadmodum Augustinus, ita Augustini discipulus, sicut in hoc statu commendat auxilium *Quo*, pariter ab hoc statu non excludit auxilium *sine quo;* imo docet istud nunc aliquibus deesse *in pœnam peccati*, & quibus datur, dari *secundum gratiam, non secundum debitum*, ut inquit S. Pater verbis paulo antea productis, iisdemque verbis repetit Fulgentius Bellelli in Opere *de statu creat. rat.* libro secundo cap. 4. & in Opere *de modo Reparat.* lib. 1. cap. 6. & lib. 2. cap. 1.

De correpț. & Grat. num. 32. & 34. Tom. 10. pag. 768. & 769.

De statu creat. ration. pag. 69. De modo Repar. tom. pag. 11. & 28.

7. Secundam Jansenii propositionem Bellellio perperam affingit.

VII. A Patre Bellelli propugnari secundam Jansenianam Anonymus se aperte demonstrasse gloriatur, propterea quod gratiam, quæ gradibus non superat cupiditatem, *parvam* dixerit atque *invalidam;* & insuper asserendo carere illam effectu, ad quem excitat voluntatem, à Jansenio idem docente nullo pacto discesserit. At nihil hamati hi funiculi attrahunt; siquidem gratiam, quantumvis parvam, esse verum *possibilitatis* auxilium, & dici *invalidam* Augustiniana, nimiumque criminatori invisa, sed aptissima phrasi, quatenus ut prodeat in actum, adjutorio *Quo* infirmitas remanet adjuvanda, non autem *invalidam* dici sensu Janseniano, in quo necesse est, ut voluntas robustiori delectationi succumbat, aperte demonstravi §. 2. & 7. illustris Theologi testimoniis: ac præterea quam iniquum sit, quam ludicrum ob istiusmodi argutiolas notâ Jansenianæ hæreseos quempiam inurere, ostendi supra cap. 2. §. 7. in librorum meorum vindicatione.

8. Pari temeritate jam eidem impurat propositionem Jansenii. *Jans. Rediv. pag. 175.*

VIII. Eadem est ratio tertiæ propositionis, quam à sodali nostro defendi positum extra omnem controversiam jactat tricarum conduplicator, putans se demonstrasse quod ab illo denegetur libertas *à necessitate antecedenti*, quam alicubi appellavit *accidentalem*, & quod fraude pravoque sensu adhibeantur distinctiones Scholasticorum. At versat saxum, nec hilum proficit reciprocator. Nam cum delectatio victrix exigatur ab insigni Theologo, *ut potestas indifferens applicetur ad actum*, quemadmodum constat ex §. 4. & 7. evidentissima res est nullam aliam in ejus sententia admitti necessitatem, nisi *consequentiæ, illationis, atque ex suppositione applicationis liberæ potestatis ad actum:* quod ubique ab eo traditum ac repetitum unanimi Thomistarum sensu constat ex §. 5. Atque hinc etiam perspicuum est, necessitatem illam appellari interdum *accidentalem*, non quod concupiscentia, quæ adventitia est, & exorta ex Adæ peccato, aut victrix delectatio evertat *indifferentiam activam;* sed quoniam in natura rationali primitus instituta nec erat lacertosa illa cupiditas, quæ ad peccatum allicit & inclinat, nec Adam opus habebat adjutorio, quod implorat homo in agone constitutus, adjutorio scilicet, quo Deus in nobis *operatur velle & perficere*, juvando *liberam potestatem* ut agat, non vero illam obstringendo *necessitate*, ut hujus laqueo suffocetur, ac pereat.

9. Duo circa quartam Jansenii propositionem Bellellio exprobrat. *Jans. Redivi. pag. 177.*

IX. Distinctis in 4. propositione iis, quæ ad historiam pertinent, à dogmate eadem propositione damnato, quoniam P. Bellelli ait Semipelagianos admisisse ad fidei initia *gratiam Conditoris*, quam nempe habuit Adam, & voluntatis pedissequam, vir temperatissimus id appellat *effugii Bellellini ineptiam;* propterea quod propositio damnata *gratiam* minime restringat ad gratiam *Conditoris*. Quantum vero spectat ad dogma proscriptum, inquit hoc ab Augustiniano Theologo apertissime renovari, quoniam is docet liberum arbitrium posse resistere *gratiæ sufficienti*, non autem *gratiæ efficaci*, adhibetque *distinctionem sensus compositi ac divisi* in ea prorsus significatione,

tione, in qua adhibetur ab omnibus Jansenianis.

Refellitur utrumque.

Cæterum quantum ad primam partem, demonstravi cap. 1. §. 12. idem cum Fulgentio Bellelli sentire Thomistarum complures, &, si gratia *Conditoris* restringatur ad solam *mentis illustrationem* cum Stephano Dechampsio, aliisque, eidem sententiæ haud repugnare Dionysium Petavium. Quamobrem si Anonymo ubique simul verbis ludere, & veri aliquid proferre placuisset; assertum Confratris nostri non debebat appellare *ineptiam effugii Bellellini*, sed phrasi illa sua eleganti, seria ac pulcherrima *ineptiam effugii Thomistini*, *Macedini*, *Contensonini*, *Piccinardini*, *Petavini*. Sed mittamus, ne & ipsi ineptire dicamur, ineptias. Inter auctores, quibus P. Bellelli adhæsit, commemoravi eodem §. 12. Salmanticenses, quorum nomine non unum proletarium Scriptorem, sed doctissimorum Theologorum Collegium significamus. Hi ergo recensita opinione eorum, qui putant, *plures Semipelagianorum admisisse gratiam internam sufficientem pro initiis fidei*, productisque ejusdem sententiæ munimentis, *Hæc motiva* (inquiunt) *& alia, quæ facile possent expendi, non mediocrem afferunt probabilitatem horum auctorum opinioni, quam proinde amplectimur.* Objecta autem sibi quarta Jansenii propositione, *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ necessitatem, &c.* præter alias responsiones, de quibus citato §. 2. aiunt, *quod Gratia à Semipelagianis concessa, nempe indifferens, & determinabilis per arbitrium, non sit vere præveniens, sed concomitans, & pedissequa voluntatis:* quod & confirmat Lemosius lib. 4. Panopl. tract. 2. cap. 6. Cum ergo Jansseniana propositio expresse restringatur *ad gratiam prævenientem;* ea pars historica revocanda est ad quæstionem illam in Scholis tanta animorum contentione agitatam, *Num gratia præveniens sit indifferens, an prædeterminans.* Atque hæc de parte propositionis priori. Nam ad secundam quod attinet; cavillulæ Anonymi rejectæ sunt §. 7. num. 6. ubi manifestissime ostendimus Fulgentium Bellelli, asserendo liberum arbitrium non posse resistere *gratiæ efficaci*, locutum fuisse de potentia illa, qua cum gratia victrice actu conjungatur dissensus; necnon §. 9. ubi evidentissime demonstravimus adhibuisse distinctionem *sensus compositi ac divisi*, aliasque consimiles, non in pravo sensu Jansenii, sed in Orthodoxo & communi eorum, qui pro gratia *per se* efficaci strenue naviterque decertant.

Salmant. to. 5. de Grat. pag. 59. Ven. edit. an 16.. num 199

Lemos p. 4 tract. 2. pag. 25. num. 78. edit. Leodii.

10. Carpit adversarius Bellellii sententiam circa 5tam propositionem Jansenii. *Jans. Rediv. pag. 179.*

X. Quintam propositionem *conceptis terminis* damnari à Fulgentio Bellelli Anonymus negare non audet; verum id non dubitat tribuendum esse cordis *simulationi*, quoniam exponens Augustini discipulus voluntatem Dei *antecedentem* salvandi omnes, communemque redemptionem homines universos, etiam reprobos, comprehendentem, confugit ad præparationem sufficientium auxiliorum, quæ cum gradibus non superent cupiditatem, revera *sufficientia* appellari non possunt.

Confutantur objecta ex sæpe dictis, concluditurque dissertatio.

Verum postquam cap. 1. §. 2. ostendimus illam sufficientium auxiliorum notionem tradi ab Orthodoxis aliis quamplurimis: postquam cap. 2. §. 8. demonstravimus in Augustiniano systemate gratiam, quantumvis minimam, conferre veram agendi *possibilitatem*, etsi in actum prodire nequeat *potentiâ positionis* absque auxilio efficaci: postquam cap. hoc 3. §. 6. & 7. palam fecimus, delectationem victricem, & effectricis gratiæ adjutorium spectare *ad actum secundum*, atque duntaxat requiri, ut potestas indifferens *applicetur ad actum:* postquam demum in hac universa Apologia sæpissime protestati sumus rejici à nobis systema duarum delectationum, quarum superior *necessitatem* inducat, & inferior non conferat veram agendi potestatem; arbitramur neminem futurum fore, qui illatæ nobis calumniæ non agnoscat iniquitatem, necnon hujusce synopsis, quam Anonymus in duplici *appendice* easdem argutiolas repastinando scurriliter repetit, insulsissimas consectationes. Has tamen tanti fecit asperrimus atque imperiosissimus consarcinator, ut in postremo contra Patrem Bellelli articulo scripserit *facile ex dictis intelligi, Theologum nostrum parum sincera fide invehi in Jansenium ipsiusque propositiones, hujus Novatoris in omnibus sectari doctrinam, vafro ac tortuoso animo errores Jansenii proscribere, totam denique Jansenii doctrinam in ejus scriptis revivisscere*, similia affirmans de me in altera parte, quam justis de causis huic præmittendam esse putavi. Tanta ergo verborum licentia, & criminatoris iniquitas nobis veniam ab æquo frugique lectore impetrabit, si nostro ex ore rusticum aliquid & inficetum exciderit: imo & id patietur Anonymus, qui in

Jans. Red. pag. 181.

nos à sacratioribus musis, atque utilioribus studiis abductos, pulverem omnem excussit. Ejus certe, si palam, & Christiana moderatione nos provocasset, rationem habuissemus aliam; sed cum insidiose egerit, & personam calumniatoris induerit, assumptæ larvæ figmenta, non ignotum & latentem virum paulisper pupugimus. Nec in eum hæreseos crimen, quod in nos tam frequenter jactavit, ausi sumus impingere, tametsi potuissemus facillime, ac debuissemus quoque, si dicteria dicteriis, & convitia trudenda fuissent convitiis. Verum id neque Christiana charitas, neque Instituti nostri ratio, neque indoles ingeniumque nostrum patiebatur. Quare his animum intendentes finem dissertationi imponimus verbis à Clenaertio olim in consimili causa prolatis: *Pacis gratiâ, ne deinceps Gratia Augustino-Victrix cum JANSENISMO, & famosa operum in Deum relatio vapulet cum BAJANISMO, cum Glorioso Scholæ nostræ Doctore votum pono, ut „impetremus si possimus à fratribus nostris, ne nos insuper appellent hæreticos, quod eos talia disputantes appellare possimus forsitan, si vellemus, nec tamen appellamus.„*

Petrus Clenaerts Theologia Augustini Vindicata §. 3. Augustini serm. 294. alias 14 de Verbis Apostoli cap. 11 com. 5 p. 193

DISSER-

DISSERTATIO V.

IN QUA DUPLEX
ANONYMI APPENDIX

Adversus Fulgentium Bellelli discutitur, & refellitur.

Quid calumniantibus opus erat extra constitutos Ecclesiæ terminos porrigere quæstiones, & de his, quæ habentur dicta, quasi dicta non sint, movere certamina?

S. Homisdas Papa epist. 70. ad Possessorem.

PRÆFATIO.

UBi animadvertit Anonymus se acuisse stylum atque omni temperamento, omnique rationis & humanitatis jure posthabito impetu quodam hostili in Opera Fulgentii Bellelli summis viris probata insiliisse, ac præterea ut ab iniqua insectatione desisteret, conceptamque indignationem compesceret, fuit consilio literisque amicorum commonefactus; maluit duplici adjecta Appendicula ostentare criminationis & ingenii sui pervicaciam, inflatisque tibiis eandem monodiam ingeminare, quam aliquam vel tenuem sententiæ nostræ, à clarissimis plurimisque Theologis propugnatæ, verisimilitudinem ac probabilitatem concedere, de se autem, scriptisque suis, ut decet hominem quemcunque honestum, sentire humiliter & demisse. Quamobrem fatetur utique extare *quamplurimos*, *nec inferioris notæ Theologos*, qui non satis perspecta habentes sophismata atque effugia Novantium, *vix suspicari possunt* Fulgentium Bellellinum recudisse errores in Bajo, & in Jansenio proscriptos; sed hoc tamen nemini dubium futurum fore pronuntiat, si attente perlegat Augustiniani Scriptoris libros, nec prava Novatorum dogmata ignoret: quasi Romani Censores, qui libros illos summopere commendarunt, atque ab omni Bajanismi, & Jansenismi nota existimaverunt immunes, & quorum operâ in judicandis controversiis abstrusioribus utitur Apostolica Sedes, nesciant prorsus quid Bajus, quid Jansenius dogmatizaverint; aut id quoque sicuti Jansenianí clamitant, adeo sublime sit & reconditum, ut Romani Theologi in sensu ipsius dogmatis vestigando etiamnum hallucinentur & errent, atque idcirco necdum plebs Christiana, sed & viri literatissimi damnatum

à Romanis Pontificibus ſenſum non aſſequantur; quaſi demum Anonymi hujus mediocris tenuisque eruditio, ignotum nomen, vulgaris doctrina, & clanculum diſperſa volumina, nil crepantia, præterquam revulſas ſæpe cavillulas, ac dicteria ſupra quam dici poſſit inſulſiſſima ac verboſiſſima, Theologos illos permultos & ſubſellii non infimi, qui fatente criminatore de Janſeniſmo Auguſtiniani Theologi *vix ſuſpicantur*, unice & ſingulariter inſtruere valeant, atque erudire. Itaque non tantum ſuſcepti Operis ratio, quam eorum omnium, qui de Fulgentio Bellelli optime ſentiunt, præclarum honeſtumque nomen poſtulat utriusque illius Appendicis refutationem: in qua, cum adverſarius contendat Theologum noſtrum oppugnaſſe theſes Quesnellianas *doloſa ſimulatione*, easdemque theſes Janſenianam hæreſim comprehendentes ex illius doctrina neceſſario quodam fluxu, & *legitima conſecutione* derivare; operam dabo, ut primum inſimulator intelligat, minime ſibi licuiſſe tanquam Bajaniſtam & Janſeniſtam traducere Orthodoxum Scriptorem, etiamſi ei viderentur ex ejus ſcriptis Baji, Janſeniique aſſerta evidentiſſime conſequi; quando conſecutionem hanc, ſimulque aſſertiones damnatas vir Catholicus rejicit & reprobat: deinde vero, ut percipiat *conſecutionem* illam ſuam non eſſe æque libratam legitimamque, ſed fallacem & commentitiam, ideoque detorquendo in ſententiam noſtram cenſuras Apoſtolicas audacter & calumnioſe ſe gerere, atque extra conſtitutos ab Eccleſia terminos *quæſtiones porrigere*, Romanorumque Pontificum decreta, & monita ſaluberrima parvipendere.

DISSER-

DISSERTATIO V.

CAPUT PRIMUM.

Demonstratur effugere non posse notam calumniatoris, qui Scriptorem catholicum damnati erroris insimulant, quoniam is utitur principiis, unde insimulatoribus videtur inferri error ipse proscriptus; dummodo principia illa non sint pariter damnata, & à quibusdam Catholicis propugnentur, Scriptor autem ille ita principia hæc statuat, ut consecutiones inde ab adversariis deductas, erroresque objectos refutet, & damnet.

SUMMARIUM.

1. Quantùm à principiis, & consecutionibus Baii, ac Jansenii distent Augustiniani.
2. Ex principiis verissimis sequi possunt apud malevolos illationes falsissimæ.
3. Ob abusum hæreticorum principia vera neutiquam deserenda.
4. In moralibus etiam variæ absurdæ sequelæ ex principiis optimis natæ
5. Etiam propositiones damnatæ ex ejusmodi bonis fontibus manârunt.
6. Ostenditur temeritas adversarii, Jansenismum affingentis Augustinensibus.
7. Scotistarum principia neutiquam possunt damnari Bajanismi.
8. Applicantur dicta pro his sententiæ Bellellii.
9. Nec Thomistæ Calviniani, nec Augustinenses Jansenistæ erroris insimulari absque temeritate possunt.
10. Probatur id inductione prædeterminationis.
11. Quam ipsi Medistæ adversarii Calvino affinem negant.
12. Nec Medistarum principia Semipelagiana.
13. Nec Augustinensia hæreticia dici possunt, etsi malæ à malis sequelæ inde fuerint extortæ
14. Firmantur dicta ex ipsa Hæreticorum confessione.

1. Quantùm à principiis, & consecutionibus Baji ac Jansenii differant Augustiniani

DERSPICUE demonstratum arbitror, Augustinianum systema minime inniti iisdem omnino principiis, quibus Baji, Jansenii que reprobata dogmata fulciuntur. Etenim Bajus solam gratiam *sanctificantem*, eamque cujuscunque boni operis effectricem, ac solam cupiditatem prædominantem, omniaque impiorum opera inficientem agnoscit, liberi arbitrii potestate ad utrumlibet, & operum officiorumque moralium honestate rejecta: ac Jansenius duplicem delectationem, quarum superior alteram invincibiliter dejiciat, trahatque ad agendum voluntatem humanam ineluctabili necessitate, constituit hæreseos suæ fundamentum. Qui ergo propugnant actualem gratiam à *sanctificante* distinctam, honesta in impiis & infidelibus opera non infecta cupiditate, ac libertatem *indifferentiæ* sub delectatione superiori & victrici, principiis hærent, doctrinæ Baji

ac Janſenii evidentiſſime repugnantibus. Detur tamen cavilloſo Sophiſtæ, Auguſtinianos Theologos in pluribus principiis, non quidem in his, quæ nuper commemoravi, aperte continentibus hæreſim erroremque, ſed in quibusdam aliis amplioribus, Bajo, Janſenio, horumque aſſeclis conſentire; in exemplo ſint definitio gratiæ mentem illuſtrantis & inſpirantis ſanctam delectationem, hujus gradus aut minores, aut majores cupiditate, ejusdem gratiæ efficacitas vincens voluntatem carnis contraria concupiſcentem, & humanorum officiorum in ultimum finem directio: quis, niſi pro cerebro fungum gerat, dicturus eſt noſtram & dogmatiſtarum illorum unam eandemque eſſe cauſam, quia & nos utimur his principiis; & non potius fatebitur maximum inter nos verſari diſcrimen, quoniam unde nos gratiæ oeconomiam & efficacitatem inferimus, ſalva humani arbitrii liberrima poteſtate, illi fatalem quamdam neceſſitatem inducunt, atque ubi nos oſtendimus bonorum operum conditiones, omnia illi in Deum non directa criminibus & inquinamentis annumerant? Profecto ex falſitate conſecutionum, etſi adverſariis legitimæ videantur, non ſequitur falſa eſſe principia, neque contra ex veritate principiorum ſequitur veras eſſe conſecutiones, quotiescunque evidens non eſt utrorumque connexio: & plerique oppoſitum ſentientes in principiis conveniunt, in conſectariis autem ſibi invicem adverſantur.

2. Ex principiis veriſſimis ſequi poſſunt apud malevolos illationes falſiſſimæ.

II. Deum eſſe, & quidem ſubſtantia unum, ſempiternum, incommutabilem, præſciumque futurorum, non denegat mortalium aliquis, niſi forte inſipiens & atheus: ex hac autem veritate ingenito naturæ lumine, rerumque aſpectabilium contemplatione, necnon innumeris argumentis comprobata, recte inferimus eundem Deum frui perfectiſſima libertate, eſſe conditorem univerſorum, ex nihilo omnia in tempore produxiſſe, nullamque ex rebus ab eo conditis, aut poſtea creandis adinveniri, quam non prænoverit, & rectiſſima providentia non ordinaverit. At ex eo, quod ipſe Deus immutari nequeat, philoſophorum nonnulli ſe evidenter colligere arbitrabantur ſempiternam hujus mundi exiſtentiam, & ex illius æternitate Hermogenes adſtruere conatus eſt materiam quamdam ingenitam, ac Valentinus neſcio quam fictitiam Aeonum generationem: ex præſcientia, ac prædefinita rerum creatarum conſtitutione induxerunt Gnoſtici, Manichæi, ac Priſcillianiſtæ fatum inevitabile; aliique contra, inter quos Latinorum eloquentiſſimus Tullius, ne huic fato ſubjicerent humanum arbitrium, ſacrilega temeritate negarunt invariabilem ejusdem Numinis providentiam. Ergone quoniam ego iisdem adhæreo principiis, Deumque unum, æternum, incommutabilem, atque rerum omnium auctorem rectoremque firmiſſime credo, me aut delirantibus illis philoſophis, aut Hermogeni, aut Valentino, aut Manneti, aut cuipiam alteri hujus furfuris accenſebis, & principia approbantem de nefariis, horrendisque conſecutionibus, illorum ignorantia ac perverſitate deductis, pronuntiabis eſſe damnandum?

3. Ob abuſum hæreticorum principia vera neutiquam deſerenda.

III. Canonicis divinisque litteris, quarum nos auctoritate propugnamus inefabile Trinitatis myſterium, Sabellius auſus eſt illegitima illatione unam duntaxat perſonam in trudere in divinitatis ſubſtantiam: Arius vero ſubſtantiam ipſam diſſecuit, Verbum Patri impar, & abſimile blaſphemando; atque ex iisdem Paulinis Epiſtolis, quibus nos demonſtramus merita bonorum operum, electorumque prædeſtinationem ad vitam; contendunt Calvinus, Lutherus, & Novatorum reliqui conſequi ineluctabilem impiorum prædeſtinationem ad mortem, & inde ulterius conantur evincere, quod ſalus æterna non comparetur meritis, ſed ſola in Chriſtum fiducia. Hinc ne Sabellianis, Arianis, Lutheranis, Calvinianis nos connumerandos eſſe affirmabis? Vereor ſane, ne & iſtud audeas, ſi in ea opinione verſeris, eodem calculo omnes indiſcriminatim comprehendendos eſſe, qui iisdem principiis inhærentes ſibi invicem in conſecutionibus adverſantur. Quod ſi feceris, non ſolum pingentium more cervino capiti adjunges caudam equinam, cum cervus equusque in genere brutorum animalium conveniant; neque tantum nos Janſenianis, quod propugnemus non denegatam ab ipſis efficacitatem gratiæ, delectationemque victricem, accenſendos & comparandos eſſe arbitraberis; verum etiam Valentinianis audebis æquiparare Irenæum unâ cum illis ſempiternum Principium venerantem, Arianis Athanaſium cum eis ſimul excipientem divinarum Scripturarum oracula, necnon Pelagio Auguſtinum, ac Tridentinis Patribus gregem impuriſſimum Novatorum; propterea quod Auguſtinus cum Pelagio agnoſcit adverſus Manichæos liberum voluntatis arbitrium, & Patres Tridentini fatentur cum Luthero transfuſionem originalis peccati, atque eodem peccato

diſſe-

disseminatam, & alliciéntem ad malum lacertosam concupiscentiam. Si vero fatearis, quemadmodum tibi, si micam salis habeas, fatendum est, Irenæum nunquam propugnasse Gnosticorum figmenta, Athanasium pro *consubstantialitate* Verbi certasse, Augustinum ex quo homines prædíti sint libertate nunquam cum Pelagio negasse gratiam ptævenientem, sed pro ipsa gratia exercuisse glorjosa certamina, Tridentinos denique Patres non intulisse ex originali peccato perniciosissima Novantium consectaria, sed hæc profligando tradidisse libertatis arbitrium nequaquam post Adæ transgressionem extinctum, ac permanentem in renatis concupiscentiam, quæ non est ipsa labes originalis, latens adhuc, neque, ut comminiscuntur heterodoxi, deleta regenerationis lavacro; si id, inquam, fatearis; ulterius concedas oportet, aut ingenio magnopere laborare, aut insigniter esse malevolos, qui Augustinianos Theologos appellandos ajunt Bajanos & Jansenistas; propterea quod affirment cum Bajo non aliter creandum fuisse Adamum, quam cum gratia superna, doceantque dirigenda esse in Deum opera deliberata, atque officia virtutum; sed negant gratiam collatam primo homini spectasse ad conditionem, seu proprietatem naturæ omniaque opera illorum, qui fide & gratia sunt destituti, esse intrinsecus mala, & fermento cupiditatis corrupta, quæ sunt Baji consecutiones: eademque ratione asserunt cum Jansenio pugnam mundanæ & cælestis delectationis, in hujus victrici energia constituentes efficacitatem divini adjutorii; at negant liberum arbitrium sub robustiori concupiscentia, vel gratia, obstringi vinculo necessitatis, nec dari modo libertatem *indifferentiæ*, in quo nefario dogmate potissimum sita est hæresis Janseniana.

4. In moralibus etiam variæ absurdæ sequelæ ex optimis principiis ortæ.

IV. Neque in rebus tantum credendis, quarum exempla quædam produxi, verum etiam in dirigendis formandisque moribus non debent in eandem classem, aut in eundem ordinem redigi, qui ex iisdem prænotionibus diversas, atque inter se pugnantes consuetudines induxerunt; nisi forte in eundem numerum rejiciendi sint, qui propter honorem parentibus debitum fovent frigidam illorum senectutem, ac barbaræ illæ gentes, quæ genitores avosque suos decrepita ætate gravatos in ardentem rogum projiciunt, ne hujus vitæ afficiantur incommodis: mulieres, quæ propter sacrosanctam connubii legem nunquam alteri viro commiscentur, nisi maritus è vivis excesserit, & quæ per summam maximamque ignorantiam putant sibi ad improbi conjugis nutum alienos subeundos esse complexus, aut credunt conjugii fidem postulare, ut una cum virorum exuviis tradant semetipsas flammis consumendas: ii demum, qui ex mortis contemplatione excitantur ad temporalium rerum contemptum: & qui spe æternarum abjecta, nec attenta perpetua vita animorum, cranio in mensis appositio, mortisque simulacro pendente è triclinii laquearibus, humanæ conditionis admoniti genio largius indulgent, & cum perditissimis ajunt: *Comedamus & bibamus, cras enim moriemur.* Quid vero notum magis, cunctorumque inditum animo, quam honorem exhibendum esse parentibus, connubiorum fidem servandam esse, & corruptibile corpus in pulverem solutum iri, aut quæ oppositæ magis opiniones hominum, quæ major dissonantia prædictorum morum, quamvis ex iisdem prænotionibus, aliis bene, aliis male ratione utentibus, invaluerint?

I. Cor. 22 13. *Calmet ibid. Vide Theol. disc. to. 4. pag. 356. & Lipsium lib. 1. Saturnal. cap. ult. Scalig. lib. 2. Auson. lect. cap. 26 & Martialis lib. 2. Epigram. 59. & notas Farnab. in idem Epigramma.*

5. Ex ejusmodi bonis fontibus etiam propositiones damnatæ manârunt.

V. Dices, opinor, principia vel naturæ lumine nota, vel ob divinam revelationem certissima, vel sanctissimis morum regulis consona, à me fluxis aliis, ambiguis, & in controversia positis comparari. Sit ita sane: at istud pro ea, quam actito, causa videtur mihi robustius validiusque præsidium. Nam si ex prænotionibus natura inditis, divino testimonio firmatis, atque morum probitati maxime congruentibus, hominum quorumdam cavillatio & superstitio fluere putat scita noxia, improba, atque impurissima; quid mirum, si ex doctrinæ nostræ fontibus, quos convitiator præjudiciis abreptus existimat esse veneficos ac turbulentos, manare crediderit damnata ac pestilentissima consectaria? Non desunt tamen exempla alia permulta assertionum, quæ in disputationem trahuntur, atque etiam à magno Auctorum numero refutantur, & ex quibus pars una Catholicam, pars altera Theologorum infert absurdissimam illationem; & nihilominus evitare non posset notam obtrectatoris, quisquis propter istiusmodi assertiones affirmaret Doctores Scholasticos iisdem opinionibus adhærentes illatis inde, proscriptisque propositionibus consentire. Atque ne à doctrina morum statim recedamus; permultæ quidem illarum propositionum, quæ ab Apostolica Sede fuerunt confixæ, continebantur in Catholicorum Scriptorum lucubrationibus; & proculdubio auctores ex innoxiis moralis Theologiæ præceptioni-

ptionibus easdem propoſitiones fallaci atque obtorta conſecutione deduxerunt. Eam ob rem qui calumniandi prurigine titillantur, atque ex unius, alteriusve lapſu in invidiam adducere ſtudent univerſos alicujus Inſtituti doctores, poſitiones illas in Theologicis ſcriptis labore improbo expiſcari curarunt, quidam in Jeſuitarum Operibus, ut auctor Epiſtolarum Provincialium Paſchalis Blaſius; nonnulli in Thomiſtarum Voluminibus, ut Amadeus Guimenius; alii in libris Auguſtinenſium Theologorum, & in theſibus Lovanienſium, aliorumque Belgarum, ut Editor *Speciminis doctrinæ per Belgium manantis:* à quorum ingenio plurimum ego abhorrens illud tantum recenſeo omnibus exploratiſſimum, inter morum regulas, de quibus agitur controverſia, celebrem eſſe, quæ ſpectat ad conſcientiam, ſeu opinionem *probabilem*: ex qua viri doctiſſimi manare putant quamplurima abſurda, atque illud maxime, quod probabilem ſententiam amplexus imprudenter ſe gerat, exponatque ſe peccandi periculo; alii vero conſectarium iſtud rejiciunt atque explodunt, interim aſſertione, ex qua alii alia depromunt, inter adiaphoras perſiſtente. Verum ad alia progrediamur.

6. Oſtenditur adverſarii temeritas, Janſeniſmum affingentis Auguſtinenſibus. *Bayle dict. V. Scot. & Cæſalp. Franc Bud. Tract. de Atheiſmo pag. 52.*

VI. Ex illa univerſali natura, quam Scotus *formalem* appellat, & quam exiſtere in rebus ejusdem Scoti aſſeclæ pugnaciter aſſerunt, & absque piaculi nota defendunt, annon Bayle & Budæus exiſtimarunt conſequi *Spinoſiſmum*? Atque ne horum judicia plus æquo facere videamur; annon ex diſtinctione, quam *formalem* itidem dicunt prælaudatus ſubtilis doctor, ejusque diſcipuli, & quam aptiſſimam eſſe putant ad res divinas explicandas, atque percipiendas, Theologi alii bene multi cenſent quodammodo lædi individuam ſupremi Numinis unitatem? imo annon viſum Dionyſio Petavio tanti nominis viro diſtinctionem illam Scotiſticam *parum, aut nihil à Gilberti hæreſi diſcrepare?* Oro nunc te, acutiſſime *Janſeniſmi & Bajaniſmi Redivivi* commentator, cum abjicias (ſi abjicis tamen) hujusmodi Scoti *formalitates*, audereſne adverſus Scotiſtas edere librum ſingulari illa tua eloquentia inſcriptum *Spinoſiſmum*, aut *Gilbertiſmum?* Non ita delirus ſum, inquis; Scotus enim unum Deum eſſe propugnat, Trinitatis myſterium veneratur, ideoque absque injuria maxima dici nequit *Spinoſiſta*, vel *Gilbertiſta*. Aliqua in re convitiandi vitio non excæcaris, fortaſſe quod Scotus plura de prædeſtinatione & de Gratia, ſcilicet de argumento, in quo te cæteris præfers, & de omnibus Auguſtinenſibus audes proferre judicium, indefinite & in utramque partem tradiderit, aut ſubobſcura divinorum decretorum partitione ita involverit, ut parum à me quidem, à te vero minus, & forte nihil intelligatur. Apage ergo cum tuo *Bajaniſmo*, ac *Janſeniſmo*, moroſe Cenſor. Auguſtinenſes enim Theologi Apoſtolicas Conſtitutiones latas adverſus Janſenium, Bajum, Queſnellium, cæterasque univerſas excipiunt ac venerantur, & majori, quam tu exhibeas, reverentia; nam contra eaſdem Conſtitutiones tu Janſenianæ hæreſeos inſimulas ſententiam Orthodoxorum, haud ignorantibus ipſis Romanis Pontificibus ubique terrarum hactenus propugnatam; ne addam (quod fateor me ignorare) te opinione multorum unum ex illis eſſe, qui eorundem Pontificum auctoritatem imminuunt, negantque horum judicium eſſe irreformabile, priusquam accedat aliorum Epiſcoporum aſſenſus: qua ſane in re neminem latet à noſtratibus, quos Janſenianis accenſes, jura Apoſtolicæ Cathedræ vindicari. Auguſtiniani inſuper omnes decertant pro libertate *indifferentiæ*, damnantque eo prorſus modo, quo ab Eccleſia damnatæ fuerunt, ſingulas Novatorum propoſitiones: ideoque fas tibi non erat, ob eam duntaxat rationem, quod iſtæ videantur cerebello tuo legitime ex illorum principiis inferri, eosdem Auguſtinianos tanquam Baji, Janſeniique diſcipulos infamare.

Petav. lib. 1. Theol. dogmat. cap 8. num. 8. pag. 59. edit. Pariſ.

7. Scotiſtæ neutiquam poſſunt damnari Bajaniſmi. *Vide Maſtrium diſp. 6. qu. 2. & Fraſſen diſp. 3. art. 7. §. 9.*

VII. At quoniam paulo ſupra Scotiſtarum mentionem feci, producam ex illorum opinionibus exemplum aliud præſenti cauſæ magis accomodatum, atque ſimillimum. Nullus enim imbutus eſt eorundem Scotiſtarum opinionibus, qui non affirmet ineſſe creaturæ rationali *appetitum & inclinationem naturalem ad viſionem beatam.* Contra Vasqueſius, Suarez, necnon Thomiſtarum permulti hanc Scotiſtarum ſententiam refellunt, atque omnino rejiciendam eſſe pronuntiant, propterea quod inde ſequi arbitrantur, fore Deum in ſe viſum ſpiritualium animorum finem naturalem, itemque virtutem ac facultatem, qua pervenitur ad ſupernam beatitudinem, inter naturæ limites coarctandam, ipſam denique viſionem Dei futuram fore conditioni atque inſtitutioni rationalis naturæ omnimode proportionatam; quæ omnia ſi quis enuntiaret, proculdubio nec latum unguem diſtaret à Baio. Non ideo tamen, quod præſtantiſſimis Theologis

Vaſq. 1. 2. diſp. 22. n. 10. Suarez ibid diſp. 16. ſect. 2. num. 7. Conet. diſp. 1. de poſſibil. Viſ. Dei art. 5. nu. 8.

ex

ex asserto à Scotistis naturali illo appetitu consequi videatur error Bajanis articulis consentaneus, eo audaciæ processerunt, ut dixerint à Scotistis Bajanismum propugnari, sibique proscribendi assertum illud Scoticum arrogaverint facultatem: quippe non eos latebat Mastrium Commentatorum Scoti facile principem à se, suisque amovisse suspicionem omnem erroris, reponendo naturalem quidem esse appetitum & inclinationem ad visionem beatam, non tamen inter naturæ ordinem statuendam esse visionem ipsam, seu virtutem ad hanc perveniendi: *Quia illa qualitas dicitur alicui naturaliter debita, quam ita ex sui intrinseca constitutione postulat, ut vel ex intrinsecis ejus principiis emanet, ut sunt calor in igne, frigus in aqua; vel saltem necessario illis ab extrinseco agente reproducuntur, naturali sua constitutione sic postulante, qua sunt, & qua sine conservari naturaliter non possunt, sicut corpora cœlestia habent suas qualitates perfectionesque eis possibiles, nec ex se ipsis effectas, nec ab aliis receptas, sed à Deo penitus concreatas.* Hæc Mastrius, aliique Scotistæ, ut vidimus diss. 2. cap. 1. §. 6.

8. Applicantur dicta pro Scotistis sententiæ Bellellii,

VIII. Intendat nunc animum obtrectator, videatque num jure exemplum istud ad ipsius obterendam revincendamque calumniam aptissimum appellaverim. Contendit Anonymus defendi à nobis errorem Michaelis Baji asserentis gratiam atque immortalitatem primi hominis fuisse *naturalem* ipsius conditionem; quoniam nostratium sententia homo ad imaginem Dei conditus, & nulla culpa inquinatus exigit gratiæ auxilia, quibus usque ad visionem Dei, in quam inclinat, valeat pertingere: id, quod adversariis nostris videtur idem esse, ac beneficia supernaturalium gratiarum deprimere ad naturalem hominis conditionem. Verumtamen negamus nos, & pernegamus gratiam homini & Angelis in priori conditione collatam non spectasse ad ordinem supernaturalium beneficiorum; quoniam ipsamet gratia (audias Fulgentium Bellelli) non ita debita fuit naturæ, *sicut naturæ sunt debitæ ejusdem proprietates, quæ ex ejusdem visceribus enascuntur*, neque necessario concreata fuit, postulante eandem gratiam naturali conditione creaturæ rationalis ut esset, atque in propria natura conservaretur; quod est prorsus idem, ac illud, quod scripserat Mastrius: ideoque si Bajanismi damnandum non est systema *Mastrinum* (hoc enim utar vocabulo, ut elegantissimo adversarii stylo accedat rudi huic & impolito aliquid decoris & ornamenti) nec Bajanismi insimulandum erat systema *Bellellinum* ob sententiam de creatura rationali supernæ gratiæ adjutorio in prima sui conditione exornanda.

Mens Augustini de Stat. creat. rat. lib. 3. cap. 19. pag. 455. quod sæpissime eo in libro reperitur.

9. Nec Thomistæ Calviniani, nec Augustiniani Jansenianî erroris sine temeritate insimulari possunt,

IX. A Scotistarum palæstris ad castra eorum, qui ab Angelico Doctore Thomistæ dicuntur, procedendum jam est. Horum permultos, ac fere omnes propugnare physicam prædeterminationem ad *materiale* peccati sciunt quotquot à limine Theologiam Scholasticam salutarunt. At Deum futurum effectricem peccati causam, si tali prædeterminatione ad ipsum *materialem* actum concurreret, arbitrantur Mediстæ omnes, & alii quidam ex classe eorum, qui nolunt prædeterminationem ipsam exigi ob dependentiam secundarum causarum à prima. Imo, si fides habenda est P. Livino Meyer in *Historia vindicata Controversiarum de Auxiliis*, etiam nonnulli ex ipsa præclarissima PP. Prædicatorum Familia, ac præsertim Joannes Vincentius, Basilius Verdù, Raymundus Pasqualius, Didacus Janguas, & Joannes Nicolai, illam ad *materiale* peccati prædeterminationem rejecerunt, ne Deum facerent nostrorum scelerum auctorem. Aliter ego de illa Thomistarum sententia censeo, quamvis prædeterminationem illam non esse necessariam alio ex capite arbitror; ideoque adversus impugnatores sententiæ Thomistarum ita scripsi: *Impius Calvinus vult causam primam prædeterminare actus malos, & istos absolute necessitate evenire: Thomistæ defendunt prædeterminationem actus, sed non malitiæ, quam in causam proximam refundendam esse propugnant. Toto igitur cœlo distant ab hæresi Calviniana, & qui eos audent insimulare, sunt, me judice, iniquissimi obtrectatores.* Puto autem tam castigatum loquendi modum neque illos in me reprehensuros, qui mihi iniqua criminatione exprobrant Bajanismum. Hos interim commonefaciendos esse reor, nefas sibi esse in nos hanc teterrimam criminationem urgere, ex quo ingeniolo suo videantur Bajani errores ex principiis nostris profluere; quemadmodum nefas est insimulare Calvinianæ hæreseos Thomistas, quod asserant prædeterminari à Deo *materiale* peccati, unde quibusdam Theologis videtur inferri Deum fore ejusdem peccati auctorem: nam sicut Thomistæ consecutionem istam legitimam esse negant, & Calvinianam hæresim damnant & execrantur; ita nos contendimus ratiocinationes adversariorum nostrorum contortas & illegitimas esse, omnesque errores Baji refellimus & proscribimus. Nullum vero

Livinus Hist. de Aux. lib. 2. cap. 16. pag. 181.

De The displ. tom. 1. pag. 207.

in hac comparatione invenitur diſcrimen, niſi forte quod objicientibus Scholæ Thomiſticæ conſecutionem illam Calvinianæ blaſphemiæ, ſunt viri Theologi in Litteraria Republica notiſſimi; impingens autem nobis errores Baji adeo obſcurus eſt, & ignarus, ut ſolius audaciæ, ac propriæ exiſtimationis ſingulare ſpecimen præſetulerit.

10. Prædeterminatio Thomiſtica neutiquam affinis Calvino.

X. Eadem, ac prædeterminationis ad *materialem* actum peccati, ratio eſt prædefinitionis operum ſupernaturalium, quam laudati Thomiſtæ invicte naviterque propugnant. Dixi enim in Præfat. 1. Voluminis num. 2. præcitatum Livinum in Opuſculo *de mente Concilii Tridentini circa gratiam phyſice prædeterminantem*, contendere *Calvini doctrinam de gratia à ſeipſa efficaci, & prædeterminantium opinionem nullo in apice videri diſſimilem*, imo invidioſam provinciam ſubiiſſe demonſtrandi, *quod non alias hinc conſequentias Calvinus deduxerit; quam deducant illi, qui gratiam phyſice prædeterminantem cum ipſo defendunt*, teſtimoniis Calvini verbisque Dominici Bannes invicem collatis: quod antea in celeberrimis Congregationibus de Auxiliis in Scripto exhibito SS. D. N. Paulo V. molitus fuerat P. Baſtida, à Patribus Prædicatoribus ſcripto alio valide refutatus. Et quem, oro, Mediſtarum invenies, qui non ſentiat ex antecedenti prædeterminatione conſequi libertatis interitum, cum idcirco ſcientiam illam *mediam*, adeo celebre, adeo prodigioſum Ludovici Molinæ inventum, totis lacertis viribusque extremis defendant, quod ſibimet perſuadeant, absque ejusdem ſcientiæ præſidio actum iri de libertate? Nihilo tamen minus Mediſtæ ratiocinia talia nectentes, atque prædeterminantem gratiam eo nomine, quod libertatem ſubvertat, toto niſu oppugnantes, fatentur (cordati ſaltem ac temperati) Thomiſtas ejusdem gratiæ aſſerto diſſidereres à Calvino, quoniam illationes illas Calvinianas, quæ ſane Mediſtis videntur legitimæ, abjiciunt & damnant, & liberum arbitrium adverſus Calvinianam hæreſim profitentur. Livinus ipſe, ut Jeſuitam in his controverſiis exercitatiſſimum in teſtem tertio producam, dum elucubraret Reſponſionem ad librum F. Henrici à S. Ignatio, cui titulus, *Gratiæ per ſe efficacis adverſus injuſtam Janſeniſmi accuſationem juſta defenſio*, quamquam ageret cum auctore, cujus Opera cenſuram ſubierant, in fine tamen Præfationis inquit: *Non eos damno, nec Janſenianos appello, qui gratiam per ſe efficacem ſic defendunt, ut deducta ex hac Corollaria hæretica deteſtentur. Quod ſi fecerit F. Henricus à S. Ignatio, tunc famam ſuam, quam læſam queritur, ab omni, quod opto, Bajaniſmi, & Janſeniſmi ſuſpicione liberaverit.* Igitur judice Jeſuita, qui in controverſiis de auxiliis divinæ gratiæ diu ſeſe exercuit, quisquis corollaria hæretica deteſtatur, immunis eſt *ab omni Bajaniſmi & Janſeniſmi ſuſpicione.*

Livinus de mente Conc. Trid.. adCalcem Hiſt. Vindic. cap. 5. pag 13. Ibidem cap. 6. cap. 15.

Miſs. Bibl. Angel. Cod. 8. Arch. pag. 207.

Extat adCalcem Hiſt de Auxiliis Vindic.

11. Quod ipſi etiam fatentur Mediſtæ adverſarii.

XI. Priusquam à Thomiſtis recedam, commemorabo judicium alterius Jeſuitæ, qui ſuppreſſo nomine edidit epiſtolas decem ad Alexandrum Natalem, Gallice primum, deinde Latine editas Auguſtæ Vindelicorum & Dilingæ. Demonſtrare auctor iſte conatur, eadem prorſus conſectaria proficiſci ex gratia Janſeniana, atque ex prædeterminatione Thomiſtica: *Conſectaria*, ait epiſt. 8. *quæ tuis ex principiis duco, ea ipſa doctrina ſunt, quam profitentur eorum dogmatum artifices; eorum aſſertiones ipſiſſimæ ſunt.* Putaſne ab hujus epiſtolæ auctore tam aſſeveranter doctrinam Thomiſticam comparantem Janſenianæ, Thomiſtas ipſos una cum Janſeniſtis damnari? Id nequaquam audet, tametſi ut ejus oſtendit oratio, non parvo ſit animo, neque abjecto: ſed ad hunc plane modum proſequitur: *Eccleſia quidem, ſcio, dum veritatis hoſtes damnavit, doctrinæ veſtræ non inuſſit notam, quia veſtræ aſſertiones cum novas opiniones fabricantium aſſertionibus pugnant, quia conſecutiones è veſtris principiis derivari ſolitas conſtantiſſime pernegatis.* Ita à Janſenianis Thomiſtas diſſidere fatentur Jeſuitarum doctiſſimi, Joannes Martinus de Ripalda lib. 2. adverſus errores Baji diſput. 14. ſect. 5. Stephanus Dechamps lib. 2. de H. Janſ. diſput. 3. cap. 3. Joannes Martinonus in Anti-Janſenio pag. 708. necnon Franciſcus Annatus, qui edidit librum inſcriptum, *Janſenius à Thomiſtis gratiæ per ſeipſam efficacis defenſoribus condemnatus.* En ergo plurium Mediſtarum teſtimonio Catholicos dicendos eſſe, non autem Janſenianos, Theologos illos, qui negant ipſorum Janſeniſtarum conſectaria, quamvis ſtatuant aſſertiones, ex quibus Mediſtæ eadem conſectaria legitime inferri exiſtimant. Quare perperam Anonymus in *Appendice* ait, ac repetit dogmata Janſenii conſequi ex principiis noſtris, non ex Thomiſticis: neque enim ex illis, neque ex iſtis neceſſaria connexione ſequuntur: ac ſi Anonymo ex noſtris fluere videntur; Theologis quibusdam Anonymo doctioribus effluere quoque viſa ſunt è Thomiſtarum principiis. Hi vero doctiores ac prudentiores negant Thomiſtas accenſendos Janſenianis. Negaſſet ergo hoc idem, non audacter affirmaſſet Anonymus, ſi Livino,

Ep 8. pag. 241.

vino, Dechampsio, Martinono, Danieli, Annato, aliisque Mediſtis morem geſſiſſet, ac ſi fuiſſet aliquantulum doctior, atque prudentior.

12. Nec Mediſtarum principia Semipelagiana dici ullatenus poſſunt.

XII. Cum nuper Mediſtarum occurrerit mentio, puto Anonymum non latere, quot graves doctique Theologi illorum ſententiam rejiciant, illam non cantum falſam exiſtimantes, verum etiam affinem Semipelagianorum erroribus, pravarumque conſecutionum altricem. Neque enim id aſſeruit ſolus Janſenius in Opuſculo, quod addidit libro perperam *Auguſtinus* inſcripto, id eſt in *Parallelo, ſeu ſtatera erroris Maſſilienſium, & opinionis quorumdam recentiorum*; ſed ulterius idem affirmarunt in ſuis *cenſuris* Sacræ Facultates Lovanienſis & Duacenſis, Thomiſtæ fere omnes, ac præſertim Thomas Lemos, Didacus Alvarez, Joannes Gonzales, Antoninus Reginaldus, Salmanticenſes, & alii. Autographa apud nos extant, *Comparatio doctrinæ Molinæ cum doctrina Caſſiani, Fauſti, & aliorum Semipelagianorum*, auctore Hieronymo Pallanterio, conſimile *Ludovici de Creil* acerrimumque Judicium, aliud *Lelii Landi Epiſcopi Neritonenſis* proprio ipſius charactere firmatum, *Collatio* altera *opinionum Caſſiani & Molinæ* Gregorii Nunni Coronel Auguſtinenſis, itidem autographa, *Propoſitiones* item complures *Ludovici Molinæ* propria ſubſcriptione octo Conſultorum Sacræ Congregationis *de Auxiliis* diſpunctæ tanquam affines Semipelagianorum erroribus, aliaque id genus monumenta quamplurima, & quidem indubiæ fidei; unde conſtat præſtantiſſimos Theologos in ea fuiſſe ſententia, quod intruſo Moliniano ſyſtemate Semipelagiana hæreſis fuerit inſtaurata. Sufficere arbitror ad hoc dijudicandum *Inſtructionem*, ſeu decretum *pro Facultate Theologica Remenſi* Caroli Mauritii Le Tellier an. 1697. ubi Cl. Præſul ſententiam Molinianam appellat *rejette de tout temps dans l'Egliſe*, necnon jam ab anno 1347. cenſura inuſtam ab Univerſitate Pariſienſi in propoſitionibus Joannis *de Mercuria*. Nunc vero, obſecro te, Anonyme, ſi ego tot doctiſſimorum virorum inſiſtens veſtigiis *collationes* illas doctrinæ Semipelagianorum ac Mediſtarum typis ederem, atque audacter propter conſecutiones, quæ viris doctiſſimis videntur legitimæ, aſſererem Mediſtas eſſe puros putos Semipelagianos; quot in me non excitarentur clamores, quis me omnium mortalium audaciſſimum non appellaret, quis inſcripta mea cenſoriis notis, in perſonam animadverſione pœnarum, atque in faciem unguibus inſiliendum eſſe non diceret? Id quidem agerent, & jure meritoque univerſi: primum quia Religioſiſſimi ſcientiæ *mediæ* aſſertores Pelagiana omnia conſectaria negant ac repellunt: deinde quia importunum eſt antiqua Scholarum diſſidia criminationibus non ſemel diſcuſſis iterum excitare ac fovere; ac tandem quia decretis Pauli V. & Urbani VIII. cautum eſt, ne Theologi de auxiliis divinæ gratiæ diſputantes ſeſe invicem cenſuræ notâ perſtringant. Vide, quæſo, an eadem prorſus in eos quadrent, qui Janſenianas conſecutiones è noſtro ſyſtemate ratiocinatione ſua derivantes, confidentiſſime ajunt nos eſſe puros putos Janſenianos, dum nos conſecutiones illas rejicimus ac retundimus: iſtiusmodi inſimulationes non ſemel fuerunt diſcuſſæ; & Romanorum quoque Pontificum Innoc. XII. Clem. XI. & XII. vetitum eſt, ne *invidioſo Janſeniſmi nomine* traducantur qui palam Majorum ſuorum doctrinam propugnant, nec legitime de eis conſtat aliquam ex quinque damnatis propoſitionibus tradidiſſe.

Vide Præf. to IX. *num.* 8.

13. Principia Auguſtiniana neutiquam hæretica, etſi mala à malis ſequelæ ex illis fuerint extortæ.

XIII. Quod attinet ad Scholam noſtram; arbitror eos quoque, qui de Baji, & Janſenii erroribus accuſarunt Henricum S. R. E. Card. Noriſium, aut clanculum, aut ementito nomine Risbrochii, & Neuſſerii, de quibus dictum eſt alibi, non adeo fuiſſe ſtupidos, ut in celeberrimum virum molirentur acerbiſſimas criminationes, niſi eis viſum foret ex Noriſianis ſcriptis proſcripta dogmata inferri: quod & de Chriſtiano Lupo, & de aliis in Præfat. 1. commemoratis eſt aſſerendum. Adde Lambertum Le-Drou, cæterosque omnes cum illo adſtruentes neceſſitatem amoris initialis ad juſtificationem in Sacramento obtinendam: quibus Auguſtinus Michel in diſcuſſione Theologica num. 15. Proœmii objicit Bajaniſmum, addens tamen *Bajanos non eſſe, cum profiteantur ſe à Bajo alieniſſimos, quamvis ipſorum doctrina à Bajaniſmo diſcerni nequeat.* Quod ſane temperamentum imitari debebat Anonymus, quamquam ipſe noſtram à Bajana ſententia diſcernere non valeret. At neceſſum non eſt uberiora exempla proferre, cum lucidiora ſint omnibus, quæ de ipſis Auguſtini libris, atque de doctrina in illis tradita, huic Apologetico Operi fuerunt præmiſſa. Illinc enim Adrumetini quidam Monachi, quos eorum Abbas Valentinus epiſtola 216. inter Auguſtinianas num. 2. appellat *imperitos fratres*, putabant conſequi exitium liberi arbitrii, neque corrigendos eſſe, qui peccant. Horrebant idem conſectarium Maſſilienſes,

Conſut. dict. cenſ. pag. 28.

Ordonnance &c Pariſ. an. 1697. pag. 53. & 163.

Cod. 1. pag. 11. Cod. 3. 256 Cod. 4. 164. Cod 6. pag. 243. Cod 9 pag. 441.

S. Augustin. De Prad. SS. cap. 21. num. 43.

qui tamen erant *ingenia bona, & meritis atque honoribus clari*; atque ea de causa Augustinianam doctrinam repudiabant: quibus adde quotquot ad initia usque currentis sæculi propugnatoribus illius doctrinæ Prædestinatianam hæresim objecerunt. Ex Augustiniana item sententia *de animarum traduce*, quam S. Pater aliquando hæsitanter docuit, complures consequi existimarunt, rationalem animam futuram esse corpoream; nec defuerunt, qui opinionem illam Augustini damnatam fuisse scripserint: quos egregie refutarunt Alypius Royloſ. lib. 6. de Anima, Norisius in Vindiciis, necnon Estius in 2. dist. 17. §. 14. Ostendi egomet lib. 12. cap. 4. quam imperite nonnulli ex iis, quæ S. Pater disseruit de origine animæ, ubi agit de transfusione originalis peccati, conati fuerint statuere animarum propagationem per corporeum semen; ut mittam quæ de ipsa propagatione per vehiculum concupiscentiæ, ac de aliis Augustinianæ doctrinæ placitis addi possent, quæ alii strenue defendunt, alii ut rejiciendarum consecutionum fontem atque principium oppugnant.

14. Dicta hucusque ex ipsa hæreticorum confessione concluduntur.

XIV. Postremo loco illos calumnioſe traducendos non esse, qui damnant consectaria reprobanda & damnanda, nec insimulandos ab iis, qui putant eadem consectaria manare ex illorum principiis, apparet ex ipsa perditissimorum hæreticorum confessione. Calviniani siquidem putant tam ex Catholicorum, quam ex Lutheranorum circa Eucharistiam doctrina inferri necessaria & apertissima consecutione Dominici Corporis, & humanæ naturæ à Verbo assumptæ destructionem; & nihilominus ajunt id non posse Lutheranis absque calumnia imputari, quoniam iidem Lutherani consecutionem ipsam expresse abjiciunt: idcirco in Synodo Carentonii anno 1631. ipsimet Lutherani à Calvinistis in communionem recepti fuerunt; & Joannes Dallæus in quadam Epistola ad Monglatium inquit: *Etsi opinio Lutheranorum circa Eucharistiam non minus, ac opinio Romanorum destruat humanam Jesu Christi naturam, nequit tamen hæc consequentia iisdem Lutheranis attribui absque calumnia, quoniam consequentiam illam expresse reprobant.* Hinc Cl. Bossuetius *in Expositione doctrinæ Eccles. Cathol.* recitatis Dallæi verbis inquit cap. 2. *Est itaque regula firmissime inter ipsos heterodoxos statuta, attendendas non esse consecutiones, quæ ex alicujus doctrina deduci possent, sed id tantummodo spectandum esse, quod concedit, & quod constituit ejusdem doctrinæ auctor. Ita dum vi consequentiæ, quam ex doctrina nostra inferri contendunt, affirmant deprimi à nobis Dei gloriam, officium Salvatoris ac Mediatoris Christi Jesu, sacrificii, quod pro nobis in cruce obtulit, ac meritorum ejus maximam dignitatem; facillimum erit hujusmodi consecutiones refellere adhibendo responsionem, qua utitur ipse Dallæus, affirmando scilicet, consequentias ipsas non posse absque calumnia imputari Ecclesiæ Catholicæ, expresse eas reprobanti.* Abjicientibus ergo nobis ac reprobantibus Baji, Jansenii, & Quesnelli proscriptas ab Apostolica Sede propositiones, Anonymus non poterat *absque calumnia* opponere Jansenismum, tametsi ei viderentur ex scriptis nostris eædem propositiones inferri: quod discurrendo per Philosophorum sectas, per hæresum portenta, per Scotistarum, Thomistarum, ac Mediſtarum placita, per ipsam Augustinianam doctrinam, atque per regulas ab omnibus etiam heterodoxis receptas, hactenus demonstravi.

Bossuet pag. 85. Ven. edit. an. 1713.

CAPUT II.

Anonymi consecutiones illegitimas esse convincitur, & prior Appendix *breviter refutatur.*

SUMMARIUM.

1. Absconditam in Bellellii scriptis hæresin mentitur adversarius, quàm egregii Theologi scripta hæc approbarint.
2. Quesnellianam Bellellio sententiam de gratia sufficiente imponit. Objectio & falsa, & præposteta esse ostenditur.
3. Quesnellium verbis malè explicatum, silentiô malè defensum objicit. Convellitur utrumque objectionis membrum.
4. Aliæ duæ quesnellii propositiones Bellellio falsò imputatæ. Malè credit adversarius protestationi Quesnellii.
5. Falsam denuò Quesnellii explicationem objicit, quæ tamen ex aliis etiam Authoribus defenditur.
6. Alia duplex ejusdem farinæ objectio. Cujus falsitas ex verbis Bellelii revincitur.
7. Recoquit eandem cramben. Contrarium ex verbis patet.
8. Iterata objectio sensûs fictitii de timore servili. Refellitur clarissimis Bellellii verbis. Tria contra objectorem corollaria.
9. Gratiam rursus invincibilem, & explicationem commentitiam objicit, falsissimum hujus suppositum, & Catholicissima Bellellii doctrina.
10. Quatuor adversarii contra Bellellium corollaria Invertuntur singula contra obtrectatorem.

I. Verum

1. Absconditam in Bellelli scriptis hæresin mentitur adversarius.

I. VErum in deducendis pravis consecutionibus Anonymum decipi constat cum ex præcedentibus dissertationibus, tum ex utraque *appendice;* in qua discutienda, quoniam nil continet, quod refutatum non sit, brevissimus ero, ne κατὰ πόδας lepidissimum criminatorem sectando bonum tempus male conteram, & nauci facienda videar plurimi, quam opus sit, æstimare. Ait itaque pagina prima App. 1. *Quamplurimos, etiam non inferioris notæ Theologos varia Novatorum effugia non sat habentes perspecta, vix suspicari posse Fratrem Bellelli ex Familia Augustiniana Doctorem Theologum, errores à Summis Pontificibus in Bajo & Jansenio damnatos renovasse.* Hinc primum constat propositiones in Bajo, & Jansenio proscriptas non inferri ex libris Augustiniani scriptoris aperta, & manifesta consecutione; quandoquidem *consecutionem* istam non percipiunt Theologi *quamplurimi, etiam non inferioris notæ.* Constat secundo falsum esse, quod Anonymus scribit in fine hujus Appendicis, Opera P. Bellelli *per totam Galliam atque Italiam* de Bajanismo, & Jansenismo *suspecta* esse; cum in hanc suspicionem trahi nequaquam potuerint Theologi *plurimi*, & quidem conspicui, nec *inferioris* subsellii. Constat tertio existimare Anonymum, sensum in Bajo, & in Jansenio damnatum adeo esse reconditum, adeo obscurum, ut nec illud assequantur Theologi præstantissimi, si omnia Dogmatistarum subterfugia non calleant. Constat quarto eundem Anonymum sese compluribus, nec vulgaribus Theologis præferre, eosque adeo parvipendere, ut asserat eos nec deprehendere legitimum sensum damnatarum ab Apostolica Sede propositionum.

Quam egregii Theologi P. Bellelli opera approbârint.

Verum enimvero perspicuum est Theologos, qui Fulgentii Bellelli libros ab omni censura immunes pronuntiarunt, præ cæteris in his controversiis versatissimos esse. Hi enim Theologi sunt, qui ante annos triginta sedente Clemente XI. Pontifice Optimo Maximo, Opus inscriptum *Mens Augustini de statu creat. ration. ante peccatum*, delatum Supremo S. Inquisitionis Tribunali, nulla nota censoria expunxerunt, cum tamen iidem Theologi circa eadem tempora scripta Quesnelliana discussissent ac reprobassent. Iidem Theologi sunt, qui Romæ ad munus dijudicandi res ad fidem spectantes ab Apostolica Sede ob singulare doctrinæ meritum selecti, Auctoris nostri Opera sedulo pervoluta-

runt, plenisque probata calculis ad evertendam Quesnellianam hæresim summopere idonea atque aptissima existimarunt. Sunt hi Theologi, qui cura ac solicitudine Pontificis omnium sapientissimi, & qui ipsa Patris Bellelli Opera pervolutare, ac in eruditissimis lucubrationibus suis commendare dignatus est, illis id muneris demandante, post has Anonymi recoctas insulsaque criminationes, censuerunt libros Augustinensis Scriptoris tam distare à damnatis erroribus, quantum à recti accusatoris ingenio, atque à boni Scriptoris temperamento distat veterum convitiorum conflator. Vide ergo, quam male sibi consulat adversarius prologo illo turgido, ineptoque Appendicis. Insuper certum est non tantum ab eo affici injuria Theologos summos, quibus rerum, quas scire tenentur, turpissimam exprobrat ignorantiam (electi enim à Superioribus censores illud dignoscere, & investigare tenentur, cujus discretio, judiciumque eis committitur) verum etiam alios, quos idem Anonymus ait bene sapienterque Jansenianam hæresim delineare. Talis est Ignatius Hyacinthus Amat de Graveson, cujus verbis Anonymus pag. 97. *Jans. Rediv.* num. 6. explicat reprobatque duarum delectationum principium. At Graveſonus in Hist. Eccles. recenset Patrem Bellellium inter eos, qui Augustinianam de Gratia doctrinam egregie illustrarunt, & Cardinali Norisio adhæsérunt, Opere, quod criminator incusat, commemorato. Facta enim Christiani Lupi mentione, *Alter vero* (inquit Graveſon) *qui in doctrina S. Augustini Cardinalis Norisii vestigia pressit, est doctissimus P. Fulgentius Bellelli, nunc Ordinis S. Augustini Procurator Generalis, qui anno 1711. librum edidit ad explicandam mentem S. Augustini circa statum creaturæ rationalis ante peccatum.*

Graves. Hist. Eccl p. 3. pag. 200. edit. Venet. an. 1726.

2. Quesnelliana Bellelio sententiam de gratia sufficiente imponit.

II. Contendit Anonymus Patrem Bellelli in Opere adversus propositiones Quesnellianas, quibusdam ipsarum propositionum *legitimum sensum* adscribere, sed eundem sensum simulate duntaxat, effugiisque dolosis rejicere: quibusdam aliis affigere *sensum extraneum*, & omnino à Quesnelli mente alienum, ut Quesnellianus error sartus tectus persistat, sive in illis propositionibus reprobare sensum Calvinianum ac Lutheranum, nunquam vero rejicere, ac refellere sensum Baji, & Jansenii, in pluribus articulis perspicue & aperte enuntiatum. Ac primo Anonymus agit de propositioni-

bus Quesnelli denegantibus gratiam *sufficientem*, à prima scilicet usque ad vigesimam primam. Ne tibi in mentem veniat aliquid novi ab adversario proferri. Ait se demonstrasse p. 2. *Jans. Red. art.* 1. Fratrem Bellelli amplexum esse noxium principium duarum delectationum, quarum gradibus inferior vincere nequit oppositam, superiori autem voluntas non potest resistere; unde sane infertur nullam dari gratiam *sufficientem*, quoniam delectatio superior gradibus est efficax, inferior autem non sufficit: ideoque P. Bellelli gratiam gradibus inferiorem cupiditate appellat *parvam & invalidam*, atque ait cum ea hominem *non magis posse* bonum agere, quam videre ille possit, *cui ob aliquam infirmitatem clausæ sunt genæ oculorum.* Repetitis autem, quæ dixerat art. 2. Jans. Red. ait de Quesnellianis propositionibus sufficientes gratias negantibus: *Has jure merito refellit propositiones Frater Bellelli, quia gratiam omnem sufficientem excludunt; sed cum gratias vere sufficientes ipse non admittat, easque sufficientes vocare non possit, nisi subsidio æquivocationum à Jansenistis confictarum, ex his colligere est hunc Theologum, etsi genuinum ac legitimum assignet sensum, illas tamen non sincere, sed ficte rejicere.*

App. pag. 4

Objectio & falsa & præposterа esse ostenditur.

At viro magnorum præcordiorum, animique alieni prodigioso inspectori, hoc potius modo ratiocinandum erat: Quisquis assignat damnatarum propositionum *legitimum ac genuinum sensum*, easque refellit ac reprobat, non dolo & tergiversatione, sed obvium propriumque sensum reprobando, illas proscribit: Fulgentius Bellelli assignat damnatarum propositionum sensum *legitimum ac genuinum*, easque refellit ac reprobat. Igitur Fulgentius Bellelli non tergiversatione, aut dolo, sed proprium obviumque sensum reprobando, illas proscribit. Istud vero ratiocinium, & charitati, & veritati maxime congruebat. Enimvero à Fulgentio Bellelli non admittitur principium duarum delectationum *invincibilium* ad libram Jansenianam; sed duarum delectationum, quarum gradibus superior consistit cum libera potestate ad oppositum, atque ad mentem Francisci Macedi, Ant. Massouliè, Joannis Gonzalez, ac totius Scholæ Augustinianæ, ut vidimus præced. diss. cap. 3. §. 1. & 6. Agnoscit quoque Bellellius *sufficientem* gratiam inefficacem, quæ *veram* tribuit agendi *potestatem*, ut constat ex eodem cap. §. 2. eandemque gratiam appellando *parvam & invalidam*, atque illam explicando comparatione oculorum & luminis, utitur verbis Augustini, Africanorum Patrum, atque clarissimorum Theologorum, Jansenianas technas offuciasque devitans, ac docens victricem delectationem requiri duntaxat *ad actum secundum*, & non ut liberum arbitrium revera possit operari bonum, sed ut applicetur ad opus: ut cit. cap. 3. §. 7. num. 3. atque alibi sæpe evidentissime ostendimus. Corruit ergo prima *Appendicis* argumentatio, seu potius verborum lusio, ejusdemque veteris & vulgatæ cantilenæ repetitio.

3. Quesnellium verbis male explicatum silentio male defensum Bellellio objicit.

III. Haud melioris notæ sunt, quæ Anonymus reperit §. 2. pertractans de Gratia efficaci. Inquit 1. definitum à Concilio Tridentino voluntatem humanam dissentire posse interiori gratiæ *sive sufficienti, sive efficaci*; huic autem definitioni refragari Jansenium, & Quesnellum proposit. 10. *Gratia est operatio manus omnipotentis, quam nihil impedire potest aut retardare.* At *Frater Bellelli*, inquit humanissimus adversarius, *multo audacior* Jansenianis *dicere non est veritus Concilium duntaxat definisse posse resisti gratiæ sufficienti.* Huic *adulterinæ Expositioni* adhæret denuo F. Bellelli, dum refellens propositionem illam 10. illud solummodo in ea reprehendit, quod *gratiæ sufficienti, non efficaci, resisti non posse asserat.* Ait quidem eo loco, quod gratiæ efficaci resisti possit in *sensu diviso*; sed idem asserit Jansenius, quibusdam fretus cavillationibus, quas necessum hic non est confutare, cum F. Bellelli solummodo rejiciat propositionem Quesnellianam, eoquod enuntiet non posse resisti *gratiæ sufficienti.* Id sane à mente Quesnelli alienum esse constat ex sua Protestat. adv. Constit. *Unigenitus*, ubi num. 2. queritur sibi falso imputari, quod rejecerit *gratias inefficaces, quibus resistitur.* Extraneum ergo sensum illi propositioni Frater Bellelli tribuit, ut gratiam suam *irresistibilem* censuræ subtrahat. Revera nisi non retractet Jansenianum principium duarum delectationum pro graduum superioritate invincibilium, loqui debet in sensu Jansenii erroribus penitus consentaneo. Sunt aliæ propositiones Quesnelli, id est, 19. 22. 23. 24. & 25. in quarum refutatione valde F. Bellelli culpandus est, quia nullibi redarguit novum Quesnelli dogma de Gratia *irresistibili*, adeo ut *affectatum* hujus Theologi silentium nullatenus in talibus circumstantiis sit excusandum. Hæc Anonymus.

Cum

Convellitur utrumque objectionis membrum.

Cum autem demonstratum sit cap. 3. dissert. præced. Patrem Bellelli data opera contra Jansenianos propugnare tum gratiam *sufficientem* ab efficaci distinctam, tum *libertatem indifferentiæ* sub gratia efficaci, nescio quo tendat tædiosa harum cavillularum, fabularumque refricatio, nisi forte ad convitiatoris pervicaciam iterum obtundendam. Obtundatur, quandoquidem id ipsi lubet. Non alia ratione P. Bellelli scripsit *de modo Rep.* lib. 2. cap. 16. pag. 94. liberum arbitrium non posse dissentire gratiæ efficaci, nisi *sensu composito Thomistarum*, eadem omnino verba adhibens quibus usi sunt Lemos, Gonzales, Alvaresius, ac Thomistæ alii doctissimi; & insuper criminator Theologi nostri verba mutila fraudulenter produxit; prout ostendimus dissert. præced. §. 3. §. 7. num. 6. In sensu quoque Thomistarum, non Jansenii usurpasse Theologum nostrum distinctionem *sensus compositi & divisi*, eodem cap. 3. luculentissime demonstravimus. Prior itaque conjectura non *audaciam* P. Bellelli, sed Anonymi vafritiem, & in calumniando pervicaciam confirmat. Quesnelli protestatio „ On m' impute de ne pas admettre des graces inefficaces, aux quelles on resiste effectivement, & qui par la resistance de la volonté n' ont pas tout l' effet qu' elle dovroient avoir, &c. „ facta est adversus Episcopos Galliarum, eorumque Pastoralem Institutionem centum Præsulum suffragio firmatam, in qua revera *Reflexiones* Morales Quesnelli dicuntur *contraires à toutes les Ecoles, & à la foi Catholique*, quoniam Scholæ omnes *se reunissent ensemble pour reconnoitre, qu' il y à una grace à la quelle on resiste, qu' elles nomment suffisant; & qu' il y en à une autre, à la quelle on pout resister, quoiqu' on n'y resiste jamais, &c.* Adversus hanc *Instruct.* loqui præcitato in loco Quesnellum manifestum est, cum illam, & paginam, in qua hæc leguntur, ibidem indigitet hoc pacto, *Instruct. Pastor. pag.* 34. Mendax itaque est, judicio centum Episcoporum, Quesnellus dum ait præter gratiam efficacem se agnoscere *gratiam inefficacem, cui resistitur*: præterquamquod hanc inefficacem gratiam renuit ibidem appellare *sufficientem*, uti revera appellat Fulgentius Bellelli sæpe sæpius. Qui autem scire vult quanti facienda sit *Protestatio* illa Quesnelli adeat eruditum Propugnatorem Constitutionis *Unigenitus* ad prop. 2. cap. 10. ad propos. 30. cap. 15. ad 33. cap. 5. atque in toto illo Opere locupletissimo. Protecto Quesnellum solam *efficacem* gratiam agnovisse convincitur ex ipsa propositione 10. quam Anonymus memorat, in qua gratiam in communi, adeoque *omnem*, appellat *operationem manus omnipotentis*, idque cum Episcopis Galliarum testantur Antijanseniani omnes, ac præsertim Auctor prælaudatus tom. 1. pag. 162. Igitur Pater Bellelli docendo Quesnellum locutum esse de Gratia *indefinite*, quasi omnis gratia sit conjuncta cum actu, profligavit legitimum Quesnelli sensum. Fateor & in hoc dogmatistam errasse, quod eadem propositione decima, & sequentibus usque ad vigesimam quintam, negaverit sub gratia *libertatem indifferentiæ*, & gratiam *necessitantem* invexerit, cui nequeat resisti: id enim constat ex ipsa prop. 10. necnon ex aliis, in quibus *gratiæ operationem* comparat ei, qua Deus perfecit incarnationem & resurrectionem Filii sui, & qua creaturas produxit ex nihilo, mortuis vitam reddidit, atque solo nutu suæ voluntatis corporis languores sanavit: in quibus operationibus nullam invenies in subjecto veram propriamque libertatem, sed vel solam non reluctantiam, vel etiam nullum voluntatis motum; ideoque certissimum est Quesnellum induxisse gratiam *necessitantem*, & sub ea voluntatem hoc tantum nomine liberam, quod sponte, & non coacte operetur. At calumniose imputatur Patri Bellelli, quod ad talem gratiam introducendam utatur *affectato*, & minime excusando *silentio*. Nam præterquam quod p. 1. libro tertio totus est in propugnanda sub efficaci auxilio *libertate indifferentiæ*, & libro quarto versatur in refutandis Jansenistarum argumentis, falsissimum quoque est non reprehendere in præcitatis propositionibus sensum gratiæ *irresistibilis*. Legat Anonymus *ad prop.* 14. pag. 45. ubi hæc occurrunt: *Quia de gratia indefinite prolata est, eum sensum obvium habet, quod unicuique Jesu Christi gratiæ* oportet *ut peccator se dedat, accurrat, seque humiliet, ac proinde quæcunque Christi gratia sit efficax. Addendum, quod verbum* oportet *in ore Jansenistæ est de necessitante gratia suspectum. Qui quidem sensus hæreticus est, quoniam juxta Orthodoxam doctrinam gratia efficax non est necessitans.* Legat *ad prop.* 19. *pag.* 48. ubi hæc habentur: *Est etiam propositio de gratia necessitante suspecta, cum eam* omnipotentem *vocat; quæ fuit Calvini, & Jansenii hæresis jam damnata.* Legat *ad prop.* 21. pag. 59. ubi scriptum est *captiosam* esse thesim Quesnellianam, *Etenim lector intelliget*

P. Fontana tom. 1. col. 19. 613. 713.

Plainte & Protest. du Pere Quesnel. p. 43.

re poteſt incautus, quod ſicut Chriſti humanitas mere paſſive ſe habendo, ad hypoſtaticam unionem evecta, & à morte reſuſcitata fuit; ita arbitrium mere paſſive ſe habendo, per gratiam fortem, potentem, ſupremam, & invincibilem ad ſalutare opus agatur; ibique contra Janſenium, & Queſnellum aſſerit Bellellius nunquam excludendam eſſe *arbitrii humani cooperationem*, de qua p. 1. lib. 3. cap. 2. & 3. docuerat non eſſe absque *poteſtate ad oppoſitum*, & *ſine libertate indifferentiæ.* Legat *ad propoſit.* 25. pag. 55. ubi hæc extant: *Anima, quæ à Deo in hac providentia ſanatur, non æque ac inanime corpus, nihil omnino agit, mereque paſſive ſe habet; ſed Deo moventi & excitanti libere cooperatur, eique poteſt, ſi velit, diſſentire.* Qua ergo fide, qua jure, quo fronte potuit viro doctiſſimo imponere, quod refellens Queſnellianas de gratia efficaci propoſitiones, non excuſando ſilentio prætermiſerit ſenſum gratiæ neceſſitantem inferentis, ſive ut impoſtor inquit, *irreſiſtibilis?* Verum oportebat, ut in *Appendice* idem ingenium, eundem ſtylum, eandemque conſuetudinem ſuam exhiberet.

De modo Rep. p. 1. p. 111. & 127. ad quæ loca remittitur lector p. 2. pag. 80.

4. Aliæ duæ Queſnellii propoſitiones Bellellio alſò imputatæ. *App. pag. 7.*

IV. Tertium paragraphum omitto; in eo quippe Anonymus agit de morte Chriſti pro omnibus hominibus, ac fatetur Theologum noſtrum propoſitionis 12. necnon 30. & conſequentium trium Queſnelli *ſenſum legitimum* aſſignare, ac temere pronuntiat: *Dogma harum cenſura propoſitionum definitum fraudulenter, non autem ſincero animo admittit.* Non alia ratione id affirmat delator, niſi quia ſupponit Patrem Bellelli non admittere gratiam ſufficientem, idque à ſe demonſtratum Janſ. Redivivi p. 2. art. 2. & art. 5. At cum revera Auguſtinianus Theologus ſufficientem gratiam propugnet, & quod citatis in locis protulit criminator, ſuperiori diſſertatione diſpunctum ſit & eliſum, appareret non in Fulgentio Bellelli doloſam fraudem, ſed in Anonymo culpandam eſſe in ſuis ſcriptis dijudicandis extremam philautiam, in carpendis vero alienis inverecundam procacitatem. Ejusdem generis eſt, niſi procacius ac ſtolidius ſit appellandum, quod complectitur §. quarto *de fide prima gratia.* Poſtquam enim ait Queſnellium prop. 26. aſſeruiſſe primam gratiam & fontem omnium aliarum eſſe fidem, ideoque extra Eccleſiam nullam agnoviſſe gratiam, quod & expreſſit prop. 29. ait Fratrem Bellelli huic errori omnino adhæreſcere, quoniam in prop. 28. Queſnelli §. 2. inquit *Fidem inchoatam eſſe primam gratiam;* ex quibus verbis infert ſemirecto angulo acutior: *Si Fides inchoata ſit prima gratia, ergo nullæ dantur gratiæ ante fidem inchoatam, ergo nullæ dantur gratiæ, quibus reſiſtat infidelis excitatus ad fidem amplectendam.* At oportebat animadvertere, quid Theologus noſter nomine fidei inchoatæ ſignificaverit. Ergo in Propoſit. 27. pag. 57. ait: *Eſt enim* inchoata fides *in ſanctæ atque indeliberata illuſtratione, ſeu pia quadam cogitatione credendi, quæ à Deo tanquam fidei ſemen in cor hominis præmittitur.* Porro Anonymus pag. 9. fatetur non eſſe in propoſitionibus Queſnelli damnatam ſententiam Theologorum, *qui docent nullam aliam dari gratiam ſupernaturalem ante eas, quibus infideles diſponuntur, vel excitantur ad fidem.* Si ergo Pater Bellelli nomine *fidei inchoatæ* non fidei habitum vel actum, ſed ſupernam illuſtrationem, ac piam cogitationem credendi intellexit, id nempe, quo infideles excitantur ad fidem; judice Anonymo alieniſſimus eſt ab errore damnato in propoſitionibus Queſnelli. Et revera ead. pag. 58. P. Bellelli docet, quod prima gratia non eſt fides actualis, *ſed perveniens illuminatio Spiritus Sancti.* Pag. 59. ait, quod fides *à gratia adjuvante atque excitante prævenitur.* Pag. 60. inquit, *Infideles antequam credant, gratiam excitantem accipere.* Pag. 62. repetit *primam excitantem atque prævenientem cuncta ſalutis opera gratiam eſſe ſanctam illuminationem, delectationemque à Deo inſpiratam auxiliatricem.* Pagina 63. exponens verba Auguſtini tract. 3. in Joan. num. 8. *Quam gratiam primo accepimus? Fidem*, ita ſcribit: *De fide inchoata, ſeu de ſancta illuſtratione præveniente loquitur.* Poteratne expreſſius aſſerere vir præſtantiſſimus ante fidem gratiam Chriſti ad ipſam fidem diſponentem atque excitantem? At Queſnellus prop 27. *Fidem* nequaquam accepit pro initio quodam & ſemine fidei, ſeu pro affectu piæ credulitatis, neque pro aggregatu quodam ex credendi actu, & neceſſariis ad fidem diſpoſitionibus, quæ tamen *Fidei* acceptio non eſt peregrina, ſed uniformis Tridentino ſeſſ. 6. cap. 8. ut fatetur Jacobus Fontana cap. 4. num. 2. Sed Queſnellus contendit primam gratiam eſſe *Fidem*, quæ eſt actus virtutis Theologicæ, imo talis, quæ juſtificet, ita ut prima gratia *ſit remiſſio peccatorum*, ut inquit propoſit. 28. & extra Eccleſiam vero, & ubicunque deeſt fides, *nulla concedatur gratia*, prout autu-

Font. tom. 7. pag. 433. 447. 529. Bellelli de modo Rep. tom. 2. p. 22. & 66.

autumat prop. 29. innovans errorem Baji art. 25. *Omnia opera infidelium sunt peccata*, ac 31. inter proscriptos ab Alex. VIII. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis, nullum omnino accipiunt à Jesu Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem sine omni gratia sufficienti.* Ita de Quesnello præcitatus Pater Le-Fontaine; ita P. Bellelli ad prop. 28. & 29.

Male credit protestationi Quesnelli adversarius. *Plainte & Protest. pag.* 49.

Audiendus propterea non est Quesnellus, qui in sua protestatione num. 9. inquit: „Il n' est pas vrai, comme on m' impute que j' aie enseigné que *la foi claire & distincte en Jesus-Christ* soit toujours la primiére grace: c' est du premier rayon de la lumiere surnaturelle de la foi que je l' ai dit, comme etant la racine & la source de toutes les autres graces surnaturelles. „His enim Quesnellus carpit Institutionem Episcoporum Galliæ, in qua pag. 39. legitur: „L' auteur en parlant de la Foi, ce qui dans un livre de morale & à l' usage du peuple, ne s' entende que de la Foi claire & distincte en Jesus-Christ, assure que la Foi est la premiere grace & la source de toutes les autres; ainsi il ne distingue, ni celles qui preparent à un si gran don, ni celles qui le produisent dans le cœur d' avec les graces qui sont accordées, ou qui peuvent etre accordées aux infideles, avantque l' Evangile leur, soit preché.„ Quare Anonymus pag. 8. Quesnelli *protestationem* producens, ut investigetur *sensus* illius systemati *congruentior*, plus Novatori, quam centum doctissimis Præsulibus fidem præstat. Verum id novum non est: idem enim servavit paulo supra agens *de gratia efficaci*; ac affirmans Bajum & Quesnellum in propositionibus, de quibus dissert. 1. damnatos non esse in sensu *charitatis habitualis*, quod prælaudati Episcopi tam expresse docuerunt. Mirum itaque non erit in nos hominem debacchari, qui amplissimo tot Episcoporum honori nequaquam consuluit.

Vide tom. I. *pag.* 20.

§.

Falsam denuò quesnelli explicationem objicit.

V. Pertractat Anonymus §. 5. de Gratia primi hominis, & ait Fratrem Bellelli propositionibus Quesnellianis 34. & 35. affingere sensum à mente Quesnelli alienum, imo *absurdum* & *ridiculum*, dum Augustinianus Theologus docet Quesnellum asseruisse gratiam Adami naturalem, & ingenitam naturæ proprietatem, ab eaque inseparabilem: quod, inquit, falsum esse constat ex Protestatione Quesnelli num. 8. „C' est faussement, qu' on m' accuse de n' avoir admis dans Adam qu' une grace naturelle inseparable de sa nature, & que ses merites n' eussent pour principe, qu' une grace de l' ordre naturel.„

Quæ tamen ex aliis etiam Authoribus defenditur.

Satis, opinor, vindicavi sententiam Patris Bellelli præced. Volum. dissert. 2. Quod enim Theologus noster de præcitatis propositionibus docuit, traditum ab aliis compluribus eo loci demonstravi. Adde Cl. Thomistam Pium Vanden-Dyck Theologum Casanatensem, qui in *Clementina* Unigenitus *Vindicata* cap. 3. §. 2. „Quesnellus, inquit, in Adamo non „nisi humana merita fuisse asserit, quod „humanæ duntaxat naturæ viribus parta „essent, absque ullius gratiæ supernatu„ralis adjutorio. Quippe supernaturale „adjutorium in Adamo fuisse negat, so„lam admittens gratiam, qualem nec Pe„lagius negavit, qnæ sequela creationis, „& debita naturæ fuerit, quo sensu intel„lectus, voluntas, libertas, memoria, & „cæteræ animæ humanæ vires dici queunt „gratia, quatenus gratis, nullis meri„tis præcedentibus dantur.„ Quod attinet ad Quesnellianam *Protestationem*, repetimus Anonymum eam producendo injuria maxima afficere Galliarum Antistites, contra quos fuit edita; maxime quod in ipsa *Protestat.* num. 8. pag. 48. citatur *Instructio Pastoralis pag.* 38. ac revera in ea Institutione asseritur Quesnellium in homine primo non admisisse, *qu' une grace naturelle, inseparable de sa condition.* Vide tom. IX. pag. 83. & 110. Itaque non tantum consratris, quantum omnium Galliarum Præsulum vindicantes assertionem, dicimus Quesnellium mentiri, & inanes querelas fundere. Nam cum scripserit gratiam Adami fuisse sequelam creationis, & naturæ proportionatam, aperte negavit fuisse supernaturalem; unde Propugnator constitutionis *Unigenitus* ad propos. 37. illam Quesnelli Protestationem tanquam offuciis, & evictionibus plenam refellit. Animadvertit quoque in Protestatione Quesnelliana gratiam Adami dici superadditam naturæ *sensu ridiculo*, ut scilicet *sanitas, seu recta corporis, humorumque dispositio etiam in homine lapso est aliquid naturæ hominum superadditum, ab eaque separabile, & frequentissime separatur; nemo tamen eam propterea dixerit supernaturalem.* Ita vir doctus eo loci cap. 8. num. 10. col. 823. Idem nos de Bajo prænotavimus dissert. 11. cap. 1. §. 3. & de ipso Quesnello §. 4. *Ridicule* ergo Anonymus sensum, quem P. Bellelli tribuit Quesnel-

P. *Fontana tom.* 1. *col.* 818. *& seq.*

lianis propoſitionibus appellat *ſenſum ridiculum*, & *ridicule* fidem præbet, non centum Epiſcopis, ſed Novatoris adverſus eos proteſtanti, & gratiam primi hominis *ſuper additam naturæ* aſſerenti *ſenſu ridiculo*. At mittamus dicacitatem hominis natura exequentis, quod arte docuit Quintilianus lib. 6. cap. 3. ſcilicet; indicando *ridicula*, dicendo *ſubabſurda*, ſimulando *venuſta*.

6. Alia duplex ejusdem farinæ objectio. *App. p. 13.*

VI. Arguit Patrem Bellelli Anonymus num. 6. quod induxerit *peccandi neceſſitatem* exponendo propoſitionem 28. Baji, & 38. Quesnelli de gratia *ſanctificante*, ac docendo in propoſit. Quesnel. 40. num. 2. nihil inculpabiliter amari *absque charitate*, id eſt, nihil eſſe innoxium, quod non referatur *in Deum charitate amatum*. In propoſitione etiam 43. de induſtria ſenſum de gratia, cui nequit reſiſti, Quesnelliano ſyſtemati conſentaneum diſſimulaverit, eumque ſenſum tantummodo expunxerit, quam Quesnellus ipſe rejecerit, ut patet ex ſua Proteſt. num. 6.

Cujus falſitas ex verbis Bellellii revincitur.

Verum, etſi exponere propoſitiones priori loco commemoratas de gratia *ſanctificante* erroneum non eſt, ut diximus, & oſtendimus diſſ. 3. pag. 154. & 767. tamen P. Bellelli in propoſit. Quesnel. 38. pag. 108. docet peccatorem „ſine gratia „ſanctificante non poſſe facere opera bo„na de condigno meritoria ſalutis, vel „regni æterni, nec ſine gratiæ actualis „adjutorio meritoria de congruo; ſed „nihilominus quædam officia moraliter „bona, quæ non ſunt perfectæ virtutis, „quæque ad ſalutem non proſunt, ſine gra„tia Liberatoris facere poteſt.„ Ibidem negat hæc opera facta ſine gratia actuali eſſe *peccata*, refutans Quesnellium ex damnatione Bajani articuli 28. Imponit ergo, & inique criminatur Anonymus, dum inquit Auguſtinenſem Theologum ex induſtria omittere ſenſum Quesnellianum, quod ſcilicet *peccata* ſint opera, quæ non referuntur in Deum, nec fiunt ex gratia actuali. Appellamus, ut impoſtura hæc innoteſcat, legentium oculos. Eadem calumnioſa impoſtura dignoſcitur ex iis, quæ præclarus Theologus affert adverſus propoſit. 40. ibi enim docet mentem eſſe Auguſtini, quod aliquando inveniatur etiam in peſſimis *morale aliquod opus, quod ſuis viribus agere poſſit homo; tale autem bonum, quamquam ad ſalutem minime ducat, non tamen ducit ad condemnationem.* Ita §. 1. pag. 120. Proximo autem §. exponens verba Auguſtini in Pſ. 72. *Quidquid enim bene amas, charitate amas;* primo inquit S. Doctorem loqui *de amore ad juſtificationem conducente.* Deinde ait poſſe Auguſtinum accipi *de charitate virtuali, quæ præceſſit, quæque moraliter in ſubſequentibus bonis durat operibus.* Tandem concludit pag. 122. *At vero ſine gratia, Deo tanquam auctore naturæ cooperante nobiſcum aliquod etiam amare poſſumus bonum, non pium quidem, non ſalutare, non meritorium, ſed minime tamen ad noſtram condemnationem conducens.* Id vero eſt nihil *innoxium*, nihil *ad noſtram condemnationem* non perducens, nihil quod non ſit *peccatum* admittere absque gratia actuali? Proh ſtellione fraudulentiorem, omniumque ſycophantarum fallaciſſimum ac verſutiſſimum! De Quesnelli *Proteſtatione* dictum ſupra: ſed hoc etiam loco, quem innuit accuſator, carpit Dogmatiſta Inſtruct. Epiſcoporum; è veſtigio his verbis appoſitis, *Inſtruct. pag. 36.* Et quidem in *Proteſtatione* Quesnelliana num. 6. legitur: „On m' accuſe d' avancer, que ſans la grace qui à toujours ſon effet, on eſt dans une vraie impuiſance de faire le bien. C' eſt une fauſſe accuſation.„ In *Inſtructione* autem Epiſcoporum citata p. 36. „Il y en d' autres (propoſitions) qui établiſſent encore, que ſans la grace qui à toujours ſon effet, on eſt dans une vraie impuiſance de faire le bien.„ Igitur aut Quesnelliana Proteſtatio mendax eſt, aut Epiſcopi Galliarum Quesnellio falſum errorem imputaverunt: quod poſtremum dici nequit absque maxima temeritate, ideoque perperam Anonymus, & cum injuria ipſorum Epiſcoporum ad *Planctum* Quesnelli nos rurſus provocat.

7. Falſam explicationem iteratô objectat. *App. p. 17.*

VII. Sequitur Anonymus garrire clamitando Fratrem Bellelli inverecunde tribuiſſe propoſitioni 44. Quesnelli, & 38. Baji ſenſus *fictitios*, atque *contortos*, nullibi docens proſcriptas fuiſſe in eo ſenſu, *quod omnia opera & omnes volitiones, quæ non fiunt ex motivo charitatis, ſint peccata*, ac præteriens ſilentio Quesnelli ſenſum, ſcilicet actiones, quæ bonæ ſunt ex objecto, & fine proximo, eſſe flagitioſas *defectu debitæ ordinationis in finem ultimum:* quod ab Auguſtiniano Theologo data opera factum pronuntiat, *ne & ipſe eadem cenſura irretitus deprehendatur.* A ſe autem hoc demonſtratum jactitat p. 1. Bajaniſ. Rediv. art 3. §. 1.

Contrarium verba ipſa oſtendunt.

At nos demonſtravimus tom. IX. p. 66. Fulgentium Bellelli pluribus in locis, in propoſitionem quoque præcitatam 44. atque in duas proximas, affirmaſſe actiones permultas adinveniri, quæ non fiunt ex charitate, nec tamen à cupiditate vitiantur, neque ob defectum debitæ ordinationis in Deum reddúntur peccata, refutatis etiam ſingulis impo-

impostoris hujus cavillationibus pag. 70. & seq. Falsissimum est ergo, calumniosissimum, iniquissimumque à Theologo nostro descriptum ab Anonymo sensum Quesnellianum prætermissum fuisse silentio ad evitandam censuram. Ad obterendam vaferrimi hominis pervicaciam præstat quædam exscribere ex eodem loco, ubi Fulgentius, hoc nomine ob perspicuitatem, qua accusatorum suorum convitia retundit, dignissimus agit de citata propositione 44. *Peccatores*, (inquit pag. 133.) *quorum habitua: lis amor in semetipsis & mundo ultimum finem habet, uti jam diximus, plerasque actiones faciunt pias, salutares, Deoque acceptas, quæ ex pravo mundi amore, vel ordine non nascuntur, quemadmodum de Cornelii orationibus, & eleemosynis scripsit Augustinus de Prædest. SS. cap.* 7. Vides agnosci ab eximio Theologo pias & salutares actiones absque gratia sanctificante? Sequitur immediate; *Sed insuper bonum aliquod officium, non tamen veræ virtutis, posse eos naturaliter facere, quod ex prædominante amore sui non procedat, sed ex objecto, & fine proximo bonum sit, res certa est. Tametsi vero ad salutem illud non prosit, veramque pietatem; non tamen absolute malum esse, & peccatum ad condemnationem ducens censendum est, si per charitatem in Deum non ordinetur.* Vides absque gratia actuali, & absque ordinatione in finem ultimum agnosci ab eodem Theologo bona quædam officia, non tantum ex objecto & fine proximo, sed etiam non procedentia ex prædominante cupiditate, nec absolute mala, nec ad condemnationem trahentia? I. ergo, atque impostoribus fidem adhibe. Cæterum, ut ad criminationem revertar, si Theologus noster exposuit Quesnellianam propositionem de Gratia *sanctificante*, id jure fecit, ac præeuntibus viris doctissimis inter quos centum Galliarum Episcopi, ut vidimus dissert. 1. §. 4. Adde recentiorem Thomistam, de quo præcedenti num. 5. demonstrantem Bajum & Quesnellum in propositionibus, de quibus agitur, *manifeste de charitate stricte dicta, seu Theologica virtute fuisse locutos, atque omnia opera ex illa non profecta, peccati postulasse*, de sententia autem, quam propugnant Nostrates, hæc subjicientem: *Sunt, fateor, aliqui Theologi Catholici, qui hominem peccare saltem venialiter doceant, quoties actiones suas deliberatas non in Deum ex aliqua imperfecta charitate referat: sed nullus eorum dicit, actiones ipsas ex objecto & officio bonas propterea inquinari, & esse veri nominis peccata.* At de his plura dissert. 3. cap. 1. §. 6. & 7.

Vanden-Dyck. pag. 326. & 337.

VIII. Repetit Anonymus §. 8. rancidula illa objectamenta, quæ balda ex Novatoris mente prorsus *alienos* attulerit, censuram *dolosa simulatione* vitans, nec docens timorem penitus à charitate sejunctum non proficisci à cupiditate, non esse malum, non esse peccatum; quod Orthodoxi omnes fateri debent. Quod enim P. Bellelliait timorem absque charitate esse bonum *secundum se, & spectata substantia sua*; quod inquit timoris officium esse interni mali fugam incutere, præscribere ac monere vitandum esse peccatum, aliaque id genus, quæ repetit *ad nauseam usque*; quod asserit vitium in eo, qui serviliter timet, *non timoris esse, sed timentis*; hæc omnia à Quesnello ipso docentur. Timorem vero sine charitate conceptum, atque actus ex eodem timore manantes, qui non referuntur in Deum amore benevolo, non esse immunes à culpa, nec fluere à noxia cupiditate, (qui est Bajanus, seu Jansenianus sensus legitimus) nuspiam Frater Bellelli affirmavit. Ita Anonymus.

8. Objectio nova sensûs ficticii de timore servili. *App. pag.* 28.

At non potest quis Ulyssis hujus irato mare nauseantis crassam madidamque coercere pituitam, ingesta particula aliqua amari sibi acidique voluminis, in quo si nauseoso credimus, *fallacia etiam rapidissime legenti innotescit?* Profecto in 8. illo §. aut delirat, aut mentitur, aut imponit; quod etsi constat ex prima ac tertia dissertatione, brevi iterum ostendam. Falsissimum quippe est, Fulgentium Bellelli differentem adversus Quesnellum non rejicere dogmatistæ hujus damnatum sensum, scilicet quod timor in Deum per charitatem non ordinatus procedat *à carnali cupiditate*, & noxius sit, nec immunis à culpa. Postquam enim in propositionem 45. §. 1. demonstravit ex Tridentino sess. 6. cap. 6. fidem, ac timorem, & quidem à Dei amore segregatum, disponere ad justificationem; *Si autem*, inquit, *hisce operibus peccator ad justificationem se præparat* 231.

Refellitur ex clarissimis Bellelii verbis, propositaque contra objectorem corollaria.

De modo Rep. tom. 2. p. 137. 209.

rat, quis niſi hæretico ductus ſpiritu, eamet dicat eſſe prava, & carnali cupiditate corrupta? Ac in propoſitionem 60. Queſnelli §. 1. docuit eundem timorem eſſe *impulſum Spiritus Sancti moventis, & parare viam ad juſtitiam:* & prop. 65. inquit: *Supernaturalis timor ex gratia præveniente profluit*, idque ſæpiſſime repetit. Qua ergo æquitate homo ſui compos pronuntiare potuit in ſyſtemate P. Bellelli timorem, qui formidine pœnæ incutit peccati fugam, & à charitate, ſeu amore Dei benevolo ſegregatur, oriri *ex noxia cupiditate*, quando Auguſtinianus Theologus oppoſitum expreſſe docet, demonſtratque eſſe effectum gratiæ prævenientis, atque Spiritus Sancti impulſum? Deinde falſiſſimum eſt ab illuſtri Theologo timorem, de quo agimus, inter peccata cenſeri, nec bonum in ſe exiſtimari. Volumine enim nono pag. 66. 67. & 219. produxi teſtimonia, quæ evincunt oppoſitum; ac ſunt alia permulta ejusdem generis in præcitatas propoſitiones Quesnellianas: ſit in exemplo, quod legitur in prop. 60. *Bonus eſt & iſte timor, utilis eſt. Bonus eſt ſuppliciorum timor, & quanto fortius animum concutit, tanto utiliorem, plenioremque terroribus ad ſalutem pœnitentiam parat.* In propoſit. 64. *Ergone & credere, & ſperare ſalutem, & timere futurum judicem, hisque ſe pietatis operibus ad juſtificationem Deo adjuvante diſponere, peccata cenſentur?* In propoſit. 66. *Quid ergo? Si peccator erat, ſi contritionem imperfectam habet, illam ſcilicet, quæ* attritio *dicitur, non adhuc charitate perfectam, ſi novam vitam inchoare proponit, ſervareque divina mandata, non accedit ad Deum?* His, aliisque in locis, ubi Fulgentius Bellelli timorem ſervilem commendat, quomodo fieri potuit, ut criminator timorem damnari crediderit, aut tam bullata ac prodigioſa mendacia confingeret? Præterea falſiſſimum eſt, quod in ſenſu Quesnelli timor dici poſſit *ſecundum ſe, & ſpectata ſubſtantia ſua bonus*, ita ut nullum ſit vitium *timoris*, prout patente Anonymo docet Auguſtinenſis Theologus. Nam ſi Queſnellus ait propoſit. 60. timorem ducere *ad deſperationem*, propoſit. 61. addicere cor peccato, propoſit. 62. reum coram Deo conſtituere, propoſit. 64. peccari dum malum ob timorem vitatur, & propoſit. 66. hominem timore duci ad inſtar beſtiarum; quomodo in ſenſu Quesnelli nullum eſt vitium *ex parte timoris*, quomodo timor *ſecundum ſe* juxta Quesnellum bonus eſt? Deinde quidquid oritur *ex cupiditate*, ſecundum ſe malum eſt, actus enim in ſe, & intrinſecus corrumpitur ab eo noxio & vitioſo principio, à quo profluit: ſi ergo in ſenſu Quesnelli timor eſt à noxia & vitioſa cupiditate; quomodo in ſenſu Quesnelli timor eſt bonus *ſecundum ſe*; Vide tom. IX. pag. 195. Falſiſſimum denique eſt, Patrem Bellelli adſcribere timori munus duntaxat incutiendi terrorem, & præſcribendi vitandum eſſe internum externumque malum, non vero timore pœnarum peccata interna cohiberi, quod negat Quesnellus: ſiquidem ille in propoſitionem 61. ſcribit: *Sanctus etiam Auguſtinus à Deo incuſſum æternæ pœnæ timorem non externi tantum operis mali, ſed interni etiam ſuadere fugam, & non ſolam manum, ſed animum quoque cohibere, perſpicue docet.* Et poſt pauca: *Profecto non ſolam manum cohibet, ſed etiam animum.* Ac rurſus in propoſit. 66. *Internam quoque voluntatem malam corripit.* Quare non ſatis mirari poſſum animoſitatem in calumnias inflando refertas tot criminationibus & impoſturis, ſupra quam dici poſſit ineptis, ſubrancidis, commentitiis. Sed tria ingenii ſui octavo etiam §. indicia præbet: quorum primum eſt iterum lectorem amandare ad *Proteſtationem* Quesnelli num. 13. ubi Novator queritur Epiſcopos Galliarum ſibi per calumniam impoſuiſſe, quod dogmatizaverit, *Que tous qui etoient avant ou ſous l' ancien loi, fuſſent dans l' impuiſance de l' accomplir:* quod legitur in *Inſtitutione Paſtorali* XLII. Epiſcoporum, ibi etiam à Quesnello citata hoc pacto, *Inſtruit. pag.* 45. ideoque Anonymus ſcribens pag. 25. App. Quesnellum ipſum damnaſſe propoſitionem 65. *in eodem ſenſu*, quo refutatur à P. Bellelli, & citans præmonſtratum num. 13. *Proteſtationis*, temere & audacter, ut fecit ſupra num. 4. & 6. in *Inſtructionem* illam tacite invehitur, eique præfert mendaciſſimam *Proteſtationem* ejusdem Quesnelli. Idem facit ſcribendo, Novatorem propoſit. 63. non adhibuiſſe comparationem inter Judæum, & Baptizatum adimplentem legem ex ſolo timore, quaſi Judæus per omnia ſimilis ſit baptizato, iterum lectorem amandans ad *Proteſtationem* Quesnelli num. 12. ubi idem Quesnellus vellicat, ſibique imputari conqueritur, quod legitur in *Inſtructione* doctiſſimorum Præſulum pag. 43. Quis ergo talem hominem patiatur, qui contra Orthodoxum Scriptorem profert damnati hominis teſtimonium, ac teſtimonium repugnans, & calumniam inferens quadraginta, imo centum Epiſcopis

Ibidem p. 210. 211. 229. 249.

Eodem vol. pag. 213. 214. 238.

pis pietate, & doctrina conspicuis? Alterum ingenii ejus indicium est, quod ait Theologi nostri lucubrationes in theses Quesnellianas eadem non *absque nausea* repetere, cum interim in Appendice ista nil sit non insulsum, non recoctum, non insipidum, atque in omni fere *Bajanismi sui* pagina repetitum, ut res portento similis censenda sit, hominem continuo eadem ructantem, & nauseantem, nec piperato aceto, quo undique perfunditur, comprimere diuturnam concitationem atque molestiam. Habes & indicium ejus animi tertium, nam inquit *rapidissime legenti* statim innotescere Theologi nostri *fallacias*; quas viri doctissimi, ac Romani Censores matura discussione, sedulo examine, & exquisita ponderatione deprehendere non valuerunt: ideoque ipse, cui statim innotuerunt, Opus *de modo reparationis* rapidissimo & concitato motu, cuncta permiscens, nil discernens, subvertens omnia pervolutavit: quod revera commonstrant fluctuosæ ipsius, ac turbulentæ excursiones.

9. Objicit iterum gratiam invincibilem, & explicationem falsam Quesnellii. *App. p. 27.*

IX. Agit tandem Anonymus de propositionibus Quesnelli 68. 69. 70. Ait Fratrem Bellelli merito quidem damnare priores duas propositiones, quatenus excludunt necessitatem bonorum operum, horumque merita: sed quia ipse Quesnellus *Protestat.* num. 7. *fatetur in bonis operibus meritum*, & conqueritur sibi imputari, quod oppugnaverit *la verité du mérite des bonnes œuvres de la bomme juste*; F. Bellelli agnoscendo *meritum bonorum operum* â doctrina Quesnelli non recedit. Ut enim ab hac doctrina recedat, fateri debet humanam voluntatem divinæ gratiæ *posse resistere*: alioqui nil aliud in bonis operibus agnoscet, quam voluntatis humanæ cooperationem inevitabilem & necessariam, cumque pravum *gratiæ inresistibilis* dogma statuerit, ut constat ex præcedenti §. 3. atque ex parte 2. *Jansenismi Rediv.* consequens est F. Bellelli nullibi rejicere errorem Quesnellianum. Propositioni autem 70. affingit F. Bellelli extortos absurdosque sensus: de quibus p. 2. *Bajan. Rediv.* art. 3. §. 5. Ita adversarius.

Falsissimum adversarii suppositum & Catholicissima Bellelii doctrina.

Verum hæc quoque eodem vitio laborant. Supponunt enim percelebrem Augustinensem Theologum gratiam propugnasse, cui nequeat resisti, atque bullata insignique impostura censor repetit nullibi ab eo rejectam *gratiam necessitantem*. Id quidem falsum esse cum superior dissertatio, tum quæ attigimus præcedenti num. 3. satis superque demonstrant. Absurdissimæ itaque impostura innituntur universa criminantis Anonymi consectaria. De propositione 70. Quesnelliana, quam adversarius produxerat pertractans *de statu puræ naturæ*, egimus 2. dissert. cap. 1. & 3. ac si ulterius conferantur, quæ in refutatione ejusdem propositionis 70. docuit P. Bellelli, & quæ congessit Propugnator Clementinæ Constitutionis; evidens erit nil dictum ab Augustiniano Scriptore, quod fusiori disputatione demonstratum non sit â Jesuita Clarissimo. Eadem quippe Scripturæ loca, eædem Ecclesiasticæ definitiones, eademque exempla ab utroque Scriptore adversus Quesnellum adduci perspectum est. Duabus vero propositionibus præcedentibus Quesnellum commendare solam fidem, Lutheranam hæresim renovare, meritaque bonorum operum excludere, uti P. Bellelli, ita alii, qui de hoc argumento scripserunt, pari ratione observarunt. Nec verum est, quod effutiit Anonymus, Augustinianum Theologum, dum meritum agnoscit, excludere libertatem, & adstruere gratiam, cui non possimus resistere, quin etiam in propositionem 69. inquit: *Orthodoxe enim fatendum est, una simul* (fidem, ejusque augmentum) *esse donum Dei, & meritum nostrum; donum Dei, quia fecit, ut credamus, meritum autem nostrum, quoniam libere credimus.* Et infra docet in actione salutari esse *mixturam quamdam meriti & doni, Bonitatis Dei & cooperationis nostræ*: paulo infra, *mixtum quoddam ex gratia & libertate.* Ac *libertatis* nomine Theologum nostrum intelligere *libertatem indifferentiæ* constat ex toto libro tertio primæ partis. Quamobrem ita *meritum* deprædicat, ut *libertatem* simul defendat, in iis quoque locis, ubi censet obtrectator cubare fallaciam. Rursus autem Anonymus *Protestationem* commemoravit, ubi Quesnellus conqueritur sibi imputari, quod merita excluserit. Eo loci, id est, n. 7. agit Novator adversus *Instructionem Pastoralem* doctissimorum Galliæ Præsulum, & ait: *L' auteur des Reflexions, dit ensuite l' Instruction Pastorale; combat encore dans le juste le merite des bonnes œuvres:* quæ utique verba in *Instructione* leguntur pag. 37. Quesnellus ex adverso excludi â se meritum negat: nec veretur id appellare *calomnie rougisse*, ipsam Præsulum Clarissimorum *Instructionem* temerario ausu vocans *Enorme Instruction Pastorale.* Ergo P.

Bellelli de modo Rep. tom. 2 p. 267 & Font. tom. 3. p. 353.

Bellel. ibid. p. 262 & 164. 266.

Bellelli scribens à Quesnello denegari merita bonorum operum, loquitur mente & ore doctissimorum illorum Præsulum: Anonymus contra affirmans Quesnellium meritum fateri, mendaci dogmatistæ fidem præstat. Quisnam *Pastorali instructioni* magis adhæreat, Bellelliusne, vel Anonymus, Lector dijudicet. Id ego tantum pronuntio, Quesnellium mendaciter asserere, se agnoscere meritum; nam si totum est *puræ*, id est, solius *liberalitatis Dei*, si non datur *libertas ad merendum necessaria;* si operatio gratiæ similis est operationi Dei *incarnantis & suscitantis Filium suum*, excludens scilicet liberrimam voluntatis cooperationem, atque reluctandi potestatem, ut dogmatizat Novator iste; profecto in sensu Quesnelliano non datur meritum, & recte sapienterque Galliarum Antistites in sua *Instructione* dixerunt: *L' auteur des Reflexions combat encore dans le juste le merite des bonnes œuvres*,, La foi, *dit-il*, l' usage, l' accroissement, & la recompense de la foi, tout est un don de la pure liberalité de Dieu.,, Recte item sapienterque P. Bellelli eundem sensum in Quesnello perstringit; Anonymus vero inepte garrit, ac temere fallaciam in Augustinianæ doctrinæ vindice, pio, orthodoxo, ac doctissimo suspicatur.

vide supra n. 3.

10. Quatuor adversarii Corollaria contra Bellellium.

X. Postrema Anonymus Appendici *epilogum* addit, & quædam ex dictis *Corollaria* deducit. Epilogus nil aliud est, quam prædictarum rerum lepida repetitio, & consueta gestiens, ac se efferens insolentius jactatio, quod evidenter pateat, Fratrem Bellelli simulate Quesnellianas propositiones refellere, & nullatenus recedere ab earum doctrina. In hac tamen castiganda reprimendaque jactantia non moror, nec mea quidquam interest, si glorioſus homo propriæ existimationis aura tumescat, si prædominante, quam passim commemorat, cupiditate quaquaversum abripiatur, si festucam in oculo fratris perquirat, trabem non videns oculis hærentem suis. Veniamus igitur ad *Corollaria*. Primo inquit consequens futurum esse, ut si Fratris Bellelli scripta à censura judicentur immunia, Novatores freti illius exemplo confugiant ad sensus extraneos atque fictitios, & *Bellellinæ* confutationi etiam Jansenianí acquiescant. Secundo ait, quod idem Jansenistæ non immutata priori sententia, ac Patris Bellelli ambagibus & diverticulis studioſe collectis, non detrectabunt subscribere Constitutioni *Unigenitus*, erroresque suos disseminabunt impune. Tertio addit, admissa interpretatione ac doctrina Fratris Bellelli ingenue fatendum esse, Bajanismum, Jansenismum, & Quesnellismum mera esse *phantasmata*, atque Ecclesiam à duobus ferme seculis adversum umbratilem larvam acerrime dimicasse. Quarto concludit, adstringi Ecclesiæ Præpositos, qui tenentur Catholicam fidem servare omnino illibatam, ad proscribenda F. Bellelli Opera, in quibus Bajani & Jansenianí renovantur errores, & de quorum prava, ac suspecta doctrina per totam Galliam, totamque Italiam fama percrebuit; quoniam in iis circumstantiis, ut habetur cap. *Error*, dist. 83. *Error, cui non resistitur, approbatur; & veritas cum non defensatur, opprimitur.* Hæc pulcherrimæ Appendicis corona.

Invertuntur singula contra objectorem.

Contra ego arbitror ex dictis manifestissima consecutione inferri, Anonymum ad conflandam, urgendamque calumniam nil præter evulsas cavillulas, & ingeminata convitia produxisse: ex præconcepto semel errore, quod Theologus noster gratiam *irresistibilem* statuerit, easdem nugas ubique eructasse: Augustiniani systematis ignorare penitus elementa: Nostratium libros nunquam legisse: Opera, in quæ insiliit, pervolutasse lividis oculis, averso animo, præoccupata mente, judicioque præpostero; ac demum ad trahendam sententiam nostram in vituperium atque offensionem, majorem Quesnello, quam hujus oppugnatoribus dedisse fidem. Num vero hujusmodi consecutiones sint legitimæ, ipsius *Appendicis*, quam paullulum exagitavimus, evincit lectio. Quatuor autem Anonymi *Corollaria* disjectis fundamentis labuntur. Ad singula tamen respondeo: atque ad primum dico, si doctrinæ nostræ Jansenianí subscribent, ejusque temperamento debitam Constitutioni *Unigenitus* exhibebunt obedientiam, proculdubio eandem sententiam nostram ad revocandos ab hæresi Novatores censendam esse percommodam; eosdem autem Novatores Ecclesia materno affectu plenisque ulnis excipiet, cuicunque Catholicorum Scholæ adhærescant, modo proscriptos errores sincera fide detestentur: quod si persistant in hæresi, percipient se ab omni Orthodoxorum Schola refelli, ac primum à nostra, cujus præsidio immerito & perperam gloriantur. Ad *Corollarium* alterum repono, Jansenianos, si Patris Bellelli amplectantur doctrinam, hæresim suam damnaturos, ad quam ejurandam necessum non est accedere ad castra illorum

rum Theologorum, qui solo *victricis delectationis* audito vocabulo Jansenismi notam adversariis inurunt; sed sufficit à constitutis ab Ecclesia terminis non deflectere, atque ita gratiam prævenientem adstruere, ut non tollatur libertas indifferentiæ, neque pravum aliquod dogma adoptetur. Ad *Corollarium* tertium hæc sit responsio. Autumant novi dogmatistæ Bajanismum & Jansenismum esse *phantasma*, asserentes omnia, quæ ipsi tradunt, communia esse dogmata omnium Augustinensium, multorumque ex Thomistis. Jam vero constat doctrinam Fulgentii inter Augustinenses communem esse, pluribusque Thomistis probatam; id enim superior dissertatio evidentissime ostendit. Tunc ergo Jansenianis præberetur ansa rursus affirmandi hæresim suam esse quoddam *phantasma*, quando cum Operibus Fulgentii Bellelli damnaretur doctrina Catholica, atque inter Augustinianos communis; & contra evidens est hæresim Jansenianam non esse *phantasma* aliquod, sed pernicios issimum dogma, quod à Baji ætate ad hæc usque tempora Pastores Ecclesiæ studuerunt evertere; cum etiam Augustiniani, quorum nomine Jansenistæ temere gloriantur, hæresim illam existere, omni jure proscriptam, atque ab Augustino prædamnatam esse demonstrent. Ad *Corollarium* ultimum hoc habeto responsum. Quantumvis impenderit operis atque artificii Anonymus, ut Patris Bellelli scripta adduceret in Jansenismi suspicionem; teste ipso Anonymo istiusmodi suspicio non subiit animum *quamplurimorum Theologorum, etiam non inferioris notæ*, ita enim legitur initio appendicis: non subiit animum alicujus nostrarum partium Theologi; non subiit animum doctissimorum virorum, qui has vindicias, antequam in lucem prodirent, accurate lustrarunt, inter quos & Itali & Galli, iique viri summi connumerantur: non subiit animum clarissimorum Antistitum, qui Fulgentium Bellelli, ejusque scripta summopere commendaverunt. Intentata est itaque suspitio illa, & falsis criminationibus injecta, sed expugnata quoque ac repressa. Quod si adhuc quorundam, qui opinionum suarum præjudiciis abripiuntur, eadem suspitio adhæreat animo; facile illam excutient lectione hujus Apologetici, aut doctiorum consultatione. At sibimet persuadere debet Anonymus majorem de se ipso, quam de nobis exortam esse suspicionem, si non de Jansenismo, de erroribus Juliani, mortem, concupiscentiam, & virtutes steriles, quæ Deo virtutum non serviunt, laudantis, viresque liberi arbitrii gratia Salvatoris destituti extollendis: quos tamen errores ei nos nequaquam objicimus, memores officii nostri, charitatis & communionis Christianæ. De Anonymi autem præcipiti judicio, ignorantia, loquacitate, & in Orthodoxos Scriptores stylo illiberali ac furioso, non suspicionem, aut conjecturam, sed firmissimam certissimamque persuasionem ingerit universa librorum ejus complexio. Itaque meliori nos ratione confidimus servaturos Ecclesiæ Præpositos monitum illud cap. *Error*, dist. 83. nec unquam passuros, dum nos errori resistimus, *opprimi veritatem*, haud ignorantes ea verba primum fuisse prolata adversus Galliarum nonnullos, qui Augustino obsequebantur, eique eadem omnino, quæ nobis opponit Anonymus, objiciebant. Prænotatum id est præmissa dissertatione IV. cap. 2. §. 10. Verum & nos Refutationi 1. *Appendicis* finem statuimus sententiâ ex decreto Gratiani depromptâ, & â Doctore Angelico laudata; ac sit quæ habetur cap. *Si quem pœnituerit*, 11. q. 3. *Accusatorum temeritas tribus modis detegitur: aut enim calumniantur, aut prævaricantur, aut tergiversantur.*

S. Thom. 2. 2. q. 68. art. 3. tom. XI. p. 165.

CAPUT III.

Appendix altera Anonymi expenditur, atque diſcutitur.

SUMMARIUM.

1. Principium duarum delectationum Ianſeniſticum ab adverſario deſcribitur.
2. Ex quo, conſentiente etiam Authore, damnatæ propoſitiones fluunt.
3. Syſtema delectationum Auguſtinianum.
4. Explicatur ad modum prædeterminationis Thomiſticæ.
5. Quàm præpoſterè adverſarius unum cum altero confuderit.
6. Concluſio Diſſertationis.

1. Principium duarum delectationum Ianſeniſticum ab adverſario deſcribitur.

SUbjicit Anonymus Appendicem alteram, in qua ad examen revocat, *An Janſenianum de duabus delectationibus principium tueri liceat illi, qui hæreticas ejus conſecutiones, nempe quinque ab Innoc. X. damnatas propoſitiones ſe rejicere profitetur.* Arbitramur ipſum Anonymum certiorem factum adinveniri Theologos, *qui exiſtiment defendi poſſe innoxie Janſenianum illud principium, donec de illo Sedes Apoſtolica ſuum protulerit judicium, modo conſequentias, quæ ex eo eruuntur, non admittant;* quemadmodum Thomiſtæ propugnant phyſicam prædeterminationem, ex qua nonnulli alii Theologi putant interimi libertatem, quoniam Thomiſtæ conſequentiam hanc aperte rejiciunt. Dixi de hac re Anonymum *certiorem factum;* nam priusquam Appendix iſta prodiret, ſapientiſſimi cujusdam Galliarum Antiſtitis epiſtolas legi, unde quidquid narramus evidenter eruitur: ipſaque Anonymi verba, quæ diverſo characteris genere nuper exſcripſi, eandem opinionem meam confirmant. Utut ſit; aliud eſt principium duarum delectationum, ut defenditur ab Auguſtinianis Theologis: aliud vero principium duarum delectationum, ut ſtatuitur à Janſeniſtis. Principium duarum delectationum ut à Janſenianis conſtituitur, ita deſcribitur ab ipſo Anonymo num. 4. hujus Appendicis. „Illud principium in eo „conſiſtit, quod contendat Janſenius vo„luntatem humanam ſemper determinari „ad agendum delectatione quadam præ„via & indeliberata, vel cæleſti, nempe „gratia, vel terrena, quæ eſt cupiditas; „ita ut in conflictu duarum illarum dele„ctationum voluntas ſemper obſequatur, „imo non poſſit non obſequi, non poſſit „diſſentire delectationi illi, quæ fortior eſt „altera, ſeu quæ gradibus alteram ſupe„ret; ideoque illud à Theologis dici con„ſuevit principium duarum delectationum „indeliberatarum, & pro graduum ſupe„rioritate invincibilium.

2. Ex quo, conſentiente etiam Authore, damnatæ Ianſenii propoſitiones manant.

II, Ex principio duarum delectationum ad hunc modum conſtituto probat Anonymus conſequi damnatas propoſitiones illatione quadam legitima ac neceſſaria, præmiſſis quibusdam præceptionibus nulli tyronum ignotis circa concluſiones, quæ ex præmiſſis inconcuſſis, certis ac definitis deducuntur, ac deinde demonſtrans quinque propoſitionum cum eodem principio arctiſſimam connexionem. Hæc autem omnia jure prætermittam. Nam quantum ad regulas, ſeu propoſitiones ab Anonymo præmiſſas attinet, eis lubenter ſubſcribo; ſunt enim eædem, ac traditæ in veſtibulo Theologiæ, & in Prolegomenis quoque noſtris capite quinto. Do etiam, ex eo Janſeniano principio, quinque proſcriptas theſes manare; & ne contentioſus videar, apologiam illam ſecundam, & illatam inde Thomiſtarum, ac Janſeniſtarum diſcrepantiam probo maxime. Imo ulterius pronuntio, Janſenianum duarum delectationum principium ut ſupra explicatum, non conſecutione tantum, ſed expreſſe in damnatis propoſitionibus contineri, atque Eccleſiam una cum eisdem propoſitionibus illud damnaſſe, adverſario, ubi ab æquitate non diſcedat, plus, quam contendit, libentiſſime conceſſurus. Et quidem, ut ajebat Romanus Cenſor clariſſimus*, inveriſimile eſt Romanam Eccleſiam damnando hæreſim Janſenianam, hujus radicem non præciſam evulſamque, ſed affixam adhuc, & ad eadem germina emittenda idoneam reliquiſſe. Quid vero aliud eſt ſub vividiori delectatione voluntatem neceſſario agere, ſub infirmiori neceſſario ſuccumbere, quam ſub inferiori gradu negare poteſtatem agendi, ſub gradu autem ſuperiori poteſtatem indifferentiæ? Sive ergo dixeris: „Abs„que victrici delectatione nequit volun„tas obtemperare mandatis; delectatio„ni, qua obtemperare poteſt, nunquam „reſiſtit, ſub illa delectatione ſpontanee „quidem & lubenter, ſed neceſſario, & „absque

Vide diſſert. 4. cap. 2. §. 6. n. 2.

„absque potestate ad oppositum agit: *sive dixeris,* „Præcepta etiam justis sunt „aliquando impossibilia, Gratiæ interio„ri nunquam resistitur; non datur in hoc „statu libertas indifferentiæ, neque ne„cessaria est ad merendum;„ idem profecto affirmabis, variata licet paullulumque immutata complexione verborum. In propositionibus ergo Jansenianis principium duarum delectationum, ut statuitur in Jansenio, cum libertatis intetitu, seu cum necessitate *physica & antecedente,* perspicue, & expresse damnatum est: Ecclesia radicitus dogma Jansenianum evulsit atque extirpavit; ac nescimus plane, quinam sint illi Theologi, quos initio Appendicis censor commemorat, asserentes *Summum Pontificem non damnasse Jansenianum de duabus delectationibus principium, & etiamnum illud posse innoxie defendi.* Damnatum est, & absque piaculo defendi nequit.

3. Systema delectationum Augustinianum.

III. At principium *duarum delectationum,* prout in Schola nostra defenditur, in hoc situm est, quod amor ac delectatio est pondus animi, quo fertur, sive prosequendo bonum, sive fugiendo malum, quod ipsi bono adversatur, adeo ut semper voluntas bono aliquo sibi proposito alliciatur, præcedatque actionem liberam inspiratio quædam delectationis, aut carnalis dum peccat, aut cælestis dum recte agit, aut naturalis dum officia exercet humana; sed hac inspiratione præmissa operetur libera delectatione, ac potestate ad utrumlibet indifferente: quoniam etsi amplectitur quod magis delectat, fugitque malum quod bono delectanti adversatur, dummodo tamen bonum istud non sit summum, incommutabile, & propositum absque indifferentia judicii, utitur eligendo jure liberrimæ potestatis: neque succumbit necessitate sub majori delectatione, nec indita potestate privatur sub delectatione minori. Hoc autem systema duarum delectationum est illud, quod innoxie defendi potest, & quod Anonymus, ut nobis Jansenismum imputaret, cum Janseniano ubique confudit. Hujusmodi enim systema cum damnatis propositionibus nulla ratione connectitur, sed undique Orthodoxum est, & quoad omnes partes à Theologis quamplurimis propugnatum, prout antecedens dissertatio luculentissime evincit.

Vide dissert. 4. cap. 1. §. 3.

4. Explicatur ad modum prædeterminationis Thomisticæ. *Eodem cap. 1. §. 5. & cap. 3. §. 7. 8. & 9.*

IV. Qua vero ratione illud cum sententia Thomistarum conveniat, satis superque in præcedentibus declaravimus, demonstrantes *victricem delectationem* idem præstare, quod præstat *physica prædeterminatio,* applicare scilicet ad *actum secundum* liberi arbitrii facultatem, salva *in actu primo* potestate ad oppositum; docentes pendere à Dei beneplacito, si unus tantum moveatur, atque si huic detur gratia victrix, quæ à nullo duro corde respuitur, alteri inspiretur parva voluntas, nondum superans carnis concupiscentiam. Quare hoc pacto systema nostrum defendimus comparatione Thomistici: Si adversus Thomistas objiciat aliquis, „Calviniani statuunt decreta ab„soluta, prædeterminationem causarum „secundarum, & gratiæ auxilium suapte „natura efficax, atque hinc inferunt pe„riisse libertatem humanam, & Deum „esse causam effectricem peccati; igitur „Thomistæ ea decreta, illam prædeter„minationem, eandemque efficacem gra„tiam propugnantes assentiuntur iisdem „consecutionibus: ridebunt quidem doctissimi Thomistæ objectionem hanc insulsissimam, ac reponent decreta divina, prædeterminationem, & gratiam victricem requiri duntaxat ut libera potestas prodeat in actum, & perficere, non evertere libertatem, contra ac faciat prædeterminatio Calvinistarum afficiens actum primum, atque inducens antecedentem & physicam necessitatem. Atque ita adversus nos objicienti, *Jansenistæ propugnant principium duarum delectationum, atque hinc manant famosæ quinque propositiones; igitur Augustinenses amplectendo duarum delectationum principium, subscribunt damnatis propositionibus,* respondemus quinque propositiones oriri ex principio delectationum, quæ in sensu Jansenii libertatem interimunt; non vero ex principio delectationum, quibus voluntas trahatur absque necessitate; ac proinde objectionem illam insulsam esse, atque risu explodendam Quapropter principium duarum delectationum rejiciendum est in sensu Jansenii, non in sensu Theologorum Augustinensium; quemadmodum prædeterminatio physica rejicienda est in sensu Calvini, non in sensu Thomistarum. At vide dissertationem præcedentem cap. 2. §. 6. n. 2.

5. Quàm præposterè adversarius Systema hoc cum Jansenio confuderit.

V. Hæc cum ita sint; ut Anonymus Fulgentium Bellelj, aut Augustinianum alium quempiam Jansenii erroris innovatorem esse convinceret, demonstrare debebat damnatas propositiones fluere ex principio duplicis delectationis, ut in Schola nostra defenditur, nullam necessitatem inferente; non autem in illud

lud incumbere, ut evinceret easdem propoſitiones conſequi ex principio duarum delectationum pro graduum ſuperioritate *invincibilium*, quod à Fulgentio Bellelli, & à nobis refelli evidens eſt ex priori §. ſecundi, ac tertii capitis quartæ diſſertationis. Dedit itaque operam adverſarius in ſuo *Janſenismo* reviviſcente, ut in ſcriptis noſtris principium illud damnatum & Janſenianum latere imperitis hominibus ſuaderet: ſed præterquam quod oſtendimus quam decipiatur, & quantis viris Orthodoxis inferat injuriam, ad omnem ipſius calumniam explodendam, & contundendam hoc unum ſufficit, à nobis defendi libertatem indifferentiæ ſub quacunque vel terrena vel cæleſti delectatione, quod plane Janſenianum principium ſubvertit. Quod ſi adhuc ei videatur libertatem illam obſcure, non librato exactoque criterio à nobis explicari, patiatur ingenioli noſtri imbecillitatem, non culpet fidem, non inſectetur Scholam, non arroget ſibi auctoritatem temere calumniandi ſententiam, quam propugnarunt viri inconcuſſæ fidei, quam non ſemel Cenſores ſumma æquitate & doctrina præditi tutam atque indemnem eſſe pronuntiarunt, quam etiam ad concilianda diſſidia, & Refractarios ad Eccleſiæ gremium revocandos commodiorem atque utiliorem Auctores quidam doctiſſimi exiſtimant.

Rolland. tom. 1. p. 135. & tom. 2. pag. 596.

6. Concluſio

VI. Itaque hæc ſunt, quæ in defenſionem doctrinæ noſtræ duximus exaranda, ad illam pro modulo & ingeniolo noſtro propugnandam parati, ſi eam rurſus impetendi libido adverſarium exſtimulet, atque ſi id faciat veritatem amando, loca integra producendo, perlectis Theologorum, quos citavimus, lucubrationibus, habita Scholæ noſtræ ratione, objectis non ſubrancidis, ſed novis, & nondum à noſtratium aliquo ſolutis difficultatibus, & quod caput eſt, charitate Chriſtiana non læſa. Nam ſi veteres tantum nugas, inſectationes, convitia, & procaci impudentique ſtylo repetitas criminationes objecerit; non faciam reſpondendo jacturam temporis: ac ſilentium meum, non mihi utiliora ſtudia & animi tranquillitatem amanti, ſed calumniatori operam ludenti, & rixarum amantiſſimo erit ſolummodo tribuendum. Imo ſi alia ad umbilicum ductis vindiciis ſuperadderem: jure pertimeſcerem, ne litterarii hujus certaminis ſpectatores compararent illud pugnæ nimis acri duorum gallorum: in quibus, ut lib. 1. *de Ordine* cap. 7. num. 25. narrat ſapientiſſimus Auguſtinus, videmus *intenta projectius capita, inflatas comas, vehementes ictus;* nec aliam in victore intuemur legem, quam *ſuperbum cantum, & membra in unum quaſi orbem collecta, velut in faſtum dominationis: ſignum autem victi elatas à cervice pennulas, & in voce atque motu deforme totum.* Sileat interim lacertoſus Anonymus, nec leviori plumula nobis evulſa.

totius operis Apologetici.

Auguſt. tom. 1. p. 325.

DISSER-

DISSERTATIO VI.

QUÆ

DAMNATARVM PROPOSITIONVM,

Et Auguſtinianæ doctrinæ illis oppoſitæ proſpectum exhibet, ac eſt quædam præcedentium Velitationum epitome.

Sciendum, quod pleraque capitula ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tempore conſideranda ſunt: quorum modi quia medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli intrieando impinguntur; cum ante judicant, quam intelligant; ante inculpant, quam iterando lecta perquirant.

Diſt. 29. cap. I.

PRÆFATIO.

QUam *Refutationi* librorum, qui *Bajaniſmus & Janſeniſmus Redivivi* inſcripti ſunt poſtremam addo diſſertationem, ſpero honeſtis probisque Lectoribus nec injucundam, nec prorſus inutilem futuram fore. Primum enim expers eſt contentionis, & jurgii, frænosque habet ſuos, quibus revocatur ad æquitatis menſuram: quod ſi ubique ſervatum non eſt, & qui nos gladio petiit, repulſus eſt ſtylo, ſinat me repetere cum Hieronymo, epiſtola inter Auguſtinianas LXXXI. *Si culpa eſt reſpondiſſe, quæſo ut patienter audias, multo major eſt provocaſſe: ſed faceſſant iſtiusmodi querimoniæ; ſit inter nos pura germanitas, & deinceps non quæſtionum, ſed charitatis inter nos ſcripta mittamus.* Caret deinde hæc diſſertatio acrimonia illa, atque inurbanitate, quam in ſuperioribus aliquando adhibere coacti fuimus, propterea quod non tantum noſtra, quam communis cauſa ageretur, atque id, quod noſtra toleraret humilitas, pati nequaquam deberet inſtituti dignitas atque amplitudo; ac præterea repellentibus nobis veterrimas, inſulſiſſimasque criminationes, nil novi præter mendacia ac dicteria præſeferentes, occurrerit præceptio illa Tertulliani adverſus Valentinum: *Materiis ipſis ſatisfiat; multa ſunt ſic digna revinci, ne gravitate adorentur.* Non unum inſuper hæc lucubratiuncula, ſed multiplex refert commodum; nam comprehendit

singulas Baji, Jansenii, & Quesnelli propositiones, non illas tantummodo, de quibus pugnavimus cum adversario. Tum eas revocat ad certa doctrinæ capita, unde facilius percipitur Novatorum systema, hujusque pravitas. Laudat ulterius præstantissimos clarissimosque viros, qui de iisdem propositionibus pertractarunt, commonstratis non absque libramento & delectu locis plurimis, in quibus validissime refelluntur: ac deinde demonstrat quomodo in nostro *Theologicarum Disciplinarum* Opere contineantur argumenta permulta, quibus Novaturientium asserta oppugnantur, & dogmata ipsis opposita fulciuntur. Habet ergo unusquisque in hoc brevissimo Opusculo quidquid tres illi dogmatistæ in damnatis articulis enuntiarunt, horum sensus a Catholicis omnibus reprobandos, celebriores censuras, exquisitasque refutationes, atque Augustiniani systematis Orthodoxiam; ita, ut nesciam quid brevius, quid utilius, quid expressius in veritatis præsidium, in confutationem erroris, atque in fidei nostræ argumentum proferri possit.

DISSER-

DISSERTATIO VI.

CAPUT PRIMUM.

In quo recenſentur Bajani errores, atque ex principiis Auguſtinianæ Theologiæ refutantur.

BAjanos errores ad certa quædam capita revocari affirmant, qui de illis data opera pertractarunt. Quænam ea capita ſint, dignoſci poteſt ex Ripalda, Suareſio, Turriano, atque ex ipſa *Explicatione* Joannis Lenſæi Operibus Baji inſerta: ipſe Anonymus partitionem quamdam, ac diſtributionem præmittit. Sequimur tamen ordinem cæterorum, qui agunt priori loco de propoſitionibus pertinentibus ad primam rationalis creaturæ conditionem; congruum eſt enim, ut primo de natura integra, quam Bajus nimium extulit, ac deinde de natura lapſa, quam nimium depreſſit, dicere inſtituamus.

Ripalda tom. 5. pag. 30.

Suarez Prol. 6. pag. 178. Turrianus pag. 612. Lenſæus pag. 162. Anonym. pag. 22.

§. I.

Errores Baji circa gratiam Angelorum, ac primi hominis.

SUMMARIUM.

1. Undecim propoſitiones Baji de hac materia.
2. Senſus earundem propoſitionum.
3. Quomodo præcitatæ propoſitiones doctrinâ Auguſtinenſium refutentur.

I. Propoſitiones Baji, *quæ extant in fine hujus diſſert.* 1. 3. 7. 9 21. 23. 24. 27. 53. 75. 76.

I. ITaque circa primi hominis, atque Angelorum gratiam Bajus undecim propoſitiones enuntiavit. Sunt autem. I. in qua negant Angeli ac primi hominis adhuc integri *merita* rectè vocari *gratiam*. III. qua aſſerit felicitatem, quam boni angeli conſecuti ſunt, *mercedem*, non *gratiam* fuiſſe, ac mercedem pariter futuram fuiſſe in Adam, ſi in accepta juſtitia perſeveraſſet. VII. in qua repetit errorem enuntiatum in prima, ſcilicet *merita* primi hominis fuiſſe *munera creationis*, nec recte vocari *gratiam*. IX. in qua fatetur eadem creationis *munera* poſſe dici *gratiam* ampliori ſenſu, & *non improbanda ratione*: quamvis revera *gratia* non ſint, quoniam in ſacris libris ea tantum munera *gratia* dicuntur, quæ conferuntur per Chriſtum *male merentibus & indignis*. XXI. in qua dogmatizat *exultationem* humanæ naturæ in conſortium divinæ, id eſt, juſtitiam & ſanctificationem, ſive adoptionem Dei, *naturalem* dicendam eſſe, non autem ſupra naturæ ordinem, cum debita fuerit primæ conditionis integritati. XXIII. quæ præcedentem errorem confirmat, & manifeſtius promit, aſſerendo

in

in homine primo non fuiſſe donum aliquod *ſupernaturale* & gratuitum, quod excederet conditionem naturæ; neque hominem integrum donis naturalibus conditionem ſuam excedentibus indiguiſſe, ut fide, ſpe, & charitate *ſupernaturaliter* Deum coleret. XXIV. in qua non tantum repetit errorem præcedentis articuli, verum etiam traducit tanquam vanam, abſurdam, & Pelagiano errore ſcatentem ſententiam Catholicorum, qui in primo homine admittunt *dona ſupernaturalia*, veram gratiam, atque exaltationem ſupra conditionem naturæ ſuæ; eamque ſententiam idcirco damnat Pelagianiſmi, quoniam Pelagiana hæreſis eſt, muneribus creationis tribuere veræ gratiæ proprietatem. XXVII. in qua Bajus hærens eodem in luto appellat integritatem primæ creationis *naturalem hominis conditionem*, & rurſus negat fuiſſe *exaltationem* quamdam indebitam, atque excedentem naturæ fines. LXXV. in qua idem de immortalitate, quod de integritate, enuntiatur, nimirum ipſam immortalitatem fuiſſe *conditionem* ac proprietatem naturæ, non autem *beneficium* gratiæ, ac donum excedens naturalem ordinem. LIII. quæ enuntiat Deum non potuiſſe ab initio creare hominem, *qualis nunc naſcitur*, nempe absque integritate, aliisque primæ conditionis muneribus, quibus in ſenſu Baji homo exſpoliari ab initio non poterat, quia non erant juxta Bajum beneficia gratiæ, ſed ipſa conditio, ac naturalis perfectio à natura integra inſeparabilis. LXVI. quæ ob eandem rationem, & parvæ doctrinæ cohærentiam rejicit tanquam falſam ſententiam illorum Theologorum, qui docent juſtitiam, & integritatem primi hominis non fuiſſe *conditionem naturæ*, ideoque nec talem, ſine qua primus homo à Deo creari non potuiſſet.

2. *Senſus earundem propoſitionum.*

II. Ex earum propoſitionum complexu conſtat earundem ſenſum eſſe illum, quem viri doctiſſimi prænotarunt. I. Bajus negavit integritatem, juſtitiam, immortalitatem, & cætera dona angelis, & primo homini ab initio collata, fuiſſe *beneficia gratiæ*, & *dona naturæ ſuperaddita*, ut obſervarunt in ſuis cenſuris Theologicæ Facultates Salmanticenſis, & Complutenſis. II. Aſſeritur integritatem illam, juſtitiam, immortalitatem, aliaque primæ conditionis munera fuiſſe *proprietates naturæ integræ*, atque ex hujus principiis, non ex gratia Creatoris derivaſſe, ut recte ſcripſerunt Bellarminus de Grat. 1. hominis, & Jacobus Fontana in prop. 35. Queſnelli. III. Propter eandem rationem Bajus affirmavit primum hominem non fuiſſe exornatum *gratia aliqua ſupernaturali*, idem de natura integra dogmatizans, quod effutiunt de natura lapſa hæretici Pelagiani: prout obſervarunt Bail de Benef. Crucis, Suarez Prolegom. 6. de Grat. Ripalda diſput. 3. ſect. 1. Vaſquez 1. 2. diſput. 195. Turrianus de erroribus Baji cap. 1. aliique permulti. IV. Ex quo Bajus exiſtimaret creaturam rationalem adhuc integram potuiſſe *naturæ viribus* promereri vitam æternam, & originalem juſtitiam fuiſſe *conditionem naturæ* bene inſtitutæ, non vero hujus *exaltationem* in conſortium naturæ divinæ per dona gratiarum naturali conditioni ſuperaddita; progreſſus eſt ad aſſerendum non potuiſſe hominem condi absque integritate, & juſtitia, cum hæc integritas & juſtitia *ſit ipſa conditio*, ac proprietas naturæ integræ, ideoque hominem in ſenſu Baji non potuiſſe à Deo creari absque gratia, & ſanctitate, quoniam creari non potuit ſine iis, quæ ad ipſam naturæ conditionem ſpectant, modo creandus eſſet hujus conditionis, hujusque naturæ: atque id etiam obſervarunt Eſtius 2. ſent. diſt. 25. Gonet de ſtatu puræ naturæ art. 1. Macedus Collat. in 2. ſent. collat. 8. Noris cap. 3. Vindiciar. §. 2. aliique præſtantiſſimi viri, quorum teſtimonia producta fuerunt cap. 1. ſecundæ diſſertationis.

Theologorum, qui laudantur teſtimonia occurrunt præcedenti volumine pag. 87. & ſequentibus.

3. *Quomodo præcitatæ propoſitiones doctrinæ Auguſtinensium refutentur.*

III. Prænuntiatos errores nos, & qui nobiſcum propugnant Auguſtinianam doctrinam, aperte rejicimus. I. Principio enim, etſi inter gratiam neceſſariam angelis, & primo homini ad perſeverandum, & gratiam, quam implorant in hoc agone certantes, arbitramur magnum intereſſe diſcrimen; negamus tamen integritatem *primæ conditionis*, juſtitiam, immortalitatem, aliaque dona ſupernaturalia fuiſſe *creationis munera*, nec fuiſſe beneficia gratiarum naturalem ordinem excedentia, edocti ab Auguſtino lib. XII. de Civit. Dei cap. 9. Deum creaſſe Angelos *cum bona voluntate, & amore caſto*, quo illi adhærerent, & condendo *naturam* ſimul largitum fuiſſe *gratiam*; atque de Corrept. & Grat. cap. XI. homini pariter dediſſe *bonam voluntatem*, eumque feciſſe *rectum*, ac præterea ei dediſſe *adjutorium, ſine quo non poſſet permanere ſi vellet*. Fatemur itaque in prima conditione gratiam, tam *habitualem*, quam actualem, & negamus utramque gratiam, una cum originali juſtitia, atque immortalitate, non fuiſſe dona ſuperaddita naturæ. II. Hanc gratiam, atque hæc

dona

dona superaddita, *non improbanda* tantum *ratione*, secundum quam appellantur *gratia* natura quoque rationalis hujusque proprietates, sed recte, ac proprie *gratiam* fuisse defendimus, asserentes Angelos, ac primum hominem per solas liberi arbitrii vires non potuisse perseverare, sive, ut inquit S. Pater cap. 106. Enchiridii, *Etsi peccatum in solo libero arbitrio erat constitutum, non tamen justitiæ retinendæ sufficiebat liberum arbitrium;* & ulterius affirmantes cum eodem S. Patre de Corrept. & Grat. cap. 11, quod si angelo, vel homini, cum primum facti sunt, defuisset supernaturalis gratiæ adjutorium, *non utique sua culpa cecidissent.* III. Admittentes propterea in prima conditione *gratiam* proprie dictam, prout distinguitur à muneribus, quæ naturaliter consequuntur naturam & *creationem*, non agnoscimus in statu primæ integritatis gratiam tantummodo Pelagianam, sed veram gratiam supernaturalem, exaltationem indebitam, atque immortalitatem, quæ erant beneficia Conditoris, non autem *conditio corporis animalis*; quemadmodum lib. 6. de Genesi ad lit. cap. 20. lib. 13. de Civit. Dei cap. item 20. & lib. 4. contra Julianum cap. 14. docuit sapientissimus Augustinus. IV. Sententiâ utique nostrâ fertur creatura rationalis naturali instinctu in Deum, & donec in illo requiescat, *inquietum est cor nostrum*, ut Augustinus ait. 1. Conf. cap. 7. tenemur etiam in quolibet statu Deum super omnia diligere, *quod prorsus donum Dei est*, neque sine gratia potest adimpleri: ideoque innocens imago Dei, ne absque culpa à fine, in quem naturaliter tendit, & quem ob hujus præstantiam non potest naturaliter assequi, divelleretur, ac posset implere præceptum dilectionis, cui repromissa est ejusdem finis possessio, exornanda erat supernaturalis gratiæ adjutorio. Poterat tamen condi absque originali integritate, gratiam quoque habitualem, pluraque alia supernaturalia dona complectente; quæ dona nec erant conditio naturæ, neque naturæ proprietas, sed erant beneficia indebita, ac totius naturalis constitutionis ordinem excedebant. Hæc autem omnia directe contraria præmissis Baji propositionibus traduntur à nobis lib. x. & xii. Theologicarum Disciplinarum, sive tom. 2. pag. 177. 308. 312. 355. &c.

§. II.

Baji errores, qui comprehenduntur in propositionibus de libero arbitrio lapsorum hominum enuntiatis.

SUMMARIUM.

1. Tredecim aliæ ex Bajo propositiones.
2. Sensus earum.
3. Quomodò Augustiniani errores istos declinent.

1. *Vide propositionis in fine* 28. 29. 30. 34. 37. 136. 22. 62. 38. 25. 26. 35. 50.

I. UT hujus naturam *integram* nimis extulit, ita nimis depressit naturam *lapsam*, à cujus libero arbitrio omnia prorsus boni Principia evulsa esse autumavit, tredecim propositionibus ab Apostolica Sede proscriptis inferens pravam, erroneamque doctrinam. Propositiones autem illæ sunt, quæ sequuntur. XXVIII. in qua ait liberum arbitrium *absque gratia* Reparatoris, suisque viribus relictum nihil posse agere, quod non sit peccato inquinatum, & noxium. XXXIX. XXXVIII. quibus audet Pelagianam hæresim illis adscribere, qui agnoscunt *bonum aliquod naturale*, quod peccatum non sit, & cupiditatis labe corruptum, si à solis *naturæ viribus* oriatur. LXXII. hæresim itidem Pelagianam attribuens Theologis admittentibus absque gratia Christi *usum aliquem bonum liberi arbitrii.* XXII. quæ inter Pelagianos rursus detrudit Orthodoxos Scriptores, qui docent absque gratia fidei Gentes *naturalem legem* servare, & qui de Gentibus à fide alienis verba Apostoli ad Rom. 2. 14. interpretantur. XXX. XXXIV. & XXXVI. quibus Bajus pariter damnat, tribuitque inani philosophiæ, innixæ hominum præsumptioni, & afficienti injuria passionem Christi, *amorem naturalem* immunem à culpa, atque *ex viribus naturæ* exortum; appellatque fures, latrones, & Christi inimicos, quicunque putant sine gratiæ ipsius adjutorio posse agi aliquid boni, aut tentationem aliquam superari. XXXVIII. quæ dividit omnem amorem creaturæ rationalis *in vitiosam cupiditatem, & in charitatem laudabilem* à Spiritu Sancto diffusam, adeo, ut amor, qui non sit laudabilis illa charitas, censeri debeat cupiditas vitiosa, ac prohibita, scilicet amor pecca-

peccato obnoxius, & in se malus. XXV. & XXVI. propositiones, quæ à plerisque solent in unam conjungi, inter peccata, & vitiosæ cupiditatis effectus connumerant quælibet *infidelium opera*, necnon *virtutes Gentilium* philosophorum, fide, & charitate per Spiritum Sanctum diffusa carentium. XXXV. inter peccata recenset *quidquid agit peccator* destitutus charitate illa, quæ per Spiritum Sanctum diffunditur, & quidquid agit *servus peccati*, is nempe, in quo vitiosa cupiditas dominatur, & regnat. XL. propositio enuntiat peccatorem servire *dominanti cupiditati* in omnibus suis actibus, ideoque in singulis peccare, antequam per charitatem à Spiritu Sancto diffusam justificetur, & à regno cupiditatis ad regnum dominantis charitatis pertranseat.

2. *Sensus earundem propositionum. Vide Theologorum testimonia diss. 2. sive tom. IX. p. 157. & seq.*

II Præmissis enuntiationibus Bajus enormiter à veritate, à fide, atque à debita erga Catholicorum sententias moderatione exorbitavit. I. Affirmavit liberum lapsorum hominum arbitrium non extenuatum & inclinatum duntaxat, sed etiam adeo oppressum, & à cupiditate gravatum esse, ut nisi gratia Salvatoris liberetur à vitiosa cupiditate, quod fit per charitatem prædominantem, in peccatum necessitate trahatur, atque nonnisi ad peccandum valeat; quoadusque careat superno lumine fidei, & nondum gratia per Christum, & Spiritus Sancti munere justificetur. Ita de erroribus Baji pronuntiarunt præstantissimi Theologorum, Vasquesius, Turrianus, Suarez, Estius, Macedus, Norisius, centum Galliarum Episcopi, aliique præcitati initio primæ ac tertiæ Vindiciarum istarum dissertationis. II. Quoniam in infidelibus, & peccatoribus, in quibus juxta Bajanum systema nondum laudabilis charitas exerceat imperium, existimavit Novator nullum prorsus adinveniri opus, quod ex venefico vitiosæ cupiditatis fonte non oriatur; idcirco asseruit quidquid infideles, aut impii operantur, intrinsecus inquinari à noxia cupiditate; atque id non tantum laudati Theologi prænotarunt, sed etiam censor noster Anonymus pag. 37. *Bajanismi Rediv.* affirmans in sensu Baji omnia, quæ ex charitate non fiunt, oriri ex cupiditate vitiosa, eaque labefieri & corrumpi. III. Omnia proinde; quæ ex charitate non fiunt, ex noxio, cunctaque inficiente principio Bajus derivans, nil in sua productione bonum agnovit ex solius naturæ facultate proveniens, amorem quoque naturalem, quo parentes, necessarios, & amicos diligimus, omniaque vitæ hujus officia inter damnabiles turpesque cupiditatis fœtus detrudens; quod præcedentium errorum, ut observarunt prælaudati Theologi, apertum est consectarium. IV. Severo quoque judicio, impudentique censura, auctoribus naturalem amorem, atque opera plura peracta absque gratiæ adjutorio probantibus in suo genere, & à peccati labe, atque à vitio cupiditatis omnino secernentibus, studium in philosophiam Christianæ humilitati adversantem, & Pelagianæ hæreseos tumorem objecit inique, temere & audacter, Vasquio, Macedo, Norisio id asserentibus; quod etiam ex 22. 29. 30. 37. & 62. enuntiationibus Bajanis compertum satis est, ac perspicuum.

3. *Quomodo Augustiniani errorii istos declinent.*

III. Nos vero negamus liberum arbitrium, etsi careat prævenientis gratiæ adjutorio, in omnibus actibus suis inquinari; ac inter bona naturæ connumeramus, præter indeliberatum beatitudinis amorem, quem rationalis creatura in tot tantisque miseriis nunquam potuit amittere, deliberatos quoque actus, *quos secundum justitiæ regulam non solum vituperare non possumus, verum etiam merito rectèque laudamus*, ut lib. de Spiritu & lit. cap. 27. docet Augustinus: quamquam impiorum, & infidelium opera vix laudem promereantur, si discutiatur quo fine fiant; ac sententiâ quidem nostrâ, nisi fiant propter Deum, atque in hunc dirigantur auxiliante gratia, sine qua nemo bene utitur creaturis, sint quidem bona secundum substantiam, officiumque, neque erumpant à cupiditate, qua labefiant: at non sint bona spectatis omnibus circumstantiis, & ratione ultimi finis. II. Absque charitate autem prædominante, & absque gratia, qua impius justificatur, plura bona opera, etiam ad justificationem disponentia, fieri à libero arbitrio profitemur cum Augustino, qui de Prædest. SS. cap. 7. commendat eleemosynas Centurionis, *antequam in Christum crederet*, de Sp. & lit. cap. 28. asserit sine aliquibus operibus bonis difficillime vitam cujuslibet *pessimi hominis inveniri*; ac sæpenumero laudat fidem, timorem, spem, aliosque actus, quibus ad justificationem adulti disponuntur: ideoque execramur, tanquam perniciosissimam hæresim, opinionem Bajanistarum, eique affinem Lutheranorum, dogmatizantium ante fidem perfectam, & ante charitatem in corde justorum prædominantem, oriri actiones omnes à noxia cupiditate, ac inter sordes & iniquinamenta esse rejiciendas. III. Sunt utique juxta Augu-

Augustinum contra Pelagianos disputantem virtutes à vitiis *non officiis, sed finibus* discernendæ, & quidquid non fit propter Deum, cui veræ virtutes deserviunt, caret rectitudine finis; ac proinde negamus esse *veras virtutes*, quæ serviunt aut carnalibus delectationibus, aut quibusdam commodis & emolumentis temporalibus: ulterius probare non possumus virtutes illas steriles, quæ nulli deserviunt, arbitrantes jocari, vel delirare qui *sterilium fructus arborum laudant*, ut adversus Julianum scribit lib. IV. cap. 3. sanctissimus ac sapientissimus Institutor. Verum non adeo decipimur, ut quæ ex naturali principio, & humanæ consuetudinis, honestatisque præceptionibus oriuntur, atque in sui productione innoxia sunt, producta ex vitiosa cupiditate, ac intrinsecus corrupta esse dicamus. IV. Opiniones autem Scholarum, quamquam imperiti quidam nos convitiis proscindant, in sua probabilitate relinquimus, & juxta Apostoli monitum sinimus unumquemque *in suo sensu abundare*, scripta nostra subjicientes judicio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, hujus Constitutionibus obtemperantes, & magnopere execrantes temeritatem Baji, aliorumque Novantium. Hanc esse veram, sibique constantem nostram, omniumque Augustinensium sententiam demonstrant prima ac tertia hujus Apologetici dissertatio; & quidquid modo innuimus, extremisque labiis attingimus, prolixius, & accuratius explicavimus lib. 18. & 23. de Theolog. Discip. id est tom. 3. pag. 226. 224. 254. 268. tom. 4. pag. 309. &c.

§. III.

Propositiones Bajanæ pertinentes ad libertatem, legisque transgressionem.

SUMMARIUM.

1. Decem propositiones Bajanæ.
2. Sensus in iis damnatus.
3. Augustinianorum doctrina.

1. Prop. 39. 41. 52. 63. 64. 65. 48. 49. 71. 72.

I. NEque in extenuandis tantum liberi arbitrii viribus Bajus procul recessit à veritate, sed in percipienda quoque ac delineanda libertatis essentia turpiter lapsus est, hæresim, quæ postea Jansseniana dicta est, præformans, ut constat ex subjectis decem articulis. XXXIX. expresse libertatem indifferentiæ subvertens ait libere fieri *quidquid fit voluntarie*, id est, sponte, lubentique animo, non autem invito, contranitenti, & coacto; tametsi fiat antecedenti necessitate, & sine potestate ad oppositum. XLI. statuit hac duntaxat ratione *libertatis naturam* esse explicandam; eos autem, qui exigunt ad veram propriamque libertatem, ut *à necessitate* immunis sit, asserere libertatis modum, qui non reperitur in Scripturis, in quibus tantummodo occurrit nomen libertatis à peccato. LII. affirmat peccari in iis, quæ vitari non possunt, ac proinde Deum præcipere homini aliquid impossibile, assertumque illud, *Deus impossibilia non jubet*, esse definitivam sententiam Pelagii. LXIII. LXIV. & LXV. repetit prænuntiatos errores, solam scilicet violentiam & coactionem adversari naturæ libertatis humanæ, & hominem peccare, *etiam damnabiliter*, in iis, quæ facit adactus necessitate, & evitare non potest; unde peccatis annumerat *infidelitatem negativam*, id est eorum, quibus prædicatum non est evangelium, & nondum possunt excutere errorem; ac fidem, quam prorsus ignorant, amplecti. XLVIII. XLIX. LXXI. & LXXII. appellat *peccatum, transgressionem* atque *inobedientiam legis*, & noxium opus prohibitum præcepto, *Non concupisces*, motum quemlibet indeliberatum concupiscentiæ, quamvis illi homo non assentiatur, imo & illum patiatur invitus; etsi dicat hanc transgressionem præcepti sitam in pravis concupiscentiæ motibus homine invito exsurgentibus in peccatum non deputari: imo ipsam concupiscentiam permanentem in renatis, qui in peccatum mortale labuntur, censet esse verum peccatum, ejusdemque generis esse pravos illos habitus, qui repetitis ac voluntariis transgressionibus contrahuntur.

2. *Sensus in his propositionibus damnatus.*

II. Arbitror satis apertum esse, quid Bajus absurdis hisce assertionibus significaverit. I. Evidentissime, & absque ulla verborum ambiguitate docuit liberum hominis lapsi arbitrium consistere cum necessitate operandi, atque ad merendum, & ad libere transgrediendum quodcunque

cunque præceptum ſufficere ſi homo velit, agatque lubenter ac ſponte, nec patiatur violentiam & coactionem, ut advertit pagina 39. *auctor Bajanismi Redivivi*, atque longe antea Ripalda diſput. 2. num. 13. Bail, ac Turrianus in 39. articulum, aliique omnes, ſive de Baji, ſive de Janſenii erroribus pertractantes. II. Quod hæretici hujus aſſerti conſectarium eſt, affirmavit Bajus peccare hominem lapſum, tametſi non poſſit à peccato abſtinere, ideoque inevitabili neceſſitate reprobos trahi ad interitum ac perditionem, à Manichæis, Prædeſtinatianis, cæterisque libertatis everſoribus parum, aut nihil diſtans. III. Prava quælibet deſideria, & inſeminatæ concupiſcentiæ motus, in quibus velle quoddam adinvenitur, licet deliberationem optionemque præveniens, accenſuit in peccatorum generibus, quibus impii evadunt iniquiores, atque divina præcepta transgrediuntur, prout obſervarunt Suareſius, Lenſæus, Macedus, Noriſius, aliique diſſertatione 1. cap. 1. §. 7. num. 3. à nobis producti. IV. Concupiſcentiam, & pravam ad malum inclinationem, quæ poſt peccatum remanet in renatis, omnesque vitiorum habitus ex pluribus malis actibus acquiſitos eſſe peccata proprie dicta putavit, ita ut non ſolum ad malum alliciant, ſed etiam ſint prævaricationes & ſcelera, etſi non ducant ad actum elicitum libero voluntatis conſenſu: atque poſt Ludovicum Bail ad propoſitionem 73. pag. 205. & Joannem Lenſæum in Expoſitione doctrinæ contrariæ damnatis articulis cap. 12. pag. 177. id quoque fatetur inſimulator pag. 40. num. 5. *Bajanismi* reviviſcentis.

3. *Auguſtinenſium Theologorum doctrina.*

III. Procul à prænuntiatis erroribus recedit Auguſtiniana ſententia. I. Hæc enim periiſſe quidem per peccatum centet *libertatem, quæ in paradiſo fuit, habendi plenam cum immortalitate juſtitiam*, ideoque nunc potentiore gratia adjuvandam eſſe infirmitatem humani arbitrii: *Quis autem noſtrum*, ut loquamur ore magni Protoparentis refutantis duas Epiſtolas Pelagianorum, *dicat quod primi hominis peccato perierit liberum arbitrium de humano genere*? Nec illud eſſe *liberum* arbitramur, quod eſt duntaxat voluntarium atque ſpontaneum: ſed ad hoc, ut opus revera ſit liberum, requirimus voluntatem illam, quæ *huc & huc ferri, hinc atque hinc referri poteſt*, ſeu in cujus poteſtate eſt *cohibere motum*, & cui ab opere *liberum eſt abſtinere*; quemadmodum in 3. de lib. arbitr. cap. 2. de peccat. merit. lib. 2. cap. 18. & lib. 1. Oper. imperf. num. 47. ait Auguſtinus, vel, ut inquiunt Theologi è Schola, *libertatem indifferentiæ*. II. Eandem libertatem à *ſimplici neceſſitate* immunem neceſſariam eſſe ad peccandum conſtantiſſime aſſerimus; haud enim ignoramus peccatum ab eodem Auguſtino definiri *voluntatem retinendi, aut conſequendi quod juſtitia vetat, & unde liberum eſt abſtinere*: quam definitionem traditam adverſus Manichæos S. Pater diſputans adverſus Pelagianos non alia exceptione limitavit, niſi aſſerendo in ea non comprehendi originale peccatum, quod contrahitur *propagatione* naturæ, necnon concupiſcentiam, quæ ampliori ſignificatione *peccatum* dicitur, quatenus *ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat*. III. Ipſam itaque concupiſcentiam, ejusque motus *peccatum* hoc tantum ſenſu cum Apoſtolo, Tridentinis Patribus, eodemque Auguſtino appellantes, firmiter credimus ac profitemur, prava deſideria *nonniſi conſentientibus nocere*, & moveri quidem nolentibus nobis nonnullos affectus, ſed nullum effectum relaxari, *ſi voluntatis non adhibeatur aſſenſus*, ut fides docet Catholica, atque in Pſalmum 118. Enarrat. 3. de peccato originali cap. 40. aliisque in locis tradidit ipſemet Auguſtinus, Latinorum Patrum, totiusque Eccleſiæ lumen fulgidiſſimum. IV. Hujus concupiſcentiæ *reatum* expiari Sacramento regenerationis, ac *ſoluto reatu, quo vinctos detinebat*, concupiſcentiam illam *manere ad agonem*, ex libris ejusdem Doctoris didicimus, præſertim ex 1. de nupt. & concupiſc. cap. 23. ex 2. de peccat. merit. cap. 4. atque ex lib. 6. contra Julian. cap. 18. Quare etſi concupiſcentia bellatrix, aliique vitioſi habitus contracti peccandi conſuetudine, augeant infirmitatem animique languorem, & reddant homines proniores in lapſum, *peccata* nihilominus, ſeu *transgreſſiones legis* dici nequeunt; quidquid commentus ſit Bajus. Atque hæc rurſus Auguſtinianæ doctrinæ capita commonſtrant noſtrum à Bajaniſtis diſcrimen: quod evidentius patebit legenti diſſertationes noſtras de Concupiſcentia, de Peccato originali, & de libero arbitrio, in libris 12. 13. & 16. *Theologicarum diſciplinarum*, id eſt tom. 2. pag. 341. ac tom. 3. pag. 30. 173. 177. 188. 190. &c.

§. IV.

§. IV.

Michaelis Baji errores circa merita operum.

SUMMARIUM.

1. Duodecim Baji propositiones.
2. Damnatus earum sensus.
3. Doctrina Augustiniana eis contraria.

1. *Prop.* 2. 4 5. 6. 8 11. 12 13. 14. 15. 17. 19.

I. AD merita operum bonorum nullam *gratiam habitualem*, qua justi in Dei filios adoptantur, Bajus necessariam existimavit, sed *naturali lege* illis operibus vitam æternam deberi commentus est in duodecim proxime subjiciendis propositionibus. II. universim pronuntiat, opus bonum *ex natura sua* esse meritorium vitæ æternæ, quemadmodum opus malum *ex natura sua* prometeretur æternam mortem. IV. differens de meritis hominis adhuc integri, & angelorum, inquit beatitudinem fuisse eis repromissam intuitu bonorum operum, quæ non ex acceptatione, & largitate Dei, sed *ex lege naturæ*, rerumque *constitutione* ad eam consequendam sat erant. V. eandem doctrinam cudens ait promissionem factam Angelis ac primo homini nil aliud fuisse, quam *naturalis justitiæ* præscriptum, ita ut vita æterna fuerit illis repromissa spectatis in se operibus, & sine alio respectu. VI. repetit primum hominem, si in obedientia perseverasset, consecuturum fuisse perennem beatitudinem atque immortalitatem *solius legis naturalis constitutione*. VIII. excludit à redemptis per gratiam Christi *omne meritum*, etiam in iis, qui per gratiam sanctificantem constituti sunt Dei filii adoptivi, & hæredes, omniaque gratis post lapsum Adæ conferri putat *hominibus prorsus indignis*. XI. cohærenter docet justos consequi æternam felicitatem, non per gratiam, qua Dei filii constituantur, imo nec per meritum passionis Christi, *sed ex vi ordinationis naturalis*, atque primæ institutionis humani generis, qua per legem naturæ statutum fuit, ut recto Dei judicio æterna vita redderetur obedientiæ mandatorum. XII. & XIII. negat propterea opera bona non esse meritoria regni cælestis, si fiant citra gratiam adoptionis; negatque ab ipsa gratia adoptionis, quæ diffunditur in cordibus justorum per Spiritum Sanctum inhabitantem, non autem *ex naturali tantum lege*, & ex quo opera *legi conformia* sint, proficisci rationem meriti, acri censura, & nota Pelagiani erroris suggillans sentientes oppositum. XIV. & XV. rursus meritur quantitatem mercedis ex sola operum conditione, nullo habito gratiæ sanctificantis respectu, iterum docens rationem meriti non esse repetendam ex quo bene operantes habeant gratiam, & Spiritum Sanctum inhabitantem; & justos in die judicii illam tantum mercedem consecuturos, quæ ipsis operibus in se consideratis debetur, nil prorsus ad ampliorem mercedem conferente gratia adoptionis. XVII. extollit rursus merita operum, eosque damnare audet, qui requirunt ad meritum, ut homo *per gratiam sanctificantem* adoptetur in Dei filium, & sublimetur ad participationem divinæ naturæ. XIX. ita Bajus quantitatem meritorum cum natura operum comparavit, ut videatur infinuasse meritis Christi Domini majorem valorem nequaquam accessisse ex summa atque infinita *dignitate personæ*.

2. *Sensus damnatus earundem propositionum.*

II. In præmissis Baji propositionibus gravissimi quidam Theologi censent reprobari sensum auctoris, quoniam tribuit rationem meriti bonis operibus ex naturali constitutione, secluſa promissione divina. Ita censet Card. Bellarminus lib. 5. de Justificat. cap. 14. Licet vero Scholasticorum nonnulli ad meritum promissionem Dei, tanquam *essentialem* rationem, non requirant; illam tamen major Theologorum pars exigit, saltem ut conditionem aliquam ad meritum necessariam. II. Quidquid sit de promissione Dei; omnes, qui de Bajanis egerunt articulis, affirmant denegari in his necessitatem gratiæ sanctificantis ad meritum *de condigno;* ut perspicue demonstrant iidem articuli, atque expresse docent Vasquesius 2. 2. disput. 214 cap. ultimo, Turrianus de erroribus Baji cap. 2. Ludovicus Bail de Beneficio Crucis pagina 76. & 84. & ne singulos commemorem, Lovanienses in sua Expositione cap. 13. pag. 178. rerum *Bajanarum*. III. Ut sapienter in eadem expositione animadvertitur; noluit Bajus gratiam sanctificantem, quæ reddit hominem Deo conjunctum, eumque exornat participatione divinæ naturæ, afficere ac perficere bona

opera, eaque reddere digna æternæ retributionis: quare Theologis ad meritum requirentibus gratiam, & adoptionem Dei, objecit Pelagianum errorem; quia Pelagius, etiamsi tollens originale peccatum promitteret æternam vitam naturali parvulorum innocentiæ, absque regenerationis lavacro; istud tamen necessarium esse docebat, ut per baptismum ad regni cœlestis jus, & possessionem adoptarentur. IV. Adversus certissimam firmissimamque Catholicorum omnium sententiam affirmans Bajus merita Christi non traxisse ampliorem valorem *ex dignitate personæ*, ne fateretur opera justorum per gratiam adoptionis reddi digniora, quemadmodum opera Christi maximum habuere pretium, propterea quod fuerint opera filii Dei naturalis; aperte derogavit merito redemptionis, & satisfactionis Christi, summopere æstimandæ, quoniam exhibita fuit à Deo homine.

3. *Sententia nostra prædictis erroribus contraria.*

III. Distat toto, ut ajunt, cœlo à prænuntiatis Baji erroribus Augustiniana sententia. I. Enimvero defendimus bonis operibus reddendam esse æternæ vitæ mercedem, non ex naturali lege, atque spectata ipsorum operum conditione, sed ex liberali promissione supremi Domini, qui tantum ex conventione ac promisso potest fieri debitor creaturarum suarum, *non aliquid à nobis accipiendo, sed aliquid quod ei placuit promittendo*: prout in Psalmum 109. & Sermone 158. alias 16. de verbis Apostoli docuit Sapientissimus Augustinus. II. Inter alias meriti, quod Schola appellat *de condigno*, libro 19. cap. 6. à nobis traditas conditiones, hanc præsertim adversus Bajum necessariam esse putamus, ut bonum opus proficiscatur *à charitate habituali*, quæ in sententia nostra, aliorumque plurimorum non distinguitur à gratia sanctificante, & juxta Theologos universos nequit ab eadem gratia sejungi. Quamobrem cum Augustino epist. 94. ad Sixtum, de sp. & lit. cap. 14. lib. 4. contra Jul. cap. 3. scripsimus & docuimus *remissionem peccatorum esse gratiam, quæ nullis præcedentibus meritis datur: Deum coronare in misericordia & miserationibus, quia ejus miseratione bona opera operamur: coronam operibus bonis dari: per legem adduci hominem ad fidem, per fidem impetrare spiritum largiorem, per spiritum diffundi charitatem, per charitatem impleri legem*; atque ita bene operantibus usque in finem reddi tanquam mercedem vitam æternam bonis ipsorum meritis, quæ *ad charitatem*, & ad gratiam sanctificantem potissimum referenda esse docet quoque S. Thomas 1. 2. q. 114. art. 4 cui Orthodoxi omnes subscribunt. III. Illam vero charitatem, quæ ut definiunt sess. 6. cap. 7. Tridentini Patres, *diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsis inhæret*, non tantum necessariam arbitramur, ut filii Dei nominemur & simus, verum etiam ut signemur *Spiritu promissionis Sancto*, ut habeamus *pignus hæreditatis*, atque ut fiat in nobis *fons aquæ vivæ salientis in vitam æternam*, firmissime credentes fore hæredes regni, qui per gratiam adoptionis sunt filii Dei, & perseverant usque in finem; regnum vero nunquam consecuturos, qui per gratiam sanctificantem non adoptantur in filios, nec habent arrham & pignus hæreditatis: atque id etiam cum Augustino scripsimus ac demonstravimus in 1. 6 & 7. capite libri XIX. quem hoc titulo insignivimus, *De justificatione, bonorumque operum meritis*. IV. Redemptionis quoque pretium, & meritorum Christi valorem repeti oportere ex incarnati Verbi persona, ex cujus dignitate factum est, ut Deo exhibita fuerit condigna & ad omnes juris apices satisfactio, ostendimus libro vicesimo octavo asserentes cum Augustino in Psalmum 129. & serm. 27. alias 71. de diversis, *illum potuisse nos redimere, qui se non potuit vendere*, atque ad humani generis reparationem, ut decebat Dei justitiam ac majestatem, necessum fuisse *creari creatorem, servire dominatorem, vendi redemptorem, humiliari exaltatorem, occidi suscitatorem*. Asserta hæc nostra tom. 3. Theol. discipl. pag. 301. 329. & seq. ac tom. 5. pag. 262. & 266. nostram à Bajo dissensionem facile obtrectatoribus patefacient.

§. V.

§. V.

Recensentur errores Baji circa justificationem.

SUMMARIUM.

1. Quindecim ex Bajo propositiones.
2. Quo sensu damnatæ.
3. Qualiter ab Augustinianis refellantur.

1. *Bajî propositiones* 16. 66. 18. 42. 43. 44. 58. 59. 60. 61. 31. 32. 33. 67. 55.

I. PRoxime consequuntur errores Baji ad justificationem spectantes: neque enim negavit tantummodo necessitatem gratiæ Spiritus Sancti inhabitantis, ut homo promereatur *de condigno* vitam æternam; verum etiam singulis operibus bonis, patratis quoque ante remissionem peccatorum cum sola gratia actuali, eandem vim ac perfectionem attribuit, ac si facta essent cum gratia adoptionis ac sanctitatis, nullum bonum opus admittens, quod non justificet, habeatque meritum æternæ vitæ; prout erui potest ex quindecim hujus dogmatistæ propositionibus. XVI. effutiit Bajus nullam inveniri *veram legis obedientiam absque charitate*, quæ utique per Spiritum Sanctum diffusa sit, atque operantem justificet: quod expressius asseruit propositione LXVI. in qua constituit justificationem impii *in sola legis obedientia*, negatque hominem justificari *per occultam communicationem, & inspirationem gratiæ*, per quam justificatus legem adimpleat, æternamque vitam promereatur. XVIII. affirmat idcirco opera catechumenorum, facta priusquam adoptentur in Dei filios, obtineantque peccatorum remissionem, esse vera opera, quæ justificant, & promerentur vitam æternam; quam tamen iidem catechumeni non consequuntur, nisi per Sacramentum regenerationis *præcedentium delictorum impedimenta tollantur*. XLII. XLIII. & XLIV. insistens Bajus iisdem vestigiis repetit impium *formaliter* justificari per *obedientiam mandatorum*, non vero per gratiam animæ infusam, per quam homo adoptetur in filium Dei, ac *divinæ naturæ consors* efficiatur; ac rursus dogmatizat in catechumenis ac pœnitentibus, dum credunt, & pœnitentiam agunt, veram reperiri *justificationem*, omnibus bonis operibus conjunctam, etiamsi nondum obtinuerint *remissionem peccatorum*: eademque ratione asserit fideles semper *justificari*, dum mandatis obtemperant, puta dum obediunt parentibus, dum reddunt depositum, dum ab homicidio, à furto, à fornicatione abstinent, propterea quod in sensu Baji obedientia legis à vera justitia minime separatur. LVIII. & LIX. commentitiam explodendamque censet distinctionem bonorum operum, quorum aliqua recta sint *quoad substantiam, & ex omnibus circumstantiis*, nec tamen sint meritoria regni æterni, aliqua vero possint operantem perducere ad vitam æternam, eoquod fiant à vivo Christi membro per spiritum charitatis: quibus aperte indicat nil esse undique bonum, quod non sit meritorium regni cœlestis, nec præstet munera charitatis, & gratiæ sanctificantis, qua vivificamur in Christo. LX. & LXI. explodit similiter tanquam *commentitiam*, & Scripturis minime congruentem distinctionem *duplicis justitiæ*, & *duplicis vivificationis*, quarum una sit ex Spiritu Sancto movente, & excitante cor hominis ad pœnitentiam, altera fiat per Spiritum Sanctum inhabitantem, ideoque censet impium, dum auxiliante gratia ad pœnitentiam excitatur, justificari, & effici vivum in Christo palmitem, eo prorsus modo, quo in sententia Catholicorum vivificatur per gratiam Spiritus Sancti cor inhabitantis, & in eo justificationem, & charitatem diffundentis. XXXI. XXXII. XXXIII. & LXVII. admittit in pœnitentibus & in catechuminis ante remissionem peccatorum, quam per Sacramentum recipiunt, *charitatem perfectam, & sinceram*, quæ est ex corde puro, & conscientia bona, quæ est *plenitudo legis*, & qua juste, recte, & sancte vivunt: quod effutire coactus est, ex quo in iisdem catechumenis ac pœnitentibus admiserit vivificationem, & justificationem, quæ fit per Spiritum Sanctum inhabitantem, comparatam bono quocunque actu, quo ad suscipiendum Sacramentum disponuntur, ac præparantur. XLIII. & LV. eadem omnino repetens veram adstruit *justificationem* in pœnitentibus ante Sacramentum absolutionis, & in catechumenis ante baptismum, affirmans peccatorem à solo Deo *justificari, & resuscitari*, dum ei pœnitentiam suggerit atque inspirat. Quia vero pœnitens nondum solutus est ministerio Sacerdotum, & catechumenus nondum regeneratus baptismate, ait Bajus justificatio-

cationem illam, etſi veram, & indiſtinctam ab ea, quæ fit per Spiritum Sanctum inhabitantem, ſeparatam tamen eſſe à remiſſione peccatorum.

2. *Senſus præcedentium propoſitionum.*

II. Revocantur enuntiationes præcedentes ad quatuor ſequentia capita. Bajus putans hominem juſtificari, dum mandatis obtemperat, & quando per varios actus fidei, ſpei, timoris, & contritionis ad juſtificationem diſponitur negat juſtitiam inhærentem *& gratiam infuſam*, eandem habens rationem operum, quæ fiunt per Spiritum Sanctum moventem, & illorum, quæ fiunt per Spiritum Sanctum inhabitantem. Ita de Bajo ſentiunt Ludovicus Bail pag. 184. Lovanienſes in ſua Expoſitione cap. 10. inter *Bajana* pagina 174. Turrianus cap. 2. §. 3. pag. 620. aliique paſſim, quibus ſubſcribit Anonymus affirmans pag. 25. Bajan. Redivivi, hominem in ſenſu Baji juſtificari *absque gratia infuſa*, ſive, ut inquit pag. 27. *quando incipit obtemperare mandatis.* II. Ante juſtificationem, & vivificationem, quam Theologi tribuunt charitati in cordibus juſtorum diffuſæ, non admittit Bajus *inchoationes* juſtitiæ, ſive opera, quæ ad veram juſtificationem diſponant, & ab ea ſegregentur: quas tamen inchoationes admittendas eſſe docet Catholica fides; ut adverſus Bajum tradunt Lovanienſes citato cap. 10. pagina 175. Bail de Benef. crucis pag. 182. omnesque Theologi, qui de Bajanis articulis pertractarunt. III. Ex quo autem in ſenſu Baji omne opus bonum juſtificet, ideoque omnis gratia præveniens bona opera ſit gratia ſanctificans, nullum in Bajaniſmo datur opus bonum, quod non ſit meritorium vitæ æternæ; ita ut hanc revera promereantur quocunque actu, quo ad gratiam diſponuntur, pœnitentes & catechumeni; quemadmodum docent omnes Theologi laudati differt. 1. cap. 1. Vaſquez, Suarez, Ripalda, Turrianus, Eſtius, Macedo, Noriſius, & centum Epiſcopi Galliarum: quorum omnium concordiſſima ſententia eſt, Bajum ſtatuiſſe cujuslibet boni operis principium charitatem diffuſam per Spiritum Sanctum, ſive gratiam ſanctificantem. IV. Quoniam vero catechumeni, & pœnitentes, antequam Sacramentum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ ſuſcipiant, ut plurimum ſunt adhuc obnoxii peccato (tametſi aliquando per contritionem *charitate perfectam* juſtificentur ante ſuſceptionem Sacramenti) Bajus in illis veram juſtificationem agnoſcens, portentoſa, ſed neceſſaria illatione ſegregavit ipſam juſtificationem à remiſſione peccatorum, affirmans eosdem catechumenos & pœnitentes eſſe ſimul juſtificatos, & nondum ſolutos à reatu peccati; ut obſervarunt memorati Theologi, à quibus non diſſentitur noſter Anonymus pag. 26. & 27. *Bajaniſmi Redivivi.*

3. *Enuntiati errores ab Auguſtinianis Theologis refelluntur.*

III. In his quoque capitibus Auguſtinenſes Theologi diſtant immenſo intervallo à Bajanis. I. Nam aſſerimus pœnitentes, & catechumenos variis fidei, timoris, ſpei, amorisque initialis actibus diſponi ad obtinendam in Sacramento juſtificationem, minime vero iisdem actibus juſtificari; quandoquidem juſtitia non conſiſtit, ut inquit Schola, *formaliter* in obedientia mandatorum, & in quolibet bono actu, ſed in juſtitia inhærente, atque in charitate per Spiritum Sanctum diffuſa, ſive *in occulta communicatione, & inſpiratione gratiæ ſpiritalis, qua quisquis hæret Domino, unus ſpiritus eſt*, ut lib. 1. de peccat. meritis cap. 10. ajt Auguſtinus; cujus verba produximus lib. 19. cap. 2. demonſtrantes impios juſtificari per gratiam inhærentem, ſeu per charitatem *habitualem.* II. Itaque eodem libro cap. 4. necnon lib. 34. cap. 6. demonſtravimus actus prædictos catechumenorum & pœnitentium eſſe utique diſpoſitiones ad gratiam, ut definit Sacroſancta Synodus Tridentina, atque ut q. 2. ad Simplic. loquitur ſanctus Pater, inchoationes quædam juſtificationis & vitæ *conceptionibus ſimiles:* at negamus appellandos eſſe veram propriamque *juſtificationem*, hominesque ad illos actus excitatos per Spiritum Sanctum moventem, ſancte recteque vivere, nec indigere præſtantiori illa gratia, quæ per Spiritum Sanctum inhabitantem diffunditur in cordibus eorum, qui juſtificantur; atque cum eodem Auguſtino Tract. 13. & 96. in Joannem firmiſſime profitemur, catechumenos priusquam Sacramento regenerationis abluantur, nondum illuminatos eſſe, nondum juſtos, ſed portare adhuc *ſarcinam iniquitatis ſuæ.* III. Cum vero ad merita neceſſaria ſit *charitas habitualis*, & vera juſtificatio, prout diximus §. 4. præcedenti; nullum meritum *de condigno* ineſſe arbitramur operibus illis, quibus adulti ad juſtificationem diſponuntur, ac nondum juſtificantur; quod fuſius explicavimus lib. 19. cap. 6. & 7. ubi ea quoque Auguſtini verba produximus ex Epiſtola ad Sixtum: *Quid enim habere boni meriti poſſunt peccatores?* IV. Tantum abeſt, ut cum Bajo arbitremur poſſe *juſtificationem* conſiſtere ſimul cum *remiſſione peccatorum*, ut nec etiam ſubſcribendum eſſe putemus

qui-

quibusdam è Schola Theologis, qui sentiunt posse, spectata absoluta Dei potentia, gratiam sanctificantem simul consistere cum peccato mortali, ea ducti ratione, quod in peccato præter reatum pœnæ sit etiam maculæ turpitudo, quam Bajus, ut paulo infra videbimus, denegavit; atque percipere non possimus quomodo simul existant forma & privatio, vita & mors, lux & tenebræ: de qua re legenda quæ scripsimus capite 3. præcitati libri XIX. Qui ergo lucubratiunculas nostras in locis nuper commemoratis, id est Volum. 3. Theol. discipl. pag. 250. 265. 305. & seq. necnon Volum. 7. aliquantulum expendere non dedignabitur, optime percipiet non potuisse à nobis expressius rejici & damnari dogmata omnia Baji, quæ hactenus recensuimus.

§. VI.

Asserta Baji de peccatis, jure à Romanis Pontificibus proscripta.

SUMMARIUM.

1. Octo propositiones Bajanæ.
2. Ob quem sensum damnatæ.
3. Opposita Augustinianorum doctrina.

1. *Baji propositiones 20. 73. 46. 47. 50. 51. 69. 70.*

I. QUemadmodum Bajus cuilibet bono operi vim tribuit justificandi, ita cuicunque operi malo attribuit æternæ pœnæ reatum, æque de malis ac de bonis meritis tradens erroneam pravamque doctrinam, quæ octo proximis articulis comprehenditur. XX. propositio Baji enuntiat omne peccatum promereri *pœnam æternam*, ac nullum esse peccatum *ex natura sua veniale*. LXXIII. exprimit, veraciter non impleri præceptum charitatis, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, quamdiu in diligente est aliquid concupiscentiæ carnalis, ideoque in hac vita nunquam servari primum mandatum decalogi. XLVI. inquit ad rationem peccati non pertinere *ut sit voluntarium*, ideoque peccatum originale habere veram rationem peccati absque ullo respectu *ad voluntatem Adami*, à qua originem habuit. XLVII. affirmat peccatum originis esse in parvulis voluntarium *voluntate habituali*, & in eis *habitualiter* dominari, quia non gerunt contrarium voluntatis arbitrium: atque ex illa *habituali* voluntate, quæ dominatur in parvulis, infert eos absque baptismo, & ante usum rationis decedentes, actualiter Deum odio habere, Deum blasphemare, & Dei legi adversari. LI. & LII. asserunt omne scelus esse *ejusdem conditionis*, & suum auctorem, ejusque posteros posse eo modo inficere, quo infecit *prima transgressio*: ex vi autem transgressionis tantum meritorum malorum contrahi à generante qui nascuntur cum minoribus vitiis, quam qui cum majoribus. LXIX. ait omnes justorum afflictiones esse *ultiones peccatorum* ipsorum; ideoque quidquid Job, ac Martyres passi sunt, propter peccata, quæ contraxerunt, fuisse perpessos. LXX. Deiparæ quoque afflictiones peccati ipsius, *vel originalis*, *vel actualis*, ultiones fuisse autumat; eamque propter peccatum contractum ex Adam, à quo neminem præter Christum eximit, mortuam esse pronuntiat.

2. *Prædictarum propositionum sensus pravus.*

II. Quid in præmissis propositionibus sensus erronei meritoque reprobati comprehendatur, satis perspicuum est. I. Primo Bajus negat dari peccatum veniale, & peccatis omnibus reatum æternæ damnationis adscribit. Jure hac in re Bajum reprehendunt Lovanienses in sua Expositione cap. 8. Bellarminus lib. 1. de amiss. Gratiæ cap. 10. Gregorius de Valentia 1. 2. disp. 6. quæst. 18. puncto 1. Turrianus in Tractatu de erroribus Baji cap. 3. §. 1. Ipsemet Bajus in sua Apologia fatetur à se quæstionem illam, *An dentur peccata ex natura sua venialia*, recensseri inter eas, quæ *salva pace Catholica*, varie disputantur, *licet Staphilus eam hæreticis erroribus annumeraverit*. Addens verò Bajus non impleri præceptum diligendi Dei, si aliquid concupiscentiæ inveniatur in diligente, præter hæresim, quæ cuilibet motui concupiscentiæ tribuit rationem peccati, ac transgressionis, etsi homo eidem motui dissentiat, de qua hæresi dictum supra §. 3. videtur existimasse nunquam in hac vita posse diligi Deum *ex toto corde*, non tantum eo sensu, quod concupiscentiæ motus impediant, ne cor toto impetu feratur in Deum: verum etiam quod lex non impleatur per charitatem, quæ consistit cum aliqua carnis rebellione, tametsi violenta.

lenta. II. De peccato originali graviſſima effutiit abſurda, ac principio commentus eſt non poſſe illud appellari *voluntarium*, nec etiam comparate ad primi hominis transgreſſionem, qui voluntarie peccando communem naturam infecit, hoc inferens ex erroneo principio, ad peccatum univerſim non requiri, ut ſit voluntare patratum. Tum ſecluſa à peccato originis voluntate primi parentis, cuilibet peccato poſteriori tribuit vim inficiendi totum genus humanum, eo prorſus modo, quo ipſum infecit prima transgreſſio, etiamſi peccatum illud eſſet *veniale*, quod in ſyſtemate Bajano minime datur. Hinc licet peccatum originale ſit unum idemque in omnibus, idque Bajus negare non audeat; haud obſcure tamen innuit, unum naſci alio praviorem & nequiorem, atque ob peccata parentum cum majori, aut minori meritorum malorum hæreditate. Nec affirmavit tantum manere in parvulis concupiſcentiam rationi adverſantem, & inſeminatam primo peccato; ſed ulterius concupiſcentiam illam, quæ ex actuali voluntate ad quædam peccata ſingillatim inclinat, adeo ut parvulus diſcedens ante uſum rationis, & absque lavacro baptismi propter concupiſcentiam illam debeat actualiter Deum odio habere, ac blasphemare, atque cum peccatoribus ſceleſtiſſimis à prava voluntate, ſive à dominante concupiſcentia in omne turpiſſimum ſcelus abripiatur. Legitote Expoſitionem Lovanienſium cap. 7. pag. 171. aſſerta hæc in Bajanis articulis proſcribentium, Turrianum de erroribus Baji cap. 9. §. 1. Ludovicum Bail pag. 150. & 161. aliosque de hoc argumento pertractantes. III. Non ait duntaxat Bajus, mortem, miſerrimamque hujus vitæ conditionem ex originali peccato derivaſſe, quatenus per illud decidit homo à primæ integritatis felicitate, hujusque vitæ incommodis & calamitatibus ſeſe ſubjecit, quod à nullo Catholicorum negari poteſt; ſed ulterius dogmatizavit mortem, afflictiones, aliasque vitæ hujus ærumnas. quæcunque, & quomodocunque contingant, eſſe pœnam peccati: quod nequit dici, maxime ſi de juſtis loquamur, & de iis, quibus peccata remiſſa ſunt; his enim multæ afflictiones immittuntur, non in vindictam peccatorum, ſed in probationem virtutis, & in gloriæ augmentum. Videſis prælaudatos Theologos agentes de Baji erroribus, Lovanienſes præſertim citato cap. 7. pag. 172. Turrianum cap. 9. §. 2. n. 12. ac 13. necnon Prolegomeno 6. cap. 2. num. 16. præclarum Suareſium. IV. Injurius demum Bajus in Virginem temere ei originale peccatum attribuit, impie vero etiam actualia: quæ tamen omnia, etiam venialia ac minima, ex ſpeciali gratiæ privilegio ſanctiſſimam Dei Matrem vitaſſe, ut ſeſſ. 6. can. 23. definit Tridentina Synodus, Catholica *tenet Eccleſia*: & quod deterius eſt, inverecunde ait Bajus in eadem Virgine, ſacratiſſimo Verbi habitaculo, & impolluto Spiritus Sancti Templo, tranſfixionem juxta crucem, & corporis mortem fuiſſe punitionem, multamque originalis, actualisve peccati. Ita Theologi nuperrime laudati.

3. *Auguſtiniana doctrina.*

III. Profecto Bajana hæc deliramenta in Auguſtinenſium lucubrationibus refelluntur. I. Dari peccata *venialia* demonſtravimus omni argumentorum genere lib. 21. cap. 7. expreſſe rejecto viceſimo Baji articulo. Diximus eo loci doctrinam Tridentinæ Synodi definientis ſeſſ. 6. can. 11. juſtos, *licet in hac mortali vita in levia ſaltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea deſinere eſſe juſtos*, ex Auguſtini libro de Nat. & grat. cap. 35. & 36. deſumptam fuiſſe. Cum ipſis vero quotidianis levibusque peccatis, in hac etiam vita, in qua caro concupiſcit adverſus ſpiritum, dari veram charitatem, quæ ſit plenitudo legis, reddatque homines Dei amicos, tum citato in loco tradidimus, tum cap. 14. libri tertii ac viceſimi. II. Diſſerentes de originali peccato in libro 13. negavimus transfundi in poſteros peccata proximorum parentum, & puerulos naſci cum majoribus, vel minoribus malis meritis, repetentes cum Auguſtino de peccatorum meritis cap. 10. *alia eſſe propria cuique peccata, in quibus hi tantum peccant, quorum peccata ſunt, aliud hoc unum, in quo omnes ille unus homo fuerunt.* Addidimus cum eodem S. Patre diſputante adverſus Julianum lib. 6. Op. imperf. num. 21. primam transgreſſionem Adæ habuiſſe *ſuam vim, & ſuum meritum ſingulare, ut potuerit omnium ex viro & muliere naſcentium in deterius mutare naturam*, ideoque non omnia ſcelera tantæ eſſe malitiæ, ut potuerint eadem ratione inficere univerſum humanum genus, ut effutiit delirus Bajus, cujus rurſus damnatos articulos in medium ibidem attulimus, & refutavimus. Eodem in libro cap. 6. ſcripſimus: *Ut peccatum actuale eſt voluntarium voluntate arbitrii illud perpetrantis; ita originale voluntarium eſt ſingulis originaliter voluntate protoparentis, qui legem transgreſſus ſtirpem*

quoque

quoque suam in se tanquam in radice vitiavit: quibus verbis depromptis ex Augustino cap. 26. Enchiridii, satis aperte significavimus, quod prolixius evincere studuimus lib. 16. cap. 3. pertinere ad rationem peccati, ut sit voluntarium, & peccatum originis *voluntarium* dicendum esse comparate ad voluntatem Adami, ut didiceramus ab ipsomet Augustino ajente lib. 1. Op. Imp. contra Julianum num. 47. *Origo etiam hujus peccati descendit à voluntate peccatoris.* Nono item, ac postremo capite prælaudati libri XIII. dilucide & absque fuco proscripsimus Bajanos articulos, quibus asseritur parvulos nondum regeneratos ideo peccato originis esse obnoxios, quia contrariam non gerunt voluntatem, atque ob dominantem voluntatis nequitiam, si nondum expiati discedant, in Dei odium, in blasphemias, aliaque horribiliora peccata prorumpere. III. Mortem hujusque vitæ miserias esse pœnam peccati, quatenus inductæ sunt primi hominis transgressione, nos quidem tradidimus, & luculenter demonstravimus lib. XII. cap. 13. & lib. XIII. cap. 3. at nullibi diximus iis, quibus peccata remissa sunt, mortem hujusque vitæ incommoda semper immitti in peccatorum pœnam atque vindictam: quin lib. 6. cap. 8. ostendimus in renatis *nihil remanere damnationis*, nil pœnæ, quæ cum reatu culpæ conjuncta sit: quamvis etiam dimissa culpa manere pœnam aliquam temporalem eluendam doceat fides Catholica, prout demonstravimus contra hæreticos p. 2. libri 34. cap. 10. admonentes cum Augustino lib. 2. de peccatorum meritis cap. 34. ea, quæ *ante remissionem erant supplicia peccatorum, post remissionem esse certamina, exercitationesque justorum.* IV. De Virgine autem Maria lib. 13. cap. 3. asseruimus pie credi à peccato originali præservatam mortuam vero, quoniam genita fuit ex ea carne, ex qua mors corporalis consequitur, *quamquam anima ex hujus carnis consortio non fuerit singulari privilegio inquinata*, Idem scripsimus cap. 6. ejusdem libri. Tandem lib. 18. capite item 6. postea quam cum Augustino libro XI. de Civit. Dei cap. 31. affirmaveram justos in venialia peccata quotidie labi, statim animadverti, *non comprehendi in hac generali assertione purissimam Dei Matrem*, producto etiam canone 23. sess. 6. Oecumenicæ Synodi Tridentinæ. Itaque manifesta res est, à nobis refelli & damnari articulos Baji, de quibus hucusque egimus: quod evidentius dignoscet quisquis legerit libros de Theologicis disciplinis tom. 1. pagina 326. tom. 2. pagina 334. tom. 3. pagina 21. 37. 43. 60. 171. 271. tom. 4. pagina 143. 145. & 262. &c. quibus in locis fusius producitur, & comprobatur quidquid breviter & contracte significatum est modo.

§. VII.

Articuli Baji versantes circa virtutem Sacramentorum, & circa solutionem temporalium pœnarum.

SUMMARIUM.

1. Septem Propositiones Baji.
2. Sensus istarum.
3. Sententia Augustinensium iis contraria.

1. *Propositiones Baji* 54. 68. 45. 10. 56. 57. 74.

I. EX quo Bajus justificationem statuerit *in obedientia mandatorum* nulla habita ratione vivificationis & adoptionis per Spiritum Sanctum inhabitantem eodemque pacto ratiocinatus fuerit de peccatis, horum singulis inesse putans *meritum æternæ pœnæ*, & præter *actum* transeuntem solum *reatum*, seu meritum punitionis agnoverit, ut vidimus duobus paragraphis præcedentibus, factum hinc est, ut non solum *remissionem peccatorum*, & solutionem à reatu pœnæ sejunxerit à *justificatione*, asserens hanc sine illa persistere; verum etiam extenuaverit efficacitatem Sacramentorum, Baptismi præsertim, ac Pœnitentiæ: quoniam in sensu Baji non alia ratione peccata per hæc Sacramenta remittuntur, nisi quia à reatu & obligatione pœnæ solvunt suscipientes, non autem producendo gratiam sanctificationis, quam in Bajano Systemate catechumeni & pœnitentes obtinuerant, dum à Spiritu Sancto movente excitarentur, & se per varios fidei, spei, timoris, & charitatis initialis actus ad ipsam gratiam recipiendam disponerent. Quamquam id ex dictis evidens sit, magis tamen proximis damnatis assertionibus comprobatur. LIV. enuntiat in peccato inveniri *actum*, & *reatum*, quorum primo transeunte, nil maneat *præter reatum*, sive obli-

obligationem ad pœnam. Quare in Sacramento Baptismi, aut absolutione Sacerdotis tollitur duntaxat *reatus peccati*, scilicet ad hæc Sacramenta accedentes solummodo liberantur à pœna subeunda. LXVIII. ait non remitti peccatum, scilicet non solvi prædictum *reatum pœnæ*, sine actuali susceptione Sacramenti extra casum necessitatis, aut martyrii, etiamsi homo habeat charitatem perfectam (quæ nempe justificat) cum voto suscipiendi Sacramenti conjunctam. XLV. negat sacrificium Missæ esse sacrificium, nisi *sacrificium* accipiatur in ampliori illo sensu, quo sacrificium dicitur *quodlibet bonum opus*, quod fit, ut Deo sancta societate adhæreamus. Extenuata vero Sacramentorum, & sacrificii dignitate ac virtute, consequens erat, ut pœnitentiæ quoque opera Bajus deprimeret: quod præstitit, reliquis quatuor articulis. X. inquit *solutionem pœnæ temporalis*, quæ remanet etiam peccato dimisso, sicuti & corporis resurrectionem, proprie nonnisi meritis Christi adscribi oportere. LVI. & LVII. asserit per eleemosynas, aliaque pœnitentiæ opera, necnon per passiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas, nequaquam offerri Deo *pretium dignum pro peccatis nostris*, nec proprie *redimi nostra delicta*, sed aliquid fieri, cujus intuitu satisfactio Christi, & sanguinis ejus pretium nobis communicatur & applicatur. LXX. affirmat per satisfactiones laboriosas justificatorum non posse *de condigno* expiari pœnam temporalem, quæ post culpam condonatam luenda supereſt.

2. *Istarum assertionum sensus refellendus.*

II. Prædictorum vero dogmatum perversitas ex se patet. I. Bajus etenim principio aperte in his articulis negat inhærentem peccati maculam, per quam peccator actu flagitioso pertranseunte manet aversus à Deo, & gratia sanctificante exspoliatus, non vero cum solo reatu, seu obligatione ad subeundam pœnam, ut ait idem Bajus adversus S. Thomam 1. 2. q. 86. art. 1. & 2. communemque sententiam Theologorum. Etsi autem Bajus in sua *Apologia* pagina 111. queritur à Collectore articulorum suorum in propositione 54. adjectam particulam, *nihil*, ac si dixisset, *contra S. Thomam transeunte actu peccati non permanere malitiam*, imo addit inter Scholasticos Doctores ea, quæ de hærente malitia dicuntur, controverti, nec certo definiri posse: nihilominus vere, ut sonat, peccati maculam tollit Bajanus articulus; & in eo, quod addit solvi per Sacramenti administrationem *duntaxat reatum pœnæ*, quoniam Deus *per semetipsum*, non per ministerium Sacerdotum *purificat* (ut inquit in Opusculo de Orat. pro defunctis cap. 4. unde articulus excerptus est) aperte in Sacramentis denegat vim sanctificandi, & inhærentem gratiam producendi, nec fatetur præter reatus solutionem vere per Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ homines justificari, & *abunde in eos Spiritum Sanctum effundi*: quod recte credendum esse docent Lovanienses in sua Explicatione cap. 10. pagina 175. Bail de Benef. crucis pagina 167. & 171. Vasquez 1. 2. disput. 179. cap. 2. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 14. num. 20. Turrianus in Tractatu contra errores Baji cap. 10. § 2. aliique permulti. II. Dum ait Bajus sacrificium Missæ esse *sacrificium* ea tantum ratione, qua sacrificium appellatur quodlibet bonum opus, errat turpissime in fide; atque ex tam nefaria assertione consequi videtur in oblatione Dominici Corporis nullatenus inveniri propriam sacrificii rationem, & nullum speciale Sacerdotium in Evangelica lege relinqui, quod commune non sit omnibus Christi fidelibus prout cap. 14. pagina 181. ratiocinantur prælaudati Lovanienses. III. Ulterius negat Bajus *charitatem perfectam*, etsi conjuncta sit cum voto Sacramenti, extra casum necessitatis, aut martyrii delere peccata: quoniam licet justificet (per Bajum enim justificatur homo, quando movente Spiritu Sancto excitatur ad pœnitentiam, & incipit obtemperare mandatis) non solvit tamen à reatu, & obligatione pœnæ, quæ in Bajano systemate manet in justificatis, donec impedimenta peccatorum per Sacramenta tollantur, quemadmodum constat ex dictis §. 5. atque animadverterunt Theologi prælaudati. IV. Tandem Bajus ex quo omne meritum à nobis comparetur per gratiam Christi, quod nullus Catholicorum in dubium revocat, imperite progressus est ad negandam veram rationem meriti in iis operibus, quæ in satisfactionem peccatorum suorum exercentur à justis. Hi enim, cum sint viva Christi membra, & per Spiritum Sanctum inhabitantem efficiantur filii & amici Dei, hujusque naturam participent, tantam in se dignitatem habent, ut non solum pro temporalibus pœnis, sed etiam pro æterna vita, & iis, quæ ad beatitudinem spectant, condignum pretium exhibeant. Videsis Bellarminum lib. 4. de Pœnit. cap. 7. cui Orthodoxi omnes subscribunt. Eosdem justos promereri *resurrectionem* quoque, & *gloriam corporis*, communior

est

est Theologorum sententia, ut demonstrat Aegidius à Præsentatione tomo 3. de beatitud. lib. 1. q. 5. art. 7. Idem dicendum est de passionibus Martyrum nobis in *indulgentiis* communicatas; in quibus agnoscere debemus proprietatem satisfactionis, prout adversus Bajanum articulum 57. docent in sua Explicatione cap. 14. Lovanienses. Putant alii cum Ludovico Bail pagina 176. in eodem articulo, in quo agens Bajus de *Indulgentiis* commendat *solam communionem charitatis*, negari in Ecclesia jurisdictionem, & auctoritatem ipsas indulgentias largiendi: sed videtur mihi perspicuum, articulum illum ex cohærentia Bajanæ doctrinæ eo collimare, ut à quolibet justificatorum opere vim satisfaciendi Deo, ac proprie redimendi pœnas peccato debitas, impie, temere, & audacter excluserit; quemadmodum cap. 4. §. 1. num. 7. animadvertit Aloysius Turrianus, haud dissentientibus aliis, qui de Bajanis erroribus data opera pertractaverunt.

3. *Augustinensium doctrina.*

III. Contra nos Majorum nostrorum, omniumque Orthodoxorum doctrinæ inhærentes, præter communiorem sententiam, quæ defendit peccati maculam permanentem in corde impiorum, & quam sententiam amplexati fuimus lib. 19. cap. 2. & rursus lib. 21. cap. 6. demonstravimus lib. 30. cap. 19. & lib. 31. cap. 1. & 2. baptismate homines renasci, justificari, innovari spiritu, eisque remitti peccatum, quod contraxerunt carnali generatione, pluribus ex Augustino testimoniis productis, ex libris de peccatorum meritis, de spiritu & littera, in Evangelium Joannis, atque ex ejus Epistolis: quæ testimonia repetenda esse non arbitror. Pœnitentiæ item Sacramento, & Sacerdotum absolutione non solvi duntaxat pœnæ reatum, sed ulterius infundi sanctificationem, communicationemque gratiæ spiritalis ostendimus prima parte libri 34. cap. 2. exponentes quomodo Pœnitentia inter Sacramenta novæ legis obtineat locum, necnon in ejusdem libri parte altera cap. 7. prolixe agentes de vi & efficacitate absolutionis Sacramentalis. II. De sacrificio autem Missæ pro modulo ingenioli nostri in libro 33. differentes docuimus, & propugnavimus cap. 19. & 20. in eo adinveniri sacrificii veram propriamque rationem, sitam in oblatione *victimæ sanctæ, qua Chirographum deletum est*, ut magni Parentis Augustini verbis eo loci usurpatis rursus utamur; non vero esse *sacrificium* acceptum in significatione ampliori, qua idemmet Augustinus lib. 10. de Civit. Dei cap. 6. sacrificium appellavit omne opus, *quod agitur ut sancta societate inhæreatur Deo*: quibus verbis abusum fuisse Bajum in articulo 45. abunde evincit articuli ejusdem syntaxis. III. Insuper jure meritoque damnatum Bajum, quod commentus fuerit pœnitentem nequaquam *vivificari ministerio Sacerdotis*, & certissime credendum esse, aliquando peccatorem ob charitatem perfectam, contritionemque vehementem obtinere peccatorum remissionem, *priusquam actu Sacramentum suscipiat*, tradidi, ac pro mea virili evincere studui libro 34. Theolog. discipl. cap. 6. Bajanis, qui huc spectant, articulis recitatis, rejectis, atque discussis. IV. Quidquid postremo de operibus justificatorum, & singillatim de *satisfactionibus*, nos cum sodalibus nostris sentiamus, dijudicare quisque poterit tum ex libro 19. cap. 7. & 8. ubi de justorum meritis instituimus disputationem, tum ex libri 32. parte altera cap. 10. propos. 3. ubi expresse quoque adductis proscriptisque Bajanis verbis, demonstravimus justos *per satisfactiones laboriosas* mereri *de condigno*, ne ipsis temporales pœnæ infligantur; ac revera, ut Sanctus Pater docet Sermone 351. *satisfieri Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium.* Hæc fusiori pertractata stylo legi possunt Tomo 3. discipl. Theol. pag. 305. 332. 335. tomo 4. pag. 141. tomo 6. p. 153. 203. tomo 7. pag. 251. & seq. tomo 8. &c. Hinc vero non unam, aut alteram tantum Baji propositionem, sed prorsus omnes ac singulas in Theologicis libris à nobis in lucem editis refutatas, rejectas, atque oppugnatas fuisse, brevis hæc synopsis in prospectu exhibet, & dilucide manifestat.

CAPUT II.

De quinque Jansenii propositionibus.

SUMMARIUM.

1. Quid in Jansenii propositionibus enuntietur.
2. Quinque harum propositionum sensus damnatus.
3. Qualiter eis adversetur doctrina Augustinianorum.

1. *Quid in Jansenianis propositionibus enuntietur.*

I. QUid verbis exprimant quinque Jansenii propositiones, adeo perspicuum est, ut neminem id possit latere. I. propositio asserit aliqua præcepta esse justis *impossibilia secundum præsentes, quas habent vires*, etiamsi iidem justi velint & conentur eadem præcepta adimplere: ipsis ulterius *deesse gratiam*, qua Dei mandata servare possint. II. enuntiat in hoc infirmitatis statu nullam dari supernaturalem *gratiam interiorem*, cui resistatur. III. & IV. negant ad merendum, vel demerendum requiri *aliam libertatem* præter illam, qua voluntas à violentia, & *à coactione* immunis est: neque enim Jansenius agnoscit in hoc statu gratiam aliquam, cui voluntas possit pro nutu resistere, vel obtemperare, gratiam hujus generis, quæ agendi necessitatem non infert, rejiciens inter *Semipelagianorum* hæreticas assertiones. V. tanquam *Semipelagianos* item traducit, qui dicunt Christum mortuum esse, aut sanguinem fudisse *pro omnibus omnino hominibus*.

2. *Sensus damnatus quinque propositionum.*

II. De sensu harum propositionum Jansenii pertractarunt Theologorum quamplurimi, missisque Scholasticis opinionibus, quas unusquisque solet scriptis inserere juxta propriæ sententiæ præoccupationes, in quatuor proximis capitibus omnes convenire videntur. I Jansenius asserit *impossibilia* esse Dei præcepta, & aliquando etiam justificatis, amplexus sententiam, quam *temerariam*, *& à Patribus sub anathemate prohibitam* appellat Tridentina Synodus sess. 6. cap. 11. & can. 18. proscriptam à Pio V. & Gregorio XIII. cum propositione 52. Bajana, rejectam anno 1519. à sacra Facultate Lovanienſi, & ab Academia Parisiensi an. 1521. contrariam Augustino, cujus verba ex lib. de Nat. & Grat. cap. 43. *Non igitur Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet & facere quod possis, & petere quod non possis*, usurpavit consecravitque citato in loco Synodus Tridentina, refutatam à Scholasticis omnibus cum S. Thoma q. 24. de Verit. art. 14. Quodlibeto 2. art. 6. & 1. parte q. 49. art. 2. Asseritur quoque in eadem propositione justis aliquando subtrahi gratiam, qua possint obtemperare mandatis, ita ut justi illi, qui præcepta transgrediuntur, tantummodo habeant in sensu Jansenii potentiam illam, quæ sita est in flexibili arbitrii facultate, & quam adauget fides, & gratia sanctificans, at non potentiam, quam confert sufficiens gratia. Hac enim justos aliquando carere Jansenius contendit, quamquam justi illi velint, & conentur obtemperare præceptis, contra quam definiat Tridentinum Concilium de Justif. sess. 6. cap. 13. doceatque Augustinus de Nat. & Grat. cap. 26. Deum neminem deserere, *si non deseratur*, quod & repetit S. Prosper ad object. 11. Gallorum, confirmantque unanimi sententia Theologi, asserentes sufficientem gratiam adesse justis; quidquid sit de quibusdam excæcatis, & parvulis immaturo fato ante Baptismum denatis, quibus an semper adsit gratia apud Scholasticos controvertitur. Porro Jansenianam hæresim sitam esse in adstruenda divinorum præceptorum *impossibilitate*, & derelictione justorum, priusquam hi præsumentes de suis viribus Deum deserant, tradunt ac demonstrant Stephanus Dechamps lib. 2. de Hæresi Janseni, disput. 6. pag. 284. Gonet in Apologia Thomistarum art. 10. tomo. 1. Clypei pag. 361. Antoninus Massouliè tomo 2. differt. 4. art. 3. pag. 356. Philippus Van-Waure in suo *Augustino* lib. 1. cap. 1. pag. 75. & cap. 5. pag. 148. & Henricus Cardinalis Norisius ad *Germanit.* 14. & in *Calumnia sublata* cap. 1. & 2. quos tantum, cum celeberrimi sint, atque in hac re ostendant Augustinensium, Thomistarum, Mediſtarumque consensum, postquam è scopulis enavigavimus, sat erit compendiaria hac disquisitione protulisse. II. Præter gratiam efficacem, quæ auctore Augustino de Prædest. Sanctorum cap. 8. *à nullo duro corde respuitur*, nullam Jansenius admisit internam gratiam, cui humana voluntas resistit, ablegans ab hoc statu adjutorium *sine qua non*, dans posse

&

& relinquens in voluntatis arbitrio velle & operari, seu gratiam sufficientem, quæ non sit efficax; unde Jansenius ait nullam prorsus gratiam *effectu carere*, sed gratiam & opus ita reciprocari, ut ex defectu operis inferri possit gratiam non fuisse collatam. Nefarium hoc dogma repugnat Apostolo nos hortanti 2. ad Corinth. 6. *ne in vacuum gratiam Dei* recipiamus, scilicet, ne illam absque fructu relinquamus, sed ea utamur ad vitanda peccata, & ad vitam æternam consequendam: adversatur etiam Augustino docenti de Grat. & lib. arb. cap. 17. adinveniri sæpenumero in nobis *voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam;* nullibi autem asserenti, *quod gratia semper hominem efficiat bonum, & consequenter semper congrua sit*, ut effutiit Jansenius lib. 2. de Grat. Christi Salvat. cap. 22. pag. 235. contrarium est demum Orthodoxis omnibus, adversus Calvinianos, cæterosque hujus furfuris hæreticos fatentibus non tantum externæ vocationi, verum etiam interiori gratiæ cor tangenti per supernam inspirationem, sæpenumero homines reluctari. At vide Norisium nostrum in *Calumnia sublata* cap. 3. §. 1. necnon ad *Germanitatem* 15. ubi etiam plura ex Collationibus Macedianis: ac præterea lege Gonetum præcit. art. 10. num. 141. Philippum Van-Waure lib. 3. cap. 1. pag. 265. Massoulie laudata dissert. 4. art. 5. pag. 368. & Stephanum Dechamps lib. 3. disput. 8. pag. 715. Auctorem vero istum, sicut & reliquos putantes in damnatione Jansenianæ hæreseos probata Scholarum suarum placita, audiendos non esse, ubi tanquam Jansenianam opinionem oppugnare nituntur sententiam eorum, qui contendunt gratiam sufficientem non semper actu conferri infidelibus obduratisque omnibus, probe noverunt qui sciunt hanc esse controversiam in Scholis hinc inde agitatam; nec ignorant eos, qui hanc definitam jactitant, *temeritatis* redargui suffragio centum sapientissimorum Antistitum. Vide proximum cap. 3. §. 1. num. 2. Consulto itaque ea, in quibus omnes consentiunt, seligimus, quæstione, in qua dissident, prætermissa. III. Negat Jansenius in hoc statu *libertatem indifferentiæ* necessariam ad meritum, vel demeritum, admittens solam libertatem *à coactione*: autumat enim libertatem à necessitate periisse in Adamo, & contendit illud esse liberum, quod fit *cum volumus;* additque ad solum peccatum Adæ, quod summa libertate patratum fuit, spectasse Augustinianam illam definitionem, *Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi quod justitia vetat, & unde liberum est abstinere.* Ita nos peccare existimat in iis, quæ vitare non possumus: itemque mereri sub gratia, nos ad bonum trahente ea necessitate, qua Deus seipsum diligit, qua Beati adhærent Deo, & qua singuli appetunt beatitudinem, animo quidem non invito aut coacto, sed tamen ex necessitate ineluctabili attracto ad agendum. Imo gratiam, cum qua persistat dissentiendi potestas, Jansenius tanquam Semipelagianum commentum eliminat, ratus nec Massilienses negasse ad fidei quoque initia id genus gratiæ, cui humana voluntas pro libitu resistat, vel obsequatur. Est autem hæc Janseniana hæresis in Luthero, & in Calvino damnata à Tridentino Concilio sess. 6. can. 5. nam cum hæreticis moveri quæstionem *de sola libertate à necessitate*, recte monet libro 3. de Grat. & lib. arb. cap. 5. Cl. Bellarminus. Anathemate quoque percussam in Bajanis articulis constat ex præcedenti capite §. 3. nec dubitari potest, quin Patribus universis, & sacris literis adversetur. Adeas Deschampsium lib. 2. disput. 2. pag. 157. Norisium ad *Germanitatem* 17. prope finem prioris Voluminis, Massoulié prælaudata diss. 4. art. 6. pag. 371. & articulo 7. pag. 374. Gonetum in Apologia num. 142. & 143. & Philippum Van-Waure lib. 4. adversus Jansenium pag. 321. lib. 5. pag. 371. ac sequentibus. IV. Jansenius demum in quinta propositione ausus est affirmare Christum non esse passum & crucifixum pro omnibus, contrariam Catholicam, firmissimaque fide propugnandam sententiam suggillans Semipelagiani erroris criminatione. Nefaria illa assertione haud negat Jansenius pretium Sanguinis Christi, utpote infinitum, fuisse sufficiens ad redemptionem *omnium infidelium, imo etiam dæmonum omniumque damnatorum*, id enim fatetur lib. 3. de Grat. Salvat. cap. 21. pag. 385. sed negat fuisse pro omnibus oblatum *ex intentione redimentis;* ut nempe universis prodesset, cunctique possent redemptionis fructus percipere: impiissime enim dogmatizat ita Christum Dominum non orasse, lytrumque solvisse *pro reprobis*, quemadmodum id non fecit *pro diabolo*. Nemo autem ignorat hanc sententiam à Beato Prospero dici impiam, prodigiosam, profanam, atque blasphemam, & refutati in resp. ad 9. object. Gallorum, & ad 1. Vincentianam, rejici ab Augustino demonstrante ex Christi morte contrahi ab omnibus Adæ posteris originale peccatum, omnesque à Domino judicandos esse, quoniam ipse pro omnibus pretium dedit;

vide pag. 83 & 114.

refelli

refelli denique à Theologis univerſis, qui etſi fateantur non ab omnibus percipi *beneficium mortis Chriſti*; ejus tamen pretium pro omnibus oblatum, & per Chriſti merita gratiam neceſſariam ad conſequendam ſalutem univerſis hominibus paratam eſſe propugnant, Dico autem *paratam eſſe*; nam utrum actu omnibus & ſingulis conferatur, quæſtio eſt adiaphora; docentque ad univerſitatem redemptionis neceſſariam non eſſe gratiæ receptionem, ſed ſolam hujus præparationem, & exhibitionem ſufficere, Auguſtiniani omnes, Thomiſtarum quamplurimi, Academiæ Lovanienſis, & Duacenſis, aliique à me laudati diſſert. 4. cap. 1. §. 6. Qui vero hos errare arbitrantur, ac propterea ipſos tanquam Janſenianos traducunt, non effugere notam temeritatis cenſuerunt tres Purpurati, De Rohan, De Biſſy, & De Geſures, cum aliis nonaginta quatuor Galliarum Præſulibus, qui anno 1720. die 13 Martii ſubſcripſere librum, cui titulus, *Explications ſur la Bulle UNIGENITUS*, ut diximus paulo ſupra num. 2. atque ut conſtat ex eodem libro pag. 23. Pariſienſis Regiæque impreſſionis, § *Ce ſeroit une temerité* Quare iterum monemus, ut Scholarum placita ab Eccleſiaſticis dogmatibus ſecernantur, neque in catholicorum viſcera convertantur arma, quibus Janſeniani ſunt debellandi. Adverſus iſtos firmiſſime profitemur Chriſtum pro omnibus omnino hominibus ſubiiſſe crucem, ſanquinisque ſui pretium lytrumque obtuliſſe: in quo Catholici conſentiunt omnes, tam ii, qui gratiam univerſis dari putant, ut conſtat ex Stephano Dechamps lib. 3. diſput. 7. pag. 658. quam illi, qui omnibus paratam cenſent, ſed non omnibus univerſim & indiſcriminatim collatam: quemadmodum tradunt Auguſtiniani omnes cum Noriſio ad *Germanitatem* 18. tomo 1. pag. 1476. & Philippo Van-Waure lib. 6. contra *Pentadem* Janſenianam pag 413. necnon Thomiſtarum plerique cum Antonino Maſſouliè diſput. 4. q. 3. art. 8. pag. 376. & Joanne Baptiſta Gonet in Apologia, ſeu Calvinismi & Janſenismi depulſione, art. 10. num. 144. Hæc de ſenſu quinque propoſitionum Cornelii Janſenii.

3. *Auguſtinenſium doctrina oppoſita Janſeniana.*

III. Adverſus hæc Janſeniana dogmata pugnant cum cæteris Theologis Auguſtinenſes. I. Hi namque docent juſtis omnibus, etſi aliquando deſit auxilium *efficax*, quod ſi haberent, nec unquam caderent, neque illud orationibus ſuis petere tenerentur, poteſtatem tamen eſſe omnia præcepta adimplendi, & quavis tentatione pulſentur, aut carnis alliciantur illecebris, poſſe in bono perſeverare, imo & in ſanctitate proficere, faciendo quod poſſunt, & quod non poſſunt humiliter poſtulando. Enimvero nulli mortalium præcepta Dei *impoſſibilia* dicenda ſunt, ſacris litteris atteſtantibus mandata Dei non eſſe *ſupra nos*, & jugum Domini *leve*, onusque *ſuave*; ac Patribus, Conciliisque oecumenicis tanquam impios, blasphemos, hæreticosque damnantibus aſſerentes Deum præcipere *impoſſibilia*. Etſi autem ſunt aliqui ſupernaturali auxilio (ſine quo ad non peccandum non valere voluntatis arbitrium, conſtans eſt Auguſtini ſententia) occulto Dei judicio carentes; nihilominus omnes quamdiu in hac vita morantur, poſſunt gratiam largiter ſingulis præparatam obtinere; & obtinebunt re ipſa, niſi ei ſceleribus plena libertate patratis poſuerint obicem: quod ſufficit, ut ſaltem habere dicantur potentiam illam, quam Scholæ *remotam* appellant. At juſti non tantum habere poſſunt auxilium illud, quo habito nullum aliud ad præceptum faciendum deſideratur, & quod petunt omnes in hac vita certantes; ſed ulterius habent auxilium *ſufficiens*, quod nunquam illis ſubtrahitur, Deum neminem deſerente, *priusquam deſeratur*; quemadmodum libro de Nat. & Grat. cap. 23. in Pſalm 145. aliisque in locis docet Latinorum Patrum nobiliſſimus Auguſtinus. II. Dari in hoc infirmitatis ſtatu auxilium illud *ſufficiens*, quod laudatus Auguſtinus appellat adjutorium *ſine quo non*, eique humanam voluntatem ſæpenumero reſiſtere, & adverſus imbrem gratiæ *congelaſcere* & duram fieri, ſententia noſtra eſt firmiſſima atque expreſſiſſima. Quamquam vero, niſi accedat adjutorium *quo*, liberum arbitrium non vult, aut ita non vult *voluntate ſpiritus*, ut vincat *voluntatem carnis contraria concupiſcentem*; poteſt tamen velle, pugnare, ac vincere: imo voluntas, cui dulceſcit Deus, & quæ incipit quod durum erat amare, tametſi aliquando *parva ſit & invalida*, & nondum *idonea ad ſuperandam priorem vetuſtate roboratam*; eſt nihilo tamen minus proxime ſufficiens ad orandum ſive ad implorandam voluntatem illam robuſtiorem, quæ ſufficit ad implenda mandata; modo qui vult facere Dei mandatum, & non poteſt, propriam agnoſcens infirmitatem ad gratiam converratur juvantem, nec de viribus proprii arbitrii præſumens implicetur ſuperbia, & gratiæ repugnet & reluctetur. Gratia enim, quæ ad orandum *proxime ſufficiens* eſt, nil aliud requirens quam applicationem ad

ad actum, in ordine ad conversionem & ad præceptum implendum interdum est *sufficiens tantum remote*. Ita datur gratia, cui resistitur, inspirans voluntatem, *parvam*, & conferens potentiam, aut *proximam*, aut *remotam*. Si autem *potentiam proximam* ita accipias, ut sit completa, expedita, neque egeat adjutorio applicationis ad actum, ut accipi solet ab oppugnatoribus gratiæ *per se* efficacis, hujusmodi potentiam in gratia, quæ non sit efficax, agnoscere nequaquam possumus. Propugnamus enim cum Augustino dari per Jesum Christum, quibus id Deo dari placuit, *ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiamsi velimus, verum etiam* adjutorium *tantum ac tale, ut velimus*. At plura de his lib. 14. cap. 8. ubi egimus de actualis gratiæ divisionibus, ac libro 17. cap. 3. ubi de Hæresi Jansseniana. III. Requirentes insuper ad meritum, vel demeritum *libertatem à necessitate* scripsimus in 2. Jansenianam, ac prolixius lib. 16. cap. 2. & 3. nulla ratione esse culpabilem motum, qui *necessitate existit, & cohiberi non potest*. Ostendimus etiam in hoc statu requiri ad peccatum, ut ab eo *liberum sit abstinere*; ac demonstravimus Augustinum, ubi adversus Julianum ait id non requiri ad peccatum, *quod simul peccatum est, & pœna peccati*, locutum fuisse de peccato originali, quod fuit voluntarium in Adam, & de concupiscentia, quæ peccatum appellatur, quatenus à peccato est, & ad peccatum inclinat. At negavimus ipsius concupiscentiæ motus in culpam imputari, quando his libere, & cum potestate ad oppositum non assentimur. *Indifferentiam* denique liberi arbitrii non inter Pelagiana decreta, sed inter Ecclesiastica dogmata recensuimus lib. 14. cap. 5. rejecto duntaxat fictitio, atque à recentioribus intruso *æquilibrio*. IV. Christum Jesum pro omnibus suffixum cruci, fudisse sanguinem, & pretium lytrumque obtulisse, non sola oris confessione, sed magna etiam argumentorum copia Augustinenses testantur. Didicerunt etiam ex Apostolo unum *pro omnibus* mortuum esse, & hunc à Deo propositum *propitiationem pro peccatis totius mundi*: & à magno Augustino præceptore atque Institutore suo acceperunt, sicut omnes mortui sunt in peccatis, *nemine prorsus excepto*, ita pro omnibus, *nemine prorsus excepto*, vivum mortuum esse unum. Duo tantum Augustinenses contendunt, unum, quod etsi Salvator pro omnibus mortuus sit, *non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt*: alterum vero, quod licet Christus cumulatissime pro omnibus satisfecerit, ejusque meritis omnia gratiarum munera pro universis instituta sint, ac parata; nihilominus auxilium sufficiens ex vi communis ac perfectissimæ Redemptionis non omnibus singulisque confertur, *sed quibus deest, pœna peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum*: quorum unum traditur à Tridentino Concilio sess. 6. cap. 3. alterum ab Augustino de Corrept. & Grat. cap. 11. At de his plura lib. 17. cap. 3. & 4. Quisquis ergo nostram à Jansenio discrepantiam agnoscere velit, adeat Theologicarum disciplinarum Volumen tertium pag. 85. 95. & seq. item lib. 17. cap. III. & seq. sed caveat, ne inter Ecclesiæ definitiones connumeret placita recentiorum; atque id, quod sancitum est probatumque Orthodoxis omnibus, ab eo, quod relictum est disputantium arbitrio, caute prudenterque secernat, propria absque tumore defendens, & absque livore ponderans aliena.

CAPUT III.

De erroribus, qui continentur in propositionibus Quesnellianis per Constitutionem, Unigenitus, *jure meritoque damnatis.*

EXtiterunt complures, qui in propositiones Quesnellianas ediderunt doctissimos Commentarios, atque ab iniquis Jansenistarum expostulationibus egregie vindicarunt celeberrimam Clementinam Constitutionem UNIGENITUS. Illorum quidam Quesnelli articulos singulatim expendere, dispungere, atque oppugnare curarunt, ordine ipsorum articulorum servato; quemadmodum præstarunt viri percelebres, Jacobus Fontana, Dominicus Viva, Henricus Cardinalis de Bissy, Gregorius Cardinalis Selleri, Bernardus Desirant, Fulgentius Bellelli, & auctores plurium Opusculorum Gallica, Latina, & Italica etiam lingua editorum. Quidam vero Quesnellianos errores in certa capita revo-

revocarunt; uti fecerunt in Pastoralibus Institutionibus præclari Galliarum Antistites, & in suis Explicationibus nonaginta septem Episcopi, Antonius Rolliers, Pius Vanden Dyck, aliique bene multi. Nobis aliquod tantum specimen prædictorum errorum, prospectumque Augustinianæ doctrinæ iisdem contrariæ præbentibus, posterior methodus, utpote expeditior ac planior, servanda est.

§. I.

Quesnelli propositiones, in quibus agitur de Gratiæ necessitate, & natura.

SUMMARIUM.

1. Viginti quinque propositiones Quesnellii primæ.
2. Sensus prædictarum assertionum.
3. Augustiniana doctrina eis opposita.

1. *Propositiones Quesnell.* 1. 2 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10 11. 12. 13. 14. 15 16 17. 18. 19. 20. 21. 22 23. 24. 25

I. PAschasii Quesnelli propositiones, quibus præsertim ejus de Gratiæ hujus status natura & necessitate sententia comprehenditur, sunt numero vigintiquinque: in quibus, ut de Bajanis, & Jansenianis factum est hactenus, priori loco simplicem enuntiationem, deinde sensuum perversitatem, tertio oppositionem, quam habent cum Augustiniana doctrina, summatim, strictimque exponemus. Itaque propositio I. affirmat in peccatore post gratiæ amissionem nil esse, *præter peccatum, superbam paupertatem, atque generalem impotentiam* ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum. II. III. & IV. enuntiant sine gratia, *quæ est principium efficax cujuscunque boni operis*, non solum nihil boni fieri, sed nec fieri posse; & absque ipsa gratia, quæ actu operatur, & *dat quod præcipit*, præcepta non possibilia esse, sed in vanum data, ac inutilia. V. asserit absque interiori gratia, quæ cor emolliat, gratias exteriores non inservire *nisi ad cor magis obdurandum.* VI. VII. VIII pronuntiant neminem pertinere *ad legem gratiæ*, nisi in eo Deus operetur quod præcipit; cum sola gratia, *qua Deus dat quod præcipit, donatque quod petit*, distinguat novum fœdus à veteri, IX. X. & sequentes usque ad XXI gratiam universim describunt, quod sit *manus, operatio, & voluntas omnipotentis Dei*, ejusdemque voluntatis effectus *indubitabilis*; quam nihil potest impedire, aut retardare; cui nulla voluntas humana resistit, sed peccator quatumcunque obstinatus sit, oportet ut se dedat & humiliet; quæ operatur obedientiam quam petit, est vox faciens venire ad Christum quos interius docet, est semen semper afferens fructum suum: vult sibi obediri & obeditur, imperat & omnia fiunt, loquitur & omnia sibi submissa sunt. XXI, XXII, XXIII, XXIV, & XXV. operationem gratiæ, quam rursus appellant potentem, fortem & invincibilem effectum voluntatis omnipotentis, comparant *operationi Dei incarnantis & resuscitantis Filium suum*; eodemque Incarnationis exemplo, velut in archetypo omnium gratiarum, demonstrari ajunt *concordiam ejusdem gratiæ cum libero arbitrio*: ipsam quoque operationem gratiæ æquiparant operationi, qua Deus producit creaturas ex nihilo, & qua mortuos ad vitam revocat, nec non operationi illi, qua omnipotens solo nutu suæ voluntatis utitur in sanandis corporibus.

2. *Sensus prædictarum propositionum Quesnelli.*

II. In præmissis Quesnellianis articulis proximæ continentur hæreses. I. Principio Quesnellus in peccatore gratia destituto nullam admittit recte agendi potestatem, imo nec opus aliquod non vitiatum à dominante cupiditate, renovatque hæresim Joannis Hus art. 16 inter damnatos à Concilio Constantiensi, Lutheranam proscriptam à Tridentino sess. 6. can. 7 ac Bajanam propos. 35. 40. 44. Ita *Veritas, & Aequitas Constit.* Unigenitus, p. 5. *Le Cent & une Propositions qualifiées en detail* p. 55. *Venin de la Prop.* p. 3. Jacobus Fontana Tom. 1. p. 22. Instructio Pastoralis XLII. Episcoporum p. 37. edit Moguet, & *Explications* centum Episcop. p. 22 item 7. Impress. Regiæ §. *Les Peres de l'Eglise*. II. Negat Quesnellus gratiam omnem *sufficientem*, & ab efficaci, quæ cum actu conjungitur, distinctam, gratiæ hujus status *necessitatem operationis* attribuens: quod itidem animadvertunt laudati centum Episcopi p. 22. §. *Ce qu'on doit scavoir.* Hi tamen Episcopi p. 23. §. *Ce seroit une temerité*, arguunt temeritatis eos, qui erroneam putant opinionem plurium Theologorum, *qui enseignent que la grace suffisante n'est pas donnée aux aveuglez & aux endurcis, & qui ne croyent pas qu'elle*

elle soit accordée à tous les infideles: ac pag. 25. de sententia Thomistarum, ac nostra, quæ propugnat gratiam *per semetipsam* efficacem, inquiunt, *Et l' on ne doit pas souffrir que l' on rende suspecte une doctrine si autorisée.* Horum ergo centum Episcoporum judicio temeritatis & intolerandæ audaciæ culpantur, qui Theologis gratiam per se efficacem propugnantibus, ac docentibus sufficientem gratiam non semper obcæcatis, singulisque infidelibus conferri, objectant Quesnellianam hæresim, in hoc sitam, quod solam gratiam effectricem, & necessitantem intrudat. Adstrui in Quesnellianis thesibus gratiam duntaxat victricem animadverterunt etiam Quadraginta Episcopi in sua Pastorali Institutione pag. 35. §. *On ne peut combattre les deux principes sur la grace*, ac P. Fontana pag. 30. ubi ait juxta Quesnellum, *non solum nihil boni fieri reipsa, sed nec fieri posse sine gratia obtinente effectum*, quod repetit p. 98. 114. 152. &c. Idem auctor Opusculi, *Veritas & Æquitas &c.* pag. 7. affirmans Quesnellum asserere, *quod sine gratia per se efficaci nulla possit fieri actio bona*, ac renovare hæresim primæ Jansenianæ; ac similia in Opusculo altero, *Les cent & une propositions qualifiées en detail* pag. 20. 63. 64. *Venin de* 101. *propos.* pag. 4. Vanden Dyck pag. 162. aliique passim. III. Ulterius negat Quesnellus *libertatem indifferentiæ*, quod constat apertissime exemplis, quibus utitur ad explicandam gratiæ efficacitatem, & concordiam liberi arbitrii, id est, exemplo Incarnationis, in qua natura humana Christi (ut verbis utar Episcoporum Galliæ in Pastorali §. *Les Reflexions morales*, pag. 35.) refutare non potuit hypostaticam unionem. Adde exempla alia creationis, & patrationis miraculorum, in quibus homines aut *passive* se habent, aut solum *spontanee*. Hisce exemplis inductam à Quesnello necessitatem, explosamque liberam cooperationem arbitrii, observarunt centum Episcopi ad prop. 21. pag. 26. subinde cum Augustino libro 2. de peccatorum meritis cap. 18. monentes, ne ob difficultatem conciliandi liberum arbitrium cum gratia, *unum sine altero superba impietate asseramus.* De libertate, quam post Jansenium Quesnellus sustulit, fuse Jacobus Fontana ad prop. x. pag. 160 & ad propos. XXII. 351. Cardinalis Selleri ad prop. 10. & undecimam, tomo 2. pag. 118. & sequentibus, Cardinalis de Bissy in suo Tractatu Theologico pag. 244. atque sensu unanimi omnes. IV. Quesnellus insuper facit Deum auctorem peccati, dum majorem cordis obdurationem, cujus causa nulla est præter malitiam, & voluntatem humanam, Dei exhortationibus, exterioribusque gratiis adscribit: quod Deo summopere injuriosum merito dixerunt centum Episcopi pag. 24. §. *Ce seroit une impieté.* Henricus Cardinalis de Bissy Quesnellum revincit pag. 136. demonstrando testimoniis Augustini tribulationes esse medicamenta ad salutem, misericordiam fieri, cui proponitur bonæ imitationis exemplum, & facta servorum Dei in sinum congesta absumere cogitationum torporem. Legi potest & Jacobus Fontana tom. 1. pag. 124. Hic auctor etiam animadvertit Quesnellum, dum ait exteriores gratias absque interiori inservire duntaxat ad cor obdurandum, rejicere, ut perniciosam, gratiam *sufficientem*, quoniam Quesnello omnis interior gratia est efficax, & operatrix, ideoque in Thesibus Quesnellianis de gratia contineri blasphemiam propositionis sextæ inter 31. ab Alexandro VIII. damnatas: *Gratia sufficiens statui nostro, non tam utilis, quam perniciosa, sic, ut proinde merito possimus petere, A gratia sufficiente libera nos, Domine.* Idem traditur ab Auctore opusculi, *Veritas, & æquitas &c.* pag. 13. necnon à Dominico Viva pag. 56. editionis Beneventanæ. Advertit eo loci uterque auctor, in systemate Jansenii omnem gratiam, quæ non sit per se efficax, deservire solummodo *peccatis faciendis, & majori damnationi*, atque relegari *ad legem & doctrinam*, ad gratiam scilicet exteriorem & Pelagianam. His confirmantur quæ nos scripsimus diss. IV. cap. 1. §. 5. num. 4. Constat ergo in Quesnellianis propositionibus paulo supra recensitis enuntiari, absque gratia efficaci nil boni fieri, nec fieri posse: gratiam ab efficaci distinctam non dari in hoc infirmitatis statu, ac si daretur, futuram fore inutilem ac perniciosam: sub gratia efficaci liberum arbitrium necessario, & absque potestate ad oppositum invincibiliter agere; exteriores demum gratias, cujusmodi sunt exempla sanctorum, conciones, sacrificia, miracula, nisi gratia adsit efficax, inservire tantummodo majori perversorum obdurationi.

III. Adversus hæc Quesnellianâ asserta nos firmissime profitemur ab impiis, tametsi gratia sanctificante sint destituti, (imo etiamsi fide careant) permulta bona opera, quibus ad justificationem dispo- 3. *Augustinensium doctrina opposita Quesnellianæ.* nuntur, fieri cum adjutorio gratiæ actualis:

lis: quod lib. 18. cap. 2. demonſtravimus ex ſacris litteris humilitatem Publicani, & eleemoſynas Cornelii commendantibus, ex actibus, qui juſtificationem præcedunt, atque ad ipſam obtinendam diſponunt, necnon ex auctoritate Auguſtini affirmantis de Sp. & lit. cap. 28. ſine aliquibus bonis operibus *difficillime vitam cujuslibet peſſimi hominis inveniri*: ac ulterius docemus non omnia impiorum opera, ſecluſa etiam actuali gratia, oriri tanquam ex principio cuncta inficiente, ex cupiditate vitioſa, atque ad finem pravum directa eſſe; nam multa etiam impiorum, neque Deum veraciter colentium facta legimus, vel novimus, quæ, ut citato in libro ajebat Auguſtinus, *ſecundum juſtitiæ regulam non ſolum vituperare non poſſumus, verum etiam merito rectique laudamus.* II. Dari in hoc ſtatu adjutorium *ſine quo non*, ſive gratiam dantem *poſſe*, non *velle*, quam Schola *ſufficientem* appellat, atque illud adjutorium aliquibus miſericorditer dari, aliquibus denegari *juſto Dei judicio*, Auguſtini diſcipuli conſtanter firmiterque propugnant. At Sancti Patris magiſterio, & ratione edocti, non eandem eſſe in præſentia virtutem liberi arbitrii, ac erat in primæ conditionis integritate, ſed, quemadmodum docet fides, non extinctum quidem, attenuatum tamen, inclinatum, & carnis cum ratione certamine laceſſitum nunc eſſe, jure negamus eſſe in homine per illud ſolum auxilium eam poteſtatem expeditam, nulloque alio adjutorio juvandam, quo non tantum *poſſit*, ſed etiam *velit*: idque valere plurimum arbitramur ad revincendum Quesnellum, hoc duntaxat adjutorium poſtremò commemoratum, non illud dans *poſſe*, & inefficax, inducentem definitionibus illis ſuis; in quibus *indefinite* appellans gratiam *virtutem & operationem omnipotentis Dei*, atque è numero gratiarum extrudens eas, quæ non operantur, nec donant quod Deus præcipit, manifeſtiſſime demonſtrat ſolam gratiam *ſeſe efficacem*, nullam vero ab effectu ſejunctam, in ſuo, & Janſenii ſyſtemate prædicari. De mente autem noſtra certiorem reddere poſſunt unumquemque vel ea tantum, quæ de gratiarum partitione ſcripſimus libro 14. cap 8. ac ſuperiori capite prænotavimus agentes de propoſitionibus Janſenianis. III. Quamquam agnoſcamus in Chriſto Jeſu exemplum clariſſimum ſplendidiſſimumque *prædeſtinationis noſtræ*, in quantum nullis præcedentibus meritis ad gratiam & ad gloriam eligimur, quemadmodum natura humana, priusquam hujus prænoſcerentur opera, prædeſtinata fuit ad unionem, quam dicimus *hypoſtaticam*; non arbitramur tamen exemplum iſtud, aut aliud conſimile, idoneum eſſe ad explicandam concordiam liberi arbitrii cum gratia: quippe, ut ſæpenumero dictum eſt, ac in libro XVI. Theologicarum diſciplinarum cap. 2. luculentiſſime demonſtratum, non ſola *libertas voluntatis* immunis à coactione, & à violentia, verum etiam *libertas arbitrii* ſoluti ab antecedentis neceſſitatis vinculo agnoſci debet in Adæ poſteris: quæ utique libertas, ſicuti non adinvenitur in actibus deliberationem noſtram præcedentibus, ita nequit excogitari, vel in unione *hypoſtatica*, vel in rerum productione, vel in reſurrectione mortuorum, vel demum in aliis exemplis, quibus Quesnellius abutitur in explicanda effectricis gratiæ energia. IV. Abſit vero, ut aliquis in tantam dementiam nos deveniſſe opinetur, ut cæcitatis, & obdurationis noſtræ cauſam in Deum refundamus, obliti Auguſtinianæ illius præceptionis 2. lib. de peccat. meritis cap. 17. *Nullius culpæ humanæ in Deum referas cauſam: vitiorum namque omnium humanorum cauſa ſuperbia eſt.* In hanc propterea, non in conſilia, præcepta, & comminationes ſupremi Domini, neque in inſpirationes gratiarum, quibus humana obnititur pervicacia, referentes peccatorum duritiem; eos brutis animantibus deteriores exiſtimamus, qui vel Dei legem incuſant, vel gratiam ſufficientem derident, vel aliunde, quam à propria voluntate, cauſam ſuæ perverſitatis arceſſunt, cæteris proculdubio atrociori, niſi reſipiſcant, plectendi ſupplicio, non quia aut vocati, aut admoniti, aut gratia præventi: ſed quia vocationi, monitis, & Spiritus Sancti impulſibus oblu&tantes ad iracundiam concitaverunt Dominum, cui *ſimiliter odio ſunt impius, & impietas ejus*, Sap. 14. 9. Hanc eſſe fidem noſtram conſtat ex diſſertatione, quam conſcripſimus citato libro 19. cap. ultimo *de cauſa effectrice peccatorum.* Adeat ergo quisquis cupidus eſt cognoſcendi, num in ſcriptis noſtris præmiſſæ Quesnellianæ theſes refutentur, loca indigitata nuper, quæ occurrent pervolutanti tertium Theolog. diſcipl. Volumen pag. 94. 171. 187. & ſeq. 214. 244. 248.

§. II.

§. II.

Propositiones Quesnelli spectantes ad Fidem.

SUMMARIUM.

1. Propositiones quatuor proximæ.
2. Proscriptus earum sensus.
3. Præfatis erroribus contraria doctrina Augustiniana.

1. *Propositiones 26. 27. 28. 29.*

I. SEquuntur quatuor propositiones Quesnelli pertinentes ad fidem. In XXVI. inquit nullas dari gratias nisi *per fidem*. In XXVII. repetit *fidem* esse primam gratiam, omniumque aliarum fontem. In XXVIII. enuntiat primam gratiam, quam Deus peccatori elargitur, esse *remissionem peccatorum*: atque in XXIX. concludit extra Ecclesiam, scilicet ubi non est fides & peccatorum remissio, à Deo *nullam gratiam* concedi.

2. Earundem sensus proscriptus.

II. Constat pravum Quesnelli sensum non esse in eo situm, quod asseruerit fidem primam dari, *ex qua impetrentur cætera*, aut fidem esse *humanæ salutis initium;* id enim traditur ab Augustino de Prædestinat. Sanctorum cap. 7. necnon à Tridentino Concilio sess. 6. cap. 8. sed cum in fide distinguendum sit, quod ad ipsam præparat, cujusmodi sunt divina inspiratio, pius credulitatis affectus, aliaque gratiarum munera concessa infidelibus, priusquam credant, & quod ipsa fidem peculiariter constituit, assensus nempe præstitus mysteriis divinitus revelatis; Quesnellus nullam gratiam admittens extra Ecclesiam, nomine *fidei* intellexit fidem claram, & distinctam in Christum; atque ita (inquiunt Galliarum Præsules in Instruct. Pastorali pagina 39.) non distinxit inter gratias, quæ præparant ad fidem, atque inter eas, quæ ipsam fidem producunt. Similia centum Episcopi pagina 34. §. *Il faut faire une distinction necessaire entre les divers degrez de la Foy.* Et quidem recte: nam ante fidem præparari voluntatem ad credendum per gratiam prævenientem, docet Augustinus de dono perseverantiæ cap. 16. definit synodus Arausicana can. 2. ac Tridentina sess. 6. can. 3. & adversus Semipelagianos Catholici fatentur omnes. Vide Jacobum Fontana pagina 438. tomo 1. Henricum Cardinalem de Bissy pagina 529. Verit. & æquit. Constit. pagina 38. aliosque auctores superius commemoratos. II. Quod consectarium est præcedentium, Quesnellus *nullam* in paganis & infidelibus extra Ecclesiam positis admittit *gratiam sufficientem*; id vero damnatum est ab Alexandro VIII. propositione quinta inter XXXI. & quidem omni æquitate: ex opposito enim dogmate sequeretur nullum infidelem, nullum hæreticum, nullumque schismaticum converti, imo nec pro sua conversione Deum orare posse. Atque id pariter observarunt prælaudati auctores in propositionem 29. necnon Dominicus Viva pagina 179. Cardinalis Selleri tomo 4. pag. 188. Desirantius p. 3. pagina 152. auctor Opusculi, *Les cent & une propositions*, &c. pagina 74 aliique communiter. III. Effutiens Quesnellus primam omnium gratiarum esse *peccatorum remissionem*, cohærenter affirmat non tantum Judæis, paganis, cæterisque omnibus extra Ecclesiam constitutis, atque illis præsertim, quibus nunquam contingit ut ad Deum convertantur, sed nec fidelibus in peccatum lapsis, nullam unquam obvenire supernam gratiam, quamdiu permanserint in peccato. Portentosus hic error tollit dispositionem omnem, quæ justificationem præcedit, aut hæresi plusquam Pelagiana negat eandem dispositionem pendere à supernaturali gratiæ adjutorio. Recte ergo Theologi Quesnellum confutarunt ex his, quæ Tridentina Synodus definit sess. 6. cap. 6. de modo, quo peccatores disponuntur ad justificationem, atque ex his, quæ eadem sessione can. 3. statuit de gratia omnem actum fidei, spei, & dilectionis, quibus ad justificationem disponimur, præveniente. Observarunt quoque hisce thesibus renovasse Quesnellum propositiones Baji 35. & 40. necnon 8. inter 31. damnatas ab Alexandro VIII. quibus asseritur infideles & impios, priusquam justificentur, utpote omni gratia destitutos, & servientes dominanti cupiditati, peccare in omnibus suis actibus. Vide Jacobum Fontana tomo 1. pagina 496. Epistolam V. Abbatis demonstrantis æquitatem Constitutionis *Unigenitus*, pagina 64. *Venin des* 101. *propos.* pagina 11. Opusculum inscriptum, *Veritas & æquitas*, pagina 38. Gregorium Cardinalem Selleri tomo 5. pagina 136. Bernardum Desirant p. 3. libro 28. pagina 122. Cardinalem de Bissy tomo 1. pag. 512. Institutionem Pastoralem Episcopi Suessionensis

nenſis per Auguſtinianum Theologum latine redditam §. 8. pagina 58. *Les cent & une propoſitions qualifiées en detail*, pag. 74. Hinc vero perſpicuum eſt nullam à Queſnello admitti gratiam ante fidem perfectam, nullam in iis, qui ſunt extra Eccleſiam, nullam denique in peccatoribus ad juſtificationem ſe diſponentibus.

3. *Auguſtinenſium Catholica & orthodoxa doctrina.*

III. Orthodoxiam Auguſtinianæ Scholæ, atque oppoſitionem cum præfatis Queſnelli erroribus, aperte ſcripta noſtra declarant. I. Diſputantes enim libro 15. adverſus Semipelagianam hæreſim oſtendimus cap. 4. neceſſariam eſſe gratiam prævenientem ad fidei initium, ac *divini muneris eſſe, ut oremus, petamus, quæramus, atque pulſemus*, uti de dono perſeverantiæ cap. 23. ait Auguſtinus. Perſpicue etiam eodem capite docuimus diſtinguenda eſſe in fide ſanctam cogitationem, & colluſtrationem mentis, deinde inſpirationem ſanctæ voluntatis audiendi Evangelium *ex deſiderio ſalutis*, tum deliberatum aſſenſum, & actum ipſum credendi, probantes, & auctoritate canonum, Patrum teſtimoniis, exemploque Cornelii, Zachæi, & Nathanaelis confirmantes quidquid adverſus 26. & 27. propoſitionem Queſnellianam prælaudati Theologi produxerunt. II. Inſuper diſſerentes de operibus eorum, qui deſtituti ſunt gratia fidei, libro 18. cap. 2. prop. 4. demonſtravimus auctoritate Auguſtini diſputantis contra Julianum, etiam infideles aliquando bona opera facere *ex gratiæ adjutorio*; ibique produximus exemplum Polemonis, cujus continentiam adſcribendam gratiæ cenſet ipſemet Sanctus Pater ob ea, quæ leguntur Sapientiæ 8. *Nemo eſſe poteſt continens, niſi Deus det.* Propoſitione autem prima ejusdem capitis ſtatuimus tum ab infidelibus ante fidem perfectam, tum ab impiis ante juſtificationem plura fieri, quæ nequeunt cenſeri peccata, producto Tridentino canone, damnatisque Witclefi, & Michaelis Baji propoſitionibus. Infidelibus item, necnon pervicaciſſimis peccatoribus conferri *ſufficientem gratiam* (quamquam non ſemper, ut adverſarii noſtri contendunt) eodem libro cap. 8. ſæpenumero teſtati ſumus. III. Demum, ne ab eodem libro diſcedamus, neque de re notiſſima prolixiori oratione tractemus, ſecundo capite præcitato expreſſe refutavimus dogmata Baji & Queſnelli, propterea quod ante remiſſionem peccatorum in impiis, in catechumenis, & non ſemel in infidelibus inveniuntur bona opera facta ſupernaturalis gratiæ adjutorio; Tridentini vero doctrinam de diſpoſitionibus, quæ juſtificationem præcedunt, libro undeviceſimo cap. 4. pro noſtra virili explicavimus propugnavimusque, immunes propterea ab omni labe erroris Queſnelliani paulo ſupra deſcripti. Appellamus autem criminatorum oculos ad ea, quæ mandavimus literis in tertio Theologicarum diſquiſitionum Volumine pag. 158. 160. 244. 248. 249. 279. & 312.

§. III.

Sequuntur errores Queſnelli circa Dei voluntatem ſalvandi omnes, & circa Chriſti mortem ac redemptionem.

SUMMARIUM.

1. Quatuor ſequentes Queſnellii propoſitiones,
2. Queſnellianus harum ſenſus.
3. Queſnellianæ adverſa Auguſtinianorum doctrina.

1. *Propoſit. Queſnelli 30. uſq. 33.*

I. PRoximæ propoſitiones quatuor enuntiantur à Queſnello adverſus voluntatem, quam Deus habet, ſalvandi omnes, & adverſus mortem Chriſti, redemptionemque hominum univerſorum. In propoſitione itaque xxx. dogmatizat omnes *infallibiliter* per Chriſtum ſalvari, quoscunque Deus vult ut ſalventur. Ait in xxxi. impleri, & conſequi effectum ſuum omnia prorſus deſideria Chriſti, ac ſemper obtinere intimam cordis tranquillitatem eos omnes, quibus illam Chriſtus ipſe peroptat. In xxxii. aſſerit Jeſum Chriſtum ſe morti tradidiſſe, ut *pro ſemper liberaret* de poteſtate angeli exterminatoris primogenitos, id eſt, *electos*. Addit in xxxiii. oportere, ut bonis terrenis & ſibimetipſi renuntiet, quisquis fiduciam habere vult ſibi appropriandi Chriſtum Jeſum, ejusque amorem, mortem, & myſteria, quemadmodum fecit Paulus dicens: *Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.*

2. *Senſus Queſnellianus.*

II. Negat Queſnellus in his propoſitionibus, velle Deum, ut aliqui ſalvi fiant, præter prædeſtinatos electosque, qui certiſſime ſalvantur. I. Hunc Janſenii errorem notant

notant XLII. Episcopi in sua Pastorali Institut. pag. 36. ubi ajunt insinuasse Quesnellum, *que Dieu n'à voulu sauver, que les seuls Elûs, & que Jesus-Christ n'à formé des souhaits, & qu'il n'est mort pour le salut, que des seuls predestinez.* Similia centum Episcopi art. 3. pag. 19. ubi sapientissime monent, quibusdam maxime fidelibus dari per Christum *moyens plus immediats, & des secours plus abondants pour se sauver*; atque ad electos extendi *une volonté tres speciale & absolutée*; tametsi in voluntate conditionata, & in communi redemptione singuli comprehendantur. Negari à Quesnello prop. 30. & 31. voluntatem salvandi alios, præter electos, recte scripserunt Cardinalis deBissy tomi. 573. Desirantius lib. 30. pag. 167. ubi ingeniose distinguit *inter voluntatem salvandi*, & *voluntatem salvantem*, Vanden-Dyck in *Clementina*, seu adversus *Theologiam Supplicem*, pag. 111. & Jacobus Fontana tom. 1. pag. 556. ubi ait pravum Quesnelli sensum *patulum esse, nullique obnoxium dubitationi.* II. Una cum voluntate Dei salvandi omnes constat Quesnellum negasse mortem Christi pro *omnibus*, & in quintam Jansenianam impegisse. Refert auctor opusculi, cui titulus, *Veritas & æquitas, &c.* pag. 42. Quesnellum versiculo 20. capitis XVII. Joannis hunc Janseniano affectu affixisse titulum, *Jesus orat pro electis*, atque in Officio *Portus Regii* sublatum fuisse ex hymnis, *Jesu Redemptor omnium.* Vociferantur Vindices Quesnelli, Christum dici mortuum pro solis electis, quatenus hi vocantur *secundum propositum*, eisque præparatur donum finalis perseverantiæ: sed præterquam quod Quesnellianæ propositiones indefinite, neque apposita ulla tali limitatione enuntiantur; constat ex propos. 12. juxta Quesnellum ex Dei voluntate & redemptione Christi consequi effectum *indubitabilem*, ideoque eos, qui *infallibiliter* non salvantur, minime fuisse redemptos. III. Quid sibi velit Quesnellus prop. 33. subobscurum videtur, quibusdam apud Vanden-Dyck pag. 141. asserentibus innovasse hæresim *Fraticellorum*, qui ajebant neminem posse habere in Christum fiduciam, nisi terrenis omnibus per voluntariam paupertatem abdicatis; quibusdam aliis apud auctorem Opusculi, *Veritas & æquitas, &c.* thesim illam damnatam existimantibus, quod fiduciam locandam esse pronuntiet, non in Dei promissis, & in Christo Mediatore, sed in sola terrenorum bonorum renuntiatione. Arbitramur autem nos illam esse surculum quemdam præcedentium, planissimumque sensum illius esse, reprobos, & qui nondum terrenarum rerum cupiditate sunt expediti, dicere non posse fiducialiter cum Apostolo, *Christus dilexit me*, & *tradidit semetipsum pro me*; atque ita Quesnellum captiose indicare, Christum non esse mortuum pro omnibus, nec posse quemlibet sibi applicare productam Pauli sententiam. Ita in ea propositione, fascino dolosæ pietatis obducta, Jansenianam hæresim detexerunt Antonius Rolliers in suis Reflexionibus cap. 2. pag. 21. Jacobus Fontana tom. 1. pag. 695. & Cardinalis de Bissy in Tractatus Theologici parte prima, pag. 576. Videtur propterea Quesnellianam pravitatem aperta ratiocinatione evincere auctor celebris Opusculi, cui titulus, *Les cent & une propositions qualifiées en detail.*„ Il fait ensuite (inquit de Quesnello pag. 32.) un second pas en disant, qu'il *faut comme Saint Paul, renoncer à toutes les choses de la terre, & à soi-meme, pour pouvoir dire comme cet Apôtre avec confiance: Jesus-Christ m'à aime, & se est livré pour moi.* En lisant ces paroles, un lecteur attentif se demande naturellement à soi-même; puis-je dire comme Saint Paul, que Jesus-Christ m'à aimé, & s'est livré pour me? On m'avertit qu'il n'appartient pas à tout le monde de parler ainsi; mais qu'il faut avoir renoncé, comme cet Apôtre, à toutes les choses de la terre, & à soi-même, pour pouvoir tenir ce langage aver confiance. Cependant si Jesus-Christus etoit mort generalment pour tous les hommes, il me suffroit d'être homme pour pouvoir dire, *Il m'à aimé, il s'est livré pour moi.*„ Hinc habes, Quesnellum tria in recensitis thesibus dogmatizasse, Deum nolle salutem omnium hominum: Christum pro omnibus nequaquam mortem oppetiisse: nec omnes in ejus morte posse spem ac fiduciam suam collocare.

3. *Sententia Augustinensium oppugnantium Quesnellianam.*

III. Quid vero nos, quid Augustinianæ doctrinæ propugnatores? I. Nos quidem, ac nostrates omnes credimus Deum optimum maximum electorum suorum, quos *secundum propositum voluntatis suæ* prænovit, segregavitque à cæteris, peculiarem gerere providentiam, eisque uberiora gratiarum munera, *quibus certissime liberentur*, intuitu meritorum Christi præstituisse; quod non tantum memorati Galliarum Antistites tradiderunt, sed ii omnes tenentur docere, qui unum præ altero eligi credunt, & perseverantiam specialissimum donum

donum eſſe cum Tridentinis Patribus aſſeverant. Verum ſi de voluntate illa loquamur, quam Scholæ appellant *antecedentem*, & quæ ſubtili indagine, nec eadem ratione à Scholaſticis ſolet exponi, verſari illam circa ſalutem omnium, nec ſterilem eſſe, atque prorſus inefficacem, ſed univerſis media ad conſequendam ſalutem neceſſaria præparaviſſe, docuimus lib. v. cap. 1. Prophetarum teſtibus, qui nos ſæpe monent Deum nolle *mortem impiorum, ſed ut convertantur & vivant*, verbisque Apoſtoli Pauli nos hortantis ut oremus pro omnibus, quoniam *Deus vult omnes homines ſalvos fieri.* Quomodo etiam Janſeniani teſtimonia Auguſtini diſputantis contra Pelagianos à voluntate *abſoluta*, & quæ eſt de rerum effectu, ad voluntatem conditionatam, & ſolam rerum poſſibilitatem, & quæ ad hanc requiruntur certo inferentem, imperite detorqueant, eo loci demonſtrare curavimus. II. Quid vero de morte Chriſti pro omnibus ſentiamus, quoniam declaratum eſt uberiori ſtylo diſſertat. 4. ac nonnulla quoque repetita ſunt paulo ſupra cap. 2. num. 3. omnibus compertum eſſe confidimus: & ſi qui ſunt. qui hæſitent adhuc, ſciant nos, tum laudato libro ſexto cap. 1. tum lib. 17. cap. 3. necnon libro 28 cap. 9. ſincero animo propugnaſſe quod Paulus frequenter repetit, Patres docent, Auguſtini demonſtrantis originalis peccati transfuſionem argumenta confirmant, conclamantque piiſſimi Jeſu vulnera ac preces, ita unum pro omnibus *mortuum eſſe*, quemadmodum omnes in Adam *mortui ſunt.* Hoc tantum nobis licere putamus, dogma iſtud fidei defendere abſque præſidio opinionum, quæ in Theologiam ſuperiori ætate irrepſerunt, & quæ Catholicorum Scholas in partes diſcindunt, rati non eſſe dogmata fidei exigenda ad Scholaſticas concertationes, in quibus veteres à Junioribus, noſtrique Proceres à Mediſtis ſalvâ Fide diſſentiunt. Hujus autem rei, quamquam neceſſum non eſt proferre rationem, cum ſatis appareat petendam non eſſe credendi normam à fluxis opinionibus hominum privatorum, ſed ab Eccleſiaſticis definitionibus, à traditione Patrum, atque à Theologorum conſtanti, communique ſententia; præcitato tamen libro 17. capite 4. momenta rationesque produximus. III. Omnibus denique, tametſi improbi ſint, & gravati iniquitatum ſuarum pondere, ſperandum eſſe, ac ſummam fiduciam, (quæ tamen ſalutarem timorem, & ſollicitudinem non excludat, nec degeneret in præſumptionem atque inanem jactantiam) in Chriſto Redemptore locandam eſſe, ſcripſimus ac demonſtravimus lib. 23. cap. 11. diſſerentes *de ſpe* ibique inter cæteras ſperandi cauſas eam protulimus, quam in Pſalmum 148. ita propoſuit beatiſſimus Auguſtinus: *Promiſſiones Dei tales arrhas accepimus; tenemus mortem Chriſti, tenemus Sanguinem Chriſti.* Undique igitur Queſnellianos errores execramur, profligamus, evertimus, ut dicta nuper evincunt: quæ Theologica methodo, atque uberiori doctrina exponuntur ac demonſtrantur tom. 1. *Theolog. Diſcipl.* lib. 5. cap. 1. tom. 3. lib 17. cap. 3. tom. 4. lib. 23. cap. 6. & tom. 5. lib. 28. cap. 9.

§. IV.

Enuntiationes Queſnelli de gratia naturæ integræ.

SUMMARIUM.

1. Subſequentes quatuor Propoſitiones.
2. Senſus earum reprobatus.
3. Sententia Auguſtiniana.

1. *Propoſit. Queſnelli 34. uſ. 37.*

I. AD gratiam collatam primo homini pertinent proximæ quatuor propoſitiones. XXXIV. in qua aſſeritur gratiam Adami produxiſſe merita duntaxat *humana.* XXXV. quæ ipſam Adami gratiam appellat *ſequelam creationis*, ac debitam fuiſſe ait naturæ primitus inſtitutæ, & adhuc integræ. XXXVI. hanc differentiam conſtituens inter gratiam Adami ac ſtatus innocentiæ, & gratiam Chriſti hujusque ſtatus, quod primam unusquisque recepiſſet *in propria perſona*, iſta vero recipitur tantummodo *in perſona Jeſu Chriſti*, qui à mortuis ſurrexit, & cui nos conjungimur, atque unimur. XXXVII. propoſitio exprimit gratiam Adami *ſanctificando* illum in ſemetipſo, fuiſſe *ei proportionatam*; gratiam vero Chriſtianam, nos *ſanctificando* in Chriſto Jeſu, eſſe gratiam omnipotentem, dignamque Unigenito Filio Dei. Atque hæc ſunt Queſnellianæ proſcriptæ theſes, quantum attinet ad ſonum complexumque verborum.

2. *Iſtarum propoſitionum ſenſus reprehendendus.*

II. Senſus vero iſtarum theſium judicio XLII. Epiſcoporum pag. 38 eſt meri-

merita Adami nullum aliud habuisse principium, præter gratiam duntaxat *naturalem*, quæ à naturæ conditione esset prorsus *inseparabilis*, nec merita aliqua producere posset, quam merita *tantum humana*, horum autem Episcoporum verba produximus præcedenti Volum. dissert. 2. cap. 1. §. 4. Ostendimus eo loci testimoniis Jacobi Fontanæ, Cardinalis Bissy, Cardinalis Sellery, aliorumque, Quesnellum in statu naturæ integræ agnovisse gratiam, quæ non excederet naturæ ordinem, quæ esset naturalis proprietas, & quæ non esset donum naturæ superadditum, gratiam nempe Pelagianam, eaque tantum significatione dignam *gratiæ* nomine, juxta quam *gratia* dicitur ipsa natura, in qua conditi fuimus nullis meritis præcedentibus. Rursus de hoc Quesnelli sensu egimus dissert. 5. cap. 2. §. 5. Addamus testimonium centum Episcoporum, qui pag. 22. docent juxta Augustinum de Prædest. SS. capit. 15. num. 31. merita Adæ dici humana, *dans un sens tres catholique*: cavendum vero, ne cum Quesnello dicantur *humana tantummodo*, scilicet comparata absque adjutorio gratiæ supernaturalis, *qu' on ne pout sans erreur confondre avec le dons naturals, ou inseparablement attachez à la nature.* Quare adversus 34. & sequentem propositionem Quesnellianam opus est, ut in Adam agnoscamus cum Augustino cap. 106. Enchiridii, & cap. 11. de Corrept. & Grat. *supernaturale adjutorium*, sine quo promereri non poterat, neque in accepta justitia perseverare. II. Quantum vero ad propositionem 36. temere & audacter Quesnellus ait, inter gratiam Adami, & gratiam Christi istud versari discrimen, quod illa ab omnibus reciperetur, hæc vero non recipiatur, nisi ab iis, qui per fidem & charitatem conjuncti sunt Christo: hinc enim, si id verum esset, sequeretur infideles, & impios nunquam gratiæ Christi fieri participes. Atque id revera Quesnellum dogmatizasse eruitur ex ejus propositionibus secundo §. recensitis. Sed cubat in eadem propositione sensus alter, & Novatorum damnata hæresis; nam cum loquatur Quesnellus *de gratia sanctificante*, qua efficimur viva in Christo membra, eique per charitatem unimur; asserendo hanc gratiam recipi *in sola persona Christi*, significat hominem non justificari per inhærentem justitiam, sed per solam imputationem justitiæ Christi; quod canone 10. sess. 6. damnatum est à Synodo Tridentina. Hunc vero sensum in Quesnelliana positione redarguunt Henricus Cardinalis de Bissy tom. 1. pag. 732. Auctor Opusculi inscripti, *Veritas & æquitas*, pag. 47. Jacobus Fontana tom. 1. pag. 767. Dominicus Viva pag. 244. aliique plurimi. Desirantius tamen lib. 36. seu p. 4. pag. 28. negat Quesnellum hæresi *de justitia imputativa* adhæsisse; at nihilominus ait manifestam esse propositionis pravitatem, dum aperte negat à nobis gratiam recipi *in propria persona*. III. Propositio autem 37. rursus demonstrat Quesnellum in statu innocentiæ admisisse gratiam naturalem & Pelagianam; dum vero addit gratiam hujus status esse *omnipotentem*, confirmat errorem, & hæresim propositionum, de quibus §. 1. hujus capitis, & quæ gratiam *sufficientem*, & *libertatem indifferentiæ* à statu corruptæ per peccatum naturæ procul arcent. Recte Auctor Opusculi, *Les cent & une propositions qualifiées en detail* pag. 77. hanc trigesimam septimam vocat, *suspecte de Pelagianisme par cette grace proportionée à l' homme, la quelle sent une grace d' un ordre purement naturel: & de Jansenisme par la grace toutpuissante, la quelle sent fort la grace irresistible.* Idem est cæterorum judicium. Vide Cardinalem de Bissy citato in loco pag. 734. Jacobum Fontanam pag. 786. librum, cui titulus, *Veritas & æquitas*, pag. 48. Quoniam tamen hæc propositio XXXVII. aperte agit *de gratia sanctificante*, perspicuum arbitror, denegari à Quesnello in Adam gratiam habitualem, & justitiam asseri connaturalem, non vero naturæ superadditam, ideoque renovari Bajanos errores; de quibus cap. 1. hujus dissertationis §. 1. gratiam vero sanctificantem hujus status dici *omnipotentem*, quoniam amitti nequit, si non sensu Calviniano, & Lutherano, Jansenianoo saltem, scilicet per resistentiam liberi arbitrii. Ita de hac propositione XXXVII. Desirantius p. 4. pag. 54. & Vanden-Dyck pag. 105. Constat ergo ex horum complexione adversus Quesnellianas theses admittendam esse in statu naturæ integræ gratiam habitualem, & actualem, naturæ superadditas, distinctasque à naturalibus donis, & à gratia Pelagianorum: in hoc autem statu gratiam cum *habitualem*, quam justi inhærentem habent, & in suamet persona recipiunt, ac insuper pro sua libertate possunt amittere, tum *actualem*, cui liberum arbitrium valeat obtemperare, aut resistere.

3. *Doctrina Augustinensium.*

III. Jam diximus §. 1. & 2. refelli in scriptis nostris ea Quesnellianæ doctrinæ capita, quæ spectant ad actualem hujus status gratiam, quæ iis etiam, qui Christo uniti non sunt, misericorditer impenditur, & liberum arbitrium adjuvat ac perficit, sed non interimit, nec trahit invincibili necessitate. At cætera etiam Quesnelli placita à nobis refutata sunt, & reprobata. I. De gratia Adami egimus supra cap. 1. §. 1. discurrentes per articulos Baji, quibuscum concordare Quesnellianos asserunt omnes Clementinæ * Constitutionis propugnatores. Præterea disput. 2. cap. 2. demonstravimus primum hominem conditum fuisse cum gratia sanctificante, naturæ ordinem excedente, atque exornatum supernaturalibus donis, & adjutorio *sine quo* perseverare non poterat, quoniam Augustino, aliisque Patribus hoc tradentibus, solius naturæ viribus nunquam in accepta justitia stetisset, nec consequi potuisset beatitudinem. Vide cap. 1. §. 1. num. 3. Huc etiam spectant, quæ scripsimus lib. 4. *Theolog. Discipl.*, potuisse primum hominem, ut fecerunt angeli sancti, permanere *per liberum arbitrium*, ac merita humana, ut inquit S. Pater de Prædest. SS. cap. 15. periisse per Adam, quoniam ipse Adam perseverare potuit, non per liberum arbitrium sola nativa vi operans, sed per liberum arbitrium suffultum adjutorio versatili: nunc apparere quid possit gratiæ beneficium, quoniam adjacent nobis carnalis appetitus illecebræ, ac privati sanitate primæva imploramus auxilium Christi, quo & possimus, & velimus. Atque ita sectantes Augustini vestigia incedimus media quadam regiaque via inter Quesnellianos, Bajanosque negantes primæ conditionis gratiam, eamque naturalibus muneribus accensentes, ac inter Semipelagianos molestе ferentes ita dividi gratiam, ut primo homini datum sit *posse perseverare*, nunc vero *perseverantia ipsa donetur*. II. Justificari autem impios per charitatem & gratiam ipsis inhærentem, non autem sola imputatione justitiæ Christi, neque in hujus tantum persona, sed in cordibus eorum, qui justificantur, per Spiritum Sanctum charitatem diffundi, antequam vero id contingat, per inspirationem actualis gratiæ peccatores sese ad justificationem consequendam disponere, decimonono libro cap. 2. & 4. demonstravimus adversus Heterodoxos; ideoque Quesnellum his judicio doctissimorum virorum, quos supra commemoravimus, adhærentem simul confiximus atque oppugnavimus. III. Capite ejusdem libri postremo, Scripturarum auctoritate, Majorum traditione, invictisque argumentis ex Augustino depromptis, demonstratum est justos, quamdiu vitam agunt mortalem, posse gratiam & charitatem amittere, & quidam libero lapsu, ad quem vitandum tenentur assiduis precibus postulare gratiam auxiliatricem, & cum timore & tremore salutem suam operari: ideoque & hac in parte à Quesnellio discessimus (si velis illum præter tot ac tanta errorum portenta justitiam quoque *inamissibilem* excogitasse:) fideique nostræ occurrent ampliora argumenta legenti volumen 1. Theolog. discipl. pag. 214. & volumen 3. pag. 303. 312. 338.

* *Unigenitus.*

Vide Epist. Hilarii ad August. num. 5. Tom. X. pag. 786.

§. V.

Sex Quesnelli propositiones circa vires liberi arbitrii primo peccato inclinati.

SUMMARIUM.

1. Adducuntur istæ propositiones.
2. Earundem sensus.
3. Sententia Augustiniana è diametro contraria.

1. *Prop. Quesnelli 38. usq. 43.*

I. AGit Quesnellus in quinque proximis propositionibus de libero arbitrio absque gratia sibique relicto, in quadragesima autem tertia de ipsomet libero arbitrio simul cum gratia per Baptismum collata. Propositione XXXVIII. enuntiat peccatorem absque *gratia Liberatoris* (de qua gratia recolendum est quid vigintiquinque primis propositionibus dogmatistes asseruit) non esse liberum, *nisi ad malum*. Duabus proximis XXXIX. & XL. pariter docet voluntatem, quam *Christi gratia* non prævenit, posse tantummodo *aberrare, in præcipitium ruere, ac sese vulnerare*; capacem esse cujuscunque

cunque mali, omnisque prorsus boni incapacem, nil posse amare nisi in sui perditionem, ac damnationem. In XLI. affirmat, omnem, *etiam naturalem*, cognitionem, quam Philosophi Ethnici habuerunt, non posse venire nisi à Deo, *sine gratia* autem producere præsumptionem, vanitatem, atque pervicaciam, qua Deo opponimur & reluctamur, loco piæ affectionis, cultus, amoris, gratique animi, quem ipsi Deo exhibere tenemur. XLII. definit absque *sacrificio fidei*, ad quod offerendum *sola Christi gratia* reddit nos aptos, nihil in nobis adinveniri, nisi *impuritatem* atque *indignitatem*. XLIII. contra dogmatizat gratiâ baptismali id primum in nobis effici, ut ita *moriamur peccato*, ut spiritus, cor, sensusque noster non habeant pro ipso peccato plus vitæ, quam homo *mortuus* habeat pro rebus mundi.

2. *Sensus Quesnellianus.*

II. Quadraginta Episcoporum judicio in *Instruct. Pastorali*, pag. 37. in prioribus quinque propositionibus Quesnellus tradidit hominem absque gratia Liberatoris necessitate impelli ad peccatum. *Dans ces principes* (inquiunt) *l' homme n' est libre, que pour le mal, il se trouve necessairment determiné au peché, & ne a pour toute liberté que le choix du crime.* Cumque solam gratiam efficacem Quesnellus admiserit, eamque necessitantem; damnatæ propositiones exprimunt illam ad malum determinationem haberi etiam sub gratia sufficienti, atque, ut ajunt laudati Antistites, *sans la grace, qui a toûjours son effet.* Idem docent centum Episcopi pag. 28. exigentes adversus damnatas theses, ut fateamur liberum arbitrium ita cooperari gratiæ excitanti, ut huic valeat obsistere, & reluctari, atque cum Augustino de Grat. & lib. arbitrio cap. 2. & 4. lib. 2. contra duas Epist. Pelagian. cap. 5. & de corrept. & grat. cap. 2. defendamus liberum arbitrium ad bonum & malum etiam in hoc infirmitatis statu persistens. Auctor item Opusculi, cui titulus, *Veritas & æquitas*, &c. propositionem XXXVIII. & duas proximas appellat *suspectas de hæresi*, propterea quod innuant *sine gratia efficaci*, & *absque charitate dominante* peccari in omnibus, liberum arbitrium esse *titulum sine re*, omniaque opera, quæ ante justificationem fiunt, esse vera peccata. Ita pag. 50. In parvo etiam libro inscripto, *Les cent & une propositions qualifiées en detail*, prænotatur propositiones, de quibus sermo est, accipiendas esse, *pour la grace efficace, sans la quelle on est dans l' impuissance de faire le bien, ou pour la charité dominante, sans la quelle* (in sensu Quesnelliano) *on est necessité a pecher en tout ce que l' on fait.* Jacobus item Fontana tom. 2. pag. 5. ait sensum, qui ab Auctore intenditur, esse peccatorem destitutum auxilio, *cui resistere nequeat, & voluntatem boni indeclinabilem inferente*, necessario delinquere quippe non aliam gratiam, quam *omnipotentem*, & *quam nihil impedire potest, aut retardare*, Quesnellius intellexisse convincitur ex X. XI. ac XXXVII. propositionibus. Idem sentiunt Pius Vanden-Dyck in *Clementina* Vindicata §. 8. pag. 220. Dominicus Viva pag. 254. Episcopus Suessionensis in 1. Institut. Pastorali num. 22. & Antonius Rolliers cap. 4. pag. 23. suarum Reflexionum. II. Prædicti omnes auctores alium sensum in Quesnello damnatum animadvertunt, in his scilicet propositionibus inter peccata censeri officia illa moralium virtutum, quæ fiunt *absque gratia*, quoniam in Quesnelliano systemate *l' homme destitué de la grace ne pout plus être determiné a agir que par le mouvement de la concupiscence, qui l' entraine vers le peché*, inquit Cardinalis de Bissy tom. 1. pag. 776. Augustinianos omnes rejicere hunc sensum constat ex diss. 3. ubi ostendimus illos, etsi non admittant officia virtutum moralium *undique* bona absque gratia actuali, non tamen ea existimare secundum substantiam, & *intrinsecus* mala, ac multo minus exigere ad vitandum peccatum gratiam cum remissione peccatorum conjunctam, & charitatem prædominantem; qua in re Bajum & Quesnellum exorbitasse fuse ostendimus in priori, & in tertia dissertatione, ibidem quoque animadvertentes discrepantiam Gregorii Ariminensis à Bajo ex Vindiciis Norisianis. Quod, facta hoc in loco mentione Cardinalis de Bissy, duximus repetendum; is enim pag. 773. sententiam Ariminensis *à nullo alio* traditam, & ab Ecclesia *proscriptam* putat, duplici deceptus errore, ut constat ex citata dissert. 3. pag. 322. ubi permultos laudavimus Gregorio adhærentes. III. Perspicuum item est, Quesnellum in præmissis enuntiationibus nil boni *absque fide* agnovisse, & cum Bajo damnasse omnia infidelium opera, nec fidem qualemcunque necessariam putasse, ne quod agitur sit *impuritas* atque *indignitas*, sed talem fidem, quam *charitas imperet, aut committetur;*

tetur; ut inquit, atque ex cohærentia aliarum propoſitionum evincit Jacobus Fontana tom. 2. col. 139. cui cæteri aſſentiuntur. IV. In propoſitione demum XLIII. juxta auctorem Opuſculi, *Les cent & une propoſitions qualifiées en detail*, latet Lutheranæ hæreſeos ſuſpicio, ſcilicet, collatam baptiſmo juſtitiam amitti non poſſe, aut per illam penitus concupiſcentiam extingui. Jacobus Fontana pag. 239. tom. 2. idem aſſerit; obſervatque præterea errorem Quesnelli accedere ad apathiam Stoicorum, qui ajebant ſe immunes eſſe ab omni animorum perturbatione, necnon ad Quietiſtarum turpitudinem, & inſaniam. Legantur inſuper Deſirantius lib. 43. pag. 222. de Biſsy tom. 1. pag. 846. Epiſtola 7. Anonymi ad Epiſcopum pag. 87. & Vanden-Dyck pag. 415. Ex quibus omnibus conſtat adverſus theſes Queſnellianas aſſerendum eſſe, homines habere liberum arbitrium ad vitandum peccatum absque gratia efficaci & neceſſitante, quam ſolam dogmatiſtæ propugnant: poſſe absque gratia exercere officia quædam moralium virtutum, quæ non fiant *ex cupiditate*, à qua corrumpantur: non omnia quæ fidem præcedunt eſſe inquinamenta, ſordeſque; baptismate demum originale deleri peccatum, hominemque conſtitui adoptivum Dei filium, ſed in eo permanere concupiſcentiam ad agonem, acceptamque juſtitiam amittendi liberrimam poteſtatem.

3. *Sententiana ſtra oppoſita quoad omnes partes Queſnellianæ.*

III. Jam vero extra omnem dubitationem poſitum eſſe reor, tum in lucubrationibus noſtris, tum in Operibus noſtratium firmiter doceri neminem, etſi actu careat gratiæ adjutorio, impelli neceſſitate ad peccandum; necnon ut homo dicatur poſſe obtemperare præceptis, minime requiri inſpirationem victricis gratiæ, quæ à nullo duro corde reſpuitur, ſcilicet effectricis & cum operatione conjunctæ: idque luculenter traditum de Theologicis diſciplinis tertio Volumine libro 18. cap. 8. unde loca quædam exſcripſi diſſ. 4. cap. 2. §. 3. & 4. iſtarum Vindiciarum. Aeque vero apertum eſt commendare nos officia virtutum, quæ ſine ſuperna gratia exercentur, tametſi Auguſtiniana Schola iis neget omnimodam virtutis rationem ineſſe; eosque eſſe falſidicos, qui ajunt ſententiâ noſtrâ opera omnia, quæ in Deum minime diriguntur, fluere ex cupiditate, atque hinc labefieri, & corrumpi; quemadmodum tradidimus præcitato lib. 18. cap. 3. & 5. atque in tertia harum diſſertationum cap. 2. §. 3. & 4. necnon in 1. cap. 2. §. 1. & 2. atque cap. 1. hujus ſextæ diſſertationis §. 2 & 3. agentes de Bajanis articulis. III. Eadem ratione perſpicuum eſſe arbitramur ex lib. 18. cap. 2. ac ex tertia diſſertatione cap. 2. §. 2. agnoſci à nobis in Gentibus deſtitutis fide Chriſti, & gratia quoque carentibus, honeſta, quædam officia, quæ ſecundum juſtitiæ regulam vituperare non poſſumus, litteriſque cubitalibus denegari, quod omnia illarum Gentium opera ſint germina cupiditatis, & appellanda ſint inquinamenta, aut peccata. IV. De gratia autem, quam confert regenerationis lavacrum, num Catholice ſentiamus, ac per omnia probemus Tridentinos canones, veterumque, & recentium dogmatiſtarum diſpungamus, ac refutemus errata; ſi quis de nobis formaverit præpoſterum, ſiniſtrumque judicium, nil temere proferat, niſi perlecto vigeſimoquinto capite libri XXIV. Theolog. diſcipl.

§. VI.

Quesnelli propoſitiones de charitate, & cupiditate.

SUMMARIUM.

1. Sedecim ex Quesnellio propoſitiones.
2. Pravus earum ſenſus.
3. Auguſtinianorum ſententia oppoſita.

1. *Propoſit Queſnel. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53 54. 55. 56. 57. 58. Additur §9. quæ eſt præcedentium urculus.*

I. AD charitatem vero pertinent quindecim Quesnellianæ propoſitiones, quæ poſt nuper diſcuſſas locum tenent proximiorem. Propoſitio XLIV. enuntiat duo eſſe humanarum omnium actionum principia, *amorem Dei*, qui agit omnia propter Deum, quemque Deus remuneratur, & *amorem quo nos & mundum diligimus*, qui quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum malus eſt. XLV. aſſerit in corde peccatoris, in quo non amplius regnat *charitas*, regnare *cupiditatem*, omneſque illius actiones corrumpere. LXVI. enuntiat bonum uſum ſenſuum *à charitate*, malum vero uſum *à cupi-*

cupiditate proficiſci. In XLVII. XLVIII. XLXI. & L. traditur debere obedientiam legis profluere *à charitate*, & quidquid illinc non derivat, eſſe *hypocriſim*, *aberrationem*, atque *peccatum*; adeo ut, ubi deeſt *ſpiritus charitatis*, falſa ſit juſtitia, & oratio quoque fruſtranea. Propoſitio LI. enuntiat Fidem *juſtificare* quando operatur, ſed nunquam operari niſi *per charitatem*. Propoſitionum LII. LIII. LIV. LV. LVI. & LVII. idem ſenſus eſt; ſignificant nempe, nil boni absque charitate adinveniri, non fidem, non ſpem, non religionem; ac ſolam *charitatem* facere actiones Chriſtianas, iſtas ad Deum dirigendo: ſolam *charitatem* obtinere coronam & remunerationem à Domino: ſola demum *charitate* ipſi Domino honorem cultumque præſtari. Propoſitione vero LIX. concluditur *orationem impiorum* (in quibus non regnat charitas, ideoque in ſenſu Queſnelliano quidquid agunt, corrumpitur à regnante cupiditate) eſſe *novum peccatum*, ac proinde Deum, ſi orationem illam exaudiat, pœnam infligere, atque exercere *judicium*.

2. *Earumdem propoſitionum pravus ſenſus.*

II. Doctiſſimi viri demonſtrarunt Paſchaſium Quesnellum in hiſce propoſitionibus nullum aliud principium bonorum operum agnoviſſe præter charitatem in juſtis prædominantem, quæ juſtificat, & quam Deus coronat & remuneratur; quem utique ſenſum ipſa damnatarum theſium verba dilucide præſeferunt, & commonſtrant. Perſtringunt autem Queſnellianum hunc ſenſum quadraginta duo Galliarum Epiſcopi in ſua Paſtorali Inſtitutione, §. *Eſt-celà le langage*, *&c.* pagina 43. Centum item Epiſcopi in Explicationibus ſuis, §. *C' eſt encore*, pagina 37. Jacobus *Le-Fontaine*, aliique plurimi, quorum teſtimonia collegimus diſſert. 1. cap. 1. §. 4. 5. & 6. neque ulla de pravo hoc damnatoque ſenſu dubitationem ſupereſſe cenſemus. II. Serpit ibidem ſenſus alter, æque noxius ac reprobandus, nimirum neque fidem, neque ſpem, neque virtutem aliquam permanere in impio, *qui charitatem* amiſit, neque ab illo poſſe bonum aliquod opus exerceri: unde centum laudati Epiſcopi inquiunt: *Ce ſont donc autant d' erreurs contre la foy; & juſtement condamnées par la Bulle, de dire que le pecheur, qui perd la charité habituelle, perde en meme temps la foy; qu' il n' y ait plus de ſentiment de crainte: ni acte d' eſperance, ni bonne oeuvres, ni culte, ni priere, ni religion pour le pecheur, qui a perdu la charité:* quod itidem aſſerunt alii quamplurimi, eadem prima diſſertatione recenſiti. III. Nec tantum in ſenſu Quesnelliano in impiis gratia & charitate *habituali* carentibus pereunt virtutes omnes, & amore Dei non amplius in illorum corde regnante, in nihilum abeunt, atquè evaneſcunt: verum etiam regnante ibidem *cupiditate*, omnesque actiones juxta Quesnellianum ſyſtema eliciente, vel imperante, neceſſum eſt, ut omnia opera, quæ juſtificationem, & diffuſionem charitatis dominantis, ſeu *habitualis* præcedunt, ſint germina ejusdem noxiæ cupiditatis, intrinſecus mala, & peccata: quare ita centum Galliarum Antiſtites exponendo Quesnelliani ſenſus pravitatem immediate ſequuntur: *Que, lorſqu' il* (le pecheur) *a perdu cette vertu* (la charité * habituelle) *la cupidité qui regne dans ſon coeur, corrompt toutes ſes actions, qu' il n' eſt plus que tenebres, erreur & peché*; ac ſimilia cæteri, qui de Clementina Conſtitutione, atque de proſcriptis in ea erroribus ſedulo pertractarunt. Quamobrem Catholici profiteri debent dari alia humanarum actionum principia *præter charitatem*, *& cupiditatem habitualem*: in peccatoribus, in quorum corde *charitas habitualis* non regnat, permanere habitus aliarum virtutum, pluraque bona opera ante juſtificantem gratiam patrari; nec omnia, quæ ab iis exercentur, ſeu dum ſeſe ad juſtificationis gratiam diſponunt, ſeu dum exequuntur officia humanarum virtutum eſſe mala & noxia germina cupiditatis.

3. *Oppoſita Auguſtinenſium Theologorum ſententia.*

III. Jam vero conſtat noſtrâ, aliorumque Auguſtinenſium ſententiâ plura ab homine fieri, non tantum laudabilia *ſecundum juſtitiæ regulam*, ſed etiam *ad juſtificationem diſponentia*, charitate habituali nondum in illius corde per Spiritum Sanctum diffuſa; ut animadvertimus paullo ſupra agentes de articulis Baji §. 2. num. 3. necnon in priori diſſert. cap. 2. §. 1. atque in Opere Theologicarum diſciplinarum pluribus in locis eodemmet §. 1. repetitis. II. Evidens quoque eſt defendi in Scholis noſtris permanentes *absque charitate* habitus fidei, ſpei, aliarumque virtutum, necnon illorum actus pios, perutiles, atque ad juſtificationem diſponentes; quamvis *à charitate*, ſive à dilectione Dei benevola ac propter ſe (à quam tamen perfectionem virtutis nanciſci debent) ſegregati ſint, ac ſejuncti: quod utique ſcripſimus, ac demonſtravimus libro 21. 23. & 34. Operis Theologici,

& locis illinc exſcriptis confirmavimus pagina 111. & ſeq. prioris harum Vindiciarum voluminis. III. illud præterea manifeſtiſſimum eſt ex prima diſſertatione, cap. 2. §. 1. & 2. ex tertia, capite item 2. §. 2. & 3. atque ex teſtimoniis pluribus ibidem productis, neque nos, neque Auguſtinenſium aliquem rejicere inter noxiæ cupiditatis effectus quælibet opera, quæ *ex charitate* non fiunt; cum plura auxilio gratiæ patrata ad obtinendam juſtificationem diſponant; quædam alia, etſi non undique bona, non tamen ſint intrinſecus mala, neque à noxia cupiditate profluant & corrumpantur.

§. VII.

Octo Quesnelli propoſitiones de Timore.

SUMMARIUM.

1. Propoſitiones hæ proponuntur.
2. Quid in eis ſentiat Quesnellius.
3. Contrariantur Auguſtiniani.

1. *Propoſit. Quesnel. 60. uſque 67.*

I. COhærenter ad ea, quæ dicta ſunt, Quesnellus damnat, atque inter actus noxia cupiditate corruptos rejicit timorem gehennæ, qui expers ſit charitatis; prout ex ſequentibus propoſitionibus conſtat. Enimvero propoſitione LX. inquit pœnitentiam, ſi hanc excitet *ſolus timor ſupplicii*, quo magis violenta eſt, eo magis ducere ad deſperationem. Propoſitione LXI. & LXII. aſſerit timore *nonniſi manum* cohiberi, & eum, qui non ducitur amore juſtitiæ, dum abſtinet à malo timore pœnæ, illud *in corde* committere, & coram Deo reum eſſe. Propoſitiones LXIII. LXIV. & LXV. enuntiant, eum, qui ex ſolo timore adimplet legem, eſſe adhuc *ſub lege*, ac ſi foret Judæus, imo eſſe *ſub maledicto legis*, quoniam peccatur ſive malum faciendo, ſive malum *ob timorem* evitando; legem vero, ac Moyſem, Sacerdotes, legisque Doctores nullum Deo *filium* dediſſe, quoniam timorem incutiendo non effecerunt *niſi mancipia*. Duabus proximis propoſitionibus, id eſt LXVI. & LXVII. adeo Quesnellus timorem ſervilem deprimit, ut non vereatur aſſerere eos, qui per timorem Deo appropinquant, violenter adduci, atque *ad inſtar beſtiarum*; eundemque timorem non aliam de Deo nobis ſpeciem ingerere, præterquam duri, imperioſi, injuſti, ac intractabilis Domini.

2. *Senſus Quesnellianus.*

II. Quesnellus in prænuntiatis articulis audacter opponitur Tridentinæ Synodo definienti ſeſs. 6. cap. 6. peccatores *divinæ juſtitiæ timore utiliter concuti*, & ſeſs. 14. cap. 4. eundem timorem eſſe *donum Dei*, *Spiritus Sancti impulſum*, *atque ad Dei gratiam in Sacramento impetrandam diſponere*. His vero definitionibus adverſari præmiſſas theſes demonſtrant in ſua Paſtorali Inſtitutione pagina 43. & ſeq. XLII. Epiſcopi, atque in ſuis Explicationibus art. 5. pagina 41. centum Galliarum Antiſtites: quibus ſubſcribunt Jacobus Fontana tom 2. col. 878. Joannes Joſeph Languet Epiſcopus Sueſſionenſis in 1. Inſtitut. num. 18. Card. de Biſſy tomo 2. pagina 193. Deſirant tomo 5. pag. 186. aliique omnes agentes de Quesnellianis dogmatibus. Neque enim aliud hæc ſonant, quam timorem peccato addicere, trahere ad deſperationem, peccatum eſſe: quod idem eſt, ac ſextum Lutheri articulum, & decimumquartum, ac decimumquintum ex 31. ab Alexandro VIII. proſcriptis, inſtaurare atque intrudere. II. Falſo etiam ac temere Quesnellus de lege inſtituit ſermonem, comparando baptizatum, qui timet æterna ſupplicia, Judæo timenti inflictionem pœnarum temporalium, ac aſſerendo veterem legem nonniſi *mancipia* peperiſſe, quaſi lex ſolum afferret timorem, dilectionem Dei non præciperet, omnique juſtificationis remedio careret: quæ omnia dogmatizans ulterius repetit prænuntiatam hæreſim, timorem ſcilicet eſſe peccatum, & à peccato abſtinentes *propter timorem* legem transgredi. Id vero prænuntiati Theologi animadvertunt, necnon auctor Opuſculi, *Veritas, & æquitas, &c.* pagina 81. auctor libri, *Lecent & une propoſitions qualifiées en detail*, pag. 91. & auctor alterius Opuſculi, *Venin des 101. propoſitions* pagina 21. & ſequenti. III. Quesnellus de timore loquens adeo deſipuit, & quoniam exiſtimavit actiones, quæ non emanant à charitate, originem ducere a cupidi-

cupiditate vitiosa, ut diximus sup. §. & quoniam non distinxit *timorem servilem*, qui bonus est, *à servilitate*, quæ est mala: quamobrem scriptor Opusculi nuperrime laudati, *Les cent, & une, &c.* de cujus pretio egimus diss. 1. cap. 1. §. 4. ita adversus Quesnellianos scribit pag. 42. „La crainte servile, qui nous fait eviter le peché à cause des châtimens, & la servilité de la crainte qui consiste dans la disposition de commettre encore le peché, si l'on n' etoit retenu par la crainte du châtiment, sont deux choses biens differentes, & qu' il importe extremement de bien distinguer. Nous condamnons la servilité de la crainte, & nous réconnoissons en meme tems avec le Concile de Trente, que la crainte servile est un don de Dieu.„ Itaque adversus Quesnellianos articulos certissima fide tenendum est, timorem pœnarum esse donum Dei, bonum ac perutilem; non vero malum, noxium, & vitiosæ cupiditatis prolem veneficam: firmiter quoque credendum est eos, qui ob timorem gehennæ abstinent à peccatis, non proinde peccare, sed bene salubriterque timere, atque ita recta æquissimaque ratione ad amorem & ad charitatem perduci; sedulo tandem, ut bonum à malo, & donum Dei ab hominum culpa secernatur, timor servilis *à servilitate* distingui debet.

Augustinensium doctrina.

III. Quantum ab errore Quesnelliano distet Augustiniana doctrina, quæ ad gratiam in Sacramento consequendam necessarium existimat dolorem ex benevola dilectione conceptum, ea loca satis superque demonstrant, in quibus ostendimus *timorem servilem* esse donum Dei, supernaturalem, substantia sua bonum, coercere à malo, atque viam sternere charitati. Id vero tradidimus lib. 21. cap. 4. ubi expresse rejectis Quesnelli thesibus affirmavimus timorem hunc oriri ex fide, atque ex consideratione rectissimæ justitiæ Dei, hujusque supremum dominium & æquitatem repræsentare, & cum divinæ majestatis reverentia conjunctum esse. Idem docuimus lib. 23. cap. 12. afferentes scripturarum, & Patrum testimonia, quæ ipsum timorem suadent, atque commendant, ac præsertim ex Augustino commonstrantes quomodo eodem timore mala cupiditas coerceatur. Lib. autem 34. cap. 5. rursus propositiones Quesnellianas refutantes ostendimus timori adscribendum non esse, si timens pœnam adhuc peccato adhæreat; sed per timorem peccandi licentiam frænari potius & comprimi, eoque cohiberi effluentem animum, vetustamque frangi consuetudinem. II. Demonstravimus quoque eo loci, timendo nec perpetrari peccatum, nec legem servari more quodam Judaico; itemque produximus discrimen inter comminationem temporalium malorum, quæ Judæi formidabant, timoremque æternorum suppliciorum, quem saluberrime incutit lex Christiana. Quomodo vero lex vetus sancta & immaculata erat, quomodo cultum Deo exhibebat, & idololatriam ac superstitionem vetabat, insertis Patriarcharum vindiciis, præceptisque pertinentibus ad vitæ institutionem, ac ritibus, typisque futurorum expositis, vicesimo libro capite 6. & 8. pro modulo nostro significare, & declarare studuimus. III. *Servilitatem* quoque à timore distinguendam esse docuimus lib. 23. cap. 12. Sancti Thomæ, & illustrium Theologorum doctrinam propugnantes, juxta quam timor bonus est, quamvis *servilitas* sit mala, quoniam eadem *servilitas* nullatenus spectat *ad substantiam timoris:* quod rursus declaravimus diss. 3. cap. 1. §. 6. num. 15. Adeat, qui plura desiderat tomum IV. Theol. disc. pagina 133. 317. 318. ac tomo 7. pagina 339. 340. 354. præcedentem quoque Refutationem *Bajanismi Redivivi*, pagina 184. & seqq.

§. VIII.

De reliquis Quesnellianis propositionibus.

SUMMARIUM.

1. Propositiones Quesnelli 68. & reliquæ.
2. Sensus prædictarum enuntiationum.
3. Doctrina Augustiniana eis opposita.

Propositiones Quesnelli 68. &c.

I. BRevi damnatas alias theses percurram, cum illarum nulla objiciatur adversus Augustinianum systema, si excipias septuagesimam, quæ eadem est cum 69. Bajana, de qua cap. 1. hujus dissert. §. 6. Propositionibus itaque

que LXVIII. & LXIX. commendatur Chriſtiana fides, tanquam donum, in quo clauditur *totum* ad ſalutem pertinens, ejusdemque fidei uſus, augmentum & præmium *puræ Dei liberalitati tribuitur*. In LXX. aſſeritur nunquam Deum immittere innocentibus *afflictiones*, utpote quæ *ad puniendum peccatum, vel ad purificandum peccatorem* ſemper deſerviant. Propoſitio autem LXXI. inquit poſſe hominem *ob ſui conſervationem* ſeſe diſpenſare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejusdem hominis utilitatem. Agitur à LXXII. usque ad LXXVIII. de Eccleſia, eique attributa hac nota, quod electos omnes, angelos hominesque comprehendat, ſtatuitur ad illam eos tantum pertinere tanquam membra, qui vivunt & aguntur *Dei ſpiritu*, quorum Chriſtus *ſanctificator* eſt, & qui non credunt tantum Evangelio, verum etiam *ſecundum illud* vitam inſtituunt, ita ut neque ſit Eccleſiæ membrum, neque habeat Chriſtum pro capite, quisquis *non ducit vitam dignam Filio Dei*. Proximæ octo propoſitiones, id eſt, à LXXIX. ad LXXXVI. ſuadere nituntur lectionem Scripturarum Sanctarum ſemper, ubique, & omni perſonarum generi neceſſariam eſſe, ac perutilem: nec laicis, nec fœminis fas eſſe ſe ab ea lectione diſpenſare ob illarum obſcuritatem: diem Dominicum ipſa præſertim lectione ſanctificari: maximam eſſe *illuſionem* eorum, qui cenſent myſteria Religionis mulieribus communicanda non eſſe, atque abuſum aliquem, vel errorem oriri poſſe ex illarum ſimplicitate: idem eſſe abripere è Chriſtianorum manibus *novum Teſtamentum*, lectionemque *Sacræ Scripturæ* interdicere, atque obturare illis *os Chriſti*, lumen *filiis lucis* ſubtrahere, atque efficere ut patiantur ſpeciem aliquam *excommunicationis*; id demum *intentioni Dei*, necnon *praxi Apoſtolicæ* contrarium eſſe. Tres propoſitiones, quæ ſequuntur, nimirum LXXXVII. LXXXVIII. & LXXXIX. ad eos attinent, qui agunt patratorum ſcelerum pœnitentiam, enuntiantque eſſe modum ſapientia & charitate plenum dare animabus tempus portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati, atque ad minus ſatisfaciendi juſtitiæ Dei, antequam reconcilientur; eos autem, qui volunt *ſtatim reſtitui* poſſeſſioni bonorum, quæ peccando amiſerunt, ac detrectant, ferre *confuſionem* hujus ſeparationis, ignorare quid ſit peccatum, & quid ſit vera pœnitentia; tunc denique pœnitentem habere jus aſſiſtendi ſacrificiis Eccleſiæ, quando jam reconciliatus eſt. Ultimæ decadis poſitiones à XC. ad C. usque pertinent ad excommunicationem, atque primum ad auctoritatem excommunicandi requirunt *conſenſum*, ſaltem præſumptum, *totius Corporis* Eccleſiæ: docent metu excommunicationis injuſtæ neminem exire de Eccleſia, nec detineri debere, quin debitum ſuum adimpleat: injuſtum anathema *in pace* ferendum eſſe potius, quam prodere veritatem; qui enim hac ratione ſe gerit, *Apoſtolum imitatur*, non autem ſcindit unitatem, nec adverſus auctoritatem erigitur: primos Paſtores excommunicationem infligendo ductos *inconſiderato zelo*, ac *præcipiti feſtinatione*: peſſimam ingeri de Eccleſia opinionem ejus inimicis, quando exercet dominatum *ſupra fidem* credentium: veritates eo deveniſſe, ut plerisque Chriſtianorum ſint *lingua quaſi peregrina*, & idioma quoddam incognitum, idque *à ſimplicitate Apoſtolorum* eſſe valde remotum, & ſignum quoddam ſenſibile iræ Dei, atque ſenectutis Eccleſiæ: permittente Deo omnes poteſtates contrarias eſſe prædicatoribus veritatis, & tanquam indigna & ab Eccleſia ſeparata reſpici ac tractari ea membra, quæ *magis ſancte, & magis ſtricte* eidem Eccleſiæ unita ſunt: eſſe plerumque ultimam *probationem*, & maxime meritoriam, dum quis habetur *tanquam hæreticus, flagitioſus & impius*. Quorumdam denique prævention ac pervicacia multos, quos Deus poſuit in Eccleſia ut eſſent odor vitæ, commutari *in odorem mortis*, atque idem evenire in libris, inſtitutionibus, exemplisque bonis ac perutilibus, adeo ut advenerit tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus perſequendo veritatem; ejusque diſcipulos rejici tanquam putrida membra, & indigna omni commercio cum Deo, necnon frequenter ſacrificari diabolo *Dei ſervum*, dum credimus ſacrificari Deo hominem *impium*. Addidit Quesnellus, ut maximum pleniſſimumque errorum cumulum excederet, propoſitionem centeſimamprimam: in qua aſſeruit nil magis opponi ſpiritui & doctrinæ Chriſti, quam *communia facere juramenta in Eccleſia*, atque id eſſe multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, atque efficere ut aliquando nomen & veritas Dei deſerviant conſilio impiorum. Atque hæc ſunt, quæ in proſcriptis Quesnelli propoſitionibus comprehenduntur atque enuntiantur.

II. Ha-

Sensus prædictarum enuntiationum.

II. Harum propositionum pravitatem Theologorum Censorumque plurimi demonstrarunt: & quantum ad 71. attinet, in qua sermo est de legis Divinæ dispensatione (quæ enim de fide agunt, eique totum salutis negotium attribuunt, nimium favent Protestantibus, qui omnia salutis media *in sola fide* concludunt, assertisque Michaelis Molinosii, quæ inducunt virtutum, bonorumque operum contemptum; ac præterea Dei liberalitati totum tribuentes, cum liberam cooperationem nostram, tum meritum denegare videntur:) quod, inquam, ad 71. attinet, causam exhibet laxitatis, omniaque licere suadet. Nam si ob sui conservationem fas sit à lege se ipsum dispensare, fieri poterit quidquid humanæ vitæ conducit, & fidem quoque abjurare licebit, minitantibus mortem persecutoribus. Adde naturalem legem nunquam admittere dispensationem: in Divina autem & positiva non pro libitu, hominumque arbitratu dispensandum esse, sed ex consultu, atque auctoritate Pastorum. Ita centum Episcopi pag. 17. §. *Enfin l' Eglise Catholique*, prædictam propositionem censura dignissimam esse evidenter evincunt. II. Propositiones autem de Ecclesia enuntiatæ, dum in ea prædestinatos tantum, justosque comprehendunt, eandem Ecclesiæ notam constituunt, quam obtendunt Lutheri, Calvinique gregarii; ideoque Ecclesiam intrudunt acephalam, & absque visibili capite, excludunt à membris ejus scelestos & impios, & Episcopis quoque, ac presbyteris crimine aliquo irretitis, unionem mystici illius corporis, ideoque jurisdictionem potestatemque, cum Hussitis, aliisque Novantibus negant: quæ omnia Jacobus Fontana tom. 3. col. 408. ac sequentibus, Cardinalis de Bissy tom. 2. pag. 380. Episcopi Galliarum in sua Institut. pag. 47. §. *L' idée qu' on nous donne de l' Eglise*, Desirantius p. 6. pag. 30. aliique plurimi refutarunt. III. Propositiones, quæ agunt de lectione Scripturarum, temere carpunt Ecclesiæ Catholicæ consuetudinem ac disciplinam, necnon monita Patrum docentium sæpe ex illarum lectione oriri offensiones, non quod Scripturæ ipsæ noxiæ sint, sed quod plerumque *infirmus sit legentium animus*, ut inquit Epistola 1. ad Chilonem S. Basilius. Probare quoque videtur Quesnellus praxim hæreticorum, sacros libros, ut à laicis fæminisque intelligantur, patrio idiomate & vernacula lingua legentium, in Liturgiis quoque, sacrisque mysteriis: nec attendit quot errores invexerint mulieres Divinis imbutæ litteris, ut secundo sæculo Maximilla & Priscilla, sæculo nono Thiota, & proxime elapso Guionia, atque Antonia de Baurignon. At lege Explicat. centum Episcoporum art. 8. pag. 53. Institutionem Episcopi Suessionensis num. 11. pag. 24. Opusculum inscriptum, *Veritas & æquitas*, &c. pag. 102. Vanden-Dyck cap. 12. pag. 435. necnon alios superius recensitos, addita regula quarta Indicis Tridentini. IV. Quesnellianæ theses de pœnitentia non solum damnant eximiorem doctorum praxim, qua illi certe dispositis absolutionem statim impendunt; verumetiam dum ajunt præmittendam esse satisfactionem, approbant doctrinam Petri de Osma damnatam à Sixto IV. & propositiones 16. 17. & 18. ex confixis ab Alex. VIII. Dum vero Quesnellus insinuat eos, qui reconciliati non sunt, non habere jus assistendi sacrificio Missæ, opponitu Tridentino definienti sess. 22. nullos à sacrificio illo excludendos, nisi *publice & notorie criminosos*; ignoratque jus illud fundari in baptismo, quo efficimur Ecclesiæ membra, atque in ipsius natura sacrificii, instituti, ut supremo Domino cultus exhibeatur, ut redemptionis recolantur mysteria, atque ut venia peccatoribus impetretur. Legito Reflexiones Rolliers cap. 8. pagina 42. *Les cent & une propositions qualifiées en detail*, pag. 47. & 104. *Tenin des* 101. *propositions*, pag. 36. *Veritas & æquitas Constit. Unigenitus*, pag. 110. *Explications* C. Episcoporum §. *Les grand pecheurs*, pag. 47. Jacobum Fontanam p. 3. pag. 1113. cæterosque prælaudatos. V. Propositiones autem Quesnelli circa Excommunicationem omni jure proscriptæ sunt, quoniam dum requirit *præsumptum saltem consensum Ecclesiæ*, detrahit Pontificum & Episcoporum auctoritati, meritoque præsumitur quod ab excommunicationis vinculo eximere velit omnes illos, qui protestantur adversus excommunicationem latam in provinciis *Batavo fœderatis*; ut cap. 9. animadvertit Ant. Rolliers. Affirmans præterea Quesnellus eos, qui *in pace* ferunt injustum anathema, imitari Apostolum Paulum, uti recte observarunt art. 7. pag. 52. centum Episcopi, ac num. 15. prioris Instit. Antistes Suessionensis, videtur suadere, ut superba securitate negligant media, quæ adhibere tenentur, ut à se inflictam excommunicationem amoveant, ac rursus divinorum Sacra-

Sacramentorum participatione fruantur. Nec ſilentio prætereundum eſt, Quesnellum, dum inducere ſtudet excommunicationis contemptum, morem gerere cæteris Janſenianis, de quibus recte in Paſtorali documento anni 1714. doctiſſimi Galliarum Præſules, „Les defenſeurs de Janſenius, qui ſe ſont revoltez contre l'Egliſe, & qui craignent avec raiſon les cenſures & les excommunications, font tous leurs efforts pour s' en garantir, &c.„ VI. Ob eandem rationem Quesnellus invehitur in juramenta, ægre ferens perſonas de Janſeniſmo ſuſpectas ſubſcribere *Formulario*, ut inquiunt Auctor opuſculi, *Veritas & æquitas*, *&c.* pag. 130. Rolliers pag. Reflexionum ſuarum ultima, Vanden-Dyck cap. XI. §. 2. Epiſcopi Galliarum in docum. Paſtorali pagina 53. §. *Il n' eſt pas plus fidele à la verité*, atque in Explicat. pag. 62. art. 10. *Touchant les ſermens*, Sueſſionenſis Antiſtes §. 9. num. 27. aliique. Sane juramentum cum iis conditionibus, *in veritate*, *in judicio*, *& in juſtitia*, Theologi omnes approbant, Concilia & Pontifices jure exigunt, induci ad finiendas controverſias docet 2. 2. q. 89. art. 2. S. Thomas; & qui oppoſitum ſentiunt, impingunt in illum articulum 13. quo Synodus Conſtantienſis declaravit, *Admandatum Judicis juramentum de veritate dicenda, vel quodlibet aliud ad cauſam opportunam, etiam pro purificatione infamiæ, eſſe licitum.*

3. *Sententia noſtra oppoſita Quesnellianæ.*

III. Reliquum eſt, ut demonſtremus ſententiæ noſtræ à Quesnelliana diſcrimen. Ac primo præter fidem, quam lib. 21. cap. 4. & lib. 23. cap. 10. aliisque in locis *à charitate* ſecernimus, requiri ad ſalutem opera, atque in his non ſolam *Dei liberalitatem*, verum etiam liberam cooperationem, meritumque noſtrum adinveniri, liber 19. cap. 5. & 6. luculenter evincit. Diſcedere à lege, ſive, ut inquiunt, ſe diſpenſare (quod in lege naturali locum non habet, & in aliis legibus aſſenſum poſtulat legislatoris, vel ejus, in quem translata eſt jurisdicendi facultas, quemadmodum ſcripſimus lib. 20. cap. 5. & 21.) nemini arbitratu ſuo, propriique duntaxat commodi ratione habita licitum eſſe, commonſtrat brevis noſtra *de diſpenſatione* præceptio eſſe, tradita quarto Volumine Th. diſcipl. inter *juris & æqui Regulas.* II. De Eccleſia nondum peculiarem diſſertationem in lucem emiſimus: at libri hactenus à nobis editi perſpicue tradunt Romanum Pontificem tanquam viſibile Caput præeſſe Eccleſiæ, prædituque eſſe Eccleſiaſtica & politica poteſtate, lib. 20. cap. 16. Propugnamus Sacerdotes etiam improbos & ſceleſtiſſimos eſſe miniſtros ſacrorum myſteriorum, ideoque Eccleſiæ membra, lib. 30. cap. 14. Docemus fideles impios, etſi careant *gratia ſanctificante*, ornatos adhuc eſſe fide habituali, qua corpori Eccleſiæ ſunt conjuncti, lib. 23. cap. 10. quod utique ſufficit ad oppugnandam notam ipſius Eccleſiæ traditam à Quesnello, innixasque eidem regulæ erroneas, ac de hæreſi valde ſuſpectas propoſitiones. III. Quid vero de Scripturarum Sanctarum lectione ſentiamus, erui poteſt ex noſtra diſſertatiuncula de Ritibus Sacramentorum, lib. 30. cap. 23. quo in loco refutavimus morem hæreticorum, qui promiſcue omnibus, laicis etiam ac fœminis, necnon patria & vernacula lingua legendos proponunt ſacros utriusque Teſtamenti libros, non absque magno Chriſtianæ plebis offendiculo, atque adverſus veterem diſciplinam, Patrumque ſaluberrimam inſtitutionem. IV. Abſolvendos rite diſpoſitos, non autem inolita conſuetudine, & noxia, quam nolint vitare, occaſione implicatos, oſtendimus p. 2. lib. 34. cap. 8. & 11. ibique pluribus argumentis evicimus neceſſum non eſſe, ut ſatisfactio præcedat abſolutionem, 9. cap. theſibus Quesnellianis, unâ cum damnatis ab Alexandro VIII. expreſſe commemoratis, atque rejectis. De ſacrificio item Miſſæ, quod *propitiatorium* eſſe, & peccatoribus perutile demonſtravimus lib. 33. cap. 20. ita pertractamus, ut nihil eorum, quæ ad fidem moresque pertinent, in Theologicis Inſtitutionibus omiſerimus. V. Inſuper quæ ſcripſimus agentes de Eccleſiæ Paſtoribus, quibus lib. 20. cap. 16. vindicavimus poteſtatem *coactivam*, demonſtrantes hanc potiſſimum exerceri inflicta excommunicatione, atque exemplis Apoſtolorum, & Zoſimi, Babylæ, Ambroſii, Joannis Chryſoſtomi, aliorumque oſtendentes ad eam infligendam non requiri corporis Eccleſiæ conſenſum, ac magnopere eſſe omnibus formidandam, quidquid enuntiavit Quesnellus falſitatis revincunt, evidenterque refellunt. VI. Tandem juramenta, modo adſint præſcriptæ conditiones, licite fieri, atque à Judicibus utiliter exigi, docuimus in præcepta Decalogi lib. 20. cap. 8. Imo qua obedientia & religione ſubſcribendum ſit *Formulario*, parendumque

dumque Romanorum Pontificum Constitutionibus, tradidimus lib. 17. cap. 6. ubi etiam sacramento Jansenianam haeresim ejuravimus, ad idem praestandum parati, quotiescunque opus fuerit: Adeas interim Theolog. discipl. Volum. 3. pag. 207. 232. & 239. Volum. 4. pag. 14. 41. 43. 76. 88. 308. Volum. 6. pag. 95. & 183. Volum. 7. pag. 265. atque Volum. 8. pluraque adinvenies, quibus propositiones Quesnelli, de quibus in hoc postremo §. pertractavimus, ratione multiplici refutantur. Hinc vero colliges, non unam, vel alteram Baji, Jansenii, & Quesnelli propositiones, sed omnes ac singulas in libris nostris refelli. Easdem vero propositiones suomet ordine, atque ut sonant, exhibent subjectae Romanorum Pontificum Bullae; quarum auctoritatem, & Apostolicas confirmationes legere quisque potest lib. 17. cap. 1. & seqq. ubi egimus de rebus gestis à Bajo, à Jansenio, à Quesnello.

BULLA

Summi Pontificis

SANCTI PII V.

Contra

MICHAELEM BAJUM.

Pius Episcopus Servus Servorum Dei ad futuram rei memoriam.

EX omnibus afflictionibus, quas in hoc loco à Domino constituti tam luctuoso tempore sustinemus, ille animum nostrum præcipue excruciat dolor, quod Religio Christiana, tantis jam pridem turbinibus agitata, novis quotidie propositis opinionibus conflictetur, Christique populus antiqui hostis suggestione dissectus in alios, atque alios errores, passim, & promiscue deferatur. Quantum vero ad nos attinet totis viribus conamur, ut illi simul atque prosiliunt, penitus opprimantur: magno etenim mœrore afficimur, quod plerique spectatæ alioquin probitatis, & doctrinæ, in varias sententias offensionis, & periculi plenas, tum verbo, tum scriptis prorumpunt, deque eis etiam in scholis invicem controversantur, cujusmodi sunt sequentes.

I. Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita, recte vocantur gratia.

II. Sicut opus malum ex natura sua est mortis æternæ meritorium, sic bonum opus ex natura sua est vitæ æternæ meritorium.

III. Et bonis Angelis, & primo homini, si in statu illo permansissent usque ad ultimum vitæ, felicitas esset merces, & non gratia.

IV. Vita æterna homini integro, & Angelo promissa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam consequendam per se sufficiunt.

V. In promissione facta Angelo, & primo homini continetur naturalis justitiæ constitutio, qua pro bonis operibus, sine alio respectu, vita æterna justis promittitur.

VI. Naturali lege constitutum fuit homini, ut si in obedientia perseveraret, ad eam vitam pertransiret, in qua mori non posset.

VII. Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera, sed juxta modum loquendi Scripturæ Sacræ non recte vocantur gratiæ; quo fit ut tantum merita, non etiam gratiæ debeant nuncupari.

VIII. In redemptis per gratiam Christi nullum inveniri potest bonum meritum, quod non sit gratis indigno collatum.

IX. Dona concessa homini integro, & Angelo, forsitan non improbanda ratione possunt dici gratia, sed quia secundum usum scripturæ, nomine gratiæ tantum ea munera intelliguntur, quæ per Jesum male merentibus, & indignis conferuntur, ideo neque merita, nec merces, quæ illis redditur, gratia dici debet.

X. Solutionem pœnæ temporalis, quæ peccato dimisso sæpe manet, & corporis resurrectionem, proprie nonnisi meritis Christi adscribendam esse.

XI. Quod pie, & juste in hac vita mortali, usque in finem conversati vitam consequimur æternam, id non proprie gratiæ Dei, sed ordinationi naturali, statim initio creationis constitutæ, justo Dei judicio deputandum est; nec in hac retributione bonorum ad Christi meritum

tum respicitur; sed tantum ad primam institutionem generis humani, in qua lege naturali institutum est, ut justo Dei judicio obedientiæ mandatorum vita æterna reddatur.

XII. Pelagii sententia est: opus bonum citra gratiam adoptionis factum, non est regni Cælestis meritorium.

XIII. Opera bona à filiis adoptionis facta non accipiunt rationem meriti ex eo, quod fiunt per spiritum adoptionis inhabitantem corda Filiorum Dei; sed tantum ex eo, quod sunt conformia legi, quodque per ea præstatur obedientia legi.

XIV. Opera bona justorum non accipient in die iudicii extremi ampliorem mercedem, quam justo Dei judicio mererentur accipere.

XV. Dicit, rationem meriti non consistere in eo, quod qui bene operatur habet gratiam, & inhabitantem Spiritum Sanctum; sed in eo solum, quod obedit divinæ legi: quam sententiam sæpius repetit, & multis rationibus probat, fere toto libro.

XVI. In eodem libro sæpius repetit, quod non est vera legis obedientia, quæ fit sine charitate.

XVII. Dicit sentire cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublimetur ad statum Deificum.

XVIII. Dicit, opera Catechumenorum, ut fidem, & pœnitentiam ante remissionem peccatorum factam, esse vitæ æternæ merita, quam vitam non consequentur Catechumeni, nisi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur.

XIX. Videtur insinuare, quod opera justitiæ & temperantiæ, quæ Christus fecit, ex dignitate personæ operantis non traxerint majorem valorem.

XX. Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam.

XXI. Humanæ naturæ sublimatio, & exaltatio in consortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis.

XXII. Cum Pelagio sentiunt qui textum Apostoli ad Rom. 2. „Gentes, quæ legem non habent, naturaliter, quæ legis sunt faciunt„ intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.

XXIII. Absurda est eorum sententia, qui dicunt, hominem ab initio dono quodam supernaturali, & gratuito, supra conditionem naturæ fuisse exaltatum, ut Fide, Spe, Charitate Deum supernaturaliter coleret.

XXIV. A vanis, & otiosis hominibus secundum insipientiam Philosophorum excogitata est sententia, hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturæ superaddita, fuerit largitate Conditoris sublimatus, & in Dei filium adoptatus.

XXV. Omnia opera infidelium sunt peccata.

XXVI. Et Philosophorum virtutes sunt vitia.

XXVII. Integritas primæ conditionis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio; quam sententiam repetit, & probat per multa capitula.

XXVIII. Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio, nonnisi ad peccandum valet.

XXIX. Pelagianus est error, dicere quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

XXX. Non solum fures ii sunt, & latrones, qui Christum, viam & ostium veritatis & vitæ negant; sed etiam quicunque aliunde, quam per ipsum in viam justitiæ (hoc est aliquam justitiam) conscendi posse docent: aut tentationi ulli, sine gratiæ ipsius adjutorio resistere hominem posse, sic ut in eam inducatur, aut ab ea non superetur.

XXXI. Charitas perfecta & sincera, quæ est ex corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta, tam in Catechumenis, quam in pœnitentibus, potest esse sine remissione peccatorum.

XXII. Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum.

XXXIII. Catechumenus juste, & recte, & sancte vivit, & mandata Dei observat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remissionem peccatorum; quæ in baptismi lavacro demum percipitur.

XXXIV. Distinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut auctor naturæ; & gratuiti, quo Deus amatur ut beatificator: vana est & commentitia; & ad illudendum Sacris literis, & plurimis veterum testimoniis, excogitata.

XXXV. Omne quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est.

XXXVI. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ oritur, ex sola philosophia per elationem præsumptionis humanæ, cum injuria crucis Christi defenditur à nonnullis doctoribus.

XXXVII. Cum Pelagio sentit, qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex

naturæ ſolis viribus ortum ducit, agnoſcit.

XXXVIII. Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur; aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffuſa, Deus amatur.

XXXIX. Quod voluntarie fit, etiamſi neceſſitate fiat, libere tamen fit.

XL. In omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati.

XLI. Libertatis modus, qui eſt à neceſſitate, ſub libertatis nomine non reperitur in ſcripturis, ſed ſolum nomen libertatis à peccato.

XLII. Juſtitia, qua juſtificatur per fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientia mandatorum, quæ eſt operum juſtitia, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, qua adoptatur homo in filium Dei, & ſecundum interiorem hominem renovatur, ac divinæ naturæ conſors efficitur, ut ſic per Spiritum Sanctum renovatus, deinceps bene vivere, & Dei mandatis obedire poſſit.

XLIII. In hominibus pœnitentibus, ante Sacramentum abſolutionis, & in Catechumenis ante baptiſmum, eſt vera juſtificatio, ſeparata tamen à remiſſione peccatorum.

XLIV. Operibus plerisque, quæ à fidelibus fiunt ut Dei mandatis pareant, cujusmodi ſunt, obedire parentibus, depoſitum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abſtinere, juſtificantur quidem homines, quia ſunt legis obedientiæ, & veræ legis juſtitiæ, non tamen iis obtinent incrementa virtutum.

XLV. Sacrificium Miſſæ non alia ratione eſt ſacrificium, quam generali illa, qua omne opus, quod fit ut ſancta ſocietate Deo homo inhæreat.

XLVI. Ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium: nec definitionis quæſtio eſt, ſed cauſæ, & originis, utrum omne peccatum debeat eſſe voluntarium. Unde peccatum originis vere habet rationem peccati, ſine ulla relatione ac reſpectu ad voluntatem, à qua originem habuit.

XLVII. Peccatum originis eſt habituali parvuli voluntate voluntarium; & habitualiter dominatur parvulo, eoquod non gerit contrarium voluntatis arbitrium. Et ex habituali voluntate dominante fit ut parvulus decedens ſine regenerationis Sacramento, quando uſum rationis conſecutus eſt, actualiter Deum odio habeat, Deum blaſphemet, & legi Dei repugnet.

XLVIII. Prava deſideria, quibus ratio non conſentit, & quæ homo invitus patitur, ſunt prohibita præcepto, *Non concupiſces*.

XLIX. Concupiſcentia, ſive lex membrorum, & prava ejus deſideria, quæ inviti ſentiunt homines, ſunt vera legis inobedientia.

L. Omne ſcelus eſt ejus conditionis, ut ſuum authorem, & omnes poſteros eo modo inficere poſſit, quo infecit prima transgreſſio.

LI. Quantum eſt ex vi transgreſſionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt qui cum minoribus naſcuntur vitiis, quam qui cum majoribus.

LII. Diffinitiva hæc ſententia, Deum homini nihil impoſſibilie præcepiſſe, falſo tribuitur Auguſtino, cum Pelagii ſit.

LIII. Deus non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis nunc naſcitur.

LIV. In peccato duo ſunt, actus, & reatus: tranſeunte autem actu, nihil manet niſi reatus, ſive obligatio ad pœnam. Unde in Sacramento baptiſmi, aut Sacerdotis abſolutione, proprie reatus peccati duntaxat tollitur; & miniſterium Sacerdotum ſolum liberat à reatu.

LV. Peccator pœnitens non vivificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis, ſed à ſolo Deo, qui pœnitentiam ſuggerens, & inſpirans vivificat eum, & reſuſcitat: miniſterio autem Sacerdotis ſolum reatus tollitur.

LVI. Quando per eleemoſynas, aliaque pœnitentiæ opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant (nam alioqui eſſemus, ſaltem aliqua ex parte redemptores) ſed aliquid facimus, cujus intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur, & communicatur.

LVII. Per paſſiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non proprie redimuntur noſtra delicta, ſed per communionem charitatis nobis eorum paſſiones impertiuntur, ut digni ſimus, qui pretio Sanguinis Chriſti à pœnis pro peccatis debitis liberemur.

LVIII. Celebris illa Doctorum diſtinctio, divinæ legis mandata bifariam impleri; altero modo quantum ad præceptorum operum ſubſtantiam tantum, altero quantum ad certum quemdam modum, videlicet ſecundum quem valeant operantem perducere ad regnum æternum (hoc eſt ad modum meritorium) commentitia eſt, & explodenda.

LIX. Illa quoque diſtinctio, qua opus

dicitur

dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto, & omnibus circumstantiis rectum est, & bonum (quod moraliter bonum appellari consuevit) vel quia est meritorium regni æterni, eoquod fit à vivo Christi membro per Spiritum charitatis, rejicienda putatur.

LX. Similiter & illa distinctio duplicis justitiæ: alterius, quæ fit per spiritum charitatis inhabitantem; alterius, quæ fit ex inspiratione quidem Spiritus Sancti cor ad pœnitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis & in eo charitatem diffundentis, qua divinæ legis justificatio impleatur, odiosissime & pertinacissime rejicitur.

LXI. Denique & illa distinctio duplicis vivificationis, alterius, qua vivificatur peccator, dum ei pœnitentia, & vitæ novæ propositum & inchoatio per Dei gratiam inspiratur; alterius, qua vivificatur, & palmes vivus in vite Christo efficitur; commentitia judicatur, & scripturis minime congruens.

LXII. Nonnisi Pelagiano errore admitti potest usus aliquis liberi arbitrii bonus, sive non malus: & gratiæ Christi injuriam facit, qui ita sentit, & docet.

LXIII. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

LXIV. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo, quod necessario facit.

LXV. Infidelitas pure negativa in his, in quibus Christus non est prædicatus, peccatum est.

LXVI. Justificatio impii fit formaliter per obedientiam legis; non autem per occultam communicationem, & inspirationem gratiæ, quæ per eam justificatos faciat implere legem.

LXVII. Homo existens in peccato mortali, sive in reatu æternæ damnationis, potest habere veram charitatem; & charitas, etiam perfecta, potest consistere cum reatu æternæ damnationis.

LXVIII. Per contritionem, etiam charitate perfectam, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam, non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti.

LXIX. Omnes omnino justorum afflictiones sunt ultiones peccatorum ipsorum: unde & Job, & martyres, quæ passi sunt, propter peccata sua passi sunt.

LXX. Nemo præter Christum est absque peccato originali. Hinc beata Virgo mortua est propter peccatum ex Adam contractum; omnesque ejus afflictiones in hac vita, sicut & aliorum justorum, fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.

LXXI. Concupiscentia in renatis relapsis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum est, sicut & alii habitus pravi.

LXXII. Motus pravi concupiscentiæ sunt, pro statu hominis vitiati, prohibiti præcepto, *Non concupisces:* unde homo eos sentiens, & non consentiens, transgreditur præceptum, *Non concupisces:* quamvis transgressio in peccatum non deputatur.

LXXIII. Quamdiu aliquid concupiscentiæ carnalis in diligente est, non facit præceptum, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*

LXXIV. Satisfactiones laboriosæ justificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam.

LXXV. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, sed naturalis conditio.

LXXVI. Falsa est Doctorum Sententia, primum hominem potuisse à Deo creari & institui sine Justitia Naturali.

Quas quidem sententias stricto coram Nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore & proprio verborum sensu ab Assertoribus intento, hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respective ac quæcunque super iis, verbo scriptoque emissa præsentium Auctoritate damnamus, circumscribimus, & abolemus, deque eisdem & similibus posthac, quocunque pacto loquendi, scribendi, & disputandi facultatem quibuscunque interdicimus. Qui secus fecerint, ipsos omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, Beneficiis, & Officiis perpetuo privamus, ac etiam inhabiles ad quæcunque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipso innodamus, à quo nullus Romano Pontifice inferior valeat ipsos, excepto mortis articulo, liberare. Cæterum ut jam commoti his de rebus tumultus, & contracta odia facilius comprimi possint; simulque animarum saluti plenius consulatur, Dilecto Filio Nostro Antonio tituli S. Bartholomæi in Insula Presbytero Cardinali Granvelano, per Apostolica scripta mandamus, ut ipse, quid ad perpetuam dictarum Sententiarum & scripturarum abolitionem, quid ad arcenda hujusmodi proloquia & disputationes, quid denique ad Unionem & pacem cum communi omnium & Ecclesiæ Catholicæ satisfactione componendam facto opus sit, in primis diligenter expendat; Deinde in iis omnibus, quæ pro communi salute, tranquillitate & honore optima judicaverit, salva semper

Ecclesiæ

Ecclesiæ prædicta Unitate, etiam per alium seu alios fide, doctrina & Religione præstantes ocyus exequatur, faciatque, quidquid decreverit, inviolate ab omnibus observari, Contradictores quoslibet per censuras & pœnas prædictas, cæteraque juris & facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus, quod forsitan ab Apostolica Sede sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet aliis Privilegiis, exemptionibus, indulgentiis & literis Apostolicis specialibus vel generalibus quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus præsentium impediri valeant quomodolibet vel differri, & de quibus quorumcunque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in Nostris literis mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ damnationis, circumscriptionis, abolitionis, interdicti, Decreti, Mandati, Privationis, & innodationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicæ Milesimo quingentesimo sexagesimo, Calendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno secundo. Cæterum volumus, ut earundem literarum tenori hic inserto illi ipsa omnino adhibeatur fides, ubicunque & quandocunque sive in Judicio, sive alibi ille fuerit adhibitus vel ostensus, sicut illius originalibus literis prædictis adhiberetur, si ipsæ exhiberentur vel ostenderentur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si qui autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno 1579. quarto Calendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno VIII.

DECRETUM
INNOCENTII X.

Innocentius Episcopus Servus Servorum DEI.

Universis Christi Fidelibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CUm occasione Impressionis Libri, cui Titulus, *Augustinus Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis*, inter alias ejus opiniones orta fuerit, præsertim in Galliis controversia super quinque ex illis, complures Galliarum Episcopi apud nos institerunt, ut easdem Propositiones Nobis oblatas expenderemus, ac de unaquaque certam, & perspicuam ferremus sententiam.

Tenor vero præfatarum Propositionum est, prout sequitur.

Prima: Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, quo possibilia fiant.

Secunda: Interiori gratiæ in statu Naturæ lapsæ nunquam resistitur.

Tertia: Ad merendum & demerendum in statu Naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.

Quarta: Semi-Pelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei; & in hoc erant Hæretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare.

Quinta: Semi-Pelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.

Nos, quibus inter multiplices curas, quæ animum nostrum assidue pulsant, illa in primis cordi est, ut Ecclesia Dei Nobis ex alto commissa, purgatis pravarum opinionum erroribus, tuto militare, & tanquam navis in tranquillo mari, sedatis omnium tempestatum fluctibus ac procellis, secure navigare, & ad optatum salutis portum pervenire possit, pro rei gravitate, coram aliquibus S. R. E. Cardi-

Cardinalibus ad id ſpecialiter ſæpius congregatis à pluribus in Sacra Theologia Magiſtris, easdem quinque Propoſitiones, ut ſupra nobis oblatas, fecimus ſingillatim diligenter examinari, eorumque ſuffragia, tum voce, tum ſcripto relata maturate conſideravimus, eosdemque Magiſtros, variis coram nobis actis Congregationibus, prolixe ſuper eisdem ac ſuper earum qualibet differentes audivimus.

Cum autem ab initio hujuscemodi diſcuſſionis ad Divinum implorandum auxilium multorum Chriſti fidelium preces, tum privatim, tum publice indixiſſemus, poſtmodum iteratis eisdem ferventius, ac per Nos ſolicite implorata Sancti Spiritus aſſiſtentia, tandem Divino Numine favente, ad infra ſcriptam devenimus declarationem & definitionem.

Primam prædictarum Propoſitionum: Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus & conantibus, ſecundum præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia, deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant: Temerariam, Impiam, Blaſphemam, Anathemate damnatam, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Secundam: Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtitur: Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Tertiam: Ad merendum & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſſitate; ſed ſufficit libertas à coactione: Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Quartam: Semi-Pelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei & in hoc erant Hæretici, quod vellent eam gratiam eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare: Falſam & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Quintam: Semi-Pelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe: Falſam, Temerariam, Scandaloſam, & intellectam eo ſenſu, ut Chriſtus pro ſalute duntaxat prædeſtinatorum mortuus ſit: Impiam, Blaſphemam, Contumelioſam, Divinæ pietati derogantem, & Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Mandamus igitur omnibus Chriſti fidelibus utriusque ſexus, ne de dictis Propoſitionibus ſentire, docere, prædicare alias præſumant, quam in hac præſenti noſtra Declaratione, & Definitione continetur ſub cenſuris & pœnis contra Hæreticos & eorum fautores in jure expreſſis.

Præcipimus pariter omnibus Patriarchis, Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, aliisque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut Contradictores, & Rebelles, quoscunque per cenſuras, & pœnas prædictas, cæteraque Juris & facti remedia opportuna, invocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachii ſæcularis, omnino coerceant, & compeſcant.

Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque Propoſitionibus factam, approbare ullatenus alias opiniones, quæ continentur in prædicto Libro Cornelii Janſenii. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo, ſexcenteſimo, quinquageſimo tertio, pridie Kal. Junii, Pontificatus Noſtri Anno nono.

HI. DATARIUS.

G. Gualterius.
F. Ciambinus.

Anno à Nativitate D. N. Jeſu Chriſti 1653. Indictione 6. Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentii, Divina Providentia Papæ X. anno ejus Nono, die vero nona Menſis Junii, ſupradicta Conſtitutio affixa, & publicata fuit in Eccleſia Lateranenſ. ac Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ valvis ac in acie Campi Floræ, per me Hieronymum Maſcellam SS. D. N. Papæ Curſorem.

Pro Domino Mag. Curſorum P. Paulus Deſiderius Curſor.

CONSTITUTIO
CLEMENTIS XI.

Contra

PASCHASIUM QUESNELLIUM.

Clemens Episcopus Servus Servorum DEI.

Universis Christi Fidelibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

UNIGENITUS Dei Filius pro nostra, & totius mundi salute Filius hominis factus, dum Discipulos suos doctrina veritatis instrueret, universamque Ecclesiam suam in Apostolis erudiret, præsentia disponens, & futura prospiciens, præclaro ac saluberrimo documento nos admonuit, ut attenderemus à falsis Prophetis, qui veniunt ad nos in vestimentis ovium; quorum nomine potissimum demonstrantur magistri illi mendaces, & in deceptione illusores, qui splendida pietatis specie prava dogmata latenter insinuantes, introducunt Sectas perditionis sub imagine sanctitatis; utque facilius incautis obrepant, quasi deponentes lupinam pellem, & sese Divinæ Legis sententiis, velut quibusdam ovium velleribus obvolventes sanctarum Scripturarum, adeoque etiam ipsius novi Testamenti verbis, quæ multipliciter in suam, aliorumque perditionem depravant, nequiter abutuntur: antiqui scilicet, à quo progeniti sunt, mendacii parentis exemplo, ac magisterio edocti, nullam omnino esse ad fallendum expeditiorem viam, quam ut, ubi nefarii erroris subintroducitur fraudulentia, ibi Divinorum verborum attendatur Auctoritas.

His nos vere Divinis monitis instructi, ubi primum, non sine intima cordis nostri amaritudine, accepimus, Librum quemdam, gallico idiomate olim impressum, & in plures Tomos distributum, sub titulo: *Le nouveau Testament en Francois, avec des Reflexions morales sur chaque verset &c. a Paris 1699.* Aliter vero; *Abbregè de la Morale de l'Evangile, des Actes, des Apotres, des Epistres de Saint Paul, des Epistres Canoniques, & de l'Apocalypse;* où *Pensées Chretiennes sur le Texte de ces Livres sacrez &c. A Paris* 1693. & 1694. Tametsi alias à Nobis damnatum, ac re vera Catholicis veritatibus pravarum doctrinam mendacia multifariam permiscentem: adhuc tamen tanquam ab omni errore immunem à pluribus haberi, Christi fidelium manibus passim obtrudi, ac nonnullorum nova semper tentantium consilio, & opera studiose nimis quaquaversum disseminari, etiam latine redditum, ut pernicioſæ institutionis contagium, si fieri posset, pertranseat de gente in gentem, & de Regno ad populum alterum: versutis hujusmodi seductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum gregem in viam perditionis sensim abduci summopere doluimus, adeoque Pastoralis non minus curæ nostræ stimulis, quam frequentibus orthodoxæ Fidei zelatorum querelis, maxime vero complurium Venerabilium Fratrum, præsertim Galliæ Episcoporum, literis ac precibus excitati, gliscenti morbo, qui etiam aliquando posset in deteriora quæque proruere, validiori aliquo remedio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipsam ingruentis mali causam providæ nostræ considerationis intuitum convertentes, perspicue novimus summam hujusmodi Libri perniciem ideo potissimum progredi, & invalescere, quod eadem intus lateat, & velut improba sanies, nonnisi secto foras erumpat; cum Liber ipse primo aspectu legentes specie quadam pietatis illiciat; molliti enim sunt sermones ejus super oleum: sed ipsi sunt jacula, & quidem intento arcu ita ad nocendum parata, ut sagittent in obscuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut salubrius præstari à Nobis posse arbitrati sumus, si fallacem Libri doctrinam generatim solummodo à Nobis hactenus indicatam, pluribus sigillatim ex eo excerptis Propositionibus, distinctius, & apertius explicaremus, atque universis Christi Fidelibus noxia zizaniorum semina è medio tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeremus.

remus. Ita nimirum denudatis, & quasi in propatulo positis, non uno quidem, aut altero, sed plurimis, gravissimisque tum pridem damnatis, tum etiam nove adinventis erroribus, plane confidimus benedicente Domino, fore, ut omnes tandem apertæ jam manifestæque veritati cedere compellantur.

Id ipsum maxime è re Catholica futurum, & sedandis præsertim in florentissimo Galliæ Regno exortis ingeniorum varie opinantium, jamque in acerbiores scissuras protendentium dissidiis apprime proficuum; conscientiarum denique tranquillitati perutile, & propemodum necessarium, non modo præfati Episcopi, sed & ipse in primis charissimus in Christo Filius noster Ludovicus Francorum Rex Christianissimus, cujus eximium in tuenda Catholicæ Fidei puritate, extirpandisque erroribus zelum satis laudare non possumus, sæpius nobis est contestatus: repetitis propterea vere piis, & Christianissimo Rege dignis officiis, atque ardentibus votis à Nobis aflagitans, ut instanti animarum necessitati prolata quantocius Apostolici censura judicii consuleremus.

Hinc, aspirante Domino, ejusque cœlesti ope confisi, salutare opus sedulo diligenterque, ut rei magnitudo postulabat, aggressi sumus, ac plurimas ex prædicto Libro, juxta supra recensitas respective editiones, fideliter extractas, & tum Gallico, tum Latino idiomate expressas Propositiones à compluribus in sacra Theologia Magistris, primo quidem coram duobus ex Venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus accurate discuti; deinde vero coram Nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quam maxima diligentia, ac maturitate, singularum insuper Propositionum cum ipsomet Libri textu exactissime facta collatione, pluries iteratis Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus. Hujusmodi autem Propositiones sunt, quæ sequuntur, videlicet:

I. Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba paupertas, & segnis indigentia, hoc est, generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?

II. JESU Christi gratia, principium efficax boni cujuscunque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa non solum nihil fit, sed nec fieri potest.

III. In vanum Domine præcipis, si tu ipse non das, quod præcipis.

IV. Ita Domine; Omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.

V. Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ suæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.

VI. Discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum est, quod in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto vero Deus peccatori dat, quod jubet, illum sua gratia purificando.

VII. Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam legem? quæ vero felicitas non est, admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?

VIII. Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantum participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.

IX. Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum nunquam possumus, & cum qua nunquam illum abnegamus.

X. Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, qua nihil impedire potest, aut retardare.

XI. Gratia non est aliud, quam voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.

XII. Quando Deus vult salvare animam quocunque tempore, quocunque loco, effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.

XIII. Qando Deus vult animam salvam facere, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit.

XIV. Quantumcunque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando Jesus se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.

XV. Quando Deus mandatum suum, & suam æternam locutionem comitatur unctione sui Spiritus, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.

XVI. Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit omnipotenti.

XVII. Gratia est vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad Jesum Christum. Qicunque ad eum non venit, postquam audivit vocem exte-

exteriorem Filii, nullatenus est doctus à Patre.

XVIII. Semen verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.

XIX. Dei gratia nihil aliud est, quam ejus omnipotens voluntas, hæc est idea, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus suis Scripturis.

XX. Vera gratiæ idea est, quod Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur: imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt.

XXI. Gratia Jesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio voluntatis omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.

XXII. Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis cum libero ipsius voluntatis consensu demonstratur illico nobis Incarnatione, veluti in fonte atque archetypo omnium aliarum operationum misericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.

XXIII. Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans per illam, quæ creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.

XXIV. Justa idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei, & Jesu Christi, in sanandis corporibus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia suæ gratiæ in sanandis animabus à cupiditate.

XXV. Deus illuminat animam, & eam sanat æque ac corpus sola sua voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.

XXVI. Nullæ dantur gratiæ nisi per Fidem.

XXVII. Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.

XXVIII. Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio.

XXIX. Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia,

XXX. Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.

XXXI. Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.

XXXII. Jesus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos, id est, Electos de manu Angeli exterminatoris.

XXXIII. Proh! quantum oportet bonis terrenis, & sibimetipsi renuntiasse, ad hoc, ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, ejus amorem, mortem, & Mysteria, ut fecit Sanctus Paulus dicens: *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.*

XXXIV. Gratia Adami non producebat, nisi merita humana.

XXXV. Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ.

XXXVI. Differentia essentialis inter gratiam Adami, & status innocentiæ, ac gratiam Christianam est, quod primam unusquisque in propria persona recepisset: ista vero non recipitur, nisi in persona Jesu Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.

XXXVII. Gratia Adami, sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: gratia Christiana nos sanctificando in Jesu Christo, est omnipotens, & digna filio Dei.

XXXVIII. Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.

XXXIX. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad aberrandum: ardoris, nisi ad se præcipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum. Est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.

XL. Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.

XLI. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philosophis ethnicis, non potest venire nisi à Deo, & sine gratia non producit nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

XLII. Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad sacrificium Fidei; sine hoc nihil nisi impuritas, nihil nisi indignitas.

XLIII. Primus effectus gratiæ baptismalis est facere, ut moriamur peccato: adeo ut spiritus, cor, sensus non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habeat pro rebus mundi.

XLIV. Non sunt nisi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes nostræ nascuntur; amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur; & amor, quo nos ipsos, ac mundum diligimus qui, quod ad Deum referendum est, non refert: & propter hoc ipsum fit malus.

XLV. Amore Dei in corde Peccatorum non amplius regnante necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omnesque actiones ejus corrumpat.

XLVI. Cupiditas, aut Charitas usum sensuum bonum, vel malum faciunt.

XLVII. Obedientia legis profluere debet ex fonte; & hic fons est charitas.

Quan-

Quando Dei amor est illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum est, quod apparet exterius; alioquin non est nisi hypocrisis, aut falsa justitia.

XLVIII. Quid aliud esse possumus nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine Fidei lumine, sine Christo, sine Charitate.

XLIX. Ut nullum peccatum est sine amore nostri, ita nullum est opus bonum sine amore Dei.

L. Frustra clamamus ad Deum, Patermi: si spiritus Charitatis non est ille, qui clamat.

LI. Fides justificat, quando operatur; sed ipsa non operatur, nisi per Charitatem.

LII. Omnia alia salutis media continentur in fide, tanquam in suo germine, & semine; Sed hæc fides non est absque amore, & fiducia.

LIII. Sola Charitas Christiano modo facit (actiones Christianas) per relationem ad Deum, & Jesum Christum.

LIV. Sola Charitas est, quæ Deo loquitur, eam solam Deus audit.

LV. Deus non coronat, nisi Charitatem: qui currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum currit.

LVI. Deus non remunerat nisi Charitatem, quoniam charitas sola Deum honorat.

LVII. Totum deest Peccatori, quando ei deest spes, & non est spes in Deo, ubi non est amor Dei.

LVIII. Nec Deus est, nec Religio, ubi non est Charitas.

LIX. Oratio impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos judicium.

LX. Si solus suppliciis timor animat pœnitentiam, quo hæc est magis violenta, eo magis ducit ad desperationem.

LXI. Timor non nisi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore justitiæ non ducitur.

LXII. Qui à malo non abstinet, nisi timore pœnæ, illud committit in corde suo, & jam est Reus coram Deo,

LXIII. Baptizatus adhuc est sub lege, sicut judæus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.

LXIV. Sub maledicto legis, nunquam fit bonum, quia peccatur sive faciendo malum, sive illud non nisi ob timorem evitando.

LXV. Moyses, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui sunt, absque eo, quod ullum Deo dederint filium, cum non effecerint nisi mancipia per timorem.

LXVI. Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem, sicuti bestiæ, sed per fidem, & per amorem sicuti filii.

LXVII. Timor servilis non sibi repræsentat Deum, nisi ut Dominum durum, imperiosum, injustum, intractabilem.

LXVIII. Dei Bonitas abbreviavit viam salutis claudendo totum in Fide, & precibus.

LXIX. Fides, usus, augmentum, & præmium Fidei, totum est donum puræ liberalitatis Dei.

LXX. Nunquam Deus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt, vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum Peccatorem.

LXXI. Homo ob sui conservationem potest sese dispensare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem.

LXXII. Nota Ecclesiæ Christianæ est, quod sit Catholica, comprehendens, & omnes Angelos Cœli, & omnes Electos, & justos terræ, & omnium Sæculorum.

LXXIII. Quid est Ecclesia, nisi cœtus Filiorum Dei manentium in sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in ejus persona, redemptorum ejus sanguine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri Sæculi?

LXXIV. Ecclesia, sive integer Christus, Incarnatum Verbum habet ut Caput, omnes vero Sanctos ut membra.

LXXV. Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est Caput, vita, subsistentia, & persona; Unus solus Christus, compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator.

LXXVI. Nihil spatiosius Ecclesia Dei, qua omnes Electi, & Justi omnium Sæculorum illam componunt.

LXXVII. Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Christi, cessat interius habere Deum pro Patre, & Christum pro Capite.

LXXVIII. Separatur quis à Populo Electo, cujus figura fuit Populus Judaicus, & Caput est Jesus Christus, tam non vivendo secundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.

LXXIX. Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, Pietatem, & Mysteria Sacræ Scripturæ.

LXXX. Lectio Sacræ Scripturæ est pro omnibus.

LXXXI. Obscuritas Sancta verbi Dei non est Laicis ratio dispensandi se ipsos ab ejus lectione.

LXXXII. Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari lectionibus pietatis, & super omnia Sanctarum Scripturarum. Damnosum est velle Christianum ab hac lectione retrahere.

LXXXIII. Est illusio sibi persuadere, quod notitia Mysteriorum Religionis non debet communicari fœminis, lectione Sacrorum librorum. Non ex fœminarum simplicitate, sed ex superba Virorum scientia, ortus est scripturarum abusus, & natæ sunt hæreses.

LXXXIV. Abripere è Christianorum manibus novum Testamentum, seu eis illud clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.

LXXXV. Interdicere Christianis lectionem Sacræ Scripturæ, præsertim Evangelii, est interdicere usum luminis filiis lucis, & facere, ut patiantur speciem quamdam excommunicationis.

LXXXVI. Eripere simplici Populo hoc solatium, jungendi vocem suam voci totius Ecclesiæ, est usus contrarius, praxi Apostolicæ, & intentioni Dei.

LXXXVII. Modus plenus sapientia, lumine, & Charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi, ad minus, satisfacere justitiæ Dei antequam reconcilientur.

LXXXVIII. Ignoramus, quid sit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem.

LXXXIX. Quartus decimus gradus conversionis Peccatoris est, quod, cum sit jam reconciliatus, habet jus assistendi Sacrificio Ecclesiæ.

XC. Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Pastores de consensu, saltem præsumpto, totius Corporis.

XCI. Excommunicationis injustæ metus, nunquam debet nos impedire ab implendo debito nostro, Nunquam eximus ab Ecclesia, etiam quando hominum nequitia videmur ab ea expulsi, quando Deo, Jesu Christo, atque ipsi Ecclesiæ per Charitatem affixi sumus.

XCII. Pati potius in excommunicationem, & anathema injustum, quam prodere veritatem, est imitari Sanctum Paulum: tantum abest, ut sit erigere se contra Auctoritatem, aut scindere unitatem.

XCIII. Jesus quandoque sanat vulnera, quæ præceps Primorum Pastorum festinatio infligit, sine ipsius mandato; Jesus restituit, quod ipsi inconsiderato Zelo rescindunt.

XCIV. Nihil pejorem de Ecclesia opinionem ingerit ejus inimicis quam videre illic dominatum exerceri supra fidem fidelium, & foveri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.

XCV. Veritates eo devenerunt, ut sint lingua quasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas prædicandi est veluti idioma incognitum: adeo remotus est à simplicitate Apostolorum, & supra communem captum fidelium; Neque satis advertitur, quod hic defectum sit unum ex signis maxime sensibilibus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in Filios suos.

XCVI. Deus permittit, ut Potestates sint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non possit, nisi Divinæ gratiæ.

XCVII. Nimis sæpe contigit membra illa, quæ magis sancte, ac magis stricte unita Ecclesiæ sunt, respici, atque tractari tanquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tanquam ab ea separata; sed Justus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.

XCVIII. Status persecutionis, & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam Hæreticus, stagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est, & maxime meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jesu Christo.

XCIX. Pervicacia, præventio, obstinatio in nolendo; aut aliquid examinare, aut agnoscere se fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in sua Ecclesia posuit, ut in ea esset odor vitæ, V. G. bonos libros, instructiones, sancta exempla &c.

C. Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, persequendo veritatem, ejusque discipulos. Tempus hoc advenit. . . . . Haberi, & tractari à Religionis Ministris, tanquam impium, & indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in societate Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, persequendo flamma, ferroque viros probos, si propria passione est excæcatus, aut abreptus aliena,

aliena, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus sacrificare Deo impium, & sacrificamus Diabolo Dei servum.

CI. Nihil spiritui Dei, & doctrinæ Jesu Christi magis opponitur, quam communia facere juramenta in Ecclesia, quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deserviant consilio impiorum.

Auditis itaque tum voce, tum scripto Nobis exhibitis præfatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum suffragiis, divinique inprimis luminis, privatis ad eum finem, publicisque etiam indictis precibus, implorato præsidio; omnes, & singulas Propositiones præinsertas, tanquam falsas, & captiosas, male sonantes, piarum aurium, offensivas, scandalosas, pernicioſas, temerarias, Ecclesiæ, & ejus praxi injuriosas, neque in Ecclesiam solum, sed etiam in potestates sæculi contumelioſas, seditioſas, impias, blasphemas, suspectas de hæresi, ac hæresim ipsam sapientes, necnon hæreticis, & hæresibus, ac etiam schismati faventes, erroneas, hæresi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variasque hæreses, & potissimum illas, quæ in famosis Jansenii propositionibus, & quidem in eo sensu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifeste innovantes, respective, hac nostra perpetuo valitura Constitutione declaramus, damnamus, & reprobamus.

Mandantes omnibus utriusque sexus Christi fidelibus, ne de dictis Propositionibus sentire, docere, prædicare aliter præsumant, quam in hac eadem Nostra Constitutione continetur; ita ut quicunque illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis, etiam disputative, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, Ecclesiasticis censuris, aliisque contra similia perpetrantes à Jure statutis pœnis ipso facto, absque alia declaratione, subjaceat.

Cæterum per expressam præfatarum Propositionum reprobationem alia in eodem Libro contenta nullatenus approbare intendimus: cum præsertim in decursu examinis complures alias in eo deprehenderimus Propositiones illis, quæ, ut supra, damnatæ fuerunt, consimiles, & affines, iisdemque erroribus imbutas: nec sane paucas sub imaginario quodam, veluti grassantis hodie persecutionis obtentu, inobedientiam, & pervicaciam nutrientes, easque falso Christianæ patientiæ nomine prædicantes; quas propterea singulatim recensere, & nimis longum esse duximus, & minime necessarium; ac demum, quod intolerabilius est, Sacrum ipsum Novi Testamenti Textum damnabiliter vitiatum comperimus, & alteri dudum reprobatæ versioni Gallicæ Montensi in multis conformem: à Vulgata vero editione, quæ tot sæculorum usu in Ecclesia probata est, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter discrepantem, & aberrantem, pluriesque in alienos, exoticos, ac sæpe noxios sensus, non sine maxima perversitate detortum.

Eundem propterea Librum, utpote per dulces sermones, & benedictiones, ut Apostolus loquitur, hoc est, sub falsa præ institutionis imagine, seducendis innocentium cordibus longe accomodatum, sive præmissis, sive alio quovis titulo inscriptum, ubicumque, & quocumque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione hactenus impressum, aut in posterum (quod absit) imprimendum, auctoritate Apostolica tenore præsentium iterum prohibemus, ac similiter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & singulos in ejus defensionem tam scripto, quam typis editos, seu forsan (quod Deus avertat) edendos libros, seu libellos, eorumque lectionem, descriptionem, retentionem, & usum omnibus, & singulis Christi fidelibus sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdicimus.

Præcipimus insuper Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, necnon hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, ut contradictores, & rebelles quoscumque per censuras, & pœnas præfatas, aliaque Juris, & facti remedia, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, omnino coerceant, & compellant.

Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri,

&

& Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo decimo tertio, ſexto Idus Septembris, Pontificatus Noſtri Anno decimotertio.

I. CARD. PRODATARIUS.

F. Oliverius.

Viſa de Curia L. Sergardus.

Loco † Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

L. Martinettus.

Anno à Nativitate D. N. Jeſu Chriſti milleſimo ſeptingenteſimo decimo tertio, indict. 6. die vero 10. Septemb. Pontificatus SS. in Chriſto Patris, & D. N. D. Clementis Divina Providentia Papæ XI. anno decimo tertio, ſupradicta Literæ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæ Generalis in Monte Citatorio, in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis Urbis per me Petrum Romulatium Apoſtolicum Curſorem.

Antonius Placentinus Mag. Curſ.

INDEX

INDEX DISSERTATIONUM.

DISSERTATIO I.

CAPUT I. In quo de Auguſtiniana, & de Janſeniana circa gratiam doctrina diſſeritur, utriusque demonſtratur diſcrimen, ac pertractatur de ſenſu damnato in quinque Janſenii propoſitionibus. 9

§. I. Exponitur Auguſtinianum ſyſtema tribus poſitionibus, quibus conſtat, examinatis. *ibid.*

§. II. Vindicantur quæ in ſuperiori ſyſtemate ab adverſariis redarguuntur. 19

§. III. Traditur Janſenianæ hæreſeos duplex character. 32

§. IV. In primam Janſenii propoſitionem, oppoſitam Auguſtinenſium æque, ac Thomiſtarum ſyſtemati. 41

§. V. De aliis Janſenii propoſitionibus, & de his oppoſita Thomiſtarum & Auguſtinianorum ſententia. 49

§. VI. Agitur de poſtrema Janſenii propoſitione, à Thomiſtis, & ab Auguſtinianis eodem modo rejecta. 56

§. VII. Quo ſenſu delectatio victrix deliberata dicenda ſit, & an libertatis admittendum ſit æquilibrium. 67

§. VIII. In ea, quæ de hæreſi Janſeniana ſcribit Anonymus, animadverſiones, & notæ. 75

§. IX. In prænotationes Anonymi ad primam Janſenii propoſitionem. 85

§. X. Ad prænotata Anonymi in ſecundam Janſenii propoſitionem. 89

§. XI. De Anonymi prænotationibus in tertiam Janſenii propoſitionem. 93

§. XII. Ad Anonymi prænotata in quartam Janſenii propoſitionem. 99

§. XIII. Ad prænotationes Anonymi in quintam Janſenii propoſitionem. 103

CAPUT II. Vindicantur libri *de Theologicis Diſciplinis* ab iniqua Janſenianæ hæreſeos calumnia. 110

§. I. Denegatur in libris *Theologicarum diſciplinarum* delectatio illa gradibus ſuperior, quæ ita ſit *invincibilis*, & *neceſſitatem* inferens, ut ſub illa voluntas à ſola *coactione* ſit libera. 111

§. II. Apertiſſimæ falſitatis convincuntur, qui ajunt negari in Scriptis noſtris gratiam *ſufficientem* ab efficaci diſtinctam. 112

§. III. Decipitur, & hallucinatur quisquis ait nos exiſtimare aliqua præcepta eſſe juſtis *impoſſibilia*. 114

§. IV. Propugnari in Scriptis noſtris non tantum *ſufficientem* gratiam, cui voluntas reſiſtit, ſed etiam libertatem *indifferentiæ* perſiſtentem ſub gratia *victrici*, fateri cogitur quilibet, quantumvis pervicax, criminator. 115

§. V. Nunquam tanto ingrati animi vitio peccavimus, ut negaverimus piiſſimum *Jeſum* eſſe omnium omnino hominum *Redemptorem*. 117

§. VI. Scrupuli criminatoris evelluntur, atque eradicantur. 119

§. VII. Sequitur oppoſitionum Anonymi refutatio. 129

§. VIII. Ad ea, quæ adverſum nos producit Anonymus, ut nitatur evincere quod à ſecunda Janſenii propoſitione non receſſerimus. 133

§. IX. Ad ea, quæ Anonymus IX. & X. articulo objicit, ut nobis tertiam & quartam Janſenianam poſitionem adſcribat. 139

§. X. Refutatur poſtrema Inſimulationis criminatio. 145

CAPUT III. Reprimitur illata *Fulgentio Bellelli* viro Clariſſimo Jaſeniani erroris calumnia. 156
§. I. *Fulgentius Bellelli* non ſtatuit efficacitatem gratiæ in delectatione victrici, quæ cum ſit gradu ſuperior cupiditate, *antecedenti neceſſitate* liberum impellat arbitrium, eique tollat agendi potentiam. 157
§. II. Perſpicue tradidit Auguſtinianus Theologus ſufficientem gratiam diſtinctam ab efficaci. 159
§. III. Impohunt Auguſtiniano eximio viro, qui ajunt docere illum quod aliqua Dei præcepta, ſecundum præſentes, quas habent vires, ſint juſtis impoſſibilia. 160
§. IV. Apertè ſenſu plane catholico *P. Bellelli*, explicat, propugnatque libertatem à *neceſſitate*, quæ in hoc ſtatu naturæ lapſæ requiritur ad merendum, & demerendum. 161
§. V. Manifeſte calumniantur qui aſſerunt rejici à Fulgentio Bellelli divinam ſalvandi omnes voluntatem & communem univerſorum hominum redemptionem. 163
§. VI. Diluuntur & exſufflantur Inſimulatoris oppoſitiones. 165
§. VII. Sequitur objectorum Anonymi refutatio. 170
§. VIII. Recenſentur ea, quæ Anonymus *effugia*, *æquivocationes*, & *mera verba* appellat, ut inde concludat *Fulgentium Bellelli* eſſe Janſenii diſcipulum. 179
§. IX. Demonſtratur quam inepta ſint, ac futilia præmiſſa objectamenta. 181
§. X. Comprimitur poſtremus adverſarii conatus, & conſequentium falſitas infertur ex antecedentium confutatatione. 184

DISSERTATIO V.

CAPUT I. Demonſtratur effugere non poſſe notam calumniatoris, qui Scriptorem catholicum damnati erroris inſimulant, quoniam is utitur principiis, unde inſimulatoribus videtur inferri error ipſe proſcriptus; dummodo principia illa non ſint pariter damnata, & à quibusdam Catholicis propugnentur; Scriptor autem ille ita principia hæc ſtatuat, ut conſecutiones inde ab adverſariis deductas, erroresque objectos refutet, & damnet. 5
CAPUT II. Anonymi conſecutiones illegitimas eſſe convincitur, & prior *Appendix* breviter refutatur. 12
CAPUT III. Appendix altera Anonymi expenditur, atque diſcutitur. 24

DISSERTATIO VI.

CAPUT I. In quo recenſentur Bajani errores, atque ex principiis Auguſtinianæ Theologiæ refutantur. 31
§. I. Errores Baji circa gratiam Angelorum, ac primi hominis. *ibid.*
§. II. Baji errores, qui comprehenduntur in propoſitionibus de libero arbitrio lapſorum hominum enuntiatis. 33
§. III. Propoſitiones Bajanæ pertinentes ad libertatem, legisque transgreſſionem. 35
§. IV. Michaëlis Baji errores circa merita operum. 37
§. V. Recenſentur errores Baji circa juſtificationem. 39
§. VI. Aſſerta Baji de peccatis, jure à Romanis Pontificibus proſcripta. 41
§. VII. Articuli Baji verſantes circa virtutem Sacramentorum, & circa ſolutionem temporalium pœnarum. 43
CAPUT II. De quinque Janſenii propoſitionibus. 46
CAPUT III. De erroribus, qui continentur in propoſitionibus Quesnellianis per Conſtitutionem, *Unigenitus*, jure meritoque damnatis. 49
§. I. Quesnelli propoſitiones, in quibus agitur de Gratiæ neceſſitate, & natura. 50
§. II. Propoſitiones Quesnelli ſpectantes ad Fidem. 53
§. III. Sequuntur errores Quesnelli circa Dei voluntatem ſalvandi omnes, & circa Chriſti mortem ac redemptionem. 54
§. IV. Enuntiationes Quesnelli de gratia naturæ integræ. 56
§. V. Sex Quesnelli propoſitiones circa vires liberi arbitrii primo peccato inclinati. 58
§. VI. Quesnelli propoſitiones de charitate, & cupiditate. 60
§. VII. Octo Quesnelli propoſitiones de Timore. 62
§. VIII. De reliquis Quesnellianis propoſitionibus. 63

INDEX

RERUM, ET MATERIARUM,

IN

DECIMO HOC LIBRO CONTENTARUM.

NB. *Primus numerus sub Lit.* P. *Denotat paginam. Alter sub Lit.* N. *Significat Numerum Marginalem.*

A.

Academia: an, & in quo sensu Berti neget gratiam sufficientem dari? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in sensu Jansenii, probatur ex Academia Lovaniensi. d. 4. p. 32. n. 19.

Adamus, & Angeli in statu naturæ integræ poterant cum sola gratia actuali sine efficaci opus supernaturale exercere. d. 4. p. 26. n. 9. & seq. non itidem post lapsum. *ibid.* Jansenii erroris Character duplex est: unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum Adami non agnoscere libertatem indifferentiæ: secundus negare aliud gratiæ adjutorium præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1. Jansenius vi primæ propositionis ait, inductam fuisse per peccatum Adami necessitatem peccandi: & econtra per gratiam Christi necessitatem benè operandi. d. 4. pag. 43. n. 2. quæ differentia inter gratiam Adamo & Angelis in statu innocentiæ datam, & gratiam homini post lapsum concessam? d. 4. p. 15. n. 12. ac d. 4. p. 26. n. 9. & seq. Bajus circa gratiam Adami & Angelorum habet undecim propositiones: quis harum sensus? & quomodo ab Augustinianis refutentur? d. 6. p. 31. n. 1. 2. & 3. examinantur, & damnantur propositiones de gratia Adamo & Angelis concessa prolatæ à Quesnellio. d. 6. p. 56. n. 1. 2. & 3.

Adultus: Catholici Doctores omnes conveniunt, quòd omnibus omnino hominibus gratia sufficiens sit præparata: dissident verò in hoc, an omnibus hominibus adultis dentur & applicentur actu remedia sufficientia? d. 4. p. 60. n. 8. & 9. prius est dogma fidei: alterum placitum Scholarum. d. 4. p. 63. n. 14.

Ægidianus: qualiter Augustiniani in doctrina de gratia efficaci differant ab Ægidianis? d. 4. p. 17. n. 15. Ægidianorum doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrici, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Janseniana. d. 4. p. 21. n. 3. Schola Ægidianorum docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparasse: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. ac d. 4 p. 63. n. 12.

Æquilibrium: qui defendunt gratiam per se efficacem, nequeunt admittere æquilibrium libertatis. d. 4. p. 70. n. 5. æquilibrium libertatis pro statu naturæ lapsæ admittens sentit cum Pelagianis d. 4. pag. 70. num. 5. ac negat peccatum originale. *ibid.* æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquez, & centum Episcopis Galliarum in acceptatione Constitutionis: *Unigenitus*. d. 4. p. 70. n. 5.

Alvarez Didacus: quòd Berti ſententia, quæ negat eſſe in homine lapſo potentiam proximè expeditam ſine gratia efficaci ad opus ſupernaturale, non ſit errori Janſenii obnoxia, probatur ex Didaco Alvarez. d. 4. p. 29. n. 13.

Amens: quòd etiam amentes habeant gratiam ſufficientem ſibi præparatam, probatur: an verò etiam actu exhibitam? d. 4. p. 59. n. 4.

Amo: an voluntas bonum neceſſariò amet? d. 4. p. 36. n. 8.

Angelus: Adamus, & Angeli in ſtatu naturæ integræ poterant cum ſola gratia actuali ſine efficaci opus ſupernaturale exercere. d. 4. pag. 26. n. 9. & ſeq. non autem poſt lapſum. *ibid.* S. Angelis datam eſſe gratiam efficacem, omnes fatentur Thomiſtæ. d. 4. p. 15. n. 12. quæ differentia inter gratiam Adæ & Angelis in ſtatu innocentiæ datam, & gratiam poſt lapſum homini conceſſam? d. 4. p. 15. n. 12. ac d. 4. p. 26. n. 9. & ſeq. Bajus circa gratiam Angelorum, & Adami undecim habet propoſitiones, quis earum ſenſus? & quomodo eædem ab Auguſtinianis refutentur? d 6. p. 31. n. 1. 2. & 3. examinantur, & damnantur propoſitiones Quesnellii prolatæ de gratia Adamo, & Angelis conceſſa. d. 6. p. 56. n. 1. 2. & 3.

Anonymus: ejus objectiones contra definitionem gratiæ à Bellellio & Berti datam factæ ſolvuntur. d. 4. p. 19. n. 1. tot. §. II. Vasquez ab Anonymi calumnia purgatur. d. 4. p. 62. n. 11. objectiones Anonymi contra Auguſtinianos, quòd Janſenium in doctrina de gratia ſequantur, ſolvuntur. d. 4. pag. 75. n. 1. & ſeq. tot. §. VIII. Anonymi objectiones contra delectationem victricem allatæ ſolvuntur. d. 4. p. 76. n. 1. & ſeq. Anonymus circa materiam de delectatione indeliberata pravè interpretatur verba S. Auguſtini. d. 4. p. 79. num. 9. & ſeq. ſolvuntur objectiones Anonymi, quibus probare nititur ab Auguſtinianis tolli libertatem indifferentiæ. d. 4. p 78. n. 6. & ſeq. ſolvuntur objectiones Anonymi, quibus intendit probare ex Berti ſententia ſequi impoſſibilitatem ſervandi omnia præcepta. d. 4. p. 85. n. 1. & ſeq. tot §. IX. ſolvuntur Anonymi objectiones volentis, quòd Berti, & Auguſtiniani idem doceant in materia de gratia efficaci, & ſufficiente, quod Janſenius in ſecunda propoſitione. d. 4. p. 89. n. 1. & ſeq. ſolvuntur Anonymi objectiones, quibus probare contendit ex opere Berti progredi tertiam propoſitionem Janſenii. d. 4. p. 94. n. 1. & ſeq. Berti opus ſuum purgat contra Anonymum ab errore propoſitionis quartæ Janſenii. d. 4. p. 99. n. 1. & ſeq. ſolvuntur objectiones Anonymi contra gradus concupiſcentiæ, & gratiæ allatæ. d. 4. p. 90. n. 3. & ſeq. Anonymus nequit ex opere Berti evincere, eum docere, Chriſtum pro ſolis Electis eſſe mortuum. d. 4. p. 103. n. 1. & ſeq. quomodo Janſenius, & quomodo Auguſtiniani explicent in Deo voluntatem antecedentem, & conſequentem ſalvandi omnes homines? d. 4. p. 56. n. 1. ac d. 4. p. 106. n. 7. & 8. Berti non negat, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus eſſe mortuum. d. 4. pag. 117. n. 1. tot. §. V. ſolvuntur objectiones Anonymi contra prædictam Berti concluſionem allatæ. d. 4. p. 119. n. 1. & ſeq. usque ad cap. III. Berti ſe defendit contra Anonymum, quòd admiſerit omnibus hominibus præparari ſufficientia remedia, & gratias tam ex-quàm internas d. 4. pag. 145. n. 1. Anonymus injuſte objectat Bellellio delectationem invincibilem. d. 4. p. 165. n. 1. ac d. 4. p. 175. n. 5. ſine cauſa carpit Anonymus in Bellellio, delectationem conſiſtere in actibus indeliberatis. d. 4. pag. 166. n. 2. Anonymus ex ſyſtemate Bellelli neceſſitatem exſculpere conatur. d. 4. p. 166. n. 3. & ſeq. Anonymus criminatur, Bellellium malè uti exemplo oculorum in explicanda gratia. d. 4. p. 170. n. 1. & ſeq. Anonymus vult probare, Bellellium in ſenſu Janſenii explicare neceſſitatem abſolutam & conditionatam, antecedentem, & conſequentem. d. 4. p. 179. n. 1. & ſeq. ac diſſ. 4. pag. 181. num. 1. & ſeq. Anonymus tradit, diſtinctionem *in ſenſu compoſito, & diviſo* eſſe fraudulenter à Bellellio uſurpatam. d. 4. p. 180. n. 5. ac d. 4. p. 183. n. 5. Anonymus ait, Bellellium non benè explicare neceſſitatem conſequentiæ. d. 4. p. 180. n. 6. ac d. 4. p. 183. n. 6. Anonymus neceſſitatem actus ſecundi à Bellellio explicatam tanquam novitatem hæreticam arguit. d. 4. p. 180. n. 8. ac d. 4. pag. 184. n. 7. Bellellio non nocet, quòd doceat eſſe difficultatem conciliandi gratiam cum libertate. d. 4. pag. 184. n. 1. ſolvuntur objectiones Anonymi, quibus vult evincere, Bellellium docuiſſe quinque propoſitiones Janſenii. d. 4. p. 187. n. 6. & ſeq. contra Anonymum Bellelli defenditur Auctoritate Doctorum librum ſuum approbantium. d. 5. p. 13. n 1. & ſeq. principium duarum delectationum Janſeniſticum ab Anonymo deſcribitur. d. 5. p. 24. n. 1. Anonymus non niſi per calumniam Auguſtinianos arguit Bajanismi, & Janſenismi ex eo, quia putat ex principiis Auguſtinianorum profluere errores Baii, & Janſenii, cùm ex veriſſimis principiis falſiſſimæ ſequellæ deduci

duci possint. d. 5. p. 5. n. 1. & seq. contra Anonymum Bellelli defenditur in doctrina duarum delectationum. d. 5. p. 25. n. 3. & 4.

Arbitrium: Jansenius confundit ea, quæ sunt voluntaria, & quæ libera: seu ea, quæ sunt voluntatis cum iis, quæ pertinent ad arbitrii libertatem. d. 4. p. 36. n. 8. stante gratiâ efficaci consentiet voluntas, quin tollatur libertas arbitrii d. 4. p. 53. n. 9. 12. & 13. Berti contra Jansenium admisit libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 36. n. 8. quomodo Berti liberum arbitrium conciliet cum gratia? *ibid.* n. 9. Berti ostendit doctrinam suam de libertate esse desumptam ex S. Thoma. *ibid.* statuit Jansenius delectationem victricem esse sejunctam à deliberatione, & ab indifferentia liberi arbitrii ita, ut cum libertate indifferentiæ stare non possit: Berti econtra admittit libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 67. n. 1. Bellelli nullibi docuit, delectationem victricem, seu gratiam efficacem inferre libero arbitrio necessitatem antecedentem. d. 4. p. 157. n. 1. tot. §. I. quid Quesnellius teneat de viribus liberi arbitrii hominis post lapsum? d. 6. p. 58. n. 1. 2. & 3. de libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus propositiones tredecim, in quibus evertit liberum arbitrium. d. 6. p. 33. num. 1. 2. & 3. quomodo se opponant Augustiniani? *ibid.*

Augustinianus: qualiter Augustiniani in doctrina de gratia efficaci differant ab Ægidianis? d. 4. p. 17. n. 15. Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive Charitas, quæ superat contrariam cupiditatem:* non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt Augustiniani omnes. d. 4. p. 17. n. 15. Thomistæ, & Augustiniani conveniunt in explicandis gradibus gratiæ. d. 4. p. 54. n. 11. quomodo â prima Jansenii propositione dissent Augustiniani, & Thomistæ, qui dicunt, auxilia sufficientia non dari singulis, ac ad potentiam proximè expeditam requiri gratiam efficacem? d. 4. p. 44. n. 3. Augustinianos, & Thomistas admittere gratiam sufficientem ab efficaci distinctam, probatur ex Norisio, & Macedo. d. 4. p. 50. n. 1. & 2. quomodo in sententia de gratia sufficienti, & efficaci Augustiniani & Thomistæ differant à Jansenio? d. 4. p. 52. n. 7. & seq. Augustiniani in explicanda gratia efficaci, & sufficienti conveniunt cum Thomistis. d. 4. pag. 52. n. 8. etiam Congruistæ debent Berti concedere gratiam relativè efficacem, seu talem, quæ habet gradus. d. 4. p. 26. n. 8. quomodo sententia Augustinianorum, & Congruistarum differant circa definitionem gratiæ efficacis? d. 4. p. 26. n. 8. Augustiniani docent cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari d. 4. pag. 56. num. 1. & seq. ac d. 4. pag. 63. num. 13. qualis differentia intercedat inter Berti, Augustinianosque, ac inter Jansenium? d. 4. p. 74. Coroll. I. & II. objectiones Anonymi contra Augustinianos, quòd Jansenium in doctrina de gratia sequantur, solvuntur. d. 4. p. 75. n. 1. tot. §. VIII. solvuntur objectiones Anonymi, quibus probare nititur, ab Augustinianis tolli libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 78. n. 6. & seq. solvuntur Anonymi objectiones volentis, quòd Berti, & Augustiniani idem doceant in materia de gratia efficaci, & sufficienti, quod Jansenius in secunda propositione. d. 4. p. 89. n. 1. & seq. à Berti & Augustinianis non docetur, quòd interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistatur eo sensu, quò docetur idem à Jansenio. d. 4. p. 89. n. 1 & seq. Augustiniani agnoscunt cum gratia efficaci seu delectatione victrici veram dissentiendi potentiam. d. 4. p. 96. n. 6. ac d. 4. p. 99. n. 1. & seq. item d. 5. p. 13. n. 1. & seq. Augustinianos non nisi per calumniam arguit Anonymus Bajanismi, & Jansenismi ex eo, quia putat, ex principiis Augustinianorum profluere errores Baii, & Jansenii, cùm ex verissimis principiis falsissimæ sequellæ deduci possint. d. 5. p. 5. n. 1. & seq. in quo sensu Augustiniani duas delectationes admittant? d. 5. p. 25. n. 3. & 4. quomodo doctrina Augustinianorum repugnet propositionibus Baii? d. 6. pag. 31. n. 1. tot. Cap. I. sensus quinque propositionum Jansenii breviter explicatur, & quomodo ab Augustinianis rejiciatur, ostenditur. d. 6. p. 46. n. 1. tot. Cap. II. explicantur propositiones Quesnelli, & refutantur ab Augustinianis. d. 6. p. 50. n. 1. tot. Cap. III.

S. Augustinus: Innocentius XII. prohibuit, ne S.S. Augustini, & Thomæ Discipuli Jansenistarum nomine traducantur. *præf.* d. 4. p. 4. num. II. Berti definitio gratiæ, *quòd sit illustratio mentis, & inspiratio S. Dilectionis,* purgatur ab errore Jansenii demonstrando, eam apertè desumi ex S. Augustino & Petavio Dionysio. d. 4. p. 10. n. 1. 2. 3. 4 & 5. Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem:* non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt Molinistæ cum Stephano De-

Dechamps. d. 4. p. 12. n. 7. Congruistæ cum Vasquesio. d. 4. p. 13. n. 8. Bellarminus. d. 4. pag. 13. n. 9. Antonius Massoulie Thomista. d. 4. p. 14. n. 10. Reginaldus. d. 4. p. 14. n. 11. Franciscus Macedo. d. 4. p. 16. num. 13. Brancatus de Lauræa. d. 4 p. 16. n. 14. Augustiniani omnes. d. 4. p. 17. n. 15. Berti sententia, quòd gratia modo sit efficax, modo inefficax, & habeat gradus suos, non est Jansseniana, sed ex S. Augustino, Norisio, & Macedo exscripta. d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18 Jansenius adulterat verba S. Augustini. d. 4. p. 43. n. 2. Anonymus circa materiam de delectatione indeliberata pravè interpretatur verba S. Augustini. d. 4. p. 79. n. 9. & seq.

Auxilium: non omnis gratia est efficax. d. 4. p. 18. n. 6. 17. & 18. quid sit gratia efficax, seu auxilium *quo?* quid gratia inefficax, seu auxilium *sine quo non*? d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18. vid. *Remedium.*

B.

Bajus: Augustiniani non nisi per calumniam ab Anonymo arguuntur Bajanismi, & Jansenismi ex eo, quia putat ex principiis Augustinianorum profluere errores Baii, & Jansenii, cùm ex verissimis principiis falsissimæ sequellæ deduci possint. d. 5. p. 5. n. 1. & seq. Bajus circa gratiam Angelorum, & Adami undecim habet propositiones. d. 6. p. 31. n. 1. quis sit earum sensus? d. 6. pag. 32. n. 2. quomodo eædem per doctrinam Augustinensium refutentur? d. 6. p. 32. n. 3. Ostenditur contra Bajum integritatem, justitiam, & immortalitatem Adami fuisse dona gratiæ supernaturalia. *ibid.* de libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus propositiones tredecim: in quibus evertit liberum arbitrium, dicit omnia peccatorum opera esse peccata, si fiant sine charitate, quia proveniunt ex cupiditate noxia. d. 6. p. 33. n. 1. 2. & 3. quomodo Augustiniani istos errores declinent? *ibid.* in propositionibus decem docet Bajus sublatam libertatem à necessitate: Deum præcipere impossibilia, hominem peccare in iis, quæ vitare non potest: pravos concupiscentiæ motus etiam indeliberatos esse peccata: ab his tamen erroribus procul recedit sententia Augustiniana. d. 6. p. 35. n. 1. 2. & 3. Bajus negat ad opera bona requiri gratiam habitualem, ait opera bona non excipere liberalem Dei promissionem, sed esse meritoria ex natura sua: Contrarium docent Augustiniani. d. 6. p. 37. n. 1. 2, & 3. Bajus docet, omne opus bonum mereri gratiam sanctificantem, hominem justificari sine gratia per solam obedientiam mandatorum: longè aliter scribunt Augustiniani. d. 6. p. 39. n. 1. 2. & 3, quas alias propositiones tradiderit de justificatione? *ibid.* Bajus negat peccatum veniale, quid sentiat de peccato originali? putat, B. V. Mariam illud, imo & actualia contraxisse. d. 6. p. 41. n. 1. 2. & 3. quos errores docuerit circa virtutem Sacramentorum? d. 6. p. 43. n. 1. 2. & 3. Bajus negat peccatum causare maculam, & reatum. *ibid.* Sacrificium Missæ dicit Bajus Sacrificium ea ratione, qua Sacrificium vocantur aliæ virtutes *ibid.* negat charitatem perfectam conjunctam etiam cum voto Sacramenti delere peccata *ibid.* refutatur. *ibid.*

Bannes Dominicus docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus justituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 60. n. 5.

Beatus: vid. *Sanctus.*

Bellarminus: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non est ex Jansenio, sed ex S. Augustino desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentit Bellarminus. d. 4. p. 13. n. 9. quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficaci ad opus supernaturale, non sit obnoxia errori Jansenii, probatur ex Bellarmino. d. 4. p. 29. n. 12. Berti cum Jansenio non admittit solam indeliberatam delectationem, & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est. d. 4. p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti judicat Bellarminus. d. 4. p. 68. n. 3. æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquez, & centum Episcopis Galliarum in acceptatione constitutionis: *Unigenitus.* d. 4. p. 70. n. 5.

Bellelli: doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrici, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Jansseniana. d. 4. p. 20. n. 1. sententia ad mentem Berti, & Bellelli explicata non tollit libertatem. d. 4. p. 25. n. 7. Bellelli nullibi docuit delectationem victricem, seu gratiam efficacem inferre libero arbitrio necessitatem antecedentem. d. 4. p. 157. n. 1. tot. §. I. Bellelli perspicuè docet, gratiam sufficientem esse distinctam ab efficaci. d. 4. p. 159. n. 1. tot. §. II. idem docet, gratiam sufficientem esse præparatam omnibus homi-

nibus

nibus etiam infidelibus, & peccatoribus. d. 4. p. 159. n. 1. 2. & 3. ac d. 4. p. 160. n. 1. & seq. docet omnes habere gratiam petendi gratiam sufficientem. d. 4. p. 160. n. 2. & seq. propugnat libertatem à necessitate esse necessariam ad meritum, & demeritum. d. 4. p. 161. n. 1 & seq. ac d. 4. p. 186. n. 4. & seq. manifestè tenet, in Deo esse voluntatem salvandi omnes, d. 4. p. 163. n. 1. & seq. Anonymus injustè objectat Bellellio delectationem invincibilem. d. 4. p. 165. n. 1. ac d. 4. p. 175. n. 5. sine causa carpit Anonymus in Bellellio, delectationem consistere in actibus indeliberatis. d. 4. p. 166. n 2. Anonymus ex systemate Bellellii necessitatem exsculpere conatur. d. 4. p. 166. n. 3. & seq. quomodo Bellelli explicet illud: *sine gratia homo non potest operari bonum?* d. 4. p. 170. n. 1. & seq. in quo sensu Bellelli vocet gratiam sufficientem gratiam *parvam*? d. 4. p. 173. n. 3. Anonymus criminatur, Bellellium malè uti exemplo oculorum in explicanda gratia. d. 4. p. 170. n. 1. & seq. Bellelli quomodo docuerit, non posse resisti gratiæ efficaci? d. 4. p. 176. n. 6. Anonymus vult probare, Bellellium in sensu Jansenii explicare necessitatem absolutam, & conditionatam, antecedentem, & consequentem. d. 4. p. 179. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 181. n. 1. & seq. Anonymus rodit distinctionem Bellellii *in sensu composito, & diviso.* d. 4. p. 180. n. 5. ac d. 4. p. 183. n. 5. Anonymus ait, Bellellium non benè explicare necessitatem consequentiæ. d. 4. p. 180. n. 6. ac d. 4. p. 183. n. 6. Anonymus necessitatem actus secundi à Bellellio explicatam tanquam novitatem hæreticam arguit. d. 4. p. 180. n. 8. ac d. 4. p. 184. n. 7. Bellellio non nocet, quòd doceat esse difficultatem conciliandi gratiam cum libertate. d. 4. p. 184. n. 1. Bellelli in sententia de prædeterminatione physica Thomistas non afficit calumnia. d. 4. p. 185. n. 2. solvuntur objectiones Anonymi, quibus evincere vult, Bellellium docuisse quinque propositiones Jansenii. d. 4. p. 187. n. 6. & seq. contra Anonymum Bellelli defenditur authoritate Doctorum librum suum approbantium. d. 5. p. 13. n. 1. & seq. Bellelli non negat gratiam sufficientem. d. 5. p. 13. n. 1. & 2. non incidit in errores Quesnellii d. 5. p. 13. n. 1. & seq. non docuit, quòd gratiæ efficaci resisti non possit. d. 5. p. 14. n. 3. an dicat, primam gratiam esse fidem inchoatam? d. 5. p. 16. n 4. an docuerit omnia opera peccatoris esse peccata? d. 5. p. 18. n. 6. & 7. non docuit timorem servilem esse vitiosum. d. 5. p. 19. n. 8. principium duarum delectationum Jansenisticum ab Anonymo describitur. d. 5. p. 24. n. 1. in quo sensu Bellelli & Augustiniani duas delectationes admittant? d. 5. p. 25. n. 3. & 4.

Berti: ejus definitio gratiæ examinatur. d. 4. p. 10. n. 1. aperte eam desumpsit ex S. Augustino, & Dionysio Petavio. d. 4. p. 10. n. 2. & 3. & sic à Jansenismo vindicatur. d. 4. p. 11. n. 4. & 5. Berti & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrici, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, catholica est, non Janseniana. d. 4. p. 20. n. 1. idque docuerunt Norisius, & Macedo. d. 4. p. 20. n. 1. & 2. Ægidiani. d. 4. p. 21. n. 3. Petrus Manso. d. 4. p. 21. n. 3. Gonzalez de Albenda. d. 4. p. 22. n. 4. ulterius gratiam habere gradus cum Berti fatentur Graveson. d. 4. d. 22. n. 5. Massoulie. d 4. p. 23 n. 6. & 7. cui doctrinæ favet S. Thomas. *ibid.* sententia ad mentem Berti, & Bellelli explicata non tollit libertatem. d. 4. p. 25. n. 7. etiam congruistæ debent Berti concedere gratiam relative efficacem, seu talem, quæ habet gradus. d. 4. p. 26. n. 8. quomodo sententia Augustinianorum, & Congruistarum differant circa definitionem gratiæ efficacis? d. 4. p. 26. n. 8. quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficaci ad opus supernaturale non sit obnoxia errori Jansenii, probatur ex Norisio. d. 4. p. 26 n 9. & 10. Macedo. d. 4. p. 28. n. 11. Bellarmino. d. 4. p. 29. n. 12. Didaco Alvarez. d 4. p. 29. n 13. an, & in quo sensu Berti neget dari gratiam sufficientem? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in sensu Jansenii, probatur ex Tournelio. d. 4. p. 30. n. 15. Francisco Gumel. d. 4. p. 30. n. 16. Brancato de Lauræa. d. 4. p. 31. n. 17. ex Francisco Macedo. d. 4. p. 31. n. 18. ac Academia Lovanienſi. d. 4. p. 32. n. 19. Berti contra Jansenium admisit libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 36. n. 8. quomodo Berti liberum arbitrium conciliet cum gratia? *ibid.* Berti ostendit, doctrinam suam de libertate esse desumptam ex S. Thoma. *ibid.* Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem:* non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. Idem sentiunt Molinistæ cum Stephano Dechamps. d. 4. p. 12. num. 7. Congruistæ cum Vasquesio. d. 4. p. 13. n. 8. Bellarminus. d. 4. p. 13. n. 9. Antonius Massoulie Thomista. d. 4. p. 14. n. 10. Reginaldus. d. 4. p. 14. n. 11.

Franciſcus Macedo. d. 4. p. 16. n. 13. Brancatus de Laurea. d. 4. p. 16. n. 14. Auguſtiniani omnes. d. 4. p. 17. n. 15. Berti ſententia, quòd gratia modo ſit efficax, modo inefficax, & habeat gradus ſuos, non eſt Janſeniana, ſed ex S. Auguſtino, Noriſio, & Macedo exſcripta. d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18. Janſenii propoſitio quinta damnata eſt, quia aſſerebat, Chriſtum pro reprobis, & iis, qui æternam ſalutem non conſequuntur, non eſſe mortuum, à Chriſto pro omnibus reprobis ſufficientia remedia non eſſe præparata, nec dari in Chriſto voluntatem generalem ſalvandi omnes. d. 4. p. 56. n. 1. Berti econtra docet cum Catholicis, Chriſtum pro omnibus eſſe mortuum, pro omnibus omnino hominibus inſtituiſſe Sacramenta, ac remedia præparâſſe: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & ſeq. idem docuit Lemoſius. d. 4. p. 57. n. 3. Gonet. d. 4. p. 59. n. 4. Bannes Dominicus. d. 4. p. 60. n. 5. item & alii Doctores. *ibid.* & ſeq. ſtatuit Janſenius delectationem victricem eſſe ſejunctam à deliberatione, & ab indifferentia liberi arbitrii ita, ut cum libertate indifferentiæ ſtare non poſſit. Berti econtra admittit libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 67. n. 1. in quo ſenſu Berti dicat, delectationem victricem eſſe deliberatam? & in quo ſenſu eam eſſe indeliberatam? d. 4. p. 67. n. 1. Berti cum Janſenio non admittit ſolam indeliberatam delectationem, & neceſſitatem antecedentem, quæ ſine deliberatione voluntatis eſt. d. 4. p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti judicat Vaſquez. d. 4. p. 68. n. 2. Bellarminus. d. 4. p. 68. n. 3. Thomiſtæ. d. 4. p. 68. n. 4. qualis differentia intercedat inter Berti, Auguſtinianósque, ac inter Janſenium? d. 4. p. 74. Corol. I. & II. an gratiæ efficaci liberè vel neceſſariò homo aſſentiatur? d. 4. p. 67. n. 1. & ſeq. quid deſuper ſentiat Janſenius, quid Berti? *ibid.* ſolvuntur objectiones Anonymi, quibus intendit probare ex Berti ſententia ſequi impoſſibilitatem ſervandi omnia præcepta. d. 4. p. 85. n. 1. & ſeq. §. IX. denegatur in libris Berti delectatio illa gradibus ſuperior, quæ ita ſit invincibilis, & neceſſitatem inferens, ut ſub illa voluntas à ſola coactione ſit libera. d. 4. p. 111. n. 1. tot. §. I. apertiſſimæ falſitatis convincitur, qui dicit in ſcriptis Berti negari gratiam ſufficientem eſſe diſtinctam ab efficaci. d. 4. p. 112. n. 1. tot. §. II. decipitur, quisquis ait: Berti exiſtimare aliqua præcepta eſſe juſtis impoſſibilia. d. 4. p. 114. n. 1. tot. §. III. imo Berti ait, præcepta non juſtis tantùm, ſed etiam cuilibet fideli, ac impio eſſe poſſibilia. *ibid.* apertè conſtat, Berti defendere, libertatem indifferentiæ ſtare cum gratia non tantùm ſufficienti, ſed etiam efficaci, & victrici. d. 4. p. 115. n. 1. tot. § IV. Berti non negat, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus eſſe mortuum. d. 4. p. 117. n. 1. tot. §. V. ſolvuntur objectiones Anonymi contra prædictas Berti concluſiones allatæ. d. 4. p. 119. n. 1. & ſeq. usque ad cap. III. probatur in concurſu duarum delectationum ſuperare fortiorem. d. 4. p. 120. n. 1. affirmatur dari gradus in concupiſcentia, & delectatione. d. 4. p. 120. n. 1. non eſt Janſenianum, gratiam ſtatuere in delectatione indeliberata. d. 4. pag. 121. n. 2. in quo ſenſu delectatio ſit ſecundùm Berti deliberata, & indeliberata? d. 4. p. 122. n. 3. demonſtrat Berti, ſe nunquam admiſiſſe delectationem invincibilem, adimentem libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 122. n. 4. & 5. Berti cum Thomiſtis in delectatione victrici agnoſcit neceſſitatem non antecedentem, ſed conſequentem. d. 4. p. 123. n. 5. & ſeq. Berti ſententia comprobatur, quòd non ſit neceſſaria ad imputationem peccati præſens, & actualis divinæ gratiæ inſpiratio. d. 4. p. 126. n. 7. & 8. oſtendit Berti, ſe non negare gratiam verè ſufficientem. d. 4. p. 129. n. 1. & ſeq. tot. §. VII. & VIII. nec convenire cum Janſenio in explicanda gratia efficaci, ſufficienti, ac parva. *ibid.* non malè gratia ſufficiens à Berti vocatur inefficax. d. 4. p. 138. n. 8. Berti invictè declarat, à ſe contra Janſenium propugnatam fuiſſe libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 139. n. 1. tot. §. IX. Berti ſe defendit contra Anonymum, quòd admiſerit, omnibus hominibus præparari ſufficientia remedia, & gratias tam in, quàm externas. d. 4. p. 145. n. 1. oſtendit Berti, ad voluntatem antecedentem Dei ſalvandi omnes homines non pertinere, dare omnibus remedia, & gratias ſufficientes, ſed præparare. d. 4. p. 147. n. 2. & ſeq. apparet ex opere Berti, eum admiſiſſe reprobis præparari gratias ſufficientes. d. 4. p. 154. n. 7. ſolvuntur Anonymi objectiones volentis, quòd Berti & Auguſtiniani idem doceant in materia de gratia efficaci, & ſufficienti, quod Janſenius in ſecunda propoſitione. d. 4. p. 89. n. 1. & ſeq. Berti ait, non ſufficere ad meritum, & demeritum libertatem à coactione, ſed requiri etiam libertatem à neceſſitate. d. 4. p. 94. n. 1. & ſeq. Berti in ſenſu Janſenii non admittit poteſtatem agendi, & non agendi. d. 4. p. 95. n. 4. ſolvuntur Anonymi objectiones, quibus probare nititur, ex opere

opere Berti progredi tertiam propositionem Jansenii. d. 4. p. 94. n. 1. & seq. Berti opus suum purgat contra Anonymum ab errore propositionis quartæ Jansenii. d. 4. p. 99. n. 1. & seq. à Berti & Augustinianis non docetur, quòd interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistatur eo sensu, quo docetur idem à Jansenio. d. 4. p. 89. n. 1. & seq. Anonymus nequit ex opere Berti evincere, eum docere Christum pro solis Electis esse mortuum. d. 4. p. 103. n. 1. & seq.

Bonus: an voluntas bonum necessario amet? d. 4. p. 36. n. 8.

Brancatus: vid. *Lauræa.*

C.

Calvinus: Jansenii hæresis in iis, quæ ad gratiam, & libertatem pertinent, à Calvini hæresi parùm vel nil differt d. 4. p. 35. n. 5. & seq. negavit æque Jansenius, ac Calvinus gratiam sufficientem. d. 4. p. 33. n. 2. & seq.

Catholicus: Jansenius in prima propositione ait, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus justis: Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 4. p. 42. n. 1. Berti & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Janseniana. d. 4. pag. 20. n. 1. idque docuerunt Norisius & Macedo. d. 4. p. 20. n. 1. & 2. Ægidianus. d. 4. p. 21. n. 3. Petrus Manso d. 4. p. 21. n. 3. Gonzalez de Albenda. d. 4. p. 22. n. 4. ulreriùs gratiam habere gradus fatentur Graveson. d. 4. p. 22. n. 5. Massoulie. d. 4. p. 23. n. 6. & 7. cui doctrinæ favet S. Thomas. *ibid.* Berti docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omninò hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparásse: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. idem docuit Lemosius. d. 4. p. 57. n. 3. Gonet. d. 4. p. 59. n. 4. Bannes Dominicus. d. 4. p. 60. n. 5. item & alii Doctores Catholici. *ibid.* & seq. Catholici Doctores omnes conveniunt, quòd omnibus omninò hominibus gratia sufficiens sit præparata: dissident verò in hoc, an omnibus hominibus dentur, & applicentur actu remedia sufficientia? d. 4. p. 60. n. 8. & 9. priùs est dogma fidei, alterum placitum Scholarum. d. 4. p. 63. n. 14.

Charitas: propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, seu charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt Molinistæ cum Stephano Dechamps. d. 4. p. 12. n. 7. Congruistæ cum Vasquesio. d. 4. p. 13. n. 8. Bellarminus. d. 4. p. 13. n. 9. Antonius Massoulie Thomista. d. 4. p. 14. n. 10. Reginaldus. d. 4. p. 14. n. 11. Franciscus Macedo. d. 4. p. 16. num. 13. Brancatus de Lauræa. d. 4. p. 16. n. 14. Augustiniani omnes. d. 4. p. 17. n. 15. vid. *gratia.* an Bellelli docuerit omnia opera peccatoris ex defectu charitatis esse peccata? d. 5. p. 18. n. 6. & 7. de Libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus propositiones tredecim, in quibus evertit liberum arbitrium, dicit omnia peccatorum opera esse peccata sine charitate, quia proveniunt ex cupiditate noxia: ac quomodo Augustiniani istos errores declinent? d. 6. p. 33. n. 1. 2. & 3. Bajus negat charitatem perfectam conjunctam etiam cum voto Sacramenti delere peccata. d. 6. p. 43. n. 1. 2. & 3. enarrantur, & rejiciuntur propositiones Quesnellii de charitate, & cupiditate. d. 6. p. 70. n. 1. 2. & 3.

Christus: Jansenius vi primæ propositionis ait: inductam fuisse per peccatum Adami necessitatem peccandi, & econtra per gratiam Christi necessitatem benè operandi. d. 4. p. 43. n. . in quo sensu Christus dicatur Salvator omnium? d. 4. p. 43. n. 2. in quo sensu Christus dicatur Salvator omnium? d. 4. p. 56. n. 1. & seq. Jansenii propositio quinta damnata est, quia asserebat, Christum pro reprobis, & iis, qui æternam salutem non consequuntur non esse mortuum, à Christo pro omnibus reprobis sufficientia remedia non esse præparata, nec dari in Christo voluntatem generalem salvandi omnes. d. 4. p. 56. n. 1. Berti econtra docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparasse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. idem docuit Lemosius. d. 4. p. 57. n. 3. Gonet. d. 4. p. 59. n. 4. Bannes Dominicus d. 4. p. 60. n. 5. item & alii Doctores. *ibid.* & seq. Christum pro omnibus omnino hominibus etiam parvulis in utero materno decedentibus mortuum esse, probatur. d. 4. p. 103. n. 1. & seq. Anonymus nequit ex opere Berti evincere, eum docere, Christum pro solis Electis esse mortuum. d. 4. p. 103. n. 1. & seq. an Christus dicatur mortuus pro reprobis, quia eis temporalia dona promer-

promeruit? d. 4. p. 105. n. 5. & 6. in quo sensu Christus pro reprobis sit mortuus? d. 4. p. 106. n. 7. & 8. Berti non negat, Christum pro omnibus omnino hominibus esse mortuum. d. 4. p. 117. n. 1. tot. §. V. solvuntur objectiones Anonymi contra prædictas Berti conclusiones allatæ. d. 4. pag. 119. n. 1. & seq. usque ad Cap. III. damnantur propositiones Quesnellii negantes, Christum pro omnibus esse mortuum. d. 6. pag. 54. num. 1. 2. & 3.

Coactio: Jansenius admittit, quòd sola necessitas coactionis adimat libertatem. d. 4. pag. 33. n. 2. Sancti necessariò amant Deum, & tamen non patiuntur coactionem. d. 4. p. 36. n. 8. Berti ait, non sufficere ad merendum, vel demerendum libertatem à coactione, sed requiri etiam libertatem à necessitate. d 4. p. 94. n. 1. & seq. idem sentit Bellelli. d. 4. p. 161. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 186. n. 4. & seq. denegatur in libris Berti delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit invincibilis, & necessitatem inferens, ut sub illa voluntas à sola coactione sit libera. d. 4. p. 111. n. 1. tot. §. I.

Concupiscentia: Berti, & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Jansenianа. d. 4. p 20. n. 1. idem docuerunt plures Doctores. *ibid.* & seq solvuntur objectiones Anonymi contra gradus concupiscentiæ, & gratiæ allatæ. d. 4. p. 90. n. 3. & seq. affirmatur dari gradus in concupiscentia, & delectatione. d. 4. p. 120. n. 1. Bajus docet, pravos concupiscentiæ motus etiam indeliberatos esse peccata. d. 6. p. 35. n. 1 2. & 3. Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam concupiscentiam* non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt alii Doctores. *ibid.* & seq. omnia peccata proveniunt ex mala concupiscentia, & delectatione. d. 4. p. 16. n. 14. vid. *gratia*, quid Quesnellius teneat de concupiscentia, & charitate? d. 6. p. 60. n. 1. 2. & 3. de libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus propositiones tredecim, in quibus evertit liberum arbitrium, dicit omnia peccatorum opera esse peccata, si fiunt sine charitate, quia proveniunt ex concupiscentia noxia: ac quomodo Augustiniani istos errores declinent? d. 6. pag. 33. n. 1. 2. & 3.

Congruista: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt congruistæ cum Vasquesio. d 4. p. 13. n. 8. gratia sufficiens efficax est respectu actuum, ad quos datur juxta congruistas, & Thomistas. d. 4. p. 51. n. 5. & 6. an gratia efficax à sufficiente distinquatur entitativè? d. 4. p. 54. n. 10. etiam Congruistæ debent Berti concedere gratiam relativè efficacem: seu talem, quæ habet gradus. d. 4. p. 26. n. 8 quomodo sententia Augustinianorum & Congruistarum differant circa definitionem gratiæ efficacis? d. 4. p. 26. n. 8.

Cumel Franciscus: an & in quo sensu Berti neget, dari gratiam sufficientem? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in sensu Jansenii, probatur ex Francisco Cumel. d. 4. p. 30. n. 16.

Cupiditas: vid. *Concupiscentia*.

D.

Dechamps Stephanus: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, seu charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. pag. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt Molinistæ cum Stephano Dechamps. d. 4. p. 12. n. 7.

Delectatio: hæc propositio Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, seu charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt Molinistæ cum Stephano Dechamps. d. 4. p. 12. n. 7. Congruistæ cum Vasquesio. d. 4. p. 13. n. 8. Bellarminus. d. 4. p. 13. n. 9. Antonius Massoulie Thomista. d. 4. p. 14. n. 10. Reginaldus. d. 4. p. 14. n. 11. Franciscus Macedo. d. 4. p. 16. num. 13. Brancatus de Lauræa. d. 4. p. 16. n. 14. Augustiniani omnes. d. 4. pag. 17. n. 15. omnia peccata proveniunt ex mala cupiditate, & delectatione. d. 4. p. 16. n. 14. in quo sensu verum sit, & in quo Jansenianum, voluntatem trahi delectatione? d. 4. p. 76 num. 1. Anonymi objectiones contra delectationem victricem allatæ solvuntur d. 4. p. 76. n. 1. & seq §. VIII. non est Jansenianum dicere, gratia præveniens consistit in delectatione indeliberata. d. 4. pag. 77. n. 4. Anonymus circa materiam de delectatione indeliberata pravè interpretatur verba S. Augustini. d. 4. p. 79. n. 9. & seq. statuit Jansenius, delectationem victricem esse sejunctam à deliberatione, & ab indifferentia liberi arbitrii, ita, ut cum libertate indifferentiæ stare nequeat. Berti econtra admittit libertatem

bertatem indifferentiæ. d. 4. p. 67. n. 1. in quo sensu Berti dicat, delectationem victricem esse deliberatam, & in quo sensu eam esse indeliberatam? d. 4. p. 67. n. 1. Berti non admittit solam indeliberatam delectationem & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est. d. 4. p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti judicat Vasquez. d. 4. p. 68. n. 2. Bellarminus. d. 4. p. 68. n. 3. Thomistæ. d. 4. p. 68. n. 4. Augustiniani agnoscunt cum gratia efficaci seu delectatione victrici veram dissentiendi potentiam d. 4. p. 96. n. 6. ac d. 4. p. 99. n. 1. & seq. denegatur in libris Berti delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit invincibilis, & necessitatem inferens, ut sub illa voluntas à sola coactione sit libera. d. 4. p. 111. n. 1. tot. §. I. probatur in concursu duarum delectationum superare fortiorem. d. 4. p. 120. n. 1. affirmatur dari gradus in concupiscentia, & delectatione. d. 4. p. 120. n. 1. non est Jansenianum, gratiam statuere in delectatione indeliberata. d. 4. pag. 121. n. 2. in quo sensu delectatio sit secundùm Berti deliberata, & indeliberata? d. 4. p. 122. n. 3. demonstrat Berti, se nunquam admisisse delectationem invincibilem adimentem libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 122. n. 4. & 5. Berti cum Thomistis in delectatione victrici agnoscit necessitatem non antecedentem, sed consequentem. d. 4. p. 123. n. 5. & seq. Bellelli nullibi docuit, delectationem victricem, seu gratiam efficacem inferre libero arbitrio necessitatem antecedentem. d. 4. p. 157. n. 1. tot. §. I. vid. *gratia*: Bellellio immerito objicit Anonymus delectationem invincibilem. d. 4. p. 165. n. 1. ac p. 175. n. 5. principium duarum delectationum Jansenisticum ab Anonymo describitur. d. 5. p. 24. n. 1. in quo sensu Bellelli & Augustiniani duas delectationes admittant? d. 5. p. 25. n. 3. & 4.

Deliberatio: Statuit Jansenius, delectationem victricem esse sejunctam à deliberatione, & ab indifferentia liberi arbitrii, ita, ut cum libertate indifferentiæ stare nequeat. Berti econtra admittit libertatem indifferentiæ d. 4. p. 67. n. 1. Berti cum Jansenio non admittit solam indeliberatam delectationem, & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est. d. 4. p. 67. n. 1 & 2. idem cum Berti judicat Vasquez. d. 4. p. 68. n. 2. Bellarminus. d. 4. p. 68. n. 3. Thomistæ. d. 4. p. 68. n. 4.

Deliberatus: in quo sensu delectatio sit secundùm Berti deliberata, & indeliberata? d. 4. p. 122. n. 3.

Deus: Jansenii prima propositio ait, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus etiam Justis: Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 4. p. 42. n. 1. Sancti necessario amant Deum, & tamen non patiuntur coactionem. d. 4. p. 36. n. 8. Tridentinum, in quo sensu dicat: *Deus neminem deserit, nisi ipse prius deseratur*? d. 4. p. 42. ante n. 1. etiam parvulis in utero materno decedentibus præparantur sufficientia salutis remedia, sed præparata justo Dei judicio non applicantur. d. 4. p. 57. n. 3. & 4 ac d. 4. p. 62. n. 11. & seq qualiter Deus velit, omnes homines salvos fieri? d. 4. p. 106. n. 7. & 8. quomodo Jansenius, & quomodo Augustiniani explicent in Deo voluntatem antecedentem, & consequentem salvandi omnes homines? d. 4. p. 56. n. 1. ac d. 4. p. 106. n. 7. & 8. Ostendit Berti ad voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes homines non pertinere dare omnibus actu remedia, & gratias sufficientes, sed præparare. d. 4 p. 147. n. 2. & seq. quòd in Deo sit voluntas salvandi omnes, apertè docet Bellelli. d. 4. p. 163. n. . & seq. sine causa carpit Anonymus in Bellellio, delectationem consistere in actibus indeliberatis. d. 4. p. 166. n. 2. Bajus docet, Deum præcipere impossibilia. d. 6. p. 35. n. 1. 2. & 3.

Dilectio: Berti definitio gratiæ, quòd sit *illustratio mentis, & inspiratio S. dilectionis* purgatur ab errore Jansenii demonstrando, eam apertè desumi ex S. Augustino, & Petavio Dionysio. d. 4. p. 10. n. 1. 2. . 4. & 5. vid. *Charitas*.

Dispensatio: damnantur propositiones Quesnellii agentes de dispensatione. d. 6. p. 63. n. 1. 2. & 3.

Duacensis docet cum catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 61. n. 10.

E.

Ecclesia: damnantur propositiones Quesnellii agentes de Ecclesia. d. 6. p. 63. n. 1. 2. & 3.

Efficax: vid. *Gratia*.

Electio: voluntas non ex electione, sed ex necessitate appetit finem ultimum. d. 4. p. 73. n. 6. ex electione autem & libertate indifferentiæ fertur in media. d. 4. p. 73. n. 7

Electus: Anonymus nequit ex opere Berti evin-

evincere eum docuisse, Christum pro solis Electis esse mortuum. d. 4. p. 103. n. 1. & seq.

Episcopus : æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquesio, & centum Episcopis Galliarum in acceptatione constitutionis *Unigenitus.* d. 4. p. 70. n. 5.

Excæcatus : an etiam excæcati habeant gratiam sufficientem? d. 4. p. 19. n 4.

Excommunicatio : damnantur propositiones Quesnellii agentes de excommunicatione. d. 6. p. 63. n. 1. 2. & 3.

F.

Fidelis : decipitur, quisquis ait, Berti existimare, aliqua præcepta esse justis impossibilia d. 6. p 114. n. 1. tot. §. III. imò non justis tantùm, sed etiam cuilibet fideli, ac impio præcepta esse possibilia, docet. *ibid.*

Fides : Catholici Doctores omnes conveniunt, quòd omnibus omnino hominibus gratia sufficiens sit præparata : dissident verò in hoc, an omnibus hominibus dentur, & applicentur actu remedia sufficientia? d. 4. p. 60. n. 8. & 9. prius est dogma fidei : alterum placitum Scholarum. d. 4. p 63. n. 14. Semipelagianos probabiliter admisisse gratiam internam ad initium fidei, dici potest sine timore censuræ. d. 4. p. 99. n. 1. & seq. an Bellelli dicat, primam gratiam esse fidem? d. 5. p. 16. n. 4. examinantur, & oppugnantur propositiones Quesnellii agentes de fide. d. 6. p. 53 n. 1. 2. & 3

Finis : voluntas non ex electione, sed ex necessitate appetit finem ultimum. d. 4. p. 73. n. 6. ex electione autem, & libertate indifferentiæ fertur in media. d. 4. p. 73. n. 7.

G.

Gallia : æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquez, & centum Episcopis Galliarum in acceptatione constitutionis *Unigenitus.* d. 4. p. 70. n. 5.

Gavardi docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse : remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56 n. 1. & seq.

Gonet docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, ac pro omnibus præparasse remedia salutis, etsi præparata non omnibus actu applicentur. d. 4. p. 59. n. 4.

Gonzalez de Albenda docens, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrici, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholicus est, non Jansenianus. d. 4. p. 22. n. 4.

Gradus : Thomistæ, & Augustiniani conveniunt in explicandis gradibus gratiæ. d. 4. p. 54. n. 11. vid. *Gratia.* denegatur in libris Berti delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit invincibilis, & necessitatem inferens, ut sub illa voluntas à sola coactione sit libera. d. 4. p. 111. n. 1. tot. §. I. affirmatur dari gradus in concupiscentia & delectatione. d. 4. p. 120. n. 1. vid. *Gratia.*

Gratia non omnis est efficax. d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18. sed habet gradus suos. *ibid.* quid sit gratia efficax, seu *adjutorium quo?* quid gratia inefficax, *seu adjutorium sine quo non?* d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18. an gratia sufficiens sit idem, ac gratia efficax? d. 4. p. 29. n. 14. & seq. gratia sufficiens efficax est respectu actuum, ad quos datur juxta congruistas, & Thomistas. d. 4. p. 51. n. 5. & 6. an gratia efficax à sufficiente distinguatur entitativè? d. 4. p. 54. n. 10. Thomistæ, & Augustiniani conveniunt in explicandis gradibus gratiæ. d. 4. p. 54. n. 11. Berti definitio gratiæ, quòd sit *illustratio mentis, & inspiratio S. Dilectionis :* purgatur ab errore Jansenii demonstrandò, eam desumi ex S. Augustino, & Petavio Dionysio, d. 4. p. 10. n 1. 2. 3. 4. & 5. Propositio hæc Berti: *Gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem :* non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentiunt Molinistæ cum Srephano Dechamps. d. 4 p. 12. n. 7. Congruistæ cum Vasquesio. d. 4 p. 13. n 8. Bellarminus. d. 4. p. 13. n. 9. Antonius Massoulie Thomista. d. 4. p. 14. n. 10. Reginaldus. d. 4. p. 14. n. 11. Franciscus Macedo. d. 4. p. 16. n. 13. Brancatus de Lauræa. d. 4 p. 16 n. 14. Augustiniani omnes. d. 4. p. 17. n. 15. Berti sententia, quòd gratia modò sit efficax, modò inefficax, & habeat gradus suos, non est Jansseniana, sed ex S. Augustino, Norisio, & Macedo exscripta. d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18. Jansenii erroris Character duplex est : unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum Adami non agnoscere libertatem indifferentiæ: secundus verò negare aliud gratiæ adjutorium, præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1. idem non admittit gratiam sufficientem. d. 4. p. 33. n. 2.

n. 2. Janſenii hæreſis, in iis, quæ ad gratiam, & liberum arbitrium attinent, à Calvini parùm, vel nihil differt. d. 4. p. 35. n. 5. & ſeq. negavit æquè Janſenius, ac Calvinus gratiam ſufficientem. d. 4. p. 33. n. 2. & ſeq. quomodo à prima Janſenii propoſitione diſtent Auguſtiniani, & Thomiſtæ, qui dicunt, auxilia ſufficientia non dari ſingulis, ac ad potentiam proximè expeditam requiri gratiam efficacem? d. 4. p. 44. n. 3. Janſenianum non eſt dicere, juſtos habere gratiam ſufficientem ſervandi præcepta, ſed non ſemper efficacem. d. 4 p. 42. n. 1. quomodo præcepta poſſint ſervari ab homine, cùm impleri nequeant ſine gratia? d. 4 p. 44. n. 4. an iis præcepta ſint obſervatu impoſſibilia, quibus negatur gratia ſufficiens? d. 4. p. 45. n. 5. quòd juſti ſemper habeant gratiam ſufficientem ſervandi præcepta, non autem ſemper efficacem, docet Noriſius. d. 4. p. 46. n. 8. tenéntque Thomiſtæ. d. 4. p. 47. n. 9. Janſenii propoſitio ſecunda, tertia, & quarta negant gratiam ſufficientem diſtinctam ab efficaci, & nolunt admittere cum gratia efficaci ſtare libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 49. n. 1. Auguſtinianos, & Thomiſtas admittere gratiam ſufficientem diſtinctam ab efficaci, probatur ex Noriſio, & Macedo. d. 4. p. 50. n 1. & 2. Janſenius gratiam ſufficientem in ſenſu Moliniſtarum, & Thomiſtarum rejicit tanquam inutilem, ac perniciosam. d. 4. p. 50. n. 3. in quo ſenſu Janſenius admiſerit gratiam parvam? d. 4. p. 50. n. 4. quomodo in ſententia de gratia ſufficiente, & efficace Auguſtiniani, & Thomiſtæ differant à Janſenio? d. 4. p. 52. n. 7. & ſeq. Auguſtiniani in explicanda gratia efficace, & ſufficiente conveniunt cum Thomiſtis. d. 4. p. 52. n. 8. ſtante gratia efficaci conſentiet voluntas, quin tollatur libertas arbitrii. d. 4. p. 53. n. 9. 12. & 13. qualiter Auguſtiniani in doctrina de gratia efficace differant ab Ægidianis? d. 4. p. 17. n. 5. Berti, & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax ſit reponenda in delectatione victrici, quæ ſuperat minores gradus concupiſcentiæ, catholica eſt, non Janſeniana. d. 4. p. 20. n. 1. idque docuerunt Noriſius, & Macedo. d. 4. p. 20. n. . & 2. Ægidiani. d. 4. p. 21. n. 3. Petrus Manſo. d. 4. p. 21. n. 3. Gonzalez de Albenda. d. 4. p. 22. n. 4. Ulteriùs gratiam habere gradus, fatentur Gravelon. d. 4. p. 22. n. 5. Maſſoulie. d. 4. p. 23. n. 6. & 7. cui doctrinæ favet S. Thomas. *ibid.* etiam Congruiſtæ debent Berti concedere gratiam relativè efficacem, ſeu talem, quæ habet gradus. d. 4. p. 26. n. 8. quomodo ſententia Auguſtinianorum, & Congruiſtarum differant circa definitionem gratiæ efficacis? d. 4. p. 26. n. 8. quòd Berti ſententia, quæ negat, eſſe in homine lapſo potentiam proximè expeditam ſine gratia efficaci ad opus ſupernaturale, non ſit obnoxia errori Janſenii, probatur ex Noriſio. d. 4. p. 26. n. 9. & 10. Macedo. d. 4. p. 28. n. 11. Bellarmino. d. 4. p 29. n. 12. Didaco Alvarez. d. 4. pag 29. n 13. an, & in quo ſenſu Berti neget dari gratiam ſufficientem? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in ſenſu Janſenii, probatur ex Tournelio. d. 4. p. 30. n. 15. Franciſco Cumel. d. 4. p 30. n. 16 Brancato de Lauræa d. 4. p. 31. n. 17. ex Franciſco Macedo d 4. p. 31. n. 18 ac Academia Lovanienſi. d. 4. p. 32. n. 19. ac d. 5 p. 13. n 1 & ſeq. Berti contra Janſenium admiſit libertatem indifferentiæ. d. 4 p. 36. n. 8. quomodo Berti liberum arbitrium conciliet cum gratia? *ibid.* Berti oſtendit, doctrinam ſuam de libertate eſſe deſumptam ex S. Thoma *ibid.* Adamus, & Angeli in ſtatu naturæ integræ poterant cum ſola gratia actuali ſine efficace opus ſupernaturale exercere. d. 4. p. 26 n. 9. & ſeq. non autem poſt lapſum. *ibid.* quale requiratur judicium rationis ad libertatem? d 4. p. 36. n. 8. quomodo S. Thomas explicet libertatem? d. 4 p. 36 n. 8. regula libertatem conciliandi cum gratia. d. 4 p 39. n. 9. tam pro ſtatu innocentiæ, quàm naturæ lapſæ ad recte agendum neceſſariam putant Thomiſtæ gratiam ab intrinſeco efficacem. d. 4. p 15 n. 12. S. S. Angelis datam eſſe gratiam efficacem, omnes fatentur Thomiſtæ. d. 4 p. 15. n. 12. quæ differentia inter gratiam Adamo, & Angelis in ſtatu innocentiæ datam, & gratiam homini poſt lapſum conceſſam? d. 4. p. 15 n 12. Thomiſtæ conſtituunt gratiam efficacem in victrice delectatione. d. 4. p. 15. n 12. Janſenius vi primæ propoſitionis ait, inductam fuiſſe per peccatum Adami neceſſitatem peccandi, & econtra per gratiam Chriſti neceſſitatem benè operandi. d. 4 p. 43. n. 2. an etiam amentes, parvuli in utero materno decedentes, infideles, excæcati habeant gratiam ſufficientem? d. 4. p. 57. n. 3 & 4. an gratiæ efficaci liberè, vel neceſſariò homo aſſentiatur? d. 4. p. 67 n. 1 & ſeq. quid deſuper ſentiat Janſenius, quid Berti? *ibid.* qui defendunt gratiam per ſe efficacem, nequeunt admittere æquilibrium libertatis. d. 4. p. 70. n. 5. æquilibrium liberta-

bertatis pro ſtatu naturæ lapſæ admittens ſentit cum Pelagianis. d. 4. p. 70. n. 5. ac negat peccatum originale. *ibid.* æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vaſquez, & Centum Epiſcopis Galliarum in acceptatione conſtitutionis *Unigenitus*. d. 4. p. 70 n. 5. Janſenii propoſitio quinta damnata eſt, quia aſſerebat, Chriſtum pro reprobis, & iis, qui æternam ſalutem non conſequuntur, non eſſe mortuum, à Chriſto pro omnibus reprobis ſufficientia remedia non eſſe præparata, nec dari in Chriſto voluntatem generalem ſalvandi omnes. d. 4. p. 56. n. 1. Berti econtra docet cum catholicis, Chriſtum pro omnibus eſſe mortuum, pro omnibus omnino hominibus inſtituiſſe Sacramenta, ac remedia præparâſſe: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & ſeq. idem docuit Lemoſius. d. 4. p. 57. n. 3. Gonet. d. 4. p. 59. n. 4. Bannes Dominicus. d. 4. p. 60. n. 5. Objectiones Anonymi contra Auguſtinianos, quòd Janſenium in doctrina de gratia ſequantur, ſolvuntur. d. 4. p. 75. n. 1. & ſeq. tot. § VIII. Catholici doctores omnes conveniunt, quòd omnibus omnino hominibus gratia ſufficiens ſit præparata: diſſident verò in hoc, an omnibus hominibus dentur, & applicentur actu remedia ſufficientia? d. 4. p. 60. n. 8. & 9. priùs eſt dogma fidei: alterum placitum Scholarum. d. 4. p. 63. n. 14. non eſt Janſenianum dicere, gratia præveniens conſiſtit in delectatione indeliberata. d. 4. p. 77. n. 4. omnis gratia etiam parva & ſufficiens excitat quidem, ac movet voluntatem, non tamen ſemper efficit illum effectum, cujus producendi veram confert potentiam. d. 4. p. 89. n. 2. ſolvuntur objectiones Anonymi contra gradus concupiſcentiæ, & gratiæ allatæ. d. 4. p. 90. n. 3. & ſeq. an ſit Janſenianum dicere, gratiam ſufficientem non dare potentiam proximè expeditam operandi effectum? d. 4. p. 92. n. 6. à Berti, & Auguſtinianis non docetur, quòd interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſiſtatur eo ſenſu, quo docetur idem à Janſenianis. d. 4. p. 89. n. 1. & ſeq. Auguſtiniani agnoſcunt cum gratia efficaci, ſeu delectatione victrice veram diſſentiendi potentiam. d. 4. p. 96. n. 6. ac d. 4. p. 99. n. 1. & ſeq. Semipelagianos probabiliter admiſiſſe gratiam internam ad initium fidei, dici poteſt ſine timore cenſuræ. d. 4. p. 99. n. 1. & ſeq. apertiſſimæ falſitatis convincitur, qui dicit, in Scriptis Berti negari, gratiam ſufficientem eſſe diſtinctam ab efficace. d. 4. p. 112. n. 1. tot. §. II. apertè conſtat, Berti defendere, libertatem indifferentiæ ſtare cum gratia non tantùm ſufficiente, ſed etiam efficace, & victrice. d. 4. p. 115. n. 1. tot. §. IV. non eſt Janſenianum, gratiam ſtatuere in delectatione indeliberata. d. 4. pag. 121. n. 2. Berti ſententia comprobatur, quòd non ſit neceſſaria ad imputationem peccati præſens, & actualis divinæ gratiæ inſpiratio. d. 4. p. 126. n. 7. & 8. oſtendit Berti, ſe non negare gratiam verè ſufficientem. d. 4. p. 129. n. 1. & ſeq. tot. §. VII. & VIII. nec convenire cum Janſenio in explicanda gratia efficace, ſufficiente, ac parva. *ibid.* non malè gratia ſufficiens à Berti vocatur inefficax. d. 4. p. 138. n. 8. Berti ſe defendit contra Anonymum, quòd admiſerit omnibus hominibus præparari ſufficientia remedia, & gratias tam in- quam externas. d. 4. p. 145. n. 1. oſtendit Berti ad voluntatem antecedentem Dei ſalvandi omnes homines non pertinere, dare omnibus remedia, & gratias ſufficientes, ſed præparare. d. 4. p. 147. n. 2. & ſeq. apparet ex opere Berti eum admiſiſſe, dari reprobis gratias ſufficientes. d. 4. p. 154. n. 7. Bellelli nullibi docuit, delectationem victricem, ſeu gratiam efficacem inferre libero arbitrio neceſſitatem antecedentem. d. 4. p. 157. n. 1. tot. §. I. Bellelli docet, gratiam ſufficientem omnibus eſſe præparatam hominibus etiam infidelibus, & peccatoribus. d. 4. p. 159. n. 1. 2. & 3. ſecundùm Bellelli omnes habent gratiam orandi pro gratia ſufficiente. d. 4. p. 160. n. 2. & ſeq. an Tridentinum ſeſſ. 6. cap. 5. & can. 8. loquatur de gratia ſufficiente, vel efficace? d. 4. p. 178. n. 7. quomodo Bellelli explicet illud: *ſine gratia homo non poteſt operari bonum?* d. 4. p. 170. n. 1. & ſeq. in quo ſenſu Bellelli vocet gratiam ſufficientem gratiam parvam? d. 4. p. 173. n. 3. Anonymus criminatur, Bellellium malè uti exemplo oculorum in explicanda gratia. d. 4. p. 170. n. 1. & ſeq. quomodo Bellelli docuerit, non poſſe reſiſti gratiæ efficaci? d. 4. p. 176. n. 6. Bellellio non nocet, quòd doceat, eſſe difficultatem conciliandi gratiam cum libertate. d. 4. p. 184. n. 1. Bellelli non negat gratiam ſufficientem. d. 5. p. 13. n. 1. & 2. Bellelli non docuit, gratiæ efficaci reſiſti non poſſe. d. 5. p. 14. n. 3. an dicat, primam gratiam eſſe fidem inchoatam? d. 5. p. 16. n. 4. Bajus circa gratiam Angelorum, & Adami, undecim habet propoſitiones, quis ſit harum ſenſus? & quomodo eædem doctrina Auguſtinianorum refutentur? d. 6. p. 32. n. 1. 2. & 3. oſtenditur con-

contra Bajum, integritatem, justitiam, & immortalitatem fuisse dona gratiæ supernaturalia. *ibid.* Bajus negat, ad opera bona requiri gratiam habitualem. d. 6. pag. 37. n. 1. 2. & 3. Bajus docet, omne bonum opus mereri gratiam sanctificantem, hominem justificari sine gratia per solam obedientiam mandatorum: longè aliter scribunt Augustiniani. d. 6 p. 39. n. 1. 2. & 3. examinantur propositiones Quesnellii de gratia datæ, & oppugnantur d 6. p. 50. n. 1. 2. & 3. item propositiones de gratia Adamo, & Angelis concessa. d. 6. p. 56. n. 1. 2. & 3.

Graveson: Berti, & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrici, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Jansenia d. 4. pag. 20. n. 1. idque docuit Gravesón. d. 4. p. 22. n. 5.

H.

Hæresis: nec Sanctissimi viri tolerârunt notam, ac calumniam hæresis ipsis imputatam. d. 4. p. 123. n. 5.

Homo: Jansenii prima propositio ait: quòd aliqua Dei præcepta sint impossibilia hominibus etiam Justis. Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 4. p. 42. n 1. quomodo præcepta possint servari ab homine, cùm impleri nequeant sine gratia? d. 4. p. 44. n. 4. quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficaci ad opus supernaturale, non sit Jansenii errori obnoxia, probatur ex Norisio. d. 4. p. 26. n. 9. & 10. Macedo. d. 4. p. 28. num. 11. Bellarmino. d. 4. p. 29. n. 12. Didaco Alvarez. d. 4. p. 29. n. 13. quæ differentia inter gratiam Adamo, & Angelis in statu innocentiæ datam, & gratiam homini post lapsum concessam? d. 4. p. 15. n. 12. ac d. 4. p. 26. n. 9. & seq. Christus pro omnibus hominibus mortuus est, & omnium est Salvator. d. 4. pag. 56. num. 1. & seq. Catholici Doctores omnes conveniunt, quòd omnibus omninò hominibus gratia sufficiens sit præparata: dissident verò in hoc, an omnibus hominibus dentur, & applicentur actu remedia sufficientia? d. 4. p. 60. n. 8. & 9. priùs est dogma fidei: alterum placitum Scholarum. d. 4. p. 63. n. 14. an gratiæ efficaci liberè vel necessariò homo assentiatur? d. 4. p. 67. n. 1. & seq. quid desuper sentiat Jansenius, quid Berti? *ibid.* Christum pro omnibus omninò hominibus etiam parvulis in utero materno decedentibus mortuum esse probatur. d. 4. p. 103. n. 1. & seq. qualiter Deus velit omnes homines salvos fieri? d. 4. p. 106. n. 7. & 8. quomodo Jansenius, & quomodo Augustiniani explicent in Deo voluntatem antecedentem, & consequentem salvandi omnes homines? d 4. p. 56. n. 1. ac d. 4. p. 106. n. 7. & 8. Berti non negat, Christum pro omnibus omnino hominibus esse mortuum. d. 4. p. 117. n. 1. tot. §. V. solvuntur objectiones Anonymi contra prædictas Berti conclusiones allatæ. d. 4. p. 119. n. 1. & seq. usque ad Cap. III. Berti se defendit contra Anonymum, quòd admiserit omnibus hominibus præparari sufficientia remedia, & gratias tam in-quàm externas. d. 4. p. 145. n. 1. ostendit Berti, ad voluntatem antecedentem Dei salvandi omnes homines non pertinere dare omnibus remedia, & gratias sufficientes, sed præparare. d. 4. p. 147. n. 2. & seq. Bellelli docet, gratiam sufficientem omnibus esse præparatam hominibus etiam infidelibus, & peccatoribus. d. 4. p. 159. n. 1. 2. & 3. de libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus propositiones tredecim, in quibus evertit liberum arbitrium, dicit omnia peccatorum opera esse peccata, si sine charitate fiunt, quia proveniunt ex cupiditate noxia: ac quomodo Augustiniani istos errores declinent? d. 6. p. 33. n. 1. 2. & 3. Bajus docet, hominem peccare in iis, quæ vitare non potest. d. 6. p. 35. n. 1. 2. & 3. idem docet, hominem justificari sine gratia per solam obedientiam mandatorum: longè aliter docent Augustiniani. d. 6. p. 39. n. 1. 2. & 3. quid Quesnellius sentiat de viribus liberi arbitrii hominis post lapsum? d. 6. p. 58. n. 1. 2. & 3.

I.

Jansenianus: Berti, & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Jansenia. d. 4. p. 20. n. 1. idque docuerunt plures Doctores Catholici. *ibid.* & seq in quo sensu verum sit, & in quo Jansenianum, *voluntatem trahi delectatione*? d. 4. p. 76. n. 1. non est Jansenianum dicere gratia præveniens consistit in delectatione indeliberata. d. 4. p. 77. n. 4. an sit Jansenianum dicere, gratiam sufficientem non dare potentiam proximè expeditam operandi effectum? d. 4. p. 92. n. 6. non est Jansenianum, gratiam constituere in de-

lectatione indeliberata. d. 4. pag. 121. num. 2.

Jansenius: prohibuit Innocentius XII. ne S.S. Augustini, & Thomæ Discipuli arguantur de errore Jansenii. d. 4. præf. p. 4. n. II. Berti definitio gratiæ, quòd sit *illustratio mentis, & inspiratio S. Dilectionis*, purgatur ab errore Jansenii demonstrando, eam aperte desumi ex S. Augustino, & Dionysio Petavio. d. 4. p. 10. n. 1. 2. 3. 4. & 5. Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6 & seq. idem sentiunt plures Doctores Catholici. *ibid.* & seq. Berti sententia, quòd gratia modò sit efficax, modò inefficax, & habeat gradus suos, non est Jansseniana, sed ex S. Augustino, Norisio, & Macedo exscripta. d. 4 p. 18. n. 16. 17. & 18. an gratiæ efficaci liberè vel necessariò homo assentiatur? d. 4. p 67. n. 1. & seq quid desuper sentiat Jansenius, quid Berti? *ibid.* à Berti, & Augustinianis non docetur, quòd interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistatur eo sensu quo docetur idem à Jansenio. d 4. p. 89 n. 1. & seq. ostendit Berti, se non negare gratiam verè sufficientem. d 4. p. 129. n. 1. & seq. tot. §. VII. & VIII. nec convenire cum Jansenio in explicanda gratia efficace, sufficiente, ac parva. *ibid.* Berti invictè declarat, à se contra Jansenium propugnatam fuisse libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 139. n. 1. tot § IX Anonymus vult probare, Bellelli in sens. Jansenii explicare necessitatem absolutam, & conditionatam, antecedentem, & consequentem. d. 4. p. 179. n. 1. & seq. ac d. 4 p. 181. n. 1. & seq solvuntur objectiones Anonymi, quibus evincere cupit, Bellellium docuisse quinque propositiones Jansenii. d. 4. p. 187. n. 6. & seq. Augustiniani non nisi per calumniam ab Anonymo arguuntur Bajanismi, & Jansenismi ex eo, quia putat, ex principiis Augustinianorum profluere errores Baji, & Jansenii, cùm ex verissimis principiis falsissimæ sequelæ deduci possint. d. 4. p. 5. n. 1. & seq. sensus quinque propositionum Jansenii breviter explicatur, & quomodo ab Augustinianis rejiciatur, ostenditur. d. 6. p. 46. n. 1. tot. Cap. II.

Jansenii erroris Character duplex est: unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum Adami non agnoscere libertatem indifferentiæ: secundus negare aliud gratiæ adjutorium, præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1. non admittit gratiam sufficientem. d. 4. p 33. n. 2. admittit, quòd sola necessitas coactionis adimat libertatem. d. 4. p 33. n. 2. Jansenii hæresis in iis, quæ ad gratiam & libertatem attinent, à Calvini parùm vel nihil differe d 4. p. 35. n. 5. & seq. negavit æque Jansenius, ac Calvinus gratiam sufficientem. d. 4. p 35. n. 2. & seq. Jansenius confundit ea, quæ sunt voluntaria, & quæ libera: seu ea, quæ sunt voluntatis, cum iis, quæ pertinent ad libertatem arbitrii. d. 4. p. 36 n. 8. Berti contra Jansenium admittit liberratem indifferentiæ. *ibid.* quomodo Berti liberum arbitrium concilietcum gratia? *ibid.* Berti ostendit, doctrinam suam de libertate esse desumptam ex S. Thoma. *ibid.* quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficaci ad opus supernaturale, non sit Jansenii errori obnoxia, probatur ex Norisio, & aliis. d 4. p. 26. n. 9. & seq. an & in quo sensu neget Berti, dari gratiam sufficientem. d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in sensu Jansenii, probatur testimonio Doctorum, & Academiæ Lovanensis. d. 4. p. 30. n. 15. & seq.

Jansenii prima propositio ait, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus justis: Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 4 p. 42. n. 1. propositiones Jansenii in sensu, quem illarum verba præseferunt, sunt damnatæ *ibid* Jansenius vi primæ propositionis ait, inductam fuisse per peccatum Adami necessitatem peccandi, & econtra per gratiam Christi necessitatem benè operandi. d. 4. p. 43. n. 2. Jansenius adulterat verba S. Augustini. d. 4. p. 43. n. 2. quomodo à prima Jansenii propositione differnt Augustiniani, & Thomistæ, qui dicunt, auxilia sufficientia non dari singulis, ac ad potentiam proximè expeditam requiri gratiam efficacem? d. 4 p. 44. n. 3. Jansenianum non est dicere justos habere gratiam sufficientem servandi præcepta, sed non semper efficacem. d. 4. pag. 42. n. 1. quomodo præcepta possint servari ab homine, cùm impleri nequeant sine gratia? d. 4 p. 44. n. 4. an iis præcepta sint observatu impossibilia, quibus negatur gratia sufficiens? d. 4. p. 45. n. 5. quòd justi semper habeant gratiam sufficientem servandi præcepta, non autem semper efficacem, docet Norisius d. 4. p. 46. n. 8 tenentque Thomistæ. d. 4. p. 47. n. 9. solvuntur objectiones Anonymi, quibus intendit probare ex Berti sententia sequi impossibilitatem servandi omnia præ-

præcepta d. 4. pag. 85. n. 1. & seq. tot. §. IX.

Jansenii propositiones secunda, tertia, & quarta negant gratiam sufficientem distinctam ab efficaci, & nolunt admittere cum gratia efficaci stare libertatem indifferentiæ. d. 4. pag. 45. n. 1. Augustinianos & Thomistas admittere gratiam sufficientem ab efficaci distinctam, probatur ex Norisio, & Macedo. d. 4 pag. 50. n. 1. & 2. Jansenius gratiam sufficientem in sensu Molinistarum, & Thomistarum rejicit tanquam inutilem, ac perniciosam. d. 4. p. 50. n. 3. in quo sensu Jansenius admiserit gratiam parvam? d. 4. p 50. n. 4. quomodo in sententia de gratia sufficiente & efficace Augustiniani & Thomistæ differant à Jansenio? d. 4 p. 52 n. 7. & seq. Augustiniani in explicanda gratia efficace, & sufficiente conveniunt cum Thomistis. d. 4 p. 52. n 8. stante gratia efficace consentiet voluntas, quin tollatur libertas arbitrii d. 4. p. 53. n. 9. 12. & 13. solvuntur Anonymi objectiones volentis, quòd Berti, & Augustiniani idem doceant in materia de gratia efficace. & sufficiente, quod Jansenius in secunda propositione. d. 4. p. 89. n 1. & seq. Berti ait, non sufficere ad merendum, vel demerendum libertatem à coactione sed requiri etiam libertatem à necessitate. d 4. p 94. n. 1. & seq. Berti in sensu Jansenii non admittit potestatem agendi, & non agendi. d. 4. p. 95. n. 4. solvuntur Anonymi objectiones, quibus probare nititur ex opere Berti progredi tertiam propositionem Jansenii. d. 4. pag. 94. n. 1. & seq Berti opus suum purgat contra Anonymum ab errore propositionis quartæ Jansenii. d. 4. p. 99. n. 1. & seq.

Jansenii propositio quinta damnata est, quia asserebat, Christum pro reprobis, & iis, qui æternam salutem non consequuntur, non esse mortuum, à Christo pro omnibus reprobis sufficientia remedia non esse præparata, nec dari in Christo voluntatem generalem salvandi omnes. d. 4. p. 56. n. 1. Berti econtra docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari d. 4. p. 56. n. 1 & seq. idem docuerunt plurimi Doctores Catholici. *ibid.* & seq. statuit Jansenius delectationem victricem esse sejunctam à deliberatione, & ab indifferentia liberi arbitrii ita, ut cum libertate indifferentiæ stare non possit. Berti econtra admittit libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 67. n. 1. in quo sensu Berti dicat, delectationem victricem esse deliberatam, & in quo sensu eam esse indeliberatam? d. 4. pag. 67. n. 1. Berti cum Jansenio non admittit solam indeliberatam delectationem, & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est. d. 4. p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti indicat Vasquez. d. 4. p 68. n 2. Bellarminus. d. 4. p. 68. n 3. Thomistæ. d. 4. pag. 68. n 4. qualis differentia intercedat inter Berti, & Augustinianos, ac inter Jansenium? d. 4. p. 74. Coroll. I. & II. objectiones Anonymi contra Augustinianos, quòd Jansenium in doctrina de gratia sequantur, solvuntur. d. 4 p. 75. n. 1. & seq. tot. §. VIII. Christum pro omnibus omnino hominibus etiam parvulis in utero materno decedentibus mortuum esse, probatur. d. 4. p. 103. n. 1. & seq. Anonymus nequit ex opere Berti evincere, eum docere, Christum pro solis Electis esse mortuum. d. 4. p. 103 n. 1. & seq. an Christus dicatur mortuus pro reprobis, quia eis temporalia dona promeruit? d. 4 pag. 105. num. 5 & 6. in quo sensu Christus pro reprobis sit mortuus? d. 4. p. 106 n. 7. & 8 qualiter Deus velit omnes homines salvos fieri? d. 4. p. 106 n 7. & 8. quomodo Jansenius, & quomodo Augustiniani explicent in Deo voluntatem antecedentem, & consequentem salvandi omnes homines? d. 4. p. 56. n. 1. ac d. 4. p. 106 n. 7. & 8.

Illustratio: Berti definitio gratiæ, quòd sit *illustratio mentis, & inspiratio S. Dilectionis* purgatur ab errore Janenii demonstrandô, eam apertè desumi ex S. Augustino, & Petavio Dionysio. d. 4. p. 10. n. 1. 2 3 4. & 5 vid. *gratia.*

Immortalitas: vid *integritas.*

Impius: decipitur, quisquis ait, Berti existimare, aliqua præcepta esse justis impossibilia. d. 4 pag. 114. n. 1. tot. § III. imò non justis tantùm, sed etiam cuilibet infideli, & impio præcepta sunt possibilia. *ibid*

Impossibilis: Bajus docet, Deum præcipere impossibilia. d. 6. p. 35. n. 1. 2. & 3. refutatur ab Augustinianis. *ibid.*

Impossibilitas: solvuntur objectiones Anonymi, quibus intendit probare, ex Berti sententia sequi impossibilitatem servandi omnia præcepta d. 4. p. 85. n. 1. & seq. §. IX.

Imputatio: Berti sententiâ comprobatur, quòd non sit necessaria ad imputationem peccati præsens, & actualis Divinæ gratiæ inspiratio. d 4. p. 126 n. 7 & 8.

Indeliberatus: non est Jansenianum dicere, *gratia præveniens consistit in delectatione indeliberata.* d. 4. p 77. n. 4. Anonymus circa materiam de delectatione indeliberata

rata pravè interpretatur verba S. Augustini. d. 4. p. 79. n. 9. & seq. non est Jansenianum, gratiam statuere in delectatione indeliberata. d. 4. p. 121. n. 2. in quo sensu delectatio sit secundùm Berti deliberata, & indeliberata? d. 4. p. 122. n. 3.

Indifferentia: Jansenii erroris Character duplex est: unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum Adami non agnoscere indifferentiam: secundus: negare aliud gratiæ adjutorium præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1. Berti contra Jansenium admittit libertatem indifferentiæ. d. 4. pag. 36. n. 8. vid. *Libertas.*

Inefficax: vid. *gratia.*

Infans: vid. *parvulus.*

Infidelis: an habeat gratiam sufficientem? d. 4. p. 59 n. 4. Bellelli docet, gratiam sufficientem omnibus esse præparatam hominibus etiam infidelibus, & peccatoribus. d. 4. p. 159. n. 1. 2. & 3.

Innocentia: tam pro statu innocentiæ, quàm naturæ lapsæ ad rectè agendum necessariam putant Thomistæ gratiam ab intrinseco efficacem. d. 4. p. 15. n. 12. quæ differentia inter gratiam Adamo, & Angelis in statu innocentiæ datam, & gratiam homini post lapsum concessam? d. 4. p. 15. n. 12. ac d. 4. p. 26 n. 9. & seq. ostenditur contra Bajum, quòd in statu innocentiæ integritas, justitia, & immortalitas fuerint dona Dei supernaturalia. d. 6. p. 32. n. 3.

Innocentius XII. prohibuit, ne S. S. Augustini, & Thomæ discipuli Jansenistarum nomine traducantur. d. 4. præf. p. 4. n. II.

Inspiratio: Berti definitio gratiæ, quòd sit *illustratio mentis, & inspiratio S. Dilectionis*, purgatur ab errore Jansenii demonstrandô, eam apertè desumi ex S. Augustino, & Petavio Dionysio. d. 4. p. 10. n. 1. 2. 3. 4. & 5. vid. *gratia.*

Integritas: contra Bajum ostenditur, integritatem, justitiam, & immortalitatem in statu innocentiæ fuisse dona Dei supernaturalia. d. 6. p. 32. n. 3.

Invincibilis: demonstrat Berti, se nunquam admisisse delectationem invincibilem adimentem libertatem indifferentiæ. d. 6. p. 122. n. 4. & 5.

Joannes à S. Thoma docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. num. 1. & seq.

Judicium: quale requiratur judicium rationis ad libertatem? d. 4. p. 36 n. 8.

Juramentum: damnantur propositiones Quesnellii agentes de juramento. d. 6. p. 61. n. 1. 2. & 3.

Justificatio: quas Bajus tradiderit propositiones circa justificationem? d. 6. p. 39. n. 1. 2 & 3.

Justitia: vid. *integritas.*

Justus: Jansenii prima propositio ait, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus justis. Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 3. p. 42. n. 1. Jansenianum non est dicere, justos habere gratiam sufficientem servandi præcepta, sed non semper efficacem. d. 4. p. 42. n. 1. quòd Justi semper habeant gratiam sufficientem servandi præcepta, non autem semper efficacem, docet Norisius. d. 4. p. 46. n. 8. tenentque Thomistæ. d. 4. p. 47. n. 9. decipitur, quisquis ait, Berti existimare, aliqua præcepta esse justis impossibilia. d. 4. p. 114. n. 1. tot § III. imò non Justis tantùm, sed etiam cuilibet fideli, ac impio præcepta sunt possibilia, *ibid.*

L.

Lapsus: Jansenii erroris Character duplex est: unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum adami non agnoscere libertatem indifferentiæ: secundus: negare aliud gratiæ adjutorium præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1. Adamus, & Angeli in statu naturæ integræ poterant cum sola gratia actuali sine efficace opus supernaturale exercere. d. 4. p. 26. n. 9. & seq. non autem post lapsum. *ibid.* quæ differentia inter gratiam Adamo, & Angelis in statu naturæ integræ datam, & gratiam homini post lapsum concessam? d. 4 p. 15. n. 12. ac d. 4. p. 26. n. 9. & seq. de libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus propositiones tredecim, in quibus evertit liberum arbitrium, dicit omnia peccatorum opera esse peccata, si fiunt sine charitate, quia proveniunt ex cupiditate noxia: ac quomodo Augustiniani hos errores declinent? d. 6. p. 33. n. 1. 2. & 3. quid Quesnellius sentiat de viribus liberi arbitrii hominis post lapsum? d. 6. p. 58. n. 1. 2. & 3.

De Lauræa Brancatus: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem:* non est ex Jansenio, sed S. Augustino desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentit Brancatus de Lauræa. d. 4. p. 16. n. 14. an, & in quo sensu Berti neget gratiam dari sufficientem? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in sensu Jansenii proba-

probatur ex Brancato de Laureæa. d. 4. p. 31. n. 17. Brancatus de laureæa docet, Christum pro omnibus præparâsse remedia, remedia tamen præparata non omnibus actu applicari. d. 4. pag. 56. num. 1. & seq.

Lectio: damnantur propositiones Quesnellii agentes de lectione Scripturarum. d. 6. p. 63. n. 1. 2. & 3.

Lemosius docet cum Catholicis, Christum pro omnibus præparâsse remedia, ea tamen præparata non omnibus actu applicari. d. 4. p. 57. n. 3.

Liber: vid. *Arbitrium*, vel *Libertas*.

Libertas: quale requiratur judicium rationis ad libertatem? d. 4. p. 36. n. 8. quomodo S. Thomas explicet libertatem? *ibid.* regula libertatem conciliandi cum gratia. d. 4. p. 39 n. 9. Jansenii erroris character duplex est: unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum Adami non agnoscere libertatem indifferentiæ: secundus: negare aliud gratiæ adjutorium præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1. Jansenius admittit, quòd sola necessitas coactionis adimat libertatem. d. 4. p. 33. n. 2. Jansenii hæresis in iis, quæ ad gratiam, & libertatem attinent, à Calvini parùm, vel nihil differt. d. 4. p. 35. n. 5. & seq. Jansenius confundit ea, quæ sunt voluntaria, & quæ libera: seu ea, quæ sunt voluntatis, cum iis, quæ pertinent ad arbitrii libertatem. d. 4. p. 36. n. 8. Jansenii propositiones secunda, tertia, & quarta negant gratiam sufficientem ab efficaci distinctam, & nolunt admittere cum gratia efficaci stare libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 49. n. 1. stante gratia efficace consentiet voluntas, quin tollatur libertas arbitrii. d. 4. p. 53. n. 9. 12 & 13. sententia ad mentem Berti & Bellelli explicata non tollit libertatem. d. 4. p. 25. n. 7. Berti contra Jansenium admittit libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 36. n. 8 quomodo Berti liberum arbitrium conciliet cum gratia? *ibid.* Berti ostendit doctrinam suam de libertate esse desumptam ex S. Thoma. *ibid.* solvuntur objectiones Anonymi, quibus probare nititur ab Augustinianis tolli libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 78. n. 6. & seq. statuit Jansenius, delectationem victricem esse sejunctam à deliberatione & ab indifferentia liberi arbitrii, ita, ut cum libertate indifferentiæ stare non possit: Berti econtra admittit libertatem indifferentiæ. d. 4. p 67. n. 1. qui defendunt gratiam per se efficacem, nequeunt admittere æquilibrium libertatis. d. 4. p. 70. n. 5. æquilibrium libertatis pro statu naturæ lapsæ admittens sentit cum Pelagianis. *ibid.* ac negat peccatum originale. *ibid.* æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquez, & centum Episcopis Galliarum in acceptatione constitutionis *Unigenitus*. d. 4. p. 70. n. 5. voluntas non ex electione, sed ex necessitate appetit finem ultimum. d. 4. p. 73. n. 6. ex electione autem & libertate indifferentiæ fertur in media. d. 4. p. 73. n. 7. Berti ait, non sufficere ad merendum, vel demerendum libertatem à coactione, sed requiri etiam libertatem à necessitate. d. 4. p. 94. n. 1. & seq. apertè constat. Berti defendere, libertatem indifferentiæ stare cum gratia non tantùm sufficiente, sed etiam efficace, & victrice. d. 4. p. 115. n. 1. tot. §. IV. demonstrat Berti, se nunquam admisisse delectationem invincibilem adimentem libertatem indifferentiæ. d. 4. p. 22. n. 4. & 5. Berti invictè declarat, à se contra Jansenium propugnatam fuisse libertatem indifferentiæ. d. 4. pag. 139. num. 1. tot. §. IX. Bellelli propugnat, libertatem à necessitate, & non tantùm à coactione esse necessariam ad meritum, & demeritum. d. 4. p. 161. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 186. n. 4. & seq. Bellellio non nocet, quòd doceat, difficulter explicari posse, quomodo gratia concilietur cum libertate. d. 4. p. 184. n. 1. Bajus docet sublatam libertatem à necessitate: refutatur ab Augustinianis. d. 6. pag. 35. num. 1. 2. & 3.

Lovanienses: an & in quo sensu Berti neget, dari gratiam sufficientem? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in sensu Jansenii, probatur ex Academia Lovanienſi. d. 4. p. 32. n. 19. idem docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen præparata non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 61. n. 10.

M.

Macedo Franciscus: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p. 12. n. 6. & seq. idem sentit Franciscus Macedo. d. 4. p. 16. n. 13. Berti sententia, quòd gratia modo sit efficax, modo inefficax, & habeat gradus suos non est Jansseniana, sed ex S. Augustino, Norisio, & Macedo exscripta. d. 4. p. 18. n. 16. 17. & 18. Augustinianos & Thomistas admittere gratiam sufficientem ab efficaci distinctam, probatur ex Norisio, & Macedo. d. 4. p. 50. n. 1. &

2. Macedo doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, catholica est, non Jansenіana. d. 4. p. 20. n. 1. & 2. quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficace ad opus supernaturale, non sit Jansenii errori obnoxia, probatur ex Macedo. d. 4. p 28. n. 11. an & in quo sensu Berti neget gratiam dari sufficientem? d. 4 p 29. n. 14. quod id non faciat in sensu Jansenii, probatur ex Francisco Macedo. d 4. p. 31. n. 18. idem docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. pag. 65. num. 15.

Mandatum: vid *Præceptum.*

Manso Petri doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, catholica est, non Jansenіana. d. 4. p. 21 n. 3.

S. MARIA: Bajus negat dari peccatum veniale: quid sentiat de peccato originali? putat B. Virginem illud, imò & actualia peccata contraxisse. d. 6. pag. 41. n. 1. 2. & 3.

Massoulie Antonius constituit gratiam efficacem in victrice delectatione. d. 4. p. 14 n. 10. ejus opera variè laudantur, *ibid.* Berti & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, Catholica est, non Jansenіana. d. 4. p. 20. n. 1. idque docuit Massoulie. d. 4. p. 23 n. 6. & 7.

Medium: vid. *Remedium.* voluntas non ex electione, sed ex necessitate appetit finem ultimum. d. 4. p. 73 n. 6. ex electione autem & libertate indifferentiæ fertur in media d 4 p. 73. n. 7.

Meritum: de propositionibus Baji circa merita operum. d. 6. p. 37. n. 1. 2 & 3.

Missa: Bajus dicit, Sacrificium Missæ ea ratione esse Sacrificium, qua Sacrificium dicuntur aliæ virtutes. d. 6. p. 43. n. 1. 2. & 3.

Molinista: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem:* non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4. p 12. n 6. & seq. idem sentiunt Molinistæ cum Stephano Dechamps. *ibid.* Jansenius gratiam sufficientem in sensu Molinistarum, & Thomistarum rejicit tanquam inutilem, & perniciosam. d. 4. p. 50. n. 3.

Mortuus: Jansenii propositio quinta damnata est, quia asserebat, Christum pro reprobis, & iis, qui æternam salutem non consequuntur, non esse mortuum: contrarium docet Berti. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. Christum pro omnibus omnino hominibus etiam parvulis in utero materno decedentibus mortuum esse, probatur d. 4 p. 103 n 1. & seq. Anonymus nequit ex opere Berti evincere, eum docere, Christum pro solis electis esse mortuum. d. 4. p. 03. n. 1. & seq. an Christus dicatur mortuus pro reprobis quia eis temporalia dona promeruit? d 4. p. 105. n. 5. & 6. in quo sensu Christus pro reprobis sit mortuus? d 4. p. 106 n. 7. & 8. Berti non negat, Christum pro omnibus omnino hominibus esse mortuum, d. 4. p. 117. n. 1. § V. solvuntur objectiones Anonymi contra prædictas Berti conclusiones allatæ. d. 4. p. 119 n. 1. & seq. usque ad Cap III. damnantur propositiones Quesnelii negantes Christum pro omnibus esse mortuum. d. 6. p. 54. n. 1. 2. & 3.

N.

Natura: Jansenii erroris Character duplex est: unus in statu naturæ lapsæ, seu post lapsum Adami non agnoscere libertatem indifferentiæ: secundus: negare aliud gratiæ adjutorium præter gratiam efficacem, seu cum effectu conjunctam. d. 4. p. 33. n. 1 Adamus & angeli in statu naturæ integræ poterant cum sola gratia actuali sine efficace opus supernaturale exercere d. 4. p. 26. n. 9. & seq. non autem post lapsum. *ibid.* tam pro statu innocentiæ, quàm naturæ lapsæ ad rectè agendum necessariam putant Thomistæ gratiam ab intrinseco efficacem. d. 4. p. 15. n. 12: æquilibrium libertatis pro statu naturæ lapsæ admittens sentit cum Pelagianis d. 4 p. 70. n. 5. ac negat peccatum originale. *ibid.* à Berti, & Augustinianis non docetur, quòd interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistatur eo sensu, quo idem docetur à Jansenio. d. 4. p. 89. n. 1. & seq.

Necessitas: Jansenius admittit, quòd sola necessitas coactionis adimat libertatem d. 4. p. 33 n. 2. Jansenius vi primæ propositionis ait, inductam fuisse per peccatum Adami necessitatem peccandi, & econtra per gratiam Christi necessitatem benè operandi d. 4. p 43 n 2. Berti cum Jansenio non admittit solam indeliberatam delectationem, & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est. d. 4. p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti judi-

judicat Vasquez. d. 4. p. 68. n. 2. Bellarminus, d. 4. p. 68. n. 3. Thomistæ. d. 4. pag. 68. n. 4. voluntas non ex electione, sed ex necessitate appetit finem ultimum. d. 4. p. 73. n 6. ex electione autem, & libertate indifferentiæ fertur in media. d. 4. p. 73. n. 7. Berti ait, non sufficere ad merendum, vel demerendum libertatem à necessitate. d. 4. p. 94. n 1. & seq. denegatur in libris Berti delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit invincibilis, & necessitatem inferens, ut sub illa voluntas à sola coactione sit libera. d. 4. p. 111. n. 1. tot. §. I. Berti cum Thomistis in delectatione victrice agnoscit necessitatem non antecedentem, sed consequentem. d. 4. p. 123. n. 5. & seq. Bellelli nullibi docuit, delectationem victricem, seu gratiam efficacem inferre libero arbitrio necessitatem antecedentem. d. 4. p. 157. n. 1. tot. §. I. Bajus docet sublatam esse libertatem à necessitate: refutatur ab Augustinianis. d. 6. p. 35. n. 1. 2. & 3. Bellelli propugnat libertatem à necessitate esse necessariam ad meritum, & demeritum. d. 4. p. 161. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 186. n. 4. & seq. Anonymus ex systemate Bellelli necessitatem exsculpere conatur. d. 4. p. 166. n. 3. & seq. Anonymus vult probare, Bellellium in sensu Jansenii explicare necessitatem absolutam, & conditionatam, antecedentem, & consequentem. d. 4. p. 179. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 181. n. 1. & seq. Anonymus ait, Bellellium non benè explicare necessitatem consequentiæ. d. 4. p. 180. n. 6. ac d. 4. p. 183. n. 6. Anonymus necessitatem actûs secundi à Bellellio explicatam tanquam novitatem hæreticam arguit. d. 4. p. 180. n. 8. ac d. 4. p. 184. n. 7.

Norisius: ejus propositiones non tantùm ab omni censura sunt immunes, sed etiam à Pontificibus multùm laudatæ. d. 4. p. 48. n. 10. Berti sententia, quòd gratia modo sit efficax, modo inefficax, & habeat gradus suos, non est Jansenniana, sed ex S. Augustino, Norisio, & Macedo exscripta, d. 4. pag. 18. n. 16. 17. & 18. quòd justi semper habeant gratiam sufficientem servandi præcepta, non autem semper efficacem, docet Norisius d. 4. p. 46. n. 8. Augustinianos, & Thomistas admittere gratiam sufficientem ab efficaci distinctam, probatur ex Norisio, & Macedo. d. 4. p. 50. n. 1. & 2. Norisii doctrina, quòd gratia efficax sit reponenda in delectatione victrice, quæ superat minores gradus concupiscentiæ, catholica est, non Jansenniana d. 4. p. 20. n. 1. & 2. quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficace ad opus supernaturale, non sit Jansenii errori obnoxia, probatur ex Norisio, d. 4. pag. 26. n. 9. & 10. Norisius docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. ac d. 4. pag. 65. n. 15.

O.

Obcæcatus: vid. *excæcatus.*

Obedientia: Bajus docet, hominem justificari sine gratia per solam obedientiam mandatorum: longè aliter scribunt Augustiniani. d. 6 p. 39. n. 1 2 & 3.

Oculus: Bellelli non malè utitur in explicatione gratiæ comparatione oculorum. d. 4. p. 170. n 1. & seq.

Opus: quòd Berti sententia, quæ negat esse in homine lapso potentiam proximè expeditam sine gratia efficace ad opus supernaturale, non sit obnoxia errori Jansenii, probatur auctoritate Doctorum. d. 4. p. 26. n 9. & seq. Adamus, & Angeli in statu naturæ integræ poterant cum sola gratia actuali sine efficace opus supernaturale exercere d 4. p. 26 n. 9. & seq. non autem post lapsum. *ibid.* Bajus negat ad opera bona requiri gratiam habitualem: sed putat, opera bona esse meritoria ex natura sua sine liberali Dei promissione: contrarium docent Augustiniani. d. 6. p. 37. n. 1. 2. & 3 Bajus docet, omne opus bonum mereri gratiam sanctificantem. d. 6. p. 39. n 1. 2. & 3. refutatur ab Augustinianis. *ibid.*

Originalis: æquilibrium libertatis pro statu naturæ lapsæ admittens sentit cum Pelagianis. d. 4. p. 70. n. 5. ac negat peccatum originale. *ibid.*

Oro: secundùm Bellellium omnes habent gratiam orandi pro gratia sufficiente. d. 4. p. 160. n. 2. & seq.

P.

Parvulus: etiam parvulis in utero materno decedentibus præparantur sufficientia salutis remedia, sed præparata justo Dei judicio non applicantur. d. 4. p. 57. n. 3. & 4. ac d. 4. pag. 62. n. 11 & seq. Christum etiam pro parvulis esse mortuum, probatur. d. 4. p. 103. n. 1. & seq.

Peccator: Jansenii prima propositio ait, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus

nibus justis. Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 4. p. 42. n. 1. Bellelli docet, gratiam sufficientem omnibus esse præparatam hominibus, etiam infidelibus, & peccatoribus. d. 4. p. 159. n. 1. 2. & 3. an Bellelli docuerit, opera peccatoris ex defectu Charitatis esse peccata? d. 5. p. 18. n. 6. & 7. vid. *peccatum* vel *Reprobus*.

Peccatum: omnia peccata proveniunt ex mala cupiditate, & delectatione. d. 4. pag. 16. n. 14. Jansenius vi primæ propositionis ait, inductam fuisse per peccatum Adami necessitatem peccandi, & econtra per gratiam Christi necessitatem benè operandi. d. 4. p. 43. n. 2. æquilibrium libertatis pro statu naturæ lapsæ admittens sentit cum Pelagianis. d. 4. p. 70. n. 5. ac negat peccatum originale. *ibid.* Berti sententia comprobatur, quod non sit necessaria ad imputationem peccati præsens & actualis divinæ gratiæ inspiratio. d. 4. p. 126. n. 7. & 8. an Bellelli docuerit, omnia opera peccatoris esse peccata ex defectu charitatis. d. 5. p. 18. n. 6. & 7. de libero arbitrio hominis post lapsum docuit Bajus tredecim propositiones, in quibus evertit liberum arbitrium, dicit omnia opera peccatoris esse peccata, si sine charitate fiant, quia proveniunt ex cupiditate noxia: ac quomodo Augustiniani hos errores declinent? d 6. p. 33. n. 1. 2. & 3. Bajus docet hominem peccare in iis, quæ vitare non potest. d. 6. p 35. n. 1. 2. & 3. idem docet, pravos concupiscentiæ motus etiam indeliberatos esse peccata. *ibid.* Bajus negat, dari peccatum veniale: quid de peccato originali sentiat? putat B. Virginem illud imò & actualia peccata contraxisse. d. 6. p. 41. n. 1 2. & 3. Bajus negat, peccatum causare maculam, & reatum. d. 6. p. 43. n. 1. 2. & 3. negat charitatem perfectam conjunctam etiam cum voto Sacramenti delere peccata. *ibid.* refutatur. *ibid.*

Pecco: vid. *peccatum*.

Pelagianus: æquilibrium libertatis pro statu naturæ lapsæ admittens sentit cum Pelagianis, ac negat peccatum originale. d. 4. p. 70. n. 5.

Petavius Dionysius: Berti definitio gratiæ, quòd sit *illustratio mentis*, & *inspiratio S. Dilectionis*, purgatur ab errore jansenii demonstrandò, eam apertè desumi ex S. Augustino, & Petavio. d. 4. p. 10. n. 1. 2. 3. 4. & 5.

Petrus à Soto docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, ac omnibus præparâsse remedia salutis, sed præparata non omnibus actu applicari. d. 4. p. 61. n. 9. & seq.

Pœnitentia: damnantur propositiones Quesnellii prolatæ de pœnitentia. d. 6. p. 63. n. 1. 2. & 3.

Potentia: omnis gratia etiam parva, & sufficiens excitat quidem, ac movet voluntatem, non tamen semper efficit illum effectum, cujus producendi veram habet potentiam. d. 4. p. 89. n. 2. an sit Jansenianum, dicere, gratiam sufficientem non dare potentiam proximè expeditam operandi effectum? d. 4. p. 92. n. 6. Augustiniani agnoscunt cum gratia efficace seu delectatione victrice veram dissentiendi potentiam. d. 4. p. 96. n. 6. ac d. 4 p. 99. n. 1. & seq.

Præceptum: Jansenii prima propositio ait, aliqua Dei præcepta esse impossibilia hominibus justis: Catholici ajunt, nec ulli peccatorum esse aliqua præcepta impossibilia. d. 4. p. 42. n. 1. Jansenianum non est, dicere, justos habere, gratiam sufficientem servandi præcepta, sed non semper efficacem. *ibid.* quomodo præcepta possint servari ab homine, cùm impleri nequeant sine gratia? d. 4. p. 44. n. 4. an iis præcepta sint observatu impossibilia, quibus negatur gratia sufficiens? d. 4. p. 45. n. 5. quòd justi semper habeant gratiam sufficientem servandi præcepta, non autem semper efficacem docet Norisius. d. 4. p. 46. n. 8. tenentque Thomistæ. d. 4. p. 47. n. 9. solvuntur objectiones Anonymi, quibus intendit probare, ex Berti sententia sequi impossibilitatem servandi omnia præcepta. d. 4. p. 85. n. 1. & seq. §. IX. decipitur, quisquis ait, Berti existimare, aliqua præcepta esse justis impossibilia. d. 4. pag. 114. n. 1. tot. §. III. imò non justis tantùm, sed etiam cuilibet fideli, ac impio præcepta sunt possibilia. *ibid.* Bajus docet, hominem justificari per solam obedientiam præceptorum sine gratia: aliter sentiunt Augustiniani. d. 6. p. 39. n. 1. 2. & 3.

Prædeterminatio: Bellelli in sententia de Prædeterminatione Thomistas non afficit injuria. d. 4. p. 185. n. 2.

Præparo: etiam parvulis in utero materno decedentibus præparantur sufficientia salutis remedia, sed præparata justo Dei judicio non applicantur. d. 4. p. 57. n. 3. & 4. ac d. 4. p. 62. n. 11. & seq. Jansenii propositio quinta damnata est, quia negat, pro reprobis à Christo sufficientia remedia esse præparata: Berti econtra docet cum Catholicis Christum pro omnibus esse mortuum, ac pro omnibus sufficientia remedia præparâsse, sed præparata non semper actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. Catholici Doctores omnes conveniunt in hoc, quòd omnibus

bus omnino hominibus gratia sufficiens sit præparata: dissident verò in hoc, an omnibus hominibus dentur, & applicentur actu remedia sufficientia? d. 4. p. 60. n. 8. & 9. priùs est dogma fidei, alterum placitum Scholarum. d. 4. p. 63. n. 14.

Prævenio: non est Jansenianum, dicere, *gratia præveniens consistit in delectatione indeliberata*. d. 4. p. 77. n. 4.

Promissio: Bajus docet, ad opera bona non requiri gratiam habitualem, ait, opera bona esse meritoria ex natura sua, & non ex liberali Dei promissione: contrarium docent Augustiniani. d. 6. p. 37. n. 1. 2. & 3.

Q.

Quesnellius: Bellelli non incidit in errores Quesnellii. d. 5. p. 13. n. 1. & seq. examinantur propositiones Quesnellii de gratia datæ, & oppugnantur. d. 6. pag. 50. n. 1. 2. & 3. similiter fit propositionibus agentibus de fide. d. 6. p. 55. n. 1. 2. & 3. de voluntate salvandi omnes: ac asserentibus, Christum pro omnibus non esse mortuum. d. 6. p. 54. n. 1. 2. & 3. examinantur ipsius propositiones agentes de gratia Adamo, & Angelis in statu naturæ integræ concessa. d. 6. p. 56. n. 1. 2. & 3. quid Quesnellius sentiat de viribus liberi arbitrii hominis post lapsum? d. 6. p. 58. n. 1. 2. & 3. ennarrantur, & rejiciuntur propositiones Quesnellii de charitate, & cupiditate. d. 6. p. 60. n. 1. 2. & 3 de timore. d. 6. p. 62. n. 1. 2. & 3. de Dispensatione, Ecclesia, Lectione Scripturarum, pœnitentia, excommunicatione, & juramento. d. 6. p. 63 n. 1. 2. & 3.

R.

Ratio: quale requiratur judicium rationis ad libertatem? d. 4. p. 36. n. 8.

Reginaldus: Propositio hæc Berti: *gratia efficax est victrix delectatio, sive charitas, quæ superat contrariam cupiditatem*: non ex Jansenio, sed S. Augustino est desumpta. d. 4 p. 12. n. 6. & seq. idem sentit Reginaldus. d. 4 p. 14. n. 11.

Regula libertatem conciliandi cum gratia. d. 4. p. 39. n. 9.

Remedium: vid. *gratia*. vel *parvulus*.

Reprobus: Jansenii propositio quinta damnata est, quia asserebat, Christum pro reprobis, & iis, qui æternam salutem non consequuntur, non esse mortuum, à Christo pro omnibus reprobis sufficientia remedia non esse præparata. d. 4. p. 56. n. 1. Berti econtra docet cum Catholicis, Christum pro omnibus omnino hominibus esse mortuum, ac sufficientia remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. ac d. 4. p. 154. n. 7. an Christus dicatur mortuus pro reprobis, quia eis temporalia dona promeruit? d. 4 p. 105. n. 5. & 6. in quo sensu Christus pro reprobis sit mortuus? d 4. p. 106. n. 7. & 8.

Rolliers docet cum Catholicis, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 63. n. 14.

S.

Sacramentum: Jansenii propositio quinta damnata est, quia negabat, Christum pro omnibus omnino hominibus instituisse Sacramenta: Contrarium docet Berti cum Theologis Catholicis. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. quos errores Bajus docuerit circa virtutem Sacramentorum? d. 6. p 43. n. 1. 2. & 3

Sacrificium: Bajus dicit, Sacrificium Missæ ea ratione esse Sacrificium, qua Sacrificium vocantur aliæ virtutes. d. 6. p. 43. n. 1. 2. & 3

Salvator: in quo sensu Christus dicatur Salvator omnium hominum? d. 4. p. 56. n. 1. & seq.

Salvo: Berti cum Doctoribus Catholicis contra Jansenium invictè propugnat, dari in Deo voluntatem generalem salvandi omnes homines. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. quomodo Jansenius, & quomodo Augustiniani explicent in Deo voluntatem antecedentem, & consequentem salvandi omnes homines? d. 4. p. 56. n. 1. ac d. 4. p. 106. n. 7. & 8. examinantur propositiones Quesnellii agentes de voluntate salvandi omnes d. 6. p. 54. n. 1. 2. & 3.

Salus: vid. *gratia*. vel *parvulus*

Salvus: qualiter Deus velit, omnes homines salvos fieri? d. 4. p. 106. n. 7. & 8. hanc voluntatem in Deo esse, apertè docet Bellelli. d. 4. p. 163. n. 1. & seq.

Sanctus necessariò amat Deum, & tamen non patitur coactionem d. 4. pag. 36. n. 8.

Schola: Catholici Doctores omnes conveniunt, quòd omnibus omnino hominibus gratia sufficiens sit præparata: dissident verò in hoc, an omnibus hominibus dentur, & applicentur actu remedia sufficientia? d. 4 p. 60. n. 8. & 9. prius est dogma fidei, alterum placitum Scholarum. d. 4. p. 63. n. 14.

Scriptura: damnantur propositiones Quesnellii prolatæ de lectione Scripturarum. d. 6. p 63. n. 1. 2. & 3.

Semipelagianus: dici potest sine timore censuræ, Semipelagianos probabiliter admi-

ſiſſe gratiam internam ad initium fidei. d. 4. p. 99. n. 1. & ſeq.

A Soto Petrus docet cum Catholicis, Chriſtum pro omnibus eſſe mortuum, pro omnibus omnino, hominibus inſtituiſſe Sacramenta, ac remedia præparâſſe: remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 61. n. 9.

Sufficiens: vid *gratia*.

Supernaturalis: quòd Berti ſententia, quæ negat eſſe in homine lapſo potentiam proximè expeditam ſine gratia efficaci ad opus ſupernaturale, non ſit obnoxia errori Janſenii, probatur ex Noriſio. d. 4. p. 26. n. 9. & 10. Macedo. d 4. p. 28. n. 11. Bellarmino. d. 4. p. 29. n. 12. Didaco Alvarez d. 4. p. 29. n. 13. Adamus, & Angeli in ſtatu naturæ integræ poterant cum ſola gratia actuali ſine efficace opus ſupernaturale exercere. d. 4. p. 26. n. 9. & ſeq. non autem poſt lapſum. *ibid.*

T.

S. Thomas: Innocentius XII. prohibuit, ne S. S. Auguſtini, & Thomæ Diſcipuli Janſeniſtarum nomine traducantur. d. 4. præf. p. 4. n. 11. Berti & Bellelli doctrina, quòd gratia efficax ſit reponenda in delectatione victrice, quæ ſuperat minores gradus concupiſcentiæ, Catholica eſt, non Janſeniana. d. 4. p. 20. n. 1. cui doctrinæ favet S. Thomas. d. 4. p. 23. n. 6. & 7. Berti oſtendit, doctrinam ſuam de libertate eſſe deſumptam ex S. Thoma. d. 4. p. 36. n. 8. quomodo S. Thomas explicet libertatem? *ibid.* Joannes à S. Thoma docet cum Catholicis, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus eſſe mortuum, ac remedia ſufficientia præparâſſe, ea tamen præparata non omnibus actu applicari. d. 4. p. 60. n. 7.

Thomiſta: tam pro ſtatu innocentiæ, quàm naturæ lapſæ ad recte agendum neceſſariam putant Thomiſtæ gratiam ab intrinſeco efficacem. d. 4. p. 15. n. 12. S. Angelis datam eſſe gratiam efficacem, omnes fatentur Thomiſtæ. *ibid.* Thomiſtæ conſtituunt gratiam efficacem in victrice delectatione *ibid.* gratia ſufficiens eſt efficax reſpectu actuum, ad quos datur juxta Congruiſtas, & Thomiſtas. d. 4. p. 51. n. 5. & 6. Thomiſtæ & Auguſtiniani conveniunt in explicandis gradibus gratiæ. d. 4. p. 54. n. 11. quomodo à prima Janſenii propoſitione diſtent Auguſtiniani, & Thomiſtæ, qui dicunt, auxilia ſufficientia non dari ſingulis, ac ad potentiam proximè expeditam requiri gratiam efficacem? d. 4. p. 44. n. 3. quòd juſti ſemper habeant gratiam ſufficientem ſervandi præcepta, non autem ſemper efficacem, docet Noriſius. d. 4. p. 46. n. 8. tenéntque Thomiſtæ. d. 4. p. 47. n. 9. Auguſtinianos & Thomiſtas admittere gratiam ſufficientem ab efficace diſtinctam, probatur ex Noriſio, & Macedo. d. 4. p. 50. n. 1. & 2. Janſenius gratiam ſufficientem in ſenſu Moliniſtarum, & Thomiſtarum rejicit tanquam inutilem, & perniciosam. d 4. p. 50. n. 3. quomodo in ſententia de gratia ſufficiente, & efficace Auguſtiniani & Thomiſtæ differant à Janſenio? d. 4. p. 52. n. 7. & ſeq. Auguſtiniani in explicanda gratia efficace & ſufficiente conveniunt cum Thomiſtis. d 4. p. 52. n. 8. Berti cum Janſenio non admittit ſolam indeliberatam delectationem, & neceſſitatem antecedentem, quæ ſine deliberatione voluntatis eſt. d. 4. p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti judicant Thomiſtæ. d. 4. p. 68. n. 4. Berti cum Thomiſtis in delectatione victrice agnoſcit neceſſitatem non antecedentem, ſed conſequentem. d. 4 p. 123. n. 5. & ſeq. Bellelli in ſententia de prædeterminatione phyſica Thomiſtas non afficit injuria. d 4. p. 185. n. 2.

Timor: Bellelli non docuit, timorem ſervilem eſſe vitioſum. d. 5. p. 19. n. 8. propoſitiones Queſnellii de timore examinantur, & refutantur. d. 6. p. 62. n. 1. 2. & 3.

Tournelius: an & in quo ſenſu Berti neget gratiam dari ſufficientem? d. 4. p. 29. n. 14. quòd id non faciat in ſenſu Janſenii, probatur ex Tournelio. d. 4. p. 30. n. 15.

Tridentinum: in quo ſenſu dicat: *Deus neminem deſerit, niſi ipſe priùs deſeratur?* d 4. p 42. ante n. 1. an Tridentinum. *ſeſſ. 6. cap. 5.* & *can. 8.* loquatur de gratia ſufficiente vel efficace? d. 4. p. 178. n. 7.

U.

Vasquez: Propoſitio hæc Berti: *gratia efficax eſt victrix delectatio, ſive charitas, quæ ſuperat contrariam cupiditatem:* non ex Janſenio, ſed S. Auguſtino eſt deſumpta. d 4. p. 12 n. 6. & ſeq. idem ſentiunt Congruiſtæ cum Vaſqueſio d. 4. p. 13. n 8. Vasquez docet cum Catholicis, Chriſtum pro omnibus eſſe mortuum, pro omnibus omnino hominibus inſtituiſſe Sacramenta, ac remedia præparâſſe, remedia tamen, & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 62. n. 11. Vasquez ab Anonymi calumnia purgatur. *ibid.* Berti cum Janſenio non admittit ſolam indeliberatam delectationem, & neceſſitatem antecedentem, quæ ſine deliberatione voluntatis eſt. d. 4. p. 67. n. 1. & 2.

& 2. idem cum Berti judicat Vasquez. d. 4. p. 68. n. 2. æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquez, & centum Episcopis Galliarum in acceptatione Constitutionis *Unigenitus*. d. 4 p. 70. n. 5.

Victrix: vid *Delectatio*.

Virtus: Bajus dicit, Sacrificium Missæ ea ratione esse Sacrificium quâ sacrificium dicuntur aliæ virtutes. d. 6. p. 43. n. 1. 2. & 3.

Unigenitus: æquilibrium libertatis tanquam figmentum rejicitur à Bellarmino, Vasquez, & Centum Episcopis Galliarum in acceptatione Constitutionis *Unigenitus*. d. 4. p. 70. n. 5.

Voluntarius: vid. *voluntas*.

Voluntas: an voluntas bonum necessariò amet? d. 4. pag. 36. n. 8. Jansenius confundit ea, quæ sunt voluntaria, & quæ libera: seu ea, quæ sunt voluntatis, cum iis, quæ pertinent ad arbitrii libertatem. d. 4. pag. 36. n. 8. stante gratia efficace consentiet voluntas, quin tollatur libertas arbitrii. d. 4. pag. 53. n. 9. 12. & 13. voluntas non ex electione, sed ex necessitate appetit finem ultimum. d. 4. p. 73. n. 6. ex electione autem, & libertate indifferentiæ fertur in media. d. 4. p. 73. n. 7. Berti cum Doctoribus Catholicis docet contra Jansenium, Christum pro omnibus esse mortuum, ac habere voluntatem generalem salvandi omnes. d. 4. p. 56. n. 1. & seq. Berti cum Jansenio non admittit solam indeliberatam delectationem & necessitatem antecedentem, quæ sine deliberatione voluntatis est. d. 4 p. 67. n. 1. & 2. idem cum Berti judicat Vasquez. d. 4. p. 68. n. 2. Bellarminus. d. 4. p. 68. n. 3. Thomistæ. d. 4. p. 68. n. 4. in quo sensu verum sit, & in quo Jansenianum, *voluntatem trahi delectatione*? d. 4 p. 76. n. 1. omnis gratia etiam parva, & sufficiens excitat quidem, ac movet voluntatem, non tamen semper efficit illum effectum, cujus producendi veram confert potentiam. d. 4. pag. 89. n. 2. quomodo Jansenius, & quomodo Augustiniani explicent in Deo voluntatem antecedentem, & consequentem salvandi omnes homines? d 4. p. 56. n. 1. ac d. 4. p. 106. n. 7. & 8. denegatur in libris Berti delectatio illa gradibus superior, quæ ita sit invincibilis, & necessitatem inferens, ut sub illa voluntas à sola coactione sit libera. d. 4. p. 111. n. 1. tot. §. I. ostendit Berti, ad voluntatem antecedentem Dei salvandi omnes homines non pertinere dare omnibus remedia, & gratias sufficientes, sed præparare. d. 4. p. 147. n. 2. & seq. Bellelli apertè docet in Deo esse voluntatem salvandi omnes d. 4. p. 163. n. 1. & seq. examinantur propositiones Quesnellii, agentes de voluntate Dei salvandi omnes, ac negantes, Christum pro omnibus esse mortuum. d. 6. p. 54. n. 1. 2. & 3.

Z.

Zumel Franciscus docet cum Catholicis omnibus, Christum pro omnibus esse mortuum, pro omnibus omnino hominibus justitiuisse Sacramenta, ac remedia præparâsse: remedia tamen & gratias præparatas non omnibus actu applicari. d. 4. p. 60. n. 6.

FINIS TOTIUS OPERIS.

Omnia ad Majorem Dei, Deiparæque Virginis Mariæ Honorem, & Gloriam.

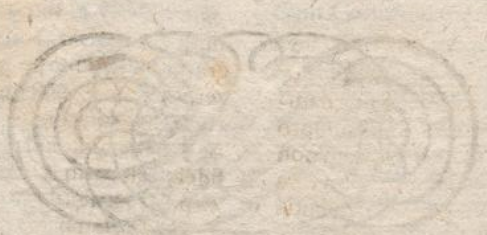

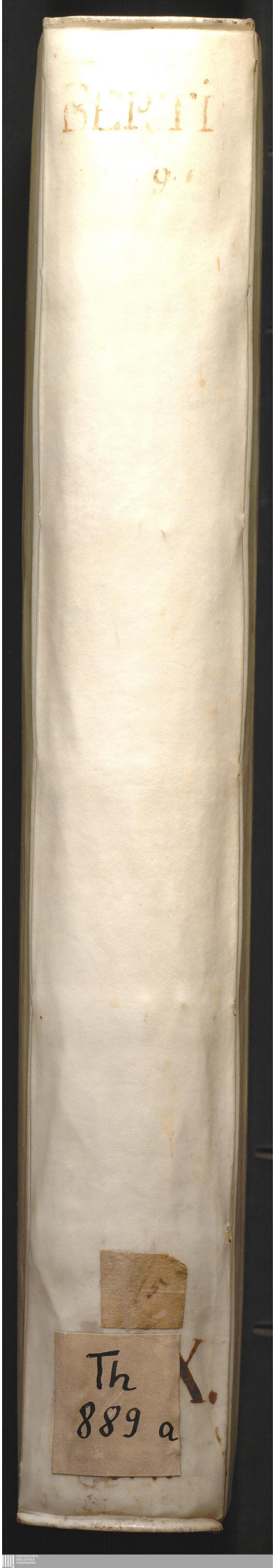
Th
889 a
K.